

ਨੂਰੀ ਕਿਰਨਾਂ

ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪੜਦਾਦਾ ਜੀ ਬਾਬਾ ਨੌਧਾ ਜੀ ਸਨ। ਨੌਧੇ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਵੱਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਦਾ ਨਾਂ ਸਿਬੇ ਸੀ। ਭੋਲੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਸਿਬੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਰਲਾ ਸੀ। ਰਲੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਉਮਰ ਚੰਦ ਅਤੇ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਦੇ ਘਰ ਕੰਵਲ ਦਾ ਰੂਪ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਬਾਬਾ ਨੌਧਾ ਪਿੰਡ ਮੰਨਣਹਾਣੇ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰਦਾਰ ਸੀ। ਇੱਕ ਸੌ ਪੱਚੀ ਘੁਮਾਂ ਜਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਕਾਫ਼ੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਨੌਧੇ ਦੀ ਚੌਧਰ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਮੰਗਲਦਾਸ ਪਿੰਡ ਬੱਲੋਆਲ ਜਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਤਹਿਸੀਲ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰਦਾਰ ਖਜਾਨੇ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਈ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹੋਏ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਪੁੱਤਰਾਂ ਬਿਨਾਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਭਾਗ ਅਧੂਰੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੈਸੇ ਖੂਹ ਬਿਨਾਂ ਜੂਹ ਬਰਾਨੀ, ਚੰਦ ਬਿਨਾਂ ਰੈਨ ਸੂਨੀ, ਫੁੱਲ ਬਿਨਾਂ ਰੈਨ ਸੁੰਨੀ, ਫਲ ਬਿਨਾਂ ਤਰਵਰ ਸੁੰਨਾ, ਨੀਰ ਬਿਨਾਂ ਸਰੋਵਰ ਸੁੰਨਾ, ਖੁਸਬੋ ਬਿਨਾਂ ਕੰਵਲ ਸੁੰਨਾ, ਐਸੇ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਬਿਨਾਂ ਘਰ, ਮੰਦਰ, ਦੌਲਤਾਂ, ਹਵੇਲੀਆਂ ਸੁੰਨੀਆਂ, ਜੈਸੇ ਰਾਜਾ ਦਸ਼ਰਥ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਯੱਗ, ਹਵਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਤਰੇਸਤੀ ਯੱਗ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕੀਤੀ ਐਸੇ ਹੀ ਬਾਬਾ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ, ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਈ ਜੀ ਵੀ ਲੱਗੇ ਸਾਧੂ ਸੰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਯੱਗ ਹਵਨ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਸਾਧੂ ਬਣ ਗਏ। ਭਜਨ ਦੀ ਹੀ ਮੂਰਤੀ ਬਣ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਵਾਂਗਰਾਂ ਵੈਰਾਗ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਕੋਣੇ ਵੀ ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਤਨੀ ਘੋਰ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਘੋਰ ਭਗਤੀ ਦਾ ਸਦਕਾ ਰੱਬ ਦੀ ਸੱਚੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣੀ ਗਈ। ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ਬਾਣੀ ਹੋਈ- ਹੋਈ ਬੇਦਗੀ ਮਨਜ਼ੂਰ। ਆਪ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਆਪ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕੀ ਕੁੱਲਾਂ ਦਾ ਉਦਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਲਾਵੇਗਾ, ਧਰਮ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰੇਗਾ, ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਵੀ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ। ਪੱਥਰਾਂ, ਬ੍ਰਿਖਾਂ, ਪਰਬਤਾਂ, ਨਰ, ਗੰਧਰਬਾ, ਬਨ ਮਾਨਸਾ ਸਭ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜੇਗਾ। ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਬ੍ਰਹਮ ਚਰਚ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਵਰਿਆਮ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕੀਤਾ। ਲੱਗਾ ਉਸ ਭਾਗਾਂ ਭਰੇ ਦਿਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ, ਮਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਲੱਗਾ ਦਲਕਾਂ ਮਾਰਨ। ਲੱਗਾ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਰਮਾਨ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਬਖਸ਼ਣ ਦਿਲ ਰੋਮ ਰੋਮ ਗਦ ਗਦ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਜਲ ਦੇ ਡੋਲ ਵਾਂਗ ਠੰਡੇ ਠੰਡੇ ਝੁਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਨ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਹੋਰ ਵੀ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਖੰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਦਾ ਨੂਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਖੰਡ ਦੇ ਬਣ ਪਰਬਤ, ਪਸ਼ੂ ਨਰ ਨਾਰੀ ਸਭ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਝੁਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਗੋਦ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੱਗਣੇ ਹੋਣ ਉਸ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ ਆਖਣੀ ਹੈ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਨਾਂ ਦੇ ਰਗਣ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਝਰਨਾਟਾਂ ਪੈਣ ਲੱਗੀਆਂ ਰੋਮ ਰੋਮ ਸੁਨਹਿਰੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੇਵਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਲੱਗੀ। ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਸੁਪਨੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਰੂਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਮਨ ਭਗਤੀ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਮਨ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਦਾ ਪੁੰਜ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਨ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਸੀ। ਨੂਰ ਦੀਆਂ ਲਟਕਾਂ ਪੈਦੀਆਂ ਸਨ।

(ਸਾਖੀ ਪਹਿਲੀ)

ਸਾਖੀ ਜਨਮ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਸਾਖੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੇਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਚੱਲੀ, ਜਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਮਨਣਹਾਰਾ ਪਿਤਾ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਈ ਜੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਸ: ਈਸਵੀ ਅਠਾਰਾਂ ਸੌ ਸਾਲ (1962) ਸੱਤ ਫਗਣ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਰੋਹਣੀ ਨੱਛਤਰ, ਸਿੰਘ ਰਾਸ਼ੀ, ਸਿਵ ਯੋਗ ਫਗਣ ਸੁਦੀ (11) ਗਿਆਰਾਂ ਢਲੀ ਰਾਤ, ਤਿੰਨ ਵਜ ਕੇ ਪੱਚੀ ਮਿੰਟ ਸਤਾਰਾਂ ਸਕਿੰਟ ਤੇ ਜਨਮ ਢਲੋਆਲ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਨਰੈਣ ਕਲਾਧਾਰ ਜਗ ਮਹਿ ਪਰਵਰਿਉਂ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਦੇਵ ਲੋਕ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ। ਮਾਤ ਲੋਕ ਵੱਲ ਲੱਖ ਲੱਖ ਸਿਜਦੇ ਕੀਤੇ, ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਕੀਤਾ।

ਨੋਟ:- ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਮਿਲੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ, ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੰਧਰਵਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਮੰਡਲ ਕੀਤਾ (ਡਾਨਸ ਕੀਤਾ) ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਨੀਲੇ ਨੀਲੇ ਆਕਾਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਨੇ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਾਰ ਸਲਾਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸੁੱਕੇ ਖੂਹ ਹਰੇ ਹੋ ਗਏ, ਸੁੱਕੇ ਬਾਗਾਂ ਨੇ ਲਾਗਰਾਂ ਛੱਡੀਆਂ, ਸੁੱਕੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਹਿਣ ਬਹਿ ਤੁਰੇ। ਪੌਣ ਰਾਣੀ ਬਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਸਿਹਰੇ ਗੁਟਾਂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ। ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਛੇਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੁੱਤ ਬੰਸਤ ਰੁੱਤ ਕੇਸਰੀ ਬਸੰਤ ਸੂਟ ਪਾ ਕੇ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਲਾਈ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਹੋਈ ਖੇਤਾਂ ਬੰਨੇ ਪਰਬਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਸਨ ਦਾ ਰੰਗ ਚਾੜ੍ਹਦੀ ਹੋਈ, ਸੋਹਣੇ ਮਾਹੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀ ਹੋਈ, ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਪੀਲੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਗੁੰਦ ਕੇ ਪਿੰਡ ਬਲੋਵਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਨੂਰ ਦੇ ਗਲ ਪਾਉਂਦੀ ਹੋਈ, ਬੰਸਤ ਰੁੱਤ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਸਤਾਨੀ ਹੋਈ ਫਿਰਦੀ ਸੀ। ਮੋਰ ਬਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਲਾਂ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਜ਼ਬਾਤ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਸਨ। ਸਭ ਪਾਸੀਂ ਸੀਤਲਤਾ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। “ਘਟਾ ਆਈ ਪਰਾਵਨ ਹੋਏ ਹੋਏ ਰਹੀ ਧਨ ਧਨ ਸਾਰੇ ਮਨ ਤਨ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੈ ਲਿਆਉਂਦੀ ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਵਗੇ ਪੌਣ ਬੰਗਲੇ ਆਕਾਸ਼ ਭੈਣ ਸੋਹਣੇ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾਵਦੀ। ਪੈਣ ਲੱਗੀਆਂ ਫੁਹਾਰਾਂ ਬੂੰਦ ਨਨ੍ਹੀ ਦਿਲਦਾਰ ਹੋਏ ਹਮ ਹਮ ਵਾਰ ਜਾਰ ਕੁਸਲਾਮ ਦੀ, ਐਸਾ ਸਮਾਂ ਸੁਭ ਸੀ, ਸਭ ਦੇ ਮਨ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਵਿੱਚ ਜੁੜ ਗਏ ਸਨ। ਉਮਰੀ ਦਾਦੀ ਦਾ ਦਿਲ ਜਾਣੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਲਕ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖੁਦਾ ਦਾ ਹੀ ਨੂਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਜਲਾਲ ਅਤੇ ਝਲਕ ਅਨੋਖੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਸੁੰਦਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਮਸਤਕ ਉੱਚਾ, ਨੱਕ ਖੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰ ਵਰਗਾ, ਭੁਜਾ ਲੰਮੀਆਂ, ਗੋਲ ਗੋਲ ਉਂਗਲਾਂ ਲੰਮੀਆਂ, ਨੈਣ ਨਸ਼ੀਲੇ, ਰੋਮ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕੁੰਡਲਦਾਰ, ਚਰਨ ਕੋਮਲ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ, ਜਾਣੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਹੀ ਪੁਤਲਾ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਸੀਨਾ ਹੀ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੰਸਤ ਰੁੱਤ ਦੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਰਗਾ ਨਿਰਮਲ ਤੇ ਸੁੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗਾ ਹਲਕਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਸਰੂਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੱਕੀ ਜਾਵਾਂ, ਅੱਖਾਂ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਚੱਕਰ ਵਾਂਗ ਤੱਕੀ ਜਾਵਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਰਾ ਜਿਸਮ ਅੱਖਾਂ ਬਣ ਜਾਣ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਲੱਖ ਲੱਖ ਚਸ਼ਮਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਚਾਰ ਯੁੱਗ ਤੱਕਦੀ ਰਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਥੱਕਾਂ। ਐਸਾ ਹਾਲ ਉਮਰੀ ਦਾਦੀ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨੰਬਰਦਾਰ ਖਜਾਨੇ ਨੂੰ ਦੋਹਤਰੇ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਮਿਲਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਨਾਨਾ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਖੀਵਾ ਹੋਈ ਫਿਰਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਦਾਨ ਕਰਨ। ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਾਂਸਾ ਦੇਵੇ। ਮਿਸ਼ਰੀ ਦੀ ਬੋਰੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ ਲਈ। ਖਜਾਨੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਫਕੀਰੀਆ, ਮਰਾਸੀ, ਚੌਕੀਦਾਰ ਲੱਗੇ ਢੋਲ ਵਜਾਉਣ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਨ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨਾ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਸੁਨੇਹਾ, ਮਿਸ਼ਰੀ ਭੇਜੀ। ਫਕੀਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਭੋਲੇ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ। ਬਹੁਤ ਦਾਨ ਗਰੀਬਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ। 30 ਘੁਮਾਂ ਪਿੰਡ ਕੰਗਰੋੜ ਦੀ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦੀ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਗਈ।

ਪਿਤਾ ਮੰਗਲਦਾਸ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਖੈੜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਨਾਨਕੇ ਵੀ ਖੈੜ ਹੀ ਸਨ। ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਸਾਧੂ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ। ਇਸੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਖੈੜ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਠੁਆਣੇ ਦੇ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਖੂਹੀ ਪੁੰਨ ਅਰਬੀ ਲੁਆਈ। ਚਾਰ ਪੰਜ ਕਨਾਲ ਜਗ੍ਹਾ ਵੀ ਛੱਡੀ, ਜਿਹੜੀ ਖੂਹੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬੁਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਚਾਰ ਖਣ ਦਾ ਕਮਰਾ ਵੀ ਹੈ। ਪੰਜ ਸੱਤ ਬੂਟੇ ਅੰਬਾ ਦੇ ਵੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੋਕੀਂ ਮੰਨਦੇ ਤੇ ਪੂਜਦੇ ਹਨ। ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਖੂਹੀ ਲੁਆ ਕੇ ਪਿੰਡ ਬਲੋਆਲ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਆਏ। ਆ ਕੇ ਬਾਲਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੋਹਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮੁੱਖੜਾ ਡਿੱਠਾ। ਚਿਰਾ ਦੀ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਮਨ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਫੁਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਾਉਂਦਾ। ਦਿਲ ਜਾਨ ਰੋਮ ਰੋਮ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਝੂਮ ਉੱਠਿਆ। ਸਭ ਲਾਗੀ ਲੋਕ ਲੱਗੇ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਵਣ। ਫਕੀਰੀਏ ਚੌਕੀਦਾਰ ਪੁੱਛਿਆ ਬਾਲਕ ਦਾ ਕੀ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ?...ਕੀ ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਚੜਾਈਏ ਤੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਤਾਹਰਪੁਰ ਸਰਹਾਲ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਪੰਡਤ ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬੁਲਾਇਆ। ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਜਨਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਬਣਾਈ। ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦਾ ਮੇਲ ਕੀਤਾ। ਪਤਰੀ ਵਾਚਨ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਹਿ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤ ਲੁਕਾਈ ਲੱਗੀ ਫਿਰੇਗੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸੰਸਾਰ ਉਧਰੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਜੱਸ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਪੀਰ ਅਵਤਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਰਾ ਜੋਤਸ਼ ਤਾਂ ਇਹ ਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਵਿਸਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਹੀ ਜਨਮ ਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਨਾਮ ਭੀ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਹੀ ਰੱਖਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਰੰਗ ਗੋਰਾ, ਨਜ਼ਰ ਤਿੱਖੀ ਉਂਗਲਾਂ ਮੁਹਰੇ ਤੋਂ ਪਤਲੀਆਂ, ਗੁੱਟ, ਮੋਢੇ, ਗੋਡੇ, ਗਿੱਟੇ, ਛਾਤੀ ਸਭ ਅੰਗ ਗੋਲ ਹੱਡੀਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ। ਇਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਚਿੰਨ ਹਨ ਸਭ ਅਵਤਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ। ਰੋਮ ਸੋਨੇ ਵਰਗੇ ਸੁਨਹਿਰੀ। ਸੱਜੇ ਚਰਨ ਵਿੱਚ ਪਦਮ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੰਖ ਚੱਕਰ ਗਦਾ, ਪਦਮ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ। ਇਸ ਸੋਹਣੇ ਜਿਹੇ ਬਾਲਕ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮਨ ਸ਼ੀਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਰੰਗ ਢੰਗ ਸਭ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਰੂਪ ਸਮਝ ਕੇ ਨਾਮ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਹੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਹੁੱਕਾ ਸਿਗਰਟ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੀ ਬੱਲੋਆਲ ਨਹਿਰ ਕੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਖੈੜ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਸਭ ਛੱਡ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮਨ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮੈਲੇ ਤੇ ਝੂਠੇ ਸਮਝ ਕੇ ਬਿਰਤੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਈ। ਜਦ ਖੈੜ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਕਦੀ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਪੂਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਕੋਲ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ। ਇੱਕ ਕੁਟੀਆ ਪਿੰਡ ਲੋਧੀਪੁਰ ਬਣਵਾ ਕੇ ਕਦੀਂ ਕਦੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਕਦੀਂ ਮਰੋਮਜਾਏ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਲੋਧੀਪੁਰ ਵਾਲੀ ਕੁਟੀਆ ਤਾਂ ਸੰਨ 47 (ਸਨਤਾਲੀ) ਦੀਆਂ ਝੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਢੱਠੀ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਈ ਪੇਕੇ ਘਰ ਪਿੰਡ ਬਲੋਆਲ ਪਿਤਾ ਖਜਾਨੇ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹੀ। ਖਜਾਨੇ ਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਹੀ ਧੀ ਸੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੀਰੇ ਦੇ ਵੀ ਸੱਤ ਲੜਕੀਆਂ ਹੀ ਸਨ ਪੁੱਤਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਈ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਦੋ ਸਾਲ ਮਾਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੇਕੇ ਘਰ ਬੱਲੋਆਲ ਹੀ ਰਹੀ। ਪਿੱਛੋਂ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਕਦੀਂ ਕਦੀਂ ਖੈੜ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਮੰਗਲਦਾਸ ਜੀ ਵੀ ਖੈੜ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਲੋਕੀਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਵੀ ਪਿੰਡ ਖੈੜ ਹੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਪੂਰੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਜਨਮ ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਪਿੰਡ ਬੱਲੋਆਲ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਕਈ ਸਿਆਣੀਆ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਈਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਮਾਸੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪਿੰਡ ਤਾਹਰਪੁਰ ਵਾਲੇ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਬੱਲੋਆਲ ਦਾ ਹੀ ਦੱਸਿਆ। ਬੱਲੋਆਲ ਵੀ ਦੋ ਮਾਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਯੂ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਜਨਮ ਬੱਲੋਆਲ ਦਾ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਬੋਲ ਭਾਈ ਜੀ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ।

ਨੋਟ:- ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪ ਵੀ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਭੀ ਮੈਂ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਦਸਵਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਹੀ ਸੀ ਸਾਰੇ ਅਵਤਾਰੀ ਅਸੀਂ ਹੀ ਆਏ ਹਾਂ।

(ਸਾਖੀ ਦੂਜੀ)

ਸਾਖੀ ਰਸੂਲਪੁਰ ਭੂਆ ਅੱਤਰੀ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਦੀ ਭੂਆ ਮਾਈ ਅੱਤਰੀ ਪਿੰਡ ਰਸੂਲਪੁਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲੈ ਗਈ। ਮਾਤਾ ਅੱਤਰੀ ਦੇ ਕੋਈ ਧੀ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ

ਕਰਕੇ ਜਿਆਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਮੰਗਲਦਾਸ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਧੀਪੁਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਰਸੂਲਪੁਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿੰਡ ਮੁਸਾਪੁਰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਪੜਨ ਲਈ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੁੱਧੀ ਬੜੀ ਤੀਖਰ ਸੀ। ਮੌਲਵੀ ਸਾਹਦੀਨ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਲਕ ਅੱਗੇ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਸਬਕ ਦੱਸਣ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੌਦਾਂ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਥੋੜੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਇਲਮ ਪੜ੍ਹ ਲਏ, ਫਾਰਸੀ, ਇੰਗਲਿਸ਼, ਉੜਦੂ, ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਨਾਗਰੀ, ਅਰਬੀ। ਆਪਣੇ ਰਚੇ ਗ੍ਰੰਥ ਭਗਵਾਨ ਬਿਲਾਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੋਲਦੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜੁਬਾਨਾਂ ਸਨ। ਉਰਦੂ ਬਹੁਤ ਬੋਲਦੇ ਸਨ। ਤੇਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਰਸੂਲਪੁਰ ਦੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਜੀ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ, ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਧਾਰੀਏ ਆ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਆਖਣ ਲੱਗੇ। ਕਿਉਂ ਜੁ ਸੁੰਦਰ ਬਹੁਤ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛਾ ਨਾ ਛੱਡਣ। ਇਕ ਦਿਨ ਨਾਲ ਤੌਰ ਹੀ ਲਏ। ਨਵਾਂਸਹਿਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਨਵਾਂਸਹਿਰ ਤੋਂ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸਨ ਚੰਦ ਨੰਬਰਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਆਏ। ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡ ਖੈੜ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਕਦੀਂ ਪਿੰਡ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿਆਦਾ ਖੈੜ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਕਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਆਪ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਕੁਰਸੀ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੰਮੀ ਸਾਰੀ ਸੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣਾ। ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਉੜਾ ਐੜਾ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੀ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਜਿਆਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹਾਣੀ ਸੀ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਈ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਦਾਸ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਪਚਾਸੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਚਾਲੀ ਡਿਰਨਾ ਤੁਰਨਾ ਸਾਰਾ ਸਾਧੂਆ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ। ਲਿਬਾਸ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਮਤ ਉਦਾਸੀ ਸੰਪਰਦਾ ਬਾਬਾ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪ ਵੀ ਇਸ ਭੇਸ ਨਾਲ ਸੰਬਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਬਸਤਰ ਜੈਸਾ ਵੀ ਦਿਲ ਕਰੇ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ। ਲੋਕੀਂ ਬਾਵਾ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਜੀ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਲੱਗਦੇ ਵੀ ਬਾਵਾ ਜੀ ਹੀ ਸਨ। ਰੰਗ ਗੋਰਾ, ਸੁਨਹਿਰੀ ਬਾਵਰੀਆਂ, ਚਾਲ ਉਤਾਵਲੀ, ਸਰੀਰ ਪਤਲਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ ਸੰਸਾਰ ‘ਤੇ ਜਾਦੂ ਦਾ ਅਸਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਘੋੜੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰੋਂ ਲੈ ਆਏ, ਗਲ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਮਣਕਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਪਾਈ ਹੋਈ, ਭਗਵੇਂ ਰੰਗ ਦਾ ਚੋਲਾ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਈ ਦੇਖ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਇਹ ਕੀ ਵਜਾ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ? ਗਲ ਵਿਚੋਂ ਮਾਲਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ, ਆਪ ਜੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਇਸੇ ਹੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਦਾਤੇ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬੈਠੇ, ਚਾਰ ਦਿਨ ਰੇਤ ਦੇ ਢੇਰ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਨਾ ਕੁਝ ਖਾਧਾ ‘ਤੇ ਨਾ ਕੁਝ ਪੀਤਾ, ਚਾਰ ਦਿਨ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਏ, ਪਸ਼ੂ ਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਸਾਧ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਭੁੱਖ ਤਰੇਹ ਲਗਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਦਾਤੇ ਦਾ ਮੂੰਡਾ ਉਮਰ ਚੰਦ ਬਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਚਲੋ ਅੱਜ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਿਏ ਕਿ ਟੁਸੀਂ ਕੁਝ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਨਿਰਆਹਾਰ ਈ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਨੂੰ ਭੋਜਨ ਜਦੋਂ ਜੀ ਚਾਹੇ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਮਰ ਚੰਦ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਜੀ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਛਕਾਉ ਸਾਡਾ ਕੜਾਹ ਛਕਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਉੱਠੇ ਇੱਕ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਛਪੜੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ ਉਹ ਛਪੜੀ ਗਾਰੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਗਾਰੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਛਪੜੀ ਵੱਲ ਨਿਗਾਹ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਗਾਰਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਬਾਗੀਆਂ ਨੇ ਰੱਜ ਰੱਜ ਛਕਿਆ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਤਲਵੰਡੀ ਬਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਲੱਛੂ ਬਣਾ ਕੇ ਛਕਾਏ ਸਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਬਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਰੇ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਬਣਾ ਕੇ ਛਕਾਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਰਮਾਤੀ ਚਮਤਕਾਰ ਦਿਖਾਏ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਸ਼ੂ ਚਾਰਦਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪੁਰ ਪੁਰਾਣੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਖੜਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਡਰ ਕੇ

ਇਕ ਦਰਖਤ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਓਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਕੇ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ। ਡਰੀ ਦਾ ਨਹੀਂ।
ਜਦੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਖੜੇ ਸਨ। ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਸਾਖੀ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਖੈੜ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਛਪੜ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਕਈ ਦਿਨ
ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਾਲ ਬਿਰਤੀ ਜੋੜ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜਲਾਲ

ਸੀ। ਰੁਹਾਨੀ ਨੂਰ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਆਏ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਭੋਲਾ ਜੀ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਆਪ ਚਲ ਕੇ ਹੱਥੀਂ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰੋ। ਮੰਗਲਦਾਸ ਜੀ ਤਾਂ ਸਾਧੂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਨੰਬਰਦਾਰੀ ਸੰਭਾਲੋ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਬੜੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਬੋਲੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਬਾਬੇ ਭੋਲੇ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰੋ ਓਸੀਂ ਕੀ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ ਨੰਬਰਦਾਰੀਆਂ ਸਾਡਾ ਰਿਸਤਾ ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸਤੇ ਝੂਠੇ ਹਨ,” ਨਾ ਹੀ ਫਕੀਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਰਿਹਾ ਆਰ ਨਾ ਹੀ ਫਕੀਰ ਕੀ ਹੈ ਰਹੀ ਵਸਤੀ” ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਸਹਿਰ ਮੇਲਾ ਦਸਤਗਿਰੀ ਨਾਹੀ ਕੁਝ ਰਾਜਾ ਕੁਝ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਬਾਬੇ ਭੋਲੇ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਸੀਬੋ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀਬੋ ਕੁਝ ਸਾਲ ਸਰਬਰਾਹੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਸੀਬੋ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤਰ ਰਲਾ ਨੰਬਰਦਾਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਰਲਾ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸਾਹੋ ਜਾਂ ਨੰਬਰਦਾਰੀ ਛੱਡਣ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦੇਵੋ ਜਾਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆਪ ਨੰਬਰਦਾਰੀ ਸੰਭਾਲੋ ਮਹਾਰਾਜ ਇੰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਲੋਂ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿੰਦੇ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਬਾਬੇ ਮੰਗੂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ, ਉੱਠ ਕੇ ਫੇਰ ਬੈਠ ਗਏ, ਰਲੇ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਰਲੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਉਮਰ ਚੰਦ ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਵੀ ਨੰਬਰਦਾਰ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਹੋਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਜੀ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੈ, ਆਪ ਵੀ ਚਲੋ, ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲੇ ਨਥਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਅਖਵਾਇਆ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨੱਥੂ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਵੀ ਵਿਆਹ ਜਾਵਾਗੇ ਕੱਲ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਮਕਾਣੇ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਆਖਣਾ, ਐਸੇ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ, ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਣਾ, ਆਏ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਛਕਾ ਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪ ਛਕਣਾ, ਚੋਰੀ, ਜ਼ਾਰੀ, ਬਧੀ, ਵਿਰੋਧ, ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ, ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨੀ ਬੁਰਾ ਦੱਸਿਆ, ਸੱਚ, ਧਰਮਸ਼ੀਲ, ਸੰਜਮ, ਸੰਤੋਖ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਦਾ ਤੇ ਨਾਮ ਜਪਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ, ਦੋ ਸਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੌਤਕ ਇੰਨਾਂ ਪਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਏ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕਿਰਤੀ ਵੱਧ ਗਈ, ਲੋਕੀਂ ਆਪ ਜੀ ‘ਤੇ ਰੱਬ ਵਰਗੀ ਸਰਧਾ ਰੱਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਸਾਖੀ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਤੋਂ ਬਲੋਵਾਲ ਜਾਣ ਦੀ

ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਾਲ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਬਲੋਵਾਲ

ਨਾਨੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਜਾਣ ਕੇ ਪਿੰਡੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਪਿਪਲ ਦੇ ਥੜੇ 'ਤੇ ਆ ਬੈਠੇ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਬਾਬਾ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਦੋਹਤਾ ਸਾਧੂ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦਾ ਸਾਧੂ ਇੰਨਾ ਸੱਜਦਾ ਜਾਣੇ ਰੂਪ ਦਾ ਹੀ ਚੰਦ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਜੋਤ ਚਾਨਣੀ ਵਾਂਗ ਚਮਕ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਚੰਦ ਦਾ ਵੀ ਚੰਦ ਉਸ ਸੱਚ ਦਾ ਆਨੰਦ ਹੈ, ਪੰਸਦ ਦਿਲਵੰਦ ਜੇ ਬੁਲੰਦ ਅਸੀਂ ਜਾਣਿਆ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸੰਨਾਟਾ ਛਾ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮਥਰਾ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਗਾ ਜਾਣ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਦੇ ਪਟਨੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਛਿੱਪ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਈ, ਭਾਈ, ਭਾਲ, ਬੁੱਢੇ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਵੱਲ ਭੱਜੇ ਆਵਨ ਜਿਵੇਂ ਕਾਨੂ ਦੀ ਬੰਸਰੀ ਪੁੰਨ ਸੁਣ ਕੇ ਗੋਕਲ ਦੇ ਨਰ ਨਾਰੀ ਵਣ ਵੱਲ ਭੱਜ ਪੈਂਦੇ। ਭੌਰੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬੇੜੀ 'ਤੇ ਲਿਪਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚੁਕੋਰ ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਤੇ ਖਿਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਐਸੇ ਹੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਬਾਵਰੀਆ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਾਮੇ ਮਾਮੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨੱਚਦੀਆਂ ਫਿਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਾਮੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਮਾਉਂਦੀਆਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਭ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ। ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, "ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੰਬਰਦਾਰ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਘਰ ਚਲੋ, ਨੰਬਰਦਾਰ ਮੰਜੀ ਤੋਂ ਉੱਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕਈਆਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਆਪ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਨਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਈ ਤਾਂ ਆਏ ਹਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਦੀ ਪਰਾਤ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਹੀਰੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ, ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤਾ ਦੇਵੋ। ਪਤਾਸਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਵਰਤਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੁੱਧ ਮਲਾਈ ਤੇ ਸਰਦਾਰੀ ਦੀ ਗੜਵੀ, ਹੀਰੇ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਜੀ ਆਪ ਵੀ ਕੁਝ ਛਕੋ। ਹੀਰੇ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦੀ ਗੜਵੀ ਲਿਆਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਰਦਾਰੀ ਛਕੀ ਤੇ ਦੁੱਧ ਫਕੀਰੀਏ ਚੌਕੀਦਾਰ ਨੂੰ ਪਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪ ਉੱਠ ਕੇ ਘਰ ਮੰਜੀ ਤੇ ਪਏ। ਨਾਨੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ। ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਨਾਨਾ ਜੀ ਲੰਮੇ ਪਿਆ ਹੀ ਹੱਥ ਬੰਨ ਕੇ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ, ਧਿਆਨ ਚਰਨਾਂ ਵੱਲ ਲਾਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਫੜੇ, ਪਵਿੱਤਰ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਸਪਰਸ਼ ਹੋਇਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਗਾਇਆ, ਸਾਵਨ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਬਹਾਰਾਂ ਨੇ ਅੱਥਰੂਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲੱਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੀਨਾ ਬੈਰਾਗ ਨਾਲ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਨ ਸੁੱਧ, ਸਾਰੇ ਸੰਕਲਪ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਨੂਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵ ਜਾ ਜੁੜੀ। ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਅੱਖਾਂ ਪੱਟ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਹੁਸਨ ਦੀ ਖਾਨ ਵੱਲ ਡਿੱਠਾ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਾਸਨਾ ਨਾ ਰਹੀ, ਲੇਖੇ ਸਭ ਮੁੱਕ ਗਏ, ਹੁਣ ਗਰਭ ਜੁਨੀ ਦਾ ਸਿਰ ਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਨਾਨਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁਣਿਆ ਪੌਖਿਆ ਸੇ ਫਿਰ ਗਰਵਾਸ ਨਾ ਪਰਿਉਰੇ, ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਧਰਿਆ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਦਾ ਮੀਟਦਾ ਮੀਟ ਗਿਆ। ਗਮਰਾਟ ਪਾਲਕੀ ਲੈ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੁੱਲੇ ਸਨ, ਨਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਉਦਾਰ ਕਰਕੇ ਆਪ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਰੇਤੇ ਦੇ ਥੜੇ ਤੇ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲੋਕੀ ਕਣਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਜਾਈਆ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੈਠਿਆਂ ਬੈਠਿਆਂ ਦਿਨ ਛੁਪਣ ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਕਾਲਾ ਸੂਟ ਪਾ ਕੇ ਸ਼ੂਕਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਸਫ ਵਿਛਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਚੰਦਰਮਾ ਸਮੇਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਛੋਂਹਦਾ ਹੋਇਆ ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰਦਾ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਫਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰੋਸਨਿ ਦਾ ਛਿੱਟਾ ਦਿੰਦਾ ਫਸਲਾਂ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਡਲ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤੇ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਦਾ ਫਰਸ਼ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਕਾਸ਼ ਨਿਰਮਲ ਸੀ, ਤਰੇਲ ਦੇ ਮੋਤੀ ਬਣ ਬਣ ਕੇ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਗਲ ਹਾਰ ਬਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਪਾਹਾਂ ਤੇ ਸਣਕਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਖਿੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੋਭਾ ਭਰੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਤਲੇ ਜਿਹੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਪੱਸਵੀ ਸਮਾਧੀ ਲਾਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਸਮੇਰ ਪਰਬਤ ਦੀ ਚੋਟੀ ਉਪਰ ਦੀ ਲਾਲੀ ਦਾ ਛਤਰ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਤਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਾਰੇ ਡਲੁਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਚਿੜੀਆਂ ਬੋਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮਟਿਆਰਾਂ ਦੁੱਧ ਰਿੜਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜੱਟ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੁਬਹਾ ਉੱਠ ਕੇ ਇਸਨਾਨ ਕੀਤਾ। ਹੀਰਾ ਤੇ ਮਿਸਤਰੀ ਨੇ ਦਹੀਂ ਭੁੰਨ ਕੇ ਘਰੜ ਬਣਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਛਕਾਇਆ। ਹੀਰੇ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, "ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੁਝ ਦਿਨ ਇੱਥੇ ਹੀ ਠਹਿਰੇ।" ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨਾ, ਸਿੱਧੇ ਹਾਰ ਲਾਉਣਾ ਭਲੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣੇ, ਇਹ ਕਰਤਾਰ ਵੱਲੋਂ ਡਿਊਟੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਆਖ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਬਾਬੇ ਬੁਲਣਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪੁਰ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਸਾਖੀ ਰਹਿਏ ਤੋਂ ਰੱਤੇ ਟਿੱਬੇ ਜਾਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਬੱਲੋਵਾਲ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰਹਿਏ ਬੁਲਣਸ਼ਾਹ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਰਹਿਏ ਦੇ ਲੋਕ

ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਧੂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੈ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਲੋਕੀ ਲੰਘਦੇ ਵੜਦੇ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਇੰਨਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਧਰੂਹ ਵਾਂਗ ਵੈਰਾਗ ਲੱਗਾ ਹੈ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਹ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਨਾ ਕੁਝ ਖਾਧਾ ਤੇ ਨਾ ਕੁਝ ਪੀਤਾ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਬਾਬੇ ਬੁਲਣਸ਼ਾਹ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਾਬੇ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜਾ ਦੱਸਿਆ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਤ ਸੇਵੀ ਸਨ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਹੁਤ ਦਾਨੀ ਭਗਤ ਸਨ। ਆਏ ਗਏ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਗ ਕਰਨਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕੀ ਛਕੋਗੇ ? ਕਹਿੰਦੇ ਸਰਮੁੱਖ ਜੇ ਕੁਝ ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਸਾਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਭ ਗੱਲ ਮੰਨਣੀ ਪਵੇਗੀ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਬਾੜੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਛਕਿਆ ਰਾਤ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੇ। ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਮੀਹਾਂ ਸਿੰਘ ਛੱਜੂ ਝਿਊਰ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਮਦਾਸੀਆ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸੱਫ ਤੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਅੱਗੋਂ ਪਿੰਡ ਮੋਰਨ ਮਜ਼ਾਰੇ ਚਲੇ ਗਏ ਉਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗਲਦਾਸ ਜੀ ਮਜ਼ਾਰੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਆਪ ਜੀ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਰਹੇ ਕਦੀਂ ਕਦੀਂ ਦਰਿਆ ਵੱਲ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਰਤੇ ਟਿੱਬੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਰਤਾ ਟਿੱਬਾ ਪਿੰਡ ਲਸਾੜੇ ਤੋਂ ਚੜਦੀ ਵੱਲ ਦੋ ਮੀਲ ਤੇ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਕੰਢੇਪੁਰ ਇੱਕ ਕੁਟੀਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਧੂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾਸ ਚੰਗੀ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲਾ ਕਰਾਮਾਤੀ ਫਕੀਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਨੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਅੱਖਾਂ ਬੁਰਾ ਗਈਆਂ ਸਨਿ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਰੰਗਣ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਖੜਿਆ ਹੋ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਮੌਜ਼ ਦਿਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹਿਣੇ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਬਲੀ ਸ਼ੇਰ ਰੂਪ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ ਇੰਨੀ ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਚੜਿਆ ਇਸ ਕੁਟੀਆ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਪਿਪਲ ਦਾ ਬ੍ਰਿਛ ਸੀ। ਪਿਪਲ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ ਪਾਣੀ ਨੇ ਖੋਦ ਦਿੱਤੀਆਂ । ਪਿਪਲ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗਾ। ਕੁਝ ਮੁਧਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਸੀ ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ ਨੇ ਹੱਥ ਖੜੇ ਕਰ ਕੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਖਿਆ ਸਾਡੇ ਬੈਠਿਆਂ ਦੀ ਤੇ ਸ਼ਰਮ ਕਰ, ਬਸ ਇੰਨਾ ਬਚਨ ਕਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ ਦਰਿਆ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟ ਕੇ ਵਗਣ ਲੱਗਾ। ਪਿਪਲ ਉੱਥੇ ਹੀ ਖੜੇ ਗਿਆ। ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਉਹ ਟੇਢਾ ਹੀ ਖੜਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਮੰਗਲਦਾਸ ਜੀ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਲੋਧੀਪੁਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ।

ਸਾਖੀ ਲੋਧੀਪੁਰ ਜਾਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਪਿਤਾ ਮੰਗਲਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਲੋਧੀਪੁਰ ਕੁਟੀਆ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਕੁਝ ਦੇਰ ਇੱਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆ ਨੂੰ

ਹੋਈ। ਮਾਘ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਪਿੰਡ ਮਹਿਰੋਪੁਰ ਗਰਚੇ ਸੰਤ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਡੇਰਾ ਸੀ ਇਸ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮਾਘ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੁਨਿਆ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਤ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਾਧੂ ਬੁਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੰਗਲਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੀ ਇਸ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਤੱਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੰਨਾ ਦਾ ਫਿਰਨਾ ਤੁਰਨਾ, ਬੋਲਣਾ, ਚਲਣਾ, ਪੜਨਾ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਜਾਦੂ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਸੀਆਂ ਡਲੁਕਾਂ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੀਆਂ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਜਾਮ ਭਰ ਭਰ ਪਿਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋਹ ਚਾਰੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇੰਨਾਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਰਸ ਭਿੰਨੀ ਰਸ਼ੀਲੀ ਸੁਰ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿੰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਦੋਧੇ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਸਰੋਤ ਸੁਣ ਕੇ ਮਸਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਐਸੇ ਹੀ ਸੰਗਤ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮਸਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਰੋਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਸਣਨਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਭਿਕਸੂ ਬਣ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਚਰਨ ਪਾਏ ਤਾਂ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਰੋਣਕਾਂ ਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਚੜਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਚਮਕ ਉਠਿਆ ਸਭ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਅੰਤ ਪਦਾਰਥ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਮੰਗਲਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਬਾਬਾ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿਉ। ਸੰਗਤ ਬਹੁਤ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਕੇ ਮੰਗਲਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਮਹਿਰੋਪੁਰ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਇਆ ਬਹੁਤ ਆਵੇਗੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਬਲੀ ਹਨ। ਸੰਖ ਚੱਕਰ ਗਦਾ ਪਦਮ ਦੇ ਚਿੰਨ ਹਨ। ਇਹ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ ਹਨ। ਮੰਗਲਦਾਸ ਜੀ ਲੋਧੀਪੁਰ ਕੁਟੀਆ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚਲੀ

ਸਾਖੀ ਝਿੰਗੜੀ ਜਾਣ ਦੀ ਚੱਲੀ : ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਿਲਾਪ

ਭਾਈ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜਾ ਤੋਂ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰ ਭਾਈ ਸਨ। ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੀ। ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਿਰੋਪੁਰ ਡੇਰੇ ਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜੀ ਜਮਾਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਉ। ਪੰਝੀ ਫਗਣ ਦਿਨ ਦੇ ਚੜਾਹੂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਝਿੰਗੜਾ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਪੂਰਾ ਸਲੋਅ ਸੀ। ਦੋ ਉਠ ਨਾਲ ਛੇ ਘੋੜੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਨਾਲ ਗੱਡਾ ਵੀ ਸੀ। ਜਮਾਤ ਦੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆ ਰਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੁਕ ਲਾਈ ਸੰਖਾ ਦੀ ਘੁਣ ਘਾਰ ਨੇ ਆਕਾਸ਼

ਗੁੰਜਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਹਰ ਘੋੜਿਆਂ ਦਾ ਹਿਣਕ ਹਣਕਾਟ ਰਾਜੇ ਮਹਾਂਰਾਜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਜਲੂਸ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਚਲਦੀ ਚਲਦੀ ਜਮਾਤ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਦਿਨ ਦੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਪਿੰਡ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਡੇਰੇ ਦਾ ਇੰਤਜਾਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮਾਈ ਭਾਈ ਜਿਸ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਜੰਝ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜਾਈਦਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਆਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਉੱਗੇ ਵੱਧ ਕੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਸਲਾਮੀ ਲਈ। ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਂਗਾਂ ਫੜੀਆ। ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ਨੂੰ ਉਤਾਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਣੀ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਸੰਤਾ ਦੇ ਚਰਨ ਧੋਤੇ। ਆਸਨ ਲੱਗਾ ਦਿੱਤੇ। ਬਾਕੀ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪਸ਼ੂਆ ਦੀ ਸੇਵਾ ਖੂਬ ਕੀਤੀ। ਰਾਤ ਦਾ ਭੰਡਾਰਾ ਭਾਈ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਭੰਡਾਰੇ ਵਰਜੇ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਾਧਾਰਨ ਪਾਠ ਵੀ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਕੋਈ ਲਗਭਗ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਲਕ ਦੀ ਤੜਾਗੀ ਨੂੰ ਪਿਤਲ ਦੀ ਸੰਗਲੀ ਵੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਗੋਰਾ ਰੰਗ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਨੈਣ, ਨੱਕ ਖੰਡ ਦੀ ਧਾਰ, ਮਸਤਕ ਉਚਾ, ਰੂਪ ਡੁਲ, ਡੁਲ ਪੈਦਾ ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਰੋਮ ਰੋਮ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਝਰਨਾਟਾਂ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਦਾ ਅਨੂਪ ਸੋਹਣਾ ਦੇਖ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਜੋਤ ਚੰਦ ਸੂਰਜ ਸਰਮਾਵਦੇ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੰਜੇ ਸਿੱਧੇ ਖਿੱਚਦੇ ਸ਼ਿਕੰਜੇ ਲਾਲ ਤਾਜ ਮੱਥੇ ਜੋਤ ਦਿੱਸੇ ਭਗਵਾਨ ਜੀ। ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬਾਲਕ ਸਾਧੂ ਦੀ ਚਾਲ ਵੱਖਰੀ ਹੀ ਹੈ। ਭੁਜਾ ਲੰਮੀਆਂ ਚਰਨ ਕੋਮਲ ਮਸਤਕ ਚੌਦਵੀਂ ਦੇ ਚੰਦ ਵਰਗਾ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਰਿਸਮਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਤਲਤਾ ਬਖਸ਼ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੀਸ ਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਜੜਾ ਛੱਤਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਜਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੋਹਣੇ ਜਿਹੇ ਜੜਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਨਸ਼ੀਲੇ ਨੈਣ ਜਿਸ ਵੱਲ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਬਿਨ ਪੀਤਿਆਂ ਮਤਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਲੋਕੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀ ਤਿੰਗੜਾ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਲਕ ਵਾਲੀ ਹੀ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਭ ਦੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰੋਂ ਇਹੀ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪੁਰਾਤਨ ਸਾਧਾ ਪਿਛਲਾ ਮਿਲਾਪੀ ਹੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਿਆ। ਜੋਰੋ ਜੋਰੀ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪੈਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਬ ਸਚਿਨ ਕਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਧਰਾਂ ਜਾਗ ਪਈਆ ਉਪਰ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਇਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਮੇਂ ਵੇਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਦੋਂ ਮੇਰੇ ਖਜਾਨਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਆਵੇ ਤਾਂ ਭੰਡਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਭੰਡਾਰਾ ਸੋਭ ਕੇ ਮੈਂ ਸੂਰਖਰੂ ਹੋਵਾਂ। ਜਦੋਂ ਜਮਾਤ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੰਗਰ ਛੱਕਣ ਨਿਕਲੀ ਮੋਹਰੇ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਮਹੰਤ ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਦਾ ਸਾਧੂ ਪਿਤਲ ਦਾ ਤੜਾਗਾ ਲਾਈ ਨਾਮ ਦੇ ਨਸੇ ਨਾਲ ਮਸਤ ਜਿਹੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਦੂ ਵਾਂਗ ਜੇਹਰ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਲਾਲ ਨਜ਼ਰੀ ਪਿਆ ਪਾਰਸ ਦੇ ਉਪਰ ਨਾਮੋਹਰ ਅਮੋਲ ਕਹੇ ਸੰਨ ਦਾ ਨਿਸਾਨ ਕੋਈ ਉਪਰ ਨਾ ਲਾਲ ਦੇ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਗਵਾਰ ਲੋਕ ਗੁਣ ਤਾਹੀਂ, ਪਰਖੂ ਪਛਾਣ ਲੈਣ ਮਹਿਰਮ ਤੋਂ ਹਾਲ ਦੇ ਭੋਜਨ ਪੈਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਜਮਾਤ ਡੇਰੇ ਵੱਲ ਚਲੀ ਤਾਂ ਤਿੱਖੀ ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਨੁਹਾਰ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਾ ਫੜਿਆ ਆਪਣੇ ਆਸਨ ਤੇ ਜੱਫੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬਿਠਾਇਆ। ਆਖਿਆ ਇਹ ਸਭ ਮਲਕੀਤਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰੋ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਗੱਲਵਕੜੀ ਨਾਲ ਕੀ ਜਾਦੂ ਮਾਰਿਆ ਰੋਮ ਰੋਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਿਆਰ ਦਾ ਜਾਗ ਲੱਗ ਪਿਆ ਦਿਲ ਹੁਣ ਵਿਛੋੜਾ ਨਹੀਂ ਝਲਦਾ ਰੋਮ ਰੋਮ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਰੰਗਣ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਘੜੀ ਨਾ ਮਿਲਦੇ ਕਲਜੁਗ ਹੋਤਾ। ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਯੱਗਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਬੀਤਣ ਲੱਗਾ। ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਦੋ ਬਚਨ ਆਖੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਇੰਨਾਂ ਗਿੱਦੜ ਰੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਰਹੋ। ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੰਤ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਕੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਝੱਟ ਪੱਟ ਉੱਠ ਕੇ ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਗਏ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਧ ਦੇ ਪੈਰ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤੇ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਮਹੰਤ ਜੀ ਇਹ ਸ਼ੇਰ ਤੇਰੇ ਕਿੱਥੇ ਕਾਬੂ ਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਤਾਂ ਬਲੀ ਹੈ। ਬੜੇ ਭਾਰੇ ਬੋਲਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਇੰਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦੇਵਤੇ ਸਲਾਮਾਂ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਤੇਰੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੇਖੀ ਇਸਨੂੰ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਾਲਕ ਸਮਝਣਾ ਇਸ ਕੋਲੋਂ ਭਾਡੇ ਮੰਜਵਾਣੇ ਇਸ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼ੇਰ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਇੱਜੜਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਇੱਕਲੇ ਹੀ ਬਣਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦਆਬੇ ਦੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵਲੈਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਨਾ ਉੱਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰੇ ਭਰੇ ਬਾਗ ਦੀਆਂ ਪਸੂ ਪੰਛੀ ਭੀ ਨਰ ਨਾਰੀ

ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਹਾਂਬਲੀ ਬੈਠ ਅਵਤਾਰੀ ਰਾਜਿਆਂ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪਿਆਸੇ ਹੱਥੀਂ ਪਿਆਲੇ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜਾ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਭਾਈ ਜੀ ਮੇਰੀ ਜਮਾਤ ਦਾ ਰੰਗ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਜਾ ਨਾ ਖੋਵੋ। ਬਾਹਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਆਸਰੇ ਹੈ। ਮੰਹਤ ਦੇ ਜਿਆਦਾ ਆਖਣ ਤੇ ਭਾਈ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਮੰਹਤ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਏ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਤਿੰਗੜੀ ਰਹਿ ਕੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪੁਆ ਕੇ ਤਿੰਗੜੀ ਤੋਂ ਝੱਟ ਪੱਟ ਅੱਗੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਮੰਹਤ ਬਹੁਤ ਬੜਕ ਬੜਕ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਿਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਚਲੇ ਜਾਣ। ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਜੱਗ ਹਵਨ ਕੀਤਾ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਲੰਗਰ ਵਰਤਦਾ ਰਿਹਾ। ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਅਸ਼ੀਸ਼ਾਂ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਉਧਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਸਾਧੂ ਗੋਗੜਾ ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦੇ ਹੋਏ ਬੋਰੀ ਬਿਸਤਰੇ ਬੰਨ ਕੇ ਟਿਆਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਸੰਗਤ ਇੱਕਠੀ ਹੋ ਕੇ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਸ਼ ਦਿੱਤੀ। ਅਵਲੱਖ ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਵਾਂਗਾਂ ਉਪਰ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ ਬਾਕੀ ਵੀ ਸਾਰੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਸਾਭ ਲਈ। ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮੰਗੀ। ਨਰ ਸਿੰਘੇ ਨੂੰ ਫੁਕ ਲਾਈ ਮੰਹਤ ਨੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਪਿੱਛੋਂ ਵੱਲ ਕਰਕੇ ਅੱਡੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ਪਿੰਡ ਪਾਸਲੇ ਤੋਂ ਤਿੰਗੜੀ

ਅੱਗੇ ਜਮਾਤ ਦਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ

ਤਿੰਗੜੀ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਜਮਾਤ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ਮੁੰਕਦਪੁਰ, ਜਗਤਪੁਰ ਵਿੱਚ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਸਰਹਾਲ ਕਾਜੀਆਂ ਲੰਘ ਮਜਾਰੇ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਭਰੋ ਮਜਾਰੇ ਵੀ ਸੰਤ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਡੇਰਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਡੇਰੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਠਹਿਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਬੜੇ ਰੁੜਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਹੋਇਆ ਇਸ ਹੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਤਲੇ ਕੱਦ ਦਾ ਤਪਸਵੀ ਜਿਸਦਾ ਹੁਸਨ ਭਰਿਆ ਹੁਸਨ ਮੁਖੜਾ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜਿਆਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਫੀ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ, ਨਿੱਘਾ ਪਿਆਰ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਝੋਕੇਂ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਕਦੀਂ ਕਦੀਂ ਐਸੀਆਂ ਖਿੱਚਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਉੱਡ ਕੇ ਉਸੇ ਸੰਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾ ਕਰਾਂ ਜਦੋਂ

ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ। ਭਾਈ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢਾਬੀ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਨੋਖੀਆਂ ਝਲਕਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਬੇਗਮਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਉਂ ਉਸ ਗੈਬੀ ਮਹੱਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਜੋਤ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਜਿਸ ਜੋਤ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਰੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀਅ ਦਾ ਦਾਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਕਰੇ ਅਦਨਾਸੀ ਅੰਨਤ ਕਲਾ ਸੰਪੂਰਨ ਸਦਾ ਕੈਮ ਦੈਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸਦਾ ਸੰਨਮਤ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦਏਸ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਹੀਰੇ ਮੋਤੀ ਪੰਨਿਆ ਦੀ ਜਤਤ ਨਾਲ ਜੜਿਆ ਹੋਇਆਂ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਿਫਤ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰਾਂ ਹੈ। ਕੋਟਾ ਸੂਰਜਾਂ ਕੋਟਾ ਬਿਜਲੀਆਂ ਦੀ ਚਮਕ ਨਾਲੋ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਿਆਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਝਲਕ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਨੇਤਰ ਨਹੀ ਸਹਾਰ ਸਕਦੇ ਐਨੇ ਤੇਜ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੋਹ ਜਾਂਦੀਆ ਹਨ। ਬਸ ਫਿਰ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। “ਪਿਆ ਲਸ਼ਕਾਰਾ ਦਿਲ ਲੈ ਗਿਆ ਹਮਾਰਾ ਹੁਣ ਕਹਿ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਗੀਤ ਉਸਦੇ ਹੀ ਗਾਵਾਂ ਮੈਂ ਦਿਲ ਤੇ ਉਮਾਨ ਕਰਾਂ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਉਹ ਹੁਸਨ ਦੀ ਕਾਨ ਜੇ ਪੁਰਾਨ ਹੂ ਸੇ ਪਿਆਰੀ ਹੈ।” ਉਸ ਗਤਬੀ ਜੋਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬੈਠਿਆਂ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਹੋਈ ਮੋਰ ਪਿਆਰੇ ਭਗਤ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭੰਡਾਰੇ ਦੇ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਦਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਉਸ ਭੰਡਾਰੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸੱਚੀ ਦਰਗਾਹ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸੱਚ ਦੇ ਅਨੰਦ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਫੁਰਮਾਨ ਹੋਇਆ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਦੀ ਫਾਈਲ ਮੁਹਰਾਂ ਲੱਗ ਕੇ ਛਪੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮੁਖਤਾਰ ਨਾਮੇ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਉਤਰੀ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਪੜ੍ਹੇ, ਪੜ੍ਹਕੇ ਦਿਵਯ ਨਿਗਾਹ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਮਾਰੀ ਝਟ ਆਪਣੇ ਖਜਾਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਲੱਭ ਕੇ ਐਸਾ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਦਾ ਟੈਲੀਫੂਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸਦੀ ਰਫਤਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹਵਾ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਵਾਲਾ ਭਾਰੀ ਜੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਲਹਿੰਦੇ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ।

“ਤਾਹ ਇਲਮ ਦੀ ਨਾ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਨੇਹਰਾ ਜਾ ਦਿੰਦਾ। ਪ੍ਰੇਮ ਨਹਿਰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਪੱਥਰਾਂ ਚੋਂ ਬਾਗ ਸ਼ਰੀਰੀ ਦੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾ ਦਿੰਦਾ। ਵਾਇਰਲੈਸ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਰੁਚੀ ਹੁੰਦੀ ਉੱਡਦੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਹੀ ਪਾ ਦਿੰਦਾ। ਪੈਂਦੀ ਲੋੜ ਨਾਹੀ ਉੱਥੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੇਮ ਆ ਕੇ ਡੇਰਾ ਲਾ ਦਿੰਦਾ। ਵਿਸਨੂੰ ਬੱਝਿਆ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਜਾਲ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਦੇਵ ਦੀ ਛੰਨ ਬੰਨ੍ਹਾ ਦਿੰਦਾ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬੱਝਿਆ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਜਾਲ ਅੰਦਰ, ਪੈਰ ਆਪ ਸੁਦਾਮੇ ਦੇ ਧੋ ਦਿੰਦਾ। ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ ਰੰਗ ਤੇ ਰੂਪ ਸੋਹਣਾ, ਬੇਰ ਭਲਿਣੀ ਦੇ ਰਾਮ ਕਾ ਲੈਂਦਾ। ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਮਾਲੂ ਪੂੜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਕੋਧਰ ਦੀ ਨਾਨਕ ਖਾ ਲੈਂਦਾ। ਉਚ ਨੀਚ ਵਾਲੀ ਘਾਟ ਨਾਹੀ ਉਚੇ ਅੰਬਰਾਂ ਦੇ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਦਿੰਦਾ। ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਰਾਜੇ ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲੂਣਾ ਸਾਗ ਬਿਦਰ ਦਾ ਖਾ ਲੈਂਦਾ।”

ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਵਨ ਦੀਆਂ ਘਟਾ ਵਾਗੂੰ ਸੈਥਰ ਲੱਦਾ ਹੋਇਆ ਚਿੱਠੀ ਰੂਪੀ ਬੱਦਲੀ ਬਣ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ, ਅਕਾਸ਼ ਵਰਗੇ ਨਿਰਮਲ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਜਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ। ਰੰਗਣ ਵਾਲਾ ਜੇ ਰੰਗੇ ਸਾਹਿਬ ਰੰਗ ਨਾ ਡੀਠ। ਐਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਡੋਰੀ ਪਾ ਕੇ ਖਿੱਚ ਪਾਈ ਕਿ ਕੋਈ ਸੁਧ ਬੁਧ ਨਾ ਰਹੀ, ਕਬੀਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੂਰਮੇ ਵਾਹਿਆ ਬਾਣ ਜੋ ਏਕ ਲਾਗਤ ਹੀ ਭੋਏਂ ਗਿਰ ਪਰਿਉ ਕਲੇਜੇ ਸ਼ੇਕ। ਐਸੀ ਪੂ ਪਈ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਆਸ਼ਨ ਵਿਸ਼ਿਆ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਇਵੇਂ ਭੱਜੇ ਜਿਵੇਂ ਭੋਰਾ ਫੁੱਲਾਂ ਤੇ, ਪਰਵਾਨਾ ਸਮਾਂ ‘ਤੇ ਆਸ਼ਕ ਮਾਸੂਕ ਵੱਲ ਭੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜਾ ਪਿਆਰ ਦਾ ਬੂਟਾ ਪੂਣਾ ਪੁੱਖਦੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਜਿਆਦਾ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸਦੀ ਜੱਫੀ ਦਾ ਨਿੱਘਾ ਨਿੱਘਾ ਪਿਆਰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਟਮਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਹ ਦੁਖਦੀ ਪੁਣੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਨੇ ਹੀ ਭਾਂਬੜ ਬਾਲ ਦਿੱਤੇ, ਬੇਚੈਨੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਨਾ ਨੀਂਦ ਰਹੀ ਨਾ ਤ੍ਰੋਹ ਰਹੀ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਖਾਣਾ ਸੌਣਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ। ਕਹਿ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਕੀਉ ਰੈਨ ਬਹਾਵੇ ਕੰਮ ਗੁਫਤਨ ਕੰਮ ਖੁਰਦਮ ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਸਾਹ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਧੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਨਾਮ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਝੁਮਦੇ ਜਿਵੇਂ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਨੂੰ ਚੀਰਦੀ ਹੋਈ ਸੱਸੀ ਬੇਲੇ ਵੱਲ ਹੀਰ ਭੱਜੀ ਜਾਂਦੀ ਫਰਿਆਦ ਨਹਿਰ ਕੱਢਣ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ ਦੇ ਖਿੱਚੇ ਹੋਏ ਚਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਬੈਠੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ। ਸੱਵਈਆ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਵਿੱਚ “ਹੇ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰੋ ‘ਗੁਰ ਕੇ ਗੁਰੁ ਵਾਜਨਾ ਮਾਨਤ ਔਰਨ ਕੇ ਗੁਰ ਦਾਤਾ ਭਇਉ ਜਗ ਅੰਤਰ ਹੈ ਗੁਰ ਦਾਨ ਦਿਉ ਮਨ ਸੇਰਿਨ ਕੇ ਛਬ ਦੇਵਤ ਹੈ ਸਭ ਹੀ ਸੁਰ ਕੇ ਉਹ ਚਾਹਤ ਹੈ ਗੁਰ ਜੇਰਨ

ਕੇ ਦਾਸ ਭਗਵਾਨ ਜਹਿ ਪਾਨ ਧਰੇ ਗੁਰ ਸੀਸ ਨਮਾਂ ਕਹਿ ਠੋਰਨ ਕੇ।” ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਤਤ ਕੀਤੀ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਆਖਨ ਲੱਗੇ ਆਉ ਮੇਰੇ ਲਾਲਾ ਵਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਮੁਕਤਾ ਭੁਗਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਆਉ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਅਲਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਉਸ ਗੈਬੀ ਮਹੰਤ ਬੀ ਜੋ ਆਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਹੋਈ ਸਭ ਕਹਿ ਸੁਣਾਈ। ਜਦੋਂ ਅੰਨਤ ਕਲਾ ਸੰਪੂਰਨ ਅਕਰੇ ਅਬਨਾਸੀ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਵਾਲਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬੜੀ ਵੱਨਦ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ।

“ਸਵੈਅ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਇਸ ਆਰੇ ਜੇ ਨਿਮਰੇ ਨਿਆਰੇ ਜਦੋਂ ਦੇ ਨਿਹਾਰੇ ਹੋਇ ਕਹੇ ਬਲਿਹਾਰੇ ਹਾਂ।। ਕੇਸੀ ਦਿਆ ਮੈਂ ਨਿਸਾਨੀ ਨਹੀਂ ਵਿੱਚ ਦੇ ਜਹਾਨੀ ਐਸੀ ਸੂਰਤ ਲਸਾਨੀ ਦੇਖ ਹੋਏ ਵੰਣਜਾਰੇ ਹਾਂ ਖੇਲ ਹੈ ਖਿਆਲੀ, ਚਾਲ ਉਸਦੀ ਨਿਰਾਲੀ ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਦੀ ਹੈ ਭਾਲੀ, ਲੈਂਦੇ ਤਦੋਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਹਾਂ।। ਰਿਹਾ ਨਾਹੀ ਗਮ ਪਿਆ ਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਮ ਆਏ ਦਾਸ ਭਗਵਾਨ ਹੋਏ ਰਹਿ ਮਤਵਾਰੇ ਹਾਂ।” ਪੀਰ ਕੇ ਅਕਾਸ਼ ਉੱਠ ਕਰੀਏ ਸਤਾਬ ਜਿਨਾਂ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਰਿਵਾਜ਼ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਸਖਲਾਇਆ ਹੈ ਪੀਰ ਨੇ ਪਿਲਾਇਆ ਪਿਆਲਾ ਕੀਆ ਮਤਵਾਲਾ ਹਮ ਹੁਆ ਹੈ ਉਜਾਲਾ ਆਲਾ ਐਸਾ ਬਤਲਾਇਆ ਹੈ।। ਪਈ ਇਸ਼ਕ ਐਬ ਗੈਬ ਗਬਲ ਹੇ ਰਹਿ ਗੈਬ ਦਰਜਾ ਅਬੈਬ ਐਸਾ ਪੀਰ ਦਿਖਲਾਇਆ ਹੈ ਪੀਰ ਕੰਮਲ ਕੇ ਰਿਦੇ ਧਾਰ ਬੰਦਨਾ ਹੈ ਵਾਰਿ ਵਾਰਿ ਦਾਸ ਭਗਵਾਨ ਪੀਰ ਸਾਦ ਕੀ ਸਮਾਇਆ ਹੈ ਆਏ ਗੁਰੂ ਕੀ ਹੇ ਸਾਮ ਦੰਡੇਤ ਪ੍ਰਨਾਮ ਐਸੇ ਨਾਮ ਨਾਮੀ ਨਿਜ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਹੂਏ ਪਾਇਆ ਹੈ ਦਾਨ ਦੀਆ ਹੈ ਅਤੋਲ ਜਿਹਦਾ ਮੇਲ ਹੈ ਅਮੋਲ ਮੋਲ ਬੋਲ ਸੇ ਅਬੋਲ ਬੋਲ ਗੁਰੂ ਨੇ ਲਿਖਾਇਆ ਹੈ।। ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਗਏ ਸਭ ਬਿਰਲਾਪ ਪਾਪ ਪਾਇਕੇ ਅਜਾਪ ਜਪਾ ਤਪਾ ਕੇ ਜਗਾਇਆ ਹੈ ਗੁਰੂ ਕੰਵਲ ਕੇ ਰਿਧੇ ਧਾਰ ਬੰਦਨਾ ਹੈ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦਾਸ ਭਗਵਾਨ ਗੁਰੂ ਸਾਧ ਕੀ ਸਮਾਇਆ ਹੈ।”

ਦਸ ਸੱਵਈਏ ਨਿਰੰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਉਸਤਤ ਵਿੱਚ
ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਕਾਮਲ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ
ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸੁਧਰ ਗਏ। ਰੋਗ ਸੋਗ ਤੀਨੇ ਤਾਪ ਆਦੀਆ
ਵਿਆਦੀਆਂ ਕਾਮ ਕਰੋਧ ਲੋਭ ਮੋਹ ਹੰਕਾਰ ਸਭ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ।
ਕੋਟਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਉੱਦਰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੋ ਗਈ।

ਗੁਰੂ ਨੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹਾਟ ਪਟਣ ਬਜ਼ਾਰ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੇ। ਨਿਰਮਲ ਜੋਤ ਜਗੀ ਘਟ ਭੀਤਰ ਦਾਸ ਭਗਵਾਨ ਹੈ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਮੰਨ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਉਸਤਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ। ਉਪਮਾ ਉਧਾਰ ਕੈਸੇ ਕਰਾਂ ਮੈਂ ਉਚਾਰ ਮੈਹਮਾਂ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਅਪਾਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਕੰਠ ਦੇ ਥਾਪੀ ਲਾਈ ਢਾਬ ਕੰਢੇ ਬੈਠ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਧੀ ਢਾਬ ਕੰਢੇ ਬੈਠੇ ਬੜੀ ਘੋੜ ਤੱਪਸਿਆ ਕੀਤੀ। ਗਰਮੀ ਦੇ ਦਿਨ ਨਿਕਲ ਗਏ ਚਮਾਸੇ ਦੇ ਦਿਨ ਹਾੜ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਵਣ ਵਿੱਚ ਬਾਰਸਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂਆ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨ ਪੂਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਨੂਰ ਕਹਿਰ ਦਾ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਨਸਪਤੀ ਹੁਸ਼ਨ ਦੇ ਵਸਤਰ ਪਹਿਨਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ, ਫਸਲਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਾਰਸ਼ ਪੈ ਕੇ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੋਰ ਪਪੀਹੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਡਡੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਲੱਗਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਸੱਤਰਮਗੀ ਪਨਿਗ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਨਵਰ ਟਿਕਾਉ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਸਭ ਪਾਸੀਂ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਲੋਕੀਂ ਘ੍ਰੂਕ ਨੀਂਦੇ ਸੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਤ ਨਿਰਮਲ, ਅਕਾਸ਼ ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਸਜਦੀ ਹੈ ਤਰੇਲ ਦੇ ਮੋਤੀ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਗਲ ਦਾ ਹਾਰ ਬਣ ਕੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਚੰਦਰਮਾ ਸੁਮੇਰ ਪ੍ਰਬਤ ਦੀ ਚੋਟੀ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦਾਂ ਹੋਇਆ ਟੇਢੀਆਂ ਟੇਢੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਰਸ ਖਿੜਿਆ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਡੋਰਾਂ ਪਾ ਕੇ ਖਿੱਚਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਰੰਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਐਹੋ ਜਿਹੀ ਸੋਭਾ ਭਰੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦਰਿਆ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਔਹ ਪਤਲੇ ਜਿਹੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਤੱਪਸਵੀ ਪਿੰਡ ਹੇੜੀਆਂ ਵੱਲ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਟਿੱਬੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੈਠਾ ਭਿੰਨੀ ਰੈਨਤੀਏ ਚਮਕਣ ਤਾਰੇ ਜਾਗਣ ਸੰਤ ਜਨਾ ਸਾਰੇ ਸਾਵਨ ਦੀਆਂ ਝੜੀਆਂ ਦੇ ਮੀਂਹ ਸਭ ਉੱਪਰ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਰਹੇ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ

ਉਠੇ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦਿਨ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਅ ਦਾ ਅਲਹਾਮ ਹੋਇਆ। ਅਮਾਨਤ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਦੇ ਦੇਣੀ ਸੀ ਭਾਈ ਜੀ ਅਮਾਨਤ ਦੀ ਬਿਲਟੀ ਛੁਡਾ ਕੇ ਪੰਡ ਚੁੱਕੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਬੈਠੇ ਤੱਪਸਵੀ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਆਣ ਧਰੀ ਇਹ ਬਿਲਟੀ ਕਿਸੇ ਬੜੇ ਉੱਚ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦੂਕੜੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਅਮੋਲਕ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹਨ। ਪੰਡ ਖੋਲੀ ਤਾਂ “ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਨਦਰ ਨਿਹਾਲ। ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸਪਤ ਦੀਪ ਨੌ ਖੰਡਾਂ ਦਾ ਰਾਜ, ਮੁਕਤਾ ਭੁਗਤਾ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋਖ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ, ਹੀਰੇ, ਮੋਤੀ, ਲਾਲ ਜਵਾਹਰ, ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਤੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੇ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰ ਸਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਣਾ, ਸਿਧੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣਾ। ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀਆਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨਾ, ਧਰਮ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਇਸ ਪੂੰਜੀ ਜੀ ਦੀ ਪੰਡ ਖੋਲਕੇ ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੀ ਦਰਗਾਹੀ ਚਿੱਠੀ ਖੋਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਮੋਲਕ ਅਤੇ ਅਤੁਲ ਭਰੇ ਕੋਠੇ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਬੱਸ ਮੈਂ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਗਿਆਂ।” “ਤਖਤ ਉਪਰ ਸੋ ਬਹਿ ਜੋ ਤਖਤੇ ਲਾਇਕ ਹੋਈ” ਉਸ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਨੇ ਵੱਡੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਆਰਡਰ ਹੋਈ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਖੁਲੇ ਅਤੇ ਫਰਾਖ ਦਿਲ ਨਾਲ ਝੋਲੀ ਪਾ ਲੀਤਾ। ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉੱਦਾਰ ਕਰਨਾ, ਨਾਮ ਜਪਾਉਣਾ, ਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਧਰਮ ਕਰਨਾ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ, ਧਰਮ ਵਧਾਉਣਾ, ਭੁਲੀ ਹੋਈ ਰਿਜਤ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਣਾ, ਭਲੇ ਕਰਮ ਕਰਨੇ, ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ, ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਣਾ ਦਸਮਾਂ ਦਸ ਬੰਧ ਕੱਢਣਾ ਆਏ ਆਤਿਬੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ, ਜੁਲਮੀ ਬਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਭੈੜੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਇਹ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੀ। ਇਸੇ ਹੀ ਢਾਬ ਦੇ ਕੰਢੇ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਉੱਦਾਰ ਵਾਸਤੇ ਕਲਿਆਣ ਰੂਪੀ ਬਾਣੀ ਭਗਵਾਨ ਵਿਲਾਸ ਗਰੰਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਰਚੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗੂੜ੍ਹੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਈ, ਰੋਚਕ ਭਿਆਨਕ ਯਥਾਰਥ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ ਆਪ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ

ਕਵਿਤਾ -

ਝਿੰਗੜਾਂ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਢਾਬਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪਰ
 ਸੁਖਨ ਇਹ ਸਾਰ ਹੈ ਨਿਧਾਨ ਕਹੇ ਮੌਜ ਦਿਲ।
 ਦੁਐਤ ਕੇ ਉਠਾਏ ਕੇ ਅਦੁੱਤੀ ਕੇ ਮਕਾਨ ਪਰ
 ਜਾਤ ਪਾਤ ਭੇਖ ਨਾ ਬਨਾਵਟ ਹੈ ਤਿਲ।
 ਸਰਬ ਸੁਆਗ ਵਿਖੇ ਖੋਲਦਾ ਨਰੇਸ਼ ਹੋਇ
 ਭਰਮ ਉਟਾਏ ਨਿਰਪਖ ਦਰਵੇਸ਼ ਮਿਲ।
 ਅਮਲ ਕਮਾਏ ਜਿਹੜੇ ਕਹੇ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ

ਆਵੇ ਨਾ ਨਿਧਾਨ ਆਫ਼ਤ ਅਜਿਲ।

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਭਰਮਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੁਐਤ ਦਾ ਪਰਦਾ ਧੁਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਦੁਤੀ ਦੇ ਮਕਾਨ ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਭੇਖ, ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਥੇ ਕੋਈ ਬਨਾਵਟ ਦੀ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਐਸੇ ਅਮਲ ਕਮਾਏ ਜਿਹੜੇ ਕਮਾਇਆਂ ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਵੀ ਡਰ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਖਸ ਖਸ ਸਮਾਨ ਨਾ ਹੋਈ, ਛਿਦਰ ਨਿਰਾਕਾਰ ਨਰਵੈਰ, ਨਿਰਦੋਖ ਐਸਾ, ਮਿਟ ਜਾਣ ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਲਪ ਸਾਰੇ ਸੱਚ ਝੂਠ ਨਾ ਰਹੇ ਸੰਤੋਖ ਐਸਾ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਢਾਬ ਦੇ ਕੰਢੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਮੌਜ ਵਿਚ ਆਵੇ ਬਾਹਰ ਫਿਰ ਤੁਰ ਕੇ ਸੱਵਈਏ ਕਬਿਤ ਰਹਿਕਲਾਂ, ਸੀਹਰਫੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰੀ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ।

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਢਾਬ ਕੰਢੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਛੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਇਕ ਕੋਠੜੀ ਅਲੱਗ ਜੇਹੀ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਆਸਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਬਾਬੇ ਮਾਨੇ ਦੀ ਭਾਈ ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਰਦਾਈ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਖੰਡ ਬਦਾਮ ਪਲੰਘ ਦੇ ਹੇਠ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦੂਰ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਲੋਕੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਕ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਸਾਧੂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨੂਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਨਜਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਮਜਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਜਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਮਜਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਗੂ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਹੋਰ ਭੀ ਬੰਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਣ ਗਏ। ਪਿੰਡ ਮੁਸਾਪੁਰ ਭੀ ਕਾਫੀ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪੁੜਦੇ ਸਨ ਉਸ ਟਾਈਮ ਦੇ ਜਾਣੂ ਸਨ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ, ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ, ਗਣੇਸ਼ ਘੁਮਾਰ, ਪਿੰਡ ਰਸੂਲ ਪੁਰ ਦਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਕਾਲੂ ਮਰਾਸੀ ਪਿੰਡ ਭਰੋ ਮਜਾਰੇ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਪਿੰਡ ਖਾਨਖਾਨਾ, ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਗੋਸਲਾਂ ਮੰਗਲ ਰਾਮ ਲੋਹਾਰ, ਮੁਣਸਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਰੈਹਪੇ, ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਮੀਹਾਂ ਸਿੰਘ, ਛੱਜੂ ਝੀਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨਾ ਸੂਬਾ ਈਸਰ ਸਿੰਘ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਐਹਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮੁਖੀ ਮੁਖੀ ਸੇਵਕ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਗੜੀ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਮੂਲਾ ਜੁਆਲਾ ਮਜਾਰੇ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿੱਟੇ ਲੱਠੇ ਦੀ ਗਿਲਟੀ ਮਾਰਕੇ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਪੈਰੀਂ ਜੋੜਾ ਵੀ ਪੈਹਨਦੇ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ ਦਿਆਲ ਮਜਾਰੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਜੋੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਸੁੱਚੇ ਤਿੱਲੇ ਦਾ ਕੱਢਦਾ ਓਹ ਇਕ ਗੈਂਡੇ ਦੀ ਸੋਟੀ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰੱਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਆਪ ਜੀ ਰੋਹਬ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਤੁਰਨਾ ਫਿਰਨਾ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹਾਂ ਵਾਲਾ ਆਪ ਜੀ ਚਲਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕੀਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਜੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਇਸ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ। ਮਾਣ ਭਉ ਰਖਿਆ ਕਰੋ ਐਹਿ ਬਲੀ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਸੰਸਾਰ ਲੱਗਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਮਾਇਆ ਇਸ ਦੀ ਦਾਸੀ ਹੈ ਮਗਰ ਲੱਗੀ ਫਿਰੇਗੀ ਜਿਥੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਘਾ ਕਰੇਗਾ, ਇਸਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਗੰਗਾ ਪਰਾਗ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਪੱਥਰ ਮਾਨਸਾਂ ਭੁਤਾਂ ਬਿਰਖਾਂ ਬਣਾਂ ਪਰਬਤਾਂ ਜਖਾਂ ਕਿਨਰਾਂ ਗੰਧਰਬਾਂ ਦਾ ਉੱਦਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ।

ਬੈਂਤ।

ਸਾਹਿਬ ਦਿਆਲ ਵਰਗੇ ਕਈ ਵੈਰਾਗੀਆਂ ਦੇ,
ਬੇੜੇ ਭਵਜਲੋਂ ਪਾਰ ਸੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਦਾਤਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਕੇ ਔਂਤਰਿਆਂ ਨੂੰ,
ਕੋਈ ਉਜੜੇ ਘਰ ਵਸਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਰਨ ਆਉਂਦਾ ਉਹਨੂੰ ਕੰਠ ਲਾਵਣ,
ਦੁਖ ਰੋਗ ਵਿਜੋਗ ਮਿਟਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਹਜਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਕਈ ਅੰਧਿਆਂ ਨੂੰ,
ਮੁੜ ਫੇਰ ਚਰਾਗ ਜਗਾਈ ਜਾਂਦੇ,
ਦਰਸ਼ਨ ਦਾਸ ਵਰਗੇ ਕਈਆਂ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ,
ਮਸਤੀ ਨਾਮ ਦੀ ਪਕੜ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਢਾਬੀਂ ਬੈਠਕੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਬਾਲ ਦੀਵਾ,
ਰੋਸ਼ਨ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਕਈ ਸੁੱਕਿਆਂ ਖੂਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇ ਕੀਤਾ,
ਮੁੜ ਭਾਗ ਅਨੋਖੜੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਪੈ ਗਈ ਧੁੰਮ ਸੀ ਸਾਰੇ ਜਹਾਨ ਅੰਦਰ,
ਕੋਈ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਮੂੰਹੋ ਮੰਗੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪਾਂਵਦੇ ਨੇ,
ਭਰਕੇ ਤੋਲੀਆਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਆ ਕੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਸੋਹਣੇ,
ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਗੀਤ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਹੈ ਸੰਗਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ,
ਦਰਸ਼ਨ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਲੋਕੀਂ ਸੁੱਖ ਸੁਖਣ ਝੱਟ ਹੋਏ ਪੂਰੀ,
ਆ ਕੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਦੁੱਧ ਦਹੀ ਮੱਖਣਾ ਦੇ ਲਿਜਾ ਪੇੜੇ,
ਸੋਹਣੇ ਮਾਹੀ ਦੇ ਸੀਸ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੇ।
ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਰਨ ਆਵੇ ਪੈ ਠੰਡ ਜਾਵੇ,
ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਦੇ ਦੁੱਖ ਮਿਟਾਈ ਜਾਂਦੇ।

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਲਾਲਾ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਲਾਲਾ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਗਰ ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਫਤਿਆਬਾਦ ਸੀ, ਇਹ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਪਰਚੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁੰਡੇ ਫਤਿਆਬਾਦ ਵਿਚ ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਫਕੀਰ ਕੋਲ ਗਏ। ਉਹ ਫਕੀਰ ਚੰਗੀ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਤਰਕਾਲ ਦਰਸ਼ੀ ਈਸ਼ਰ ਕੋਟੀ ਸੀ, ਉਸ ਮਸਤ ਦੀ ਸ਼ਰਨੀ ਜਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਦੱਸੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਸੀਂ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ ਉਸ ਦਿਨ ਜੋਤੀ ਨਿਗਾਹ ਵਾਲੇ ਫਕੀਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਤੇ ਆਖਿਆ ਹਮੀਰਾ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੋ ਗਏ ਰੀਜ਼ਲਟ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਫੇਲ, ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਜੀ ਫੇਲ ਹੋਣ ਤੇ ਮਸਤਾਂ ਕੋਲ ਫਿਰ ਆ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੰਤ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਫੇਲ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਫਿਰ ਸਾਧੂ ਬੋਲੇ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਪਾਸ ਹੈ। ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਨੇ ਫੇਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸੋ ਕਿੱਥੇ ਪਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਮਸਤ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਮੀਰਿਆ ਤੇਰੀ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬਹੁਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੱਸੋ ਮੈਂ ਮਿਹਨਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਂ ਮਸਤ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੇਰੀ ਮਿਸਲ ਸਾਂਝੀ ਝੰਡੀ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਬਰ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਚੱਲ ਕੇ ਮਿਨਤ ਕਰ ਤੇਰੀ ਚੀਜ਼ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਫਰੀਦ ਜੀ ਕੋ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਤੇਰੀ ਮਿਸਲ ਕੁਤਬਦੀਨ ਮਲਾਹ ਕੋਲ ਹੈ, ਐਸੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸਤ ਜੀ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਵੰਡੀ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਜੀ ਫੱਟੀ ਬਸਤਾ ਮੂਧਾ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਅੰਗ ਸਾਕ ਭੈਣ ਭਾਈ ਤੇ ਸਭ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਾਂਝੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੁਆਬੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ। ਫਿਲੌਰ ਆਣ ਕੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਕਿਪਰ ਵਗਦਾ ਹੈ। ਪਤਾ ਕਰ ਕੇ ਦਰਿਆ ਦਾ ਕੰਢਾ ਆ ਫੜਿਆ ਸਿੱਧਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਉਰਾਰ ਪਾਰ ਦਾ ਮੰਡ ਹੀ ਮੰਡ ਨਜ਼ਰੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿਲ ਬੜੇ ਡਿੱਕੇ ਡੋਲੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਧਰਦਾ ਝਾੜ ਝਿੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਚੀਰਦਾ ਹੋਇਆ ਪਿੰਡ ਕੰਡਿਆਣੇ ਯਾਰ ਦੀ ਝੁੰਗੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਹੀ ਗਿਆ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਕਬਰ ਹੈ। ਚਾਰ ਫੁੱਟ ਉੱਚੀ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੰਡ ਕਾਹੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੂਰ ਘੁਰ ਘੁਰ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਬੜੀ ਸੁਨਮਸਾਨ ਹੈ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਨਗਰ ਹੈ। ਦਿਲ ਘਬਰਾ ਰਿਹਾ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਕੁਝ ਨਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਦਿਲ ਡੋਲਦਾ ਹੈ। ਧਰਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਫੜਦਾ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਕਿਸਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਵਾਂ। ਤੇ ਕਿਸਨੂੰ ਬੁਲਾਵਾਂ ਕਿਸਦੀ ਮਿਨਤ ਕਰਾਂ ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਰਿਆ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਚਲਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਯਕੀਨ ਮੰਨ ਵਿੱਚ ਆ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਤੇ ਕਬਰ ਨੂੰ ਸਿਜ਼ਦਾ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਕੇ ਚਲਦਾ ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਤੱਕ ਕੇ ਸਾਈਂ ਦੀ ਕਬਰ ਅੱਗੇ ਪੱਲਾ ਅੱਡ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਤਾੜੀ ਲਾਈ ਬੈਠਿਆਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸਾਰੇ ਗੁਜ਼ਰ ਹੀ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਘਰ ਲੁਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀ। ਦੂਜੇ

ਸਵੇਰੇ ਫ਼ਕੀਰ ਸਾਈਂ ਝੰਡੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਆਇਆ ਬੈਠੇ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਗੁਰਮੁੱਖਾਂ ਅਸੀਂ ਛਕਣਾ ਹੈ । ਕੁਝ ਚਿਰ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਜੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਤਰਖਾਣਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਛਕਦੇ ਰਹੇ ਰਾਤ ਪੁਰ ਦਿਨ ਕਬਰ ਮੋਹਰੇ ਬੈਠ ਕੇ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਫਿਰ ਮਨ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰ ਆਈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਹੀ ਛਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਖੱਤਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਸ਼ਰੀਰ ਸੀ ਟੋਕਰੀ ਚੁੱਕਣੀ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ ਲਾਗੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਇੰਨਾਂ ਦੀ ਤੱਪਸਿਆ ਦੀ ਖਬਰ ਫੈਲ ਗਈ ਲੋਕੀ ਕਾਫੀ ਸਰਧਾ ਰੱਖਣ ਲੱਗੇ ਵਾਕਫੀਅਤ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਸੇ ਮੋਰੇ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਬਣ ਗਿਆ ਇੰਨਾ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਨਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਇੰਨਾ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਚਿਹਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਨਾ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਦਿਨ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਖੜਣਾ ਜਾ ਕੇ ਫਕੀਰੀਏ ਤਰਖਾਣ ਨੇ ਇੱਕ ਵੈਰਾਗਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸਦੇ ਆਸਰੇ ਤੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਖੜੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਐਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਵੈਰਾਗਣ ਝਿੰਗੜੀ ਮਿਸਤਰੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਪਈ ਹੈ। ਦੋ ਵਲਾਂ ਵਾਲੀ ਲੱਕੜ ਹੈ ਛੇ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਏ ਹਾਲੇ ਕੁਛ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਆਵੇਗਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਜਦੋਂ ਪਤਨ ਤੇ ਆਏ ਤਾਂ ਮਲਾਹ ਬੇੜੀ ਬੰਨ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਦੋਨਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜਾ ਐਧਰ ਉੱਪਰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੀ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸ ਪਾਰ ਹੋਵਾਂ ਖੜੇ ਖੜੇ ਨੂੰ ਸੋਹਣੀ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਝਲਕਾ ਪਿਆ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਿੱਧਾ ਯਾਰ ਦੀ ਝੁੱਗੀ ਨੂੰ ਜਾਵਾਂ ਐਸੀਆਂ ਹੀ ਦਲੀਲਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਇੱਕ ਪਾਸਿਉਂ ਪੈਸਲ ਆਈ ਨੀਲਾ ਤਹਿਮਤ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਹੀ ਦਵਾਦਵ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਨੋਖੀ ਹੀ ਝਲਕ ਦੇ ਗਿਆ ਐਸਾ ਜਮਾਲ ਸੀ ਹਿਰਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰ ਗਿਆ ਰੋਮ ਰੋਮ ਦੀਆਂ ਝਰਨਾਟਾਂ ਪੈਣ ਲੱਗੀਆਂ ਬਸ ਆਖਰੀ ਝਲਕ ਸੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਰਿਸਤੇ ਤੋੜ ਗਈ ਸੋਚਿਆ ਜਿਹਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਨੂੰ 7 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਨੇ ਉਹ ਸੋਹਣਾ ਪੀਰ ਅੱਜ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘ ਚੱਲਿਆ ਹੁਣ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਜੇ ਹੋਊ ਤਾਂ ਆਪੇ ਰੱਖ ਲਉ ਮਰਨੋਂ ਕੀ ਡਰਨਾ ਕੇਹੀ ਹੈ ਪਰੀਤ ਸੋਹਣੀ ਕੱਚਾ ਘੜਾ ਦੇਖ ਕੇ ਵੀ ਠਿਲਦੀ ਹੈ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਮਰਨੋਂ ਨਏ ਡਰਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਤਪੇ ਰੇਤ ਸੱਸੀ ਨੂੰ ਸੋਚ ਹੋਰ ਕਰਕੇ ਝਰਾਨਾ ਹੈ ਬਲੋਚ ਵਾਲਾ ਮਰਦੀ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਠਿਲ ਹੀ ਪਿਆ ਪੀਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵੇਰ ਫਿਰ ਆਖਿਆ ਡੁਬ ਜਾਵੇਗਾ (ਹਮੀਰਾ) ਕੁਛ ਹੋਵੇ ਮੁੜਾਗਾਂ ਨਹੀਂ ਸੱਚਾ ਆਸ਼ਿਕ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ ਭਰੋਸਾ ਹੋ ਗਿਆ ਮੇਰਾ ਕਦੇ ਜਾਣਾ ਕਦੇ ਨਾ ਜਾਣਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਰਦਾਰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਜੀ ਇੱਕੋ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦਰਿਆ 'ਚ ਖੜੇ ਹੋਵੇਗਾਂ ਤੇ ਜਾਂ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮੈਂ ਤਾਂ ਦਰਿਆ ਦੀ ਹੀ ਭੇਟ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਦੋ ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਘੋਰ ਤੱਪਸਿਆ ਕੀਤੀ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਭਗਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ, ਅਜੇ ਸੌ ਰੱਬ ਨਾ ਬਹੁਤਿਉ ਦੇਖ ਬੰਦੇ ਦੇ ਭਾਗ ਸਰੀਰ ਸੁੱਕ ਕੇ ਤਬੀਤ ਹੋ ਗਿਆ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਿਲ ਡਰ ਗਿਆ ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਮੇਰਾ ਪੀਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵਾਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਜੇ ਖੈਰ ਪੈ ਜਾਵੇ ਮੈਨੂੰ ਨੱਚਦੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਨਾ ਆਵੇ ਨੱਚ ਕੇ ਮਨਾਵਾਂ ਪੀਰ ਨੂੰ, ਇਹੀ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਆਈ ਕੁਛ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਫ਼ਕੀਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਹਮੀਰਿਆ ਹੁਣ ਡੋਲ ਨਾ, ਹੁਣ ਤੇ ਫਲ ਪੱਕ ਹੀ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਸੋਂ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਰਾਤ ਦੇ ਤੇਰੀ ਚੀਜ਼ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ ਤੈਨੂੰ ਦਿਲ ਧੜਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖੈਰ ਕਦੋਂ ਪਵੇਗੀ, ਜ਼ਗਿਆਸੂ ਵੈਰਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਖੜਾ ਅਰਜ਼ਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਨੇਤਰ ਬੰਦ ਹੈ ਅੱਗ ਵਰਗੇ ਗਰਮ ਗਰਮ ਅੱਥਰੂ ਕੇਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਗੈਬੀ ਆਵਾਜ਼ ਪਾਈ, ਮੇਹਰ ਮੇਹਰ ਬਹੁਤ ਰੋਸਨੀ ਹੋਈ ਕੋਟਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਗੈਬੀ ਲਾਈਟ ਵਿੱਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ । ਮੇਹਰ ਮੇਹਰ ਬਹੁਤ ਰੋਸਨੀ ਹੋਈ, ਕੋਟਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਗੈਬੀ ਲਾਈਟ ਵਿੱਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, ਹਮੀਰਿਆ ਮਾਰ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਛਾਲ। ਜਦੋਂ ਦਰਿਆ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਸਰਧ ਹੀ ਸਰਧ ਨਜ਼ਰੀ ਆਏ। ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਨੇ ਛਾਲ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਨਦਰ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਦੇ ਕਵਾਤ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ, ਈਸ਼ਰ ਕੋਟੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲਾਲਾ ਵਲੀ ਕਰਕੇ ਲੋਕੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਹੁਣ ਆਪ ਜੀ ਬੜੇ ਮਾਲਦਾਰ ਬਣ ਗਏ। ਉਸ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਪਰਾਪਤੀ ਹੋ ਗਈ, ਇਹ ਅਣਤੋਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ ਸਰੀਰ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਦਲ ਗਏ ਸਰੀਰ ਸੂਖਸ਼ਮ ਹੋ ਗਿਆ ਘੋਰ ਤਪਸਿਆ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹੁਣ ਦੁਕਾਨ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਹੈ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਕਾਫੀ ਰੌਣਕਾਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਇਕ ਦਿਨ ਡੰਗਰ ਚਾਰਦੇ ਚਾਰਦੇ ਮੁੰਡੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਕੋਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਲਿਆਉ ਬਈ ਕਿਸੇ ਮੱਝ ਦਾ ਚੋ ਕੇ ਲਿਆਉ। ਗੁੱਜਰਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਲਵੇਰੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਪਾਸੇ ਕਰ

ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਔਸਰਾਂ ਝੋਟੀਆਂ ਲਾਲਾ ਜੀ ਕੋਲ ਲਿਆਣ ਖੜੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਹਨਾਂ ਹੇਠੋਂ ਦੁੱਧ ਦਦੋ ਲਉ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗੜਵਾ ਦੇ ਕੇ ਇਕ ਔਸਰ ਝੋਟੀ ਚੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਔਸਰ ਝੋਟੀ ਦੇ ਹੇਠੋਂ ਇਕ ਗੜਵਾ ਦੁੱਧ ਦਾ ਚੋ ਲਿਆ। ਇਸ ਅਦਭੁਤ ਕੌਤਕ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਬਾਗੀ ਮੁੰਡੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਕਰਾਮਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਏ, ਕਿਸੇ ਸੇਵਕ ਨੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ ਘੋੜੀ ਵੀ ਸੰਕਲਪ ਕੀਤੀ। ਘੋੜੀ ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਬਸ਼ੇਰੀ ਤੇ ਇਕ ਬਸ਼ੇਰਾ ਹੋਏ, ਪਿੰਡ ਸ਼ੋਕਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਲੜਕੀ ਪਿੰਡ ਕੰਡਿਆਣੇ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਲੜਕੀ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾਂ ਵਿਖੇ ਸਨ, ਇਹ ਜਿਆਦਾ ਤਰ ਤਿੰਗੜੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲੜਕੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਕੰਡਿਆਣੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਧੂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਧੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਹੀ ਟਾਈਮ ਐਸੀ ਖਿਚ ਪੈਣ ਲੱਗੀ ਮਨ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਖਾਣਾ ਸੌਣਾ ਸਭ ਭੁਲ ਗਿਆ, ਭਾਈ ਬਹੁਤ ਤਿਖੇ ਗਾਹਕ ਬਣ ਗਏ ਕਿ ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣੇ ਹੀ ਚਲੋ ਉਸ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਉੱਠ ਕੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਪਿੰਡ ਕੰਡਿਆਣਾ ਗਏ। ਅੱਗੋਂ ਲਾਲਾ ਜੀ ਉਠ ਕੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਲੁੱਕੇ, ਭਾਈ ਜੀ ਕਾਫੀ ਟੋਲਦੇ ਫਿਰੇ ਪਰ ਲਾਲਾ ਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਾ ਲੱਭੀ। ਹਾਰ ਥੱਕ ਕੇ ਵਾਪਸ ਤਿੰਗੜੀ ਆ ਗਏ, ਮਨ ਨੂੰ ਚੈਨ ਨਾ ਆਈ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਉਠਕੇ ਫੇਰ ਚਲੇ ਗਏ, ਲਾਲਾ ਜੀ ਫੇਰ ਉਠਕੇ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਗਏ। ਫੇਰ ਭਾਲ ਥੱਕ ਕੇ ਵਾਪਸ ਘਰ ਮੁੜ ਗਏ। ਤੀਸਰੀ ਵੇਰ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਜੀ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਆਖਿਆ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁੜਾਂਗਾ ਨਹੀਂ।

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੜੇ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਭਗਤ ਸਨ, ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਤੱਤ ਬੇਤੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਚਾਲੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕੀ ਦੱਸਦੇ ਨੇ, ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਦੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਰਗਾ ਨਿਰਮਲ ਹਿਰਦਾ, ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਦੇ ਸੀ। ਆਏ ਅਤਿਬੀ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਕੇ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ, ਨਾਮ ਜਪਣਾ, ਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ, ਆਏ ਗਰੀਬ ਦੀ ਰਖਸ਼ਾ ਕਰਨਾ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪਰਮ ਧਰਮ ਕਰਮ ਸੀ, ਕਬੀਰ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਭਇਆ ਜੈਸੇ ਗੰਗਾ ਨੀਰ ਪਾਛੇ ਲਾਗੇ ਹਰ ਫਿਰੇ ਕਹਿਤ ਕਬੀਰ ਕਬੀਰ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾਂ ਜਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਤਹਿਸੀਲ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਥਾਣਾ ਬੰਗਾ ਸੀ, ਆਪ ਜੀ ਲੁਹਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਐਸੀ ਬਰਕਤ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਐਹੋ ਜੇਹੀਆਂ ਹਨ, ਕਈ ਅਸਾਧ ਰੋਗੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਰਾਜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਹੀ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦਫੇ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸੀ, ਸਭ ਕੰਮ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੋ ਉਹ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਪਰੇਰੇ ਹੋਏ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਏ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਅੱਗੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਨਾ ਮਿਲੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਪੀਹਾ ਸੁਆਤੀ ਬੁੰਦ ਦਾ ਪਿਆਸਾ ਪੀ ਪੀ ਕਰਦਾ, ਵਗਦੇ ਦਰਿਆ ਕੋਲੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਪਿਆਸਾ ਹੀ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਭਾਈ ਜੀ ਘਰ ਤਾਂ ਗਏ ਦਿਲ ਬੇਚੈਨ ਹੈ, ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਤੋੜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕੁਛ ਸੁਦਾ ਨਹੀਂ ਫੱਟੇ ਹੋਏ ਮਿਰਗ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾਵਾਂ ਡੌਲ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਠੰਡੇ ਠੰਡੇ ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੀਸਰੀ ਵੇਰ ਘਰੋਂ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਧਾਰ ਲਈ ਕਿ ਹੁਣ ਅੱਜ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗਾ। ਬੜੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਗਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਅਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਫੇਰਦੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਕਡਿਆਣੇ ਪੁਹੰਚ ਗਏ, ਅੱਗੋਂ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੁੱਧ ਪੀ ਰਹੇ ਸਨ, ਫਕੀਰੀਆ ਲੁਹਾਰ ਹੁਜ਼ਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਔਹ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਮਿੱਤਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਆਸਾ ਬਹੁਤ ਹੈ ਅੱਜ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਪਿਆਸ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੱਚਾ ਭਗਤ ਡਿਗ ਪਿਆ, ਅੱਥਰੂਆਂ ਨਾਲ ਚਰਨ ਧੋ ਦਿੱਤੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰ ਤਾਹਾਂ ਉਠਾਇਆਂ, ਧੀਰਜ ਦਿੱਤਾ। ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀ ਸ਼ਿਸ਼ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆਂ ਤੇ ਚਿਰਕੀ ਲੱਗੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਈ। ਭਾਈ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੋ ਦਿਨ ਆਏ ਨੂੰ ਆਪ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ, ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆਂ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਅੱਜ ਹੀ ਟਾਈਮ ਆਪਣੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਸੁਭ ਸੀ, ਜੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਕਾਰਜ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹਨਾ ਹੁਣ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਮਿੱਤਰਤਾ ਨਿਭ ਜਾਏਗੀ ਹੁਣ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਵਲੋਂ ਨੂਰੀ ਨੈਣਾਂ ਦਾ ਝਲਕਾਂ ਵੱਜਾ, ਰੋਮ ਰੋਮ ਪ੍ਰੇਮ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਤਨ ਮਨ ਸਭ ਅੰਦਰ ਕੀ ਨਾੜੀ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਗਈ। ਨਾਮ ਦਾ ਰੋਹ ਅੱਠੇ ਪੈਹਰ ਚਲ ਪਿਆ। ਅੱਖਾਂ ਮੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਨੋਖੇ ਹੀ ਸਰੂਰ ਵਿਚ ਜਕੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੁਣ ਇਕ ਪਲ ਦਾ ਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਝਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਆਖਾਂ ਵਿਚਰੇ ਮਰ ਜਾਉ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆਂ ਚਲੇ ਘਰ ਕੰਮ ਕਰੋ ਵੰਡ ਕੇ ਛਕੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਹਨ। ਕੰਮ ਭੀ ਕਰਨਾ ਦਰਸ਼ਨ ਭੀ ਕਰਨਾ, ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਰਜਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾ ਕੇ ਆਪ ਭੋਜਨ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮੁਰਸ਼ਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਲੀਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਠ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਝੱਖੜ, ਹਨੇਰੀਆਂ, ਵਰਖਾ, ਪਾਲਾ, ਗਰਮੀਆਂ, ਸਰਦੀਆਂ ਨੇ ਰੋਕਣੇ ਚਾਹੇ ਪਰ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਰੁਕਿਆਂ ਨਹੀਂ ਸੱਚਾ ਵਾਲਾ ਨੰਹੁ ਜੇਹੜਾ ਪਾਲਦੇ ਹੈ ਆਸ਼ਕ ਹੋ ਮਨ ਦੇ ਮੁਗਰ ਨਹੀਂ ਗਰਮੀ ਤੇ ਸਰਦੀ ਝੱਖੜ ਝਾਗੀ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹੇ

“ਭੀ ਗੁਰ ਦੇਖਣ ਜਾਈ ਸ਼ਮੁਦ ਸਾਗਰ ਹੋਵੇ,
ਬਹੁ ਖਾਰਾ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਲੰਗ ਗੁਰ ਪੈ ਗਾਈ।”

ਇਕ ਸਾਰੀ ਪੌਹ ਮਾਘ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਕਕਰ ਪੈਂਦਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਰਿਸ਼ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਾਨਵਰ ਪਏ ਮਰਦੇ ਸਨ। ਬਾਹਰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਢਿਆਂ ਜਾਂਦਾ, ਅੰਦਰ ਬੈਠਿਆਂ ਕੰਬਣੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਵਗਦੇ ਤੂਫਾਨ ਵਿਚ ਆਸ਼ਕ ਭੁਰੀ ਦਾ ਝੁੰਡ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਬੇ ਫਰੀਦ ਵਾਂਗ ਆਖਰੀ ਪਰਚਾ ਪਾਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਰਾਹੀ ਟੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੱਥ ਪੈਰ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਏ ਬਾਰਸ਼ ਬੜੀ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਵਾਲਾ ਤੰਦ ਹੋਰ ਵੀ ਪੱਕਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਚਿੱਕੜ ਨੂੰ ਮਿੱਧਦਾ ਹੋਇਆ ਨਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦਾ ਜਾਂਦਾ, “ਗਲੀਏ ਚਿੱਕੜ ਦੂਰ ਘਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ ਨੇਹੁ” ਅੱਗੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਬੈਠੇ ਆਤਮਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਵਾਂਗਾ ਬਸ ਅੱਜ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕ ਗਏ ਝਗੜੇ ਅੱਜ ਆਖਰੀ ਆਉਣ ਹੋਵੇਗਾ ਡਿਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਪੈ ਗਏ ਅਤਰੂ ਵਿਹ ਟੁਰੇ ਸ਼ੀਨਾ ਵੈਰਾਗ ਨਾਲ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਮਿਹਰਵਾਨ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰ ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੀਨੇ ਲਾ ਕੇ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆਂ ਨਝਰਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਤੌਕਿਆ ਨਾਨਕ ਨਦਰ ਨਿਹਾਲ ਹਿਰਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਗਿਆ, “ਕੰਵਲ ਖਿੜ ਜੈਸੇ ਭਾਨ ਉਦੋਂ” ਖਟ ਚਕਰ ਖੁੱਲ ਗਏ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੀ ਚਲਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਹੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਦੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਿਵ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਕਚਿਹਰੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਆਪ ਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਕੇ ਰਹੋ ਸਨ। ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਿਵ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਜੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਫ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲਣਹਾਰ ਜੀਵ ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੋ ਮੇਰੇ ਘਰ ਚਲੋ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਨ ਪਾ ਕੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ੋ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਗੁਰਮੁੱਖਾ ਸਾਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਐਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਉਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਯਾਦ ਕਰੋਗੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਣੀਆ। ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਣਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ।

“ਖਲਕ ਖਾਲਕ ਕੀ ਜਾਣਕੇ ਖਲਕ ਦੁਖਾਵੇ ਨਾਹਿ
ਖਲਕ ਦੁਖੇ ਜਵ ਨੰਦ ਜੀ ਖਾਲਕ ਕੇਖੇ ਤਾਹਿ”

ਐਸਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਿਵ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਫਕੀਰੀਏ ਲੋਹਾਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਡੀ ਘੋੜੀ ਲੈ ਆਉ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਘੋੜੀ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਛੇਰਾ ਤੇ ਇੱਕ ਬਛੇਰੀ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਝਿੰਗੜੀ ਅੱਜ ਹੀ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੌਕਰ ਭੇਜ ਕੇ ਹਾਥੀ ਮੰਗਾ ਲੀਤਾ। ਹਾਥੀ ਉੱਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਝਿੰਗੜੀ ਨੂੰ ਚਲ ਪਏ। ਕੰਢਿਆਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਬ੍ਰਿਛ ਸਬ ਨਰ ਨਾਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਅੰਨਦਪੁਰੀ ਰੋਈ ਸੀ। ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਬਨਵਾਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੱਯਧਿਆ ਪੁਰੀ ਵਾਸੀ ਪਾਗਲ ਹੋਏ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਗੋਕੁਲ ਔਰ ਬਿੰਦਰਾ ਬਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਥਰਾ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੇ ਗੋਕੁਲ ਵਾਸੀ ਤੇ ਗੋਪੀਆਂ ਰੋਏ। ਐਸਾ ਹਾਲ ਕੰਢਿਆਣੇ ਦੇ ਗੁੱਜਰ ਔਰ ਗੁਜਰੀ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਦੱਬੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨਜਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹ ਸਵਾਰ ਵੱਲ ਤੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਸੇ ਹੋਏ ਦਿਲ ਨਾਲ ਹਾਥੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਟੁਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਸੀਣਾ ਪਾਰ ਹੋ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਨਦੀ ਤੋਂ ਅੱਯਧਿਆ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਨੇ ਧੀਰਜ ਦੇ ਕੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਐਸੇ ਹੀ ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਆਪ ਚਲਦੇ ਚਲਦੇ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ। ਆਪ ਜੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਢਾਬ ਕੰਢੇ ਡੇਰਾ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਆਪ ਜੀ ਚੰਗੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਦਾਲਿਤੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਫੇਸਲੇ ਕਰਨ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵਿੱਦਿਆ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਿੰਡ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲੋਂ ਜਿਹੜਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲਾਲਾ ਜੀ ਕੋਲ ਮੁੱਕਦਮਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਰੱਬ ਵਰਗੀ ਸ਼ਰਧਾ ਆਪ ਜੀ ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਸਲੂ (ਟਿੱਡੀ ਦਲ) ਬਹੁਤ ਆ ਗਿਆ। ਸਿਆਣੇ ਲੋਕੀਂ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਪਾਸ ਗਏ ਤੇ ਅਰਜੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਕੀ ਕਰੀਏ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਾਉ ਹਮਾਰੀ ਘੋੜੀ ਲੈ ਆਉ

ਜਹਾਂ ਹਮਾਰੀ ਘੋੜੀ ਕਾਰ ਕੱਢ ਆਵੇਗੀ ਟਿੱਡੀ ਦਲ ਭਾਗ ਜਾਵੇਗਾ, ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।” ਅਬ ਤੱਕ ਟਿੱਡੀ ਦਲ ਉੱਪਰ ਸੇ ਹੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੈਠਦਾ ਨਹੀਂ ਜੇ ਬੈਠ ਜਾਏ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਐਹਨ ਬਹੁਤ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਚੇਤਰ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਐਸ ਵੇਲੇ ਫਸਲਾਂ ਪਰਫੁੱਲਤ ਹਨ ਕਣਕਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਭਾਈ ਦੱਸੋ ਕਿਧਰ ਪੁਆ ਦਈਏ? ਪਿੰਡ ਬੱਜੋਂ ਵੱਲ ਦੀ ਜੂਹ ਖਾਲੀ ਸੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਪਿੰਡੋਂ ਹੋੜੀਆਂ ਵੱਲ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿੱਚ ਐਹਣ ਪੈ ਜਾਵੇ ਬਾਕੀ ਫਸਲਾਂ ਬਚ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਐਸਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਖਾਲੀ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਐਹਣ ਪਈ, ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ, ਹਾਲੇਂ ਵੀ ਤਿੰਗੜਾ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿੱਚ ਗੜੇ ਜਾਂ ਐਹਣ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਹਨ, ਇੱਕ ਮੰਗ ਮਜਾਰੇ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਮੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰੀਏ ਚਲੋ ਅੱਜ ਹੀ ਚਲੀਏ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਵੇ ਜੀ ਜਰਾ ਕਿ ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ” ਮੰਗਵਾਲ ਝਰਾ ਗੌਰ ਨਾਲ ਤੱਕ ਕੇ ਕਿਹਾ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਮੰਗੂ ਹਾਲੇ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਹੀ ਵਕਤ ਹੈ। ਥੋੜਾ ਹੀ ਅਰਸਾ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਹੀ ਘਰ ਐਸਾ ਵਲੀ ਆਵੇਗਾ ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਪੀਰਾ ਦਾ ਪੀਰ ਜਿਸਨੂੰ ਕੁਤਫ ਸਲਾਮਾਂ ਕਰਨਗੇ। ਮੰਗੂ ਤੇਰੇ ਘਰ ਨੇ ਤੇਤੀ ਕਰੋੜ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨਗੇ ਸ਼ਿਵ, ਬਰਮਾ, ਇੰਦਰ ਵਰਗੇ ਦੇਵਤੇ ਉਸ ਮਹਾਂਪੁਰਸ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਇਆ ਕਰਨਗੇ। ਤੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਬਣਾ ਦੇਣਗੇ ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਛ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ, ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਭਵਜਲੇ ਪਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪੁਲ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰ ਦੇਊਗਾ ਹਜਾਰਾਂ ਹੀ ਜੀਵ ਬਰੋਂ ਸਾਜਿਆ ਕਰਨਗੇ, ਮੂੰਹੋਂ ਮੰਗੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪਾਇਆ ਕਰਨਗੇ ਮੰਗੂ ਤੇਰਾ ਘਰ ਉਸ ਮਹਾਂ ਅਵਤਾਰੀ ਮਹਾਂ ਬਲੀ ਦੀ ਹੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੰਗੂ ਸਾਨੂੰ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਨਾਂ ਹੀ ਰੋਸਨ ਉਸ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹੋ ਸਾਰਿਆਂ ਬੇੜਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਗੂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮੰਗੂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਿੰਡ ਮਜਾਰੇ ਮੰਗੂ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੇ ਲਗਭਗ ਰਹੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਢਾਬ ਕੰਢੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਅਖਿਆ ਚੀਜ਼ ਸਾਰੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਦੋਂ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚਾਬੀਆਂ ਝਟ ਫੜਾ ਦੇਣੀਆਂ। ਭਾਈ ਹੁਣ ਯਾਤਰਾ ਖਤਮ ਹੈ, ਆਖਰੀ ਟਾਈਮ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸਾਡੀ ਮਲਕੀਅਤ ਐਥੇ ਹੈ ਆਪਣੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਜਗਾਹ ਨੀਅਤ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਗੁੰਬਦ ਵਾਲੀ ਸਮਾਧ ਹੈ। ਬੱਹਤਰ ਨਾੜੀ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਆਖਕੇ ਕਵਾੜ ਖੋਲ ਦਿੱਤੇ ਤਿੰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਖੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਦੇ ਖੂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ

ਜੇਠ ਹਾੜ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾੜੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸ੍ਰ: ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ ਮਾਨਾ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਨ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿੰਡੋਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਰਟੈਂਡੇ ਦੇ ਬਸੀਮੇ ਤੇ ਖੁਹ ਲਾਇਆ। ਖੁਹ ਲਾ ਕੇ ਨਾਲ ਲਾਈ। ਫੇਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਾ ਉੱਠੇ ਕਈ ਦਿਨ ਟਕਰਾਂ ਮਾਰਦਾ ਰਹੇ ਕੋਈ ਪਾਸ ਨਾ ਜਾਵੇ ਮਨ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਵੀ ਲਾਇਆ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਭੀ ਨਾ ਲੱਭਾ। ਹਾਰ ਥੱਕ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਡਬੋਲੀਏ ਭੀ ਜਵਾਬ ਦੇ ਬੈਠੇ ਦਿਨ ਦਾ ਦੁਪਿਹਰਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਨ ਬੈਚੇਨ ਸੀ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਗਿੱਟਿਆਂ ਗਿਣਦਾ ਇੱਕ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲ ਪਲਾ ਪਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਇਆ ਜੇ ਕਿਤੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸੁਣਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੋੜੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਲਾਵੇ। ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਡੂਬਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਗਰੀਬ ਦਾ ਭੀ ਕਾਰਜ ਕਰੇ। ਜਦੋਂ ਭਗਤ ਨੇ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਸੰਤਾ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

“ਜਹਾ ਜਹਾ ਕਾਜ ਕਿਰਤ ਸੇਵਕ ਕੀ ਤਹਾ ਤਹਾ ਉੱਠ ਧਿਆਵੇ।
ਸੇਵਕ ਕੋ ਨਿਕਟੀ ਹੋਏ ਦਿਖਾਵੇ।”

ਜਿਵੇਂ ਭਗਵਾਨ ਵਿਸਨੂੰ ਜੀ ਐਰਾਪਤ ਹਾਥੀ ਦੀ ਰਖਸ਼ਾ ਵਾਸਤੇ ਬੈਕੁੰਠ ਥੀ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਭੱਜੇ ਸਨ ਐਸੇ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਪੈਂਦੀ ਕਹਿਰ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂਬੇ ਵਾਂਗ ਤੱਪਦੀ ਰੇਤ ਪੈਂਦੀ ਲੋਅ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਦਮ ਖੁਸ਼ਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਦੀਂ ਨਾਲੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਰੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਲੋਕੀਂ ਅੰਦਰੀ ਵੜ ਕੇ ਪਏ ਸਨ। ਐਹੋ ਜਿਹੀ ਪੈਂਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਡੋਲੇ ਹੋਏ ਭਗਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਡਿਆਲੀ ਲੋਹ ਨੂੰ ਚੀਰਦੇ ਹੋਏ ਚਿੱਟਾ ਦੁੱਧ ਵਰਗਾ ਰੰਗ ਚਿੱਟੇ ਲੱਠੇ ਦੀ ਗਿਲਤੀ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਇੱਕ ਵਜੇ ਦਿਨ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਤੇ ਨਾਭਾਗ ਖੁਹ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬਲ ਬਲ ਕਰਦੇ ਮੌਣ ਤੇ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ ਅੰਦਰ ਪਏ ਲੋਕਾਂ ਕੰਨੀ ਜਦੋਂ ਦੁੱਖ ਭਮਜਨੀ ਹਰਤਾ ਕਰਤਾ ਆਵਾਜ਼ ਪਈ ਝੱਟ ਪੱਟ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਬਾਹਰ ਕਿਆ ਦੇਖਣ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਖੁਹ ਦੀ ਮੌਣ ਤੇ ਖੜੇ ਹਨ। ਸਭ ਨੇ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਵੈਰਾਗ ਛੁੱਟ ਪਿਆ। ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਜੀ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਮੇਹਰ ਕਰੋ ਜੀ, ਆਪ ਸਭ ਸਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋ ਜੀ, ਆਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਅਵਤਾਰ ਹੋ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਤੇਜ਼ਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਭਈ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਖੁਹ ਵਿੱਚ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ, ਖੁਹ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕੂਹ ਭੜੋਲੇ ਵਾਂਗ ਖਾਲੀ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੁਝ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵਲੂੰਬਾ ਖੁਹ ਦੇ ਅੱਧ ਤਾਈਂ ਫੁਹਾਰਾ ਦੇ ਉੱਠਿਆ। ਖੁਹ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ ਬੈਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਚਲਣ ਲੱਗੀਆਂ ਢੋਲ ਢਮਾਕੇ ਲੱਗੇ ਵੱਜਣ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਮਿਲਣ। ਖੁਸੀ ਦੇ ਵਾਜੇ ਵਜਣ ਲੱਗੇ। ਆਪ ਜੀ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮੰਜੀ ਡਾਹ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਇਸ ਕੌਤਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਜਾਦੂ ਵਾਂਗ ਫੇਲ ਜਾਣ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਸਾਖੀ ਸਰਦਾਰ ਤੇਜ਼ਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ 125 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਇਹ ਭੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਗਤੀ ਆਏ ਸਨ। ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਉਮਰ ਪੰਝੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਲਕ ਸਨ ਬਬਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੁਣ ਤੀਕ ਖੁਹ ਚਲ ਰਿਹਾ ਪਾਣੀ ਸੁੱਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ।

ਸਾਖੀ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੁਹ ਨੂੰ ਹਰਾ ਭਰਾ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾੜੇ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਖੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੇਵਕਾਂ ਤੇ ਬਾਹਰਲਿਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਹ ਹਨ।

ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ
ਹਰਨਾਂ ਸਿੰਘ ਮਾਨਾ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ, ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ
ਪਿੰਡ ਰਹਿਪਾ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ
ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਮੀਹਾਂ ਸਿੰਘ, ਛੱਜੂ ਝਰਿ
ਪਿੰਡ ਮਜਾਰੇ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ
ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ, ਮੂਲਾ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ, ਜੁਆਲਾ
ਪਿੰਡ ਗੋਜਲਾਂ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ
ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਮੁਨਸ਼ਾ ਸਿੰਘ
ਪਿੰਡ ਭਰੋ ਮਜਾਰੇ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ
ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬੂ
ਪਿੰਡ ਮੂਸਾਪੁਰ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ
ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ, ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ, ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਪਿੰਡ ਖਾਨਾਖਾਨਾ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ
ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ

ਇਹ ਸਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ ਸਿੱਖ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁੱਚਾ ਮੋਤੀ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਸੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਵਾਲਾ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਤ ਕੋਲ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਜਾਗ ਲਾ ਗਏ ਸਨ। ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਸੀ, ਪੱਕੀ ਧਾਰਨਾ ਸੀ ਹਰ ਰੋਜ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਮੀਂਹ ਜਾਏ ਹਨੇਰੀ ਜਾਏ, ਗਰਮੀ ਹੋਵੇ ਸਰਦੀ ਹੋਵੇ, ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਜਰੂਰ ਕਰਨੇ। ਕਈ ਘਰੋਗੀ ਕੰਮ ਉਸਦੇ ਸੱਚੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਲਗਾਤਾਰ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਗਏ ਕੋਈ ਪਸੂ ਬਾਹਰੋਂ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਏ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਤੂੰ ਸਰਮੁੱਖ ਕੱਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਲਦ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ, ਉਹਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਰਹਿਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਜੇ ਕੋਲ ਬੈਠਿਆਂ ਤੇ ਹੀ ਖੁਲਾ ਦਈਏ” ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲਣਹਾਰ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਲੈਣਾ ਜੀ ਮੈਂ ਬੜਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹਾਂ ਮੈਂ ਝੂਠੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਭੁੱਲ ਬੈਠਾ ਹਾਂ। ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਜੋ ਚਮੇਲੀ ਦਾ ਨੂਰ ਡਲੁਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਪਸਾਰਾ ਹੈ। ਜੋ ਬਨਾਸਪਤੀ ਦੀ ਹਰਿਆਵਲ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ।

“ਸਹਿਸ ਤਵੁ ਨੈਨ ਲੈਣ ਨੈਨ ਆਹੇ ਤੋਹੇ ਕੇ ਸਹਿਸ ਮੂਰਤ ਨਨਾ ਏਕ ਤੂਹੀ॥

“ਹੈ ਸਭ ਤਾਕਤ ਫੈਲ ਰਹੀ, ਜਿਸ ਆਸਰੇ ਹੈ ਇਹ ਦੇਹ ਖੜੀ॥

ਹੈ ਘਟ ਅੰਤਰ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰ ਹੋਏ ਇੰਕਤਰ ਬਾਤ ਵਿਚਾਰੀ ॥
ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਕੁੰਜੀ ਕੇ ਲੈਕਰ ਬਾਲਕ ਤੇ ਗੜ੍ਹ ਕਾਇਆ ਕਿ ਕੁਲਫ ਉਤਾਰੀ ॥
ਨਿਜ ਆਤਮੇ ਰਿਹਾ ਸਮਾਏ ॥

ਇਹ ਜੋ ਨੈਣਾ ਵਿੱਚ ਲਾਈਟ ਹੈ ਸਭ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਲਾਈਟ ਹੈ, ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵੈਰਾਗ ਚਲ ਪਿਆ। ਚਰਨ ਫੜ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

“ਹਉ ਮਸਕੀਨ ਹਾਂ ਦੀਨ ਅੰਧਾ,
ਨਾ ਜਾਣਿਆ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਣ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ॥

ਸਾਵਨ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਂਗ ਅਥਰੂਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਮੇਹਰ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਧਰਿਆਂ ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ, ਸਰਦਾਰੀ ਛਕਦਿਆਂ ਛਕਦਿਆਂ ਸਤਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਖਸਿਸ ਕੀਤਾਸ਼ੀਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਿਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗਾ ਤਨ ਮਨ ਠੰਡਾ ਸ਼ੀਤਲ ਛਾਤੀ ਛੰਦ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਗਾਏ, ਸਰੀਰ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਮਾਧੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਲਿਵ ਜਾਏ ਲੱਗ ਜਹਾਂ ਜੋਤ ਰਹੀ ਜਗਮਗ ਦਾਸ ਭਗਵਾਨ ਤਾਂ ਆਨੰਦ ਕੁਲ ਆਏਗਾ, ਬਿਰਤੀ ਲਿਵਲੀਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸੁਮਾਰ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਗਈ। ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਹੈ ਕਈ ਕਿਣਕੇ ਉਸ ਸ਼ੁੱਧ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਅਭੇਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਈ ਉਸ ਬੇਸੁਮਾਰ ਸ਼ੁੱਧ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨੇ ਬਣ ਬਣ ਕੇ ਏਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੰਡਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾ ਨੂੰ ਰੰਗੀਨ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਧਿਆਏ ਬਨ ਪਰਬਤ ਅਧੂਤਾ ਸਭ ਗਣ ਗੰਧਰਵ, ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਨਰ ਨਾਰੀ ਦੇਵ ਲੋਕ ਸਭ ਰਾਜਾ ਰਾਜਾ ਗਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰੀ ਅਏ। ਕਈ ਪੁਰੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਸਭ ਪਾਸੀਂ ਰਾਜੇ ਦਾ ਹੀ ਜਾਪ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਤੁਮ ਹੋ ਸਭ ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ, ਦੁਸ਼ਟਨ ਦਾ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ”

ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰਖਿਆਂ ਤਾਂ ਅੱਖ ਖੁੱਲੀ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪੰਝੂੜੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨ ਹੈ ਕੀ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਸੁਰਤੀ ਹਾਲੇ ਭੀ ਨੱਸਈ ਤੇ ਮਤਵਾਲੀ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਹੀ ਚਲਾ ਜਾਵਾਂ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕੋਈ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਰੰਗ ਹੈ ਸਰੂਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਰੀਰ ਹਲੁਕਾ ਹਲਕਾ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸੀਨਾ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਭਾਈ ਸ਼ਮੀਰ ਬੂਦੇ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਐਸੇ ਹੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬੇ ਸਰਮੁੱਖ ਜੀ ਨੂੰ ਬੂਦੇ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਨਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਸਰਮੁੱਖ ਕੀ ਦੇਖਿਆ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜੋ ਕੁਝ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਵਿਖਾਇਆ ਸੋਈ ਦੇਖਿਆ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਯੁੱਗਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਬੀਤਣ ਲੱਗਾ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸਰਮੁੱਖ ਚਲ ਘਰ ਚਲਿਆ ਚਲ ਅਸੀਂ ਵੀ ਰਹਿਏ ਆਵਾਂਗੇ, ਸਾਡੀ ਰਹਿਏ ਵੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਬਾਦ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਅੱਜ ਹੀ ਚੱਲੀਏ, ਮੇਰਾ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਸਹਾਰਾ ਹੈ ਤੁਹਾਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸ਼ਾਕ ਅੰਗ ਭਾਈ ਭਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬਗੈਰ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ,

ਜਿਉਂ ਮਛਲੀ ਬਿਨ ਪਾਣੀਉ ਕਿਉਂ ਜੀਵਨ ਪਾਵੈ ॥

ਫਿਰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸਰਮੁੱਖ ਚਲੋ ਓਸੀਂ ਵੀ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ॥

ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ ਹੋਵੇ ਪਰਵਾਨ ਤਾਂ ਖਸਮੇਂ ਕਾ ਮੇਹਿਲ ਪਾਇਸੀ ॥

ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਏ ਚਲੇ ਗਏ ਇੰਤਜਾਰੀ ਬੇਕਰਾਰੀ, ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਏ, ਦਿਲ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਭਾਗਾਂ ਭਰਿਆਂ ਜੀਵਨ ਆ ਹੀ ਜਾਏਗਾ ਖੰਡਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮੇਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤਾ ਰਹਿਪਾ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੱਗਣਗੇ। ਪਿੰਡੋਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਇੱਕ ਵਾੜੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਕੁਟੀਆ ਬਣਾ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਆਸਣ ਵਿਛਾ ਕੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਧਰਾ ਰੱਖ ਕੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਏ। ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਟੈਲੀਫੂਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮਾਲਾ ਫੇਰਦਿਆਂ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੱਤੀ।

“ਭਿੰਨੀ ਰੈਨੜੀਏ ਚਮਕਣ ਤਾਰੇ ਰਾਮ। ਜਾਗਣ ਸੰਤੁ ਜਨਾ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਰਾਮ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਝਿੰਗੜਾ ਤੋਂ ਰਹਿਪੇ ਆਉਣ ਦੀ

ਭਾਬਾ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੀ ਓਰਦਾਸ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਘਟ ਘਟ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਮੀਲ ਤੇ ਬੈਠੇ ਦੇਖਿਆ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੋਹਬਲਾਤਾ ਤੇ ਤਰਸ ਖਾ ਕੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਈਸ਼ਰ ਦੀ ਹਵੈਲੀਉਂ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਉਠੇ ਤੁਰੇ। ਰਾਤ ਚਾਦਨੀ ਸੀ। ਚੰਦ ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਰਿਕਨਾਂ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਫਰਸ਼ ਪਾਣੀ ਦੇ ਡੱਲ ਵਾਂਗੂੰ ਫਰਸ਼ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪੌਹ ਮਾਘ ਦਿਨ ਸੀ। ਕੌਰਾ ਕਹਿਰ ਦਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਛੱਪੜਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਲੋਕ ਰਜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਵੀ ਠੁਰ ਠੁਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਰੇਤ ਦੇ ਧੈੜਾ ਪੁਰ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਨੂੰ ਚੀਰਦੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਲੜੇਏ ਵੱਲ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਿਕਾਰਾ ਉਪਰ ਦੀ ਰਹਿਪੇ ਦੇ ਢੱਕ ਨੂੰ ਆ ਨਿਕਲੇ। ਪਿੰਡੋਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਫਲਾਹੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਤੇ ਆਣ ਬੈਠੇ। ਪਹੁ ਫਟਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਆਸਮਾਨ ਤੇ ਲਾਲੀ ਦਾ ਛਤਰ ਤਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚਿੜੀਆਂ ਚਹਿਕਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਮਧਾਣੀਆਂ ਦੀ ਘਮਘਾਰ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਗੂੰਜਦਾ ਸੀ। ਮਟਿਆਰਾਂ ਦੁੱਧ ਰਿੜਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਬੋਲ ਬਰਾਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਝੁੰਬ ਮਾਰ ਕੇ ਸਿਰ ਤੇ ਚੜਸ ਚੁੱਕੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਫਲਾਹੀਆਂ ਵੱਲ ਖੁਹ ਚਲੋਉਣ ਦੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚਿਆਂ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਕੀ ਦੇਖੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌਲਾਂ ਸਾਲਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਤੱਪਸਵੀ ਸਾਧੂ ਰੰਗ ਗੋਰਾ ਸਰੀਰ ਪਤਲਾ ਨੈਣ ਨਸ਼ੀਲੇ ਓ ਤਿੱਖਾ ਨੌਕ ਦੀ ਧਾਰ ਵਰਗਾ ਤੇ ਬੜੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਹਾਰ ਵਾਲਾ ਨੂਰ ਡਲੂਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੁਖੜਾ ਸੀਸ ਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਬਾਥਰੀਆਂ ਕੌਰੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਤੱਪਸਵੀ ਵੀ ਚਿੱਟੇ ਲੱਠੇ ਦੀ ਚਾਦਰ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰੀ ਖੁਹ ਦੀ ਮੌਣ ਤੇ ਬੈਠਾ, ਜਦੋਂ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬੜਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਐਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸਰਦੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਧੂ ਬੈਠਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਸਰਦੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬੋਲੇ ਐ ਗੁਰਮੁੱਖਾ ਸਾਡਾ ਸਰਮੁੱਖ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਜਾ ਦੇਹ ਆਖਣਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਖੁਹ ਓਤੇ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਦੁੱਧ ਗਰਮ ਕਰ ਕੇ ਲੈ ਚਲੋ ਮੈਂ ਅੱਗ ਬਾਲ ਕੇ ਸਕਾਵਾਂਗਾ। ਸਰਦੀ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਬਾਬਾ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦੇ ਦਹੀਂ ਭੰਨ ਕੇ ਲੈ ਚਲੀਏ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਘਰੋਂ ਘਰੜ ਬਣਾ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਲਿਆ ਕੀਤਾ। ਗਵਵੀ ਅੱਗੇ ਧਰ ਕੇ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮਨ ਖੁਸੀ ਨਾਲ ਗੱਦ ਗੱਦ ਹੋ ਉਠਿਆ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕੀ ਕਾਫੀ ਜਾਣੂ ਸਨ, ਪਰ ਦਰਸ਼ਨ ਘੱਟ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਕਾਫੀ ਲੋਕ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਜੈਸੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਬੰਸਰੀ ਦੀ ਧੁੰਨ ਸੁਣ ਕੇ ਬ੍ਰਿਜ ਦੇ ਨਰ ਨਾਰੀ ਵਣ ਵੱਲ ਭੱਜ ਕੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਐਸੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਸਭ ਦੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਖੁਸੀ ਟਪਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੰਮ ਕਾਰ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਖੁਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਵਗੇ ਪੌਣ, ਬਗਲੇ ਆਕਾਸ਼ ਭੋਣ”

ਸੋਹਣੇ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਵਦੀ। ਕੋਈ ਦੁੱਧ ਦੇਹੀਂ ਤੇ ਛੁਹਾਰੇ ਆਦਿ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਲੰਬਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਮਾਈ ਬੰਸਤ ਕੌਰ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭਤੀਜ ਨੂੰਹ ਇਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ ਕੋਈ ਦਹੀਂ ਮੱਖਣ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ ਮੈਂ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵਾਂ, ਘਰ ਤਾਜ਼ੀ ਮੱਝ ਸੂਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਨਕਸਰ ਪਿੰਡ ਹਕੀਮਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਚੇ ਘਿਉ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਫੇਰ ਘਿਉ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬੰਸਤ ਕੌਰ ਨੇ ਰਲੀ ਤੋਂ ਘਿਉ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਣਾਇਆ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਮੂਹਰੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਗਈ, ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਇੱਕ ਸੋਹਣੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਭਾ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਲਾਹੀ ਮੁਖੜੇ ਵੱਲ ਤੱਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੜੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ

ਕਣੀਆਂ ਇਉਂ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਪਪੀਹਾ ਸੁਆਤੀ ਬੂੰਦ ਲੈ ਕੇ ਖੀਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੱਚੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਮੇਹਰਾਂ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵੱਲ ਡਿੱਠਾ ਤਾਂ ਮੁੱਖੋਂ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਬੰਸਤ ਕੌਰ ਨੰਬਰਦਾਰਨੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ, “ਨਾਨਕਸਰ ਵੀ ਰਾਜਾ ਨੇ ਹੀ ਆਬਾਦ ਕੀਤਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਵੀ ਰਾਜੇ ਨੇ ਹੀ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਸਰਮੁੱਖ ਜਿੰਨੇ ਅਵਤਾਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਮੈਂ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਬੰਸਤ ਕੌਰ ਸਾਨੂੰ ਲਾਗੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਿੱਚ ਘਿਉ ਝੀਰਾ ਦਿਉ ਲਿਆ ਕੇ ਪਾਉਣਾ ਸੀ।” ਜਦੋਂ ਐਨੀ ਰਮਜ਼ ਮਾਰੀ ਬੰਸਤ ਕੌਰ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਗਈ ਹਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ ਲਓ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਗਈ ਹਾਂ। ਬੰਸਤ ਕੌਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਖੋਲ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਪਈ ਮੈਂ ਰਲੀ ਝੀਰੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਘਿਓ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਦਾ ਸੀ ਘਰੋਂ ਸੁੱਚਾ ਸਮਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਇਆ। ਜੇ ਆਇਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸੀ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ, ਬਾਬਾ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਚਲੋ ਚਲੀਏ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬਿਸਤਰਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਆਰਾਮ ਕਰੀਏ। ਪਿੰਡੋਂ ਚੱਲ ਝਾਰੀ ਵਾਲੇ ਖੁਹ ਉੱਤੇ ਇਸਨਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕੌਠਰੀ ਭੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਦਹੀਂ ਛਕਿਆ ਤੇ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀਆਂ ਬਖ਼ਸ਼ੀਆਂ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਗੌਸਟ ਦੀ ਹੋਈ

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹੁਣ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪਾ ਵਿਖੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਕਦੇ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਜਿਆਦਾ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਸਰਮੁੱਖ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਬਿਰਾਜ ਜਾਣਾ। ਸਰਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾਉਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਵੀ ਸਰਮੁੱਖ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਧਰ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਚਲੇ ਜਾਵਣ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਜਾਣਾ ਤੇ ਛਕਾ ਆਉਣਾ। ਇਸਨਾਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਛੱਜੂ ਝੀਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮੀਹਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਾਫੀ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਰਹਿਪੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ। ਕਾਫੀ ਸੰਗਤ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਕੁੱਲਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡ ਬਲੋਵਾਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਦੇ ਲੋਕੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੇ ਰੱਬ ਵਰਗੀ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੋੜਦਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸੁੱਤਾ ਸਿਧ ਹੀ ਬੈਠਿਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭੱਵਿਖਤ ਗੱਲਾਂ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪਾ ਵਿਖੇ ਇਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਬਰਾਬਰ ਸੀ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ, ਘਰਵਾਲੀ ਮਰ ਗਈ, ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਰ ਕਰਵਾਈ, ਉਸਦੇ ਪੇਟੋਂ ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਜਨਮਿਆ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਅਫਸੋਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਬੰਦੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ, ਸਭ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ, ਆਪ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕੈਸੇ ਬੈਠੇ ਹੋ? ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੜਕਾ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਰੋਣ ਲੱਗਾ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪਾ ਰੋਈ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣਗੇ, ਫੇਰ ਕਹੇਗਾ, ਸੌਹਰੇ ਮਰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੁੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਦੇ ਕੇ ਆਪ ਕੋਠੜੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੱਤ। ਨੌਂ ਲੜਕੇ ਕੁਝ ਲੜਕੀਆਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ, ਐਨੇ ਲੜਕੇ ਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਤੇ ਨੂੰਹਾਂ ਦਾ ਬਾਪੂ ਰੋਟੀ ਆਪ ਪਕਾ ਕੇ ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਘਰਵਾਲੀ ਅੱਡ ਪਕਾ ਕੇ ਖਾਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅੱਡ। ਇਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਵੱਧ ਗਈ। ਛੁਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸਾਧੂ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨੂਰ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਏ, ਤੀਜੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚਮਕ ਪੱਥਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿਚਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਚੌਥਾ ਰੂਪ ਸਾਧੂਆਂ ਵਾਲਾ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪੰਜਵੇਂ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੈ, ਹੁਕਮ ਅੱਟਲ ਹੈ। ਨੂਰ ਦਾ ਵਹਿਣ ਅੱਠ ਪਹਿਰ ਹੀ ਵਗਦਾ ਹੈ, ਗੈਰਰਨਾ ਜਾਮੇ ਤਾਮੇਂ ਲਹਿਰ ਨਿਆਰੀ ਹੈ, ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਛੋਹਣ ਦਿੰਦੇ, ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਤੱਕ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਪੱਕਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਕਿਆ।

ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਪਿੰਡ ਕਰਿਆਮ ਵਿਖੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਚੰਗੀ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲਾ ਫਕੀਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਸਿੱਖੀ ਸੇਵਕੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਕਬਰ ਹੁਣ ਵੀ ਪਿੰਡ ਕਰਿਆਮ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਾਫੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮੰਨੇ ਪੁਜੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਵਿਖੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਗੁੱਜਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਤਕੀਏ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸੀ ਕਾਫੀ ਹਜ਼ੂਮ ਇੱਕਠਾ ਕਵਾਲੀ ਗਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕੰਵਾਲ ਚੰਗੇ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਕਲਾਕਾਰ ਸਨ। 8 ਵਜੇ ਦਿਨ ਦਾ ਟਾਈਮ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦਰਿਆ ਵੱਲੋਂ ਆਏ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਆਏ ਤਾਂ ਮਸਤ ਜਿਹੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਕਵਾਲੀਆਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮਸਤ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ, ਚੁੰਗੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਇਤਨਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਹਾਲ ਚੜਿਆ ਕਿ ਟਪੂਸੀ ਮਾਰ ਕੇ ਪਿਪਲ ਦਿਆਂ ਪੱਤਿਆ ਨੂੰ ਜਾ ਹੱਥ ਲਾਉਣ, ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜਲਾਲ ਸੀ। ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਈਰਖਾ ਦੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸੜ ਉੱਠਿਆ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦਾ ਸਾਧੂ ਸਮਝ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉੱਠ ਕੇ ਕਰੋਧ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਖਿੱਚ ਲਵਾਂ ਜੇ ਕੁਛ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਾਲੇ ਤਿੰਨ ਲਕੀਰਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਇਹ ਲਕੀਰਾਂ ਟੱਪ ਕੇ ਦੱਸ ਜੇ ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤਿੰਨੇ ਲਕੀਰਾਂ ਟੱਪ ਗਏ ਸਾਈ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਗ ਦਾ ਚੰਗਿਆੜਾ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਧੁਖਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਮਹਾਂ ਬਲੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਰਗੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਡੂੰਘਾਈ ਤੇ ਚੌਥਾਈ ਦਾ ਉਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਐਨੇ ਭਾਰੇ ਅਸਥਾਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੱਗ ਦਾ ਚੰਗਿਆੜਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੁਮੇਰ ਪ੍ਰਬਤ ਵਾਂਗ ਅਡੋਲ ਸਮੁੰਦਰ ਆਪਣੀ ਉਸ ਤਾਰ ਤੇ ਹੀ ਲੱਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਸਾਈਂ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸਾਈਂ ਜੀ ਸਾਡਾ ਦਿਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਨਿੰਬੂ ਵਾਂਗ ਸੁੱਟੀਏ। ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲੈਣਾ ਕੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸਾਈਂ ਜੀ ਆਹ ਜੇ ਕੀਤੀਆਂ ਦਾ ਭੋਣ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤਕੀਏ ਅੰਦਰ ਹੈ ਇਹ ਖੁਦਾ ਦੀ ਉਮੱਤ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲੈ ਚਲੇ ਹਾਂ ਇਹ ਜੀਵ ਖੁਦਾ ਦੀ ਰਜ਼ਾ

ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋੜ ਕੇ ਦੱਸ, ਇਤਨਾ ਹੀ ਬਚਨ ਕਰਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਆਖ ਗਏ ਆਪ ਤਕੀਏ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਵੀਹ ਪੱਚੀ ਕਦਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਕੁਟੀਆ ਸੀ ਵਿਚਾਲੇ ਇੱਕ ਰਾਹ ਤੇ ਖੁਹ ਦੀ ਪੈੜ ਸੀ ਤਕੀਏ ਦੀ ਥਾਂ ਹੁਣ ਸਕੂਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਿੰਡਾ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਕੁਟੀਆ ਸੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਠੜੀ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਕੀੜੀਆਂ ਦਾ ਭੋਣ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਸਿਜ਼ਦਾ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਾਫੀ ਲੋਕ ਵੀ ਮਹਿਫਲ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਲ ਚਲੇ ਗਏ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਖੰਭਾਂ ਵਾਲੇ ਕੀੜੇ ਤਕੀਏ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਪਏ ਜਿੱਥੇ ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਬੈਠਾ ਸੀ ਲੱਗੇ ਕੀੜੇ ਕੰਨ ਤੋੜ ਕੇ ਖਾਣ, ਸਾਰੇ ਤਕੀਏ ਅੰਦਰ ਕੀੜੇ ਹੀ ਕੀੜੇ ਫਿਰਨ ਲੱਗੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਤਾਂ, ਆਖਰ ਤਕੀਏ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠਣਾ ਹੀ ਪਿਆ ਚਾਰ ਮੁਰੀਦ ਵੀ ਸਾਈਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਚਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਿੰਨਤ ਜਾ ਕਰੀਏ, ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਮਾਰਿਆ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਮਾਫੀ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਜਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਰੀ ਉਮਰ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਮੈਂ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬਾਲਕ ਤੋਂ ਮਾਫੀ ਕਿਵੇਂ ਮੰਗਾ ਇੱਥੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਬੇਹਤਰ ਹੈ। ਝਟਪਟ ਬੋਰੀ ਬਿਸਤਰਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਕੀਏ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਭੁੱਲੀ ਗੁੱਜਰੀ ਦੇ ਘਰ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਸਵੇਰੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮੱਲੋ ਮੱਲੀ ਵੈਰ ਕੀਤੀ। ਕੀੜੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ। ਫਕੀਰ ਦੀ ਵਗੀ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦਾ ਕਿਤੇ ਮਾਰਿਆ ਹੀ ਨਾ ਜਾਵਾਂ, ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੁਲ੍ਹਾ ਹੀ ਕਰ ਲੈਣੀ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਨਹੀਨ ਤੇ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬੈਚੇਨ ਹੀ ਰਹਾਂਗਾ। ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਾਸ ਗਏ ਆ ਕੇ ਚਰਨ ਫੜਨ ਨੂੰ ਦੌੜਿਆ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਹੱਥ ਫੜ ਲਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਸਾਈਂ ਜੀ ਬੈਠੋ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋ ਘਬਰਾਈਦਾ ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਡੀ ਤਾਂ ਛਾਵੇਂ ਬੈਠ ਕੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਰਿਆਇਆ ਨੂੰ ਬੈਠ ਕੇ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਂ ਸਰਦਾਰੀ ਛਕਿਆ ਕਰੋ ਕਰਾਮਾਤ ਤਾਂ ਕਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਾਧੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਖੁਦਾ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਚਲਣਾ ਇਹੋ ਹੀ ਖੁਦਾਈ ਮੋਹਰ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਬਾਬੇ ਸਰਮੁੱਖ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸਾਈਂ ਨੂੰ ਪਏਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਉ, ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮੇਰਾ ਆਪ ਅੱਗੇ ਉਜ਼ਰ ਤਾਂਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਆਪ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਸਾਂ ਜਾਣਦਾ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੋ, ਬੰਦੇ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉੱਦਾਰ ਕਰਨ ਆਏ ਹੋ। ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਤੇ ਖੁਦਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਤੇ ਜਨਕ ਰਾਜਾ ਅਵਤਾਰ ਤੇਰੀ ਮਹਿਮਾ ਅਪਰਮ ਅਪਾਰ, ਗੁਸਤਾਖੀ ਮਾਫ ਕਰਨੀ ਮੈਂ ਆਪਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਉੱਚੇ ਨੀਵੇਂ ਬਚਨ ਆਖੇ ਹਨ ਮਾਫੀ ਦੇਣੀ ਰੁਫ਼ਸਤ ਦਿਉ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਤਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਉ ਜਿੱਥੇ ਮਰਜੀ ਰਹੋ। ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਉੱਠ ਕੇ ਗੁੱਡਜਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਗਏ, ਰਾਤ ਕੱਟੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵਪਾਰੀ ਘਾਟੇ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ ਨੇ ਰਾਤ ਗੁੱਜਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਕੱਟੀ ਸੁਬਾ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟਿੱਡ ਵਹੁੜੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਰਿਆਮ ਦਾ ਰਾਹ ਫੜਿਆ। ਫੇਰ ਕਦੇ ਰਹਿਪੇ ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸਾਰੀ ਆਯੂ ਭੋਗ ਕੇ ਪਿੰਡ ਕਰਿਆਮ ਵਿਕੇ ਹੀ ਸਮਾ ਗਏ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਸਾਖੀ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਰਹਿਪੇ ਰਹਿੰਦਿਆ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ। ਜੇਠ ਹਾੜ ਦੇ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਏ, ਚਮਾਸੇ ਦੇ ਦਿਨ ਗਏ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਸਰਕੂਲਾਂ ਵਾਲੇ ਖੁਹ ਤੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਸੰਤ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਮਹਿਰੋਪੁਰ ਵਾਲੇ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਝਿੰਗੜੀ ਆ ਗਏ ਝਿੰਗੜਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਪੇ ਆ ਗਏ। ਮੰਹਤ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਉਦਾਸੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦੀਆਂ ਚੌਣਕਾਂ ਮੁਰੜਾ ਗਈਆਂ।

ਨੀਰ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੋਹਬ ਸਰੋਵ, ਰੰਗ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਅੰਗ ਸੁਹਾਨੀ।

ਚੰਦ ਬਿਨਾਂ ਜੈਸੇ ਸੁੰਝ ਪਈ, ਨਿਸ ਖੁਹ ਬਿਨਾਂ ਜੈਸੇ ਜੂਹ ਬਰਾਨੀ।

ਪੁਸ਼ਪੋ ਕੀ ਪੰਗਤ ਕਹੋ ਕਬ, ਸੋਬਤ ਜੋ ਵਿਚ ਗੰਦ ਨਾਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨੀ।

ਚੰਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੈਸੇ ਰਾਤ ਡਰਾਉਣੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦੀਆਂ ਚੌਣਕਾਂ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬੁਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਦੁੱਖ ਹਰ ਦਮ ਸਾੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੋਗੜ ਸੁਕਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਨਿਮੇ ਝੁਣਾ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਸਾਰਿਆ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠਿਆਂ ਕਰਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਕੋਈ ਐਸੀ ਤਦਬੀਰ ਕਰੋ ਕੋਈ ਐਸਾ ਪਰੇਮ ਦਾ ਜਾਦੂ ਮਾਰੋ ਕੋਈ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਆਉ ਫੇਰ ਆਪਾਂ ਫੇਰ ਐਸਾ ਪਰੇਮ ਦਾ ਜਾਲ ਪਾਵਾਂਗੇ ਕਦੇ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦਿਆਗੇ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਏਹ ਕੰ ਚੋਰੀ ਕਰਨਾ। ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਹੈ, ਤਰਕਾਲ ਦਰਸੀ ਭਗਤ ਬਲੀ ਹੈ ਫਕੀਰ ਦੇ ਤਾਂ ਹਾਕਮ ਦੇ ਮਹਿਰੇ ਦੀ ਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਿਮਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲੰਘਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਚੰਗੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਕੇ ਸੀ. ਆਈ. ਢੀ. ਧਾ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਕੇ ਪਿੰਡ ਮੈਹਰੋਂ ਪੁਰ ਤੋਂ ਚੱਲ ਪਏ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜੀ ਆਪਣੇ ਗੁਰਭਾਈ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਖੋਲ ਕੇ ਦੱਸੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਸੰਤ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਧੂ ਨੇ ਝਿੰਗੜਾ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਰਾਤ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਕੱਟੀ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਵੀ ਸੰਤਾ ਦਾ ਡੇਰਾ ਸੀ। ਏਥੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੰਗਲਦਾਸ ਜੀ ਸਮਾਏ ਵੀ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਹੀ ਸਨ। ਸਵੇਰੇ ਸੰਤ ਜੀ ਉੱਠ ਕੇ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਪਹੁੰਚ ਬਾਬੇ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਮਿਲੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਜਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਸਣ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੇ। ਸੰਤਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੋਜਨ ਛਕ ਕੇ ਚਲਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਜਦ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਛੱਜੂ ਝੀਰ ਨੇ ਆ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਹੈ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਉ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਲਿਆ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਇਆ ਫਿਰ ਆਪ ਛਕਿਆ ਉਪਰੰਤ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਡੱਬਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਗਤ ਪੁਰ ਵੱਲ ਇੱਕ ਟਿਬੇ ਦੇ ਪੈੜੇ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸਮਾਧੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਬਿਰਤੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਤੇ ਸਮਤ ਮੰਡਲੀ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਖੁੱਲੀ ਤੇ ਕੀ ਦੇਖਣ ਮੋਹਰੇ ਮੈਹਿਰੋਂ ਪੁਰ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖੜੇ ਸਨ ਬੈਠ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਰੇ ਡੇਰੇ ਦੀ ਸੁੱਖ ਸਾਦ ਪੁੱਛੀ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਬਚਨ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਿਆ ਅਸੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਸਮਝਿਆ ਚਲੋ ਅੱਜ ਹੀ ਚਲਦੇ ਹਾਂ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਾ ਦੇ ਸਾਨੂੰ ਦਹੀ ਭੰਨ ਕੇ ਇਕ ਗਲਾਸ ਲੱਸੀ ਦਾ ਬਣਾ ਦੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਮਧਾਣੀ ਛੱਜੂ ਕੋਲ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਮਧਾਣੀ ਨਾਲ ਗੜਵੀ ਵਿਚ ਦਹੀ ਭੰਨ ਕੇ ਘਰੜ ਛਕਾਇਆ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ਸਰਮੁੱਖਾ ਅਸੀ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਆਵੀਏ ਨਾਲੇ ਕਈ ਸਾਡੇ ਪੜਾ ਹਨ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਜੈਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਾਂ ਮਾਰ ਆਵੀਏ ਅਬਾਦ ਵੀ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਰਮਜ਼ਾਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਦੱਸ ਜਾਵੇ ਮੈ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਿਥੇ ਕਰਾਂ ਮੈਂ

ਪਪੀਹੇ ਵਾਂਗ ਤਰਸਦਾ ਹੀ ਨਾ ਫਿਰਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬਗੈਰ ਹਨੇਰਾ ਹੀ ਹਨੇਰਾ।

“ਇਕ ਘੜੀ ਨਾ ਮਿਲਤੇ ਤਾਂ ਕਲਯੁਗ ਹੋਤਾ।

ਦਰਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।”

“ਜਿਉ ਮਛਲੀ ਬਿਨ ਪਾਣੀਉਂ ਕਿਉਂ ਜੀਵਨ ਪਾਵੇ।

ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੜੇ ਧੀਰਜ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਖਿਆ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗੇ ਫੇਰ ਏਸੇ ਹੀ ਪਾਸੇ ਆ ਜਾਵਾਂਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਮੈਰੋਂ ਪੁਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਬੜੇ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਲੱਭ ਪਈ ਹੋਵੇ ਮੂੰਤ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ‘ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨੱਚਣ ਲੱਗੀ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਆਵਣ ਤੇ ਲੋਕੀਂ ਛਿਪ ਵਾਂਗ ਨੱਠੇ ਆਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਹੋ। ਹੋਣ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਆਵਣ ਤੇ ਲੋਕੀਂ ਛਿਪ ਵਾਂਗ ਨੱਠੇ ਆਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਹੋਏ। ਹੁਣ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਚਿੱਟੇ ਲੱਠੇ ਦੀ ਅਲਫੀ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਚਾਦਰ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਹੈ ਪੈਰੀਂ ਜੋੜਾਂ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸੁੱਚੇ ਤਿੱਲੇ ਦਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੋਂਦੇ ਦੀ ਪਤਲੀ ਜਿਹੀ ਸੋਟੀ ਵੀ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਨੂਰ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਨੋ ਹੁਸਨ ਦੀ ਨਿਰੀ ਖਾਣ ਹੈ। ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਿੱਚ ਜਿਹੀ ਪਾ ਰਹੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗੀਆ ਰਿਸਮਾਂ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਬਖਸਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਤੇੜ ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਤੜਾਗਾ ਸੀ। ਭਗਵੇਂ ਰੰਗ ਦਾ ਤੇੜ ਪਰਨਾ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਹੁਣ ਸਹਿਣਸ਼ਾਹਾਂ ਵਾਲਾ ਲਿਬਾਸ ਹੈ ਬੋਲ ਚਾਲ ਤੇ ਤੁਰਨਾ ਫਿਰਨਾ ਬਹੁਤ ਨੁਹਾਰ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਲਿਬਾਸ ਸਾਧੂਆਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਚਾਅ ਹੈ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ

“ਆਸਕ ਭੋਰ ਫਕੀਰ ਤੇ ਨਾਗ ਕਾਲੇ

ਬਾਝ ਮੰਤਰਾਂ ਮੂਲ ਨਾ ਕੀਲੀਏ ਜੀ।”

ਪਿੰਡ ਮਹਿਰੋਂਪੁਰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਠਹਿਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਪਿੰਡ ਮੁਸਾਪੁਰ ਪਿੰਡ ਕਰਣਾਲੇ ਵੱਲ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਸਾਰੀ ਜਮਾਤ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਦੋ ਉੱਠ ਸੀ ਚਾਰ ਘੋੜੇ ਇੱਕ ਗੱਡਾ ਪਿੰਡੋਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਕਰਣਾਲੇ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਇੱਕ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਬੋਹੜ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਛੋਟਾ ਬੋਹੜ ਦਾ ਬੂਟ ਹੈ। ਨਜ਼ਦੀਕ ਇੱਕ ਛੱਪੜੀ ਹੈ। ਸਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਇੱਥੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ। ਸਤਾਰਾਂ ਦਿਨ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਭੰਡਾਰਾ ਛਕਣ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾ ਤੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਜਵਾਲੇ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਬੈਠੇ ਇੱਕ ਦੋ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹੋਰ ਉੱਥੇ ਆ ਗਏ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਫੇਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਜੇ ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈਣੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ, ਨਥਾ ਸਿੰਘ, ਮੂਲਾ ਸਿੰਘ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਿਆ ਸੁਨੇਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਦੀ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਉੱਥੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਉਂ ਫੁਰਮਾਇਆ।

“ਜਰ ਜ਼ਰਾਇਤ ਛੋਡ ਜਮਾਤ

ਪਕੜ ਕਣਾਇਤ ਕਾਮ ਸਰੇ।”

ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਜਿਸ ਤਰਾ ਅਨੰਦ ਮਹਿਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਥਰਾ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਇਸ ਤਰਾਂ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਵੀ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਸੰਨ ਈਸਵੀ 1883 ਸੀ।

ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ।

ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਹੀ ਸਨ ਪਿੰਡੋਂ ਚੜਦੀ ਵੱਲ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੋਹਰੇ ਪਲੰਘ ਤੇ ਵਿਛਾਈ ਵਿਛੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਪ ਬੜੀ ਹੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਤੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕੀ ਰੱਬ ਵਰਗੀ ਹੀ ਸਰਧਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇ ਮੰਹਤ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਤੇ ਬਾਕੀ ਚੇਲਿਆਂ

ਨੇ ਏਹੋ ਹੀ ਸ਼ਖ਼ਾਲਤ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਰੱਖਿਆ ਕਾਫੀ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਪੱਕਿਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਜੀ ਤੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਜੀ ਨਿਸ਼ਰਦਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ਨੇ ਪੱਕਿਆ ਕੀਤਾ ਸਾਧੂ ਦਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨਾ ਜਾਂ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਸਾਧੂ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੱਤਕ ਹੈ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਆਪ ਜੀ ਤੇ ਕਾਫੀ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਰਾਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਹੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਠ ਕੇ ਮਿਲੇ।

ਸੰਗਤ ਕਾਫੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਹੱਤਕ ਸਮਝੀ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਗਏ, ਮੂੰਹੋਂ ਬਚਨ ਆਇਆ। ਕਿਸੇ ਚੁਗਲ ਖੋਰ ਨੇ ਚੁਗਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਭਲਾ ਚੁਗਲ ਖੋਰ ਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਤੰਦ ਤੋੜਿਆ ਹੈ।

ਆਪਣਾ ਕੀਤਾ ਪਾਏਗਾ ਨਿੰਦਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਵੱਲ ਵੀ ਇੱਕ ਤੀਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜੇ ਤੂੰ ਚੁਗਲ ਦੀ ਸੁਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਰੀਰਕ ਕਸ਼ਟ ਪਾਵੇਗਾ ਸੰਤ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਸੋ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗਈ ਰੂਹਿ ਕਲਬੁਤ ਕਮਾਨ ਥੀ, ਤੀਰ ਛੁਟਾ ਏਹ ਮੁੜ ਫੇਰ ਨਾ ਆਵੰਦੇ ਨੇ।

ਸੰਤ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁਗ ਪਲਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਤ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਤਵੀਆਂ ‘ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਕਸ਼ਟ ਝਲਣੇ ਪਏ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਰਗੇ ਅਵਤਾਰੀ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤੀਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਨਾ ਪਿਆ। ਸੰਤ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਵਰਗੇ ਧਰਮ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਰੋਣਾ ਪਿਆ ਦਸ਼ਰਥ ਵਰਗੇ ਧਰਮੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਘੋੜੀ ਮੌਤ ਦੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਪਿਆ। ਸੰਤ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਰੁਕਣਾ ਪਿਆ ਸੰਤ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਸੂਰਜ ਚੜਨ ਤੋਂ ਭੀ ਰੁਕ ਗਿਆ ਸੰਤ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਵਿੱਚ ਤੇ ਰਸਨਾ ਵਿੱਚ ਬੜੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਹਨ।

“ਸਾਧ ਨਾਮ ਜਾ ਕੇ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮ ਸਾਧੂ ਬੋਲੇ ਸਹਿਜ
ਸੁਭਾਇ ਸਾਧੂ ਦਾ ਬੋਲਿਆ ਬਿਰਥਾ ਨਾ ਜਾਏ।”

ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਸੂਗਰ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਸਰੀਰ ਨਿਵਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਫਿਰਨੋਂ ਤੁਰਨੋਂ ਵੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਬਾਬੇ ਸਰਮੁੱਖ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਮਿਹਰ ਕਰੋ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤਾਂ ਬੜੇ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਸਾਧੂ ਦੀ ਅੱਵਗਿਆ ਸਾਧੂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਆਪ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਬਖ਼ਸ਼ੋ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇਣਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਖ਼ਸ਼ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੱਵਈਆ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ

“ਹੋ ਮਸਕੀਹਨਾਂ ਦੀਨ ਅਤੀ ਬਖ਼ਸ਼ਨ ਹਾਰ ਤੂੰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰਾ,
ਮੈਂ ਮਾਹਾ ਮੰਦ ਅਤੀਮਦ ਮੰਦ ਨਾ ਜਾਣਿਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇਰਾ।
ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਦਿਆਲ ਨਿਧ ਜੀ ਏਹ, ਭੁਲਣ ਹਾਰ ਹੋ ਮੁੜ ਸਵੇਚਾ।
ਹਾਰ ਪੜਾ ਦਰ ਆਪ ਦੇ ਬਾਲਕ, ਦਾਸ ਭਗਵਾਨ ਨਿਧਾਨ ਏਹ ਚੇਰਾ”

ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕੀਤੀ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਰ ਦਿੱਤੇ ਤੂੰ ਤੇ ਵਰਾਂ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੈਨੂੰ ਤੇ ਕੁਤਬ ਵੀ ਸਲਾਮਾਂ ਕਰਨਗੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਲਏ ਬਸ ਉਸ ਹੀ ਦਿਨ ਉਸੇ ਹੀ ਪਲ ਬੀਮਾਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈ ਮਹਾਰਾਜ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜੀ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਸਾਖੀ ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਹਵੇਲੀਏ ਉੱਠਕੇ ਪਿੰਡ ਲਾਲੋ ਮਜਾਰਾ ਵੱਲ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾ ਚੌਰ ਵੱਲ ਇੱਕ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਬਿਰਛ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਥੜ੍ਹੇ ਤੇ ਆਣ ਬੈਠੇ ਦੋ ਖਣ ਦੀ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਥੱਲੇ ਕੁਟੀਆ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਇੱਥੇ ਸੱਤ ਰੋਜ਼ ਰਹੇ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਲਿਜਾਇਆ ਕਰੇ ਮਹਾਰਾਜ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਆਪ ਨਾ ਛਕਿਆ ਕਰਨ ਜਾਨਵਰਾਂ ਜਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿਆ ਕਰਨ ਸਤ ਰੋਜ਼ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲੰਘ ਗਏ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਿਲ ਬੜਾ ਭੈ ਨਾਲ ਡਰਨ ਲੱਗਾ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਕੀ ਭੁੱਲ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ ਪਏਸ਼ਾਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਛਕਦੇ ਨਿਰਾਹਾਰੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਠਵੇਂ ਦਿਨ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਪੱਕੀ ਧਾਰ ਲਈ ਅੱਜ ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛਕਾਂਗਾ ਜੇ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਛਕਣਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਛਕਾਂਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਰੱਖ ਲਵਾਂਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜਦ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਆਪ ਘਰੋਂ ਤੁਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਛਕ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਮੁੜ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਆਪ ਜੀ ਦੂਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੁਹਿਲਾਂ ਹੀ ਛਕ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਨਿਰਣੇ ਕਾਲਜੇ ਹੀ ਪਏਸ਼ਾਦਾ ਲੈ ਕੇ ਚਲ ਪਏ ਜਦੋਂ ਹਸੂ ਹਸੂ ਕਰਦੇ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਰਗੇ ਖਿੜੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਚਰਨੀ ਸੀਸ ਰੱਖਕੇ ਤਪਦੇ ਸੀਨੇ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕੀਤਾ ਅੱਗੇ ਘਟ ਘਟ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਨਾਮਾ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕ ਕੇ ਔਣਾ ਸੀ ਸਾਡਾ ਕੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਚਾਹੇ ਛਕ ਲਈਏ ਚਾਹੇ ਨਾ ਛਕੀਏ ਜੇਹੜਾ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਜੇਹੜਾ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾਸ਼ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਅਣੋਖੇ ਹੀ ਹਨ ਉਸਦੇ ਮੁੱਤਲਕ ਮਹਾਰਾਜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ।

“ਖਸ ਖਸ ਸਮਾਨ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਿਦਰ, ਨਿਰਾਕਾਰ ਨਿਵੈਰ ਨਿਰਦੋਖ ਐਸ਼ਾ।
ਮਿਟ ਜਾਟ ਸੰਕਲਪ ਵਕਲਪ ਸਾਰੇ, ਸਚ ਝੂਠ ਨਾ ਰਹੇ ਸੰਤੋਖ ਐਸ਼ਾ।”

“ਮੌਜ ਦਿਲ ਨਾ ਗਿਆਨ ਅਗਿਆਨ ਉੱਥੇ ਦਮ ਮਾਰ ਨਾ ਬਣੇ ਮੁਖ ਐਸ਼ਾ ਨਾਮ ਜਿਸੇ ਪਰ ਬੇਗਮ ਸ਼ਹਿਰ ਝੁਲ ਰਿਹਾ ਤਾਹਾਂ ਪੰਖਾ ਹੈ ਕੁਦਰਤ ਐਨ ਫੁਹਾਰ ਉੱਠ ਸੇਹੜ ਆਨ ਉੱਥੇ ਬਿਨਾਂ ਤੇਲ ਤੋਂ ਹੀ ਜੋਤਾਂ ਜਗ ਰਹੀਆ ਹਨ ਨਾਮਾ ਸਾਨੂੰ ਸੱਚੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਖ ਪਿਆਸ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਸੀ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਖਾਦੇ, ਨਾਮ ਦੇ ਹੀ ਉਧਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇ ਚੰਗਿਆਈ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤਾਂ ਹਨ ਏਹਨਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਅਜੀਬ ਹਨ ਚਮਕ ਤੇ ਦਮਕ ਵੀ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਹੈ ਏਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਮਾਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਿਬ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉੱਥੇ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾਂ ਜਰ ਸੁੰਦਰ ਫੁਆਰੇ ਫੁਲਝੜੀਆਂ ਨਾਲ ਸਜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉੱਥੇ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸੂਖਸਮ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਦੁ ਪੁਰਾਣੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਡਿੱਗਦੇ ਢਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਏਥੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਏਥੇ ਕੋਈ ਜੰਮਦਾ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਏਥੇ ਕੋਈ ਬਾਲ ਬੁੱਢਾ ਨਹੀਨ ਹੈ ਇੱਕ ਹੀ ਰਸ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਏਥੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਰਸਾਵਾਂ ਨਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਅਸਲ ਸ਼ਕਲ ਸੇ ਪਰੇ ਪਰੇਮ ਨਗਰ ਜਹਾਂ ਵਜਦੀ ਨਾਮ ਦੀ ਤਾਰ ਉਹੋ, ਚਸਮਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਆਂਵਦੀ ਚੈਨ ਐਸੀ ਨਾ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ਾਰ ਉਹੋ, ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਮ ਦੇ ਹੀ ਉਧਾਰ ਹਨ।”

“ਇਸ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁੰਦਰ ਮਹਿਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਰਗੀ, ਸ਼ੈਅ ਦੀਆਂ ਹਨ ਹੀਰੇ ਪੰਨੇ ਮੋਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੜਤ ਹਨ। ਇਸ ਮਹਿਲ ਦੀ ਛੱਤ ਕੋਟਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਤਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਚਮਕੀਲੀ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਜੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਮਹਿਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਤਖ਼ਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜੜਤ ਦੀ ਸਿਫਤ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਜੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਮਹਿਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਤਖ਼ਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜੜਤ ਦੀ ਸਿਫਤ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਕਲਮ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦੀ ਉੱਥੇ ਜਗ ਮਗ ਕਰਦੇ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਝਲਕ ਤੇ ਚਮਕ ਤਾਂ ਕੋਟਾਂ ਬਿਜਲੀਆਂ ਦੀ ਚਮਕ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਸ ਜਗਮਗ ਕਰਦੇ ਸੂਰਜ ਤਖ਼ਤ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਦਿਵਯ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਬੈਠਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਤਿੱਖੀ ਕੋਟਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਵਰਗੀ ਤਾਬ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਪੁੰਦਲਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਦੀ ਕੋਈ ਸੂਰਤ ਜਾਂ ਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਜਦੋਂ ਨੀਝ ਲਾ ਕੇ।

“ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਖੰਡਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀਅ ਦਾਨ ਦੇਵਣ ਹਾਰ ਹੈ।”

“ਜਲ ਥਲ ਚਤਰ ਤੇ ਮੂਰਖ ਮੈਂ ਇੱਕ ਰਸ ਪਸੂਆ ਪੰਖੇਰੂਆਂ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਹੀ ਨੂਰ ਹੈ, ਸੂਖਮ

ਇਤਨਾ ਹੈ ਕਰੜੀ ਤੋਂ ਕਰੜੀ ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕੋਟਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਬਿਜਲੀਆਂ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਇਕ ਥਾਂ ਇੱਕਠਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਪਰਕਾਸ਼। ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਹਿਣੇ ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਮੈਲਾ ਮੈਲ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਏਨਾ ਤੇਜ਼ ਪਰਕਾਸ਼ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦੀਦਿਆਂ ਨੂੰ ਠੰਡ ਤੇ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ਚਮਕ ਪੱਥਰ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਉਸਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਰਸ ਹੈ ਕਥਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਇਸ ਦਿਵਯ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਦੀਆਂ ਅਮਰ ਹੋਈਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਛੋਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਮਰ ਹੀ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ”

“ਜਿਤ ਦਰ ਲਖ ਮੁੰਹਮਦਾ ਲਖ ਬਰਹਿਮਾ ਬਿਸ਼ਨ ਮੁਹੇਸ਼। ”

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਸੁਣਾਈ ਅਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ ਨਾਮਾ ਲਾਲਾ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਘਰ ਲਾਲਾ ਵਜ਼ੀਰ ਹੀ ਹਨ ਲਾਲਾ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਚੀਜ਼ ਤੇ ਸਾਰੀ ਤੇਰੀ ਹੀ ਸੀ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਨਿਗੂਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਨਾਮਾ ਸਾਡੇ ਜਿੰਮੇ ਕਰਤਾਰ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਡੀਟੀ ਲਾਈ ਹੈ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਦਾਰ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲੇ ਹੋਏ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਲਾਉਣਾ ਮਰਜ਼ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਸੱਚ ਦਾ ਚੱਕਰ ਚਲਾਉਣਾ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਣਾ ਭਲਿਆਂ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਭਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਏ ਕਰਤਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਵਾਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ”

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚਲੀ

ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਗਰਮੁੱਖਾਂ ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸੀ

ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਤਿੰਗੜਾ ਤਹਿਸੀਲ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਥਾਣਾ ਬੰਗਾ ਏਹ ਗਰਿਸ਼ਤਾ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇੱਕ ਬੜੀ ਉੱਚੀ ਪਦਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਇਹ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਆਏ ਗਏ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ, ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ, ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜਪਾਉਣਾ ਗਰੀਬ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਫਤ ਕਰਨਾ, ਬੜੇ ਰਹਿਮ ਦਿਲ ਸਨ ਏਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਝੰਡੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪਿੰਡ ਕੰਢਿਆਣੇ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਲੈ ਆਦਾ ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਜੋਹਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਲਾਲ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਬੁੱਕਲ ਝਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਐਸਾ ਪਰੇਮ ਜਾਲ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਵਰਗੇ ਡਾਕੂ ਬਣਕੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬੁੱਕਲ ਦੇ ਲਾਲ ਨੂੰ ਚੁਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਪਰ ਭਾਈ ਜੀ ਬੜੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਸਨ। ਚੰਗੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸ਼ਿਪਾਹੀ ਸਨ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦਾਅ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ। ਏਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਦਕਾ ਸਾਡੇ ਦੁਆਬੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਥਾਂ ਥਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਿੰਗੜਾ ਮਜਾਰਾ ਰਹਿਣ ਬਲੋਵਾਲ ਗੋਸਲ ਸੁਜੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੰਨਣਹਾਣਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧਾਮ ਹੈ।

ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਧਾਮ ਰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਚਲੇ ਗਏ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਵੀ ਏਹਨਾਂ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਮਿਲਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜੇ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਦੇ ਵਸੀਵੇਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਆਏ ਇੱਕ ਚਲਦੇ ਖੁਹ ਪੁਰ ਅਸਨਾਨ ਕੀਤਾ ਪੂਲ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਰਾਹੀ ਜਾਂਦਾ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਸਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਏਹ ਸੁਨੇਹਾ ਸਾਡਾ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਏਨਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਖੁਹ ਤੋਂ ਚਲ ਪਏ, ਨੇੜੇ ਹੀ ਰਾਹ ਸੀ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਪਧਰੀ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਅਸਲੀ ਸੁਜ ਲੱਭ ਲਈ ਸੁੱਚੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਛਿੱਟਾ ਦੇ ਕੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ।

“ਘਲੈ ਆਏ ਨਾਨਕਾ ਸਦੈ ਉਠਿ ਜਾਏ,

ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਹੋ ਗਈ ਖਤਮ।

ਗੱਡੀ ਆਈ ਮੁਸਾਫਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ,

ਚੜ ਗਏ ਸਾਥੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਦੇ ਜੀ।”

ਉਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠਿਆਂ ਨੇ ਏਹ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ।

(ਦੋਹਰਾ)

“ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਗੁਰੂ ਮਨੀਏ ਕਾਮਲ ਵਲੀ ਫਕੀਰ,

ਰਸਤੇ ਰਸਤੇ ਜਾਂਵਦਾ ਦੇਵੇ ਛੱਡ ਸਰੀਰ।

ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਗੁਰੂ ਗਿਆਤ ਸੇ ਐਸੇ ਕੀਉ ਚਲਾਣ।

ਫਰਾਣਾਂ ਦੀ ਗਠ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਾਣੀ ਸੇ ਨਿਰਵਾਣ।

ਭੰਗੇ ਸ਼ੇਹਰ ਸੇ ਮੀਲ ਦੋ ਪਛਮ ਔਰ ਪਛਾਨ।

ਯਾਦਗਾਰ ਤੈਂਹ ਗੁਰੂ ਕੀ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਹੀ ਦਰਮਿਆਨ।

ਜਿਹੀ ਕੇ ਹੋ ਪਰਸ਼ਾਦਿ ਸੇ ਜਾਨਿਉ ਨਾਮੀ ਨਾਮ।

ਕਰੇ ਮੁਖ ਉਪਮਾ ਹੋਂ ਕਰੋਂ ਸਤ ਗੁਣ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨ।

ਮੋ ਜੈਸੇ ਮਤਮੰਧ ਕੋ ਕੀਨੋ ਆਤਮ ਗਿਆਨ।

ਸਿਰੀ ਜਵਾਹਰ ਮਰਗਿੰਦ ਕੋ ਗੁਰੂ ਕੇ ਭੀ ਪਰਨਾਮ।

ਗੁਰ ਕੋ ਭਈ ਪਰਾਪਤੀ ਮਿਲਿਉ ਹੈ ਮੋਹਿ ਰਾਮ।

ਵਿੱਚ ਹਜੂਰੀ ਮੁਰਤਬੇ ਰੈਹਿੰਦੇ ਸੁਬਾ ਸ਼ਾਮ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਕੋ ਗੁਰ ਔਲੀਏ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਹੀ ਨਾਮ।

ਆਖਰੀ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ ਬੀ ਰਾਮ ਗਣ ਪਾਲਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਏ ਸਵਰਗੀ ਸਤਕਾਂ ਨੂੰ

ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਖੂਸ਼ਬੂਦਾਰ ਗੁਲਾਬ ਛਿੜਕਿਆ ਗਿਆ। ਦੇਵਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਲਾ ਲੈ ਕੇ ਮੋੜਾ ‘ਤੇ ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਗੇਟ ਬਣਾ ਕੇ ਇੰਤਜਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਦੋਂ ਜਵਾਹਰ ਮਰਗਿੰਦ ਜੀ ਆਵਣ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀਏ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਸ਼ਾ ਕਰੀਏ ਭਾਈ ਜੀ ਚਿੱਟੇ ਚਾਦਰੇ ਦਾ ਤੰਬੂ ਤਾਣ ਕੇ ਸੌ ਗਏ।

“ਸਾਜਨ ਮੇਰੇ ਰੰਗਲੇ, ਜਾਏ ਸੁੱਤੇ ਜੀਰਾਣ”

ਹੁਣ ਭਾਈ ਜੀ ਸਦਾ ਦੀ ਨੀਂਦੇ ਸੌਂ ਗਏ ਏਹ ਪੰਜ ਭੁਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਦਾ ਬਿਬਾਣ ਧਰਮ ਪੁਰ ਵੱਲ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਧਰਮ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ, ਚਰਨ ਚੁੰਮੇ ਪਰਕਰਮਾ ਕੀਤੀਆਂ ਧਰਮ ਪੁਰੀ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਦੀ ਰਾਹ ਸੱਚ ਖੰਡ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਏਹ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਹੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਜੰਮਦਾ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ ਧਰਮਰਾਜ ਨੇ ਉਸਤਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਦੀ ਪਾਲਕੀ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਈ ਦੇਵਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਮੋਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਮਹਾਂਪਰਸ਼ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਹੀ ਦਾ ਨਿਜ ਘਰ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਘਰ ਹੈ।

ਸੱਚ ਖੰਡ ਦਿਵਯ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਪਾਲਕੀ ਰੱਖ ਕੇ ਰਾਮਗਣ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਆਏ। ਅੱਖ ਮੀਟ ਕੇ ਉਘਾੜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਦਰਮਾ ਦਾ ਸਹਤੀਬਿੰਬ ਅਸਲੀ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਐਸੇ ਜਵਾਹਰ ਮਰਗਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਝਲਮਣ ਝਲਮਣ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਗਈ ਆਤਮਾ ਆਪਣੇ ਸਵਾਏ ਸਰੂਪ ਵਿਖੇ ਜਾ ਸਮਾਈ।

ਜਿਉਂ ਜਲ ਮੈਂ ਜਲ ਆਏ ਖਟਾਨਾ ਤਿਉਂ ਜੋਤੀ ਸੰਗ ਜੋਤ ਸਮਾਨਾ

ਇਸ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਗਏ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਖਬਰ ਅੱਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਦੇਹ ਵਿਖੇ ਆਪ ਪਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਦਾਰ ਕੀਤਾ ਇਸਦਾ ਰੋਮ ਰੋਮ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇਹ ਦੀ ਰਾਖੀ ਸੂਰਜ ਭਗਵਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਛਿਆਨਵੇਂ ਕਰੋੜ ਮੇਗਸ਼ਾਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੌਣ ਪਾਣੀ ਅਗਨੀ, ਅਕਾਸ਼, ਪਰਿਥਵੀ, ਇਹ ਵੀ ਪੈਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹੋ ਰਾਹੀ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ ਤਾਣ ਕੇ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਨਾ ਹਿਲਦਾ ਨਾ ਹੀ ਬੋਲਦਾ ਕਾਫੀ ਰਾਹੀ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਰਾਹੀ ਦੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਕਈ ਨਾਲ ਬੁੱਢਿਆਂ ਵੀ ਸਨ। ਕਿਤੇ ਅਫਸ਼ੋਸ਼ ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬੈਠਿਆਂ ਬੈਠਿਆਂ ਇੱਕ ਮਾਈ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪਈ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਮਗ ਸਾਰੇ ਢਿੱਲੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੌਲੀ ਦੇਣੀ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁਸ਼ਾਫਿਰ ਸਦਾ ਦੀ ਨੀਂਦੇ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸਤੇ ਤੋੜ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਖਬਰ ਕੀਤੀ ਭਗਤ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕੱਲਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕੰਰਟ ਵਾਂਗੂ ਖਬਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ ਭਗਤ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਜੀ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਾਫੀ ਇੱਕਠ ਹੋ ਗਿਆ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਵੀ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਏਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਹੀ ਕਰ ਦਈਏ ਏਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਚਲੇ ਜਾਓ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਬੇਅਦੂਲੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੋ ਇਧਰ ਤੁਸੀਂ ਚਲੋ ਅਸੀਂ ਵੀ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕ ਪਾਲਕੀ ਬਣਾ ਕੇ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਦੇਹ ਉਸ ਪਾਲਕੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾਂ ਵੱਲ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ, ਸੁਨੇਹੇ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਭਾਈ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲ ਪਿਆ। ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਆਪ ਸੁਣਾਈ। ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾ ਦੇ ਬੰਦਿਆ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਗਿਆ ਕਾਲਜਾ ਫੜ ਕੇ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿੰਦੇ ਗਏ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਨੂੰ ਚਲ ਪਏ ਸਨ। ਸਰੀਕ ਜਨਤਾ ਬੜਾ ਹੀ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਸਾਡੇ ਸਹਾਰੇ ਦਾ ਸੂਰਜ ਛਿਪ ਗਿਆ। ਉਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਆ ਕੇ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਕੁੰਡੀ ਲਾਈ ਇਕ ਅੱਖ ਮੀਟਣ ਤੇ ਉਗਾੜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਗੜਾ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸੀ ਅੱਗੋਂ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਭਾਈ ਚਾਚਾ ਪਵਿੱਤਰ ਦੇਹ ਪਾਲਕੀ ਨੂੰ ਘਰ ਲੈ ਗਏ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕੇ ਭਗਤ ਜੀ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਏਥੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਾਫੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਗੜਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਝਗੜਾ ਵੱਧ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਆਪ ਜੀ ਦੇ

ਹੁਕਮ ਤੇ ਉਸੇ ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਥਾਂ ਆਂ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਦੇਹ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਮੇਰੇ ਆਖਰੀ ਅੱਥਰੂ ਏਹ ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਮੁੱਠ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੀ ਦਫਨਾਏ ਜਾਣ ਫ਼ੌਰਨ ਕਾਂਟਰੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧ ਲਾਹੌਰ ਸੀ ਰਾਣੀ ਦੀ ਦੇਹ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਾ ਲਿਜਾਣ ਦਿੱਤੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਮਾਧ ਹੈ।

ਐਸੇ ਹੀ ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜਦੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਜ਼ਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪਾਲਕੀ ਉਠਾਈ ਗਈ ਬੜਾ ਹੀ ਭਾਰੀ ਮੇਲੇ ਵਰਗਾ ਆਕਾਰ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਕਾਫੀ ਖ਼ਲਕਤ ਦਾ ਜਲੂਸ ਸੀ। ਸ਼ਬਦ ਪਾਰਟੀ ਢੋਲਕੀ ਸ਼ੈਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮੁਹਰੇ ਮੁਹਰੇ ਬੈਂਡ ਵਾਜਾ ਵੱਜਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਤੋਂ ਭਗਤ ਜੀ ਪਾਲਕੀ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਪਾਲਕੀ ਢਾਬੀ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਵੱਲ ਹੀਰੇ ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀ ਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਆਸਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਚਿਤਾ ਚਿਣੀ ਗਈ ਸੰਗਤ ਘਿਓ ਠੂਠੀ ਛੁਆਰੇ ਮੇਵਿਆਂ ਦੇ ਥਾਲ ਭਰਕੇ ਲਿਆਂਦੇ ਚਿਤਾ ਨੂੰ ਹਵਨ ਕੁੰਡ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਦੇਗ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਦੇਹ ਦਾ ਇਸਨਾਨ ਕਰਾਕੇ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਲੇ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਚੰਦਨ ਦੀ ਚਿਤਾ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਲਾਬੂ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ।

ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਗਿਆਈ ਦੇ ਪੁੰਜ ਸੋਨੇ ਵਰਗੀ ਸੁਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਆਸੀ ਸਾਲ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧ ਤਿੰਗੜੀ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਹਰਲਿਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਫ਼ਸੋਸ ਵਾਸਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਾਫੀ ਅਰਸਾ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਹੀ ਰਹੇ। ਪਿਤਾ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਫੀ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਮਿਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਤੁਸੀਂ ਏਵੇਂ ਨਏ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਝਲਦੇ ਫਿਰੋ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿਸਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ।

ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉੱਦਾਰ ਕਰੇਗਾ ਤੁਹਾਡੇ ਤਾਂ ਇੱਕੀ ਕੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹੀ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿੰਡ ਲੋਧੀਪੁਰ ਜਾਂ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਗਏ। ਕੁਝ ਪੰਜ ਸੱਤ ਬੰਦੇ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਹੌਲਦਾਰ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਰਟੈਂਡੇ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦਾ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕੀਤਾ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨੰਬਰਦਾਰੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰੋ ਸ਼ਾਦੀ ਵੀ ਕਰਾਓ ਆਪਣੀ ਬੰਸ ਚਲਦੀ ਰਹੇਗੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੜੀ ਚਾਹ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੰਸ ਰੱਖਣ ਖਾਤਰ ਬੜੇ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰੇ ਹਨ। ਕਈ ਜਗ ਕੀਤੇ ਖੂਹ ਲਗਵਾਏ, ਬੜੀ ਘੋਰ ਤੱਪਸਿਆ ਕੀਤੀ, ਕਈ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੇਹਣੇ ਮਾਰੇ ਤੇ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਕਿਤੇ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਖੈਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੋਹ ਵਸ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ। ਮੋਹ ਵਸ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਇੱਕ ਤੇ ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਵੇਖਣਾ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ ਦੂਜੇ ਆਪ ਜੀ ਸੁੰਦਰ ਚੇਹਰਾ ਮਨ ਸੋਹਣੀ ਤਸਵੀਰ ਅਵਤਾਰ ਹਸਤੀ ਸਨ। ਤਮ ਮਨ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਸ਼ਤਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਈ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬੜੀ ਨਿਮ੍ਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਘਰ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗੇ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਵੋ ਜਦੋਂ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਨਿਆਸ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੁੜ ਫਿਰ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਆਸ਼ਰਮ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਧਰਮ

ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦ ਸਾਧੂ ਬਾਣਾ ਪਹਿਣ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੇਹਾ ਸੰਨਿਆਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਣ ਅਪਮਾਨ ਸਾਕ ਅੰਗ ਪ੍ਰਤੀ ਭੈਣ ਭਾਈ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਸੀ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੱਵਈਆ ਬੋਲਿਆ

“ਹੈ ਕਵ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬੰਦਨ ਆਵਤ ਜੋ ਨਰ ਬੰਦ ਫਕੀਰ ਸਨਾਸੀ।
ਹਾਥ ਉਠਾਏ ਸਧੋਰਾ ਲੀਉ ਜਦ ਫੇਰ ਕਿਉਂ ਲੋਟਤ ਸਤੀ ਫਾਸੀ।
ਜਾਣ ਕਰਾਸ ਤਿਆਗ ਪਦਾਰਥ ਪਾਵਤ ਹਾਥ ਕਰੇ ਜਗ ਹਾਸੀ।
ਦਾਸ ਭਗਵਾਨ ਨਹੀਂ ਫਸ ਬੈਠਾਤ ਬੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜੋ ਬਿਰਤ ਇਕਾਸੀ।
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ

ਕੋਈ ਨੰਬਰਦਾਰੀਆਂ ਕਰੇ ਸਾਡਾ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ। ਸਾਡੇ ਜਿੰਮੇ ਕਰਤਾਰ ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਚਲੋ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨੋ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ” ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਸ ਰਮਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਮਾਤ ਲੋਕ ਛੱਡ ਕੇ ਪਰਲੋਕ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਰਮਜ਼ ਮਾਰੀ ਇਹ ਗੁੱਝੀ ਰਮਜ਼ ਸੀ। ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਤੇਰਾ ਗਜ਼ ਚਿੱਟਾ ਲੱਠਾ, ਇੱਕ ਪਗੜੀ ਮੁੰਕਦਪੁਰੋਂ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰ ਭਾਈ ਸੀ ਝਟ ਪਟ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਕੱਪੜਾ ਲੈ ਆਏ ਲਿਆ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਰ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਲੱਠਾ ਸਿਰੋਪਾਓ ਪਿਤਾ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ‘ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾਓ ਕਰਤਾਰ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕਰਸੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਏਹ ਟਾਈਮ ਆਖਰੀ ਮਿਲਾਪ ਸੀ ਏਹ ਆਖਰੀ ਮੁਲਾਕਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਚਿੱਟੇ ਲੱਠੇ ਦੀ ਤੈਹ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਟਿਕਟ ਵੀ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਪੋਟਲੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੰਬੇ ਰਾਹ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਖਰਚ ਵੀ ਕੁਝ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਹੁਣ ਪਾਸ ਪੁਰ ਦਾ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਇੱਕ ਫਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਤੇ ਧਰਿਆ। ਏਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਲ ਕਿਸੇ ਉੱਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਛਕਣ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਬੰਸਤ ਰੁੱਤ ਦੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਾਂਗੂ ਸੁੱਧ ਹੋ ਗਿਆ, ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਗੈਬੀਂ ਹੀ ਝਲਕ ਪੈਣ ਲੱਗੀ। ਕੋਈ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਬੜਾ ਸਰੂਰ ਜਿਹਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਜੋਰੋ ਜੋਰੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਮੈਲੀ ਮੈਲੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਸੁਪਨਾ ਨਜ਼ਰੀ ਆਵਨ ਲੱਗਾ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਜਲਵੇ ਨਜ਼ਰ ਆਵਨ ਲੱਗੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉੱਠੇ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਚਲੋ ਵਿੱਦਿਆ ਕਰ ਆਵੀਏ ਇੱਕ ਫਰਲਾਂਗ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੁਰੇ ਆਏ ਫਿਰ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜੇ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਪਿੰਡ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਆਸਨ ਲਾ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਏਹ ਆਖਰੀ ਆਸਨ ਸੀ। ਸਮਾਧੀ ਲੱਗ ਗਈ ਸਰੂਪ ਵਿਖੇ ਲਿਵਲੀਨ ਹੋ ਗਏ ਹੁਣ ਕੋਈ ਭੁੱਖ ਪਿਆਸ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕੋਈ ਗੈਬੀਂ ਹੀ ਨਸਾ ਪੀਤਾ ਹੋਇਆ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਆਨੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਸ ਬੁਲਾਓ ਨਹੀਂ ਹਮਕੋ, ਕੋਈ ਨੋਸ ਕੀਆ ਹੈ ਹਮਨੇ।
ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਭ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ, ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਉੱਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ ਪੈਣ ਲੱਗੀਆਂ।

ਬਾਣੀ ॥

ਤੰਨ ਮੰਨ ਠੰਡਾ ਛਾਤੀ ਸ਼ੀਤਲ ਛੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਣ ਗਾਏ।

ਚਸਮਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਆਂਵਦੀ ਚੈਲ ਐਸੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ਾਰ ਉਹ, ਸਤ ਦਿਨ ਤੇ ਸਤ ਰਾਤਾਂ ਨਿਰਾਂ ਧਾਰ ਨਾਮ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਦੇਹ ਹੋ ਕੇ ਪਏ ਰਹੇ ਅਠਵੇਂ ਰੋਜ ਸਵੇਰੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੜਕੇ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ ਚਮਕ ਵਾਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੋਈ। ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਅੱਜ ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਬਣਦੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਏਸ ਸੰਸਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਦੇ ਮੀਟ ਗਏ, ਸੁਆਸ ਚਲਦੇ ਚਲਦੇ ਚਲਣ ਤੋਂ ਰੁਕ ਗਏ ਏਹ ਜੇਹੜਾ ਹੱਸਦਾ ਖੇਡਦਾ ਸੁਣਦਾ ਬੋਲਦਾ ਨੱਚਦਾ ਠੰਡੇ ਤੱਤੇ ਖੱਟੇ ਮਿੱਠੇ ਸੁਆਦ ਪਰਖਦਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਖਿਡੌਣਾ ਚੁਪ ਚਾਪ ਨਹੀਂ ਹਿਲਦਾ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਬੜੇ ਸੁੱਖਾਂ ਤੇ ਆਰਾਮ ਦੀ ਨੀਂਦੇ ਸੌ ਗਿਆ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ। ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਕੁਝ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਸਲਾਹ ਚੰਗੀ ਸਮਝੀ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਪਾਸ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਗਏ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿ ਸੁਣਾਈ ਹੱਥ ਬੰਨ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਚੱਲ ਕੇ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰੋ ਕਿਰਿਆ ਕਰਮ ਕਰਾਓ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰਮੁੱਖੇ ਆਪ ਜਾਵੋ ਜਾ ਕੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਪਿੰਡ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਰ ਦੇਵੋ ਕਿਰਿਆ ਕਰਮ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਵਿਖੇ ਜਾ ਸਮਾਈ ਹੈ।

ਹੁਣ ਕੋਈ ਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਧਰਮ ਰਾਏ ਦਾ ਦਫਤਰ ਸੋਧਿਆ ਬਾਕੀ ਰਿਜ਼ਮ ਨਾ ਕਾਈ।

ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੁੜ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਆ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ। ਸਾਰੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੰਗਤ ਇੱਕਠੀ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਪਾਲਕੀ ਬਣਾਈ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਮੇਵੇ ਲੈ ਆਏ। ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇਸਨਾਨ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਚਿੱਟੇ ਲੱਠੇ ਦੀ ਤੈਅ ਖੋਲੀ ਇਕ ਅਲਫੀ ਬਣਾ ਕੇ ਗਲ ਪਾਈ ਗਈ ਕਪਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਤੋੜ ਲਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਬਖਸਿਆ ਸਿਰੋਪਾਓ ਲਸੂੜੀ ਰੰਗ ਦਾ ਚੀਰਾ ਬਾਪੂ ਦੇ ਸਿਰ ਬੰਨਿਆ ਗਿਆ, ਕੇਸਰ ਗੁਲਾਬ ਨਾਲ ਛਿੜਕਿਆ ਗਿਆ ਮਲ ਮਲ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੁਣ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਤੱਪਸਵੀ ਜੀ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਦੇਹ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਚਾਰ ਜਣਿਆ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਣੀ ਕਾਠ ਦੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚਾੜ ਦਿੱਤਾ ਉਪਰ ਚਿੱਟਾ ਧੁੱਪ ਵਰਗਾ ਲੱਠੇ ਦਾ ਚਾਦਰਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਝਲਮਣ ਝਲਮਣ ਕਰਦੀ ਪਾਲਕੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਕਹਾਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਬਰਾਹਮਣ ਲੋਕ ਗਰੁੜ ਪੁਰਾਣ ਦੀ ਸ਼ੁਤਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਸ ਸੋਹਣੀ ਕਾਇਆ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕਰ ਆਏ, ਫੁਲੀਆਂ ਦਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਇਆ ਹਰਦੁਆਰ ਬਾਬਾ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਤਾਰ ਕਿਰਿਆ ਕਰਮ ਕਰਾਇਆ ਸਪਤਾਹਿਕ ਭਗਵਤ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਵਾਇਆ, ਗੁੜ ਪੁਰਾਣ ਦਾ ਭੋਗ ਪਵਾਇਆ।

ਇਕ ਆਦਿਕ ਕਰਮ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬੈਰਾਗ ਜੀ ਦੇ ਕਰਵਾਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿੰਰਕਾਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਜਿਲਾ ਜੰਲਧਰ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਸਾਖੀ ਭਗਤ ਮਾਨੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਲੜੋਏ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮਾਨਾ ਸਰਦਾਈ ਬਣਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਮਾਨੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ। ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਦਾ ਦਿਲ ਸੋਚਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੰਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚੋਜ਼ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਗੁਰੂ ਪੀਰਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਬੈਠਦੇ ਸਨ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਕੋਈ ਤੀਰਥ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਫੁਰਨਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਫੇਰਦਾ ਆਇਆ ਬਾਬਾ ਮਾਨਾ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਗਏ ਸਰਦਾਰੀ ਦੀ ਗੜਵੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਤੇ ਚਰਨਾਂ ‘ਤੇ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਮਾਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਬੁੱਝ ਕੇ ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾ ਕੇ ਆਖਿਆ ਮਾਨਾ ਏਹ ਕੀ ਹੈ ਮਨਾ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕੁਝ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਜੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਹੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ, “ਦੇਖ ਮਾਨਾ ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਾੜ ਦੇ ਸੀਨੇ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਅੰਦਰ ਰੋਸਨਿ ਜੱਗਦੀ ਦੇਖ, ਮਾਨਾ ਆ ਦੇਖ ਨਹਿਰਾਂ ਵਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਏਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਰਮਜ਼ਾਂ ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਮਾਰੀਆਂ ਬਚਨ ਮਾਨੇ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੰਮ ਰੱਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੋਈ ਗੁਪਤ ਮਹਿਫਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਜੱਜ ਸਾਹਿਬ ਹੁਕਮ ਲਿਖਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਜੀ ਹੁਕਮ ਲਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਮਾਨਾ ਕੁਛ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਕੇ ਬੈਠ ਜਦੋਂ ਮਾਨਾ ਪਿੱਛੇ ਦਸ ਕਦਮਾਂ ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਕਈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਮਹਾਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਸ਼ਕਰਮਾਂ ਵਰਗੇ ਦੇਵਤੇ ਇਸ ਮਹਿਫਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਕਈ ਗੈਬੀ ਵਿਚਾਰਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਸ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਮਹਿਫਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਪੜਤ ਕਿੱਥੇ ਹੋ ਰਹੀ ਇਲਮ ਦੀ ਹੈ ਇਸ ਵੱਡੇ ਇਜਲਾਸ ਦੀ ਸੋਭਾ ਦੇਵ ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਤੇਤੀ ਕਰੋੜ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਇਲਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਹੈ ਮਾਨੇ ਦੀ ਸੁਰਤ ਗੁੰਮ ਖਾਨਾ ਇੱਕ ਡਿੱਕਾ ਲੈ ਆਓ।

ਲਦੇ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਡਿੱਕੇ ਨੂੰ ਸਰਦਾਈ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਗੜਵੀ ਵਿੱਚ ਖੜਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਮਾਨੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸਰਦਾਈ ਵਿੱਚ ਡਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਖੜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਡਿੱਕਾ ਸਰਦਾਈ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਮਾਨਾ ਸਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੁਣੇ ਏਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਣਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸੀ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਬਣੇਗਾ। ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਇਸ ਖੇਡ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਭੁੱਲ ਹੋ ਗਈ ਸਤ ਵਚਨ ਕਹਿ ਕੇ ਗੜਵੀ ਵਿੱਚ ਡਿੱਕਾ ਖੜਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮਾਨਾ ਲੱਗਾ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੇਰੀ ਭੁੱਲ ਮੁਆਫ਼ ਕਰੋ ਜੇ ਕੁਝ ਆਪ ਜੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਸੋਈ ਬਣਾ ਦੇਵੋ, ਮਾਨਾ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦਾ ਵੈਰਾਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਾਨ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਮਾਨਾ ਤੇਰਾ ਨਗਰ ਤੇ ਵਰਾਂ ਦਾ ਦਾਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਪਾਣੀ ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰਿਆ ਕਰੇਗਾ, ਮਾਨਾ ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਰਾਜੀ ਹੋ ਕੇ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗੀ। ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕੀ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਆ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ, ਮਾਨਾ ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਦੁੱਖ ਭੰਜਨ ਹੋਵੇਗਾ ਵਲੈਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਉੱਘਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੈਂਤ

ਪੀਰੀ ਪੂਰਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਧਾਰਿਆ,
ਇਹਨੂੰ ਮੰਨੇਗਾ ਕੁਲ ਜਹਾਨ ਮਾਨਾ।

ਏਹਦੀ ਧੁੰਮ ਪੈਸੀ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ,
ਇਹਨੂੰ ਨਿਵੇਗਾ ਕੁਲ ਜਹਾਨ ਮਾਨਾ।
ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਆਵਨ ਲੋਕੀ ਵਰੇ ਸਾਵਨ,
ਖਾਲੀ ਜਾਵੇ ਨਾ ਕੋਈ ਜਹਾਨ ਮਾਨਾ।
ਜੇ ਕੋਈ ਦੁਖੀ ਆਵੇ ਝਟ ਹੋਵੇ ਰਾਜੀ,
ਕੋਈ ਵੱਲਗੇ ਨਾ ਫੀਸ ਜਹਾਨ ਮਾਨਾ।
ਲਾਲੇ ਆਲ ਮੱਹਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਧਾਰਿਆ,
ਜਿੱਥੇ ਮਿਲੇਗਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਮਾਨਾ।
ਸੁਕ ਸੜਿਆ ਤੇ ਛਾਇਆ ਦੇ ਮਾਰਿਆਂ ਨੂੰ,
ਕਰੇ ਨਲਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਘਰ ਮਾਨ ਮਾਨਾ।

ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਮਾਨੇ ਦਾ ਪੁੱਤ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਆਇਆ। ਆ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਵੀ ਮਾਨੇ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮਾਨੇ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਐਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕੁਝ ਘਰ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਮੰਗ ਲਈਏ। ਆਪਣੇ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਪੋਤਰੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲਾਇਕ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਦਾ ਕੁਛ ਬਣਾ ਦੇਵੋ ਆਪ ਜੀ ਸਾਰੇ ਖਜਾਨੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋ ਇਹ ਬਹੁਤ ਨਲਾਇਕ ਹੈ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਇਹ ਤਾਂ ਅਵਾਰਾ ਹੀ ਫਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਸੁੱਮਤ ਬਖਸ਼ੋ ਜੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਭਰ ਕੇ ਤੱਕਿਆ। ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਮਾਨਾ ਜਾਓ ਦੋ ਰੋਟੀਆਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਹਮਨੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਇਕ ਵਾਰ ਤੱਕਣੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਰਕਤਾਂ ਸਨ। ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁੰਗਧੀ ਵਾਂਗ ਸੱਚਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੱਚ ਗਿਆ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਜਾ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਚੰਗਾ ਲੋਕ ਸ਼ਿਪਾਹੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਜਦ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਹੋ ਗਏ ਇੱਕ ਬਾਜੂ ਤੇ ਜਖਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੁਕਮ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਦਰਗਾਹੀ ਕਲਮ ਬਹਿ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਜਾਓ ਪੈਨਸ਼ਨੀਆਂ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਵਾਹਵਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਤੇਰੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੌਣ ਭੇਦ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੀੜਾ ਬਾਪ ਦੇਵੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹਾਂ ਲਸ਼ਕਰ ਕਰੇ ਸੁਆਹਾ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਟਿੱਬੇ ਦਿਖਾਲੇ ਬਲੀ ਕਰੇ ਅਸਗਾਹ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਬੜੀ ਆਰਾਮ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਸਾਖੀ ਸੰਤ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮੱਲੋ ਵੱਲ ਟਹਿਲਦੇ ਜਾ ਨਿਕਲੇ। ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜਿਸਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੰਜੀ ਨਾਲ ਉਠਤਈ ਲੈਜਾ ਰਹੇ ਸੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਬੁਝਾ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਚਲਿਆ ਚੱਲ ਸਿੱਧੇ ਖੇਤੇ ਖੇਤ ਮਲੇ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਚਲ ਵੜੇ। ਇਕ ਪਧਰੇ ਜਿਹੇ ਥਾਂ ਤੇ ਮੰਜੀ ਡਾਹ ਕੇ ਆਪ ਬੈਠ ਗਏ ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਮਾਨਾ ਸਰਦਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਬੁਝਾ ਜਾਉ ਭੂਰੀ ਵਾਲੇ ਪਰਮ ਹੰਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆਉ ਮਾਨੋ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਮਾਨੋ, ਭੂਰੀ ਵਾਲੇ ਚੰਗੇ ਬਰਕਤ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਹਨ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਿਤੇ ਨਾ ਮਿਲੀਏ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਸੇਵਾ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸੇਵਾ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਸੁਰਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਣ ਹੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਭੂਰੀ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਹੋਏ ਸਾਧੂ ਸਨ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਚਾਲੀ ਬੜੀ ਓੱਚੀ ਤੇ ਸੁੱਚੀ ਚੋਟੀ ਦੇ ਬਰਕਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਧ ਪਿੰਡ ਮਾਹਲੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਿੰਡ ਮੱਲੋ ਬੇਦੀਆਂ ਦੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੱਲੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੇਵਕ ਸਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਾਰਜ ਸਵਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਮੱਲੋ ਕੋਈ ਕਹਿਰ ਗੁਜਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਇਸ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਅਲਾਮਤ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਘਟ ਘਟ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣ ਹਾਰੇ ਸੰਤ ਭੂਰੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਵਨ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਭਗਤ ਸੰਤ ਭੂਰੀ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਮਝ ਕੇ ਮੇਹਰਵਾਨ ਭਗਤ ਵਫਲ ਅਨਾਥਾਂ ਨਾਥ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸਮਝਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਖੜੋ ਕੇ ਲੜਾਈ ਭਵਿੱਖਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਇਸ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਦਾ ਝੰਡਾ ਗੱਡ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਇਸ ਅਮਨ ਦੇ ਝੰਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਈਰਖਾ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠੰਡ ਤੇ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਬਖਸ਼ਣ ਹਾਰੀ ਐਸੀ ਹਵਾ ਛੱਡੀ ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਆਏ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਭੋਰ ਫੁੱਲਾਂ ਤੇ ਲਿਪਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਜੀ ਸਾਡੇ ਧਨ ਭਾਗ ਹਨ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਦਾਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਕੀ ਲਿਆਵਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਲਿਆਓ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਲੇਸ਼ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਸੰਤ ਭੂਰੀ ਵਾਲੇ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੰਤ ਜੀ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਚਲੇ ਜਾਓ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਧੜੇ ਹੋ ਕੇ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੱਲ ਜੋਗਣਾ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਭੂਰੀ ਵਾਲੇ ਆਖਣ ਸੱਤ ਮਹਾਰਾਜ ਤੁਸੀਂ ਨਾਲ ਚਲੋ ਸਾਧੂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਬਹੁਤ ਕੋਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਸਹਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਤ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਆਖਣ ਸੱਤ ਆਪ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚਲੋ ਪਾਰਟੀ ਬੜੀ ਖਤਰਨਾਕ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਝਗੜਾ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮੇਹਰ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਚਲੋ ਅਸੀਂ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ਭੂਰੀ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਹਵਾ ਨਾਲੋਂ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਕਲੇਜ਼ਾ ਧਕ ਧਕ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਤੇ ਫਸਾਦ ਨਾ ਹੋ ਪਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਕੋਮਲ ਅਕਾਸ਼ ਵਰਗਾ ਨਿਰਮਲ ਰਾਗ ਦਵੈਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਮੰਗਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਦਇਆ ਦਾ ਰਾਗ ਪਰਫੁੱਲਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਦਯਾ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਧਰਮ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੰਤ ਕਾਲਜ਼ਾ ਫੜੀ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਭੱਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੰਤ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਵਾੜੇ ਵਿੱਚ ਦੀ ਸਿੱਧੇ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਲਲਕਾਰੇ ਵਜਦੇ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਧਰ ਰਵਾਂ ਰਵਾਂ ਸਰਕੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਲੇ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਸਨ ਅੱਗੇ ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਗੰਡਾਸੇ ਬਰਛੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸਨ ਸੰਤ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਹਰੇ ਜਾ ਕੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਚਿੱਟੀ ਪੁੱਪ ਵਰਗੀ ਗਲ ਅਲਛੀ ਗੋਲ ਗੋਲ ਬਾਹਵਾਂ ਨੱਕ ਖੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰ ਮਸਤ ਉੱਚਾ ਨੈਣ ਨਸ਼ੀਲੇ, ਹਸਮੁੱਖ ਚੇਹਰਾ, ਸੀਸ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਰੰਗਾ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਝਲਕ ਵਾਂਗ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾ ਕੇ ਹੱਥ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਸੰਤ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਖ਼ਬਰੇ ਕਿਸਨੇ ਹੱਥ ਉਠਾਇਆ

ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਸੰਤ ਜੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪ ਤੋਂ ਮੂਹਰੇ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਅੰਦਰ ਖੜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਲੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਏ ਜਦੋਂ ਐਨੇ ਭੈਅ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰੇ ਅੰਦਰੀ ਜਾ ਲੁਕੇ। ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਡਰਦਾ ਆਵੇ ਸਭ ਮੱਲ੍ਹੇ ਦੇ ਲੋਕੀ ਇਤਨਾ ਅਦਬ ਤੇ ਭੈਅ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਤਨੀ ਝਾਕੀ ਦੇ ਕੇ ਕਿਧਰੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਜਦੋਂ ਮਾਨੇ, ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਲੜਾਈ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਗਏ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਏਥੇ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਬੂਝਾ ਮੰਜੀ ਚੁੱਕ ਆਪਾ ਚੱਲੀਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਥੋਂ ਉਠ ਕੇ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾ ਵੱਲ ਆ ਗਏ ਪਿੱਛੋਂ ਸੰਤ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਇੱਕਠਾ ਕਰਕੇ ਰਾਜੀ ਨਾਮਾ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਕਸਮਾਂ ਦੁਆਈਆਂ ਜੇ ਫੇਰ ਕਦੀ ਐਹੋ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੱਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਨਾ ਪਾਵਾਂਗੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਰਕੇ ਮੱਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਕੀਤਾ।
ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਸਾਖੀ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਸ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤਿੰਗੜਾ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਦਰਿਆ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਸੱਤ ਦਿਨ ਐਸੇ ਹੀ ਪਾਸੇ ਆਪ ਜੀ ਰਹੇ ਸਾਵਨ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਵਣ ਪਰਬਤ ਬਨਾਸਪਤੀ 'ਤੇ ਸਭ ਪਾਸੀ ਨੂਰ ਦਾ ਖੇੜਾ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਫਸਲਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁਕਦੀਆ ਸਨ। ਧਰਤੀ ਮਾਤਾ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਹੀ ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨ ਪੂਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਾਨਵਰ ਮਾਰੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੱਥ ਪਪੀਹੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਭੋਰੇ ਕਲੀਆਂ ਤੇ ਮਸਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਸਭ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਚ ਰਹੀ ਸੀ ਬਹਾਰ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਕਰਕੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਬੰਨੇ ਬੰਨੇ ਫਿਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਰੇਲ ਦੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ ਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਹਰੇ ਗੁੰਦ ਗੁੰਦ ਕੇ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਪਾਉਂਦੀ ਫਿਰ ਰਹੀ ਸੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਛਲਦਾ ਚੁੰਗੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਲਹਿਰਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਸਰੂਪ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਤਾਂਘ ਵਿੱਚ ਖਿਚਿਆ ਹੋਇਆ ਵਾਹੋ ਦਾਹੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮਿੰਨੀ ਮਿੰਨੀ ਪੌਣ ਰੁਮਕ ਰਹੀ ਸੀ ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਸੁਹਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਸੁੱਕੇ ਤੇ ਨਿਭਾਗੇ ਖੂਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅੱਤਰੇ ਜਾਂਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਸੈਂਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਢੱਕਦੇ ਵਿੱਚ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਰਟੈਂਡੇ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਤਿੰਗੜਾਂ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਭੁਲੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਦੇ ਖੂਹ 'ਤੇ ਇਕਾਂਤ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਢਲੇ ਦਿਨ ਆਣ ਖੜੇ ਹੋਏ, ਨਿੰਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵ ਜੁੜੀ ਨਜ਼ਰ ਚੌਦਾਂ ਤਬਕਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਫਿਰੀ ਐਸਾ ਦਿਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਦੇਖ ਕੇ ਵਿਸ਼ਮਾਦ ਹੋਇਆ ਸੁਰਤ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਸਾਰ ਹੀ ਸਭ ਪਾਸੀ ਜਾ ਫਿਰੀ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਹੱਸਦਾ ਤੇ ਕੋਈ ਰੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਮਹਾਂਬਲੀ ਅਵਤਾਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰੀ ਪਿੰਢ ਤਿੰਗੜੀ ਕੋਈ ਰੌਂਦਾ ਨਜ਼ਰੀ ਪਿਆ ਅੱਜ ਇਸ ਦੁਖੀ ਵੱਲ ਰਹਿਮਤ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਗਿਆ ਰੌਂਦਾ ਨਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ਪਿਛਲਾ ਰੋਇਆ ਹੋਇਆ ਵੀ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇਗਾ ਅੱਜ ਇਸ ਦੁਖੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅੱਜ ਦੁਖੀ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਵਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਖੀ ਦੀ ਫਰਿਆਦ ਇਲਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇਗੀ ਹੁਣ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਆਸ਼ਰਮ ਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਲੱਗੇ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੇਹਰ ਦੇ ਦਾਤੇ ਖੰਡਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੂਹ 'ਤੇ ਦੋ ਵਜੇ ਦਿਨ ਦੇ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਠਾਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਵਤਨ ਜਾਉ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣਾ ਦੋ ਸੇਰ ਖੰਡ ਲੈ ਕੇ ਆਵੋ ਪਾਣੀ ਤੇਰੇ ਖੂਹ ਦਾ ਪਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਜੀ ਡਾਹੀ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਿਆ ਚਰਨ ਫੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਦੁੱਧ ਤੇ ਮਿੱਠਾ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਲੈ ਅਵਾਗਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਹੀ ਆਖਣਾ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਖੂਹ ਪਿੰਡੋਂ ਇਕ ਮੀਲ 'ਤੇ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲੁਹਾਰ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਅਫਸ਼ੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਪਈ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੜਕਾ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਾਰੇ ਬੱਚੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਿਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਹ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਇਸ ਦੇ ਭਾਅ ਦਾ ਧਰਤੀ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਹੀ ਉਲਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਮਾਈ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਗਸ਼ੀ ਤੇ ਗਸ਼ੀ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬੈਠ ਕੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ ਵਤਨ ਕਹਿੰਦਾ ਤੁਸੀਂ ਅਫਸ਼ੋਸ਼ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋ ਦੁੱਧ ਤੇ ਖੰਡ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰੋਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਨਹੀਂ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਵੈਸੇ ਹੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਝਟ ਪਟ ਜਾਉ ਏਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਾਂ ਝੂਠੇ ਹੀ ਹਨ ਕਦੇ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਦੀ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਮੇਰੀ ਉਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸਾਰਾ ਹੀ ਕਾੜੂਨਾ ਇੱਕ ਵਲਟੋਹੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਭਰ ਲਈ ਖੰਡ ਦੀ ਪਰਾਤ ਭਰ ਲਈ ਦੁੱਧ ਆਪ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਖੰਡ ਦੀ ਪਰਾਤ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤੀ ਆਪਣੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੀਵਰਤਨ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਕੇ ਭਾਈ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਸਿਵਾ ਜਲਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਸੁਣ ਕੇ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰ ਸਕਿਆ ਦੁੱਧ ਮਿੱਠਾ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਜਾ ਕੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ ਗਲ ਪਲਾ ਪਾ ਕੇ ਬਾਨਤੀ ਕੀਤੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕੀ ਹੁਕਮ ਹੈ? ਧੁੱਪ ਖੰਡ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਇੰਦਰ ਜਲ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਹੀਆਂ ਤੇ ਘਾਹੀਆ ਨੂੰ ਪਿਲਾ ਦੇਹ, ਇੰਦਰ ਜਲ ਬਣਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ

ਕਤਿ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਛਕੋ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁੱਲੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਨੂੰ ਪਿਲਾ, ਭੁੱਲੇ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਰਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਲਾਇਆ ਪਾਣੀ ਕਾਫੀ ਬਚ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਉਹ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਹਾਲੀ ਹਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਬੂਬੇ ਖਾਂ, ਅਨੈਤ ਖਾਂ, ਗੋਰ ਅਲੀ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾ ਹਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦੇਹ, ਪਰ ਪੈਣੇ ਤਾਂ ਮਾਰਨੇ ਹੀ ਹੈ ਏਹ ਭੱਵਿਖਤਾ ਰਮਜ਼ ਸੀ ਉਨੀ ਸੌ ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਮਾਰੀ। ਜਲ ਤੋਂ ਵਿਹਲਿਆਂ ਹੋ ਕੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚੌਥਾ ਲੜਕਾ ਵੀ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਦਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਆਪ ਜੀ ਚਲੋ ਕੁਝ ਧੀਰਜ ਦੇਵੋ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੁਖੀਆਂ ਦਾ ਕੌਣ ਸਹਾਈ ਹੈ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਹੀ ਰੱਖਾਂ ਹਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੇਹਰਬਾਨ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ ਲੁਹਾਰ ਲੁਹਾਰੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਅੱਜ ਢਾਹੀਏ ਚੁਰਾਈਏ ਸਭ ਦਫੇ ਕਰ ਦਈਏ ਬਿਐਲੇ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾਉ ਆਖਵਾ ਰੋਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਲਿਆਉਣ ਦੇਖੋ ਕਰਤਾਰ ਕੀ ਰੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਤੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ ਦੋਵੇਂ ਮੀਆਂ ਬੀਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਕੇ ਝਟ ਪਟ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਬਸਤਰ ਬਦਲ ਕੇ ਬੜੀ ਸੁੱਚਮ ਨਾਲ ਪਰਸ਼ਾਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਭਗਤ ਭਗਤਣੀ ਦੋਵੇਂ ਗਲ ਪੱਲਾ ਪਾਕੇ ਦੰਦੀ ਘਾਹ ਫੜ ਕੇ ਝੋਲੀਆਂ ਅੱਡ ਕੇ ਬੜੀ ਦੱਬੀ ਜਿਹੀ ਚਾਲ ਨੀਵੀਂ ਨਕਾਰ ਉਸ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਵੱਲ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਤੁਰ ਪਏ ਅੱਜ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰਕੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜਣਗੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚੁਪ ਚਾਪ ਚਲਦੇ ਜਿਥੇ ਆਪ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ ਭਗਤ ਵਫਲ ਇਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਗੜਵੇ ਬਦਲੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾ ਬਖਸ਼ਦੇ ਸਨ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਡੱਬਾ ਅੱਗੇ ਧਰਕੇ ਚਰਨੀ ਲੱਗਕੇ ਅਥਰੂਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਸੜਦੇ ਅਤਰੂ ਵਗਾਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿਰ ਉਠਾਇਆ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੁਣ ਕਰਤਾਰ ਭਲਾ ਕਰੇਗਾ ਜਾਉ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠੋ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਬੈਠੋ ਹਨ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਪਵਿਤਰ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਗੋਲੇ ਬਣਾਕੇ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੇ ਸਾਰਾ ਹੀ ਪਰਸ਼ਾਦ ਸੰਤੀ ਅਤੇ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਉ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਸੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਭਗਤ ਪੁੱਤਰ ਜਨਮੇਗਾ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਵੀ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਗਤ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਸੋਹਣਾ ਮੁਖੜਾ ਦੇਖ ਲਿਆ ਇਸ ਬਾਲਕ ਦੁ ਜਨਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਘਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲੱਗ ਗਏ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਾ ਵੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਭ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਬਾਈ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਹਾਰਾ ਚਹੀ ਰੋਗੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਰਾਜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਬਰਕਤਾਂ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ ਹੀ ਸਨ ਆਤਮਕ ਬਰਕਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ ਸੀ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ।

ਸਾਖੀ ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਸਮੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਢਾਬ ਕੰਢੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕੋਲ ਮਾਨਾ ਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ, ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਕਾਫੀ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਰਸ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਚੌਧਵੀਂ ਦੇ ਚੰਦ ਵਰਗੇ ਸੁੰਦਰ ਮੁਖੜੇ ਦੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਉਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਤਿੰਰਜਨਾ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਮੁਦਰਸੇ ਦੇ ਲੜਕੇ, ਜੋ ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਠਰਾਂ ਵਣਾ, ਬੁਕਬਦਾ ਨੀਂਹ ਏਹ ਸਰੀਰ ਨੇ ਹੀ ਦੇਖੀ, ਭੁੱਖ ਭੁੱਲ ਭਣੇ ਦੀ ਵਾਰ ਇਜਨਾਂ ਪਲ ਨਹੀਂ ਲਾਵਣਾ, ਹੱਥ ਪਟਕਾਵਦਾਂ ਰਹੇ ਜਾਏਗਾ, ਨਿਧਾਨ ਬੀਤਿਆ ਜੋ ਵੇਲਾ ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਆਵਣਾ।”

ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਬੈਠਿਆਂ ਬੈਠਿਆਂ ਇਕ ਲੰਬਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਾਹ ਲਿਆ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਨਾਮਾ ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਸਾਧੂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੋਈ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਦਿੱਸਰ ਕੋਟੀ ਜਿਹਦੀ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਰਮਜ਼ ਹੋਵੇ ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਸਾਧੂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਫਕਰ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਇਲਾਮਤਾ ਵਦੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਸਾਧੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਕੋਟਾਂ ਹੀ ਜੀਵ ਭਵ ਸਾਗਰ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਉਂ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ

“ ਆਰਫ ਕੀ ਸੰਗਤ ਮੈਂ ਅਜ਼ਬ ਕੀ ਰੰਗਤ ਹੈ।

ਪੇਖ ਕੇ ਪਛਾਨੀ ਹਟੇ ਕੋਟਣ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ।

ਨੂਰ ਦਾ ਬੈਹਿਰ ਅਟੇ ਪੈਹਿਰ ਹੀ ਵਗਦਾ ਹੈ।

ਗੈਹਿਰ ਨਾ ਜਾਮੇ ਤਾਮੇ ਲੈਹਿਰ ਨਿਆਰੀ ਹੈ।

ਪੀਏ ਜੇ ਪਿਆਲਾ ਸ਼ੌਂਕ ਵਾਲਾ ਉਜਿਆਲਾ ਹੋਏ,

ਰਹੇ ਮਤਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰੇ ਖੁਮਾਰੀ ਹੈ।

ਹੋਏ ਜੇ ਨਸੀਭ ਪਾਏ ਕਤਰਾ ਹਬੀਬ।

ਦਾਸ ਭਗਵਾਨ ਮਿਲੇ ਰੁਤਬਾ ਇਹ ਭਾਰੀ ਹੈ।

ਇਤਨਾ ਫਲ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਰੋਸਨਿ ਪਾ ਕੇ ਝਟ ਪਟ ਉੱਠ ਕੇ ਪਿੰਢ ਕਰਿਆਮ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਏ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸੁੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਆਖਰੀ ਠੰਡੇ ਠੰਡੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਮੰਜੀ ਤੇ ਪਿਆ ਯਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਏਹ ਮੁੱਢਾ ਕਦੀਮਾਂ ਦੀ ਰਸਮ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜੇ ਕੋਈ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਆਪਣਾ ਬਿਰਦ ਸਮਝ ਕੇ ਪੈਜ ਰੱਖਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਦਰੋਪਤੀ ਨੇ ਭੀੜ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ ਐਰਾ ਪਤ ਗਮਿੰਦਰ ਨੇ ਆਖਰੀ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ ਇਕ ਛਿਨ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਾਈਂ ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜਿਸਦੀ ਆਤਮਾ ਆਖਰੀ ਟਾਈਮ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਲੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਭਗਤ ਵਫਲ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਘਟ ਘਟ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣ ਹਾਰ ਇਕ ਛਿਨ ਪਲ ਵਿੱਚ ਸਾਈਂ ਦੀ ਮੰਜੀ ਕੋਲ ਜਾ ਖੜੇ। ਸਾਈਂ ਜੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਖਾਹਸ਼ ਸੀ ਖੁਦਾ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਸਾਈਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਾਈਂ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਟੀਆਂ ਬੜੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਤੱਕ ਕੇ ਦਿਲ ਜਾਨ ਰੋਮ ਰੋਮ ਸ਼ੀਤਲ ਕੀਤਾ ਆਖਰੀ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ ਫੇਰ ਇਕ ਵਾਰ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲੀਆਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ। ਏਹ ਆਖਰੀ ਸਵਾਸ ਸੀ ਮੁੜ ਫੇਰ ਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਅੱਖਾਂ ਅੱਧ ਮੀਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਾਈਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਈਆਂ ਸਵਾਸਾਂ ਦੀ ਪੁੰਜੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ, ਚੋਗਾ ਮੁੱਕ ਗਿਆ।

“ਫਰੀਦਾ ਇਕ ਦਿਨ ਸੋਵਨ ਹੋਵੇਗਾ ਸਾਥ ਮੰਡ ਪਸਾਰ।”

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹਾਕਮ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਪਿੰਡ ਕਰਿਆਮ ਤੋਂ ਭਦਾਣਿਆਂ ਵੱਲ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕਾਸਲੇ ਰੱਤੇ ਟਿੱਬੇ ਆ ਨਿਕਲੇ। ਹਰੀ ਨਰੈਣ ਸੰਤਾ ਦੇ ਕੋਲ ਸਤ ਦਿਨ ਠਹਿਰੇ, ਮੋਰੇ ਵਾਲੇ ਢੱਕ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਪਿੰਢ ਰਹਿਏ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਾੜੇ ਆ ਗਏ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸ਼ਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ।

ਸਾਖੀ ਰਹਿਏ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਆਵਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀ ਸਭ ਮਾਈ ਭਾਈ ਛਿਪ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ।

ਮਥਰਾ ਹੋ ਗੋਕਲ ਮੋਹ ਲਈ ਅਤੇ ਮੋਹ ਲਈ ਬ੍ਰਿਜ ਦੀ ਸਭ ਨਾਰੀ ਬੰਸੀ ਹੈ। ਆਣ ਬਜਾਈ ਜਥੈ ਤਨ ਭੁੱਲ ਗਈ ਸਭ ਕਾਰ ਬਿਹਾਰੀ। ਜਿਵੇਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਬੰਸਰੀ ਦੀ ਸਰੋਤ ਸੁਣ ਕੇ ਬ੍ਰਿਜ ਦੀ ਨਾਰੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਛੱਡ ਕੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੰਸਰੀ ਦੀ ਮੱਧਮ ਭਿੰਨੀ ਸੁਰ ਸੁਣਕੇ ਮਸਤਾਨੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਵਣ ਵੱਲ ਵਾਹੋ ਬਾਹੀ ਢਾਹੀ ਨੱਠ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ ਇਸੀ ਾਰੂਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਨਰ ਨਾਰੀ ਭਜ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਸੁਧ ਸਰਦਾਰੀ ਲੋਕੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮਗਰ ਮਗਰ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਛਕਦੇ ਕਿਸੇ ਹੱਕ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਸੀ ਕਈ ਕਈ ਰੋਜ਼ ਆਪ ਜੀ ਨਿਰਾਹਾਰ ਨਾਮ ਦੇ ਹੀ ਆਸਰੇ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਿੱਡਾ ਖੱਬੀ ਕਾਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਦੁੱਧੁ ਪਾਣੀ ਛਾਂਟ ਸੁੱਟਦੇ ਸਨ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਮਜ਼ਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰੋਬ ਜਾਂ ਕੁਟਲਤਾ ਰੱਖ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਝਟਪਟ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿਹਾ ਵੀ ਕੋਈ ਫੁਰਨਾ ਧਾਰਕੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਖੋਲ ਕੇ ਦਸ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। “ਸਹੈਸ ਨਿਮਕਾ ਮਗਜ਼ ਲੈ ਬਣਿਉਂ ਮਗਜ਼ ਫਕੀਰ ਸਲਤਨਤ ਸੂਖਮ ਪਾ ਕੇ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋਵੇ ਜ਼ਮੀਰ ਆਲੀ ਮਗਜ਼ ਫਕੀਰ ਕਾ ਬਣਿਉ ਮਗਜ਼ ਖੁਦਾ ਵੇਖਾਸ਼ ਬੇ-ਗਰਜ਼ ਹੈ ਆਰਫ-ਔਰਫ ਗਦਾ।”

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਕ ਦਿਨ ਸਰਕੂਲਾਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਉਪਰ ਜਾ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਰਹਿਏ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਗਿਆ। ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਘੋੜੀ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਮਨਾ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆ ਸੀ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ‘ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ ਅਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਅਤਰਾਂ ਘੋੜੀ ਰੱਖ ਲਈਦੀ ਹੈ ਬੜੇ ਬੜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰ ਚਾਰਾ ਰੱਖੀਦਾ ਹੈ” ਬਸ ਦਰਗਾਹੀ ਹੁਕਮ ਮਿਲ ਗਿਆ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰਤਾ ਪੈ ਗਈ। ਸਰਦਾਰ ਘੋੜੀਆਂ ਰੱਖਦੇ ਹੀ ਸਨ। ਇਕ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਘੋੜੀ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਦਿਨ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਵੀ ਅਏ ਪਰ ਘੋੜੀ ਖੁੰਡ ਤੇ ਹੀ ਖੜੀ ਰਹੀ। ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਘੋੜੀ ਖੁੰਡ ਤੋਂ ਖੁੱਲ ਗਈ ਫੇਰ ਮੁੜ ਘੋੜੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਬੰਸਬਰ ਤੇਲੀ ਮੰਗਲ ਝੀਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੁਲਾਹਾ ਪਿੰਡੋਂ ਘਾਹ ਖੋਤਣ ਵਾਸਤੇ ਤੁਰੇ। ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਬੰਸਬਰ ਕਹਿੰਦਾ ਕਨਿਆਂ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਘਾਹ ਖੋਤਨ ਚਲਦੇ ਹਾਂ ਨਾਲੇ ਸਰਕੂਲਾਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਜੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗੇ ਤਿੰਨੋਂ ਜਣਿਆਂ ਸਰਕੂਲਾਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਬੰਸਬਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਛਿਟੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਬੋੜੀਆਂ ਪਵਾਈਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਫੇਰ ਆਖਾਂਗੇ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਹਮ ਤੋਂ ਜਮੂੰ ਵਾਲੇ ਰਾਜੇ ਹਾਂ। ਬੰਸਬਰ ਲੰਬਾ ਪਿਆ ਹੀ ਮਿਨਤਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਨਾਰੀ ਇਦਾਂ ਆਖਾਂਗਾ ਜਮੂੰ ਵਾਲਾ ਰਾਜਾ ਆਖਾਗਾਂ ਮੰਗਲ ਤੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਦੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖੜੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣ ਉਏ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘਾ ਫੇਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਆਖਣਾ ਬੰਸਬਰ ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਠਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਮੱਝਾਂ ਗਾਈਆਂ ਲਈ ਘਾਹ ਖੋਤ ਕੇ ਲੈ ਜਾਉ ਐਸੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਲੀ ਸਭ ਫੁਰਨਿਆਂ ਦੇ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਲਪ ਬਕਲਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਹਾਰ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨੀ ਵੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਭੀੜ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਸੈਂਕੜੇ ਕੋਹ ਦੂਰ ਬੈਠਾ ਮਨ ਵਿਚ ਫੁਰਨਾ ਧਾਰ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਬੰਦੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋਏ ਹੋਵਨ ਜੈਸਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੋਵੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਆਏ ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸਨ ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਸਾਖੀ ਈਸ਼ਰ ਝੀਰ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਉਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਕੁੱਲਾਂ ਪਾ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਥਾਂ ਇਕ ਬੇਰੀ ਦਾ ਬੂਟਾ ਹੈ ਬੇਰੀ ਦੇ ਬੇਰ ਬਹੁਤ ਸਵਾਦ ਹਨ ਬੇਰੀ ਤੇ ਨੂਰ ਵਰਸਦਾ ਹੈ। ਈਸ਼ਰ ਝੀਰ ਇਕ ਦਿਨ ਬੰਗੀ ਗਿਆ ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਪਿੰਡ ਜਗਤਪੁਰ ਵੱਲ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕੋਲ ਦੀ ਰਾਹ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਈਸ਼ਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਚਲੀਏ ਈਸ਼ਰ ਦੇ ਕੋਲ ਦੋ ਰੁਪਏ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸੀ। ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰੁਪਏ ਨਾ ਲੈ ਲੈਣ ਈਸ਼ਰ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਰੁਪਏ ਪੱਗ ਲੜੇ ਖੋਲ ਕੇ ਲੰਗੋਟੀ ਦੇ ਲੜ ਬੰਨ ਲਏ ਜੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹਾਲਾਂ ਮੰਗਣ ਮੈਂ ਪੱਗ ਖੋਲ ਕੇ ਦਿਖਾ ਦਿਆਂਗਾ ਲੰਗੋਟੀ ਲਾਹ ਕੇ ਉੱਪਰ ਧੋਤੀ ਬੰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਚਿਤੋਂ ਚੰਗਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰ ਚਲਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਕੁਝ ਪਾਸੇ ਜਿਹੇ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਫਸਲਾਂ ਨਾਲ ਰਾਹ ਫੁਲਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਕ ਸੰਨ ਦੇ ਖੇਤ ਦੇ ਬੰਨੇ ਬੈਠੇ ਸੀ। ਈਸ਼ਰ ਨੇ ਜਾ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਛੱਜੂ ਦਿਆਂ ਕਿਧਰੇ ਆਇਆ ਏ, ਈਸ਼ਰ ਮੈਂ ਜੀ ਬੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰ ਆਇਆ ਹਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹਾਲਾਂ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵੱਲ ਦੇਖ ਈਸ਼ਰ ਐਮੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਅੱਜ ਤਾਂ ਕੋਲ ਹੈ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਲੈ ਆਵਾਂਗਾ ਆਪ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਦੇਖ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਲੰਗੋਟੀ ਦੇ ਲੜ ਨਾ ਹੋਵਨ, ਈਸ਼ਰ ਕਹਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਜੀ ਪੱਗ ਦੇਖ ਲਵੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੋਟੀ ਚੁੱਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਖੋਲ ਲੰਗੋਟੀ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਲੰਗੋਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਤਾਂ ਈਸ਼ਰ ਦਾ ਸਰੀਰ ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਲੱਤਾਂ ਕੰਬਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹੱਥ ਕੰਬਣ ਲੱਗੇ ਲੰਗੋਟੀ ਦੇ ਲੜੇ ਰੁਪਏ ਖੋਲਣੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਏ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਮੁੜਕੇ ਮੁੜਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਈਸ਼ਰ ਬੜਾ ਹੀ ਸਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖਾਂ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਈਸ਼ਰ ਦਾ ਪਿਤਾ ਛੱਜੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੀ। ਈਸ਼ਰ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਰੁਪਏ ਖੋਲ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਦੋਵੇਂ ਕੰਨ ਫੜ ਕੇ ਆਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦੀ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗੀ ਮੇਰੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰਨੀ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਨੂੰ ਛੱਜੂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਈਸ਼ਰ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਈਸ਼ਰ ਜਦੋਂ ਦਸ ਕੁ ਕਦਮ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫੇਰ ਮੁੜ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਦੋਵੇਂ ਰੁਪਏ ਫੇਰ ਈਸ਼ਰ ਨੂੰ ਮੋੜ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਉ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਉ ਕਾਕਾ ਪੈਸੇ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰਨੇ ਹਨ ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਸਾਖੀ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ ਜੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੰਨ ਉਨੀ ਸੌ ਤਿੰਨ ਦੀ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜੀ ਰਹੇ। ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਦਰਾ ਸਾਲ ਪਿੰਡ ਰਹਿਏ ਹੀ ਰਹੇ। ਵਿਚ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਮਜਾਰੇ, ਝਿੰਗੜੀ, ਗੋਸ਼ਲੀ, ਮੂਸਾਪੁਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਖਿਆ ਮਾਤਾ ਜੀ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਸਰੀਰ ਨਾ ਛੱਡ ਜਾਵਨ ਜਾ ਆਈਏ ਕਈ ਵਾਰੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਸਵੇਰਾ ਹੋਣ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਰਮੁੱਖ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਚਲੋ ਝੰਬੇ ਹੀ ਚਲੀਏ ਸਰਮੁੱਖ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਲਿਆ ਸਿੱਧੇ ਪਿੰਡ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਮੰਜੀ ਤੇ ਪਈ ਮਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਟਾਈਮ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋੜ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਚਾਹਤ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਰੱਬ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਦਿਲ ਬਹੁਤ ਨਰਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਾਧੂਆਂ ਵਾਲੇ ਭੇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੀਸ਼ ਤੇ ਜਟਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਦਾ ਤਰਲੋਕੀ ਦੇ ਛਤਰ ਵਾਂਗ ਸੋਭਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਖੜੇ ਤੇ ਇਲਾਹੀ ਜੋਤ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਕਾਲਜ਼ਾ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਫੁਹਾਰਾ ਬਣ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਗਏ। ਦਿਲ ਹੌਲਾ ਫੁੱਲ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੰਨ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਚੁੰਮਿਆ ਫੇਰ ਕਾਲਜ਼ੇ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਮਾਂ ਜੀ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਹੱਥ ਸਹਿਣਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਥਕੇ ਹੋਏ ਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਉਤਾਂਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਚੁੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਬਸ ਹੁਣ ਏਹੀ ਆਖਰੀ ਚਾਹਤ ਦਾਤੇ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਨ ਮਨ ਸ਼ੀਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਮੀਨਾ ਮੀਨਾ ਪਿਆਰ ਦਾ ਉਬਾਲਾ ਆ ਕੇ ਰੁਕ ਗਿਆ ਹੁਣ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਰਾਨ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਕੋਈ ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬੈਠ ਸੋਹਣੇ ਤੇ ਮਨਮੋਹਣੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਤਾਰੇ ਵੱਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬੜੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਤੱਕ ਕੇ ਇਕ ਲੰਮਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਾਹ ਲੈ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਿਆਰ ਦਾ ਆਖਰੀ ਘੁੱਟ ਭਰ ਕੇ ਬਸ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਹੀ ਪੀ ਲਿਆ ਬਸ ਫੇਰ ਅੱਖ ਨਾ ਖੁੱਲੀ ਨਾ ਹੀ ਮੁੜ ਕਿਸੇ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਬਸ ਹੁਣ ਬੋਲਣਾ ਚਲਣਾ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਹੱਸਣਾ ਖੇਡਣਾ ਸਭ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਭਗਤ ਵਫਲ ਅਨਾਥਾ ਦੇ ਨਾਥ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਪੀਰ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਨਹਾਰੇ ਮਹਾਂਬਲੀ ਅਵਤਾਰ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਸਫਲ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਸਰੂਪ ਨਿਜ ਘਰ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਭਵੰਜਲ ਤੋਂ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਮਿਟ ਗਏ ਗਵਨ ਪਾਏ ਈਸ਼ਰਾਮ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥੀਂ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰਹਿਏ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਆਪ ਜੀ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਹੀ ਰਹੇ ਬਾਬੇ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪਿੰਡ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫੇਰ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨ ਬਲੋ ਆਲ ਰਹੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਆਪ ਜੀ ਏਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਭਾਈ ਅਸੀਂ ਆਖਿਆ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਦੇਖ ਚੱਲੀਏ ਰਹਾਂਗੇ ਤਾਂ ਰਹਿਏ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮਾਸੀ ਪਿੰਡ ਬਲੋਆਲ ਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੀ ਮਾਸੀ ਦਾ ਪੱਤਰ ਵੀ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਲੋਆਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਮਾਸੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰੋ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਮਾਸੀ ਜੀ ਅਸੀਂ ਆਪ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰੋਗੇ ਆ ਕੇ ਮਿਲਾਗੇ ਆਏ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ, ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ, ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਣਾ ਸ਼ਰਨ ਆਏ ਕੀ ਰਖਸ਼ਾ ਕਰਨੀ।

“ਕਬੀਰ ਮੰਨ ਨਿਰਮਲ ਭਇਆ ਜੈਸੇ ਗੰਗਾ ਨੀਰ।

ਪਾਛੇ ਲਾਗੇ ਹਰ ਫਿਰੇ ਕਹਿਤ ਕਬੀਰ ਕਬੀਰ।”

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਲੋਵਾਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਪਿੰਡ ਰਹਿਏ ਆ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਖੀ ਮੁਨਛਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਗੋਸ਼ਲਾ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਬਾਬੇ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਗੋਸ਼ਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੁਨਛਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਸਾਖੀ ਸਰਕੁਲਾ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਸਰਕੁਲਾਂ ਵਾਲਾ ਖੂਹ ਪਿੰਡੋਂ ਚੜਦੀ ਵੱਲ ਇਕ ਮਾਈ ਪੂਰਨ ਦੇਈ ਦਾ ਸੀ। ਪੂਰਨ ਦੇਈ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਇਕ ਹੀ ਲੜਕੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਜੇ ਪੂਰਨ ਦੇਈਂ

ਏਸੇ ਖੂਹ ਪੁਰ ਕੁਝ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਲਈਏ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਇਕ ਘੁਮਾਂ ਖੇਤ ਪੂਰਨ ਦੇਈ ਛੱਡਣਾ ਮੰਨ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਪੂਰਨ ਦੇਈ ਦੇ ਦਿਉਰ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਉਸਨੇ ਪੂਰਨ ਦੇਈ ਨੂੰ ਮੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਪੂਰਨ ਦੇਈ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਆਖਿਆ ਮੇਰਾ ਦਿਉਰ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡਣੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇੱਟਾਂ ਸੁਟਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਮਲਬਾਂ ਵੀ ਚੁੱਕਣਾ ਪਿਆ

“ਬਿਨ ਕਰਮਾਂ ਕਿਛੁ ਪਾਈਏ ਨਾਹੀ ਜੇ ਬਹੁ ਤੇਰਾ ਧਾਵੈ।”

ਜੇ ਪੂਰਨ ਦੇਈ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਰਹਿੰਦਾ ਕਲਿਆਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਗੇੜ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਸੇ ਹੀ ਪਾਸੇ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜੜਾਂ ਵਾਲ ਵਾਲ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਲਹਿੰਦਾ ਗਿਆ। ਕਈ ਦਿਨ ਥੋੜੇ ਹੀ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਟਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਚਰੀਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰੇ ਜਟਾਂ ਸਿੱਟ ਆਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਦੋਂ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਆਏ ਤਾਂ ਸ਼ੀਸ਼ ਤੇ ਜਟਾਂ ਹੈ ਨਾ ਸਾਰੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਝਿੰਗੜਾਂ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਮੀਂਹਾਂ ਸਿੰਘ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ, ਛੱਜੂ ਸਿੰਘ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਚਰੀਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਵਿਚ ਜਟਾਂ ਦੀ ਟੋਲ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਟੋਲਦਿਆ ਟੋਲਦਿਆ ਜਟਾਂ ਲੱਭ ਪਈਆਂ। ਸਭ ਨੇ ਲੱਖ ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰ ਕੀਤਾ ਲੱਗੇ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਜਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਨ ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਇਹ ਜਟਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿਓ ਮੈਂ ਆਪ ਸਭ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਜਟਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਏਸ ਵੇਲੇ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਸੀਸੇ ਦੇ ਮਰਹਤਵਾਨ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਸਾਖੀ ਰਹਿਪੇ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਠੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਬੈਠਿਆਂ ਬੈਠਿਆਂ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਵ ਜਾ ਜੁੜੀ। ਸੱਚੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਫੁਰਮਾਨ ਹੋਇਆ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਕੀ ਕੁਝ

ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਭਵਜਲੋਂ ਪਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਪੁੱਲ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਹੇ। ਇਕ ਲੱਸੀ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਪੀ ਕੇ ਨਿਰਾਧਾਰ ਹੀ ਰਹੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਸਾਵਨ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਬਾਰਿਸ਼ ਪੈ ਕੇ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਚੰਦ ਦੀ ਚਾਂਦਨੀ ਧੁੱਪ ਵਾਂਗਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤੇ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਰੇ ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਸਨ। ਗਗਨ ਮੁਹ ਥਾਲ ਰਵਿ ਚੰਦ ਦੀਪਕ ਬਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਨਿਰਮਲ ਠੰਡੀ ਠੰਢੀ ਪੌਣ ਪਹਾੜ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚੱਟਦੀ ਹੋਈ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਜਾਮ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਰੰਗ ਰਤੜੇ ਬਹਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਰਬ ਕਲਾ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਨਿਆਸਰਿਆਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਨਿਪਤਿਉ ਕੀ ਪਤ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ, ਪਾਪੀਆਂ ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਬਿਰਖਾਂ ਜਖਾਂ ਕਿਨਰਾਂ, ਗੰਦਰਵਾਂ, ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀਆਂ ਮਾਨਸਾ ਨੂੰ ਤਾਰਨਹਾਰੇ ਅੱਜ ਇਕ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡੀ ਖੋਲੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ ਸਰਮੁੱਖ ਏਧਰ ਆਉ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅੰਦਰੋਂ ਹਵਾ ਸਰਦ ਚਲਦੀ ਸੀਨੇ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅੰਦਰ ਬੜੀਆਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਰਮੁੱਖ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆਂ ਜੇ ਕੁਝ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਸੋਈ ਦੇਖਿਆ ਸਰਮੁੱਖ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨਿਜਾਮ ਲਿਆਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਤੀਰਥ ਰਚਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਸਾਨੂੰ ਵੱਡਿਆਂ ਵੱਡਿਆਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਮਿਸਲ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਨਿਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਕੌਸਲ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਮੁੜਦਾ ਨਹੀਂ ਸਾਧੂ ਦੀ ਰਜ਼ਮ ਨਿਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਸਾਧੂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਥੀ ਨਿਕਲ ਗਈ ਉਹ ਹੀ ਦਰਗਾਹ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੈਦ ਰਚੇ ਸਨ ਬਚਦੀ ਸਿਆਹੀ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਸਨਾ ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਜ ਸਰਮੁੱਖ ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਅਸੀਂ ਵੱਡਾ ਤੀਰਥ ਰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੱਚੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਦਿਨ ਐਸਾ ਆਵੇਗਾ ਤੇਰੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਜਗ ਕਰਿਆ ਕਰੇਗੀ ਇੱਥੇ ਮੇਲੇ ਲੱਗਿਆ ਕਰਨਗੇ ਵਲੈਤਾਂ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਲੋਕੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜਿਆ ਕਰਨਗੇ।

ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉੱਘਾ ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਆਖੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਰਾਤ ਇਕ ਪਹਿਰ ਰਹਿੰਦੀ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਲੱਸੀ ਲੈ ਆਉ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਹੀਂ ਭੰਨ ਕੇ ਘਰੜ ਦੀ ਗੜਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਕ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲੇ ਛੱਜੂ ਝੀਰ ਨੇ ਆ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਇਸਨਾਨ ਕਰਾਏ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਵਨ ਲੱਗੀ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਬੇ ਬੁਲਣਸ਼ਾਹ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਬੋਹੜ ਦੇ ਥਲੇ ਆਪ ਜੀ ਜਾ ਬੈਠੇ ਕਾਫੀ ਸੰਗਤ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਬਰਾਦਰੀ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਭਾਈ ਅੱਜ ਹੀਰ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸੁਣਾਉ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਝੱਟ ਜਾ ਕੇ ਕਿਤਾਬ ਲੈ ਆਏ। ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਕਿੱਥੋਂ ਸੁਣਾਵਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਜਿੱਥੇ ਰਾਝਾ ਜੋਗ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਚੱਲਿਆ ਸੀ

“ਰਾਂਝੇ ਉੱਠ ਕੇ ਟਿਲੇ ਦਾ ਰਾਹ ਫੜਿਆ

ਮਤਾ ਹੋਇਆ ਸੁਹ ਕੰਨ ਪੜਾਵਨੇ ਦਾ”

ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਸੁਣਾਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਦਿਨ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋਇਆ ਸਰਮੁੱਖ ਅੱਜ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਲਣੀ ਹੈ। ਦਰਗਾਹੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਅੱਜ ਤਖ਼ਤ ਰਚਾ ਹੀ ਦੇਣਾ ਹੈ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਸੋ ਕਰੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਹੜ ਥੱਲਿਉਂ ਉੱਠੇ ਸਾਰੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਚਲ ਪਏ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚਲ ਪਏ ਕਾਫੀ ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਸਨ ਮੋਹਰੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜਾ ਤਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਸੋਭਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੀਰ ਬਲੀ ਅਲਾ ਗੁੱਜੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸੌ ਕਦਮ ਤੇ ਆਏ। ਬਾਬੇ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੋਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਚਰਨ ਫੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਰਾਹੋ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਦਾ ਖੇਤ ਤੇਰਾਂ ਕਨਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਂਭ ਲਵੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਠਹਿਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਸਰਮੁੱਖ ਸਾਡੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਅਗੋਂ ਚਲ ਪਏ ਕਸੇਰੂਆਂ ਵਾਲੇ ਛਪੜ ਦੇ ਕੰਢੇ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਖੜੇ ਰੱਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਆਪ

ਜੀ ਕੁਝ ਟਾਈਮ ਖਲੋ ਕੇ ਰਾਹ ਟੱਪ ਕੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਦਰਬਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਸ ਖੇਤ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚ ਆ ਖੜੇ ਹੋਏ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਆਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜੇ ਕੋਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਨ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਝਟਪਟ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਹ ਖੇਤ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਦਾਸ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹਰੀਆ ਸਾਰਾ ਖੇਤ ਛੱਡ ਦੇਹ ਇਹ ਨੌ ਕਨਾਲ ਕੁਝ ਮਰਲੇ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਤਮ ਮਨ ਸਭ ਸੌਂਪ ਗੁਰ ਕੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨੀਏ ਪਾਈਏ

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੱਥੀ ਗੈਂਡੇ ਦੀ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਪੰਜ ਕੁ ਫੁੱਟ ਲੀਕ ਵਾਈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਲੀਕ ਹੋਰ ਵੀਹ ਕੁ ਮੁੱਰਬੇ ਦੀ ਵਾਹੀ ਲੀਕ ਵਾਹ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਲੀਕ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਦੂਜੀ ਲੀਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜੋੜਾ ਖੋਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਪੰਜ ਫੁੱਟ ਮੁੱਰਬੇ ਦੀ ਜੋ ਲੀਕ ਵਾਹੀ ਸੀ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਬਿਭੂਤੀ ਇਕ ਕੱਠੀ ਕਰਵਾਈ ਤਿੰਨ ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਥੜਾ ਬਣਵਾਇਆ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਇਹ ਹਮਾਰਾ ਤਖ਼ਤ ਹੈ ਇੱਥੇ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕਰਨੀ, ਥੜਾ ਬਣਵਾ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਇਆ, ਸੰਖ, ਘੜਿਆਲ ਵਜਾਏ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਇੱਥੇ ਤਪ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਇਸ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤੀਹ ਜੁਲਾਈ ਉੱਨੀ ਸੌ ਪੰਜ ਨੂੰ ਕੀਤੀ

ਸਾਖੀ ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਰੇ ਖੇਤ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਡੰਡਾ ਬੋਹੜ ਦੀ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ

ਚੁਫੇਰੇ ਬੈਠੇ ਟਾਹਲੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ ਬੋਹੜ ਦਾ ਬੂਟਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਗਏ ਉਥੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਆਏ। ਆ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਰੱਖ ਕੇ ਬੋਨਤੀ ਕੀਤੀ ਇਸ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਦਸੋ ਕਿੱਥੇ ਲਾਈਏ? ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥੀਂ ਲਗਾਇਆ ਬਾਕੀ ਖੇਤ ਵਿਚ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਵਾੜੀ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਵਾੜੀ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਇਹ ਰੱਬੀ ਦਰਬਾਰ ਇਸ ਫੁਲਵਾੜੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਸ ਬਣੇ ਹੋਏ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਪੁੰਨਿਆ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਕਾਸ਼ ਥੀ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਆ ਕੇ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਫੁਲਵਾੜੀ ਦੀ ਮਹਿਕ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਇਸ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧੂੜੀ ਮਸਤਕ ਨੂੰ ਲਾ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਰਾਸ ਮੰਡਲ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਤਖ਼ਤ ਉੱਨੀ ਸੌ ਤੀਹ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਚਾਰ ਚੁਫਰੁ ਜੰਗਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਬੋਹੜਾਂ ਦਾ ਚੌਂਤਾ ਇਕ ਨਵੀਂ ਖੁਹੀ ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ ਤਿੰਗੜਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਦੇ ਕੇ ਲਗਵਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਖ਼ਰਚ ਸਾਰਾ ਬਾਬੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੰਨ ਉੱਨੀ ਸੌ ਛੇ ਵਿਚ ਇਕ ਖੁਹੀ ਤੇ ਇਕ ਕੁਟੀਆ ਬਣਾਈ ਸੀ ਇਸ ਖੁਹੀ ਦੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਰਾਹੋਂ ਤੋਂ ਲਿਆਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਚੂਨੇ ਵਾਸਤੇ ਰੋੜ ਬਲੌਣੀ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸੀ। ਰੋੜਾਂ ਵਾਸਤੇ ਗੱਡੇ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾ ਤੋਂ ਗਏ ਸੀ ਸਾਰਾ ਮਟੀਰੀਅਲ ਇੱਕਠਾ ਕਰਕੇ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਪੁਖ ਨਛੱਤਰ ਨੂੰ ਸਵਾ ਪਾੜ ਦਾ ਠਪਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੜਾ ਹੀ ਚਾਅ ਚੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਗੋਸਲਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੀਂਹਾਂ ਸਿੰਘ ਰਹਿਪੇ ਵਾਲੇ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਗੰਡ ਬੰਨਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਪਾੜ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਮਟੀਰੀਅਲ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਬੋਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕੋਈ ਦਿਨ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਗੰਡ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਬਾਹਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਬੜੀ ਧੁਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਗੰਡ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ੁਭ ਦਿਨ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਨ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਤਾਈ ਹਾੜ ਨੂੰ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਸਭ ਪਾਸੇ ਸੁਣਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਢਲੇ ਦਿਨ ਚਾਰ ਵਜੇ ਗੰਡ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੰਨਾ ਭਰਾਈ ਲੱਗਾ ਢੋਲ ਵਜਾਵਣ ਕਾਫੀ ਇੱਕਠ ਹੋ ਗਿਆ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਚੱਲੀ। ਮੋਹਰੇ ਢੋਲਕੀ ਛੇਣਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਪਾਰਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਵਾਂ ਜਿਨੇ ਏਹੋ ਥਾਨ ਸੁਹਾਇਆ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। “ਸਾਡੇ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਜਹਾਜ ਬਣਾਇਆ ਆਵੇ ਜਿਨੇ ਪਾਰ ਲੰਘਣਾ।” ਤੂੰ ਦੇਹ ਦਰਸ਼ਾਂ ਗੁਰੁ ਮੇਰੇ, ਸੰਗਤ ਆਈ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ” ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਦਾਣੇ ਪਾ ਕੇ ਉਪਰ ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਜਲੂਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਭਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਦੇਵਤੇ ਪੀਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਸੋਭਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੂਰਜ ਨਾਲ ਪਰਾਤਾਂ ਲਿਸ਼ਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਸੁੱਚੇ ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਗੋਟਾ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਖਾ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਜਲੂਸ ਪਿੰਡ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤਾਈਂ ਰਾਹ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਾੜ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਝਰਮਟ ਪਾ ਲਿਆ ਗੰਡ ਸੁੱਟਣ ਨੂੰ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਰਸੇ ਪਾ ਕੇ ਖੜੇ ਕੀਤਾ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਜੋੜੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਬੰਨ੍ਹ ਦੋਹੇ ਲਾਏ ਇਸ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਲਾਓ ਰਾਜਾ ਜੀ ਇਸਦ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਲਾਓ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੋਹੇ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਆਕਾਸ਼ ਗੂੰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਇਸ ਰਾਜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਰੋਣਕ ਨੇ ਇੰਦਰ ਦੇ ਖਾੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਗੰਡ ਵਰਾਇਆ ਗਿਆ ਮੀਂਹਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੱਪੜਾ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ ਸੰਗਤ ਨੇ ਮਿੱਠੇ ਤੇ ਦਾਣਿਆਂ ਤੇ ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਦੇਵ ਲੋਕ ਤੋਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ। ਇਉਂ ਉਸਤਤ ਕੀਤੀ ਧੰਨ ਧੰਨ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜਿਨ ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖਿ ਨਿਵਾਰਨ ਖਾਤਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸੋਮਾ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਇਸ ਖੁਹੀ ਦੀ ਨਾਲੀ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੰਗਲ ਰਾਮ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਖੁਹੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੰਗਲ ਰਾਮ ਗੋਸਲਾ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕੀਤੀ ਇਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਖੁਹੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਰੋਗੀਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕੋੜ੍ਹ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਿਆਂ ਤਾਪ ਉੱਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਤੀਰਥ ਰਚ ਕੇ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਚਲੇ ਗਏ।

ਰਹਿਪੇ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਪੂਰੀ ਬਣਾ ਗਏ।

ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਸਾਖੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਨ ਪਿੰਡ ਝੰਗੜਾਂ ਦੇ ਰਚਨ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਕੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪਿੰਡ ਝੰਗੜਾਂ ਚਲੇ ਗਏ ਮੋਹਰੇ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਆਸਣ

ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਹੀ ਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪੌਹ ਮਾਘ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਬੈਠਕ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਇਕ ਥੜਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਿਨ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਉੱਪਰ ਬਹਿਣਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਬੜੀ ਬਣੀ ਰਹਿਣੀ। ਜਨਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਫੁਹਣ ਦਿੰਦੇ।

“ਨਾਰ ਕੀ ਜਬਾਨ ਹੈ ਜੋ ਨਰਮ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਏਹ ਕਰਕੇ ਬਿਆਨ ਵਾਰ ਜਾਨ ਕੋ ਚਲਾਏਗੀ। ਮਦ ਮੇਂ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਂ ਹੀ ਸੁਣੀਏ ਦਰਾਜ਼, ਏਹ ਕਰਕੇ ਬਿਆਨ ਰਾਜ ਜੋ ਨਿਵਾਜ਼ ਸੋ ਹਿਲਾਏਗੀ।”

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਿਆਦਾ ਉਜਾੜਾ ਵਿਚ ਹੀ ਰਾਜੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਿਆਲ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਕੱਟ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਸਿਆਲ ਦੇ ਝੜੀ ਵਰਗੇ ਝੱਖੜਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਏਹੋ ਜਿਹੀ ਪੈਂਦੀ ਸਰਦੀ ਵਿਚ ਲੱਸੀ ਤੇ ਸਰਦਾਈ ਹੀ ਛੱਕਦੇ ਸਨ। ਖਿਜਾ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵੀ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਪਤਝੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਸਤ ਰੁੱਤ ਮੋਹਰੇ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਭੇਰੇ ਫੁਲਵਾੜੀਆਂ ‘ਤੇ ਝਰਮਟ ਪਾਈ ਫਿਰਦੇ ਸਨ ਬਨਾਸਪਤੀ ਤੋਂ ਕਹਿਰ ਦਾ ਨੂਰ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਭ ਪਾਸੀਂ ਹਰਿਆਵਲ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਸੀ ਇੰਦਰਪੁਰੀ ਦੇਵਤੇ ਇੰਦਰ ਖਾੜੇ ਦੀਆਂ ਪਰੀਆਂ ਆਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਮਾਤ ਲੋਕ ਦੀਆਂ ਫੁਲਵਾੜੀਆਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ਦੇਖਕੇ ਇੰਦਰ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਭੌਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਫੁੱਲ ਆਪਣੇ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਖੁਸਬੂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਛੇਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬੰਸਤ ਰੁੱਤ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਬੰਨੇ ਬੰਨੇ ਫਿਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ ਰਾਣੀ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਕਰਕੇ ਖੁਸੀਆਂ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਂਦੀ ਫਿਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਬੈਂਤ

ਕੁਦਰਤ ਰਾਣੀ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਲਾ ਕੇ,

ਰੰਗ ਰੰਗ ਦੇ ਗੀਤ ਪਈ ਗਾਵਦੀ ਹੈ।

ਉੱਟੇ ਲੈ ਚੁਮਨਿ ਗੋਟੇ ਦਾਰ ਸੋਹਣੀ,

ਸਾਗ ਗੰਦਲਾਂ ਦਾ ਪਈ ਖਾਵਦੀ ਹੈ।

ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਢਿਰਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾ ਫਸਲਾਂ,

ਰੰਗ ਰੰਗ ਫੁੱਲ ਖਵਾਵਦੀ ਹੈ।

ਕਿਤੇ ਲਈ ਫਿਰਦੀ ਨਾਲ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ

ਸਿਲੇ ਹਾਰ ਬਣਕੇ ਭੱਤਾ ਚਾਹਵਦੀ ਹੈ।

ਕਿਤੇ ਜਲ ਕਰਦੀ ਕਿਤੇ ਥਲ ਕਰਦੀ,

ਕਿਤੇ ਪਾਣੀ ਬੇ-ਬਾਹਾਂ ਵਗਾਵਦੀ ਹੈ।

ਕਿਤੇ ਹੋ ਕੇ ਮਸਤ ਮੰਲਗ ਫਿਰਦੀ,

ਕਿਤੇ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਤਾਜ਼ ਬਣਾਵਦੀ ਹੈ।

ਕਿਤੇ ਬਣੇ ਕਾਡਾ ਕਿਤੇ ਚਾਰੇ ਮੱਝਾਂ,

ਕਿਤੇ ਹੀਰ ਸਲੇਟੀ ਬਣ ਜਾਵਦੀ ਹੈ।

ਕਿਤੇ ਖਾਏ ਚੂਰੀ ਕਿਤੇ ਚਾਰ ਮੱਝਾਂ,

ਕਿਤੇ ਦੁਧ ਤੇ ਦਹੀਂ ਰਿੜਕਾਵਦੀ ਹੈ।

ਕਿਤੇ ਬਣੀ ਜੋੜੀ ਕਿਤੇ ਚਾਰ ਘੋੜੀ,

ਕਿਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਪਈ ਗਾਵਦੀ ਹੈ।

ਜੋਬਨ ਖਿੜਿਆ ਵਾਂਗ ਗੁਲਾਬ ਦਿਸਦਾ,

ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਨਾ ਪਈ ਸਮਾਵਦੀ ਹੈ।

ਸੂਟ ਪਾਈ ਫਿਰਦੀ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਏਹ,

ਉੱਟੇ ਚੰਨੀ ਬੰਸਤੀ ਸੁਹਾਵਦੀ ਹੈ।

ਪੌਣ ਦੇਵਤਾ ਇਸਦਾ ਵਾਹਿਣ ਬਣਿਆ,
ਸ਼ੈਰ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਦਾ ਪਾਂਵਦੀ ਹੈ।
ਇਹਨੂੰ ਰੰਗ ਕਹਿਰ ਦਾ ਆਣ ਚੜ੍ਹਿਆ,
ਏਹ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਭਾਵਦੀ ਹੈ।
ਕਿਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਗੁੰਦ ਗੁਲਾਬ ਲਾਉਂਦੀ,
ਕਿਤੇ ਜੁਲਫਾਂ ਪਈ ਖੁਆਂਵਦੀ ਹੈ।
“ਗੁਰਬਖਸ਼” ਇਸ ਤੋਂ ਰਹੀ ਡਰਕੇ,
ਪਲ ਵਿਚ ਰਾਉ ਤੇ ਰੰਕ ਕਰਾਮਦੀ ਹੈ।

ਏਹੋ ਜਿਹੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਹਵਾ ਵੀ ਤਨ ਮਨ ਸ਼ੀਤਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਿਨੇ ਢਾਬ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਗ ਨੇ ਪਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ। ਕਦੇ ਛਕ ਲੈਣਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛਕਣਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਮੋਹਰਬਾਨ ਜੀਉ ਕਈ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦਿਆ ਨੂੰ ਅੱਜ ਘਰ ਚਲੇ ਜੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰਨੀ। ਇਹ ਇਨਸਾਨ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਪੁਤਲਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਨਾਮਾ ਸਾਡੇ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਦੇਵੋ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰੌਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਹੀ ਫੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਨਾਲੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ਕੋਈ ਰਾਹੀ ਆਰਾਮ ਹੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਕਹੀ ਹੋਈ ਸਲਾਹ ਸੁਣਾਈ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਹ ਸਤਾਰਾਂ ਕਨਾਲਾ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਗ ਦੀ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਕ ਪਅਲਾ ਝਾੜ ਝਡਿ ਗਰੁਨਿਆ ਦੇ ਬੂਟੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਉਸ ਵੇਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਆਵੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬੇ ਅਦੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਾਉਂਦਾ ਤੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਗਿਆ। ਚਰਨ ਫੜਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਦਾਸ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਸਤਾਰਾਂ ਕਨਾਲਾ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪ ਦੇ ਨਾਂ ਲਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰੋਗੇ ਬਣਾ ਦਿਆਂਗੇ। ਸੰਨ ਉੱਨੀ ਸੌ ਛੇ ਵਿਚ ਚੇਤਰ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਿਆਂ ਇੱਟਾਂ ਵੀ ਸਭ ਰਾਹੋਂ ਤੋਂ ਆਈਆ ਸਨ। ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਵੇਲੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੀ ਮੈਂ ਦੇਗ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਵਾਂ? ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਦੇਗ ਬਣ ਕੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਥੋੜੇ ਹੀ ਟਾਈਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਗੋਸਲਾਂ ਵਾਲਾ ਲੁਹਾਰ ਦਾਗ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ। ਨੀਂਹ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹੋ ਹੀ ਪਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੀਆ ਸੱਤ ਇੱਟਾਂ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਧਰੀਆ ਸੀ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਖਰਚ ਸਾਰਾ ਸਰਦਾਰ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਹਰ ਵਕਤ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿ ਕੇ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸਭ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਧੁੰਨ ਲੁਆਈ ਛੱਡਦੇ ਸਨ। ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਿਸਤਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ। ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਮੋਹਰਲੇ ਪਾਸੇ ਕੰਧ ਬਣ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਏ ਆ ਗਏ ਇਕ ਦਿਨ ਟਹਿਲਦੇ ਟਹਿਲਦੇ ਸਰਮੁੱਖ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਸਰਮੁੱਖ ਅੱਜ ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਸੱਟ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਖਤਰਾ ਹੀ ਹੈ। ਪੈੜ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਦਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ। ਪਿੰਡ ਮਜਾਰੇ ਦਾ ਆਦਧਰਮੀ ਮੁਣਸ਼ੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੋਹਰਲੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਪੈੜ ਦੇ ਦੋ ਰੱਸੇ ਟੁੱਟ ਗਏ ਸਨ ਮੁਣਸ਼ੀ ਪੈੜ ਦੇ ਥੱਲੇ ਕੁਝ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉੱਪਰੋਂ ਸਾਰਾ ਮਟੀਰੀਅਲ, ਫੱਟੇ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਬੰਦੇ ਧੜੰਮ ਕਰਦੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਮੁਣਸ਼ੀ ਦੇ ਉਪਰ ਤਖ਼ਤਾ ਡਿੱਗਕੇ ਢੂਹੀ ‘ਤੇ ਵੱਜਾ ਹੋਰ ਵੀ ਸਾਰਾ ਮਟੀਰੀਅਲ ਇੱਟਾਂ ਸਾਮਾਨ ਸਭ ਮੁਣਸ਼ੀ ਦੇ ਉਪਰ ਹੀ ਡਿੱਗਿਆ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਪੈੜ ਟੁੱਟੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰਹਿਏ ਹੀ ਖੜਿਆ ਨੇ ਉਹੋ ਆਖ ਆਖ ਕੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਕੀਤੀ ਮੁਣਸ਼ੀ ਦੇ ਉਪਰ ਡਿੱਗਿਆਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੀ ਪਰ ਵਾਲ ਵੀ ਵਿੰਗਾ ਨਾ ਹੋਇਆ।

“ਤਾਤੀ ਵਾਉ ਨਾ ਲਾਗਈ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰਨਾਈ
ਚੌਗਿਰਦ ਹਮਾਰੇ ਰਾਮ ਕਾਰ ਦੁਖ ਲਾਗੇ ਨਾ ਭਾਈ।”

ਜਿਵੇਂ ਦੇਵੀ ਚੰਦ ਵਜ਼ੀਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਡਿੱਗਦਿਆਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਬੋਚ ਲਿਆ ਸੀ ਐਸੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਭਗਤ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਏਧਰ ਰਹਿਪੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੁਲੀ ਤੋਂ ਸੂਲ ਬਣ ਗਈ ਭਲਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸਰਮੁੱਖ ਜਾਉ ਮੇਰੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੈੜ ਟੁੱਟ ਕੇ ਥੱਲੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਮੁਣਸ਼ੀ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਪਰਲੇ ਬੰਦੇ ਵੀ ਬਚ ਗਏ ਤੇ ਮੁਣਸ਼ੀ ਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਰਹਿਪੇ ਪੈੜ ਟੁਟਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਸੀ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਆਣ ਸੁਣਾਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਕ ਹਫਤਾ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਵਿਚ ਰਹੇ ਤੇ ਫੇਰ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜੀਂ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬੜੀ ਨਿਮਰਤਾ ਭਰੀ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਇਕ ਦਿਨ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ ਕਾਫੀ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮੈਂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਆਖ ਆਵਾਂ ਕਿ ਲੰਗਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਅੱਜ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਲਈ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਫਿਰ ਵੀ ਇਉਂ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਢੋਲਕੀ ਛੈਣੇ ਵੱਜਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

ਦੂਰੋਂ ਚੱਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਣ ਆਈ, ਰਾਜਾ ਜੀ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ।

ਇਹ ਲੰਗਰ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਅਰਸਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ ਆਪ ਜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਕੁਰਸੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੈਠਦਾ ਇਕ ਦਿਨ ਮੂਸਾ ਪੁਰ ਵੱਲ ਗਏ ਹੋਏ ਸੀ ਮੁਕੰਦਪੁਰ ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ, ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹ ਕੁਰਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਾਲੀ ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੈਠਣ ਵਾਸਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰਕੇ ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਮੁਕੰਦਪੁਰ ਮੁੜ ਆਏ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਏ ਸਿੱਧੇ ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਖੜੇ। ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹਮਾਰੀ ਕੁਰਸੀ ਏਥੋਂ ਕਿਸ ਨੇ ਉਠਾਈ ਸੀ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸਰਦਾਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਆਇਆ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਡਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰ ਕੇ ਚੂਰਾ ਚੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਮੋਤੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅੱਛਾ ਜਾਹ ਪਿੰਡ ਚੌਧਰ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਦੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦਾ ਐਕਟ ਚਲਿਆ ਹੈ ਸਰਦਾਰ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਦੀ ਸਰਪੰਚੀ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਦੂਤ ਭੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਚੰਗੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਪਰ ਹੈ ਉਹ ਕੁਰਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਮੋਤੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕੋਈ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਹੁਕਮ ਦੀ ਬੇਅਦੂਲੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮਿਸਾਲ ਅਧੂਰੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਹੀ ਰਾਜ ਗੱਦੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਣੀ ਸੀ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁਝੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਗੱਲਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਬਣਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਉਪਰ ਗੁੰਬਦ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਮ ਪੁਰੀਆ ਜ਼ੈਲਦਾਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਗੁੰਬਦ ਉਪਰ ਨਾ ਬਣਾਉ ਇਹ ਫੱਕਰ ਲੋਕ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੁਹਾਡੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ ਕੋਠੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿਉ ਕਾਫ਼ੀ ਚਿਰ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਿਹਾ ਉਪਰ ਗੁੰਬਦ ਨਾ ਬਣਨ ਕਰਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਮੰਦਰ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ ਬਾਕੀ ਇੱਟਾਂ ਚੂਨਾ ਕਾਫੀ ਸੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਮੋਹਰਲੇ ਪਾਸੇ ਖੁਹੀ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਟੱਪਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਟੱਪਾ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਦੇਗ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਆਦਧਰਮੀਆਂ ਦਾ ਉੱਤਮ ਪਤਾਸੇ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ।

ਇਸ ਉੱਤਮ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਉਤਮ ਮਾਨੇ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ

ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਉਤਮ ਨੂੰ ਹੋਏ ਫਸਲ ਵੱਡਕੇ ਘਰ ਲੈ ਆਦੀ ਇਸ ਗਰੀਬ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਾਣੇ ਨਾ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ ਬੰਗੀ ਜਾ ਕੇ ਥਾਣੇ ਇਤਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਉਤਮ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਸਿਪਾਹੀ ਭੇਜਿਆ ਉਤਮ ਨੂੰ ਬੰਗੀ ਸੱਦਿਆ । ਉਤਮ ਨੂੰ ਸਿਪਾਹੀ ਫੜਕੇ ਲੈ ਤੁਰੇ ਉਤਮ ਵਿਚਾਰਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਡਰਿਆ ਰੋਣ ਲੱਗਾ ਪਰ ਗਰੀਬ ਵਿਚਾਰੇ ਦੀ ਰੁਈ ਫਰਿਆਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾ ਸੁਣੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਝੂਠਾ ਜਾਂ ਸੱਚਾ ਹੈ ਸੱਚ ਝੂਠ ਨਿਤਾਰਨੇ ਵਾਲਾ । ਘਟ ਘਟ ਕੇ ਪਟ ਪੇ ਕੀ ਜਾਨਤ, ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਕੀ ਪੀਰ ਪਛਾਨਤ ।

ਚਿੰਟੀ ਤੇ ਕੁੰਚਰ ਅਸ ਥੁਲਾ, ਸਭ ਪਰ ਕਿਰਪਾ ਦਰਿਸ਼ਟ ਕਰ ਫੁਲਾ ।

ਏਹ ਸੱਚ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਦੀ ਕਦੀ ਜੋਗੀਆ ਵਾਰੀ ਫੇਰੀ ਵਿਚ ਪਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਾ ਲੱਭਾ ਉਸ ਰੱਬੀ ਹਸਤੀ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਉਤਮ ਜਿਵੇਂ ਮਤੀ ਦਾਸ ਸੰਗਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨੂੜਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮੁਛਕਾਂ ਬੱਦੀਆਂ ਹੋਇਆਂ ਤੇ ਭੀ ਉਤੇ ਛਮਕਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਪੈਦੀਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਸਿਜਦੇ ਕਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਉਤਮ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਇਕ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਥੀ ਅੱਥਰੂ ਕਰਕੇ ਇਉਂ ਆਖਿਆ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਸੱਚ ਝੂਠ ਨਿਤਾਰੀ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਇਕ ਤੂੰ ਹੀ ਸਹਾਰਾ ਹੈ ਉਤਮ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਉਤਮ ਡਰਦਾ ਕਹਿਣ ਮੈਨੂੰ ਜਿਸ ਕਾਸੇ ਦੀ ਵੀ ਸੌਂਹ ਖਲਾਵੇ ਮੈਂ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦਿਆ ਆਈ ਆਪ ਜੀ ਵਸੇ ਦਿਲ ਗਲ ਵਰਗਾ ਨਰਮ ਹੋਇਆ ਚਲੇ ਪਿੰਡ ਚੱਲਕੇ ਫੇਸਲਾ ਕਰਾਂਗੇ ਪਿੰਡ ਇੱਕਠਾ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੋਹਰੇ ਇਕ ਗਊ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਅੱਟਾ ਬੰਨਿਆ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜੇ ਤੇਰੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਗਊ ਦੇ ਗਲੋਂ ਅੱਟਾ ਤੌੜ ਸੁੱਟ ਮਾਨੇ ਦੇ ਪੈਰ ਨਿਕਲ ਗਏ ਗਊ ਦੇ ਗਲੋਂ ਅੱਟਾ ਤੌੜ ਨਾ ਤੌੜ ਸਕਿਆ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪਤਾਸੇ ਉਤਮ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਸੁਖੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਖੂਹੀ ਦੇ ਪਾੜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵੰਡੇ ਗਏ ਸੀ ਖੂਹੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ ਇਕ ਸੰਤ ਦੇਵ ਪੁਰੀ ਰਾਪੁਰ ਗੁਜਰਵਾਲ ਤੋਂ ਆਇਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਇਹਨਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ, ਮਾਈ ਅਤਰੀ ਜਿਆਦਾ ਸੇਵਾਂ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਇਹ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਰਹਿਪੇ ਆ ਕੇ ਦਸ ਦਿਨ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਇਹ ਸੰਤ ਕਥਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਇਕ ਦਿਨ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਪੁਛੀ ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕੋਠੀ ਬਣਵਾਈ ਹੁਣ ਖੂਹੀ ਲੱਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਸੰਤ ਦੇਵ ਪੁਰੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜਗ੍ਹਾਂ ਬਣਵਾਈ ਹੈ ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਸਰੂ ਦਾ ਬੂਟਾ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਹੈ ਚਾਰ ਚਾਰ ਗੱਜ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਵਿਚ ਪਹਾੜ ਵਾਂਗ ਅਡੋਲ ਰਹਿਣਾ ਜਿਹੜੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਰਚਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਡੰਬਰ ਰਚਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਵੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨ ਐਵੇਂ ਪਿਛੇ ਵਹਿਲੇ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਕੁਕਰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਦੇ ਹਨ। ਉਲਟਾ ਪਾਪ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਦੂਗੇ ਦਿਨ ਦੇਵ ਪੁਰੀ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦੇਈਏ ਸੰਤ ਦੇਵ ਪੁਰੀ ਪਿੰਡ ਤਲਵੰਡੀ ਲੰਘ ਕੁਝ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਖਲੋ ਕੇ ਸਿਧੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਲੜੋਏ ਨੂੰ ਉਜਾੜੋ ਉਜਾੜੀ ਹੋ ਪਏ ਰਨਪੁਰ ਗੜੀ ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤਿੰਗੜਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੁਕ ਗਏ ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤਿੰਗੜੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਸੰਤ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਸਾਨੂੰ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਜਵਾਬ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਤਿੰਗੜਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਸਲੇ ਸਨ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਫਿਕਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਿਸ ਤੋਂ ਕਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਉਹੋ ਆਪੇ ਹੀ ਦੇਵੇਗਾ ਹਾਂ ਮੁਣਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਤੁਆਲਕ ਕੀ ਹੈ ਉਹੋ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਟੈਹਲਦਿਆਂ ਟੈਹਲਦਿਆਂ ਦਿੱਤੇ ਸੰਤ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਗਏ।

ਐਸੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਸਨ ਚਾਰ ਮੀਲ ਬੈਠਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ਕੀਤੇ ਖੂਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੇ ਮਟੀਰਿਅਲ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਖੂਹੀ ਸਮਾਧਾਂ ਵਿਚ ਲਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਕ ਖੂਹੀ ਪਿੰਡੋਂ ਗੋਸਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਲਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਕ ਹੋੜੀਆਂ ਦੀ ਜੁਹ ਵਿਚ ਲਵਾਈ ਜਿਹੜੀ ਰੌਲੀ ਵਾਲੀ ਹੀ ਵਜਦੀ ਹੈ ਪੰਜਵੀਂ ਖੂਹੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਲਵਾਈ ਤੇ

ਇਕ ਕੁਟੀਆਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੋਹਿਰਲੇ ਪਾਸੇ ਬਣਾਈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਸਰਦਾਰ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਏਹ ਸਾਰੀਆਂ ਖੂਹੀਆਂ ਲਗਵਾ ਕੇ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਬਾਹਰਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਆਵਾਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਆਉਦੀਆਂ ਸਨ ਲੰਗਰ ਵੀ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਬਣ ਬਣਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਦਾ ਸੀ ਇਕ ਦਿਨ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲਾ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡੋਂ ਆਟਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਪਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਮਾਈ ਭਾਈ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸਿਰ ਤੇ ਪਰਾਤਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਰਾਸ਼ਨ ਲਿਆਂਦਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਵੱਲ ਇਕ ਖੇਤ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਖੇਤ ਪਿਛੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਿਰਖ ਆਇਆ ਅਸੀਂ ਐਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁਕਵਾ ਕੇ ਸੀਧਾ ਲਿਆਂਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕੋਲ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਫੁਰਨਾਂ ਨੱਥਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਐਸੀ ਝਲਕ ਪਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਾਂਈ ਸਫੈਦ ਬਸਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰੀ ਆਈ ਜਦੋਂ ਐਸਾ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਭੈ ਖਾਧਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗੇ ਜਗ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਗੁਪਤ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਨੱਥੂ ਰੱਬ ਦੇਖਣਾ ਹੈ। ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਆਪ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਉਸਦੀ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਬ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਤੋਂ ਭੀ ਸੀਧੇ ਦੀਆਂ ਪਰਾਤਾਂ ਭਰ ਕੇ ਸੰਗਤ ਲੈ ਆਈ। ਸਭ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਸੀਧਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾਕੇ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਖੇਤ ਸ਼ੇਰੂ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਮਦਮਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ।

ਸਾਖੀ ਮਾਈ ਨੰਦੀ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਈ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੀ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਈ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਜਗਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ। ਨੰਦੀ

ਸੇਵਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੰਨੋ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਨਾਸਤਕ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤ ਭਰਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸਰਦਾਰ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਐਵੀਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਪਿਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਘਰ ਦਾ ਧਨ ਲੁਟਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਨੰਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਨੰਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਨੰਦੀ ਇੱਕ ਮਾਈ ਨਾਲ ਸੁਬਹ ਕਿਸੇ ਮਕਾਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਜ਼ਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸੰਤ ਕੋਲ ਚੱਲੀ ਕੋਲ ਪਤਾਸੇ ਬੰਨ ਲਏ ਘੱਗਰੇ ਵਿਚ ਛੁਪਾਕੇ ਘਰੋਂ ਚੱਲੀ ਧਾਗਾ ਤਬੀਤ ਲੈਣੇ ਵਾਸਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਅੰਬ ਹੇਠ ਸਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਘੱਗਰਾ ਪਿੱਛੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਚਲ ਨੰਦੀ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ, ਚਲ ਘਰ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ। ਪਤਾਸੇ ਵੀ ਇੱਥੇ ਹੀ ਵੰਡ ਦੇਣੇ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਨੰਦੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਅੱਗੋਂ ਅੰਦਰ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ। ਬੰਦਾ ਵੀ ਇਸਨਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਇਕ ਘੜਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਭਰ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਸੇ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਘੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਚਰਨਾਮਤ ਵਜੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹੁਣ ਵੀ ਪਤਾ ਭਰ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦੁਖੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਛਾਇਆ ਦੇ ਮਾਰੇ ਸੁੱਕੇ ਕੋੜੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੀਹ ਬੱਤੀ ਸਾਲ ਨਾ ਅੰਦਰ ਜ਼ਨਾਨੀ ਜਾਦੀ ਸੀ ਨਾ ਇਸਨਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਸਕਦੀ ਸੀ ਸੰਨ 37 ਵਿਚ ਬੰਤੋ ਪਿੰਡ ਕਰਾਲਾ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰਿਆ ਸੀ ਚਲ ਅੱਜ ਤਿੰਗੜਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਛਿੱਟਾ ਨਾਲੇ ਪੂਫ ਦੇ ਆਉ ਜੰਦਰਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਚਾਬੀਆਂ ਪਰੀਤੂ ਨੂੰ ਦੇ ਆਵੀ ਉਸ ਦਿਨ ਸਭ ਨੂੰ ਹਕ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦਾ। ਨੰਦੀ ਨੂੰ ਘਰ ਵੱਲ ਹੀ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਦ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਜਨਮਿਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਘਰ ਵਿਚ ਬਾਲਕ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਨਾਮ ਭੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੀ ਮਾਤਾ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੈ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ।

ਸਾਖੀ ਰਲੂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਸਰਦਾਰ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾਂ ਦੇ ਇਕ ਰਲੂ ਨਾਮੀ ਬੰਦੇ ਨਾ ਦੀ ਧੜੇ ਬਾਜ਼ੀ ਚਲ ਪਈ। ਰਲੂ ਕੁਝ ਵਧਦਾ ਵਧਦਾ ਵਧ ਗਿਆ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਮੌਕੇ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਭਗਵਾਨ ਦੀ

ਮਾਇਆ ਬੜੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ, ਚੰਗੇ ਮਲਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵੀ ਮਾਇਆ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ਨਾਲ ਡੋਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

“ਫਰੀਦਾ ਅੱਜੋ ਸੋ ਨੇਕ ਸਮੁੰਦ ਮੇਂ,
ਕਿਆ ਜਾਨੋ ਕਿਆ ਹੋਏ।
ਗਏ ਉਲਝ ਅਫਸੋਸ ਅਨੇਕ ਆਲਮ,
ਰਹੇ ਵਿਚ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਅੱਟਬੇਲੀ”

ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਲੂ ਝੂਠੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕ ਬੱਕਰੀ ਆਪਣੀ ਮਾਰ ਕੇ ਰਲੂ ਦੇ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਪੰਚਾਇਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਰਲੂ ਦੇ ਸਿਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਬੱਕਰੀ ਚੋਰੀ ਚੁਕ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਰਲੂ ਬਕਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਜ਼ਤ ਰੱਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਰਲੂ ਬਾਹਰ ਖੇਤ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਰ ਲੈਦਾ ਸੀ ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਗਾਵਤ ਵਧ ਗਈ ਸੀ, ਰਲੂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਐਡਾ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਇਤਲਾਹ ਥਾਣੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਬੱਕਰੀ ਰਲੂ ਤੇ ਜੋਤੀ ਮੋਤੀ ਨੇ ਚੁੱਕ ਲਈ ਹੈ ਮੌਕੇ ਤੇ ਫੜਕੇ ਪਹਿਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੁਲੀਸ ਵਾਲਿਆ ਨੇ ਰਲੂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਰਲੂ ਦਾ ਚਲਾਨ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਹੱਕ ਨਵਾਂ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਮੁੱਕਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਰਲੂ ਪਾਰਟੀ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਤੇ ਆ ਗਏ ਸਨ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆ ਗਈਆ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੌਣ ਝੂਠਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੌਣ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਰਲੂ ਨੂੰ ਤੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕੁਝ ਥਮਮਿਆਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਹੁਕਮ ਹੋਣਾ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਮਿਥੀ ਤਾਰੀਖ ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਰਲੂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਠਕੇ ਸਵੇਰੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਨ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਅੱਜ ਸੱਚ ਝੂਠ ਜੇ ਨਾ ਨਤਾਰਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਮੰਨਾਗੇ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਾਗੇ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਲਾਜ ਲਗੂਗੀ ਰਲੂ ਅਥਰੂ ਬਹਾਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ ਮਨ ਵਿਚ ਰਾਜਾ ਰਾਜਾ ਗਾਉਂਦਾ ਤੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਨਵਾਂ ਸਹਿਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਰਲੂ ਨੇ ਸੱਚੇ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਖੰਡਾਂ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਘਟ ਘਟ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣ ਹਾਰੇ ਸੁਣੀ ਅਰਦਾਸ ਦਤਾਰ ਪ੍ਰਭ, ਢਾਬੀ ਬੈਠੇ ਸਨ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋਏ ਝਿੜਕਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰਕੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਣੀਓ ਪਾਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਮੋਤੀ ਵਿਸਾਹ ਘਾਤ ਕਰਨਾ ਸਭ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਹੈ, ਵਿਸਾਹ ਘਾਤੀ ਕਦੇਂ ਬਖਸ਼ਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵਿਸਾਹ ਘਾਤੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆਂ ਜਾਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਮੋਤੀ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬੜਾ ਡਰਿਆ ਬਾਰੇ ਬਾਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਸਤਿ ਗੁਰ ਮੈਂ ਭੁਲ ਗਿਆ ਬਖਸ਼ ਲਵੋ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਹੋ ਤੁਰੇ ਮੂਸਾਪਾਰ ਲੰਘੇ ਇਕ ਭੱਠੇ ਪੁਰ ਜਾ ਕੇ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੇਰ ਚਰਨ ਫੜਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੈਸਾ ਆਪ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਸਾਡਾ ਸਨੇਹਾ ਹੱਕ ਨਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਨਹੱਕੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹੀਦੀਆਂ। ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੀ ਭੱਠੇ ਤੇ ਖੜਿਆ ਨੇ ਹੀ ਕਈ ਮੀਲ ਤੋਂ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਹੱਕ ਨਵਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਅਵਾਜ਼ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤੀ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਹੁਕਮ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀ ਪਈ। ਸੁਨਿਹਰੀ ਜੜਾ ਚਿੱਟੇ ਚਾਦਰੇ ਦੀ ਗਿੱਲਵਟੀ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਚਮਕ ਵਾਗੂੰ ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਝਲਕ ਸੀ, ਸੀਨਾ ਚਾਕ ਕਰ ਗਈ, ਕੁਝ ਚਿਰ ਠਹਿਰ ਕੇ ਫੇਰ ਲਿਖਣ ਲੱਗਿਆ ਉਹੋ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਹੋ ਹੀ ਝਲਕਾਂ ਫੇਰ ਪਿਆ ਤੀਜੀ ਵੇਰ ਵੀ ਐਸਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਫੇਰ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਖੜੇ ਹੋਏ ਮੁਰਜਸਾ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂਬੇ ਗਨਾਹ ਨਜ਼ਰੀ ਆਏ ਰਲੂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਸੱਚ ਕਹੋ ਤੁਸੀ ਸੱਚੇ ਹੋ ਕੇ ਝੂਠੇ ਹੋ? ਖੁਸੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੇਵਕ ਹਾਂ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਵੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਚੁਕਿਸਾ ਸੀ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਰੀ ਵੀ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਕਰਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀਆ ਹਨ ਨਹੱਕੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹੀਦੀਆਂ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਸੱਦਕੇ ਆਖਿਆਂ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਹੋਰ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕਹੋਗੇ ਕਰਾਂਗਾਂ ਰਲੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੈ ਸਜਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੋ ਰਲੂ ਜੋਤੀ ਮੋਤੀ ਬਰੀ ਹੋ ਕੇ ਧੰਨ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ, ਧੰਨ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਆਖਦੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਆ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣੇ ਨੇ ਕੋਠੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਆਖਿਆਂ ਸੀ ਗੁਰੂ ਲੱਧਾ

ਗੁਰੂ ਲੱਧਾ ਐਸੇ ਹੀ ਰਲੂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰੋਲੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦੁੱਧੋਂ ਪਾਣੀ ਛਾਨਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਫੇਲ ਗਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੁਝ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਗਏ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਕੇ ਅਥਰੂਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਐਸਾ ਕੰਮ ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਗਾਂ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹਾਂ ਜੀ ਮੇਰਾ ਆਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਆਪ ਦੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰ ਸਕਦਾ ਜੇ ਇਵੇ ਰਹੋਗੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਣ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਆਖਾ ਜੀਵਾਂ ਵਿਸਰ ਮਰ ਜਾਉ। ਜਿਵੇਂ ਲੋਈ ਨੇ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ, 'ਕਰਵਤ ਭੁਲਾ ਨਾ ਕਰਵਟੁ ਤੇਰੀ ਲਾਗੂ ਗਲੇ ਬੇਨਤੀ ਮੇਰੀ 'ਜਿਵੇਂ ਚੰਦ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਤੇ ਚਕੋਰ ਮੁਰਝਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ 'ਤੇ ਚੱਕਵੀ ਦੁੱਖ ਪਾਉਦੀ ਹੈ ਨੀਰ ਬਿਨਾਂ ਮੱਛਲੀ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਰ ਜਾਵਾਗਾ ਜੀਵਾਂਗਾ ਨਹੀ ਐਸੀ ਦੀਨਤਾਂ ਭਰੀ ਕਲੇਜੇ ਨੂੰ ਹਿਲਾਵਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਪਿਆਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੀ ਫਰਿਆਦ ਸੁਣਕੇ ਦਿਆਲੂ ਕਿਰਪਾਲ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਭਗਤ ਵਛਲ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਬੁਰੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਕੰਨ ਫੜਾਏ ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਸਲਾਂ ਦੇ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਮੁਸਾਪੁਰ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰੱਲੂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜਾਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਆਏ ਮਜਾਰੇ ਵੱਲ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਸੋਤਰਾ ਵੱਲ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਸੋਤਰੀ ਭਾਨੇ ਜੱਟ

ਦੇ ਖੂਹ ਤੇ ਜਾ ਬੈਠੇ ਭਾਨਾ ਬੜਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰਮੁੱਖ ਬੰਦਾ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਧਰ ਆਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਭਾਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇਖ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਭਾਨੇ ਦਾ ਦਲਿੰਦਰ ਤੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਭਾਨਾ ਢਾਈ ਵਿੱਖੇ ਜਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਭਾਨਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਛੱਲੀਆਂ ਭੁੰਨ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਛੱਲੀਆਂ ਚੱਬ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਲੱਸੀ ਮੰਗਾ ਕੇ ਛਕੀ ਭਾਨੇ ਛੱਲੀਆਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਛਕਾਈਆਂ। ਛੱਲੀਆਂ ਚੱਬ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਇਹ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਚਾਲੀ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾਲੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸ਼ਬਜੀ ਲਾਇਆ ਕਰ ਭਾਨੇ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਚੜਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਵਧਣ ਲੱਗਾ ਦਿਨ ਪਰ ਰਾਤ ਐਸ ਵੇਲੇ ਭਾਨਾ ਚਾਲੀ ਘੁਮਾਂ ਜਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਸਬਜੀ ਬੀਜਦਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸੁਲਤਾਨ ਦੀਆਂ ਹੋਲਾਂ ਚੱਬ ਕੇ ਚਾਰੇ ਕੁਟਾਂ ਵਿਚ ਨਿਭਣਗੀਆਂ ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਢਾਈ ਘੁਮਾਂ ਤੋਂ ਚਾਲੀ ਘੁਮਾਂ ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਛੱਲੀਆ ਚੱਬ ਕੇ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਤਾਰ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਗੋਸਲੀ ਪਿੰਡੋਂ ਪਿੰਡੋਂ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਪਿਪਲ ਦੇ ਹੇਠ ਆਣ ਬੈਠੇ ਦਿਨ ਦੇ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਦਾ ਟਾਈਮ ਸੀ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲਿਆ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਹੱਥ ਰੰਬੀ ਦੌੜੀ ਲੈ ਕੇ ਪੱਠੇ ਵੱਡਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਮੁੜ ਆਇਆ ਆ ਕੇ ਹਜੂਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਸਨ ਮੁਣਸ਼ਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਖੁੱਲੀ ਹਾਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਮੁਣਸ਼ਾਂ ਆ ਗਿਆ ਤੂੰ ਮੁਣਸ਼ਾਂ ਸਿੰਘ ਹਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹਾਂ ਕੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਅੱਜ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਲਣੀ ਹੈ ਅੱਜ ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਛ ਦਾ ਬਾਗ ਲਾ ਦਈਏ ਲੋਕੀ ਮਨ ਬਾਛਤ ਫਲ ਖਾਇਆ ਕਰਨਗੇ ਮਾਝੇ ਮਾਲਵੇ ਨੂੰ ਤੇ ਅੱਗੇ ਹੀ ਭਾਗ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਦੁਆਬੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾ ਦਈਏ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਮੁਣਸ਼ਾ ਇਹ ਜੋ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤੁਮ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ ਇਹ ਸਭ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਧਰਤੀ ਉਪਜਾਊ ਹੈ ਇੱਥੇ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ ਜਾਵੇ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਫਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਜਹਿਰ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਡੋਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਜਹਿਰ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਕੀੜਿਆਂ ਆਦਿ ਚੂਸ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਹ ਮਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿਆਦਾ ਪਾਪ ਹੋ ਜਾਣ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਸੁਭਾਉ ਤਾਮਸ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਖੁਬਸੂਰਤ ਖੁਬਸੂਦਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਘਿਉ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਆਦਿਕ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ ਉੱਥੇ ਮਨ ਸ਼ੀਤਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਬੈਠ ਕੇ ਤੱਪਸਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਵਨ ਉਹ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਭੂਮੀ ਵਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਚੰਦਨ ਦੇ ਬ੍ਰਿਛ ਵੀ ਚੰਦਨ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਤਾਮਸ਼ੀ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸ਼ੀਤਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਿਕਟ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਿਛ ਵੀ ਚੰਦਨ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਐਸੇ ਹੀ ਸਤਿਪੁਰਸ਼ਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੇ ਪਾਪੀ ਵੀ ਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਘਿਉ ਡੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਕੀੜਿਆਂ ਆਦਿਕ ਉਧਰ ਭਰ ਲੈਂਦੀਆ ਹਨ ਐਸੇ ਹੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਉਧਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੈਸੇ ਕੋਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਦਮੜੀ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਐਸੇ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰ ਗੁਰੂ ਪੀਰ ਅਵਤਾਰ ਦਰਗਾਹੀ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦੇਣ ਉਹ ਹੀ ਤੀਰਥ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਿੰਡ ਗੋਸਲੀ ਵੀ ਅੱਜ ਕੋਈ ਤੀਰਥ ਬਣਾ ਦਈਏ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਈ ਭੂਮੀ ਰੱਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਵੀ ਤੇਰੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਹੈ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਲਕੀਅਤ ਲੱਭਣੀ ਹੈ ਮੁਣਸ਼ਾਂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਤੋਰ ਲਿਆ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਹੀ ਖੇਤ ਸਨ ਛੱਬੀ ਘੁਮਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਕਰਾਲਾ ਵੱਲ ਦੇਖ ਦੇ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਬਤੂਲੀ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਗਏ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਨੱਠੇ ਆਵਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਹੁਤ ਮਿੱਤਰ ਸਨ ਰਾਮਾ, ਨੱਬੂ, ਰਹਿਮਾ ਮਹਾਰਾਜ ਉੱਦ੍ਰੇ ਖੇਤ ਦੇਖ ਕੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਪਏ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਗਏ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਇੰਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਆਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰ ਇੰਨਾ ਨੇ ਇਧਰ ਰਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਇੰਨਾ ਵਾਸਤੇ ਤੇ ਹਮਨੇ ਲੀਕ ਵਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਹ ਜੁਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਇਹ ਗੱਲ 1907 ਵਿਚ ਕਹੀ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਕੀ ਰਮਜ਼ ਹੈ ਸੰਨ 1947 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਮਝ ਲੱਗੀ ਖੁਤ ਦੇਖਦੇ ਦੇਖਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾੜੇ ਆ ਖੜੇ ਹੋਏ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛੱਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਆਪ ਮੰਜੀ ਤੇ ਵਾੜੇ 'ਚ ਬੈਠ ਗਏ ਕਾਫੀ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡੋਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਾਸਤੇ ਦੁਧ ਲਿਆਇਆ ਫੇਰ ਪਿੰਡੋਂ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਇਆ ਮੰਗਲ ਰਾਮ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਤਿਆਰ

ਕਰਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛੱਕ ਕੇ ਨੌ ਵਜੇ ਰਾਤ ਦੇ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਗਏ 11 ਕਤਕ ਦਿਨ ਬੁਧਵਾਰ ਸੰਨ 1907 ਪੁੰਨਿਆ ਦੀ ਰਾਤ ਚੰਨ ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰਦਾ ਚਾਨਣੀ ਸਹਿਬਰ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਹਾੜ ਦੀ ਬਾਰਸ਼ ਵਾਂਗੂ ਰੋਸਨੀ ਦੀਆ ਕਿਰਨਾਂ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵੱਲ ਐਸ ਤਰਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜੈਸੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤਲ ਉੱਪਰ ਫਰਸ਼ ਛਾਇਆ ਹੋਵੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਉੱਠੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਏ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਚੱਲ ਪਈ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਾਡੀ ਮਲਕੀਅਤ ਇੱਥੇ ਹੈ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਵੀ ਬੈਠ ਕੇ ਤੱਪਸਿਆ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਮੁਣਸ਼ਾ ਛੱਡਦੇ ਇਹ ਸਿਤਾਰਾ ਕਨਾਲਾ ਖੇਤ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਉੱਪਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਥੜਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਕ ਕਮਰਾ ਚਾਰ ਖਣ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਇਸ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕੁਟੀਆ ਬਣਵਾਈ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਆਪ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ ਮੰਗਲ ਰਾਮ ਤੇ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅੱਨਠ ਸੇਵਕ ਸਨ ਇਕ ਦਿਨ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਵਾਸਤੇ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਕੁਟੀਆ ਵਿਚ ਕਹਿਰ ਦਾ ਸ਼ੇਰ ਬੈਠਾ ਹੈ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਰੀਰ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਖੂਨ ਜੰਮ ਗਿਆ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਿਕਲ ਗਈ ਡਰ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਪਿੱਠ ਮੋੜੀ ਪਿੱਛੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਮੁਣਸ਼ਾ ਡਰੀਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸ਼ੇਰ ਚੀਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਮਾਰਾ ਹੀ ਨੂਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ ਬੈਠੇ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ, ਜਲਥਲ ਚਤਰ ਤੇ ਮੂਰਖ ਮੇ ਏਕ ਰਸ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਪਖੁਰੂਆਂ ਮੇ ਤਿਸਦਾ ਹੀ ਨੂਰ ਹੈ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੀਂਹਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਇੰਝ ਹੀ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਸਨ ਕਮਾਦੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਬਾਝ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਮੀਂਹਾਂ ਸਿੰਘ ਡਰ ਕੇ ਨੱਠਣ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਉਸੇ ਚਾਲ ਤੇ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਿਮਲੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵਾਂ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਇਕ ਨਵੀਂ ਖੂਹੀ ਲਗਵਾਈ ਇਕ ਹਲਟੀ ਵੀ ਲਗਵਾਈ ਸਾਰੇ ਸਤਾਰਾਂ ਕਨਾਲਾਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਦੇ ਵੀ ਸਾਲ ਲਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਹੱਸ ਕੇ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਣਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਗੋਸਲਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਪੇ ਜਾਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਬਣਾ ਕੇ ਰਹਿਪੇ ਬਾਬੇ ਸਨਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਆ ਗਏ। ਏਥੇ ਜਦੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਰਹਿੰਦਿਆ ਨੂੰ ਹੋਏ ਇਕ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਬੁਲਣ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਰਹੇ ਮੀਂਹਾਂ ਸਿੰਘ ਤਰਖਾਣ ਨੂੰ ਪਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਕੀਤਾ। ਮੀਂਹਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਉਸ ਰਾਤ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਗੁਪਤ ਰੂਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਗਲੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਲਾਂ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਜਰਮਨ, ਫਰਾਂਸ, ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੁਝੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਪਕਿਸਤਾਨ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਜੁਦਾ-ਜੁਦਾ ਬਣਾ ਦਈਏ, ਜਰਮਨ ਦੀਆਂ ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਲਿਖਵਾਏ ਤੇ ਕੀਤੇ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਵੱਡਿਆਂ ਵੱਡਿਆਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬਚਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਜਾਰ ਛੱਡੀ। ਦਿਨ ਚੱਤਿਆ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਕਾਫੀ ਇੱਕਠ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਖਿਆ ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ, ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ, ਵੰਡ ਕੇ ਛੱਕਣਾ, ਆਏ ਅਤਿਥੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ, ਅਤਿ ਆਦਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਮੁਸਾਪਰੀਏ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਆਇਆ ਤੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਗਲ ਪਲਾ ਪਾ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਲੀ ਚਿੱਠੀ ਮਹਾਰਾਜੇ ਜੀ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਇਹ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰੀ ਪੂਰਨ ਸਰਬ ਥਾਂ ਹਾਜਰਾ ਹਜ਼ੂਰ, ਮੇਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਆਪਕਾ ਨਾਚੀਜ਼ ਆਜਿਜ਼ ਨਿਤਾਣਾ ਸ਼ਿਸ਼ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਰਾਹ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਾਂ ਨਾਭੇ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਚੱਠ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਚਰਨ ਪਾ ਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰੋ, ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਆਇਆਂ ਤੇ ਭੋਗ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਨੇ ਭੀਲਣੀ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਬੇਰ ਖਾ ਕੇ ਮੰਤਗ ਰਿਸ਼ੀ ਦੀ ਕੁਟੀਆ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਨੇ ਬਿਦਰ ਦੀ ਝੁੱਗੀ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਐਮਨਾਬਾਦ ਵਿਚ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ, ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਜੀ ਨੇ 96 ਕਰੋੜ ਵੀਹ ਲੱਖ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਬੰਦ ਖਲਾਸੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਐਸੇ ਹੀ ਮੇਰਾ ਪਾਪੀ ਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕਰੋ, ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਚੱਠ ਦਾ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਇਕ ਬਹਾਨਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮਿਲਣਾ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਬਹਾਨਾ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਭੁੱਖ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਅਮਾਨਤ ਸੀ ਮੈਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਬਾਕੀ ਪਟਿਆਲੇ ਸਾਹਬ ਦਾਸ ਜੀ ਕੋਲ ਹੈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਾ ਕੇ ਲੈ ਲੈਣੀ ਉਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਬਰਕਤਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਪਈ ਬਾਬੇ ਬੂਲਣ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਟਿਆਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪਟਿਆਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਸਾਖੀ ਪਟਿਆਲੇ ਸਾਹਬ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਸੰਨ 1907 ਵਿਚ ਪੰਦਰਾ ਨੰਵਬਰ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਨਾਭੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ। ਗਣੇਸ਼ਾ ਘੁਮਾਰ ਮੁਸਾਪੁਰ ਦਾ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਬਿਦਰ ਭਗਤ ਝਾਂਗ ਬੇਸੁੱਧ ਹੋਇਆ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਭੋਗ ਦੇ ਦਿਨ ਮਿੱਥੇ, ਹੋਰ ਵੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਾਧੂ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁਲਾਏ ਗਏ। ਸਭ ਨੂੰ ਯਥਾ ਯੋਗ

ਬਸਤਰ ਆਦਿਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤੇ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁੱਚੀ ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਦੀ ਚਾਦਰ ਤੇ ਅਲਫੀ ਮਨਟੋਕੀਆ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਨਾਭੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਭਾਈ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਹਰਦਮ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਨਾਭੇ ਠਹਿਰ ਕੇ ਪਟਿਆਲੇ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਖਾਨ ਖਾਨਾ ਵਾਲੇ ਭਗਤ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ, ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਣੇਸ਼ਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸਨ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਟਿਆਲੇ ਜਦੋਂ ਰਹਿੰਦਿਆ ਨੂੰ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੜਕੇ ਭਾਈ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮੁੰਦਰ ਅੱਜ ਕਰਤਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਰ ਦਾ ਹੋਰ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਦਰਗਾਹੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਕਾਸ਼ਬਾਣੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਮਾਨਤ ਦੀ ਬਿਲਟੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਮਾਨਤ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਅਮਾਨਤ ਸਾਂਭ ਲਵੇ ਨਿਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਛਪਿਆ ਆਰਡਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਰਚੀ ਹੋਈ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰੋ, ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹੀ ਲਾਵੋ, ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰੋ। ਐਸੇ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਮੁੰਦਰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵੱਲੋਂ ਛੱਪਕੇ ਆਰਡਰ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਸਵੱਈਆ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ।

(ਸੱਵਈਆ)

“ਹੈ ਸਭ ਭੀ ਸੀ ਸੰਤਨ ਕੋ ਜਬ ਪਾਏ ਬਰਹਮ ਗਿਆਨ ਬਪੇ।
 ਚਾਹੇ ਕੇਸ਼ ਸਵਾਰ ਬਲੇ ਦਸਤਾਰ ਉਤਾਰ ਚਾਹੇ ਬੀਆਬਾਨ ਰਹੇ।
 ਚਾਹੇ ਚਾੜਤ ਰੰਗ ਉਮੰਗ ਕਰੋ ਚਾਹੇ ਬਸਤਰ ਰੰਗ ਗਿਆਨ ਗਏ।
 ਚਾਹੇ ਮੰਨ ਕੋ ਪਾਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕਰੋ ਦਮਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਬਿਖਿਆਨ ਕਰੇ।

ਇਹ ਸੱਵਈਆ ਗਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਉੱਠ ਕੇ ਮੋਤੀ ਬਾਗ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੋਤੀ ਬਾਗ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਫੁੱਲਝੜੀਆਂ ਨੰਦਨ ਬਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਖੁਸਬੂ ਕੀ ਸਵਰਗੀ ਪਰੀਆਂ ਵੀ ਆ ਕੇ ਡਾਂਸ ਕਰਦੀਆਂ ਸੀ। ਗੰਧਰਵ ਰਾਸ ਮੰਡਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਰਮਣੀਕ ਬਾਗ ਦੇ ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਤਾਲਾਬ ਹੈ ਇਸ ਤਲਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਕੋਠੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ ਇਸ ਕੋਠੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਮਹਾਂ ਬਲੀ ਤੱਤ ਸਰੂਪ ਅਵਤਾਰ ਇਕ ਹਸਤੀ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਮਸਤ ਬਿਰਤੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਮਹਾਂਬਲੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬੱਧੀ ਹੋਈ ਸੀ ਇਸ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਅੰਦਰ। ਕੋਈ ਜੋੜਾ ਲਿਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਹਰ ਵਕਤ ਪਹਿਚੇ ਤੇ ਖੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੂਰਜ ਦੀ ਟਿੱਕੀ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਗਣੇਸ਼ਾ ਘੁਮਿਆਰ ਮੁਸਾਪੁਰੀਆ ਨਾਲ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰੀ ਸੁੱਚੇ ਤਿੱਲੇ ਨਾਲ ਕੱਢਿਆ ਜੋੜਾ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੱਲ ਸੁੱਚੇ ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਦੀ ਅਲਫੀ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉੱਪਰ ਸੁੱਚੀ ਚਾਦਰ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਗੈਂਡੇ ਦੀ ਸੋਟੀ ਫੜੀ ਸੀ। ਸੁਨਹਿਰੀ ਬਾਵਰੀਆਂ ਸੂਰਜ ਦੀਆ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਚਿੱਟਾ ਪੁੱਪ ਵਰਗਾ ਰੰਗ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸੋਹਣੇ ਮੁਖੜੇ ਤੇ ਨੂਰ ਡੁੱਲ ਡੁੱਲ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਝਲਕ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕੀ ਮਜ਼ਾਲ ਸੀ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਤਾਬ ਝੱਲ ਸਕੇ, ਨੈਣਾਂ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਝਲਕ ਰੰਗ ਲੜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਚੌਧਵੀਂ ਦੇ ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਭਰੀਆਂ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ ਰਹੀ ਸੀ ਜਗਿਆਸੂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੱਚੇ ਆਸਕਾਂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪਣੀ ਅਮਾਨਤ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਮਸਤ ਸਾਹਬ ਦਿਆਲ ਜੀ ਦੇ ਬੂਹੇ ‘ਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਖੜੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਜੋੜਾ ਲਾਹ ਕੇ ਜਾਓ ਮਸਤ ਬੋਲੇ ਜਿੰਦਾਂ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਆਉਣ ਦਿਓ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੈ ਇਹਦਾ ਤਾਂ ਇਕ ਦੇਗਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਲਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬਲੀ ਹੈ ਉਏ ਆਉਣ ਦਿਓ, ਉਏ ਆਉਣ ਦਿਓ, ਐਸੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਆਖਿਆ ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋਰਾਂਵਰਾਂ ਦੀ ਚੀਜ ਸੰਭਾਲਣੀ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਜ ਸਰਖਰੂ ਹੋਵਾਂਗੇ” ਐਸੇ ਹੁਕਮ ਨਾਵੇ ਮਸਤ ਜੀ ਅੱਗੋਂ ਆਖਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਤ ਨੂੰ ਦੇਵ ਲੋਕ ਥੀ ਦੇਵਦੇ ਵੀ ਦੇਖਣ ਆਏ। ਸਵਰਗ ਥੀ ਕੇਸਰ ਗੁਲਾਬ ਕਸਤੂਰੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਸਤਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅੱਗੋਂ ਮਸਤਾਂ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ

ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਹੱਥ ਫਵੇ ਫੇਰ ਆਸਣ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ ਕੁਝ ਦੇਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੂਫਤਗੂ ਕੀਤੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਭ ਪਿੱਛੇ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਖੜੇ ਮੁਲਾਕਤ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਸਤਾਂ ਨੇ ਉਠ ਕੇ ਲੀਕ ਵਾਹੀ ਇਹ ਮੇਰੀ ਕਾਰ ਕੱਢੀ ਨੂੰ ਟੱਪ ਸਕੇਗਾ? ਮਹਾਰਾਜ ਟੱਪ ਗਏ ਫੇਰ ਦੂਜੀ ਕੱਢੀ ਮਹਾਰਾਜ ਉਹ ਵੀ ਟੱਪ ਗਏ ਫੇਰ ਮਸਤ ਜੀ ਬੈਠ ਗਏ, ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਬੈਠ ਕੇ ਤੀਜੀ ਲਕੀਰ ਫੇਰ ਕੱਢੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆਹ ਟੱਪ ਕੇ ਦੱਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਹ ਵੀ ਸਹਿਜ ਹੀ ਟੱਪ ਗਏ। ਸਾਹਿਬ ਦਾਸ ਜੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ, ਉਠ ਕੇ ਜੱਫੀ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਐਸੇ ਹੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਸਤਾਂ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਫੁੱਲਾਂ ਜਿਹੇ ਸੋਹਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮਸਤ ਨੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਨੇਤਰੋਂ ਸੇ ਨੇਤਰ ਮਿਲਾਏ ਜੈਸਾ ਰੂਪ ਆਪਣਾ ਸੀ ਤੈਸਾ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਸਤ ਆਪ ਵੀ ਅਲਫ ਨੰਗੇ ਸਨ। ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੀ ਮਲਫ ਨੰਗੇ ਅਵਧੂਤ ਬਣ ਗਏ। ਕਿਧਰੇ ਸੁੱਚੀ ਅਲਫੀ, ਕਿਧਰੇ ਪਸਮੀਨੇ ਦੀ ਚਾਦਰ, ਕਿਧਰੇ ਜੋੜਾ, ਕਿਧਰੇ ਸੋਟੀ ਸਭ ਲਾਹ ਮਾਰੀਆ। ਇਸ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਵੈਸਰਾਏ ਦੀ ਕੋਠੀ ਮੋਤੀ ਬਾਗ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ ਉਸ ਰੂਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜੇ। ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਦੁ ਨਾਲ ਨੜੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਨੜਿਆ ਵਿਚ ਜਾ ਪਏ। ਮੰਜੇ ਬਿਸਤਰੇ ਸਭ ਛੱਡ ਕੇ ਕਈ ਦਿਨ ਨੜਿਆ ਵਿਚ ਹੀ ਪਏ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭੇ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਆ ਕੇ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਸਤ ਬਿਰਤੀ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਬੈਸਰਾਏ ਦੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਪਏ ਹਨ, ਨਾ ਕੁਝ ਛੱਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਕੁਝ ਪੀਂਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਨਾ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਕੋਠੀ ਵੱਲ ਨੱਠ ਪਿਆ। ਜਾ ਕੇ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਪਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਸਿਰ ਚੱਕਰ ਖਾ ਗਿਆ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਗਿਆ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਗੱਲ ਕੀ ਹੋਈ ਮਹਾਰਾਜ ਤਾਂ ਕਦੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਰੋੜੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਣ ਦਿੰਦੇ ਅੱਜ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਿਕਰਾਂ ਦੀ ਨਦੀ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹੇ ਪਏ ਹੋਏ ਦੇਖਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ “ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਰਨ ਫੜਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਖੁਦਾ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ। ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਤੁਲ ਦਾ ਸਾਧੂ ਹੈ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਭੰਗ ਲੈ ਜਾਵੀ ਫੇਰ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਮਸਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ ਕੋਰੇ ਲੱਠੇ ਦੀ ਚਾਦਰ ਲੈ ਕੇ ਇਕਰੁਪਏ ਦੀ ਭੰਗ ਲਈ ਕਾਫੀ ਭੰਗ ਦੀ ਪੰਡ ਬੱਝ ਗਈ ਭੰਗ ਲੈਕੇ ਜਾ ਮਸਤਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਮਸਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਬੱਲਾ ਬੱਲਾ ਆਖ ਕੇ ਥਾਪੀ ਦਿੱਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਤੌਰ ਕੇ ਆਪ ਸਰਹੰਦ ਵੱਲ ਦੇ ਲਟੇ ਨੂੰ ਜਾ ਨਿਕਲੇ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਸੰਤ ਵੀਰਮ ਦਾਸ ਵਧੋਚੀ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਸੰਨ 1808 ਵਿਚ ਜੇਠ ਹਾੜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਸੰਤ ਵੀਰਮ ਦਾਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਆ ਠਹਿਰੇ। ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਇਸੇਹੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਕੁਰਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇ ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀਰਮ ਦਾਸ ਚੰਗਾ ਯੁਗ ਬੱਲ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਲੋਕੀ ਕਾਫੀ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਇਕ ਦੋ ਚੇਲੇ ਵੀ ਇਸਦੇ ਚੰਗੀ ਬਰਕਤ ਵਾਲੇ ਸਨ ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਚੇਲੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਬਨਾਉਣ ਲੱਗਾ ਇਹ ਜੋ ਫਕੀਰ ਮਸਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਕਰਾਮਾਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਦੀ ਨੇ ਪਰਸ ਰਾਮ ਦੇ ਚਰਨ ਛੋਹਕੇ ਕਰਾਮਾਤ ਖਿੱਚ ਲਈ ਸੀ ਆਪਾਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਭੁਲੇਖਾ ਦੇ ਕੇ ਚੋਰੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਛੋਹਕੇ ਕਰਾਮਾਤ ਖਿੱਚੀਏ। ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ

ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਵੀ ਹੱਥ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਛਕਦੇ ਸਨ। ਪਤਣੀ ਵੀ ਉਜਲ ਨਾਲ ਹੀ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸੱਥਰ 'ਤੇ ਹੀ ਲਿਟਦੇ ਸਨ।

ਰੋਤ ਅਕ ਆਹਰ ਕਰ ਰੋਂਤਾ ਦੀ ਗੁਰ ਕਰੀ ਬਿਛਾਈ ॥

ਭਾਰੀ ਕੀਤੀ ਤੱਪਸਿਆ ਬਡੇ ਭਾਗ ਹਰ ਸਿਉ ਬਣ ਆਈ ॥

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਛੇ ਸੱਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀਰਮਦਾਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਆਏ, ਜਲ ਛਕਣ ਲੱਗੇ, ਵੀਰਮ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹਨਾਂ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪਾ ਮੈਂ ਚਰਨ ਛੋਹ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਖਿੱਚ ਲਵਾਂਗਾ। ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਸੰਤ ਵੀਰਮਦਾਸ ਪਾਸ ਖਲੋ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਝਟ ਚੋਰ ਤੇ ਚੁਗਲ ਦੀ ਜੀਭ ਵਾਗੂੰ

ਗੁੱਝੇ ਰਹਿਣ ਨਾ ਈਦਤੇ ਯਾਰ ਦੇ ਜੀ।

ਚੋਰ ਯਾਰ ਤੇ ਠੱਗ ਨਾ ਰਹਿਣ ਗੁੱਝੇ,

ਛੁਪੇ ਰਹਿਣ ਨਾ ਆਦਮੀ ਕਾਰ ਦੇ ਜੀ।

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੀਰਮਦਾਸ ਦੀ ਕੁਟਲਤਾ ਨੂੰ ਅੰਤਰਆਤਮਾ ਨਾਲ ਦੇਖਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੱਟ ਗਏ, ਵੀਰਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਸੁਣਾਓ ਸਾਧਾ ਚੋਰੀ ਕਰਨਾ ਕੀ ਧਰਮ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਖਾਣਾ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ? ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਖੁਦ ਮਾਲਦਾਰ ਬਣ ਜਾਵੋਗੇ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਵੀਰਮਦਾਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਕੁਟਲਤਾ ਦੱਸੀ ਵੀਰਮਦਾਸ ਦਾ ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਬਹੁਤ ਡਰਿਆ, ਸਰੀਰ ਸੁੰ ਹੋ ਗਿਆ, ਚੇਹਰਾ ਪੀਲਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਖੁਨ ਜੰਮ ਗਿਆ, ਬੋਲਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾ ਰਹੀ ਜਿਵੇਂ ਸੰਨ, ਤੇ ਚੋਰ ਪਕੜਿਆ ਜਣਵੇ, ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਦਸਤੂਰ ਦੇਖਕੇ ਬਹੁਤ ਡਰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਵੀਰਮਦਾਸ ਨੂੰ ਡਰ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿਤੇ ਸਰਾਪ ਨਾ ਦੇ ਦੇਣ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗਾ। ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨਦਰੋਂ ਨਦਰੀ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਗਏ। ਐਸੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸੌਮੇ ਸਨ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਪੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਤਾਰੇ ਗਿਣੇ ਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੀਵ ਨਹੀਂ ਗਿਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੀਵ ਜਿਤਨੇ ਤਾਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਜਾ ਦੇਖਿਆ ਕੁਝ ਦਿਨ ਇਸੇ ਹੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਠਹਿਰੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਟਹਿਲਦੇ ਟਹਿਲਦੇ ਇਕ ਜਿੰਮੀਦਾਸ ਦੇ ਖੂਹ ਤੇ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਛਕਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਛਕ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਹੀ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਮਹਾਰਾਜ ਜਦੋਂ ਭਗਤ ਦੇ ਖੂਹ 'ਤੇ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਹਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਝਿੰਗੜਾ ਵਾਲੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਸ਼ਾਖੀ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਆਈ ਮੁਖੜੇ ਦਾ ਜਲਾਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਖੂਹ ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਲਾਲ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਚੰਦ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਵਾਂਗਰ ਛਾ ਗਿਆ। ਮਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਮੰਜੀ ਡਾਹੀ। ਸਾਵਣ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਂਗਰ ਪਿਆਰ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਵਗਾ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਨੱਠ ਗਿਆ। ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਪਿਆਰੀ ਝਟ ਕਰ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਘਰ ਕਰਤਾਰ ਸਾਧੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਸੁੱਚਮ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਚੱਲੀਏ ਉਮੀਦ ਹੈ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸੜੇ ਹੋਏ ਭਾਗ ਹਰੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਸੁੱਕਾ ਬਾਗ ਹਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਅਰਜ਼ ਖੁਦਾ ਦੇ ਘਰ ਸੁਣੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੱਜ ਭੱਜਿਆਂ ਦਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰੂੰਬਲਾਂ ਫੁੱਟ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਭੋਲੀਏ ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਚੱਲ ਕੇ ਭਰ ਲੈ ਮਾਤਾ ਸੁੱਲਖਣੀ ਵਾਂਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਭਰ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਮੁੜਨਾ। ਭਗਤ ਬਿਦਰ ਵਾਂਗਰ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਖੀਵੇ ਹੋ ਕੇ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਭੋਜਣ ਬਣਾ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਭਗਤ ਭਗਤਣੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਅੱਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਲਈ ਖੜੇ ਰਹੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਖ ਤੇ ਸਾਂਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਬਣ ਕੇ ਖੜੇ ਰਹੇ, ਚਿਰਾਂ ਦੀ ਤੜਫ ਅੱਗ ਵਰਗੇ ਅੱਥਰੂ ਤਪਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੈਰਾਗ ਨਾਲ ਸੀਨਾ ਸਾਫ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਦਿਲ ਫੁਲਾਂ ਵਰਗਾ ਹਲਕਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਖੁੱਲੀ ਸੱਧਰਾਂ ਭਰੀਆਂ ਆਸਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਸੁਭਾਗੀ ਜੋੜੀ ਮੋਹਰੇ ਖੜੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇਖ ਕੇ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਿਆ ਬਿਰਧ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਕੰਨਿਆ ਤੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ, ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਣਾ ਤੇ ਆਏ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ। ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਸੀ ਘਰ ਵਿਚ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਸਾਧੂ ਸੰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਬਿਨ ਬੋਲਿਆਂ ਸਭ ਕਿਛੁ ਜਾਣਦਾ ਕਿਸ ਅੱਗੇ ਕੀਜੈ ਅਰਦਾਸ। ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮਨ ਦੀ ਖ਼ਹਿਸਿ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਨਤਮ ਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।
ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਬਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਸੰਨ 1907 ਨੂੰ ਬਾਰ ਦੁਸ਼ ਨਨਕਾਣੇ ਸਹਿਬ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚ ਦੀ ਝਾਕੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਸ਼ਮਸ ਤਬਰੇਜ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਗੁਜਰਾਤ ਸ਼ਹਿਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸਮਤ ਨਰੈਣ ਦਾਸ ਜੀ ਚੰਗੀ ਬਰਕਤ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਸਨ। ਇਥੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਠਹਿਰੇ ਏਸ ਲਈ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਝਾਕੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਮੁੜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਆਏ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਦਸ ਦਿਨ

ਠਹਿਰੇ। ਰਾਮਦਾਸ ਸਰਾਂ ਵੱਲ ਇਕ ਖੰਡਾਲ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਾਫੀ ਸੰਗਤ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਧਲੋਤੇ ਦਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਇਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਲੰਘਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾਉ ਉਸ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਮੋੜ ਕੇ ਲੈ ਆਉ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ। ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਕੇ ਜਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਲਫ ਅਵਧੂਤ ਮਸਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਇਹ ਕੀ ਖੇਡ ਰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ ਹੋਰ ਦਾ ਹੋਰ ਖੇਡ ਵਰਤਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੈਸਾ ਨਿੰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਕੁਝ ਦੇਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਠਹਿਰ ਕੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦਸ ਮਹੀਨੇ ਬਾਰ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਮਾਝੇ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰ ਕੇ ਮੁੜ ਸੰਨ 1907 ਵਿਚ ਫੇਰ ਦੁਆਬੇ ਪਿੰਡ ਰਾਜਪੁਰ ਸਮਰਾੜੀ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਟੋਭੇ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਠਹਿਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਆ ਗਏ। ਪਿੰਡੋਂ ਲਹਿੰਦੇ ਵੱਲ ਝਾਰੀ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾੜੇ ਮੋਹਰੇ ਇਕ ਰੋੜਾ ਦਾ ਢੇਰ ਪਿਆ ਸੀ, ਢੇਰੀ ਨਾਲ ਢੋ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਅੱਜ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਰਹਿਪਾ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਆਵਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਐਸੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਬੇਹਬਲ ਹੋ ਕੇ ਉੱਠ ਭੱਜੀ ਜਿਵੇਂ ਕਾਹਨ ਦੀ ਬੰਸਰੀ ਦੀ ਧੁੰਨ ਸੁਣ ਕੇ ਬ੍ਰਿਜ ਦੀਆਂ ਗੋਪੀਆਂ ਗੋਪ ਬਿੰਦਰਾਬਨ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਛੱਡ ਕੇ ਦੌੜ ਪੈਂਦੀਆ ਸਨ। ਐਸੇ ਹੀ ਰਹਿਪੇ ਦੇ ਨਰ ਨਾਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਏ ਜਿਵੇਂ ਪਪੀਹਾ ਸੁਆਤੀ ਬੁੰਦ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਰਾਕੀ ਪਿਆਸ ਤਪਦੇ ਸੀਨੇ ਦੀ ਤੜਫ ਬੁਝਾ ਕੇ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਉਸੇ ਸੋਹਣੇ ਮਾਹੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੂਰੀ ਠੰਡੀ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਭਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗੀ ਝਲਕ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪੈਰੀ ਨਾ ਜੋੜਾ ਸੀ ਨਾ ਕੋਈ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨਿਆ ਸੀ ਅਲਫ ਅਵਧੂਤ ਨਿੰਕਾਰ ਨਾਲ ਉਸ ਤੇਲ ਵਤ ਧਾਰ ਲਿਵ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਜੁੜੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸੰਗਤ ਚਕੋਰ ਦੀ ਤਰਾਂ ਬੜੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਉਸ ਇਲਾਹੀ ਮੁਖੜੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸੰਤ ਅਮਰਦਾਸ ਪਿੰਡੋਂ ਪੂਰਬ ਵਾਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਏ। ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮੁਸਕਰਾਏ ਕਿ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁੱਧ ਬੁੱਧ ਨਹੀ ਰੱਖੀ, ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਉਪਰੋਂ ਤਾਂ ਸਾਧਾ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਛ ਹੋਰ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, “ਬੁਦ ਬੁਦਾ ਸਰੀਰ ਏਹ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਭੁੱਲ ਭੱਜਣੇ ਦੀ ਵਾਰ ਇਹਨਾਂ ਪਲ ਨਹੀਂ ਲਾਵਣਾ।” ਕਿਆ ਬਸਾਸਾ ਇਸ ਭਾਡੇ ਕਾ ਇਤਨਾ ਕੁ ਲਾਗੇ ਠੱਠਕਾ ਸੰਤ ਅਮਰਦਾਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਤੁਰ ਚੰਗਾ ਵਿਦਵਾਨ ਉਚੀ ਚਾਲੀ ਵਾਲਾ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਭ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆ ਜਾਨਣ ਹਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਿਤਨਾ ਵੀ ਆਲਮ ਹੋਵੇ ਆਉਂਦੇ ਦੀ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਅਮਰਦਾਸ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਖੋਲ ਕੇ ਦੱਸੀ, ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਮੀਂਹਾਂ ਸਿੰਘ, ਛੱਜੂ ਝਰਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾ ਦਾ ਤਾਂ ਹਨੇਰ ਪਿਆ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਆਵਣ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਦਾ ਤਾਂ ਚੰਦ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੈਰ ਨਾ ਲੱਗੇ, ਸਾਵਣ ਦੀਆਂ ਝੜੀਆਂ ਵਾਂਗਰ ਅੱਥਰੂ ਵਗਦਾ ਤਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀਨਾ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾ ਕੇ ਠੰਡਾ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਨ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਜੈਸੇ ਨੀਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਛਲੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਚਕਵੀ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁਰਝਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਮੁਰਝਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਦਰੋਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪੈਂਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਅਲਫ ਅਵਧੂਤ ਨੰਗੇ ਹੀ ਰੋੜਾਂ ਦੀ ਢੇਰੀ ਨਾਲ ਢੋ ਲਾ ਕੇ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਸਰਮੁੱਖ ਦੇ ਵਾੜੇ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਜਿਆਦਾ ਠਹਿਰਨ ਦਿੰਦੇ ਨਾ ਵਚਨ ਕਰਦੇ ਸੀ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਵੀ ਹੱਥ ਤੇ ਹੀ ਛਕਦੇ ਸਨ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਕੁਟੀਆ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਏਥੇ ਠਹਿਰ ਕੇ ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉੱਠ ਕੇ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜਾ ਵੱਲ ਜਾ ਨਿਕਲੇ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਝਿੰਗੜੀ ਜਾਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਮਹਾਰਾਜ ਬਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸਨ ਦੇ ਕੇ ਪਾਪੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਕੇ 1907 ਨੂੰ ਭਾਦਰੋਂ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਮੁੜ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਿਨ ਰਹਿਪੇ ਠਹਿਰ ਕੇ ਫਿਰ ਝਿੰਗੜੀ ਗਏ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਅਤੇ ਝਿੰਗੜਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚ ਇਕ ਛੱਪੜ ਸੀ ਉਸਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਜਾ ਬੈਠੇ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਗਿਆ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਦਰਸਨ ਆਣ ਦਿੱਤੇ। ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜਾਂ ਦਾ ਭੁੱਲਾ ਲੰਬੜਦਾਰ ਸੱਬਬ ਨਾਲ ਉਸ ਛੱਪੜ ਵੱਲ ਨੂੰ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਸਦਾ ਖੂਹ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਿਲਕੁਲ ਅੱਲਫ਼ ਨੰਗੇ ਛੱਪੜ ਕੰਢੇ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਬੜੀ ਹੀ ਬਿਬਲਤਾ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ

ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਹ ਕੀ ਖੇਡ ਰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਜੁੜ ਕੇ ਨਿਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵਲੀਨ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਭੁੱਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਭੁੱਲਾ ਉੱਠ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਜਾ ਦੱਸਿਆ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਹ ਖਭਰ ਸੁਣ ਕੇ ਝਰਨਾਟਾ ਹੀ ਛਾ ਗਿਆ ਲੋਕੀ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਮਸਤਾਨੇ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਵਿਚ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਉਂ ਨੱਠੇ ਜਿਵੇਂ ਕਾਹਨ ਦੀ ਬੰਸਰੀ ਸੁਣ ਕੇ ਗੋਕਲ ਦੇ ਗੋਪ ਤੇ ਗੋਪੀਆਂ ਭੱਜਦੇ ਸਨ। ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮਸਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਮਸਤਾਨੇ ਹੋ ਗਏ। ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਗਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਚਰਨ ਪਾਓ। ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇਖ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲ ਪਏ। ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ। ਮਾਈ ਨੰਦੀ ਪਰੋਠੇ ਬਣਾ ਕੇ ਖੰਡ ਤੇ ਮੱਖਣ ਥਾਲ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਧਰਿਆ। ਅੱਗੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਖੰਡ, ਘਿਉ ਤੇ ਪਰੋਠੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਅੱਗੋਂ ਬੋਲੇ, “ਇਹ ਤਾਂ ਖਾਣਾ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀਆਂ ਦਾ ਹੈ।” ਸਾਧੂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਤਾਂ ਵੇਸਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ, ਲੱਸੀ ਤੇ ਗੰਢੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੰਦੀ ਤੇ ਕਿਰਆਟੀ ਪੀਹ ਕੇ ਛੋਲਿਆਂ ਦਾ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਤੇ ਉੱਪਰ ਗੰਢਾ ਰੱਖ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕ ਲਿਆ। ਕੋਈ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛੱਕ ਕੇ ਫਿਰ ਬਾਹਰ ਉਜਾੜਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਆਸ਼ਕ, ਫਕੀਰ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਦਾਸ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਝੂਠੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਇੰਨਾਂ ਦੀ ਆਸ਼ਕੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਤੇ ਟਿੱਬਿਆਂ, ਵਣਾਂ ਤੇ ਪਰਬਤਾਂ ਤੇ ਵੱਗਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ਸ਼ੀਹਾਂ ਤੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਸੱਪਾਂ ਨਾਲ ਯਰਾਨੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਮਜੀਠੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਰੰਗ ਨਾ ਆਵੇ ਨੇੜੇ, ਰੰਗ ਹੱਸੇ ਰੰਗ ਰੋਵੇ ਚੁਪ ਵੀ ਕਰ ਜਾਹੁ, ਪਰਵਾਹ ਨਾਹੀ ਕਿਸੇ ਕੋਈ ਬਾਜ ਸੱਚੇ ਨਾਹੀ। ਐਸੇ ਹੀ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਗੁਜਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜਾ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮਹਾਰਾਜ ਇਸੇ ਹੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਛੱਪੜ ਤੇ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਨਾ ਕੋਈ ਗਲ ਬਸਤਰ ਸੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਪੰਲਘ ਬਿਸਤਰਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਮਹਿਲ ਮੰਦਰ, ਰਾਤ ਦਿਨ ਬਾਹਰ ਹੀ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਲਫ ਆਹਰ ਅਲਪ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕੋਰੀ, ਵਗਦੇ ਠਕਿਆਂ, ਪੈਂਦੀਆਂ ਬਾਰਸ਼ਾਂ, ਲਿਸ਼ਕਦੀਆਂ ਬਿਜਲੀਆਂ, ਪਹਾੜਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਸ਼ਿਅਲ ਦੀਆਂ ਰਾਤਾਂ, ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਬਾਹਰ ਹੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਕੱਟਦੇ ਸਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸ਼ਖਤ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਕਾਲਜਾ ਫਟਦਾ ਸੀ। ਆਪ ਤਾਂ ਰਜਾਈਆਂ ਦੇ ਸੁੱਖ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਸਭ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਾਲੀ ਸੋਹਣਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਈ ਦਾ ਚੰਨ ਬਾਹਰ ਗਰਮੀਆਂ ਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਸੀਸ ‘ਤੇ ਸਹਾਰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗਰਮੀ ਕੋਈ ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰ ਸਕਦਾ। ਆਪ ਗਰਮੀਆ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜੇ ਸਨ, ਇਕ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਪਿੰਡੋਂ ਤੁਰੇ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀਏ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨਿਆ ਕਰਨ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਇਹ ਇੱਕਠ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਹੌਲਦਾਰ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਨੱਥੂ ਅੱਜ ਪੰਚਾਇਤ ਇੱਕਠੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡੋਂ ਕਾਫੀ ਬੰਦੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਨਿਕਲੇ, ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਆਪਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਬਸਤਰ ਲੈ ਆਈਏ। ਨਿਮਰਤਾ ਭਰੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਇਕ ਰੁਮਾਲੀ ਲੈ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰੁਮਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਚਾਦਰਾ ਵੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅਰਜ਼ਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਚੌਲਾ ਵੀ ਪੁਆ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਨੇੜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਣ ਦਿੰਦੇ। ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਸਲਾਮ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕੀ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਮਨ ਅੰਦਰ ਕੁਟਲਤਾ ਰੱਖ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਆਉਂਦੇ ਦੀ ਹੀ ਤਬੀਅਤ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਏਡੇ ਬਲੀ, ਇਸ਼ਰ ਕੋਟੀ ਤਰਕਾਲ ਦਰਸ਼ੀ, ਤੱਤਵਿਤੇ ਸਭ ਭੁਤ ਭਵਿੱਖਤ ਵਰਤਮਾਨ ਘਟ ਘਟ ਕੇ ਅਮਤਰ ਕੀ ਜਾਨਤ, ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਕੀ ਪੀਰ ਪਛਾਨਤ ਵਾਲੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਸਾਹਿਬ ਦਿਆਲ ਦੇ ਉਧਾਰ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਸੇ ਹੀ ਪਾਸੇ ਕਈ ਦਿਨ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਕਦੇ ਉਠਕੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਜਾ ਬੈਠਦੇ ਸਨ। ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਤੱਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਦਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੈਰਾਂ ਕਰਕੇ ਮੁਕੰਦਪੁਰ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਵਾਸਤੇ ਆਬ-ਏ-ਹਿਯਾਤ ਦੇ ਪਿਆਲੇ ਲਈ ਬੈਠੇ ਸੀ। ਦਿਲ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਅਨੌਖੇ ਹੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਮਨ ਅੰਦਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਹਰਿਆਵਲ ਡਲੁਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਸੀ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਝਾਕੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ ਅੱਜ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਟੁੱਟ ਜਾਣਗੇ ਅੱਜ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕਮਾਲ ਪੀਰ ਆਬੇ ਹਯਾਤ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਲਈ ਬੈਠਾ ਹੈ ਅੱਜ ਸਾਰੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੇਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਲ ਗੁਰੂ ਕਾਮਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲੇਗਾ ਅੱਜ

ਕਾਇਆਂ ਵੀ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਸੰਕਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ ਅੱਜ ਚਮੜੇ ਦੀ ਕੈਦ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਬਿਰਥੀ ਨਹੀਂ ਜਾਦੀ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੁਲਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੰਨੀ ਜਾਦੀ ਹੈ ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਉਜਲਾ ਹੋ ਜਾਦਾ ਹੈ ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਭ ਲੇਖੇ ਮੁਕ ਜਾਦੇ ਹਨ ਸਾਧੂ ਦੇ ਮੁਖ ਉਜਲ ਹੋਤ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਜੋੜਾ ਸੁੱਚੇ ਤਿੱਲੇ ਨਾਲ ਕੱਢ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਹਿਲਾਂ 50 ਸਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੋੜਾ ਪਹਿਨਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਧੂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ, ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਣਾ, ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ। ਧਰਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਅਮਨ ਖਾਵੇ ਤਾਂ ਸੀਨਾ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਦਾ ਹੈ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ 'ਕਬੀਰ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਭਇਆ ਜੈਸੇ ਗੰਗਾ ਨੀਰ ਪਾਛੇਂ ਲਾਗੇ ਹਰ ਫਿਰੇ ਕਹਿਤ ਕਬੀਰ ਕਬੀਰ, ਅੱਜ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਜੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੇਵਾ ਥਾਂ ਪਾਈ 'ਸਾਧ ਕੀ ਸੇਵਾ ਬਿਰਥੀ ਨਾ ਜਾਏ, ਸਾਧ ਕੀ ਸੇਵਾ ਨਾ ਪੋਹੇ ਧਰਮ ਰਾਏ, ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਆ ਕੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਬੜੇ ਚਿਰਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪਿਆਸਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਦਿਲ ਤੜਪ ਰਿਹਾ ਸੀ ਨੈਣ ਲੋਚਦੇ ਸਨ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਸੀਨਾ ਸਰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ਼ਰਦਾਈ ਛੱਕਦਿਆ ਛੱਕਦਿਆਂ ਦੇ ਘੁੱਟ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਵੱਲ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਲਉ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਆਬੇ ਹਿਛਾਤ ਦਾ ਪਿਆਲਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਰਦਾਈ ਦਾ ਘੁੱਟ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਲੰਘਿਆ ਤਾਂ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਦੇ ਕਵਾੜ ਖੁਲ ਗਏ ਦਿਵਯ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਖੁਲ੍ਹ ਗਈ ਮਜੀਠੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਆ ਗਿਆ ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਨਦਿਰ ਨਿਹਾਲ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਜਾਉ ਤੈਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਮੈਂ ਦਾਖਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੁਣ ਘਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਤੁਰ ਤਾਂ ਪਿਆ ਪਰ ਅਜੇ ਘਰ ਦਾ ਕੁਝ ਪਿਆਰ ਸੀ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਫਿਰ ਘਰ ਵੱਲ ਚਲ ਪਿਆ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕਾਮਲ ਪੀਰ ਸਭਨਾਂ ਗੱਲੀਂ ਸਮਰਥ ਹੈ ਸਭ ਥਾਈ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਿਚ ਐਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਛਕਣ ਨਾਲ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਾਪ੍ਰਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਛਕਣ ਨਾਲ ਤਰਲੋਕੀ ਦੀ ਖਬਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ ਸਾਰੀ ਕਲਾ ਕੁਦਰਤ ਮੇਰੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਿਵਾਂ ਦੇਵੇਂ ਭਾਵੇ ਮਾਰ ਦੇਵੇ ਕਲਾ ਦੇ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਰ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ ਖਾਲੀ ਵੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਗੁੰਗਿਆ ਤੋਂ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਵਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਿੰਗਲੇ ਤੇ ਲੂਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਘਟ ਘਟ ਦੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੋਰੀ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਬੁ ਘਰ ਵੱਲ ਤੁਰਿਆ ਦਿਸਣੋਂ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਫਿਰ ਭੈ ਆ ਕੇ ਪਿਛੇ ਮੁੜਿਆ, ਦਿਸਣ ਲੱਗਾ ਬੈਠ ਗਿਆ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਘਰ ਵੱਲ ਤੁਰਿਓ ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕਲਾ ਖਿਚੀ ਬੈਠੇ ਤਿੰਨ ਮੀਲਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ ਸੀ ਉਥੇ ਦਿਬਚਕੂ ਫਿਰ ਭੰਦ ਹੋ ਗਏ ਜੋ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਧਰੋਂ ਸੱਖਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਗਿਆਨ ਚਿਰਾਗ ਬੁੱਝ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਹੋਈ ਫਿਰ ਰੋਣ ਲੱਗਾ ਨਾ ਘਰ ਜੋਗਾ ਰਿਹਾ ਨਾ ਸਾਧੂ ਰਿਹਾ ਬੇੜੀ ਨਾ ਪਾਰ ਨਾ ਉਰਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਦਰਿਆ ਦੇ ਹੀ ਝੋਲੇ ਖਾਣ ਲੱਗੀ ਮਨ ਵੈਰਾਗੀ ਹੋ ਗਿਆ ਮੁੜ ਗਵਾਚੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਫਿਰਦਾ ਪਰ ਵੱਖਤ ਖੁੰਝਿਆ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਜਿਵੇਂ ਘਾਟੇ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਵਪਾਰੀ ਨਿਮੋਝੁਣਾ ਹੋ ਕੇ ਮੱਥਾ ਪੁਣਦਾ ਹੋਵੇ ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਮੁੜ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੋਰ ਜੁ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਨ ਉਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਖਜ਼ੂਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਡਿਗਣ ਵਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਮੇਰੀ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ ਮੇਰੇ ਤੇ ਤਰਸ ਕਰੇ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਦਾਸ ਹੋਵਾਂਗਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਵਾਂਗ ਦੂਰੇ ਦੂਰੇ ਪੀਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਸਾਬੁ ਵਿਯੋਗੀਆਂ ਵਾਂਗ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਹੱਸਣਾ ਬੋਲਣਾ ਸਭ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਬੈਰਾਗ ਨਾਲ ਮੰਨ ਸੁਧ ਸਾਫ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਗਿਆ 'ਵਸਤੂ ਅੰਦਰ ਵਸਤ ਸਮਾਵੇ ਦੂਜੀ ਹੋਵੇ ਪਾਸ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਬੇ ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੇ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਬਾਰੇ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੈਸੇ ਬਾਲਕ ਭਾਏ ਸੁਵਾਏ ਲੱਖ ਅਪਰਾਧ ਕਮਾਵੇ ਘਰ ਆਏ ਝਿੜਕੇ ਬਹੁ ਭਾਤੀ ਬਹੁੜ ਪਿਤਾਂ ਗੱਲ ਲਵੇ ਸੁਬਾਏ ਔਗੁਣ ਬਖ਼ਸ਼ ਲਾਉ ਆਗੈ ਮਾਰਗ ਪਾਣੈ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਬਹੁਤ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਆਜਿਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੇਰਾ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਮੋੜ ਹੁੰਦਾ ਚੰਗਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਝੱਟਪੱਟ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਵੱਲ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬੰਦਾ ਭੇਜ ਕੇ ਸਦਵਾ

ਲਿਆ ਮੁਨਸ਼ੀ ਵੀ ਮਜਾਰੇ ਦਾ ਆਧਰਮੀ ਹੀ ਸੀ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਸੁਨੇਹਾ ਸੁਣ ਕੇ ਝੱਟ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸਰੀਰ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਦਾ ਲੱਤਾਂ ਥਿੜਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਡੰਡਵਤ ਡੰਡਾਉਤਾ ਕਰਦਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਆ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਦਾ ਵੈਰਾਗ ਬੇਸ਼ਮਾਰ ਛੁੱਟ ਪਿਆ ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਨਿਗਾਂ ਉਤਾਹ ਚੁਕ ਦੇਖਾ ਤੇਰੀ ਨਿਗਾਂ ਸਾਫ ਹੈ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਨੀਵੀਂ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤਰਸਾਉਣੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਨੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਫਿਰ ਐਸਾ ਰੰਗ ਚੜਿਆਂ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁੱਧ ਨਾ ਰਹੀ ਭਰਪੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਨਾਮਿਆਂ ਕੋਈ ਕੋਰੀ ਝਾਜਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਰਕੇ ਲੈ ਆਉ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਕੁਲਾਵਾ ਭਰਕੇ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆਂ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ ਨਾਨਕ ਚੜੀ ਰਹੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਐਸਾ ਨਸ਼ਾ ਪਿਲਾਇਆ ਮੇਰੇ ਕਾਮਲ ਪੀਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਠੋ ਉਠਾ ਕੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਝਾਜਰ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਲਾਈਂ ਐਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਮ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਝਾਜਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪੀ ਗਿਆ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਕੇ ਉਠਾ ਕੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚਲੋਂ ਜਹਾਂ ਪਰ ਤੁਮਾਰੇ ਪੈਰ ਵਗਦੇ ਹਨ ਚਲੇ ਜਾਉ ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਤੁਮਾਰਾ ਕੋਈ ਕਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਫਤੇਹ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕਿਤੇ ਨਾ ਲੱਭੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਫਤੇਹ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਕਿਤੇ ਸਾਬੁ ਦਿਆਲ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਬਹੁਤ ਲੋਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਆਪ ਦੀ ਨਿਗਾਂ ਤੋਂ ਅਕਾਸ਼ਾ ਪਤਾਲਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਰਲੋਕੀ ਨਾਥ ਹੋ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਜਿਥੇ ਵੀ ਹੋਵੇ ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲਵਾਂ ਬਠਿੰਡੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਇਹ ਦਾਤ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਤੇਹ ਸਿੰਘ ਬਠਿੰਡੇ ਜਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਉਤਰਿਆ ਇਕ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਥੱਲੇ ਇਕ ਥੜਾ ਬਣਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਥਵੇ ਤੇ ਇਕ ਫਕੀਰ ਮਸਤ ਗੋਦੜੀ ਉਪਰ ਲਈ ਹੋਈ ਪਿਆ ਸੀ ਮਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਪੁਛਣ ਚਲਾ ਗਿਆ ਪਈ ਇਹ ਮਸਤ ਕਿਥੋਂ ਦੇ ਨੇ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ ਪੂਰੀ ਪਛਾਣ ਨਾ ਲੱਗੀ ਜਦੋਂ ਪੁਛ ਕੇ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਦੇਖਿਆ ਉਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਥੇਰਾ ਟੋਲਦਾ ਫਿਰਿਆ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਿਧਰ ਚਲੇ ਗਏ ਮੁੜ ਹਾਰ ਥੱਕ ਕੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲਰਾਜਾ ਜੀ ਦੀ ਨਿਗਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਪਾਪੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਜਿਸ ਵੱਲ ਮਿਹਰ ਭਰੀਆ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ।

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਇੰਗੜਾਂ ਤੋਂ ਉਠਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਬਾਬੇ ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਗਏ ਕੁਝ ਦਿਨ ਰਹਿ ਕੇ ਕੁਰਕਸ਼ੇਤਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾ ਨਿਕਲੇ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦਾ ਮੇਲਾ ਜਾ ਦੇਖਿਆ ਦੋ ਢਾਈ ਮਹੀਨੇ ਇਸੇ ਹੀ ਪਾਸੇ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹੇ ਪਿੰਡੋਂ ਮੁਸਾਪੁਰੀਏ ਸੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਤਾ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਬਹੁਤ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਸੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਜਿਥੇ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਲੱਭਣ ਭਾਲ ਕੇ ਲੈ ਆਓ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਧਰ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਜਾ ਨਿਕਲੇ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਖਰੀ ਟਾਈਮ ਸੀ ਆਖਰੀ ਨੀਰ ਵਗਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ

ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਖਿੱਚ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੀ ਝਾਕੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸਰਹੰਦ ਰੋਪੜ ਦੀਆਂ ਸਰਹੰਦ ਰੋਪੜ ਦੀਆਂ ਸੈਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਮੂਸਾਪੁਰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਖਿੱਚ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੀ ਝਾਕੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸਰਹੰਦ ਰੋਪੜ ਦੀਆਂ ਸੈਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਮੂਸਾਪੁਰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਮੁੰਦਰ ਦੀ ਮੁਹਰੇ ਫਲਾਈ ਹੇਠਾਂ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਮੂਸਾਪੁਰ ਤੋਂ ਇਕ ਮੂਲਾ ਸਿੰਘ ਸੂਬਾ ਹਨੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮੁੜ ਆ ਕੇ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੁਹਾਡੀ ਫਲਾਹੀ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਹੀ ਸੁਣਕੇ ਨੱਸਿਆ ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵੀ ਉਠ ਕੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੱਧੇ ਰਵਾਂ ਰਵੀਂ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੰਜੀ ਕੋਲ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ ਆਖਰੀ ਸਵਾਸ ਸੀ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਖਾਹਿਸ਼ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਸੀ। ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮੌਕਸ਼ ਬਖਸ਼ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਖੜਿਆਂ ਤੇ ਹੀ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਾਣ ਅੰਤ ਹੋ ਗਏ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੱਚਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਠੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਡੱਲ ਪਤਾਸਿਆਂ ਦੀ ਭਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਆਣ ਰੱਖੀ ਹੋਰ ਵੀ ਲੋਕ ਦਰਸ਼ਨ ਭੇਟਾ ਕੋਈ ਕੁਛ, ਕੋਈ ਕੁਛ ਲਿਆਵੇ ਮਿਸ਼ਰੀ, ਦਾਖਾਂ, ਫੁਹਾਰੇ ਆਦਿ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਢੇਰ ਲੱਗ ਗਏ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪਤਾਸੇ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਿਆਂਦੇ ਸਨ। ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ਪੁਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਇੱਕਠੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਅੱਗੋਂ ਦੇਖਣ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਕੋਠਾ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਭਰਮ ਹੋਇਆ ਐਨੀ ਦੁਨੀਆ ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ‘ਤੇ ਬੈਠੀ ਹੈ ਕੋਠਾ ਜ਼ਰੂਰ ਡਿੱਗ ਪਵੇਗਾ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨ ਲੱਗਾ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਿਲ ਦੀ ਬੁਝ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਭਾਈ ਅੱਗੇ ਆ ਜਾਉ ਇਹ ਕੋਠਾ ਡਿੱਗਦਾ ਢਹਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਪੱਕਾ ਬਣੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕੋਠੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਅੱਜ ਇਥੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਦੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਐਸਾ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਝੂਠੇ ਹੋ ਗਏ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠ ਗਏ ਮਹਾਰਾਜ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕੋਈ ਨੌਂ ਦਸ ਵਜੇ ਤਕ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ ਸੜ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੋਠੇ ਤੋਂ ਉਠਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਝੁੰਡ ਜਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਗਣੇਸ਼ਾ ਘੁਮਾਰ ਤੇ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਨ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਣੇਸ਼ਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪਾਣੀ ਲੈ ਆਉ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਣੇਸ਼ੇ ਨੇ ਚੌਂਕੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗਾਗਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਇਆ ਗਣੇਸ਼ੇ ਨੇ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਕੀਤੀ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਜਾਣ ਕਾਰਣ ਉਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਬਚਨ ਨਹੀਂ ਲਏ ਗਏ ਹੋਰ ਕਈ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਣੇਸ਼ੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਉਥੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ ਆਪ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾ ਨਿਕਲੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਸੈਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੜ ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਵਾਂ ਦੇ ਮਜਾਰੇ ਆ ਠਹਿਰੇ ਇਥੇ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਕੁਝ ਦਿਨ ਰਹੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਜਾ ਨਿਕਲੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਟਹਿਲਦੇ ਟਹਿਲਦੇ ਸੁਜੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤਣੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫੀ ਰੰਦ ਹੈ ਮੋਰਾਵਲੀ, ਸੁਜੋਂ ਤੇ ਕਿੱਤਣੇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਜਾ ਬੈਠੇ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਆਗੇ ਸਾਖੀ ਸੁਜੋਂ ਦੀ ਚੱਲੀ

1909 ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ 13 ਮੱਘਰ ਨੂੰ ਮੂਸਾਪੁਰ ਤੋਂ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚਲੇ ਸਨ। ਮਾਘ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁੱਜੋਂ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਆਣ ਬੈਠੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉੱਤੇ ਪਤਲੀ ਜਿਹੀ ਚਾਦਰ ਸੀ ਰਾਤ ਪੁਰ ਦਿਨ ਬਾਹਰ ਉਜਾੜਾ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਅਠਾਰਾਂ ਵੀਹ ਦਿਨ ਇਸੇ ਹੀ ਪਾਸੇ ਰਹੇ ਨਾ ਕੁਝ ਖਾਧਾ ਨਾ ਕੁਝ ਪੀਤਾ। ਨਾਮ ਦੇ ਹੀ ਉਧਾਰ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਐਸੀ ਚਾਲੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖੀ ਸੁਣੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ, ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ, ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਪਾਸੋਂ ਸਾਰੀ ਕਥਾ ਸੁਣ ਕੇ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਕੌਤਕ ਸੁਜੋਂ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕੀਤੇ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਆਏ ਡੰਗਰ ਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਫਕੀਰ ਹੈ। ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਉਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨਾ ਕੁਝ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕੁਝ ਪੀਂਦਾ ਹੈ। ਪੌਰ ਮਾਘ ਦੀ ਸਰਦੀ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਹਨ ਨਾ ਕੋਈ ਉੱਪਰ ਕੱਪੜਾ ਹੈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇੰਨੀ ਸਰਦੀ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਨ ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਚਲਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕੋਈ ਮੰਜੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕੋਈ ਕੱਪੜਾ ਹੈ। ਇਕ ਗੱਲ ਅਲਫੀ ਹੀ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਹੈ ਸਰਦੀ ਨਾਲ ਪਏ ਪਾਣੀ ਜੰਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਅਸੀਂ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ ਤਾਂ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਲੰਘ ਗਏ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਬਹੁਤ ਕੰਬ ਉੱਠਿਆ। ਐਨੀ ਕਠਿਨ ਧਾਰਨਾ ਘੋਰ ਤਪੱਸਵੀ ਕੋਈ ਨਿੰਰਕਾਰ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਚਲੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਮੁੜ ਫਿਰ ਇਸ ਹੀ ਪਾਸੇ ਬੈਠ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਖਿਆਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖੇਤ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਛੱਡਿਆ। ਸਿਆਲ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਸਤ ਰੁੱਤ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਖਿਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਫਿਰ ਸਭ ਪਾਸੀਂ ਹਰਿਆਵਲ ਹੀ ਹਰਿਆਵਲ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਬਣਾ ਪਰਬਤਾਂ ‘ਤੇ ਕਹਿਰ ਦਾ ਨੂਰ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾੜੀਆਂ ਉੱਤੇ ਭੋਰੇ ਪਏ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਖੁਤਾਂ ਵਿਚ ਗੰਦਲਾਂ ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਕੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਫਗਣ ਚੇਤਰ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਲੋਂ ਪਾਸੇ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਇਕ ਕੁੱਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਕੁੱਲੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਦੇਖ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿੱਡੇ ਮਹਿਲ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਿੱਡੀਆਂ ਕਿੱਡੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਦੇਖ ਹੀਰੇ ਲਾਲਾਂ ਨਾਲ ਜੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੁਜੋਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਜ ਸੁਜੋਂ ਵਿਚ ਕੱਚਾ ਮਕਾਨ ਨਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਸਭ ਲੋਕੀ ਮਾਲੇ ਮਾਲ ਹਨ ਬੜੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਭਵਿੱਖਤ ਬਚਨ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਮਜ਼ ਵਿਚ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਸੇ, ਇਕ ਸਾਲ ਆਪ ਜੀ ਉਸ ਕੁੱਲੇ ਵਿਚ ਰਹੇ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੀਤਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਇਕ ਫਲਾਹੀ ਸੀ ਫਲਾਹੀ ਦਾ ਡਾਣਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਲਫਮਾਂ ਸੀ। ਫਲਾਹੀ ਤੇ ਮਣਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਾਈ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੋ ਚੀਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੇਵਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਕ ਉੱਠਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਬੰਗਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਾਵਾਂ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਭਾਈ ਸਹਿਬ ਜੀ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਖੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਖੂਹ ਦੇ ਇਕ ਚੀਨ ਦੇ ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਬੰਗਲਾ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਰਿਹਾ ਕਰਨਗੇ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਇਸਤੋਂ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਲੱਕੜ ਤੇ ਇੱਟਾਂ ਲੈ ਆਂਦੀਆਂ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਨੀਂਹ ਦਾ ਮਹੂਰਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖ ਆਉ ਇੱਟ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਏ। ਉੱਥੇ ਇੱਟਾਂ ਸੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣੀ ਨੀਯਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਖੂਹ ਛੱਡ ਕੇ ਤਿੰਨ ਖੇਤ ਅੱਗੇ ਚਲੇ ਗਏ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਪੁਰ ਜਾ ਕੇ ਖੜੇ ਹੋਏ ਆਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਸਾਡੀ ਜੇ ਕੋਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇ। ਖੇਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਨ ਸਭ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਜਿੱਥੇ ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਉੱਥੇ ਹੀ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਖੇਤ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੀ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿੰਡ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿ ਦੇਗ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਉ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਦੇਗ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਹੀ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਹੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਵੈਰਾਗ ਨਾਲ ਅੱਥਰੂ ਵਗਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਚਰਨਾਂ ‘ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ, ਮਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗਦ ਗਦ ਹੋ ਉੱਠਿਆ। ਨੀਂਹ ਪੁੱਟ ਕੇ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਇੱਟ ਰੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਹ ਸਾਡਾ ਤਖ਼ਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ 16 ਘੁਮਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ 7 ਘੁਮਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਏ ਹੋਏ ਗੱਡੇ ਹੀ

ਖੜਿਆ ਕਰਨਗੇ ਦੇ ਘੁਮਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਜੋੜੇ ਹੀ ਰੱਖ ਹੋਣਗੇ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪ ਫਿਰ ਉਸੇ ਹੀ ਮਨੋ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਸੰਨ 1911 ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ 13 ਸਾਵਣ ਨੂੰ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ ਤੋਂ ਮਿਸਤਰੀ ਲੈ ਆਵਾਂ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜਤ ਲੈਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸੇਵਾਦਾਰ ਆਪੇ ਹੀ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਕੁਛ ਦੇਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੰਗਲ ਰਾਮ ਗੋਸਲਾਂ ਤੋਂ ਮੀਂਹਾਂ ਸਿੰਘ, ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਮੂਸਾਪੁਰ, ਭਰੋਮਾਜਾਰੇ, ਝਿੰਗੜਾ ਤੋਂ ਲੱਕੜ ਦਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਮਾਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਥੱਲੇ ਭੋਰਾ ਇਕ ਛੱਤ ਉੱਪਰ ਜਾ ਕੇ ਬਣਾਈ ਦੇ ਛੱਤਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਉਪਰਲੀ ਛੱਤ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਛੱਤ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਧੁਆ ਕੇ ਧੂਪ ਦੁਆ ਕੇ ਵਿਛਾਈ ਕਰਦਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਛੱਤ ਤੇ ਸਰੋਆਮ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ਼ੀਤਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਧੂਪ ਦੇਣਾ, ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਪੂਰਾ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡੋਂ ਬੀਬੀਆਂ ਕਾਫੀ ਸੰਗਤਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡੋਂ ਸੰਗਤ ਨਿਕਲ ਦੇ ਖੇਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਸਨ। ਉੱਠ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਜਾਵੇ। ਸੰਗਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, “ਤੂੰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਗੁਰੂ ਮੇਰੇ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਆਈਆਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ” ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਸੁਣਾਗਾਂ ਹਾਲੇ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਮੁੜ ਜਾਵੋ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੁਣਾਗਾਂ ਜਦੋਂ ਮੇਰ ਤਖ਼ਤ 17 ਘੁਮਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੀ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਉੱਤੇ ਖਲੋਤੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ, “ਤੂੰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਗੁਰੂ ਮੇਰੇ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਖੜੀਆਂ।” ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਜਾਣ। ਕਾਫੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਪੰਜ ਘੁਮਾਂ ਜਗ੍ਹਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ ਲੁਆ ਦਿੱਤੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਦੋਂ ਮਨੋ ਤੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਘਰ ਬਹੁਤ ਸੇਵਕ ਬਣ ਗਏ। ਬੰਗਲਾ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੰਗਲੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਰਹਿਪਾ, ਝਿੰਗੜਾ, ਮਜਾਰਾ, ਗੋਸਲ, ਭਰੋਮਜਾਰਾ, ਮੂਸਾਪੁਰੋਂ, ਕਾਫੀ ਸੇਵਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਬੰਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਝਿੰਗੜਾ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਸਦਾ ਨਾਲ ਹੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਹਮਾਰਾ ਵਜ਼ੀਰ ਹੈ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਇਹ ਵੀ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ ਮੇਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਨਾਮੇ ਦਾ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੂਰਜ ਦੀ ਟਿੱਕੀ ਨਿਕਲਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਜੋਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਫਿਰ ਰਹਿਪੇ ਆ ਜਾਣਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਕਾਫੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਸਾਖੀ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਡਾਉਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੀ ਐਸਾ ਗ੍ਰਹਿ ਚੱਕਰ ਲੱਗਾ ਕਈ ਦਿਨ ਤਕਲੀਫ਼ ਰਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਐਸਾ ਹੋਇਆ ਸਵਾਸ ਚਲਦੇ ਚਲਦੇ ਰੁਕ ਗਏ। ਸਰੀਰ ਠੰਡਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਵਾਹਿਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਧਰਮਪੁਰੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਧਰਮਰਾਜ ਉੱਠ ਕੇ ਖਲੋ ਗਿਆ। ਅੱਗੋਂ ਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਉਹ! ਜਲਦੀ ਕਰੋ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਕੇ ਆਵੋ। ਹਾਂ! ਧੋ ਭਿਆਨਕ ਜਿਹੀਆ ਕਾਫੀ ਡਰਾਉਣੀਆ ਜਿਹੀਆ ਸੂਰਤਾਂ, ਦੋ ਦੋ ਸਿੰਗ, ਚਾਰ ਚਾਰ ਉਂਗਲ ਲੰਬੇ ਲਾਲ ਨੇਤਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਲੱਗੇ ਅੱਗੋਂ ਝਟਪਟ ਧਰਮਰਾਜ ਜੀ ਜਮਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਓ ਤੁਸੀਂ ਇਸਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਨ ਜਾਣਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ

ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਦੇ ਨਰ ਸੂਤਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਤ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਸਨ ਇਕ ਪਲਕ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਜਾਓ। ਇਸਦੀ 15 ਸਾਲ ਉਮਰ ਬਾਕੀ ਹੈ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਉੱਠਿਆ। ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਉਸ ਉੱਠ ਕੇ ਸੁਣਾਈ 15 ਸਾਲ ਹੋਰ ਜੀ ਪਿਆ। ਐਸੀ ਬਰਕਤ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕੋਈ ਜੀ ਕਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀ ਜਮ ਕੀ ਤਲਬ ਨਾ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਜਾ ਜੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਬਸਰ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਪੜਦਾ ਰਿਹਾ ਕਰੇ, “ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੋਣਗੇ ਸਹਾਈ ਵੇਲੇ ਅੰਤ ਦੇ” ਤੇਰੇ ਸੇਵਕ ਕੋ ਭਉ ਕੁਛ ਨਾਹੀ ਜੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੈ ਨੇੜੇ” ਐਸਾ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਫਲ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ। ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਈ ਗੁੱਝੀਆ ਰਮਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਰਮਨ ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਕੁਛ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੰਨ 1912 ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤੇ ਜਰਮਨ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਬਹੁਤ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕੋਈ ਗੈਬੀ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਖੜਾ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਝਲਕ ਝਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜ ਗਾਲੀਆਂ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਸਿੰਘ ਕਿ ਮੇਰੀ ਬੈਠੇ ਦੀ ਕੋਢੀ ਧੜਕ ਧੜਕ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਇਕ 40 ਸਾਲ ਦੀ ਔਰਤ ਕਿਤਨੇ ਵੱਲੋਂ ਚੱਲੀ ਆਵੇ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਹੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਨੰਰਜਣ ਉੱਠ ਛੇਤੀ ਕਰ ਰੋਟੀ ਪਈ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਉਹ ਸੋਟੀ ਚੁੱਕ ਜਿਹੜੀ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਸ਼ਾਲੀ ਦੇ ਗਿੱਟੇ ਭੰਨ ਸੁੱਟ, ਹੁਕਮ ਕਿਹੜਾ ਮੋੜ ਸਕੇ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਸੋਟਾ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜ ਪਿਆ ਉਸ ਆਉਂਦੀ ਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਮੇਰੇ ਮੋਹਰੇ ਨੱਠ ਪੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਵਜਾਉਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਬੁੱਢੀ ਵੀ ਵਿਚਾਰੀ ਡਰਦੀ ਭੱਜ ਪਈ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਕਦੇ ਮੋਢੇ ਉਤੇ ਘੁਮਾਂ ਕੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਘੁਮਾਂ ਕੇ ਭੁੰਜੇ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ। ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਕਿਤਨੇ ਜੇ ਨੇੜੇ ਆ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਿਆ ਜਦੋਂ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਮੁੜ ਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ “ਨੰਰਜਣ ਨਾਂ ਕੁੜੀ ਮੇਰੇ ਤੇ ਨਾ ਕੁੜੀ ਤੇਰੇ ਮੈਂ ਜੋੜੀ ਕਿੱਥੋਂ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂ। ਬੁੱਢੀ ਦਾ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਜਾਵੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਸੁੱਝਦਾ ਹੈ। ਜਰਮਨ ਦੀ ਜੰਗ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਚ ਪਏ ਹਨ” ਇਹ ਬਚਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ 1912 ਵਿਚ ਆਖੇ ਸਨ, ਸੰਨ 1914 ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਲੱਗ ਗਈ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਮਜ਼ ਮਾਰੀ ਸੀ ਫੇਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਿਆ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਸੀ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਦਿਨ ਪੁਰ ਦਿਨ ਕਾਫੀ ਰੌਣਕਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਸ ਵਧਦੀ ਰੌਣਕ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਈਰਖਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਵਿਚੋਂ ਵਿਚੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਰਾਪੋਗੰਡਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੋ ਧੜੇ ਬਣ ਗਏ। ਇਸ ਸੰਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤ ਦੁਨੀਆਂ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਹ ਕੇ ਮਾਰਪੀਟ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਬਗਾਵਤ ਦੀ ਲਹਿਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਸਾਰੀ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਚੋਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਟਲਤਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚੱਲੀ ਬਰਿਆਈ ਆਈ ਇੱਕ ਤੇ ਜਦੋਂ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਈਆਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫੇਰ ਗੀਤ ਸੁਣਾਗਾ ਅੱਜੇ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਮਹਾਰਾਜ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੋਂ ਹੀ ਛੱਕਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਹੋਰ ਲੋਕ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਵਾਰੇ ਕਦੀ ਸਾਡੇ ਘਰੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਛਕਾ ਦਿਆ ਕਰੋ। ਕਦੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਕਿਸੇ ਘਰੋਂ ਲੈ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹੋਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਵੋ ਐਸਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕੌਤਕ ਕੀਤਾ ਪਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਕਾਫੀ ਕੁਟਲਤਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਅੱਗੇ ਧਰ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਅੰਤਰਜ਼ਾਮੀ ਸਭ ਘਟ ਘਟ ਦੇ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਭਲੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੇ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਕਰਤੀਆਂ ਚਪੇੜਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਪੰਜ ਸੱਤ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕੱਢੀਆਂ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੈਰ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਉੱਠਦੇ ਜਾਣ ਹਨੇਰਨੀ ਆ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਝੂਠਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਝ ਬੈਠੇ ਸਨ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵਿੱਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਐਸਾ ਪੈਤਰਾ ਬਦਲੀਦਾ ਹੈ ਐਸੇ ਵਾਰ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਵਾਰ ਰੋਕੀਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਬਹੁਤ ਫੁਰਤੀਲੇ ਸਨ ਗੱਤਕੇ ਦੇ ਵੀ ਚਮਗੇ ਖਿਡਾਰੀ ਸਨ। ਕਾਫੀ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਦੇ ਢੰਗ ਦੱਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸਭ ਕੁਛ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿੰਰਕਾਰ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਹਨ "ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ਮੀਠਾ ਲਾਗੇ ਨਾਮ ਪਦਾਰਥ ਨਾਨਕ ਮਾਰੈ" 'ਲੋਕ ਲਾਜ' 'ਨਫਾ ਨੁਕਸਾਨ' 'ਬੇਖਾਸ਼' 'ਬੇਗਰਜ਼' 'ਆਰਫ' 'ਉਰਫ ਗਦਾ' ਇਹ ਨਫੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਰਨਾ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਹਾਨਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਰੱਖ ਲੈਣ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਜ਼ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਰੱਖ ਕੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪਰਸ਼ਾਦੀ ਹਾਥੀ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪਰਸ਼ਾਦੀ ਹਾਥੀ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਚੰਦੂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਆਪ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਨੇ ਰਾਵਣ ਸੀਤਾ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਰੱਖ ਮਾਰਿਆ, ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਯੁੱਧ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਨੇ ਕੌਰਵਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਵਾਇਆ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਯੋਧੇ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉੱਤਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੰਨ 1912 ਵਿਚ ਸਾਵਣ ਭਾਦਰੋਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦਰਗਾਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਸਨਾ ਥੀ ਬੇਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ (ਭਵਿਖਤ) ਹਜ਼ਾਰਾ ਹੀ ਵਰਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸ ਜਾਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲਿਖ ਜਾਦੇ ਹਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਥੱਲੇ ਵਰਤਮਾਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਭ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਚੌਦਾ ਤਪਕ ਭਗਤ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਥੱਲੇ ਵਸਦੇ ਪੁਰੇ ਹੋਏ ਫਕੀਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਕੋਟਾਂ, ਖੰਡਾਂ, ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ 'ਤੇ ਜਾ ਫਿਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇੰਨੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਹਨ ਖੁਸ਼ੀ ਗਮੀ ਹਰਖ ਸੋਗ ਮਾਨ ਅਪਮਾਨ ਰਾਜ ਰੋਕ ਇਕੋ ਸਮਾਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਤਪੁਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਜ਼ੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਚਿੰਤਾ ਤਾਂ ਕੀ ਕੀਜੀਏ ਜੇ ਅਣਹੋਣੀ ਹੋਏ। ਇਹ ਮਾਰਗ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਨਾਨਕ ਥਿਰ ਨਹੀਂ ਕੋਇ। 1912 ਸਾਵਣ ਭਾਦਰੋਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਆਪਣੇ ਬਲ ਸੇ ਐਸੀ ਤਾਰ ਖੈਂਚੀ ਜਿਵੇਂ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਔਤੀਆਂ ਪਾ ਪਾ ਕੇ ਰਾਜੇ ਜਨਮੇਜੇ ਨੇ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਨਾਲ ਖਿੱਚ ਲਏ ਸਨ। ਕਾਫੀ ਸੰਗਤ ਇੱਕਠੀ ਹੋ ਗਈ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ ਪਰਫੁੱਲਤ ਸੀ ਛਲੀਆਂ, ਕਪਾਹਾਂ ਲਹਿ ਲਹਿ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ਚੰਦ ਦੀ ਚਾਂਦਨੀ ਰਾਤ ਪੈਣ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਰਵਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੜਕ ਕੱਢਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਹ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਕ ਸੜਕ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤੇ ਟੋਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਹੂਆਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਸੜਕ 4 ਕਰਮ ਚੌੜੀ ਮੇਲੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਇਕ ਮੋਰਾ ਵਾਲੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੇ ਇਕ ਕਿੱਤਣੇ ਵੱਲ ਨੂੰ। ਸਭ 'ਤੇ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਛੱਲੀਆਂ ਪਟਾ ਕੇ ਸੜਕਾਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆਂ ਮੱਕੀ ਦੇ ਹਾਰਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਫਸਲਾਂ ਪੁਟ ਪੁਟ ਕੇ ਸੜਕਾਂ ਵਿਚ ਦੱਬ ਛੱਡੀਆਂ ਸਨ ਪੁੰਨਿਆ ਦੀ ਰਾਤ ਚੰਦ ਵੀ ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਸਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਠੰਡੀ ਠੰਡੀ

ਚਾਂਦਨੀ ਅਰਸਾਂ ਤੋਂ ਫਰਸ਼ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਡਲ ਵਾਂਗ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਸੁਜੋਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੌਤਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾ ਗਏ। ਦੋ ਕੁ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਅਪਸਰ ਵੀ ਸਨ ਸੂਬੇਦਾਰ ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ, ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਲੰਬੜਦਾਰ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ, ਸਭ ਨੇ ਇੱਲਠਿਆਂ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਰਸਨਾ ਥੀ ਕੀ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ। ਸਾਹਮਣੇ ਜਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਮੁੱਛ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣਾ ਸੀ। ਜੰਲਧਰ ਡੀ ਸੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਜਾ ਕੇ ਰੋਏ, ਦਰਖਾਸ਼ਤ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਇਕ ਸਾਧ ਨੇ ਸਾਰਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫਸਲਾਂ ਸਭ ਵੱਢ ਕੇ ਸੜਕਾਂ ਵਿਚ ਦੱਬ ਛੱਡੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਨਿਆਣੇ ਵੀ ਭੁੱਖੇ ਮਰ ਜਾਣਗੇ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਮਦਦ ਕਰੇ ਉਸਦਾ ਮੋਹਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮੋੜ ਸਕਦਾ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਭਾਰੀ ਗਰੋਹ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਦਮ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਇਕ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾ ਦਾ ਬੰਦਾ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ੀਰ ਆਖਦਾ ਹੈ ਚੱਲ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਮੌਕਾ ਦੇਖੋ। ਵੱਢਕੇ ਮੱਕੀ ਸਮੇਤ ਗਠਾ ਜਮੀਨ ਵਿਚ ਦੱਬ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਲੰਬੜਦਾਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਸ਼ਿਵ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਫਲੀਆਂ ਵੱਢੀਆਂ ਤੇ ਦੱਬੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਛੱਲੀਆਂ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕਹੀ ਨਾਲ ਜਗ੍ਹਾ ਪੁੱਟਣ ਨਾ ਕੋਈ ਟਾਂਡਾ ਨਾ ਕੋਈ ਛੱਲੀ ਦੱਬੀ ਹੋਈ ਲੱਭੇ। ਕਾਫੀ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟੀ ਕੋਈ ਫਸਲ ਦੱਬੀ ਹੋਈ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਆਖਰ ਸਰਮਿੰਦੇ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਤਾਜੀਆਂ ਵੱਢੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਦਿਸਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾ ਆਵੇ। ਇਸ ਕੌਤਕ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਭ ਅਸਚਰਜ ਰਹਿ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਮੂਹਰੇ ਖੜਾ ਬੰਦਾ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਫੜਨ ਲੱਗਿਆਂ ਹੱਥ ਕੁਛ ਨਾ ਆਵੇ ਐਸਾ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਖੇਲ ਦਿਖਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਡੀ ਸੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਲ ਡਿੱਠਾ ਮਨ ਵਿਚ ਖੌਫ ਖਾਧਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਫਸਰ ਲੋਕ ਬੜੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੂਰਵ ਜਨਮ ਦੇ ਬਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਡੀ ਸੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਚਲੋ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਐਸੇ ਮਹਾਂਬਲੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉ ਇਹ ਤਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਕੋਈ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਹੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕੋਈ ਦਰਗਾਹੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਾਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲ ਚਲ ਪਏ ਆਪ ਜੀ ਮਣੇ ਪਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਡੀ ਸੀ ਦੇ ਪੈਰੀ ਬੂਟ ਸਨ ਜਦੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਕਦਮ ਹਾਲੀ ਪਿਛੇ ਹੀ ਸਨ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਬਕਾ ਮਾਰਕੇ ਬੋਲੇ, “ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਜਾਓ ਅੱਗੇ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ” ਡੀ ਸੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁਛਣ ਲੱਗਿਆਂ ਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਲੰਬੜਦਾਰ ਨੇ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਵਿਚ ਸਮਝਾਇਆ ਆਖਦੇ ਹਨ ਪਿੱਛੇ ਲੋਟ ਜਾਓ ਜੁੱਤੀ ਸਣੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਡੀ ਸੀ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਬੂਟ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਸਾਧੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈਦਾ ਹੈ। ਸਾਧੂ ਅੱਗੇ ਨਿਵ ਕੇ ਆਈਦਾ ਹੈ।” ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜਤ ਦਿੱਤੀ। ਜੋੜੇ ਤੱਕ ਡੀ ਸੀ ਪਿਛਲੇ ਖੁਰੀ ਹੀ ਆਇਆ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹੋ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਕੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧੂ ਕਿਸ ਭੁਮਿਕਾ ਵਿਚ ਖੇਡ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮਨਮੁੱਖ ਕੀ ਜਾਨਣ ਕਿ ਫੱਕਰ ਕਿੱਥੇ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹੱਸਣਾ, ਰੋਣਾ, ਬੋਲਣਾ, ਚਲਣਾ, ਫਿਰਨਾ, ਤੁਰਨਾ ਹੱਸਣਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਖੀ ਬੋਲਦੇ ਸਾਂਝੀ ਸਗਲ ਜਹਾਨਾ। ਡੀ ਸੀ ਜੰਲਧਰ ਚਲੇ ਗਿਆ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕੀ ਲੱਗੇ ਈਰਖਾ ਦੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸੜਨ, ਲੱਗੇ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ ਘੋਲਣ। ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਬੰਗਲੇ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਖੂਹ ਸੀ ਚੰਦ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੂਹ ਜਾ ਜੋੜਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਖੂਹ ਛੁਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਲੱਗਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਹਾਕਾਰ ਕਰਨ। ਉਏ! ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕੋ ਕਿਉਂ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹੋ ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਖੂਹ ਛੁਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੱਲ ਨੂੰ ਪਿੰਡੋਂ ਵੀ ਕੱਢ ਦੇਵੋਗੇ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਲੋਕਾਂ ਮਗਰ ਰੋ ਪਿੱਟ ਕੇ ਪਿੰਡ ਕਾਫੀ ਇੱਕਠਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੱਕਾ ਫੈਸਲਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ, ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਧੜੇ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਸਨ। ਕੋਈ ਅੱਠ ਕੁ ਵਜੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਘੜਿਆਲ ਫੇਰ ਕੇ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਲਾਠੀਆਂ, ਸ਼ਵੀਆਂ ਹੱਥੀਂ ਫੜ ਕੇ ਹਮਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਅੱਗੋਂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੰਦੇ ਵੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪੂ ਫਤੇਹ ਸਿੰਘ, ਸੁਜੋਂ ਸ਼ੀਤਲ ਸਿੰਘ, ਨਿਰਜਣ

ਸਿੰਘ, ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਇਹ ਸੱਤ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਧੜੇ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ, ਲਲਕਾਰਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੌਸਲਾਂ ਐਸਾ ਵਧਿਆ ਸਰਾਂ ਵਾਂਗੂ ਚੁੰਗੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਚਿੜੀਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਤੇ ਬਾਜ਼ ਝੱਪਟ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਸ਼ੀਤਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਦੋਹਾਂ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਾਰ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੀਤਾ।

(ਬੈਂਤ)

ਜੇਨੂੰ ਰੰਗ ਲੱਗ ਜਾਏ ਪ੍ਰੇਮ ਵਾਲਾ
ਘੋੜੀ ਮੌਤ ਦੀ ਹੱਸ ਕੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹਦੇ।
ਦਸ ਦਸ ਕੇ ਬੰਦ ਕਟਵਾਂਦੇ ਨੇ,
ਉੱਤੇ ਚਰਖੜੀਆਂ ਦੇ ਝੂਟੇ ਜਾ ਲੈਂਦੇ।
ਨਹੀਂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਡਰਨ ਐਹਿ ਭੋਰੇ,
ਆਸ਼ਕ ਰੱਸੇ ਮੌਤ ਦੇ ਗੱਲ ਪਾ ਜਾਂਦੇ।
ਸ਼ਮਸਤਰੈਜ ਵਰਗੇ ਕਈ ਅਰਫ,
ਖੱਲ ਆਪਣੀ ਹੱਥੀਂ ਲੁਹਾ ਜਾਂਦੇ।
ਮਤੀ ਦਾਸ ਦਿਆਲੇ ਜਿਹੇ ਕਈ ਆਸ਼ਕ।
ਬਾਜ਼ੀ ਜਾਨ ਦੀ ਹੱਸ ਕੇ ਲਾ ਜਾਂਦੇ,
ਸੱਸੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਸੋਹਲ ਕਲੀਆਂ,
ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਗਵਾ ਜਾਂਦੇ।
ਸੋਹਣੀ ਡਰੀ ਨਾ ਮਰਨ ਤੋਂ ਮੂਲ ਦੇਖੋ,
ਕਚਾ ਦੇਖ ਕੇ ਨਦੀ ਵਿਚ ਠਲ੍ਹ ਜਾਂਦੇ।
ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੂਰ ਡੇਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ,
ਖੌਫ ਖਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਡਾਂਗ ਨਾਲ ਚਿੱਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਮੁੜ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆਂ ਦੋਵੇਂ ਜਥੇਦਾਰ ਸੁੱਟ ਲਏ, ਦੋਵੇਂ ਜਥੇਦਾਰ ਡਿਗੇ ਤਾਂ ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਛਾਲਾਂ ਚੁਕ ਲਈਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾ ਕੇ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜੇ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾ ਬੋਲਣ ਨਾ ਲੱਭਣ। ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾ ਕੇ ਲੋਕ ਇੱਕਠੇ ਕੀਤੇ ਦੋ ਬੰਦੇ ਮਰਵਾ ਕੇ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਘਰੀਂ ਆ ਵੜੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਕਿਤੇ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰ ਜਾਉ। ਐਸੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਵਿਚ ਇੱਕਠ ਕਰਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਇਕ ਝਰਿੰਗੇ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬਾਂਹ ਉੱਤੇ ਲਾਠੀ ਮਾਰੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਧੜੇ ਦੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਾ ਲੱਗੀ ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਧੜੇ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਬੰਦੇ ਜਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਨੇ ਬੰਗੇ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਕਟਵਾ ਲਏ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੱਟਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗੀਆਂ ਪਰ ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਚਲਦੀ ਸੀ। ਪਰਚੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੀ ਕਟਵਾ ਲਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਧੜੇ ਦੇ ਸੱਤ ਬੰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮੁੱਕਦਮੇ ਦਾ ਪਰਚਾ ਬਣਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਕ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ, ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਤਿੰਨ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਚਾਰ, ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਪੰਜ, ਸ਼ੀਤਲ ਸਿੰਘ ਛੇ, ਤੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸੱਤ। ਦੂਜੇ ਧੜੇ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਲੰਬੜਦਾਰ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ, ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ, ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ, ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ, ਵੈਰਾਗੀ । ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਚੌਦਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਪਰਚਾ ਕੱਟ ਕੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਧੜੇ ਸਮੇਤ 21 ਸਨ। ਪੁਲਸ ਬਿਆਨ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਗਈ ਸਭ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਸੁਜੋਂ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲੈਣ ਗਏ। ਸੌਂਧੇ ਖਾਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲੈਣ ਗਏ ਨਾਲੇ ਮੌਕਾ ਜਾ ਦੇਖਿਆਂ

ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਖੁਤ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਇਕ ਖੁਹ ਪੁਰ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਠਾਣੇਦਾਰ ਸੌਧੇ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਿਪਾਹੀ ਭੇਜੇ ਜਾਉ ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲੈ ਆਵੇ ਆ ਕੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ। ਸ਼ਿਪਾਹੀ ਗਏ ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹੜਾ ਜਾਵੇ ਗਿੱਧੜ ਦੀ ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਘੁੰਮ ਕੇ ਮੁੜ ਆਏ, ਆ ਕੇ ਆਖਿਆਂ ਜਨਾਬ ਸਾਡੀ ਜੁਰੂਤ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਪ ਜਾ ਕੇ ਪੁਛ ਲਵੋ। ਸੌਧੇ ਕਾਂ ਆਪ ਉੱਠ ਕੇ ਤੁਰਿਆ ਤੁਰ ਤਾਂ ਪਿਆ ਲੱਤਾਂ ਥਿੜਕਦੀਆਂ ਸਨ ਸਰੀਰ ਸੁੰਨ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਭੁਕ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਹਮਣੇ ਜਾ ਕੇ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਬੋਲ ਕੇ ਆਖਿਆਂ ਦਸੋ ਆਪ ਦੀ ਕਿਸ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਜਾਓ ਲੋਟ ਜਾਓ ਹਮਾਰੇ ਸਾਥ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੜਿਆ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਸੌਧੇ ਖਾਂ ਨੇ ਫੇਰ ਆਖਿਆ, “ਬਿਆਨ ਲਾਓ” ਨਾਲੇ ਇਕ ਭੁਮੁਜੇ ਤਖ਼ਤ ਪਿਆ ਸੀ ਉਸ ਉੱਪਰ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਤਖ਼ਤ ਪੌਸ਼ ਤੇ ਸੌਧੇ ਖਾਂ ਬੈਠਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਗਾਲੀ ਧਰ ਲਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਤੁਮਾਰੀ ਕਿਆ ਹੈਸੀਅਤ ਹੈ ਹਮਾਰੇ ਤਖ਼ਤ ਪੁਰ ਬੈਠਣ ਦੀ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਉ ਹਰਾਮਜਾਦਾ ਸੂਰ ਕਾ ਬੱਚਾ ਐਸੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀਉਂ ਪਾਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਹੌਲਾ ਹੋ ਕੇ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਦਾ ਉੱਠ ਦੌੜਿਆ ਕਿਤੇ ਐਵੇਂ ਨਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵਾਂ। ਬੰਗਿਆ ਦੇ ਰਾਹ ਪਿਆ ਮੁੱਕਦਮਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਲੈ ਕੇ ਦੋਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ 27-11-1912 ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਧੜੇ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ 24 ਰੁਪਏ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋਇਆ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 100 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਾਗਜ਼ ਕੁੱਟਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਝੱਟ ਬਰੀਕ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਨ ਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਬਰੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕੌੜੇ ਵੱਜੇ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਸਾਰੇ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਬੰਦੇ ਰਹਿ ਗਏ। 27-12-1912 ਨੂੰ ਘਰੀਂ ਆ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਬਰੀ ਹੋ ਕੇ ਆ ਗਏ। ਤਾਂ ਇਕ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਕਿ ਆਪਦੇ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਭੁਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਰਾਜੇ ਕੀਤੇ, ਮੁਗਲੀ ਜਹਿਰ ਪਿਆਲੇ ਪੀਤੇ, ਭਾਈ ਕੋਈ ਜੈਸਾ ਕੋਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਤੈਸਾ ਹੀ ਫਲ ਪਾਇ। ਭਾਈ ਸੱਚ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਆਫਤਾਂ ਰੋਕਾਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿੰਰਕਾਰ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤਾਂ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣ। ਕੱਚੇ ਪੱਕੇ ਦਾ ਪਤਾ ਉਦੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਟਣਕਾਂ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੱਚਾ ਝੂਠਾ ਹੀਰਾ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਤੇ ਮਲੂਮ ਹੋਵੇ। ਪਿੱਤਲ ਤੇ ਸੋਨਾ ਪਾ ਕੇ ਦੇਖੋ ਵਿਚ ਅੱਗ ਦੇ। ਕਬੀਰ ਘਸਾਉਟੀ ਰਾਮ ਕੀ ਝੂਠਾ ਟਿਕੇ ਨਾ ਕੋਇ ਰਾਮ ਘਸਾਉਟੀ ਸੋ ਸਹੇ ਜੋ ਮਰ ਜੀਵਾ ਹੋਇ। ਸੂਰਾ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨੀਏ ਜੋ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤ, ਪੁਰਜਾ ਪੁਰਜਾ ਕਟ ਮਰੇ ਕਬਹੂੰ ਨਾ ਛਾਡੇ ਖੇਤ। ਜੇ ਮਨਸੂਰ ਸੂਲੀ ਹੱਸ ਕੇ ਨਾ ਚੜਦਾ ਤਾਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਨਾਮ ਨਾ ਦਰਜ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼ਾਹ ਸ਼ਮਸ਼ ਤਬਰੋਜ ਖੱਲ ਹੱਥੀ ਨਾਂ ਉਤਾਰ ਦਾ ਤਾਂ ਫਕੀਰੀ ਭੇਖ ਨਿੰਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ, ਮਤੀ ਦਾਸ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ, ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸੱਚੇ ਪਰਵਾਨੇਬਣ ਬਣ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਨਾ ਪਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਭਗਤ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਸੋਹਲੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ। ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਭੁਮੀ ਨਾ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ, ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁੰਨੀਆਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨਾ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ, ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਸੰਸਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ। ਭਾਈ ਜਿਨ ਕਾਫੀ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸੂਲੀ ਤੋਂ ਸੂਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਧ ਕਾ ਨਿੰਦਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਮਾਰਾ ਸਾਧ ਕਾ ਨਿੰਦਕ ਦੁਖੀਆ ਅਤ ਦੀਨ। ਸਾਧ ਕਾ ਨਿੰਦਕ ਵਿਗੜ ਰੂਪ ਜਾਏ, “ਸਾਧ ਕੇ ਨਿੰਦਕ ਕੋ ਦਰਗਹਿ ਮਿਲੇ ਸਜਾਇ।” ਭਾਈ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਐਸਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਜਿਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਤੇ ਲਾਠੀ ਮਾਰੀ ਸੀ ਉਹ ਕੋਹੜਾ ਹੋ ਕੇ ਮਰਿਆ। ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਤੇ ਜਿੰਨਾ ਜਿੰਨਾ ਕੋਈ ਵੱਧਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਤਨਾ ਹੀ ਫਲ ਪਾਉਂਦਾ ਗਿਆ। ਮਹਾਂਪੁਰਸਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਹ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ ਮਾਰ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਸਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਸਾਬਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਓ ਐਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪੌਣ ਦਾ ਸੁਭਾਓ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕੋ ਹੀ ਠੰਡ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਾ ਇਹ ਗੁਨਾਓ ਜੈਸੇ ਪਾਵਨ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਓ। ਮਹਾਂਪੁਰਸਾਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਸੱਮਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੈਸੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਕਿ ਇਕ ਪਾਤਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ

ਉਪਰੋਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਦੇਖਣ ਤਾਂ ਜੈਸਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਹੋਵੇਗਾ ਵੈਸਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀ ਆਵੇਗਾ। ਜੇ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਾਲਾ ਜੇ ਗੋਰਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੋਰਾ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ। ਐਸੇ ਹੀ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਹੈ ਪੁੰਨਾ ਦਾ ਰੰਗ ਲਾਲ ਚਿੱਟਾ ਹੈ ਜੈਸਾ ਬੀਜੇ ਸੋ ਲੁਣੇ ਕਰਮਾਂ ਖੇਤ' ਪਰ ਹੈਨ ਬੜੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਫੇਲ ਫੱਕਰ ਸੰਸਾਰ। ਐਸੀ ਖੇਤ ਸੁੱਜੋਂ ਵਿਚ ਵਰਤਾਈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਸਾਖੀ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼

ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਦਭੁੱਤ ਕੌਤਕ ਦੇਖਕੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚੱਲ ਪਈ। ਦੁਖੀ ਜੀਵ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰ ਵਿਚੋਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰਹਿਪੇ ਵਾਲਾ ਇਹ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਅਨਿਨ ਸੇਵਕ ਸੀ। ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਅਧੂਰੀ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਆਸ਼ਰਮ ਵੀ ਸਵਰਗ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਰਕ ਹੀ ਨਰਕ ਹੈ। ਅਟਾਰਵਾਂ ਨਰਕ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਹੀ ਫਿਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਐਸੇ ਕਾਮਲ ਪੀਰ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵੀ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਦਿਨ ਕੱਟਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਫਾਈਦਾ ਹੈ ਜੇ ਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਸ਼ਾਹ ਸੇਠ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕਮੀ ਰਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪੀਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਹਰ ਵੇਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋਹ ਕਿਤੇ ਦਲਿੰਦਰ ਤੋੜ ਦੇਣ ਜਿਵੇਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਨੇ ਸੁਦਾਮੇ ਦਾ ਦਲਿੰਦਰ ਤੋੜਿਆ ਸੀ।

ਦਿਲ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੋਇਆ ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਅੱਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੰਗਲੇ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਛੱਤ ਜਿਸਨੂੰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਚੱਤ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਗਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਫਰਿਆਦ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ। ਮਨ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਸਿਰ ਨੂੰ ਦਬਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਪਿੱਛੇ ਦੱਸ ਜੀਅ ਖਾਣੇ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੱਕੜੀ ਮੱਖੀ ਨੂੰ ਤਾਰਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਪਾ ਕੇ ਬੰਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਬੰਨ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੈਰਾਗ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਆਪਣਾ ਅਨਿਨ ਭਗਤ ਦਾਨੀ ਸਮਝਕੇ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਘਬਰਾਉਣ ਦਿੱਤਾ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਹਰੀਆ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹਨ ਹੁਣ ਵਰ ਮੰਗਣ ਦੀ ਕੀ ਢਿੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਭਰ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਂਵਾ। ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਲ ਪਲਾ ਪਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਮਾਇਆ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੈ। ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਗੱਲ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਰਾਤ ਪੁਰ ਦਿਨ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ, ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਇੱਕਠੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਭਗਤ ਦੀ ਦਰਦ ਭਰੀ ਫਰਿਆਦ ਸੁਣ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਿੱਖਾ ਹੱਥ ਕਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਕੀਤੇ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੱਲਾ ਕਰ ਅੱਜ ਤੇਰਾ ਪੱਲਾ ਭਰ ਦੇਵਾਂ ਤਿੰਨ ਪੈਸੇ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੱਥੋਂ ਜੋ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਤੈਨੂੰ ਵੱਡਾ ਬਾਰੀ ਸੇਠ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਤੇਰਾ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾ ਚੱਲੇਗਾ ਅੱਜ ਹਮਨੇ ਆਪਕੋ ਖਜਾਨੇ ਦੀਆਂ ਕੁੰਜੀਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮਾਇਆ ਕੱਢ ਕੱਢ ਵਰਤੀ ਜਾਈਂ, ਇਹ ਤਿੰਨ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣੇ ਕੋਠੀ ਦੀ ਗਹੀ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਧੁਪ ਦੇ ਦਿਆਂ ਕਰੀਂ ਬਸ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਲੱਛਮੀ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਰਾਤ ਦਿਨ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਚਮਕਣ ਲੱਗਾ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਸੋਨਾ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾਇਆ ਇੱਕਠੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਸਾਹੂਕਾਰੇ ਚਲ ਪਏ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਸਤਰ ਆਖਰ 10 ਕਨਾਲ ਜਗ੍ਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੱਤਰ ਗੁਣਾ ਇੱਥੇ ਫਲੀ ਭੁਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੌਕਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 15 ਘੁਮਾਂ ਤੋਂ 80 ਘੇਮਾਂ ਜਮੀਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮਾਇਆ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਸੱਤ ਲੜਕੀਆਂ ਹੀ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ। ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੁਬਰ ਸ਼ਾਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਗਾ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਦਰ ਤੇ ਸਵਾਲੀ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮਾਇਆ ਕੋਲ ਜਿਆਦਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੁਛ ਮਨ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਝੰਡਾ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਲੱਗਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ ਸਮਝਣ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪੈਸਾ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਐਸੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਸਿਆਣਪ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੱਗੋਂ ਬੋਲੇ ਹਰੀਆ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਆਖਦਾ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਰਾਜਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਖੂੰਡਾ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਰੀਆ ਇਹ ਜੋ ਖੂੰਡਾ ਤੁਮਾਰੇ ਪਾਸ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਹਮਨੇ ਹੀ ਇਸਦਾ ਖੰਡ ਮੋੜਿਆ ਸੀ। ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਆਪ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੜਿਆ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁੰਝਲ ਸੀ ਕੱਢ ਕੇ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਦਾ ਉਧਾਰ ਜੋ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਸਾਖੀ ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਸੇਠ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਪੁੰਨਾ ਮਾਲ ਸੇਠ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਦੌਲਤ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਦੁਕਾਨਾਂ ਚਲਦੀਆਂ, ਕੋਠੀਆਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨੌਕਰ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾ ਚੱਲਦਾ ਸੀ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਖਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਹਰੇ ਗੁਲਾਮ ਹਰ ਵਕਤ ਖੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇੰਨੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਘਾਟਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਤਿਓਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ। ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰੇਮ ਈਮਾਨ ਇਹ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਤੇ ਧੰਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਇਹ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਸੇਠ ਨੂੰ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਦੱਸ ਪਾਈ। ਇਕ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਬੂਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੁੱਕੇ ਸੜੇ ਹੋਏ ਭਾਗ ਮੁੜ ਹਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਔਂਤਰੇ ਜਾਂਦੇ ਘਰ ਆਬਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਰਾਜੇ ਦਾ ਹੀ ਦਰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਫੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਿਸਮਤਾਂ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੁੱਕੇ ਬਾਗ ਹਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਹ ਮਾਲਦਾਰ ਸੇਠ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਆਣ ਲੱਗਾ। ਦਿਲੋਂ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਬੂਹੇ ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਖੈਰ ਪਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਠਾਗਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਧੰਨ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਕੋਠੇ ਤੇ ਸੇਠਾਣੀਆਂ ਨੂੰ। ਸੇਠਾਣੀ ਤੇ ਸੇਠ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀ ਆਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆ ਕੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਧੂੜ ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਸੰਗਤ ਦੇ ਜੁਠੇ ਭਾਡੇ

ਮਾਜਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਧੰਨ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਗਾਗਰ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਰੁਪਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨੋ ਲਾਗਰੀ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੀ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਜਿਸ ਧੰਨ ਤੇ ਸਭ ਕੇ ਵਰਸਾਵੈ ਧੰਨ ਹਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਪਾਵੈ। ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਦਾ ਪਰਬੂਲਾ ਅਉਕਰ ਕਰਮ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਆਇਆ ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਦੀ ਮਾਇਆ ਦਾ ਲੰਗਰ ਚਲ ਪਿਆ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਛਕ ਕੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਲੱਗੀ ਅੰਨ ਕਾ ਦਾਤਾ ਸਦਾ ਸੁਖੀ ਜਦੋਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਖੁਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਿਆ ਇਸਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਰੱਬ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਰੱਬ ਜੋਤ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸਭ ਖੇਡਾਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੋ ਤੇ ਰੱਬ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕ ਤਾਂ ਹਿਆ ਢਾ ਹੈ ਕਹਿੰਦੇ ਦਾ। ਬੱਸ ਹਰ ਮਿਹਨਤੀ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਦੋਵੇਂ ਗਰਮੀ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਫਲਾਂ ਦਾ ਲਿਫਾਫਾ ਭਰ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ, ਵਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਤੇ ਉਸਦੀ ਔਰਤ ਅੱਜ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਦਾਤ ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਫਲ ਦੇ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਭਿਕਸੂ ਚੌਕੜੇ ਲਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਦਿਲ ਧੜਕ ਧੜਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਨੂਰੀ ਮੁਖੜੇ ਵੱਲ ਦੱਬੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਦਿਲ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਿਲ ਬਹੁਤ ਸੂਖਸ਼ਮ ਹੋ ਕੇ ਕੰਨਾਂ ਦੀ ਸੁੱਚ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅੱਜ ਉਮੀਦ ਬੜੀ ਹੈ ਖੇਰ ਪਵੇਗੀ ਪਰ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਐਵੇਂ ਨਾ ਤੌਰ ਦੇਣ ਪਰ ਨਹੀਂ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹਾ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੀਤੀਆਂ। ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਦਾ ਦਿਲ ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਫੁਰਨਿਆਂ ਦੀ ਨਦੀ ਵਿਚ ਰੋੜੇ ਪੈ ਜਾਂਦਾ। ਸੇਠਾਣੀ ਦਾ ਮਨ ਪਹਾੜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਡੋਲ ਸੀ ਨਿਸਚਾ ਕਰਕੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਸ ਬੈਠੀ ਜੋੜੀ ਵੱਲ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਕਲਮੀ ਅੰਬ ਇਕ ਸੇਠ ਅਤੇ ਇਕ ਸੇਠਾਣੀ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਦੋਵੇਂ ਫਲ ਛੱਕ ਲਏ ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਨੂੰ ਫਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਲੜਕਾ ਤੇ ਫਿਰ ਲੜਕੀ ਜਨਮੀ। ਫਲ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਹੀ ਚੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਘਰ ਆਬਾਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਭ ਪਾਸੀਂ ਵਧਾਈਆਂ ਹੀ ਵਧਾਈਆਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਲੱਭੂਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਾਤਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਵੰਡਣ ਵਾਸਤੇ ਲੈ ਆਏ। ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਲੱਭੂਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਾਤਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਬੰਗਿਆਂ ਤੱਕ ਵੰਡਦਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆ ਗਏ। ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਜਦੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਜੱਜ ਆਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬਹਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿਚ ਖੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜੱਜ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਖੜਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੁਕਮ ਨਾ ਦੇਣ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ ਜੱਜ ਕਿਸ ਮਤਲਬ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਆਉਂਦਾ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਰਿਹਾ। ਪਿੱਛੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅੱਪਣੀ ਤੌਰਕੀ ਦੀ ਮਨ ਵਿਚ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਰੱਖ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਖੇਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫਲ ਜਰੂਰੀ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਸਦਕਾ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਸੱਬ ਜੱਜ ਤੇ ਸ਼ੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਬਣਕੇ ਜੰਲਧਰ ਜਾ ਲੱਗਾ ਫਿਰ ਉਹ ਵੀ ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਵਾਂਗ ਲੱਭੂ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਜਾਣ ਲਈ ਆਖਿਆਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਜੱਜ ਦਾ ਦਿਲ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂ। ਨਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੀ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਮਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹਾਸਲ ਕਰਾਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਮੱਲਣਆਹਰ ਸਮਝਕੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਉੱਥੋਂ ਮੁੜ ਜਾਣ ਨੂੰ ਆਖਿਆ। ਜੱਜ ਸਹਿਬ ਉੱਥੇ ਹੀ ਲੱਭੂਆਂ ਦੀ ਪਰਾਤ ਢੇਰੀ ਕਰਕੇ ਡੰਡਵੱਤ ਡੰਡਤਉਤ ਕਰਕੇ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸ਼ੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਲੱਭੂਆਂ ਦੀ ਪਰਾਤ ਢੇਰੀ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਬਾਰੀਏ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਭਾਨਿਆ ਸਹੁਰਾ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪਰਾਤ ਚੁੱਕੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਸੁੱਖ ਸਹੀਣੀ ਵੀ ਤਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੀ ਮਨਜੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਦੁਖੀ ਗਰੀਬ ਦਾ ਖੁਨ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੱਭੂ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਂਦੇ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਕੁੱਤੇ ਬਿੱਲੇ ਜਾਨਵਰ ਨੇ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ। ਪੁੰਨਾ ਮੱਲ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਤੇ ਜੱਜ ਦੀ ਤੌਰਕੀ ਤਾਂ ਸੁਜੋਂ ਹੀ ਬੈਠਿਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਮਹਾਰਾਜ ਸੰਨ 1913 ਨੂੰ ਸੁਜੋਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਕਰਨਾਣੇ ਵੱਲ ਇੱਕ ਖੂਹ ਤੇ ਆਣ ਬੈਠੇ। ਸੰਨ 1909 ਵਿਚ ਸੁਜੋਂ ਗਏ ਸਨ। ਮੁੜ 1913 ਵਿਚ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆ ਗਏ। ਸੁਜੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਮਾਪਤ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਸਾਖੀ ਸਾਂਈ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜਾ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮਜਾਰੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੁਹ ਤੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜੀ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਆਪ ਜੀ ਢਾਬੀ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕੋਲ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਮਾਈ ਨੰਦੀ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੋਹਣੇ ਨੂਰੀ ਮੁਖੜੇ ਦੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਬਖਸ਼ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਈ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਸਮਾਧਾਂ ਦੀ ਹਦੂਦ ਵਿਚ ਸਣੇ ਹੀ ਜੋੜੇ ਆਣ ਵੜਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਂਈ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਸਾਈ ਜੋੜਾ ਪਿੱਛੇ ਖੋਹਲ ਕੇ ਆਉ। ਸਮਾਧਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਜੋੜਾ ਪਿੱਛੇ ਖੋਹਲ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਆਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਸਾਂਈ ਨੇ ਝਟਪਟ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਕੇ ਜੋੜਾ ਖੋਹਲ ਕੇ ਗੱਲ ਪਲਾ ਪਾ ਕੇ ਡਰਦਾ ਕੰਬਦਾ ਬਹੁਤ ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀ ਜਾ ਡਿੱਗਿਆ। ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਹੁਤ ਸੀ ਘਰੋਂ ਮਾਇਆ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬੀ ਸੀ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਦਬਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਂਈ ਦਾ ਮਨ ਬਹੁਤ ਨੀਵਾਂ ਤੇ ਡਰੂ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਧੱਬੇ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ। ਗਰੀਬੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਤਾਰ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਡੋਬ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਗਰੀਬ ਬੰਦਾ ਧਰਮ ਨਾ ਛੱਡੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਪਾਕ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਏਸੇ ਮਨ ਮੁਰਖ ਜੋ ਗੱਤ ਚਾਹਤ ਤਾਂ ਨਿਰਾਵਨ ਦੀ ਕੁ ਪਾਇਉ”

ਸ਼ੀਘਰ ਕਾਜ ਸਵਾਰੂ ਲਿਹੁ ਸਰਤ ਹੋ ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਸ਼ਾਰ ਕੁ ਕਾਇਉ। ਫਿਰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਨਾਮ ਜਿਸੇ ਪੁਰਸ਼ ਬੇਗਮ ਸ਼ਹਿਰ ਸੈਰ ਕਰੇ ਤਾਹਿ ਕਦਮ ਟਿਕਾਉਂ”, ਭੁਖਾ ਮਰਦਾ ਬੰਦਾ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਫਰਿਆਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਤਸ਼ਕਰਨ ਸੁੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਮਤਸ਼ਕਰਨ ਸੁੱਧ ਹੋਇਆ ਬਾਕੀ ਤਾਂ ਧਰਮ ਦਾ ਸੋਮਾ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਗੁਣ ਹਨ ਗਰੀਬ ਬੰਦਾ ਧਰਮ ਨੂੰ ਚੱਡ ਕੇ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਲਵੇ ਤਾਂ ਗਰੀਬ ਨਰਕ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਸਾਂਈ ਦਾ ਮਨ ਗਰੀਬੀ ਦੀਆਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਰਾਲ ਵਰਗਾ ਨਰਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਾਂਈ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖੁਹਾਇਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਕੰਗਾਲ ਬੰਦੇ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ, ਮੇਰੇ ਗਰੀਬ ਤੇ ਵੀ ਕਦੇ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕ ਲੈਣ ਤਾਂ ਕੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਕਾਮਲਪੀਰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਹੈ ਸਾਂਈ ਦੇ ਇਸ ਫੁਰਨੇ ਨੂੰ ਬੁੱਝ ਕੇ ਨੰਦੀ ਨੂੰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਂਈ ਨੂੰ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਲੋੜਦੀ ਹੋਵੇ ਦੇਦਿਆ ਕਰੇ। ਸਾਂਈ ਸਾਡਾ ਬੰਦਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਇਸ ਘਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੀ ਘਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਇਸ ਘਰ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕਿਰਪਾ ਸੀ ਜੇ ਕਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਛਕਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਨੰਦੀ ਕੋਲ ਹੀ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੁਆਉਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਨੰਦੀ ਕੋਲੋਂ ਦੁਆ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹੋੜੀਆਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਮਾਈ ਦੀ ਗਤੀ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਗੰਗਾ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਣਾ ਚੌਰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਹੀ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਸ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਪੈਸਾ ਟਕਾ ਸੀ ਸਭ ਲੈ ਲਿਆ ਉਸਨੂੰ ਘਰ ਮੁੜ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕੰਮ ਤੁਮਾਰਾ ਹਰਿਦੁਆਰ ਹੋਣਾ ਸੀ ਉਹ ਇੱਥੇ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਘਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਘਰ ਵਾਲਿਆ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗਾਲ ਦਾਸੀ ਘਰ ਵਾਲੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਐਵੇਂ ਮੁੜ ਆਏ ਹਰਿਦੁਆਰ ਜਾ ਕੇ ਗਤਿ ਕਰਾ ਆਵੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੈ ਜਾਓ। ਉਹ ਬੰਦਾ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਪੈਸੇ ਮੈਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿਓ ਮੈਂ ਹਰਿਦੁਆਰ ਜਰੂਰ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੋਂ ਆਕਣ ਲੱਗੇ ਸਿੱਕਾ ਉਹ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਤੂੰ ਜਾਣਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਚਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਯਕੀਨ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨੰਦੀ ਕੋਲੋਂ ਜਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਤੇਰੇ ਸਨ ਉਹ ਲੈ ਜਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਰਦਾਰ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੀ ਘਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉੱਥੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਬੈਠੇ ਸਾਂਈ ਜੀ ਭਾਈ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਂਈ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਂਈ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਸਾਂਈ ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਦੇਈਏ ਤੈਨੂੰ ਜਗੀਰਦਾਰ ਹੀ ਬਣਾ ਦੇਈਏ ਤੇਰੇ ਗੁਜਾਰੇ ਲਈ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਸਾਂਈ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਹੀ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਬਰ ਲਹਿਰ ਜਦੋਂ ਚੱਲੀ ਸੀ ਤਾਂ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹਫੜਾ ਦਫੜੀ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਘਰਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਰਫਤਾਰੀ ਦੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਮਾਲ ਸਭ ਘਰਾਂ ਦੇ ਕੁਰਕ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬੱਬਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ ਦੀ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਵੀ ਲਾਹ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਇਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸਾਥੀ ਹੋਰ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਤ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆਏ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾ ਦਿੱਤੀ ਪੁਲਿਸ ਆਈ ਪਰ ਬੱਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਨਾ ਪਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਪੁਲਿਸ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੜੀ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਿੱਛਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹੜਾ ਜਿਉਂਦਾ ਹੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਤੁਆਲਕ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੱਬਰ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਗਏ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮਨ ਦੇ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਨਫਰਤ ਕਾਫੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਇਤਬਾਰ ਵੀ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜੰਲਧਰ ਜਾ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਾ ਵੜਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਮਗਰੇਜ ਕਰੇਸਰ ਨਾਮ ਦਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਐਸ. ਪੀ ਨੇ ਆਪਉਣੀ ਕਾਪੀ ਉੱਤੇ ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਹੈਲਪਰ ਲਿਖ ਲਿਆ। ਥਾਣਾ ਬੰਗਾ ਦੇ ਜੇ ਅਫਸਰ ਸਨ ਸਭ ਮੁਅਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਘਰ ਬਹੁਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕਰਮ ਸਿੰਘ

ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਆ ਸੁੱਤੇ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਦੋਂ ਅੱਖ ਲੱਗੀ ਸਾਰਾ ਅਸਲਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਾਈ ਨੇ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰੋਂ ਜੰਦਰਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਬੰਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਏ। ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਕਰੇਸ਼ਰ ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰਬਾਨ ਸੀ ਸਾਰੀ ਨੇਕ ਨਾਮੀ ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੇ ਸਾਂਈ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਪੰਜ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਜਗੀਰ ਇਕ ਇਕ ਲਾਇਸੰਸੀ ਪਿਸਤੌਲ ਇਨਾਮ ਵੱਜੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸਾਂਈ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਧੰਨ ਹੈ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਅਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਥ, ਭੰਗਾ ਦੇ ਭਾੜੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਬਖਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਈ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਲਾਇਕ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਾਫਤ ਦੇ ਪੁੰਜ ਸਨ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਬਾਹਰ ਪਿੰਡਾ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਚੌਧਰ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਚਲਦਾ ਸੀ, ਦਾਨੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਖੇਲਦੇ ਸਨ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਕਾਫੀ ਉਮਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਉਲਾਦ ਨਾ ਹੋਈ। ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਘਰ ਮੰਦਰ ਜਿਵੇਂ ਦੀਪਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੁੰਦੇ ਲਗਦੇ ਹਨ। ‘ਚੰਦ ਬਿਨਾਂ ਰੈਨ ਸੁੰਨੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਦੂਲੇ ਬਿਣਾ ਜੰਵ ਸੁੰਦੀ, ਫੁੱਲਾਂ ਬਿਨਾਂ ਤਰਵਰ ਸੁੰਨੇ’, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਬਿਨਾਂ ਮਾਤਾ ਦੀ ਗੋਦ ਵੀ ਸੁੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਈ ਨੰਦੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਈ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਮਾਝੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਧੂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਉਸਦੇ ਧਾਗਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗਲ ਤਵੀਤ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨੰਦੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਤਾਂ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਮਾਈ ਤੇ ਜਿਆਦਾ ਕਹਿਣ ਤੇ ਉਸ ਸਾਧ ਕੋਲ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਮਕਾਨ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਘਰੋਂ ਚਲ ਪਈ ਕੋਲ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਪਤਾਸੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਲੁਕਾ ਕੇ ਲੈ ਤੁਰੀ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਮੁਹਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਗਰੂਨੇ ਹੇਠ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਨੰਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲ ਗਈ ਦਿਨ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਅੱਜੇ ਨੰਦੀ ਕਾਫੀ ਪਿੱਛੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਨੰਦੀ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ

ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕੁਛ ਲੁਕਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਲਿਆ ਇੱਥੇ ਹੀ ਵਰਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਉਹੋ ਹੀ ਪਤਾਸੇ ਨੰਦੀ ਕੋਲੋਂ ਲੈ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਰਤਾ ਦਿਤੇ। ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਵਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸੀ ਹੀ ਦਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਨਾਨੀ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਤ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਈ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਜਨਾਨੀ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਇਹ ਨਿਯਮ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਜਨਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੰਦੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਭਗਤ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਬੜੇ ਹੀ ਲਾਇਕ ਸੀਲ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਜਵਾਨ ਪੁੰਨਿਆ ਦੇ ਚੰਨ ਵਾਂਗ ਹਸਮੁੱਖ ਖਿੜਿਆ ਚੇਹਰਾ ਸੀ। ਜੁਆਨੀ ਦਿਨ ਦੇ ਦੁਪਿਹਰ ਵਾਂਗ ਚਮਕਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ ਦੁਰਗਾ ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਬੀਬੀ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਸ਼ਾਦੀ ਸੁਦਾ ਰਹਿਣ ਤੇ ਵੀ ਘਰ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਈ ਫਿਰ ਦੂਸਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਔਲਾਦ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਈ ਕਾਫੀ ਜੋਤਸ਼ੀਆ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਫਿਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸਤਾ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਸਾਰੇ ਆਸਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਲੜ ਫੜ ਲਿਆ ਮੰਨ ਵਿਚ ਸੱਪਰੇ ਵਾਂਗ ਕਈ ਮਿਹਨੇ ਤਾਹਨੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਾਡੀ ਲਾਜ ਨਾ ਰੱਖੀ ਤਾਂ ਲੋਕੀਂ ਸਾਨੂੰ ਤੇ ਕਹਿਣਾ ਆਪਦੇ ਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਲਾਜ ਲੱਗੇਗੀ। ਜਬ ਮੇਰੀ ਮੇਰੀ ਮਿਟ ਜਾਏ ਤਬ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾਰਜ ਸਵਾਰੇ ਆਏ ਜਦ ਦਰੋਪਤੀ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਮੇਰਾ ਹੁਣ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦਰਯੋਧਨ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ ਪੰਜੇ ਪਤੀ ਚਾਚੇ ਤਾਏ ਭੈਣ ਭਾਈ ਭੀਸ਼ਮ ਵਰਗੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਧਰਮ ਦੇ ਪੁੰਜ ਵੀ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰੀ ਦੇਖੇ ਭਮਿ ਅਰਜਨ ਮਹਾਂ ਜੋਧੇ ਵੀ ਨੀਵੀ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਦੇਖੇ ਆਪਣੇ ਬਲ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਆਸ ਨਾ ਰਹੀ ਫਿਰ ਉਸ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਨ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸੰਪੂਰਨ, ਸਰਬ ਥਾਂ ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਿਆ। ਪੰਚਾਲੀ ਕੇ ਰਾਜ ਸਬਾ ਮੇਂ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੁਧ ਆਈ ਫਿਰ ਐਸੀ ਪੈਜ ਰੱਖੀ ਜਿਹੜੀ ਕੋਈ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਐਸੇ ਹੀ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਕੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਹੀ ਲੜ ਫੜ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਇਕ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਮਨ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸੁਬਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨਾ ਹੀ ਕੁਛ ਖਾਧਾ ਨਾ ਹੀ ਕੁਛ ਪੀਤਾ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਇੰਗਤਾਂ ਥੀ ਉੱਠਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜਾਰੇ ਉਸ ਮਹਾਂਬਲੀ ਦੇ ਬੂਹੇ ਤੇ ਜਾ ਖੜੀ ਹੋਈ। ਅੱਗੋਂ ਆਪ ਜੀ ਕਿਰਪੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਬੂਹਾ ਖੋਲਿਆ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕੋਲ ਬਹਾ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਦਾ ਮਨ ਬਹੁਤ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ ਮਾਤਾ ਸੁੱਲਖਣੀ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਆਇਆ ਮਨ ਵਿਚ ਹੀ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਵੱਡੇ 2 ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਕੀਤੇ ਮੇਰਾ ਗਰੀਬਣੀ ਦਾ ਸੁੱਕਾ ਹੋਇਆ ਬਾਗ ਹਰਾ ਕਰੋ ਜੀ। ਮਾਤਾ ਸੁੱਲਖਣੀ ਨੂੰ ਸੱਤ ਪੁਤਰ ਬਖ਼ਸ਼ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਅੱਜ ਖਾਲੀ ਨਾ ਮੋੜਿਓ। ਆਪ ਉਹੀ ਰੂਪ ਹੋ ਝੋਲੀ ਅੱਡ ਕੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਬੂਹੇ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਮੰਗਾ ਮੰਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੰਗਤ ਬਾਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਹਰਵਾਨ ਜਦੋਂ ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਸਾਫ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਬੱਲ ਬੁੱਧ ਦੀ ਚੁਤਰਾਈ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਦਾ ਆਸਰਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਇਕ ਪਲ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਆਪਣਿਆਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਭਗਤਾ ਦੀ ਪੈਜ ਰੱਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਤਾਰੋਂ ਲੈ ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਸੱਤ ਪੁੱਤੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਸਿਪੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਉਜੱਲ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਖੁੰਡ ਦਾ ਕਕਤਾਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਹੀ ਵੇਲੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਬੈਠਿਆਂ ਛਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਰਤਾਰੋਂ ਹੋਰ ਛੁੱਕ ਲੈ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਕੁਛ ਢਿੱਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਛੱਕਿਆ ਇਕ ਹੀ ਛੱਕਿਆ ਸਭ ਦਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸੁਣਾਈ। ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸੁਣ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਅੱਗੋਂ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਆਨਨ ਸੇਵਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਭ ਗੁੱਝੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਸੱਤ ਪੁੱਤਰ ਹੋਏ ਇਕ ਕੰਨਿਆ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਦੂਜੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਹੋਇਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਾਫੀ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਕਿਤਿਉਂ ਆਰਾਮ ਨਾ ਆਇਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਤੇ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜਾਰੇ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਿਸਤਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਖੜੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਫਿਕਰਾਂ ਦੀ ਨਦੀ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਫਲ ਸਭ ਫਲਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਸਨੂੰ

ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਬਖਸ਼ੋ ਇਸਦੀ ਤਕਲੀਫ ਸਾਥੋਂ ਸਹਾਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਮਹਾਰਾਜ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਸਮਝਕੇ ਝੱਟ ਪੱਟ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਰੇ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪੱਲਘ ਹੇਠ ਪਾਣੀ ਦੀਆ ਚਾਰ ਦੌਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੌਰੀ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੌਰੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਨਲਾਇਆ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਇਕ ਪੱਲ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਦਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਚਿਹਰਾ ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, ‘ਦੁੱਖ ਭੰਜਨ ਤੇਰਾ ਨਾਉ’ ਐਸੇ ਹੀ ਮਹਾਂਬਲੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਬਰਕਤਾਂ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਮਸਤ ਪਟਿਆਲੇ ਵਾਲੇ ਸਾਬੂ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਖੂਹੀ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾਇਆ ਫਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਕੁਛ ਦੇਰ ਬੈਠੇ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਜੁੜ ਗਏ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਦਿਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਡਰੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਉੱਠਕੇ ਫਟਾ ਫਟ ਦਰਿਆ ਵੱਲ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਚਲੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਮਗਰ ਨੱਠੇ ਗਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਦੋਂ ਮੰਡ ਵਿਚ ਗਏ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਨੇਰ ਹੀ ਹਨੇਰ ਛਾ ਗਿਆ ਡਰਾਉਣੀ ਰਾਤ ਮੰਡ ਸਾਂ ਸਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਥੋਂ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਧਰੇ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬੰਦੇ ਇਧਰ ਉਧਰ ਖਿੱਲਰ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਧਰ ਚਲੇ ਗਏ ਇਕ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਗਿਆ। ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਪਾਣੀ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵਾਹੋ ਦਾਹੀ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਹਿ ਪੁਰ ਐਸੇ ਦਵਾਦਵ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਫਰਸ਼ ਤੇ ਤੁਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਆਪ ਜੀ ਅਗਲੇ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾ ਨਿਕਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿਦਕੀ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਠਿੱਲ ਪਿਆ ਇਕ ਵਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਨਾਮਾ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਜਾਓ ਡੁੱਬ ਜਾਏਂਗਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਮੁੜਾਗਾਂ ਨਹੀਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਡੁੱਬ ਜਾਂਵਾ। ‘ਆਪੋ ਬੇੜੀ ਆਪੋ ਤੁੱਲਾ ਆਪੋ

ਪਾਰ ਲੰਘਾਉਦਾ' ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੰਡ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆਂ ਨਾਮਾ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਜਾਓ ਸਾਡਾ ਕੀ ਹੈ ਸਾਧੂ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਧਰੇ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਸਾਧੂ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰਾਤ ਸੂਕਦੇ ਮੰਡ ਵਿਚ ਕੱਟੀ ਤਾਂ ਕੋਈ 11 ਵਜੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਦੇਖ ਨਾਮਾ ਕਰਤਾ ਦੇ ਰੰਗ ਇਕ ਨੇੜੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਗੋਲੀ ਚਲ ਪਈ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਡਾਕਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜ ਕੇ ਆਪ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ। ਇੱਕ ਸੈਕਿੰਟ ਅੱਖ ਮੀਟਣ ਤੇ ਉਘਾੜਨ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਟਿਆਲੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅੱਗੇ ਮਸਤ ਸਾਬੂ ਦਿਆਲ ਜੀ ਨੇ ਬੂਹੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਭੰਡਾਰੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਜਾਣ ਤੇ ਸਭ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਪ ਜੀ ਅੰਦਰ ਗਏ ਕੁਛ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੁਛ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਲੇਪਨ ਕਰੋ। ਸੁੱਚੇ ਜਲ ਦੀ ਗਾਗਰ ਮੰਗਾ ਕੇ ਚੌਕੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਸਫੈਦ ਲੱਠੇ ਦੀ ਚਾਦਰ ਮੰਗਵਾਈ ਕੁਸ਼ਾ ਦਾ ਆਸਣ ਵਿਛਾ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਸੱਪ ਕੁੰਜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੌਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੱਚਖੰਡ ਚਲੇ ਗਏ ਆਖਰੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਵਿਖੇ ਸਮਾਏ। ਪਿੱਛੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਮਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਸੇ ਹੀ ਥਾਂ ਚਿੱਖਾ ਬਣਾਈ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਸਤ ਸਾਬੂ ਦਿਆਲ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ਹਨ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਮੇਵਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਾਤਾਂ ਭਰ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਚੰਦਰ ਦੀ ਲੱਕੜ ਵੀ ਲਿਆ ਕੇ ਚਿਖਾ ਵਿਚ ਰੱਖੀ। ਕਾਫੀ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਸ਼ੇਠ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸੇਵਕ ਸਨ। ਸਭ ਰਾਣੀਆਂ ਸੇਠਾਣੀਆਂ ਥਾਲਬ ਦੇ ਥਾਲ ਗਿਰੀ ਛੁਹਾਰਿਆਂ ਦੇ ਥਾਲ ਲਿਆ ਕੇ ਅੰਗੀਠੇ ਵਿਚ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। 21 ਕਨਸੱਤਰ ਗਿਓ ਦੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਮਸਤਾਂ ਦਾ ਅਮਗੀਠਾ ਇਕ ਹਵਨ ਕੁੰਡ ਬਣ ਗਿਆ ਚੰਦਨ ਦੀ ਚਿਖਾ ਚਿਣ ਕੇ ਮਸਤਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਗੁਲਾਬ ਆਦਿ ਚੀਜ਼ ਪਾ ਕੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾਕੇ ਫੋਟੋ ਲੁਹਾਈ। ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸੁੱਚੇ ਪਸਮੀਨੇ ਦੀ ਗੱਲ ਅਲਫੀ ਪਾਈ ਗਈ। ਸ਼ਾਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਜਲੂਸ ਨਿਕਲਿਆ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਮਸਤਾਂ ਦੀ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪਰਕਰਮਾਂ ਕੀਤੀ। ਪਰਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਠ ਦੀ ਘੋੜੀ ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਚਿਖਾ ਰੱਖ ਕੇ ਲਾਥੀ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫਿਰ ਝਿੰਗੜੀ ਹੀ ਆ ਗਏ ਆ ਕੇ ਸਮਾਧਾ ਵਿਚ ਖੂਹੀ ਲਗਵਾਈ ਤੀਜੇ ਹੀ ਦਿਨ ਆਪ ਪਟਿਆਲੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਝਿੰਗੜੀ ਲੰਗਰ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਟਹਿਲਦੇ ਟਹਿਲਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਪਿੰਡ ਮੁਸਾਪੁਰ ਤੋਂ ਮਿਸਤਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮੁਹਰੇਂ ਸੰਗਤ ਕਾਫੀ ਬੈਠੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਮ ਜੱਪਣਾ, ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ, ਵੰਡ ਕੇ ਛੱਕਣਾ, ਆਏ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਪੁਰੀਏ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਲੰਗਰ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਉ। ਲੰਗਰ ਸੰਗਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੇਗ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੀ ਚਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਾਗਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਿਆਂ ਹੋਇਆ ਤੱਕਿਆ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਮਾਨਾ ਚੁੱਕ ਭਾਂਡੇ ਕਰਮ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਖਾਨਾ ਬਣਾ ਦਈਏ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਖੇਤ ਦਮ ਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾ ਛੱਡ ਦੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਰਾਮ ਵਾਸਤੇ ਪਿਆਸੇ ਰਾਹੀਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਲਈਏ। 'ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੇਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਮਾਨੋ ਕੋਲੋ ਭਾਂਡੇ ਰੱਖਵਾ ਦਿੱਤੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਖਾਲਕੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਲੈ ਆਦਾ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆਂ ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਸੂਰਮਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ

ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੋਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਮੌਤੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਗਾਹ ਤੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖੇਤ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਬਾਬੇ ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਖੇਤ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਦੇਣਾ। ਇਥੇ ਰਸੋਈ ਕਾਨਾ ਨਾ ਬਣਾਓ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਬਣਾ ਲਵੋ। ਇਹ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਬਾਬੇ ਮਾਨੇ ਜੀ ਨੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਕਸ਼ਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਾਨਾ ਚੁੱਕ ਭਾਡੇ ਅੱਗੇ ਚਲਦੇ ਹਾਂ ਚੱਲਦੇ ਚੱਲਦੇ ਜਿਸ ਜਗਾਹ ਹੁਣ ਮਜ਼ਾਰੇ ਲੰਗਰ ਖਾਨਾ ਪਕਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਸੰਨ 1916 ਵਿਚ ਜੇਠ ਦੇ ਦਿਨੀ ਇਕ ਹੀਸ ਦੇ ਬੂਟੇ ਹੇਠ ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਬੈਠ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਤਵਾ ਪਰਾਤ ਰਖਵਾ ਕੇ ਆਖ ਆਏ ਗਏ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਭੁੱਖੇ ਪਿਆਸੇ ਨੂੰ ਇਥੇ ਬੈਠਕੇ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਛਕਾਇਆ ਕਰੋ। ਆਪ ਘਟਾਰੇ ਵੱਲ ਦੇ ਲਟੇ ਨੂੰ ਜਾ ਨਿਕਲੋ। ਬਾਬਾ ਮੂਲਾ ਘਟਾਰੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੂਲੇ ਦੇ ਘਰੋਂ ਸਾਰਾ ਲੰਗਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਇਕ ਬੋਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਪੰਡ ਬੰਨ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੱਮਗਰੀ ਦੇ ਕੇ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਆ ਕੇ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੱਪੁਤਰ ਭਾਈ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚੱਲ ਇੰਦਰ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਲੰਗਰ ਦਾ ਮਹੂਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ। ਨੱਥੇ ਦੇ ਘਰੋਂ ਤਵਾ ਪਰਾਤ ਤੇ ਹੋਰ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਭਾਂਡੇ ਲੈ ਆਉਣੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਹੀਸ ਦੇ ਥੱਲੇ ਚੁੱਲਾ ਭੱਠੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛਕਾਇਆ ਬਾਬੇ ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸੰਭਾਲ ਇਹ ਜਗਾਹ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਾਝੀ ਸ਼ਾਮ ਲਾਟ 10 ਕਨਾਲ ਪਈ ਸੀ ਆਪ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੂਹਪੁਰ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਥੜਾ ਬੱਝਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਫਿਰ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੋ ਖਾਨੇ ਦਾ ਕਮਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਇਥੇ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਕੁੱਤੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਇਕ ਪਲੰਘ ਇਸੇ ਹੀ ਸਾਝੀ ਜਗਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਸਮਾਧ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਕ ਕਮਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਈਵਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਪਲੰਘ ਵੱਲ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਦੀ ਕਦੀ ਆਪ ਵੀ ਬਿਰਾਜਦੇ ਸਨ ਇਸਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਸ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੋ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬਾਬੇ ਮਾਨੇ ਨੇ ਵਿਚੋਂ ਛੱਡਕੇ ਵੀ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਅੱਕ ਪਲਾਹ ਗਰੂਨਿਆਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮਾਨੇ ਨੇ ਇਸ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਮਾਨੇ ਦਾ ਸਿਰ ਦੁੱਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਬਹੁਤ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਸਿਰ ਨਾ ਹੱਟਿਆ ਇਕ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉੱਠ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਆਪ ਜੀ ਪਿੰਡ ਲੜੋਏ ਦੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸੀ ਕੋਲ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜਿਸਨੂੰ ਆਪ ਬੂਝਾ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਈ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਸੀ ਉਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਮਾਨਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹਾਲੇ ਦੋ ਖੇਤ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਸੀ ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਮਾਨਾ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਮੁੜ ਚਲ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਚੱਲ ਕੇ ਆਏ ਜਾਂਦੇ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰ ਸਿਰ ਦਰਦ ਤਦ ਹੀ ਹਟੇਗਾ। ਮਾਨਾ ਉਥੋਂ ਹੀ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਸਿਰ ਦਰਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਉੱਡ ਗਿਆ ਮੁੜ ਕਦੀ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਦੁਖਿਆ।

ਨੋਟ:- (ਹੁਣ ਭੀ ਇਹ ਪੰਲਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਉੱਪਰ ਗੁੰਬਦ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਤ ਹੈ ਜੀ)

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਸੌਣਮਲ ਦੇ ਪਰਥਾਏ ਚੱਲੀ

ਸੌਣਮਲ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦਾ ਖੱਤਰੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੇਠ ਜਾਇਦਾਦ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਤੋਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਸੌਣ ਮਲ ਦਾ ਬਾਗ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਕ ਵਿਚ ਕੋਠੀ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ। ਇਹ ਸੌਣਮਲ ਕਾਫੀ ਨਾਸਤਿਕ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਆਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨਫਰਤ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਸੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੌੜੇ ਆਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਬਾਬਾ ਸਾਬੂਦਿਆਲ ਨੇ ਪਾਣੀ ਇਸਦੇ ਬਾਗ ਦੇ ਹੱਲਟ ਦੀ ਟਿੰਡ ਤੋਂ ਜਾ ਪੀਤਾ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਸੌਣ ਮੱਲ ਆ ਗਿਆ ਆ ਕੇ ਸਾਬੂ ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਮੇਰੀ ਟਿੰਡ ਭਿੱਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਟਿੰਡਾਂ ਵਾਲਾ ਹਲਟ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਭਿੱਟੀ ਹੋਈ ਟਿੰਡ ਦੇ 5 ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਸਾਬੂ ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਭਗਤ ਦੀ ਹਾਨੀ ਹੋਈ ਸੁਣੀ। ਬਾਗ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬਾਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਕਈ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸਨ। ਇਹ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਕਿ ਸੌਣ ਮੱਲ ਦਾ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਨਾਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਿਆਓ ਹੱਲ ਵਾਹਕੇ ਬਾਘ ਪੁੱਟ ਕੇ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜੇ ਦੱਸ ਕੁ ਮਰਲੇ ਦਾ ਬਾਗ ਵਿਚ ਤਮਾਕੂ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸਾਰਾ ਹੀ ਪੁੱਟਾ ਸੁੱਟਿਆ। ਬੱਸ ਤਮਾਕੂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ

ਰੱਖ ਕੇ ਸੌਣਮੱਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੁਟ ਸੁੱਟੀਆਂ ਸੌਣਮੱਲ ਦੇ ਬਾਗ ਦੇ ਮਾਲੀ ਨੇ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਆਖ ਸੁਣਾਇਆ ‘ਗਈ ਰੂਹ ਕਲਬੁਤੋਂ’ ਕਮਾਨ ਥੀ ਤੀਰ ਛੁਟਾ ਇਹ ਮੁੜ ਫਿਰ ਨਾ ਆਵਦੇ ਨੇ’ ਸੱਤਪੁਰਸਾਂ ਦੀ ਰਸਨਾ ਥੀ ਜੋ ਵੀ ਕੁਛ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਸਾਧੂ ਦੀ ਕਲਮ ਵਗੀ ਹੋਈ ਨੂੰ ਮੋੜ ਸਕੇ। ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਰੁਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦਰਿਆ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਧੂ ਦੇ ਬੋਲ ਕਦੀ ਵਿਰਥੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ‘ਸਾਧੂ ਬੋਲੇ ਸਾਹਿਜ ਸੁਭਾਇ’ ਸਾਧੂ ਦਾ ਬੋਲਿਆ ਵਿਰਥਾ ਨਾ ਜਾਇ’। ਸਾਧੂ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਰਸਨਾ ਥੀ ਜੋ ਸੌਣਮੱਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਚਨ ਨਿਕਲੇ ਸਨ ਸੌਣਮੱਲ ਸੇਠ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਸੂਰਜ ਛਿਪ ਗਿਆ ਪੂਣੀ ਹੀ ਬੁੱਝ ਗਈ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ ਸਭ ਵਰੋਲੇ ਬਣ ਬਣ ਕੇ ਉੱਡ ਗਈਆਂ ਇਹੋ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਕੀ ਅੱਜ ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਚ ਸੌਣਮੱਲ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਬੋਲ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਸਾਰੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਨਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਸੌਣਮੱਲ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ ਲੋਕੀ ਉੱਠ ਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਰੱਥ ਵਿਚ ਬੈਠ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪੂਜਾ ਝੁਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਫਿਰ ਉਸੇ ਸੌਣਮੱਲ ਖੱਤਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਬਾਗ ਰਿਹਾ ਨਾ ਕੋਈ ਪੰਨ ਦੌਲਤ ਰਹੀ ਨਾ ਕੋਈ ਦੁਕਾਨ ਰਹੀ ਨਾ ਖੂਹ ਰਿਹਾ ਨਾ ਬਾਗ ਰਹਿਾ ਨਾ ਜ਼ਮੀਨ ਰਹੀ। ਬਹੁਤ ਬੁਰੇ ਹਾਲੀ ਹੋ ਕੇ ਮੰਗਤਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਾਸ ਭੇਜੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਮੁੜ ਫਿਰ ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਕਰ ਦੇਣ ਮੁੜ ਕੇ ਚਰਨ ਫਵੇ। ਲੜਕੀ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਬੁਹਾ ਬੰਦ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਸੌਣਮੱਲ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਬਥੇਰੇ ਨੱਕ ਰਗੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਹੀ ਨਾ ਦੇਣਾ ਇਕ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਅਰਜ਼ਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬੋਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਧੂ ਦੀ ਵਗ ਗਈ ਹੋਣੀ ਏ। ਬੱਸ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਭ ਮਾਲ ਪੰਨ ਤੇ ਆਪ ਵੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਗਿਆ। ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਐਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਬਾਗ ਦੀ ਜਗਾਹ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੱਕ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਜਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਫਲ ਸੌਣਮੱਲ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕੁਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਕੇ ਦੋਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਿਲਿਆ। ਸਾਧੂ ਸੰਗਤ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮਿਲਿਆ। ਤਦੋਂ ਹੀ ਸਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਸੰਤਾ ਸੇਤੀ ਮਸ਼ਕਰੀ ਕੁਲ ਡੋਬਣ ਦੀ ਰੀਤ’ ਯਾਦਵਾਂ ਨੇ ਦੁਰਵਾਸ਼ਾ ਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸਾਰੀ ਕੁਲ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਇਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਥਾਏ ਚੱਲੀ

ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਆਲ ਕੁਛ ਨਾਸਤਕ ਜਿਹੇ ਸਨ। ਜੈਲਦਾਰ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬਾ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਿਖਾਉਂਤ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮਝਕੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਹੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਉੱਤੇ ਗੁੰਬਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕੋਠੀ ਹੀ ਰਹੇ। ਕਾਫੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਝਗੜਾ ਵੱਧ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੱਕ ਤੁੜਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਮੁੱਕਦਮਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਜੰਦਰਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਵੰਡਣ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਾਮਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਸਾਧੂ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੀ ਬੰਦਾ ਲਿਆ ਕੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਚਾਰ ਕੁ ਦਿਨ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਹੋਏ ਆਪ ਸਭ ਘੱਟ ਘੱਟ ਦੇ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਦਰਿਆ ਵੱਲੋਂ ਟਹਿਲਦੇ ਟਹਿਲਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਆਏ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਕੁਟੱਲਤਾ ਜਾਣ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਣ ਬੈਠੇ ਜੰਦਰਾ ਖੋਹਲ ਕੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਦੇਗ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਵਰਤਾਇਆ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਗਤੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉ। ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ

ਹੇੜੀਆਂ ਵੱਲ ਸੂਬੇਦਾਰ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਮਾਨਾ ਜਾਓ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈ ਆਓ ਹਮਨੇ ਸਭ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬੰਨਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਆਖ ਆਉ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਭ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵਾਸਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬੰਨੋ ਪਿੰਡੋਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈ ਆਇਆ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਇੱਥੇ ਰਖੀਏ। ਇਸਨੂੰ ਕੰਨੋ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੌੜ ਸਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਬੰਦੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਜਲਾਲ ਬੰਦੇ ਦੇ ਨੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਹਾਰ ਸਕਦੇ ਇਤਨਾ ਜਲਾਲ ਸੀ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਪੱਕਣ ਲੱਗਾ ਨਾਲੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ਹੁਣ ਚਲਿਆ ਜਾ ਫਿਰ ਆ ਜਾਵੀਂ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾ ਸਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਕਿਉਂ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਢਿਰ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗਾ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਮਾਮਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਚਲੇ ਜਾਵੋ ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜੀ ਕਰਿਉ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਚੁਪ ਚਾਪ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਫਿਰ ਕਦੋਂ ਜਿੰਦਰਾਂ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੰਡਣ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਆਪ ਜੀ ਤਾਂ ਮਸਤ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿੰਦੇ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ ਪਈ ਇਹ ਤਾਂ ਦਰਗਾਹੀ ਘਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਬੰਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਘਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਘਰ ਦੇ ਮੁਨਾਰੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਚਮਕਦੇ ਹਨ ਇਸਨੂੰ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਖ ਸਕਦਾ ਕੋਈ ਚੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਮਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਮਰ ਕਰਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਗੰਗਾ, ਜਮਨਾ, ਪਰਾਗ, ਤਰਵੈਣੀ, ਮੱਕਾ ਮਦੀਨਾ, ਹਜ਼ੂਰ ਖਡੂਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਘਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋ। ਇੱਥੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਸਾਧ ਰੋਗੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਕੇ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ। ‘ਐਸਾ ਦਰ ਤੇਰਾ ਜਿਹੜਾ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦਾ’ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ 1927 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਸਭ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਆਉਣੇ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਦੱਸ ਛੱਡਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਕੋਲੋਂ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹਕੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਟੋਪੀ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾਂ ਹਾਂ। ਐਸੇ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡਣ ਤੋਂ 10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾਓ ਬੰਗੀ ਡੌਂਡੀ ਕਰ ਆਉਣੀ ਸੀ। ਟੋਪੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਖਣਾ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਵੋ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਰਗਾਹੀ ਹੁਕਮ ਸੀ ਮਾਤ ਲੋਕ ਅਵਤਾਰ ਮੌਕੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਦਰਗਾਹ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਬਾਲਮੀਕ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਿਖ ਛੱਡੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਆਵਣ ਦੀ ਕਥਾ ‘ਭਵਿਸ਼ਤ ਪ੍ਰਾਣ’ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਪ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਖੱਡੀਆਂ ਵੀ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਚੁਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਾਈਕਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟੈਕਸ, ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟੈਕਸ ਉਹ ਹੁਣ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਮੌਕੇ ਦੇ ਗੁਰੂ ਪੀਰ ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਦੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਦੀ ਕੋਈ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਸੇ ਹੀ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣੇ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਲਾਂ ਲਿੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਅੰਸਬਲੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਗੰਠਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇ ਸਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਸਮਾਧਾਂ ਵਿਚ ਖੂਹੀ ਲਗਵਾਉਣੇ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੁਸਾਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਟਹਿਲਦੇ ਟਹਿਲਦੇ ਹੇੜੀਆਂ ਦੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵੱਲ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਸਮਾਧੀ ਅੱਣ ਨਿਕਲੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਸਮਾਧ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਨਾਮਾ ਇਕ ਸਮਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਹੋਰ ਖੂਹੀ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਖੂਹੀ ਲਾਲਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਦੁਖੀ ਲੋਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿਜਾਂਦੇ ਹਨ ਬਾਹਰ ਖੁੱਲਾ ਪਾਣੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਹੋਰ ਖੂਹੀ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਲਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਇੱਟਾਂ ਸਿੱਟਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਹੋਰ ਸੱਮਗਰੀ ਸਾਰੀ ਇੱਕਠੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਠ ਪੁੱਟਣ ਦਾ ਦਿਨ ਨਿਯਤ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕਠੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਭ ਸਮਾਗਰੀ ਤਿਆਰ ਹੈ ਆਪ ਚੱਲ ਕੇ ਟਪਾ ਲਾਓ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੀ ਖੂਹ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਲੱਗੇ। ਖੂਹ ਲੱਗ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਸੀ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਦੇਣੀ ਹੈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਛੇ ਖੇਤ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਸਨ ਇਸਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾ ਲਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੰਗਤ ਸੀ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਖੂਹ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਾਂਝੀ ਜਗਾਹ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਾ ਬਣੇ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਲੱਗੇਗਾ ਤਾਂ ਮਾਲਕ ਖੇਤ ਵਾਲਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਖਿਚੋਤਾਣ ਬਣ ਗਈ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ

ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਖੂਹ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਾਂਝੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਹੈ। ਇਕ ਅੱਤਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਕਹਿੰਦਾ ਖੂਹ ਲੱਗੇਗਾ ਤਾਂ ਸਮਾਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਵੀ ਸੁਜੋਂ ਵਾਂਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਐਨੀ ਅੱਤਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਹੋਰ ਤਾਂ ਸਭ ਉੱਠ ਕੇ ਨੱਠ ਪਏ ਪਰ ਭੁੱਲਾ ਲੰਬਤਦਾਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕਾਬੂ ਆ ਗਿਆ ਭੁੱਲੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇਹ ਲੱਤ, ਲੱਤਾਂ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਭੁੱਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਫੇਰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰੇਗਾ। ਭੁੱਲਾ ਲੈ ਪਿਆ ਹੀ ਵਾਸਤੇ ਪਾਵੇ ਭੁੱਲੇ ਨੇ ਲੰਮੇ ਪਏ ਹੋਏ ਨੇ ਹੀ ਕੰਨ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਕੋਈ ਖੇਤ ਕੋਈ ਦੋ ਖੇਤ ਜਾ ਕਟ ਖੜ ਗਏ ਫਿਰ ਡਰਦਾ ਮਾਰਿਆ ਕੋਈ ਨੇੜੇ ਨਾ ਆਵੇ। ਇਧਰ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੂਹ ਤੇ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾਂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮਗਰ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਖੇਡ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਸਮਾਧੀ ਆ ਕੇ ਉਸੇ ਹੀ ਟਾਈਮ ਖੂਹ ਦਾ ਟਪਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਲਾ ਕੇ ਚਲੇ ਵੀ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਆ ਕੇ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਪਾੜ ਪੱਟ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੰਗਤ ਰਾਜੀ ਸੀ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਾੜ ਪਟਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਗਏ ਇਸ ਕੌਤਕ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਦੋਨੋ ਪਾਸੀ ਇਕ ਟਾਈਮ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਤਲਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੁਟਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤਲਾਪੁਰ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਉਸੇ ਹੀ ਟਾਈਮ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਰਹਿਏ ਦਾ ਸੀ ਇਹ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਾਫੀ ਸਾਲ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਫਰ ਲਾਇਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਘੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਹੱਲ ਵਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਚਿੱਟੇ ਚਾਦਰੇ ਦੀ ਗਿਲਟੀ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੋਟੀ ਗੈਂਡੇ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੱਥ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਹੁਸਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਚੰਦ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ ਉਸ ਵਕਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਜੀ ਤੇ ਰੰਗ ਸੀ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਕਲਮ ਲਿਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਚੌਂਦਵੀ ਦੇ ਚੰਦ ਵਾਂਗਰ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਭਰੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਜਿਸ ਤੇ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆ ਸਨ। ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਐਸੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਦੌੜ ਕੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਭ ਰੋਗ ਸੋਗ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆ ਐਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਸਰੂਰ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਮੇਰੀ ਝੁੱਗੀ ਵਿਚ ਚਲੋ ਜਿਵੇਂ ਬਿਦਰ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ ਮੇਰਾ ਵੀ ਕਰੋ। ਜਿਵੇਂ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਤਾਰਿਆ ਝੰਡੋਵਾਢੀ ਨੂੰ ਮਾਣ ਬਖਸਿਆ ਮੇਰਾ ਪਾਪੀ ਦਾ ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਬੇੜਾ ਪਾਰ

ਕਰੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹੀਰਾ ਐਵੀਂ ਕਿਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਰਹਿਪੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਖ ਕੇ ਰਹਿਪਾ ਨਗਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੀਦਾ ਹੈ। ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਹਿਪੇ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਹਨ ਸਭ ਦੀ ਮਿਸਲ ਹੀਰਾ ਹਮਾਰੇ ਪਾਸ ਹੈ ਰਹਿਪੇ ਦੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਵੀ ਤਾਰਨੇ ਪਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਲਵਾਂਗੇ ਇਹ ਬਚਨ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਇਕ ਮਿੰਟ ਬਿਜਲੀ ਲਿਸ਼ਕ ਵਾਂਗ ਅੱਖਾਂ ਥੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਐਸੀ ਝਲਕ ਪਈ ਐਸਾ ਦਿਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਤੜਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖਿਚਿਆ ਗਿਆ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਤੇ ਖਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਮਨ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਡੋਰੀ ਨਾਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੁਣ ਨਮ ਟਿੱਕਦਾ ਨਹੀਂ ਤੋੜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਦੋਂ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ ਸੁਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੌਤਕ ਚੱਲ ਕੇ ਦੱਸਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇੰਡੀਆ ਆ ਗਿਆ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਆ ਕੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਆਖ ਸੁਣਾਈ ਕੁਛ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ 100 ਰੁਪਿਆ ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਿਆ ਬਾਸਣੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲੱਕ ਨਾਲ ਬੰਨ ਲਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ 100 ਰੁਪਿਆ ਅੱਗੇ ਧਰ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅੱਗੋਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਹੀਰਾ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਪੈਸੇ ਜਾ ਮੌਤ ਕੇ ਘਰ ਹੀ ਲੈ ਜਾਉ ਤੇਰੇ ਕੰਮ ਆਉਣਗੇ। ਹੀਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਨੂੰ ਲੰਗੋਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੰਨਣੀ ਆਉਦੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ ਹੀਰਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਭੇਟਾ ਮਨਜੂਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛੇ ਮੌਤ ਦਿੱਤਾ ਉਸ ਸਾਲ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਰਹਿ ਕੇ ਫਿਰ ਘਰਦਿਆ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਕੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਹੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੁਛ ਥੋੜੇ ਹੀ ਪੈਸੇ ਕੋਲ ਸਨ ਉਹੋ ਹੋ ਥੋੜਾ ਖਰਚ ਲੈ ਕੇ ਮੁਛ ਫਿਰ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਟਾਈਮ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ। ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚੀਜ਼ ਲੈ ਨਾ ਸਕਿਆ ਤਦੇ ਹੀ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾ ਬਣਿਆ ਹੀਰਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਪਰ ਆਉਣ ਤੇ ਪੂਰਾ ਮਾਣ ਵੀ ਘਰਦਿਆ ਵੱਲੋਂ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਮਨ ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਸਾਕਾਂ ਭੈਣਾਂ ਭਾਈਆਂ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਨੇਡਾ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਟਾਈਮ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ। ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਲੈ ਨਾ ਸਕਿਆ ਤਦੇ ਹੀ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨਾ ਬਣਿਆ ਹੀਰਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਪਰ ਆਉਣ ਤੇ ਪੂਰਾ ਮਾਣ ਘਰਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਮਨ ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਸਾਕਾਂ ਭੈਣਾਂ ਭਾਈਆਂ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਨੇਡਾ ਚਲੇ ਗਿਆ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਬੰਦਾ ਸਮਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁਛ ਦੇਰ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕਾਲਵਾਸ ਹੋ ਗਏ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਐਸੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਯਾਦ ਕਏਦਾ ਸੀ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਮੂਸਾਪੁਰੀਏ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੂਸਾਪੁਰ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ। ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਦੱਸ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਆਇਆ। ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੇ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਹਲਕੇ ਹਲਕੇ ਚੌਸੀ ਜਿਹੀ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੋਈ ਦੁਆਨੀ ਗਜ਼ ਦੀ ਖਦੌਰ ਚੌਸੀ ਜਿਹੀ ਮੁੰਡਾ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਘਰ ਦਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਗਲ ਪਏ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਫੜਕੇ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਮੁੰਦਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ, ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ 70 ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਘੋੜੀਆਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨਾਭੇ ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵੀ ਸਨ। ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਹੁਤ ਸਨ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਗਰੀਬ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਫੁਹ ਨਾਲ ਅਮੀਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਡੇਰਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਰੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਰਹਿਣ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਸਾਰੀ ਰਹਿਨ ਹੋ ਗਈ। ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਤੱਕੜ ਵਿਚ ਤੁਲ ਗਈਆਂ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਵਗਦਾ ਦਰਿਆ ਸਭ ਕੁਛ ਹੜਾ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੋਂ ਅਮੀਰੀ ਆਪਣੇ ਵਿਛੋਣੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਚਲੇ ਗਈ। ਪੱਤਝੜ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸਫਾ ਆਣ ਵਿਛਾਈਆਂ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਅਮੀਰੀ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਸੁਫਨੇ ਬਣ ਕੇ ਉੱਡ ਗਏ ਹਾਲਤ ਬੜੀ ਨਾਜਕ ਗਰੀਬੀ ਕੁਨਾਲੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਢਾਲ ਦਿੱਤੇ। ਐਸੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਪੂਰੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਕਾਮਲਪੀਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੱਲੋਂ ਭਰੋਸੇ ਵੱਲੋਂ ਢਿੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪਏ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਚਾਹੀਏ ਜੈਸੇ

ਆਹਿਰਨਗਰ, ਪਕੜ, ਹਥੋੜਾ ਗਿਆਨ ਕਾ ਸਿਧੇ ਦੋਵੇਂ ਕਰ, ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਹਥੋੜਾ ਫੜਕੇ ਅਹਿਰਨ ਰੂਪੀ ਧੀਰਜ ਬਖਸ਼ਕੇ ਭਰੋਸਾ ਬਖਸ਼ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ।

‘ਫਰੀਦਾ ਮਨ ਮੈਦਾਨ ਕਰ ਟੋਏ ਟਿੱਬੇ ਲਾਹਿ, ਅੱਗੇ ਮੂਲ ਨ ਆਵਸੀ ਦੋਜਕ ਸੰਟੀ ਭਾਹਿ।

ਜਦੋਂ ਮਨ ਸੁੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੁੱਧ ਵਸਤੂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਆਣੇ ਲੋਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਸ਼ੇਰਨੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਧਾਤੂ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਮਲਪੀਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਲੁਹਾਰ ਸੰਨੀ ਸੇ ਪਕੜ ਕਰ ਉੱਪਰ ਸੇ ਹਥੋੜਾ ਮਾਰ ਕਰ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਸੇਵਕ ਕੋ ਜਬ ਘਸਾਉਟੀ ਉੱਤੇ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਤੰਦੋ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦਾ। ਸ਼ਕਤੀ ਸਹਾਰਨ ਦਾ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਪਾਸ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

‘ਭਾਂਡਾ ਭਾਉ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਤਿ ਢਾਲਿ ਘੜੀਐ ਸ਼ਬਦ ਸੱਚੀ ਟਕਸਾਲ।‘

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਪੈਲੀ ਦੇਖ ਕੇ ਝਟ ਬੀ ਬੋ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਖੋਏ ਦੇਸ਼ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਈਰਖਾ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਆਪੀਆ ਵਿਆਪੀਆ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਭੈੜੇ ਸੰਕਲਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਜਗਿਆਸੂ ਵਿਖੇ ਪੂਰੀ ਸਫਾਈ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਕਰਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਧਰਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਾਰਿਆ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲਮਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰ ਗਏ, ਸਰਦੀ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਇਕ ਦੋ ਖਣ ਦਾ ਕਮਰਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜ ਗਏ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਰਾਤ ਢੱਲੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਮੁੰਦਰ ਅੱਜੇ ਜੇ ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇ ਮਿਸਲ ਪੇਸ਼ ਹੈ। ਕਰਤਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅੱਜ ਜੇ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਰੰਗਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਜਾਈ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ ਨਾਲ ਦਾ ਰੰਗ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਦਿਉ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗਣ ਵਿਚ ਰੰਗ ਕੇ ਮੇਰੀ ਬੁੱਧੀ ਬਦਲ ਦਿਉਗੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਮਾਇਆ ਦਾ ਗਫਾ ਬਖਸ਼ੋ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮਾਇਆ ਦਾ ਪਿਆਸ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਆਖਿਆ ਮੁੰਦਰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਧੰਨ ਲੈ ਜਿਸ ਧੰਨ ਤੇ ਸਭ ਕੋ ਵਰਸਾਵੈ। ਤੇਰੀ ਵੀ ਕਲਿਆਣ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕ ਉਧਰਨਗੇ ਐਸੇ ਧੰਨ ਦੀ ਮਨ ਵਿਚ ਚਾਹ ਕਰ। ਪਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹੋ ਹੀ ਮੰਗ ਕਰੀ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਜਾਹ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਮਾਇਆ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਲੱਖ ਦੇ ਦੇਈਏ, ਮੁੰਦਰ ਨਹੀਂ ਜੀ ਇਕ ਲੱਖ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਕੀ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਦੋ ਦੇ ਦੇਈਏ, ਮਹੀਂ ਜੀ ਹੋਰ ਮੇਰਾ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਭੁੱਖ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਮੰਦਰ ਬਣਾਵਾਂਗਾ ਚੰਗਾ ਕਹਿੰਦੇ ਮੁੰਦਰ ਤੈਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਬਸ ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਲੱਛਮੀ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋ ਗਿਆ ਵਿਗੜੇ ਕੰਮ ਸੁਧਰਨ ਲੱਗੇ ਦਿਨ ਪੁਰ ਦਿਨ ਕਿਸ਼ਮਤ ਦਾ ਸੂਰਜ ਚਮਕਣ ਲੱਗਾ। ਖੁਹਾਂ ਦੇ ਖੂਹ ਜਿਹੜੇ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ ਛੁੜਾ ਲਏ ਗਏ ਦੁਕਾਨਾਂ ਫਿਰ ਮੁੜ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈਆਂ। ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਮੁੜ ਫਿਰ ਸ਼ਾਹੀ ਚਲ ਪਈ ਕੱਚਿਆਂ ਕੋਠਿਆਂ ਦੇ ਥਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਬਣਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਰੁਪਏ ਠੇਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਚਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਹ ਬਚਨ ਜਿਹੜੇ ਕਦੀ ਕੱਚੇ ਕੋਠਿਆਂ ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨੇ ਕਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ਨਹੀਂ ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਸਭ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ। ਗੁੰਮਟ ਸਮਾਧ ਉੱਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਬੰਨਿਆ ਗੁੰਮਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉੱਪਰ ਕਲਸ ਬਜਰੀ ਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲੱਗੇ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਤੇ ਪਾਥੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਸੋਨੇ ਦਾ ਕਲਸ ਬਣਾ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾ। ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਸੋਨੇ ਦਾ ਕਲਸ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਐਸ ਵੇਲੇ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਿਆਂ ਵਿਚ ਖੇਲਦੇ ਹਨ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਮਾਲੀ ਰਾਮ ਖਟਕੜਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਮਾਲੀ ਰਾਮ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਝੰਡਾ ਜੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਸ: ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸੀ ਘਰ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਪਦਾਰਥ ਮਾਇਆ ਧਾਰੀ ਅਤਿ ਅੰਨਾ ਬੋਲਾ ਦਾਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸਮਝ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਕੋਲੋਂ ਪਰਗਟੈ ਹੁਸਨ ਦੀ ਖਾਨ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਸੰਗਤਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੂਰੀ ਨੈਣਾਂ ਝਲਕੇ ਖਾ ਕੇ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਲੋਕੀ ਰੰਗੇ ਜਾਂਦੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਮਾਲੀ ਰਾਮ ਦੇ ਘਰੋਂ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਾਂਘ ਉੱਠੀ ਅਮੀਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕਦੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤਮਾਚੇ ਬਾਰ ਦੇ ਕੰਮੋ ਗਈਆ। ਮਾਲੀ ਰਾਮ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਕਦੀ ਕਦੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਮਾਲੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਮਜ਼ਾਰੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਮਾਲੀ ਰਾਮ ਨੇ ਕਦੇ ਸਾਧੂ ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਚਿਰਾਗ ਨਹੀਂ ਜਗਦਾ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮਾਲੀ ਰਾਮ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਲੇਸ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਮੀਰਾ ਬਾਈ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਗਈ। ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੜਕੀ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਚਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਚਾਰ ਆਨੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚਾਰ ਚਾਰ ਆਨੇ ਚਾਰੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪਤਾਸੇ ਵੰਡ ਦੇਵੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਆ ਬਰਕਤਾਂ ਸਨ ਰਸਤੇ ਜਾਂਦੀ ਨੇ ਚਾਰ ਆਨੇ ਦੀ ਤੋੜੀ ਲੈ ਲਈ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਤੋੜੀ ਠਾਹ ਕਰਦੀ ਫੁੱਟ ਗਈ। ਐਸਾ ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਕੇ

ਬਹੁਤ ਡਰੀ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨ ਹੋਇਆ। ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਕਹਿੰਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਕੇਹੜਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਚਾਰ ਧੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਸਨ। ਆਪ ਹੀ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਸਾਡਾ ਭਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਫਿਰ ਕਿਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਈਆਂ ਅੱਗੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਅੱਗੇ ਆ ਜਾਓ ਤੋੜੀ ਵਾਲੀ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ, ਉਹ ਪਿਛਲੀ ਗੱਲ ਜੋ ਤੋੜੀ ਲਈ ਹੋਈ ਫੁੱਟ ਗਈ ਸੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਅੰਤ ਕੌਤਕ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਮਾਲੀ ਰਾਮ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਆਪ ਦੇਖਾਗਾਂ ਕੀ ਅੰਤਰਜ਼ਾਮੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੁਬਹ ਉੱਠ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੱਝ ਚੋ ਲਈ ਮੇਲੇ ਝੀਰ ਦੀ ਬੱਕਰੀ ਚੋ ਲਈ ਜਗਦੀਸ਼ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਗਊ ਚੋ ਲਈ। ਤਿੰਨੇ ਦੁੱਧ ਚੋ ਕੇ ਬਾਲਟੀ ਬਰ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸੰਗਤ ਕਾਫੀ ਸੀ ਆਪ ਪਿਛੇ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਖਲੋ ਗਿਆ ਮਨ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਮੈਂ ਦੇਖਾਂਗਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਤਿੰਨਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੁੱਧ ਦੱਸ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੰਨਾਗਾ। ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦੁੱਧਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਤੂੰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਆ ਜਾ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਧਰਤੀ ਨਿਕਲ ਗਈ ਤੇ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗਾ। ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਬੁਰਜ ਢਹਿ ਗਿਆ ਅੱਗੋਂ ਵਧਿਆ ਤੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਮਾਲੀ ਦੁੱਧ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿਓ। ਇਕ ਸੇਰ ਦੁੱਧ ਰੱਖ ਲਈ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਝੰਗਤਾਂ ਵਿਖੇ ਹੋਰ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਸਮਾਧਾ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਓ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਸੇਵਕ ਬਣ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜਾਣਾ ਨਵਾਂ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣਾ ਸੀਨਾ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਾ ਕੇ ਜਨਮ ਸੁਖਾਲਾ ਕੀਤਾ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਮੰਡੇਰਾਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜਾਤ ਦਾ ਜਾਟ ਸੀ। ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਧੂਆਂ ਵਾਲੀ ਜਿੰਦਗੀ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ, ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਵੰਡ ਕੇ ਛੱਕਣਾ, ਆਏ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਪ ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਜਮਾਨੇ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਗਲਾ ਦੀ ਤੇ ਨਾਮੁਨੀਆ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਬਹੁਤ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਬਾਰਾ ਸਿੰਗਾਂ ਨਮਦਾਂ ਬੰਨਿਆ ਪਰ ਦੁੱਖ ਵਧਦਾ ਹੀ ਗਿਆ। ਸਰਦੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ ਅੱਗੇ ਰਾਤ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਲੀ ਜਾਂਦੀ। ਦਸਰਥ, ਸਰਵਣ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ, ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਵਿਚ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖ ਸਕਿਆ ਪੁੱਤਰ ਸਭ ਦਾ ਮਿੱਠਾ ਫਲ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਅਕਬਰ ਨੇ ਬਰਿਬਲ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਹਿੰਦੂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਈਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨੰਗੀ ਪੈਰੀਂ ਦੌੜੇ ਸਨ। ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੇਵਕ ਜਾਂ ਨੌਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਬੀਰਬਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਓ। ਬੀਰਬਲ ਕਹਿੰਦਾ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਦੇਵਾਂਗਾ ਬਰਿਬਲ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮਸ਼ਵਰ ਕੋਲੋਂ ਰਬੜ ਦੀ ਫੋਟੋ, ਅਕਬਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਲੀਮ ਵਰਗੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਲਈ ਸਲੀਮ ਦੇ ਨਕਲੀ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਖਿਆ ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਾਗ ਵਿਚ ਤਲਾਅ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦਿਨ ਦੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਪੈਰ ਤਿਲਕਾ ਕੇ ਇਸ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੁੱਤ ਡਿੱਗਿਆ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀ ਉੱਠ ਕੇ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਜਾ ਫੜਿਆ। ਬੁੱਤ ਨਕਲੀ ਸੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਹੁਤ ਸਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਦਿਨ ਬਰਿਬਲ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਸਣੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਜਾ ਵੜੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਅਨੇਕਾਂ ਸੇਵਕ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਹਿੰਦਾ ਐਨਾ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੀਰਬਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਐਸੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਵੱਡੇ

ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਰਾਜਾ ਬਲੀ ਦੇ ਬੂਹੇ ਤੇ ਚੱਲੀਏ ਜੇ ਕੈਰ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਬੱਚਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੀਆਂ ਬੀਬੀ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ ਡਰਾਉਣੀ ਰਾਤ ਸੀ ਸਭ ਪਾਸੀਂ ਚੁੱਪ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਕੁੱਤੇ ਭੌਂਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਦਾ ਦਿਲ ਡਰਨ ਲੱਗਾ ਕਿ ਡਾਕੂ ਚੋਰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਕੁੱਤੇ ਬਿੱਲੇ ਖਾ ਜਾਣਗੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਦੀ ਰਾਜਾ ਰਾਜਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕੀ ਦੇਖਦੀ ਹੈ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਨ। ਚਾਰ ਕੁ ਫੁੱਟ ਦੀ ਸੋਟੀ ਕੋਲ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਦੇ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਾਰੇ ਗਏ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਟਹਿਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹੀ ਸੋਟੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਚੈਨ ਨੂੰ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਅੱਥਰੂ ਵਗਾ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੇਹਰਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਚੱਲ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਖੂਹੀ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਜਲ ਕੱਢ ਕੇ ਕਾਕੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾ ਦਿਓ। ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾਇਆ ਚੈਨ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਟਹਿਕ ਉੱਠਿਆ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਘਰ ਆਏ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤਰਿਆ ਦਾ ਜਨਮ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਐਸ ਟਾਈਮ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਡੁਬਈ ਵਿਚ ਬਣ ਗਿਆ। ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਾਕ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਵਾਵਾਗੇ ਬੱਚਾ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਗਤੀ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਸਾਧਪੁਰ ਵਾਲਾ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਾਕ ਘਰ ਚਲ ਪਰਾਹੁਣਾ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾਮ ਵੀ ਗੁਰਨਾਮ ਰੱਖ ਲਈ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਘਰ ਆਇਆ ਲੋਕੀ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਣ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਵਧਾਈਆਂ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਨੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਨਾਮ ਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਨਾਮ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਕਨੇਡਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਘਰ ਵਿਚ ਨੌ ਨਿਧਾਂ ਬਾਰਾਂ ਸਿੱਧਾਂ ਹੋ ਗਈਆ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬੇ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਫੋਹ ਮਾਘ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਸਰਦੀ ਕਹਿਰ ਦੀ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ, ਟੋਬਿਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਕੋਰੇ ਨਾਲ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਾਨਵਰ ਪਾਲੇ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਭ ਜੀਵ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੜ ਕੇ ਗਦੋਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। “ਭਿੰਨੀ ਰੈਨਤੀਏ ਚਮਕਣ ਤਾਰੇ ਰਾਮ, ਜਾਗਣ ਮੇਰੇ ਸਮਤ ਪਿਆਰੇ ਰਾਮ” ਹਨੇਰੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਹਕੀਕੀ ਇਸ਼ਕ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀ ਰਾਤ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਚਾਰ ਦੇ ਟਾਈਮ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਬੇਲਣਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਭਗਤ ਬਿੰਦਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਖੀਵਾ ਹੋਈ ਫਿਰਦਾ ਮੰਜੀ ਡਾਹ ਦਿੱਤੀ, ਆਪ ਜੀ ਬੈਠ ਗਏ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅੱਗ ਬਾਲ ਦੇਈਏ ਸਰਦੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੀ ਚਲੋ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮੱਝ ਚੋ ਕੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਲਿਆ ਰੱਖੀ ਛੱਕਣ ਵਾਸਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਧੰਨ ਭਾਗ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਰਸ ਦੀ ਮੱਟੀ ਭਰ ਗਈ। ਭਾਂਡਾ ਚੁਕਵਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੰਜੀ ਕੋਲ ਰੱਖਵਾ ਲੀਤਾ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਬਾਲਟੀ ਪਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੜਵੀ ਲੈ ਕੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਾਨਵਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲੱਗੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕੀ ਸਭ ਪਾਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚਲ ਪਏ। ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੁੱਧ ਰਿੜਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਧਾਰਾ ਚੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਆਪ ਜੀ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪਿੰਡੋਂ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਵਣ ਲੱਗੀ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਆਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਰਸ ਪਿਲਾਓ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਕਾਫੀ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਇਕ ਮੱਟੀ ਰਸ ਦੀ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕੀ ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਣਾ ਆਏ ਗਏ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਨੂਰ ਦਾ ਕਿਰਸ਼ਮਾਂ ਦੱਸ ਕੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਐਸਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਆ ਬੈਠੇ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਬੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਜੰਲਧਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦਿਆ 2 ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਬਾਬੂ ਪ੍ਰੀਤਮ

ਸਿੰਘ ਸਿਰੋਂ ਰੋਡਾ ਸੀ ਨਾਲ ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਕੇਸ ਮੁਨਾ ਕੇ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕਾਫੀ ਉਦੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਏ ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਲੀਤਾ ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਮੌਤ ਦਿੱਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਚਲੋ ਇੱਥੇ ਰੋਡਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਾਬੂ ਜੀ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ ਪਿੱਛੋਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀਦਾ। ਧਰਮ ਤੇ ਪੱਕੇ ਰਹੀਦਾ ਹੈ ਸੁਬਹ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਜੁਪਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਾਪੂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘੇ ਜਾਦੇ ਸੀ ਪ੍ਰਤਾਪੂ ਦਾ ਲੜਕਾ ਘੁੱਗੀ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜ ਪਿਆ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੱਗ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਘੁੱਗੀ ਨੇ ਪੱਗ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹਿਰਖ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਇਆ ਦੇ ਨਾਲ ਐਸਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਾਕਾ ਪੱਗ ਲੈ ਲਈਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਪੱਗ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਸੜਕ ਨਿਕਲ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਘਣ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਥਾਂ ਹੁਣ ਸੜਕ ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸਭ ਸੱਚ ਹੋ ਗਏ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੌਤਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਆਪ ਜੀ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਪੁਰਬ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਰੋਲੀ ਵੱਲ ਦੀ ਖੂਹੀ ਤੇ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਥਲੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਤੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਦਾ ਟਾਈਮ ਸੀ ਇਕ ਜੰਵ ਕਿਤਿਓਂ ਵਿਆਹ ਕੇ ਡੋਲਾ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਵਿਚੋਲੀ ਕੋਲ ਲੱਗੀਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਤਰੇਲੀਆ ਆਉਣ। ਸਾਹਮਣੇ ਕੌਣ ਜਾਵੇ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਮੁੱਛ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਣਾ ਮੌਤ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ‘ਆਸ਼ਕ ਭੋਰ ਫਕੀਰ ਤੇ ਨਾਗ ਕਾਲੇ ਵਾਜ ਮੰਤਰਾ ਮੂਲ ਨਾ ਕੀਲੀਏ ਜੇ’ ਬੁੱਢੀ ਘਰ ਗਈ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਨੱਠ ਚੱਲ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ, ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕੋਠੀ ਦੀ ਗਹੀ ਵਿੱਚੋਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਚੁੱਕ ਲਉ ਤੇ ਕੰਨ ਫੜੋ ਫਿਰ ਕਦੇ ਗਹਿਣੇ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਤੁਰਨਾ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੌਤਕ ਦੇਖੇ ਗਹਿਣੇ ਲੁਹਾ ਕੇ ਸੁੱਟ ਖੂਹ ਵਿਚ ਦੇਣੇ ਫਿਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਤੇ ਸਰਾਣੇ ਹੇਠੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਦੇਣੇ ਐਸੇ ਕੌਤਕ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਏ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਤਿੰਗੜਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਤੋਂ ਉਠਕੇ ਖੇਤੋਂ ਖੇਤੀ ਟਹਿਲਦੇ ਟਹਿਲਦੇ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾਂ ਦੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਜਾ ਨਿਕਲੇ। ਫਗਣ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਠੰਡੀ ਠੰਡੀ ਪੌਣ ਰੁਮਕ ਰਹੀ ਸੀ ਆਕਾਸ਼ ਨਿਰਮਲ ਸੀ। ਬਾਰਸ਼ ਵਰ੍ਹੇ ਕੇ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਨੂਰ ਬਰਸ਼ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸਰਵਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਖਿੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਣਕਾਂ ਤੇ ਜੌਬਨ ਦਾ ਖੇੜਾ ਕਹਿਰ ਦਾ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਗੋਬੂ ਮੂੰਹ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬੂਰ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਖਿਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹਾਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਪੱਤਝੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗਰਾ ਨਿਕਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਭ ਪਾਸੀਂ ਹਰਿਆਵਲ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ ਬੰਸਤ ਰੁੱਤ ਛੇਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਬੰਸਤੀ ਸੂਟ ਪਾ ਕੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਬੰਨੇ ਬੰਨੇ ਫਿਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਕਹਿਰ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਨੂਰ ਫੁੱਲ ਫੁੱਲ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਲਾ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਬੰਨੇ ਬੰਨੇ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਫਿਰਦੀ ਸੀ। ਕੇਸਰ ਕਸਤੂਰੀ ਦਾ ਛਿੱਟਾ ਦਿੰਦੀ ਫਿਰ ਰਹੀ ਸੀ ਫੁਲਾਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰ ਰਹੀ ਸੀ ਚੰਨ ਪਿਆਰਾ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਿਰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਿਨ ਢਾਲੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਸਾਗ ਤੋੜਨ ਵਾਸਤੇ ਟੋਲੇ ਬੰਨ ਬੰਨ ਕੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਾਲ ਚੱਲੀਆਂ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਵੀ ਪਹਿਰੇ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪੈਲੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਬੈਠਾ ਸੀ ਉਸ ਪਾਸੇ ਗੋਈ ਅਰਸਾਂ ਫਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਨੋਖੀ ਹੀ ਚਾਲ ਵਾਲਾ ਬਰਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨੂਰ ਦਾ ਸਿਤਾਰਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਨੂਰ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਅਰਸੀਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਆ ਨਿਕਲੇ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹਸਮੁੱਖ ਚੇਹਰੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਖਿੜੇ ਹੋਏ ਮੋਤੀਆਂ ਵਰਗੇ ਬਚਨ ਬੋਲੇ ਕਾਕਾ ਕਿਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਮੁੰਡਾ-‘ ਜੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ-‘ਕਾਕਾ ਇਥੇ ਕਿਉਂ ਬੈਠਾ ਹੈ’। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ -‘ਜੀ ਸਾਗ ਦੀ ਰਾਖੀ ਬੈਠਾ ਹਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ-‘ ਕਾਕਾ ਸਾਗ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਤੋੜ ਲੈਣ ਦੇਈ ਦਾ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਨੇ ਵੀ ਕਿਤਿਓਂ ਖਾਣਾ ਹੈ ਐਨੇ ਬਚਨ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਏ

ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਬੇਰੀ ਦੇ ਛਾਪਿਆਂ ਦੀ ਬਾਝ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਛਾਪੇ ਵੀ ਤਾਜ਼ੇ ਵੱਢ ਕੇ ਗੱਢੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਿੱਕਰ ਦੀਆਂ ਸੂਲਾਂ ਵੀ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਛਾਪੇ ਉੱਪਰ ਪੈਰ ਰੱਖ ਕੇ ਰਾਹ ਵੱਲ ਨੂੰ ਲੰਘ ਗਏ ਪਾਖਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਸੂਲਾਂ ਉੱਪਰ ਰੱਖ ਕੇ ਅੱਗੇ ਲੰਘੇ ਕੰਢੇ ਚੁੱਭੇ ਨਹੀਂ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਕੋਮਲ ਚਰਨ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਥਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਚਰਨ ਰੱਖ ਕੇ ਲੰਘੇ ਸੀ ਕੰਢੇ ਸਾਗ ਦੀਆਂ ਗੰਦਲਾਂ ਵਰਗੇ ਨਰਮ ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਏ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿ ਸੁਣਾਈ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਕਾਕਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਕੀ ਲੱਗਣੇ ਹਨ ਕੰਢਿਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਹੈ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜੁ ਹੋਏ। ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕੰਰਟ ਵਾਂਗ ਫੈਲ ਗਈ। ਸਭ ਮਾਈ ਭਾਈ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਨੱਠੇ ਆਵਣ ਇੱਕ ਜੱਟ ਬੰਗਿਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਕਣਕ ਵੇਚ ਕੇ ਆਇਆ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਰੁਪਏ ਬੰਨੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਵੀ ਸਲਮ ਕੀਤਾ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਰੁਪਏ ਰਖਾ ਲਏ ਮੁੱਠਾਂ ਭਰ ਭਰ ਕੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਨਿਆਣੇ ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਦੋ ਰੁਪਏ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਏ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪਾ ਕੇ ਚਾਰ ਰੁਪਿਆਂ ਦੀ ਨਿਆਦ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਾਕਾ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੁਹਰਿਓਂ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

--

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਸੁੰਦਰ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਜੱਟ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਘਰ ਕੋਈ ਉਲਾਦ ਨਾ ਹੋਈ 25 ਖੇਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਿਨਾਂ ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾਦੇ ਸਨ। ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਘਰ ਦੇ ਸਭ ਪਦਾਰਥ ਜ਼ਹਿਰ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਪੰਜਵੇਂ ਨੇ ਵੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

‘ਜਿਸ ਘਰ ਦੀਪਕ ਨਾ ਬਲੇ ਬਾਲ ਨਾ ਖੇਡੇ ਬਾਰ ਤਿਸ ਕਾ ਕੀਆ ਡੰਨਨਾ ਸੋ ਡੰਨਿਆ ਕਰਤਾਰ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬੀਰਬਲ ਤੇ ਹੋਰ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਫਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਫਲ ਮਿੱਠਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅੰਬ ਆਖਿਆ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੇਲਾ ਆਖਿਆ, “ਬੀਰਬਲ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਫਲ ਮਿੱਠਾ ਦੱਸਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਰ ਫਲ ਖਾਣ ਨਾਲ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਆਵੇਗੀ, ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤੇ ਕਲੇਜ਼ੇ ਵਿਚ ਠੰਡ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਸੀਨਾ ਸਰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁੰਦਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਾਈ ਹੋਰ ਸਨ ਬਾਕੀ ਦਿਆਂ ਦੇ ਲਾਣੇ ਚਲਦੇ ਸਨ ਇਹ ਇੱਕਲਾ ਹੀ ਠੇਡੇ ਖਾਂਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸੁੰਦਰ ਕਰਨਾਲੇ ਵੱਲ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੱਲ ਵਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰਨ ਹਾਰੇ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਅੰਬ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਤੇ ਆਣ ਬੈਠੇ। ਇਸ ਖੂਹ ਪੁਰ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਸੁੰਦਰ ਹਲ ਮਗਰ ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਖਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕਮੀ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੜੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੱਲ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਆਣ ਸਿਰ ਰੱਖਿਆਂ ਮੂੰਹੋਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਮਨ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਮੇਰਾ ਪਾਪੀ ਦਾ ਬੇੜਾ ਵੀ ਕਿਤੇ ਪਾਰ ਲਾ ਦਿਵੇ ਮੇਰਾ ਘਰ ਵੀ ਵੱਸ ਜਾਵੇ। ਸੁੰਦਰ

ਦੀ ਇਸ ਨਿਮਰਤਾ ਨੂੰ ਤੱਕ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਸੁੰਦਰ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ। ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੁੰਦਰ ਦੇ ਕਨਾਲੀ ਜਗਾਹ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਛੱਡਦੇ। ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤਾਏ ਨੂੰ ਪੱਛ ਕੇ ਛੁਡਾਗਾਂ ਸੁੰਦਰ ਆਪਣੇ ਤਾਏ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਤਾਇਆ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਸੁੰਦਰ ਨੱਠ ਜਾਹ ਇਹ ਮੌਕਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਰਦੇ। ਉਂਜ ਵੀ ਸਾਰਾ ਰਕਬਾ ਐਂਵੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਜੜ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਲ ਪਲਾ ਪਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮੈਂ ਦੋ ਕਨਾਲੀ ਜਗਾਹ ਛੱਡਦਾ ਹਾਂ। ਪਾਸੇ ਲੰਗਰ ਪਕਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਪਾਸੇ ਸੁੰਦਰ ਦਾ ਖੇਤ ਸੀ ਦੋ ਕਨਾਲੀ ਜਗਾਹ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਵਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲ ਗਿਆ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋਣ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਦੇਖ ਲਿਆ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਪੁੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਨਾਮ ਵੀ ਬਖਸ਼ੀ ਰੱਖਿਆ। ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਬਾਪੂ ਕਦੇ ਉੱਚਾ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹਰ ਵਕਤ ਦੁਸ਼ਮਨ ਦਾ ਭੈਅ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਰੀਕਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਦਬਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਡਰਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸੁੰਦਰ ਦਾ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਸਾਡਾ ਜੀਅ ਚਾਹੇ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਧੁਣੀ ਬੁਝਾ ਦਿਆਂਗੇ। ਸੁੰਦਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਬਖਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਧੁਲੇਤੇ ਬਖਸ਼ੀ ਦੀ ਭੈਣ ਕੋਲ ਛੱਡ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਇਕ ਦਿਨ ਸੁੰਦਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਲੜ ਪਿਆ ਬਾਕੀ ਭਰਾ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿਉਂ ਔਖਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਤੇਰੀ ਤਾਂ ਧੁਣੀ ਧੋਣੀ ਬੁਝਾ ਦਿਆਂਗੇ, ਤੇਰਾ ਦੀਵਾ ਗੁਲ ਕਰ ਕੇ ਛੱਡਾਂਗੇ। ਸੁੰਦਰ ਵਿਚਾਰੇ ਇਕਲੋਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਕਲੇਜ਼ਾ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਹਰ ਵਖਤ ਦਿਲ ਧੜਕ ਧੜਕ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇੰਨੇ ਦਬਕੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡੋਂ ਚੋਰੀ ਖੇਤੋ ਖੇਤੀ ਧੁਲੇਤੇ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਧੁਲੇਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਬਖਸ਼ੀ ਪਿੰਡ ਲੜੋਏ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੁੰਦਰ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ ਧਵੇਤੇ ਤੋਂ ਉਨੀ ਪੈਰੀ ਲੜੋਏ ਨੂੰ ਨੱਠ ਪਿਆ। ਹਾਏ! ਪੁੱਤਰ ਕਿਤੇ ਪਿੰਡ ਨਾ ਚਲਿਆ ਜਾਵੀਂ ਐਸੀਆਂ ਪਾਗਲਤਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਭੱਜਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦਸਰਥ ਪਰਾਣ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਵਣ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅੰਧਲੀ ਅੰਧਲੇ ਦੇ ਪਰਾਣ ਨਿਕਲ ਗਏ ਸਨ। ਐਸਾ ਹਾਲ ਸੁੰਦਰ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੁੰਦਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਨੱਠਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅੱਗੋਂ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਲਾਲੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਪਿਓ ਪੁੱਤਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਬਖਸ਼ੀ ਵੀ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਉਧਰ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਆਇਆ, ਸੁੰਦਰ ਦਾ ਹਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੁੰਦਰ ਚਲ ਰਾਮ ਨਾਲ ਘਰ ਬੈਠ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਨੱਠੇ ਫਿਰੀਦਾ ਮੇਰੇ ਬੂਟੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਮੇਰੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਜਾਂ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅੱਤ ਬਣੇ ਢੇਈ ਕੋਈ ਨਾ ਦੇਹ। ‘ਲਾਗੂ ਹੋਸੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਸਾਕ ਨਾ ਭਜ ਖਲੇ, ਸਤੋ ਭਜੇ ਆਸਰਾ ਚੱਕੇ ਸਭ ਅਸਰਾਉ ਚਿਤ ਆਵੇ ਉਸ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਲੱਗੇ ਨਾ ਤਾਤੀ ਵਾਉ।

ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਨਿਰਭਓ ਹੋ ਕੇ ਬਖਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਰੱਖਣ ਲੱਗਾ। ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਵਾਲ ਵਿੰਗਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸੰਤਾਲੀ ਦੀਆਂ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਹਵੇਲੀ ਅੰਦਰ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਕੋਠੇ ਦੀ ਛੱਤ ਡਿਗ ਪਈ ਬਖਸ਼ੀ ਮਿੱਟੀ ਤੇ ਲੱਕੜਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਆ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਸੁਣੇ। ਬਾਰਸ਼ ਜੋਰ ਦੀ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਨੇਰੀ ਵਗ ਰਹੀ ਸੀ ਮੰਜਾ ਸਾਰਾ ਚੂਰ ਚੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿਰਹਾਣੀ ਬਾਲਟੀ ਪਈ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਪਰ ਬਖਸ਼ੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਲੱਕੜਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਪਿਆ, ਸੱਟ ਚੋਟ ਨਾ ਲੱਗੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਨਿਕਲ ਨਾ ਸਕੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਧਾਹਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਨਿਆਈ ਮੌਤੋ ਚਲਿਆ ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਬਲ ਬਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀ ਪਈ ਨੈਣਾਂ ਮੁਹਰੇ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਪਈ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਅੰਦਰ ਪਿਆ ਨੌਕਰ ਜਾਗ ਪਿਆ ਉੱਠ ਕੇ ਦੇਖੇ ਸਾਰਾ ਹੀ ਮਕਾਨ ਡਿੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਰੋਲਾ ਪਾਇਆ ਲੋਕੀ ਇੱਕਠੇ ਹੋਏ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹੇਠੋਂ ਬਖਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਦੇਹ ਤੇ ਝਰੀਟ ਸਾਰਖੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਕੋਠੇ ਹੇਠ ਆਉਣ ਦੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਈ। ਸੱਚ ਖੰਡ ਥੀ ਆ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਯਾਦ ਕਰੇ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਤੰਦੂਏ

ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਐਰਪਤ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਐਸੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁੱਬੇ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਬਖਸ਼ਣ ਦੀ ਹੋਈ

ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਇੰਦਰ ਜਾਤ ਦਾ ਜੱਟ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਪੰਜ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏ। ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਹੀ ਇਸਦੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮਰ ਜਾਇਆ ਕਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਇਕੋ ਪਿੰਡ ਐਸੇ ਵਿਖੇ ਹੋਈਆਂ ਤੀਜੀ ਪਿੰਡ ਢਮਡਵਾੜੀ, ਚੌਥੀ ਸਰਨਪੁਰੂ ਗੜੀ ਉਹ ਵੀ ਮਰ ਗਈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਵੱਟੇ ਤੇ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜੀ ਵਿਆਹੁਦਾ ਸੀ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਉਮਰ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੰਮ ਕਿਤੇ ਨਾ ਬਣਿਆ ਆਖਰ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਆ ਡਿੱਗਿਆ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਖੜੇ ਰਹਿਣਾ ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇੰਦਰ ਕਿਉਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਹੁਣ ਰਾਮ ਕਰ। ਇੰਦਰ ਕਹਿੰਦਾ ਜੇ ਆਪ ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵੀ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚੋਂ ਔਤਰਾਂ ਹੀ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਲਾਜ਼ ਲੱਗੇਗੀ ਮੇਰਾ ਗਰੀਬ ਦਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਾਹੋਂ ਦੇ ਟਿਲਿਆ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਵੀਂ ਦਰਗਾਹੀ ਹੁਕਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਗੱਲ ਬਣਦੀ ਬਣਦੀ ਬਣ ਗਈ। ਇਕ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰਾਹੋਂ ਤੋਂ ਮੁਲ ਨੂੰ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡੋਲਾ ਵਿਆਹ ਕੇ ਲਿਆਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਾ ਲਿਜਾਵੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆਵੀਂ। ਇਹ ਵਿਧੀ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁਛ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਫਿਰ ਸੋਚਨ ਲੱਗਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਡੋਲਾ ਲਿਜਾਈਏ। ਮਨ ਅੰਦਰ ਆਈ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਮਿਸਤਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸੀ ਇੰਦਰ ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੁਤ

ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮਿਸ਼ਤਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਉੱਠ ਕੇ ਗਲੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਖੁੰਡਾ ਆਪ ਜੀ ਕੋਲ ਸੀ ਆਉਂਦੇ ਇੰਦਰ ਦੇ ਮਗਰ ਵਰਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੀਵੀਆਂ ਵਾਧੂ ਹਨ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦੋੜ ਚਲ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਮੁੜ। ਇਹ ਗੱਲ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੰਦਰ ਮੁੜ ਕੇ ਰਾਜੂ ਲੰਬਤਦਾਰ ਦੀ ਪੌੜੀ ਚੜ੍ਹਕੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਆਪਣੀ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕੁਛ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਬਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਜੂ ਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਹੀ ਮਰ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਪੈਰ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਇੰਦਰ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਵਿਆਹੁਤ ਬਚ ਗਈ ਫਿਰ ਘਰ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਵੇ ਫਿਰ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜੋਤਸ਼ੀਆ ਨੇ ਵਿਧੀ ਦੱਸੀ ਇਕ ਕਪਲ ਗਊ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਰਵੈਣੀ ਨਾਲ ਫੇਰੇ ਲਏ ਜਾਣ ਗਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗੋਲ ਪਾ ਕੇ ਪੁੱਠਾ ਖੁਹ ਲਟਕ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਔਤੀਆ ਪਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਘਰ ਔਲਾਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਾਰੀ ਸੱਮਗਰੀ ਹਵਨ ਵਿਚ ਇੱਕਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਪੁੱਠਾ ਕਰਕੇ ਖੁਹ ਵਿਚ ਲਟਕਾਉਣ ਲੱਗੇ ਇੰਦਰ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕੁਛ ਵੀ ਕਰਨਾ ਜੇ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਨਾ ਬਚੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਦੋਂ ਦੇਖਣਾ ਹੈ। ਖੁਹ ਵਿਚ ਪੁੱਠਾ ਲਟਕਾਇਆ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ ਬਚਾਗਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਉੱਠ ਕੇ ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੁਹ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕੁਟੀਆ ਨੂੰ ਕੁੰਡੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸੂਰਜ ਅਲੋਪ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਰਾਤ ਹਨੇਰੀ ਡਰਾਉਣੀ ਸਾਂ ਸਾਂ ਕਰਦੀ ਆਪਣੀ ਸਫ ਵਿਛਾ ਕੇ ਸਭ ਪਾਸੀਂ ਹਨੇਰ ਹੀ ਹਨੇਰ ਛਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੰਦਰ ਨੇ ਅੱਠ ਨੌ ਵਜੇ ਰਾਤ ਦੇ ਅਲਖ ਜਗਾਈ ਬਾਹਰੋਂ ਬੂਹੇ ਦੀ ਸਰਦਨ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ। ਅੰਦਰੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਇੰਦਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਿਧਰ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਦਰ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਤੇ ਦਰਦ ਭਰੀ ਅਰਜੋਈ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਮੇਰਾ ਨਿਕਿਸਮਤੇ ਦਾ ਇਹੋ ਹੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ? ਆਪ ਹੁੰਦਿਆ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਅੰਤਰਾ ਜਾਵਾਂਗਾ ਜਾਂ ਤੇ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਬਖਸ਼ੋ ਨਹੀਂ ਤੇ ਅੱਜ ਘਰ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਹੋਰ ਅਨੇਕਾ ਹੀ ਉਜੜੇ ਹੋਏ ਘਰ ਵਸਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਮੇਰਾ ਪਾਪੀ ਦਾ ਵੀ ਕਿਤੇ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕਰੋ। ਇੰਦਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਤੇ ਆਪ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇਕ ਜਲ ਦੀ ਗਾਗਰ ਭਰ ਕੇ ਲੈ ਆਓ। ਇੰਦਰ ਪਿੱਛੋਂ ਗਾਗਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਰ ਕੇ ਝੱਟ ਪੱਟ ਲੈ ਆਇਆ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਦੂਜੇ ਪਤਸੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਮੰਜੀ ਤੇ ਲੇਟ ਗਏ। ਇੰਦਰ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਾਗਰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਖੜਾ ਰਿਹਾ ਸਰੀਰ ਇੰਦਰ ਦਾ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸਰਦੀ ਨਾਲ ਖੂਨ ਜੰਮ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਆਕਾਸ਼ ਨੇ ਲਾਲੀ ਫੜੀ ਰਾਤ ਆਪਣੀ ਸੱਫ ਲਪੇਟ ਕੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਗਈ। ਸਾਸਤਰਾਂ ਨੇ ਚੀਂ ਚੀਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੰਡਣ ਲੱਗੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਬਰਫ ਦੇ ਉਭਾਰ ਚਾਂਦੀ ਵਾਂਗ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਰਨ ਪਿੰਗਲਾ ਸੂਰਜ ਦਾ ਰਥ ਸੁਮੇਰ ਦੀ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪਾਸਾ ਪਲਟ ਕੇ ਆਖਿਆ ਉਹੋ ਉਹ ਇੰਦਰ ਖੜਾ ਹੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਖੁਦਾ ਖੁਦਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੀਤੀ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਲਿਆ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗਾਗਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਲਈਏ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਇਕ ਖੁਹ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰ ਬੇਰੀ ਦਾ ਬੂਟਾ ਸੀ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚਲ ਇੰਦਰ ਬੇੜੀ ਥੱਲੇ ਚਲਿਆ ਚਲ ਇੰਦਰ ਜਦੋਂ ਬੇੜੀ ਥੱਲੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖੇ ਦੋ ਖੱੜਪੇ ਸੱਪ ਬਹੁਤ ਬਾਰੇ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੰਦਰ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਨੱਠਣ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਇੰਦਰ ਡਰ ਨਾ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਨਾਗ ਜੱਫੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਚੁੱਕ ਲੈ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਮੇਰੇ ਦੁਖੀ ਤੇ ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਕਰੋ। ਦੋ ਫੁੱਟ ਉੱਚੇ ਸਰਪ ਖੜੇ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਜਾ ਦੇਖ ਹੁਣ ਤਾਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ ਉਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇੰਦਰ ਪਿਛਲੀ ਕੋਠੜੀ ਘਰ ਵਿਚ ਦੀਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਨਾਲੇ ਅਦਬ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ ਉਸ ਜਗਾਏ ਦਾ ਇਕ ਲੜਕਾ ਤੇਰੇ ਘਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੜਕਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਘਰ ਜਨਮਿਆ ਕੁਛ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੋਣ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਮੱਥਾ ਟਿਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਗਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਨਾਮ ਤਰਸ਼ੇਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਤਰਸ਼ੇਵੇਂ ਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਪਿੱਛੋਂ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਤਰਸ਼ੇਵੇਂ ਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤਰਸ਼ੇਮ ਰੱਖਿਆ। ਇੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਪਿਛਲੀ ਕੋਠੜੀ ਇਕ ਵਰਮੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇੱਛਿਆ ਧਾਰੀ ਨਾਗ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੂਪ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਘਰ ਆਬਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਨਾਗ ਲੜਨ ਦਾ ਜਲਵਾ ਇਹੋ ਹੀ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ ਇਹ ਗੁਪਤ ਰੂਹਾਂ ਪਸ਼ੂ,

ਪੰਛੀ ਨਾਗ ਆਦਿਕ ਸਭ ਜੀਵ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਸਨ।
ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਮਾਮਦੀਨ ਰਾਜਪੂਤ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਸ਼ੌਦੇ ਖਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਮਾਮਦੀਨ, ਬਾਬੂ ਖਾਂ, ਗਾਮੇ ਖਾਂ, ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤਿੰਨ ਔਰਤਾਂ ਸਨ ਪੁੱਤਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਪੇਟੋਂ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਮਰ 60 ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਤਿੰਨ ਸੌ ਘੁਮਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਗਰ ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੱਖਣਾ ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਹਵੇਲੀਆਂ ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ ਮਾਮਦੀਨ ਦਾ ਦਿਲ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੁਰਝਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਭ ਪਦਾਰਥ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗਦੇ। ਕਾਫੀ ਕੁਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਖੈਰ ਨਾ ਪਈ। ਕਾਜੀਆਂ ਸਿਜਦਾ ਨੇ ਬਥੇਰੇ ਟੂਣੇ ਹਵਨ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ ਹੋ ਕੇ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਫਰਿ ਅਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਥ, ਨਿਥਾਵਿਆਂ ਦੇ ਥਾਉਂ, ਨਿਉਆਸਰਿਆਂ ਦੇ ਆਸਰਾ ਨਾ ਚੀਜ਼, ਨਾਘਰਿਆ ਨੂੰ ਘਰ ਬਖਸ਼ਣ ਹਾਰੇ ਮੇਹਰਾਂ ਦੇ ਸਾਂਈ, ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੱਤਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਉਚ ਨੀਚ ਸਭ ਦੇ ਨਿਵਾਜਕ, ਸਭ ਦੇ ਤਾਰਕ ਜਿਸਦੇ ਨੈਣਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਰੁਤੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਸ ਅੱਲਾ ਬਲੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬੂਹੇ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਚਰਨ ਫੜ ਲੀਤੇ। ਰਾਜ ਪੂਤਨਿਆਂ ਵੀ ਅੱਲਾ ਬਲੀ ਸਮਝਕੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਹਰ ਰੋਜ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਘਰੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਸੱਤ ਸੱਤ ਸਲਾਮਾਂ ਕਰਕੇ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸਾਧੂਆਂ ਵਰਗੀ ਬਿਰਤੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਈ ਰੱਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਵਿਰਥੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ

ਕਬੀਰ ਕਮਾਈ ਆਪਣੀ ਨਿਹਫਲੇ ਕਦੇ ਨਾ ਜਾਈ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਟਪ ਕੇ ਫਿਰ ਮਿਲੇਗੀ ਆਇ।

ਮਹਾਂਪੁਰਸਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਧ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੇ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਜੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, “ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਜੇ ਕੋਈ ਮਾਂਗੈ ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੀ ਸੇਵਾ ਲਾਗੈ।” ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਤਲ੍ਹਾ ਪੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਖੇਤ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਮਾਮਦੀਨ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਛੋਟੀ

ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਆ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਇਹ ਮੰਗਤੀ ਜੋੜੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਫੁਰਨੇ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਮਾਮੂ ਇਹ ਖੇਤ ਛੱਡ ਦੇਹ ਏਹ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਮੱਠ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਟੋਭਾ ਪੁੱਟਾ ਦਈਏ। ਮਾਮਦੀਨ ਹੱਥ ਬੰਨ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਜੋ ਕੁਛ ਹੈ ਸੋ ਤੇਰਾ ਤੁਝ ਕੋ ਸੌਂਪਦੇ ਕਿਆ ਲਾਗੈ ਮੇਰਾ।” ਉਹ ਸਾਰਾ ਹੀ ਖੇਤ ਮਾਮਦੀਨ ਨੇ ਧਰਮ ਅਰਥ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਬੰਗਿਆ ਤੋਂ ਇਕ ਲਾਲਾ ਇਕ ਫਲਾਂ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਇਕ ਸਿਉ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਾਮਦੀਨ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਚੱਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਸ਼ੁਕਰ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਕੇ ਛੱਕ ਗਈ ਜਾਓ ਤੁਮਾਰੀ ਆਸ ਖੁਦਾ ਪੂਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਂ ਖਾਲਕ ਕਾਂ ਰੱਖਿਆ ਖਾਲਕ ਖਾਂ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਸੰਨ 1947 ਵਿਚ ਮੁਲਖ ਵਿਚ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਮਾਧ ਮੁਹਰੇ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵੀ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਲੰਗਰ ਵਾਸਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸੁੱਟ ਗਏ। ਇਕ ਇਸ ਹੀ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਹਾਦੀ ਖਾਂ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੈਬ ਆਖਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਇਕ ਦਿਨ ਨੈਬ ਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੰਡਾ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆ ਰਾਹ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਜੇ ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠੇ ਹੋਵਣ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਘਰੀਂ ਨਾ ਵੜਨ ਦਈਏ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਗਏ ਜਾ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਗਾਲੀ ਉਤਰ ਪਏ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਨੱਠ ਜਾਉ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰੀਂ ਸੱਤਰ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੇ ਘਰੀਂ ਵੀ ਸੱਤਰ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਬਕਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਵੜਣ ਦੇਣਾ ਧੱਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵੋ। ਹਾਦੀ ਖਾਂ ਬਹੁਤ ਡਰਿਆ ਕੰਨ ਫੜਕੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਗਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਕਾਫੀਆਂ ਗਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਹੋਰ ਜਿਆਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹਰ ਰੋਜ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਸਤਰ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ‘ਹਾਦੀ ਖਾਂ ਤੁਮਾਰੇ ਲਈ ਹਮਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਨਾ ਦੀਆ ਹੈ’ ਹੁਣ ਤੁਸੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਜਾਉ ਘਬਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਸਾਨੂੰ ਅੰਗ ਸੰਗ ਸਮਝਣਾ। ਤੇਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਇਸੇ ਹੀ ਰੌਲੇ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਅ ਮਰ ਮੁੱਕ ਗਏ। ਹਾਦੀ ਖਾਂ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦੱਸ ਸਾਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਇਹ ਸਾਖੀ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਨੇ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਮਹਿੰਗੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਦਿਨ ਦੇ ਪਿੰਡੋਂ ਉੱਠਕੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ। ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਮਹਿੰਗਾ ਦਾਤੀ ਦੌੜੀ ਲੈ ਕੋਪੱਠੇ ਵੱਢਣ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਹਿੰਗਿਆ ਚੱਲ ਮੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਲ ਆਈਏ। ਮਹਿੰਗੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਬਰ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਇਹੀ ਮੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰ ਚੰਗੀ ਪਹੁੰਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਕਰਨਾਣੇ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਨਗਾਹ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਮਾਧ ਕੋਲ ਗਏ ਮਹਾਰਾਜ ਮਹਿੰਗੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਮਹਿੰਗਾ ਮੀਆਂ ਅਜੇ ਆਇਆ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮੀਏਂ ਦੀ ਕਬਰ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰ ਦੇਹ ਮੀਆਂ ਚੰਗਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਮਹਿੰਗਾ ਕਹਿੰਦਾ ਨਾਲੇ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਮੈਥੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਨਹੀਂ ਜਿੰਨੇ ਅਵਤਾਰੀ ਆਇਆ ਹਾਂ ਮੈਂ ਹੀ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਾ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਇਕ ਪੈਰ ਵੀ ਤੁਰਿਆ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਛੋਟਾ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੈਠ ਗਏ ਕਹਿੰਦੇ ਮਹਿੰਗਾ ਮੈਂ ਬੇਈ ਤਾਈ ਸਾਰੀ ਲੀਕ ਚੁੱਕ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾ ਮੈਂ ਸਤਲੁਜ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਹੋਣ ਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਤੀ ਸਾਰੇ ਅਵਤਾਰ ਹਸਤੀਆਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਆਖਿਆਂ ਐਸ਼ਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰ ਸਭ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਵੀ ਦਰਿਆ ਨਾ ਮੰਨਿਆ। ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਇਕ ਰੋੜੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਪੁੱਟਣ ਦੇਣੀ ਦੁਆਰਾ ਤਾਂ ਹਮਨੇ ਹੀ ਆਬਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਤੇਰਾ ਥਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟਣ ਦੇਵਾਂਗਾ ਸਤਲੁਜ ਸਭ ਤੋਂ ਆਕੀ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਮੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬੰਨ ਲਾਉਣ ਲਈ ਤੁਰਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਮੀਏਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਸਾਡਾ ਬੰਨ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਤੋੜ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਜਦੋਂ ਸਰਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ ਇਹ ਬਚਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਨਹਿਰਾਂ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਨਾਲ ਆਈਆਂ

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਮੌਲਾ ਬਖਸ਼ ਸੁਆਮੀ ਦੇ ਪਥਰਾਏ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਹ ਮੌਲਾ ਬਖਸ਼ ਜਾਤ ਦਾ ਰੌਲ ਜਿਲ੍ਹਾ ਕੈਮਲਪੁਰ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੀ. ਆਈ. ਢੀ. ਧਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸੀ। ਇਹ ਜਿਲੇ ਜੰਲਧਰ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਜ ਕੰਵਲ ਦਾ ਜਲੋ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪ ਸਾਧ ਬਣ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਹੌਲ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਪਿੰਡੋਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੋਹਰੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਲਾ ਬਖਸ਼ ਨੇ ਪੂਰਾ ਸਾਧਾ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਗੱਲ ਤਸਬੀ, ਹੱਥ ਵਿਚ ਚਿੱਪੀ ਤਾਜੀ 2 ਹਜ਼ਾਮਰ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਮੂੰਨ ਕੇ ਪੂਰਾ ਪਰਮਹੰਸ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਆ ਕੇ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ ਬੋਲੇ ‘ਮੌਲਾ ਕੈਮਲਪੁਰ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਵਸਿਆ। ਅੱਟਕ ਦਰਿਆ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਵਗਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਮਦੇ ਮੌਲਾ ਕੁਛ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣਾ ਇੰਨਾ ਹੀ ਬਚਨ ਕਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਲੇ ਦੀ ਸੁਰਤ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ। ਬੰਸਤ ਰੁੱਤ ਦੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਾਂਗ ਹਿਰਦਾ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਪਰਗਟ ਹੋ ਗਈਆਂ ਮੌਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ ਆਈ. ਡੀ. ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਵਾਰ ਨਾਲ ਸ਼ੈਅਦ ਖਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੰਗਦ ਬਣ ਗਿਆ। ‘ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੂਰਮੇ ਵਾਹਿਆ ਬਾਣ ਜੋ ਏਕ ਲਾਗਤ ਹੀ ਭੋਏ’ ਗਿਰ ਪਰਿਆ ਪਿਆ ਕਲੇਜ਼ੇ ਛੇਕ। ਆਇਆ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਪਰਖਿਆ ਆਪ ਹੀ ਗਿਆ ਇਹ ਮੌਲਾ ਬਖਸ਼ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਵੈਰਾਗੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਚੰਗਾ ਜਾਦੂਗਰ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਹੋਰ ਫੇਰ ਕਰਨ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਬੰਦੇ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੁਣ ਕੀਲੇ ਹੋਏ ਸੱਪ ਵਾਂਗ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਜੂਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਫਸਰੀਆਂ ਸਭ ਰੁੜ ਗਈਆਂ ਹੁਣ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਹਮਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿਧਰ ਅਟੱਕ ਦਰਿਆ ਵੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੌਲੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇਕ ਕਾਲੇ ਜਿਹੇ ਰੰਗ ਦੀ ਦੋ ਢਾਈ ਫੁੱਟ ਦੀ ਸੋਟੀ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ‘ ਲਉ ਮੌਲਾ ਇਸ ਕੋਲੋ ਜੋ ਕੁਝ ਮਰਜ਼ੀ

ਕਰਾਈ ਜਾਣਾ। ਸੋਟੀ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਮੌਲੇ ਦੀ ਅਮਤਰਜਾਮਤਾ ਦੀ ਸਭ ਪਾਸੇ ਧਾਕ ਪੈ ਗਈ ਵਾਕ ਸਿੱਧੀ ਚਲ ਪਈ ਜੋ ਕੁਛ ਵੀ ਜਬਾਨ ਥੀਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ ਸਭ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿਧਰ ਜਾਵੇ ਲੋਕੀ ਮਗਰ ਨੱਠੇ ਫਿਰਿਆ ਕਰਨ। ਤਲਾਅ ਉੱਪਰ ਚੁਬਾਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਕਈ ਘੋੜੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚੜ੍ਹਣ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਧਰ ਜਾਵੇ ਝੱਟ ਮਾਇਆ ਇੱਕਠੀ ਕਰ ਲਿਆਵੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਗੱਢੇ ਬਖਸ਼ਣ ਲੱਗਾ। ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਾਧ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਚੁਟਕੀ ਰਾਖ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰੋ। ਜੋ ਵੀ ਬਚਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੇਵੇ ਸਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਇਕ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਮੁਨਿਆਦੀ ਕਰਾਈ ਅੱਜ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੋ। ਸੰਗਰਾਦ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਉਸਦੇ ਸੱਪ ਲੜ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਉਸਦੇ ਸੱਪ ਲੜਿਆ ਸੱਪ ਲੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੁਆਮੀ ਕੋਲ ਲੈ ਆਏ ਸੁਆਮੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਸੁਆਮੀ ਨੇ ਇਕ ਕੱਚ ਦੇ ਗਿਲਾਸ ਵਿਚ ਸੰਗਤਰੇ ਦਾ ਰਸ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਉਸ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਪਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜ਼ਹਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਈ ਲੜਕੇ ਦਾ ਵਾਲ ਵਿੰਗਾ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸਾਖੀ ਮੇਰੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਹੈ ਦਾਸ ਵੀ ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਡਲੀ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਰਹਿਏ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਠਾਕਰ ਰਹਿਏ ਵੱਲ ਹਾਲਾ ਬਹੁਤ ਰੰਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਈਆ ਵੱਲ ਤਾਂ ਦੋ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਸਾਡਾ ਹਾਲਾਦੇ ਜਾਣ। ਜਾ ਘਰ ਪਰਤੀ 20 ਸ਼ੇਰ ਦਾਣੇ ਇੱਕਠੇ ਕਰਕੇ ਵਹਿੰਗੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਛੱਡ ਜਾਣ ਇਹ ਗੱਲ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿ ਦੇਣੀ ਚੌਕੀਦਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਹੋਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਨਾ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਅਸੂ ਹਾਲਾਂ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬਛੂਆ ਤੋਂ ਲਵਾਂਗੇ ਇਹ ਘਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਖੈਰ ਭਾਈਏ ਜੀ ਨੇ ਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਚੜ੍ਹਦੇ ਅਸੂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਛੂਆ ਦੇ ਕਈ ਪਸ਼ੂ ਮਰੇ ਪਸ਼ੂ ਬਹੁਤ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮਰ ਗਏ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਨੇਰੀ ਉੱਠ ਖੜੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਆਏ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ ਸਾਡਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਗਿਆ ਸੁਆਮੀ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੁਆਮੀ ਨੇ ਦੋ ਮੁੱਠਾਂ ਪੂੜੇ ਦੀਆਂ ਲੰਗਰ ਵਿਚੋਂ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੜ ਬੰਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਇਉਂ ਆਖਿਆ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਵੀਹ ਸ਼ੇਰ ਆਟੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਘਰ ਪਰਤੀ ਦੋ ਚਮਚੇ ਦੇ ਦੇਣੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਆਟਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਹ ਪੇੜੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣੀ। ਐਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਸ਼ੂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹਟਕੇ ਤੇ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਪਿਆ ਇੱਕ ਬਲਦ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਸਾਡਾ ਬਲਦ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਵਾਰ ਸੁਆਮੀ ਕੋਲ ਫਿਰ ਜਾਓ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਮਜ਼ਾਰੇ ਗਿਆ ਮੌਲੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੁਆਮੀ ਗੁਣਾਚੋਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਰਕੇ ਜਾਂਦਾ ਸੁਆਮੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਲਵਾਂਗਾ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਿਆ ਠਾਕਰਾ ਚੱਲ ਪਿੰਡ ਨੱਠ ਚੱਲ ਅੱਜੇ ਬੱਲੇਵਾਲ ਵੱਲ ਦੇ ਖੂਹ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਆਮੀ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਹੱਥ ਹੀ ਦੋ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੰਕਾ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਪਈ ਜੇ ਤਾਕਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੁਆਮੀ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਡੀ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਸੁਆਮੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਆਉਂਦੇ ਨੂੰ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਲਦ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸੁਆਮੀ ਪਿੰਡ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬਾ ਗਿਆ ਥੋੜੇ ਟਾਈਮ ਨਾਲ ਹੀ 500 ਰੁਪਿਆ ਇੱਕਠਾ ਕਰ ਲੈ ਆਇਆ। ਮੁੜ ਕੇ ਆਇਆ ਘੋੜੀ ਤੇ ਅਸਵਾਰ ਸੀ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਆਣ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਦੇਖੋ ਹਮਾਰੀ ਕਰਾਮਾਤ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂਦਾ 500 ਰੁਪਿਆ ਲੈ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਮੌਲਾ ਬਖਸ਼ਾ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਇਹ ਰਾਜਾ ਦੀ ਛਿੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੌਲੇ ਛਿੱਟੀ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਕਹਿੰਦਾ ਜੋ ਕੁਛ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸੁਆਮੀ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੋ ਗਿਆ ਮਾਣ ਮਨੀ ਮਰ ਗਲ ਮਰੇ ਮਾਣ ਸਭੀ ਕੇ ਖਾਏ ਹਰ ਜਿਉਂ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਭਾਵੇਂ ਵੇਕ ਕੂਕ ਸੁਣਾਵੇਂ। ਜਦੋਂ ਹੰਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰਿਖੀ, ਮੁਨੀ, ਪਰਿ, ਔਲੀਏ ਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਮਾਣ ਆਇਆ ਬਸ ਫਿਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਮੌਲਾ ਬਖਸ਼ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕੁਛ ਰੋਸਨਿ ਹੋਈ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਚਾਰ ਸੇਠ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਲੈ ਆਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪੇਸ਼

ਹੋਏ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਹ ਚਾਰ ਸੇਠ ਮੂੰ ਦਿਲੀਉਂ ਲੈ ਆਇਆ। ਇਹ ਇਕ ਇਕ ਵਾਹੀ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੱਗੋਂ ਹੋਇਆ ਮੌਲਾ ਬਖ਼ਸ਼ ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਪਣਿ ਵਾਸਤੇ ਮਨੋ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਟੋਬਾ ਪਟਵਾਇਆ ਸੀ। ਸਰੋਵਰ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਗਾਗਰ ਮੱਲ ਆ ਕੇ ਬਣਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਗਾਗਰ ਮੱਲ ਮਾਰਵਾੜ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਹਾਲੇ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸਰਵਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਹ ਬਚਨ ਸੰਤ ਅਵਧੂਤ ਜੀ ਨੇ ਸੁਣਾਏ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਸੁਆਮੀ ਨਾਲ ਬਚਨ ਜੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਅਵਧੂਤ ਜੀ ਵੀ ਕੋਲ ਖੜੇ ਸਨ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਆਮੀ ਜਿਆਦਾ ਹੀ ਮਾਣ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ ਕਈਆਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਲੁਹਾ ਕੇ ਖਾ ਪੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਅਮਲ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਰੱਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਿਆ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪੰਲਘ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸੁਆਮੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ ਉਹ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸੋਟੀ ਜਿਹੜੀ ਬਖ਼ਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਟਾਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸੋਟੀ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜ ਕੇ ਮੁੜ ਕੇ ਫਿਰ ਸੁਆਮੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਨਾਲੇ ਆਖਿਆ, “ਲੈ ਮੌਲਾ ਇਸ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੈ” ਬਸ ਜੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਚਿਰਾਗ ਜਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸਭ ਬੁੱਝ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਚਲਦੀ ਹੈ ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਚਿਰਾਗ ਬੁੱਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੰਕਾਰ ਇਨਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਫਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਡੇਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਲਾਖੋ ਹੀ ਹੰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਠੋਡੇ ਖਾਦੇ ਦੇਖੋ। ਰਾਵਣ ਵਰਗੇ ਚਾਰ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਵਕਤੇ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਨਦੀ ਵਿਚ ਰੁੜਦੇ ਦੇਖੋ ਦਰਯੋਧਨ ਵਰਗੇ ਸ਼ਸਤਰਧਾਰੀ ਭੀਮ ਤੋਂ ਠੋਡੇ ਖਾਦੇ ਵੇਖੋ। ‘ਬਾਰਾ ਯੋਜਨ ਛੱਤਰ ਝੁਲੇ ਦੇਹ ਗਿਰਝ ਨਾ ਖਾਈ’। ਕੰਸ ਵਰਗੇ ਮਹਾਂਬਲੀ ਇਕ ਛਿਨ ਵਿਚ ਖਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਰਨਾਖਸ਼ ਜਿਹੇ ਦੈਤ ਮਾਣ ਨੇ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਕੀਤੇ। ਮੌਲਾ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਕਿ ਜੋ ਤਾਕਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸਦਾ ਮਾਲਕ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੈ। ਜਿਸਦੀ ਤਾਕਤ ਖਿੰਨ ਮੇਂ ਗੇਊ ਰੰਕ ਕਰ ਡਾਰੇ। ਖਿੰਨ ਮੇਹ ਨੀਚ ਕੀਟ ਕੋ ਰਾਜ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼। ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਟਿੱਬੇ ਦਿਖਾਲੇ ਥੱਲੀ ਕਰੇ ਅਸਗਾਹੂ। ਕੀਤਾ ਥਾਪ ਦੇਵੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਲਸ਼ਕਰ ਕਰੇ ਸੁਆਹ। ਗੁੰਗਿਆ ਗਾਂਗਿਆ ਤੇਲੀਆ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਬਖ਼ਸ਼ਕੇ ਪੰਡਤ ਬਣਾ ਦੇਵੇ “ਨਾਰੀ ਤੇ ਜੁ ਪੁਰਖ ਚੁਰਾਵੇ ਪਰਕਣ ਤੇ ਜੁ ਨਾਰੀ ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾ ਕਾ ਨੇਤਰ ਫੇਰ ਤਾ ਕਾ ਮੰਤਰ ਨਾ ਜਾਣੇ ਹੋਰ’। ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਛਿਨ ਵਿਚ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਸ਼ਾਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਲੈਅ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਹਾਂਬਲੀ ਅਵਤਾਰ ਹਸਤੀ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਆਪ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਐਨੀ ਬਰਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਇਕ ਜੀਵ ਨੂੰ ਕੁਲਾਂ ਦੇਣ ਲੈਣ ਵਿਚ ਕੀ ਦੇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਸਾ ਸੂਰਜ ਛਿਪ ਗਿਆ ਸਰੀਰ ਦਾ ਭਾਗ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਗ੍ਰਹਿਣੇ ਹੋਏ ਚੰਦਰਮਾ ਵਾਂਗਰ ਸੁਆਮੀ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਪੁੰਧਲਾ ਗਈਆਂ। ਸੁਆਮੀ ਦੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਵਰਗੀ ਹੁਲਾਰੇ ਸਭ ਵਰੋਲੇ ਬਣ ਕੇ ਅਸਮਾਨੀ ਜਾ ਚੜ੍ਹੇ ਮੌਲੇ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਹੋ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਅਰਕ ਕੱਢ ਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਫੋਟਕ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਚੋੜੇ ਹੋਏ ਨਿੰਬੂ ਵਾਂਗ ਹੋ ਗਿਆ ਉਹ ਮੌਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਲੱਖ ਲੱਖ ਸਿਜਦੇ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹੀ ਮੇਲਾ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਧੁਮਾਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਉਹੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਲਾਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਸਮਝਕੇ ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਰਜਮੈਂਟ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮਾਇਆ ਫੇਰੀ, ਨਾ ਅਫ਼ਸਰ ਰਿਹਾ ਨਾ ਸਾਧੂ ਰਿਹਾ ਅੱਜ ਮੌਲਾ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵੀ ਅਵਾਜ਼ਾਰ ਫਿਰਨ ਲੱਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾ ਦੇ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਹੱਥ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਮੰਗਤਿਆਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਕੋਈ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਰਸੂਲਪੁਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਕੋਹੜ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਭਗਤ ਵਸਲ ਅਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਥ ਪਰੀ ਪੂਰਨ ਸਰਬ ਕਲਾ ਦੇ ਸਮਰਥ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰੋਗੀਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਪਾਪੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀਆ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ ਹੋਏ ਮਜ਼ਾਰੇ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਟਹਿਲਦੇ ਟਹਿਲਦੇ ਦੱਸ ਕੁ ਵਜੇ ਦਿਨ ਦੇ ਖੇਤੋ ਖੇਤੀ ਸਿੱਧੇ ਪਿੰਡ ਰਸੂਲਪੁਰ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜੇ। ਅੱਗੇ ਪਸ਼ੂ ਚਾਰਦੇ ਬਾਲ ਬੱਚੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਸਰਨ ਆਣ ਲੱਗੇ। ਪਰ ਖ਼ਾਰਸ਼ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਜਿਸਨੂੰ ਪਾਵ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਦੇ ਪਾਕ ਵੀ ਚਲਦੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਰਸੂਲਪੁਰ ਵਿਚ ਕੋਹੜ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਅਟਾਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਹੜ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਰਸ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਵੀ ਕੋਹੜ ਹੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖ਼ਾਰਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਜੀਵ ਕੁਰਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬਹੁਤ ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਖ਼ਾਰਸ਼ ਨਾਲ ਲੋਕੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੰਗ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਦੋਜਕ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜ ਰਹੇ ਹਨ ਰਾਤ ਦਿਨ ਜੀਵ ਕੁਰਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਜਿਵੇਂ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਜੀ ਨੇ ਕੁੰਡੀ ਨਰਕ ਦੇ ਸੜਦੇ ਜੀਆਂ ਦੇ ਹਾਲ ਤੇ ਤਰਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਐਸੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਪਾਪੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਤੇ ਮੇਹਰ ਕਰਕੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਖੁਨ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਬਖ਼ਸ਼ੋ ਜੀ। ਜਿਵੇਂ ਰਜਨੀ ਦੇ ਪਿੰਗਲੇ ਪਤੀ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਐਸੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਛੱਪੜ ਟੋਬੇ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾ ਕੇ ਸਾਡਾ ਕਲਿਆਣ ਕਰੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੇਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਝੱਟ ਮੇਹਰ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਏ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚੱਲੋ ਨੱਠ ਚੱਲੋ ਪਿੰਡ ਕਾਹਮੇਂ ਦੀ ਢਾਬ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੋ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕਰੇਗਾ ਆਰਾਮ ਆਉਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੱਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਪਿੰਡੋਂ ਜਿਵੇਂ 2 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਸਭ ਕੰਮ ਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾ ਵਾਸਤੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਸਭ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਕਾਹਮੇ ਦੀ ਢਾਬ ਵੱਲ ਤੋਰੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੇਹ ਕੰਗਣ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸਭ ਲੋਕੀ ਧੰਨ ਧੰਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਚਾਰਦੇ

ਉਚਾਰਦੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨੱਚਦੇ ਟੱਪਦੇ ਘਰੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸ਼ਸਤਾ ਹੀ ਸੌਦਾ ਦੇ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਰੋਗਾ ਥੀਂ ਅਰੋਗ ਕਰ ਗਏ। ਬੋਲੋ ਬਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਅਮਰ ਚੰਦ ਬੱਠਲਾ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਮੁਸਾਪੁਰ ਰਸੂਲਪੁਰ ਵੱਲਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰੀ ਇਕ ਜਿੰਮੀਦਾਰ ਜੱਟ ਦੇ ਕੋਠੇ ਤੇ ਜਾ ਬੈਠੇ ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀ ਸਭ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਕੋਈ ਦੁੱਧ ਕੋਈ ਦਹੀਂ ਕੋਈ ਮੱਖਣ ਦੇ ਪੇੜੇ ਕੋਈ ਖੰਡ ਕੋਈ ਮਿਸਰੀ ਦੇ ਥਾਲ ਮੇਵੇ ਦਾਖ ਗਿਰੀ ਕੋਈ ਫਰੂਟਾ ਦੀਆਂ ਥਾਲੀਆਂ ਪੇੜੇ ਆਦਿਕ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਭੇਂਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਬੈਠੇ ਸੋਹਣੇ ਮਾਹੀ ਦੇ ਨੈਣ ਨੂਰ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਜਿਸ ਵੱਲ ਜਰਾ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤੱਕ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਬਸ ਮੁਕਤੀ ਤੇ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਚਾਰੇ ਗਿਰਦ ਬੈਠਿਆ ਬੁਲਬੁਲਾ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀਆਂ ਚੰਦ ਵਰਗੇ ਠੰਡੇ ਠੰਡੇ ਮੁੱਖੜੇ ਦੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਿਰਨਾਹੀ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਾਨੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਕ ਚਕੋਰ ਦੀ ਨਿਆਈ ਸਨ। ਸੂਰਜ ਭਗਵਾਨ ਭੀ ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਫੜਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਾਮ ਦੇ ਰਸੀਏ ਬੈਠੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਗਰਮੀ ਦੇ ਤੁਪਕੇ ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਮਸਤਕ ਉੱਤੇ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਦੋ ਬੰਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਪਿੰਡ ਜੱਥੇਵਾਲ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਦੂਜਾ 40 ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਅਮਰ ਚਮਦ ਬੱਠਲਾ ਦਾ ਜੋ ਚੰਨਣ ਦਾ ਫੁੱਫੜ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਦੋਵੇਂ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰਿਆਂ ਤੋਂ ਗੱਡੇ ਤੋਂ ਲੱਕੜਾਂ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਚੰਨਣ ਤੇ ਅਮੀਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰਾ ਇੱਕ ਕੋਠੇ ਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬੈਠੇ ਹਨ ਗੱਡਾ ਛੱਡ ਕੇ ਪਸ਼ੂ ਬੰਨ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਰਾਜਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਣ ਪਹੁੰਚੇ। ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਚਰਨੀ ਢਹਿ ਪਏ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਝੱਟ ਪੱਟ ਮੰਜੀ ਆਣ ਰੱਖੀ। ਮੰਜੀ ਡੱਹ ਕੇ ਅਮਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਅਮਰ ਚੰਦ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੈਂ ਆਪ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਜੀ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਮੰਜੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਫਿਰ ਹੋਇਆ ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਮੰਜੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਮੰਜੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਨਾਮ ਵੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦਾਸ ਹੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਮਰ ਚੰਦ ਉੱਠਕੇ ਮੰਜੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਨਾਲ ਚੰਨਣ ਵੀ ਉੱਠ ਕੇ ਬੈਠਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਅੱਜੇ ਮਹਾਰਾਜ ਚੰਨਣ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਬੈਠੀਦਾ ਚੰਨਣ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਕੁਛ ਚਿਰ ਅਮਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਛੱਡਿਆ ਆਪ

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਜੱਜ ਬੈਠਾ ਹੁਕਮ ਲਗਾਏ ਐਵੇਂ ਹੀ ਮਿਸਲ ਲਿਖਕੇ ਅਮਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਅਮਰ ਚੰਦ ਲੱਕੜੀ ਲੱਦ ਕੇ ਪਿੰਡ ਬੱਠਲੀ ਚਲ ਗਏ। ਕੁਛ ਦਿਨ ਹੁੰਦੇ ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਮ ਚੁਰਾਸੀ ਜਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਅਮਰ ਚਮਦ ਦਾ ਚਾਚਾ ਇਕ ਕਾਫੀ ਬੜੇ ਡੇਰੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਸੋ ਘੁਮਾਂ ਰਕਬਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸੀ ਬਿਰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਅਸਰ ਹੀਨ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਗੱਦੀ ਦਾ ਮੰਗਤ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਡੇਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਾ ਵੀ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾਸ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਅਮਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਤੇ ਬੈਠਾਲਣ ਦੇ ਫਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਅਮਰ ਚੰਦ ਤੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਹੋਇਆ ਕਾਇਆ ਹੋਰ ਹੀ ਹੋਰ ਹੋ ਗਈ। ਅਮਰ ਚੰਦ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾਸ ਹੋ ਕੇ ਐਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਾਮ ਚੁਰਾਸੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। “ਖਿਨ ਮੇਂ ਨੀਚ ਕੀਟ ਕੋ ਰਾਜ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼” ਪੰਨ ਪੰਨ ਰਾਜਾ ਜੀ ਤੇਗ ਲੀਲਾ ਧਿਆਰੀ। ਕਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਮਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਬੁੱਝੇ ਨਾ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ “ਕੀਤਾ ਥਾਪ ਦੇਵੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਲਸ਼ਕਰ ਕਰੇ ਸੁਆਹਿ” ਇਕ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਦੀ ਦਾ ਨਸੀਨ ਚੰਨਣ ਦਾ ਫੁੱਫੜ ਬਣ ਗਿਆ। ਚੰਨਣ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਚਾਹ ਹੋਈ ਪਈ ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਿਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜਾਂਵਾ ਇਕ ਦਿਨ ਚੰਨਣ ਦਾ ਫੁੱਫੜ ਬਣ ਗਿਆ। ਚੰਨਣ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਚਾਹ ਹੋਈ ਪਈ ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਿਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜਾਂਵਾ ਇਕ ਦਿਨ ਚੰਨਣ ਛੋਕਰਾ ਥੀ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਲੱਕੜ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਗਿਆ ਅੱਗੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤਾਂ ਭਰੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਚੰਨਣ ਭਰੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਿਆ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਕ ਮੱਕੀ ਅਤੇ ਕਮਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰ ਚੰਦ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੇਠ ਹਾੜ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਸਾਵਨ ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਗਰਮੀ ਵੀ ਕਹਿਰ ਦੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਨ ਦੁਪਿਹਰ ਢਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਦੋ ਢਾਈ ਦਾ ਟਾਈਮ ਸੀ ਭਾਦਰੋਂ ਦੀ ਧੁੱਪ ਹਰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ ਕਾਲੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਧਰਤੀ ਤਵੇ ਵਾਂਗ ਤੱਪ ਰਹੀ ਸੀ ਜੀਵ ਜੰਤ ਸਭ ਤੜਫ ਰਹੇ ਸਨ, ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਟ ਚੜ੍ਹਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਛਾਵੇਂ ਬੈਠੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਭੀ ਦੰਮ ਚਲਣੇ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਨੀ ਪੈਂਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਲਿਵਲੀਨ ਹੋਈ ਬੈਠੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਇਕ ਕਮਾਦੀ ਦੇ ਖੇਤ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਚੌਕੜਾਂ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਚੰਨਣ ਪਿੰਡ ਜੱਥੇਵਾਲ ਦਾ ਪੁਛਦਾ ਪੁਛਦਾ ਇਕ ਖੂਹ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖੂਹ ਤੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਖੂਹ ਤੇ ਹਲਟ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਜਿੰਮੀਦਾਰ ਕੋਲੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਖੂਹ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕਮਾਦੀ ਦਾ ਖੇਤ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਹਿਤ ਘੋਰ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਚੰਨਣ ਦੇ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਕੁੱਕੜਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਬੰਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਚੰਨਣ ਕੁੱਕੜਾਂ ਨੂੰ ਖੂਹ ਤੇ ਇਕ ਤੂਤ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਗਿਆ। ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਪਈਆ ਤੇ ਬੋਲੇ ਸਾਧਪੁਣਾ ਕਿਤੇ ਨੇੜੇ ਪਇਆ ਹੈ ਚਲ ਝਟ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਜਾ ਜਿਹੜੇ ਤੂਤ ਨਾਲ ਟੰਗ ਆਇਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਕੀ ਗੁਨਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜੀਵਾਂ ਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਠੋਕਰ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਚੰਨਣ ਦਾ ਸਰੀਰ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਨਣ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਹਰੇ ਚੰਨਣ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਧਰਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਨੀ ਹੈ ਪਿੱਛੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕੁੱਕੜ ਟੰਗੇ ਹੋਏ ਦਸਕੇ ਹੋਲਾ ਕੀਤਾ ਚੰਨਣ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਘਰ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਰਾਜਾ ਜੀ ਫਿਰ ਨਿੰਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵਲੀਨ ਹੋ ਗਏ ਬੰਨਣ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਕੂ ਸੀ ਉਸ ਠੋਕਰ ਨੇ ਵੇਦ ਪਾਠੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਧੂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਪਾਰਸ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਪੁਰ ਰਹਿਮ ਭਰੀ ਪੈ ਜਾਵੇ।

ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਭਰੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਜੱਟ ਮੱਲੂ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਅੱਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਕਮਾਈ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਉੱਠਕੇ ਪਿੰਡ ਗੋਂਸਲਾ ਵੱਲ ਨੂੰ ਟਹਿਲਦੇ ਨਿਕਲ ਗਏ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਮਲੂ ਗੱਜੂ ਖੇਤ ਵਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਹਾਲੇ ਤੇ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਮਲੂ ਹੀ ਵਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹੱਲ ਵਾਉਂਦੇ ਮੱਲੂ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਮੱਲੂ ਨੇ ਹੱਲ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਮੱਲੂ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਖੇਤ ਪਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਰਾਨੀ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ ਕੋਈ ਖੁਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੱਲੂ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਖੁਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫਸਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਖੁਹ ਲਾ ਲਵੀ। ਪਿੱਛੋਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਖੁਹ ਦੇ ਲਾ ਦਿਓ ਮਹਾਰਾਜ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਗੋਂਸਲਾ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਕੁਛ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਭਰੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਲੂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਈ ਪਾਸੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸੀ ਫਿਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਤੋਂ ਬੰਗਾ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇੱਕਠੀ ਹੋ ਗਈ। ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਂ ਇੱਕਠੀ ਹੋ ਗਈ ਖੁਹ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੜਕ ਦੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਖੁਹ ਲਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਮੱਲੂ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਅਣ ਬਣ ਹੋ ਗਈ ਇਕ ਤੋਂ ਦੋ ਖੁਹ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਬਣ ਗਈ। ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਭਲਵਾਨ ਨੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਖੁਹ ਲਾਇਆ ਨਾਮੂ ਨੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਲਾਇਆ ਜਿੱਥੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਬੰਨੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲਾ ਗਏ ਸਨ ਉਸੇ ਦੀ ਜਗਾਹ ਬੰਨਾ ਪਾ ਗਏ ਸਨ। ਦੋ ਖੁਹ ਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰ ਗਏ ਸਨ ਦੋ ਖੁਹ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਰੇਖ ਵਿਚ ਮੇਖ ਮਾਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਦੂਜੀ ਸਾਖੀ ਮੱਲ ਨਾਲ ਤੇ ਬਖਸ਼ੀ ਭਲਵਾਨ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਦੂਜੀ ਸਾਖੀ ਮੱਲ ਨਾਲ ਤੇ ਭਲਵਾਨ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਈ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਫਿਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਜੇਠ ਹਾੜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਭਰੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਟਹਿਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿੰਮੀਦਾਰ ਕਣਕਾਂ ਦੀ ਗਹਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ ਮੱਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੜਕੇ ਨਾਮੂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਸ਼ਿਸ਼ਿਰਆ ਪਲਾਹਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਮੱਲ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਢੱਕੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਤੁਸੀ ਜਾ ਕੇ ਪੁਛ ਲਵੋ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਕਿਸਨੇ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਮੱਲ ਲਾਹਣ ਖਿਲਾਰਦਾ ਖਿਲਾਰਦਾ ਤੰਗਲੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਮੇਰੀ ਇਕ ਅਰਜ਼ ਸੁਣਿਉਂ। ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੱਲ ਪਿਛੇ ਹੱਟ ਜਾ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇਹ। ਕੋਈ ਗੁਪਤ ਰੂਹਾ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਢੱਕੀ ਵਿੱਚ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਛੱਪੜੇ ਸਨ। ਇਕ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਛਿਅਲੀਧਾਰਾ ਆਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਛਤੁਆਣਾ ਆਪ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਿਓ ਕਰਦੇ ਸਨ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੱਲ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਫਤੂਆਣੇ ਦੇ ਟੋਭੇ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਲੈ ਹੋਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸੁਣਦੇ ਗਿਣਦੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਆ ਕਰ ਆਪ ਵੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਿਆ ਕਰ। ਮੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਦੀ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ ਪਈ ਕਿਤੇ ਭਰੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਦੱਸਣ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੁੜ ਮੁੜ ਇਹੋ ਹੀ ਪੁੱਛੀ ਜਾਵੇ ਜੀ ਭਰੀਆਂ ਦੱਸੋ ਕਿਸਨੇ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਅਦਾ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਮੱਲ ਕਿਉਂ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆਂ ਹੈ ਪੂਲੇ ਤਾਂ ਚਾਰ ਹੀ ਹਨ ਕੋਈ ਲੰਗੜਾ ਚੁੜਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਸੇ ਜੱਟ ਨੂੰ ਚੁੱਕਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪੇ ਹੀ ਜੇਹਲ ਜਾਣਗੇ। ਚਲ ਨੱਠ ਜਾਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਮੱਲ ਦੀ ਚੰਗੀ ਨਿਸ਼ਾ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਝੀਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਮੱਲ ਦੀ ਦੇਹ ਕੰਬਣ ਲੱਗੀ। ਚਾਰੇ ਭਰੀਆਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਮੱਲ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਬਖਸ਼ੀ ਭਲਵਾਨ ਨੇ ਆ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਘੜੀ ਗੁਣ ਨਾਲ ਲਾਈ ਹੋਈ ਬਹੁਤ ਸਜਦੀ ਹੈ ਲਾਹ ਲੈਣੀ ਸੀ। ਭਲਵਾਨ ਗੁਣਾਚੋਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਘੜੀ ਲਾਹ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਭਲਵਾਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਕਾਣਾ ਹਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੋਰੀ ਕਦੇ ਕਰੀਦੀ ਨਹੀਂ ਚੋਰੀ ਯਾਰੀ ਬੁਚੇ ਦੀ, ਨਿੰਦਿਆ, ਝੂਠ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯਾਤ ਪਾਪ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਰਹੀਦਾ

ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੀਲ ਸੰਜਮ ਪ੍ਰਿਅਹ ਆਗਿਆ ਮਾਨੇ ਤਿਸ ਨਾਰੀ ਕੋ ਦਖ ਨ ਜਮਾਨੇ। ਜਬ ਇੰਦਰ ਸੰਜਮ ਕਰ ਲੈਣ ਤੇ ਤਬ ਸਾਧੂ ਬਣ ਜਾਤਾ, ਸਬ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ, ਬੈਰਾਗ ਜੱਤ ਮੱਤ ਦਿਮਾਗ ਮੇਂ ਆ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤਬ ਸਾਧੂ ਬਣ ਜਾਤਾ ਹੈ ਪਾਕ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਜਬ ਭਲਵਾਨ ਕੋ ਐਸਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬਖਸ਼ੀ ਨੇ ਘੜੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੁਹਰੇ ਧਰ ਦਿੱਤੀ ਨਾਲ ਕੰਨ ਫੜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਦੀ ਚੋਰੀ ਨਾ ਕਰਾਂਗਾ ਹੁਣ ਖਿਮਾਂ ਕੀਜੀਏ ਮੈਂ ਨੂੜ ਭੁਲਣਹਾਰ ਹਾਂ ਜੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਭਲਵਾਨ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਤੇ ਹੋਰ ਕਣਕ ਗਾਹੁੰਦੇ ਜਿੰਮੀਦਾਰ ਨੂੰ ਫਤੂਆਣੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਅੱਗੇ ਚਲਦੇ ਰਹੇ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਜੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਭਰੋਮਜਾਰੇ ਦੀ ਢੱਕੀ ਵਿਚੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰੀ ਪਿੰਡੋਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੋ ਹਵਾ ਵਾਂਗ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਗੱਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਦਾਸ ਨੂੰ? ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਚੰਨਣਾ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਬੁਲਾ ਲੈ। ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਝਟ ਪਟ ਹਰਕਾਰੇ ਦਾ ਰੂਪ ਬਣਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾ ਢਿੱਢੋਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣੇ ਬੱਸ ਨੱਠ ਪਵੇ। ਲੋਕੀ ਮਨ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਬਲੀ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਿਆਸੇ ਵਾਹੋ ਦਾਹੀ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਵੱਲ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੱਜੇ ਜਿਵੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਸੋਮੇ ‘ਤੇ ਤੇਤੀ ਕਰੋੜ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕਠ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੀਚੇ ਉਚ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਕਾਹੂ ਤੇ ਨਾ ਡਰੈ। ਐਸਾ ਪ੍ਰਭੂ ਅੰਨਤ ਕਲਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ‘ਨਦੀਆਂ ਬੀਚ ਟਿੱਬੇ ਦਿਖਾਲੇ ਖੱਲੀ ਕਰੇ ਅਸਗਾਹੋ’ ਏਹੋ ਜੇਹੀਆਂ ਰੰਗ ਫੇਰੀਆਂ ਕਰਨਹਾਰ, ਦਾਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪਿੰਡ ਭੂਖੜੀ ਵੱਲ ਇੱਕ ਬਰੋਟੇ ਦੇ ਹੇਠ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਕਾਫੀ ਲੋਕ ਜਾਚਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹੀ ਸੁਹਣੇ ਮਾਹੀ ਦੇ ਚੰਨ ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਮੁਖੜੇ ਵੱਲ ਤੱਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਬੁਲਾਂ ਦੀ ਫੁਰਕਾਰ ਵੱਲ ਤੱਕ ਰਹੇ ਸਨ ਪਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅੱਜ ਕੀ ਬਖਸ਼ਸ ਕਰਨਗੇ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚੰਨਣ ਸਮਝ ਲਉ ਅੱਜ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦਾ ਬਸੀਮਾ ਏਸੇ ਜਗਾਹ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇੱਥੇ ਬੰਨਾ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚਲ ਇੱਥੇ ਸਿੱਧੀ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚ ਦੇਹ। ਲੋਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਭੂਖੜੀ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਬੰਨਾ ਪਾ ਲੈਣ ਦੇਣਗੇ ਭੂਖੜੀ ਦਾ ਬਸੀਮਾ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਕੰਧਾ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡਾ ਬਸੀਮਾ ਇੱਥੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਏਨਾ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਪਿੱਛੋਂ ਲੋਕੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਪਈ ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਬੰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣੇਗਾ ਬੱਸ ਦਰਗਾਹੀ ਹੁਕਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੇ ਭੂਖੜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲੱਗ ਪਏ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਿਥੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪ ਬੰਨੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲਾ ਗਏ ਹਨ। ਉਸੇ ਦੀ ਜਗਾਹ ਪਰ ਬੰਨਾ

ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣ ਤੇ ਨਾਗਰਿਆ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਭੂਖਣੀ ਦਾ ਬਸੀਮਾ ਦੋਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਦੂਜੀ ਸਾਖੀ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂਆ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਆਫਤ ਆ ਗਈ ਬਹੁਤ ਪਸ਼ੂ ਮਰਨ ਲੱਗੇ ਲੋਕੀ ਬਹੁਤ ਭੈ ਭੀਤ ਹੋ ਗਏ ਕੋਈ ਉੱਥੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਟੂਣਾ ਟਾਮਣ ਕਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਅਰਾਮ ਨਾ ਆਵੇ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਵੈਦ ਹਕੀਮਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ ਪਈ ਹੁਣ ਵੱਡੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਚਲੋ। ਖੈਰ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਟਿਕਾਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਾਰੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਮੁੱਢ ਕਦੀਮ ਤੋਂ ਰਸਮ ਚੱਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਪੱਲਾ ਇਨਸਾਨ ਫੜਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਵੱਡੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਿਰਾਸਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜਦੋਂ ਦੱਸਵਾਂ ਦਸੌਂਦ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਆਧੀਆਂ, ਵਿਆਧੀਆਂ, ਚੋਰ, ਡਾਕੂ, ਅੱਗ, ਪਾਣੀ ਰਾਜੇ ਲੋਕ ਇਸਨੂੰ ਡੰਨਦੇ ਹਨ। ਜਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕੀ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਰੱਬ ਦੇ ਬੂਹੇ ਤੇ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਜਿਸਨੂੰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬੋਲਦੇ ਸਨ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਕਰੋ ਆਪ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਜੀ। ਸਾਡੇ ਨਗਰ ਦੇ ਡਮਗਰ ਸਾਰੇ ਮਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਿੰਡ ਕਹਿਰ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਵਗਦੀ ਹੈ ਜੀ ਕੋਈ ਬੈਠਾ ਪਾਵੇ ਜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਅੱਵਗਿਆ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰੋ ਜੀ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੰਗਤ ਗੱਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੱਗੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਡਤ ਅਰਜ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਬੂਹੇ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਸੀ ਦਰਦਵੰਦਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਸੁਣੀ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਸੁਧਾਮੇ ਦੇ ਆਵਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਸੁਣ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਝਟ ਪਟ ਮਿਲੇ ਸਨ ਇੰਝ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸੁਣਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਜੀ ਨੇ ਝਟਪਟ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹਿਰਦਿਆਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਸੁਣੀ, ਬੁਨਤੀ ਕਰਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚਲੋ ਭੱਜ ਚੱਲੋ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਹਾੜੀ ਸੌਣੀ ਇਕ ਸਧਾਰਨ ਪਾਠ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੀਮਤ ਕਰਵਾ ਦਿਆ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਸੰਗਤ ਪਿੰਡ ਮੁੜ ਗਈ ਜਿਤਨੀਆਂ ਗਿਰਝਾਂ ਪਿੱਪਲਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰੇ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਾਰਕੇ ਉਡ ਗਈਆਂ। ਹਾਲੇ ਤੀਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਾਸੀ ਦੋ ਪਾਠ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਪਸ਼ੂ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ ਬੁੱਢਾ ਹੋ

ਕੇ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਸਾਂ ਦੀ ਰਸਨਾ ਥੀ ਜੋ ਕੁਛ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੱਚੀ ਰੱਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਸਾਂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਰਸ ਤੋਂ ਸੁਆਦ ਚਖਦਾ ਭੋਗ ਭੋਗਦਾ ਹੈ। ਤੀਰਥ ਰਚਦਾ, ਵੇਦ ਰਚਦਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਭਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਆਪੇ ਹੀ ਫਿਰ ਵਿਛੋੜ ਕੇ ਖੋਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

(ਭਾਗ ਨੰ: 2 ਵਿਚ)

‘ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥
ਨੂਰੀ ਕਿਰਨਾਂ
ਸ੍ਰੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਭਾਗ ਦੂਜਾ
ਲੇਖਕ-ਸ਼: ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
ਪਿੰਡ ਰਹਿਪਾ ਡਾ: ਮੁੰਕਦਪੁਰ (ਜਿਲ੍ਹਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ)

ਸਾਖੀ ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੀ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਰਹਿਪੇ ਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਪਸੂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਿਆ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਠਾਕਰ ਨੱਠ ਚੱਲ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰੀ ਨੰਬਰਦਾਰ ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਹਾਲੇ ਦਾ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਈ। ਦੋ ਸੌ ਨਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਕ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੀਂ, ਜੇ ਨਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅੱਟ ਆਨੇ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਆ ਜਾਈ, ਦੋ ਆਨੇ ਤੱਕ ਵੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਤਾਈ ਰਿਆਇਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਸੇ ਬਚਨ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬੋਲੇ! ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰੀ ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ। ਨੰਬਰਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਇਉਂ ਆਖਿਆ ਕੀ ਕਰਨੇ ਹਨ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਵੇਂ ਨਿਆਇਆਂ ਨੂੰ

ਹੀ ਚੁਕਾ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਮੋੜ ਮੋੜ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਅੱਛਾ ਜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੜ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ ਨਾਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਦੋ ਰੁਪਏ ਲੈ ਲਵੋ। ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੋਲੇ ਠਾਕਰਾ ਘਰ ਨੱਠ ਚਲ। ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਘਰ ਵਾਲਾ ਜਾਗੇ ਨਾ ਜਾਗੇ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਤਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਵੀ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇਗਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਨੰਬਰਦਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੋ ਗਈ। ਲੜਕੀ ਖੂਹ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਮਰ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਪਿਮਡ ਵਿਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚ ਗਈ। ਨੰਬਰਦਾਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਲਾਸ਼ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੀ ਨਾਲੇ 200 ਰੁਪਿਆਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਿਆ। ਪਿਮਡ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾ ਕੀਤੀਆਂ ਫੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਪਛਤਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੁ ਹੁਕਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। 200 ਰੁਪਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਅੱਠ ਜਾਂ ਦੋ ਆਨੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਰਾ ਨਾ ਸਕਿਆ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸਮਤ ਤੋਂ ਭਲੇ ਪਾਸੇ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਜੀਵ ਗਫਲਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟਦਾ ਟਾਈਮ ਬੀਤੇ ਤੋਂ ਪਛਤਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਿੰਕਾਰ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬਿਨਾਂ ਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਦਾ ਨਹੀਂ
 ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਸਾਖੀ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ।

ਇਕ ਦਿਨ ਭਗਤ ਵਫਲ ਕਰਣਹਾਰ ਦੁੱਖ ਭੰਜਣਹਾਰੇ ਅਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਥ ਜੇਠ ਹਾੜ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਇਕ ਬ੍ਰਿਛ ਦੇ ਹੇਠ ਬੈਠੇ ਰਾਗੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦੇ ਸਨ। ਲੋਕੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨੂਰੀ ਮੁਖੜੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਰਸ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਸੰਤ ਅਵਧੁਤ ਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਏ। ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸਾਧੂ ਚਲ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰੀ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ, ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ, ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਹੈ ਆ ਕੇ ਹਾਲਾ ਦੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਸਾਧੂ ਆਪ ਲੈ ਕੇ ਆਈਂ। ਸੰਤਾ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹੂੰ ਹਾਂ ਕਰ ਛੱਡੀ। ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਮੋੜ ਮੋੜ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਦੋ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਦੋ ਦੋ ਸੌ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਆਓ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਵੀ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਪੁੱਠਾ ਚੱਕਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਰਾਜੇ ਜਨਮੇਜੇ ਵਰਗੇ ਦਰਯੋਧਨ ਵਰਗੇ ਛਤਰਧਾਰੀ, ਰਾਵਣ ਵਰਗੇ ਆਲਮ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਵਕਤੇ, ਪੰਡਤ ਯੁਪਿਸਟਰ ਵਰਗੇ ਧਰਮ ਪੁੱਤਰ ਦੋਵੇਂ ਰਾਮ ਨਕਾਲਾ ਭਿਆ। ਸੀਤਾ ਲਛਮਣ ਵਿਛੜਾ ਗਿਆ। ਪਰਸ ਰਾਮ ਰੋਵੇ ਘਰ ਆਏ। ਰੋਵੇ ਪਾਂਡਵ ਭਏ ਮਜ਼ੂਰ। ਜਿਨ ਕੇ ਸੁਆਮੀ ਰਹਿਤ ਹਜ਼ੂਰ, ਬਾਬੇ ਆਦਮ ਵਰਗੇ ਵਕਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸੰਭਾਲ ਸਕੇ ਹੋਰ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਕਿਆ ਗਤੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਦ ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਦੋ ਬੰਦੇ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਮੁਣਸ਼ਾਂ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜੋ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੋਹਰੇ ਸਾਂਝੀ ਜਗਾਹ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਮੇਹਰਬਾਨ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਗਏ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨ ਸਕੇ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਪਾਇਆ। ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੋਲੇ ਹੁਣ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਦੱਸ ਦੱਸ ਸਾਲ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸੇਵਕ ਸਨ ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਵਾਰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਸੌ ਬੰਦਾ ਇੱਕਠਾ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਇਹ ਲੜਾਈ ਕਿ ਨਕਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਨਕਲਾਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਆਧੀਆਂ ਵਿਆਧੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਰਮ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਦਾ ਸੁੱਖ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਸਾਖੀ ਪੰਡਤ ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਭਧਾਣਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਪੰਡਤ ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਭਧਾਣਿਆ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸਨ। ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਮੰਨੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ। ਪੰਡਤ ਜੀ ਭਰੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਕਿਸੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰ ਭਾਈ ਦੇ ਘਰ ਰਾਤ ਰਹੇ। ਸਵੇਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ 4 ਦਾ ਟਾਈਮ ਸੀ ਚੰਦਰਮਾ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਪਹੁ ਫੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਜਾਨਵਰ ਚੁੰ ਚੁੰ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਆਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਰੋਸਨਿ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਲਾਲੀ ਦਾ ਛਤਰ ਤਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਝਿਲਮਿਲ ਝਿਲਮਿਲ ਕਰਦੇ ਤਾਰੇ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਹਿਮਾਲਿਆਂ ਪਰਬਤ ਦੀ ਚੋਟੀ ਨੂੰ ਚੱਟਦੀ ਹੋਈ ਠੰਡੀ ਠੰਡੀ ਪੌਣ ਰੁਮਕ ਰਹੀ ਸੀ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਜਗਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਫੁੱਲਝੜੀਆਂ ਮਹਿਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਐਸੇ ਸੁਹਣੇ ਸਮੁੰ 'ਤੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦਾ ਦਿਲ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਟੱਕਰ ਖਾ ਕੇ ਅਨੋਖੀ ਹੀ ਰੰਗਤ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ ਅੰਦਰ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਰੌਅ ਵਹਿ ਤੁਰੀ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਦੇਹ ਦਾ ਰੋਮ। ਉਸ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਐਸੀ ਲਿਵਲੀਨ ਹੋਈ ਕਿ ਰੋਮ ਰੋਮ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਜੁੜ ਗਿਆ ਜੈਸੇ ਕਿ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਰਾਂਝਾ ਰਾਂਝਾ ਕਰਦੀ ਨੀ ਮੈਂ ਆਪੇ ਹੀ ਰਾਂਝਾ ਹੋਈ। ਸੱਚੇ ਨੀ ਮੈਨੂੰ ਧੀਂਦੋ ਰਾਂਝਾ ਹੀਰ ਨਾ ਆਖੋ ਕੋਈ। ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐਸੇ ਘੜੀ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਾਂਵਾ। ਆਪ ਜੀ ਨਾਨਕ ਅਵਤਾਰ ਹੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਤੂੰ ਤੇ ਜਨਕ ਰਾਜਾ ਅਵਤਾਰ ਜਦੋਂ ਪੰਡਤ ਜੀ ਐਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਮਗਨ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਧਾਰਨਾ ਬੋਲੀ ਚੱਲੀ ਜਾਣ ਰਾਮਾ ਜਿੰਦ ਤੇਰੇ ਹਾਵੇ ਆਪ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੋਠੇ ਤੋਂ ਉੱਠੇ ਡੋਗਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਵੜੇ। ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡੀ ਲਾ ਕੇ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਬਾਣ ਨਾਲ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਕੇ ਪਿਆ ਥਲ ਥਲ ਕਰਦੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ ਪੰਡਤ ਜੀ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਢਹਿ ਪਏ ਦੋਨੋਂ ਬਾਹਾਂ ਫੜ ਕੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਤਪਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀਨਾ ਠੰਡਾ ਕੀਤਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸਿੱਖਾਂ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਅੰਗ ਹੈ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦੀਆਂ ਮਨੋਂ ਆਸਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪਿੰਡੋਂ ਅਨੋਖੇ ਆਦ ਧਰਮੀਏ ਨਾਮਧਾਰੀਏ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਕਿਆਰੇ ਵਿਚ ਆਪ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਦੂਜੇ ਕਿਆਰੇ ਵਿਚ ਅਨੋਖੇ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕੀਤਾ। ਅਨੋਖਾ ਇਕ ਕੜਾ ਤੇ ਗਿਲਾਸ ਜਿਦਾ ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ ਹਰ ਵਕਤ ਕੋਲ ਖੜਤਾਲਾਂ ਰੱਖਦੇ ਸੀ ਇਹ ਭੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕੜਾ ਤੇ ਗਿਲਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸੀ। ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਪੜਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਨ੍ਰਿਤਕਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਨਾਲ ਇਉਂ ਧਾਰਨਾ ਬੋਲਦੇ,

‘ਯਾਰ ਦੇ ਬੂਹੇ ਤੇ ਮਰ ਚੱਲੀਏ ਆਸ਼ਕੀ ਨੂੰ ਲਾਜ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਆਸ਼ਕ ਸਭ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਟੇਢੀ ਪੱਗੜੀ ਧਰਕੇ। ਸਿਰ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਡੇਰਾ ਜਿਥੇ ਬੰਦਾ ਪਹੁੰਚੇ ਮਰ ਕੇ।‘ ਮਾਂ ਸਮਝਾਏ ਮੁੜ ਜਾ ਹੀਰੇ ਕਲਾਂ ਜਗਾ ਨਾ ਸੁਤੀਆਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੁੱਠੀ ਖੱਲ ਲਹਾ ਕੇ ਤੇਰਾ ਖੁਆਂਵਾ, ਕੁੱਤੀਆਂ।‘ ਹੱਸ ਕੇ ਅੱਗੋਂ ਹਰਿ ਪਈ ਆਪੇ ਖਲੜੀ ਲਹਿਸੀ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਸੀ ਮੈਂ ਚਾਰ ਸੁਆਸੀ ਜੁੱਤੀਆਂ।‘

ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਅਨੋਖੇ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਚਲਦੇ ਹੋਏ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਸਾਖੀ ਪਰੀਤੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਿੰਡੋਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਹਲਟ ਦੀ ਪੈੜ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਪਿੰਡ ਕੱਟਾਂ ਤੋਂ ਬੂਝਾ ਮੱਲ ਮੱਝ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਪਰੀਤੇ ਨੇ ਮੱਝ ਮੁੱਲ ਲੈ ਲਈ, 90 ਰੁਪੈ ਦਾ ਸੌਦਾ ਹੋਇਆ 2 ਰੁਪੈ ਦਲਾਲੀ ਦੇ ਲੈਣੇ ਕੀਤੇ। ਪਰੀਤਾ ਮੱਝ ਪਿੰਡੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁੜ ਆਇਆ ਸੀ ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਇਸ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਆਓ। ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਸਾਕਾਚਾਰੀ ਪਾ ਲੈਣੀ ਸੀ ਪਰੀਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁੜ ਆਇਆ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੂਝੇ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ ਬੂਝੇ ਦੇ ਗਰ ਲੜਕੀ ਜਨਮੀ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪਰਤਿ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪ ਜੀ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਆਏ। ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਰੀਤਾ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਹੀ ਲਿਆਓ ਮਹਿੰਗੇ ਨੂੰ ਅੱਜ ਮਾਇਆ ਦਾ ਖਜਾਨਾ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਪਿਛਲਾ ਸਾਡਾ ਧਨ ਪਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜੰਮੂ ਦਾ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਝਿੰਗੜਾ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਹੈ। ਚਾਰ ਖੇਤ ਤੁਰ ਕੇ ਰੁਕ ਗਏ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁੰਦਰ ਰਹਿਣ ਹੀ ਦੇਈਏ ਦੋ ਰੂਪੇ ਪੀਤੇ ਦਾ ਖਰਚ ਹੈ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੀਸ ਦਾ ਬੂਟਾ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਥਲਿਓਂ ਖੰਡ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਰੂਪੇ ਰੱਜ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਪੀਤਾ ਫੀਮ ਡੋਡਿਆਂ ਦਾ ਅਮਲੀ ਸੀ ਕੰਮ ਕਾਰ ਕੋਈ ਨਾ ਸੀ ਕਰਦਾ 3 ਪੀਆਂ ਸਨ ਕੁਛ ਦਿਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪੇ ਚੁਕਦਾ ਰਿਹਾ ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਆ ਦੇਖੇ ਕਿ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਰੁਪਿਆਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਢੇਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਚੁਕ ਲਏ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਗਿਆ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਾ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੇਰਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸਾਡੀ ਗਾਗਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਰ ਕੇ ਲੈ ਆਓ 2 ਰੁਪੈ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਏ ਉਸ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜੁਬ ਵਿਚ ਪਾ ਲਏ। ਇਕ ਮਾਈ ਹੋਰ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਈ। ਉਸਨੇ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਆਇਆ ਉਸਨੇ ਵੀ ਇਕ ਰੂਪੈ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਉਹ ਵੀ ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਬ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਨਾਲੀ ਸਾਫ ਕਰ ਨਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੁੰਦੀ ਹੱਥ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੰਦਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਚਲ ਨੱਠ ਚਲ ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਬੁੱਢੀ ਵਾਲਾ ਰੁਪਿਆ ਮੋੜ ਦੇ ਇਹ ਅਸੀਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹਾਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਦੁਖੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ

ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਸਾਖੀ ਕੂਕਰ ਨਿਸਤਰਾ

ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦਾ ਸਲਾਮਤ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦਾ ਖੇਡਦਾ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੀ ਢੱਕੀ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਬਿਰਛ ਦੇ ਥੱਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਸਲਾਮਤ ਕੋਲ ਦੋ ਕੁੱਤੇ ਸਨ ਤੇ ਡੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਵੜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਇਕ ਚਿੱਟਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਰਮਗ ਭੁਸਲਾ(ਪੀਲਾ) ਸੀ। ਦੋਨੋਂ ਕੁੱਤੇ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਨੂਰੀ ਨੈਣਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਈ ਤੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਿਟ ਗਏ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਚੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਸਲਾਮਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਉੱਠੇ, ਫੇਰ ਆਖਰਕਾਰ ਸਲਾਮਤ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਖ਼ਸ਼ੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਸਲਾਮਤ ਇਹ ਵੀ ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਘੋਰ ਪਾਪ ਕਰਨੇ ਸੇ ਇਨਕੋ ਕੂਕਰ ਜੂਨ ਮਿਲੀ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਮਾਫੀ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਰਾਜੇ ਹੀ ਸਨ। ਇਹ ਉਦਾਰ ਵਾਸਤੇ ਹਮਾਰੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਪੂਤ ਚੁੱਪਚਾਪ ਆਪਣੇ ਗਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਕੁੱਤੇ ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਸੰਤ ਅਵਧੂਤ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਏ ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸਾਧੂ ਹਮਾਰੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਉ। ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਗਏ। ਬੀਬੀ ਕਰਮ ਕੌਰ ਕੋਲੋਂ ਧੜੀ ਐਨ ਪਕਵਾ ਕੇ ਲੈ ਆਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਪੌਣੇ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਉਸ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸਬਰਾ ਇਕ ਥਾਓ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਪੌਣੇ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਆਪ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਬਸ ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਸੀ ਉਸਨੇ ਉਠਕੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਦੋ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਕੇ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਦੋ ਪਰਸ਼ਾਦੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟਾ ਕੇ ਖਾਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਦੱਸ ਬਾਰਾਂ ਕੁੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਸੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਇਕ ਆ ਗਿਆ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦੋ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਦੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਪਏ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਅਵਧੂਤ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਸਾਰੇ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦੇ ਸਨ। ਇੰਝ ਹੀ ਅੱਠ ਸਾਲ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੁੱਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦਲਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਪੂਛ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਿਵ ਲਿਟ

ਗਏ। ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਅੱਜ ਜੋ ਕੁਛ ਵੀ ਛੱਕਣਾ ਛੱਕ ਲਵੇ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਜਨਮ ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਤਾਕੀ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਸੇ ਪੇੜੇ ਤੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਦੋਵੇਂ ਕੁੱਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਢੇਰ ਵਿਚੋਂ ਛੱਕ ਰਹੇ ਸੀ। ਚੱਕ ਕਰਾਲਾ ਵਾਲੀ ਬੰਤੋਂ ਜਿਸਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਭਗੀਰਥੀ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਲੰਪ ਜਗਾਉ। ਬੰਤੋਂ ਨੇ ਲੰਪ ਜਗਾਇਆ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਦੀ ਲਾਲਟੈਨ ਫੇਰੀ ਚਲ। ਭਗੀਰਥੀ ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੁਰਾਸੀ ਦਾ ਗੋੜ ਸਾਰਾ ਹੀ ਕੱਟ ਦਈਏ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੁੱਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕੁਛ ਨਾ ਕੁਛ ਖਾਈ ਗਏ ਬੰਤੋਂ ਸਿਰ ਉਪਰ ਦੀ ਲਾਲਟੈਨ ਘੁਮਾਈ ਗਈ। ਕੁੱਤੇ ਛੱਕ ਹਟੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਓ ਤੁਹਾਡਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾਸਭ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਬਾਹਰ ਚਲੋ ਜਾਓ। ਦੇਹ ਛੁੱਟ ਜਾਏਗੀ ਕਲਿਆਣ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਤਿਆ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਹੀ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕੁੱਤੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਏ। ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਜੂਹ ਛੱਡਕੇ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਛੁੱਟ ਗਏ। ਪਿੰਡੋਂ ਬੰਤੋਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਭਗੀਰਥੀ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਰਾਜੇ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿਦਕ ਨਾਲ ਲੜ ਫੜਿਆਂ ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਿਆ। ਭਗੀਰਥੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਹਾਜ਼ ਰੂਪ ਸਮਝਿਆਂ ਉਹ ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਏ। ਇਕ ਹੋਰ ਕੁੱਤਾ ਸੀ ਬੁੱਢਾ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸਦੇ ਜੀਅ ਪੈ ਗਏ ਜੀਅ ਪੈਣ ਤੇ ਕਾਫੀ ਬਦਬੂ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਕਰਮੀ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਕਰਮੀ ਨੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੋਂ ਉੱਠਕੇ ਤੁਰ ਪਏ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਲੈ ਕਰਮੀ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਚਲਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਕਰਮੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਸੁਣੀ ਕਰਮੀ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਮੀ ਸਹਾਰ ਨਾ ਸਕੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਭੁੱਬਾ ਮਾਰਦੀ ਹੋਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਗਈ ਮੇਰੀ ਭੁੱਲ ਮਾਫ ਕਰੋ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਕਦੀ ਵੀ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਨਾ ਦੇਖੂੰਗੀ। ਜੇ ਆਪ ਘਰੋਂ ਚਲੇ ਜਾਵੋਗੇ ਮੈਂ ਉਸੇ ਹੀ ਵੇਲੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਸੜ ਜਾਵਾਂਗੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰਾਂਗੀ। ਜਦ ਐਸੀ ਦਸਾ ਕਰਮੀ ਦੀ ਹੋਈ ਮਹਾਰਾਜ ਬੈਠ ਗਏ। ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਬਾਹਰੋਂ ਸੱਦਿਆ ਕੁੱਤਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪੰਲਘ ਹੇਠਾਂ ਆਣ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਇਕ ਹਫਤਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਕ ਹੀ ਥਾਂ ਇਸੇ ਹੀ ਥਾਂ ਮੰਜੀ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਮੰਜੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੀ ਉਸ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਦੇਹ ਸੁੱਟੀ। ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਚੁਕਵਾਕੇ ਦਬਵਾਇਆ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕੂਕਰਾਂ ਸੂਕਰਾਂ ਜਖਾਂ ਕਿੰਨਰਾਂ ਤੂਤਾਂ ਪਰੇਤਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਹਾਰੇ ਦਿਆਲੂ ਕਿਰਪਾਲੂ ਮੇਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਦਇਆ ਦੇ ਪੁੰਜ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਦਕਾ ਘੋਰ ਪਾਪੀ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਉੱਧਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝਿੰਗੜਾ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜਾਂ ਤੋਂ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਇਹ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਅਨਨ ਸੇਵਕ ਹਰ ਸਮੇਂ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਰੰਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਮਜ਼ਨੂੰ ਵਾਂਗ ਸੁੱਕ ਕੇ ਤਬੀਤ ਰਹਿੰਦਾ, ਫਰੀਦ ਜੀ ਵਾਂਗ ਪਿੰਜਰ ਸੁੱਕਾ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਲਾਲਾ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਇਉਂ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀ। ਵਗਦੇ ਦਰਿਆ ਵਾਂਗਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੈਰਾਗ ਦਾ ਝੋਲਾ ਦੇ ਗਈ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਲੱਗਾ ਲੰਮੇ ਸਾਹ ਲੈਣ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮਨ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਧਾਰਨਾ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਸਾਖਸਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਛਕਾਂਗਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ ਕੁਝ ਖਾਵਾਂ ਪੀਵਾਂਗਾ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਇਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹਫਤਾ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਪਈ। ਝਲਕ ਐਸੀ ਸੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਖਿੱਚਿਆਂ ਗਿਆ। ਮਨ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੀਰਬਲ ਹੋ ਉਠਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅੱਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੂਹ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਲ ਤੇ ਸਰੀਰ ਹਲਕਾ ਫੁਲਾਂ ਵਰਗਾ ਸੀਨਾ ਸਾਫ਼, ਅੱਖਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਝੁਮਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਿਆ। ਹਾਲੇ ਚਾਰ ਕਰਮਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੋਲੇ ਬੂਝਾ ਅੰਨ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀਦਾ ਮੋਰੇ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਹੀ ਫਿਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਇਹ ਲਾਲਾ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਫਤਿਆਬਾਦ ਤੋਂ ਆਏ ਸੀ ਮੋਰੇ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਨਸੀਆਣੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸੀ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਖੁਹਾਇਸ਼ ਬੁੱਝਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਰਮਜ਼ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਚਰਨਾ ਮਰਤਬਾਂ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਚਲ ਗਰ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੀਦਾ ਹੈ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲਈਦੀ ਹੈ ਇਹ ਬਚਨ ਆਖ ਕੇ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਭਰਮ ਦੂਰ ਕੀਤਾ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਲਾ ਜੀ ਜਦੋਂ ਝੰਡੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਇਬਾਦਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਢੱਕ ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਰਾਈ। ਦੇਹ ਦਾ ਮਾਣ, ਸਰੀਰ ਦਾ ਮਰਤਬਾ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਤਨੀ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਤਨੀ ਹੀ ਆਤਮਾ ਬਲਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰੂਪ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਵੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਕਤਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰੂਪ ਦੇ ਪੁਤਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਅਵਤਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ‘ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਜਿਨਿ ਜਾਣਿਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤਿਸਕਾ ਨਾਉਂ’। ਸਾਰੇ ਅਵਤਾਰ ਇਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਹੀ ਜੋਤ ਲੈ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਮ

ਹਿੱਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸਾਂ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪਾਕ ਨਿਰਮਲ ਪਾਪਾਂ ਥੀ ਰਹਿਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਾਸਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਵਾਸਤੇ ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ, ਤੀਰਥਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਆਪ ਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੋਲਦਾ, ਦੱਸਦਾ, ਹੱਸਦਾ, ਖੇਡਦਾ ਭੋਂਗ ਭੋਗਦਾ ਹੈ। ਆਪੀ ਨੇ ਆਪਿ ਸਾਜਕੇ ਆਪੀ ਨੇ ਰੱਖਿਉ ਨਾਉਂ। ਆਪ ਤੋਂ ਵਿਛੜਿਆ ਹੋਈਆ ਆਤਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਅਬੇਦ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਆਪੇ ਹੀ ਮੌਜ਼ਤ ਪਾਈ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਆਪ ਦਿਖਾਲੇ ਰਾਹੁ। ਜੈਸੇ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਨੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ‘ਤੇ ਮਾਤਾ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਹਨੂੰਮਾਨ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵਰਨਣ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਜਣਾਈ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਸੀਤਾ ਜੀ ਨੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਹਨੂੰਮਾਨ ਇਹ ਜੋ ਤੁਮ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ ਤੁਮਾਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਵਲ ਮੂਰਤ ਰਾਮਚੰਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਸ਼ਰਥ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬੈਠੇ ਹਨ ਇਹ ਜੋ ਤੁਮ ਦੇਖਤੇ ਹੋ ਮਾਇਆ ਕਾ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਅਣੁਪਿਆ ਕਾ ਰਾਜ ਤਖ਼ਤ ਇਹ ਸਭ ਮਾਇਆ ਹੀ ਹੈ। ਜੋ ਆਪਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀਤਾ ਇਸਤਰੀ ਰੂਪ ਬੈਠੀ ਹੈ ਮਾਇਆ ਹੀ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਉਧਮ ਸੋ ਗੋਪੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਮੋਹ ਦੂਰ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਹੁਕਮ ਦੀਆਂ ਥਾ ਆਓ ਹਮਾਰੇ ਸਰੀਰ ਕਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਕਰੋ। ਮੈਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਸਮਝ ਕੇ ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੇਗਾ ਉਹ ਹਮਾਰੇ ਨਾਲ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਮਿਲਿਆ ਰਹੇਗਾ ਹਮਾਰੇ ਸੇ ਕਦੀ ਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਨਾ ਹੋਸੀ। ਸਰੀਰ ਦਾ ਮੋਹ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸੋਗ ਹੋਸੀ। ਸਰੀਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰੀਰ ਮਾਇਆ ਕਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਜੇ ਆਤਮਾ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕਦੀ ਵਿਛੋੜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਆਤਮਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਜੱਦ ਵਿਚੋਂ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਔਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਦੀ ਸੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੋੜ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਫੜੀ ਬੰਦਗੀ ਇਹ ਬਿਬੇਕ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਬੁੱਧੀ ਰੂਪੀ ਕੰਨਿਆ ਪਤੀ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਕਦੇ ਰੰਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਮਹਿ ਵਰਿ ਘਰੁ ਪਾਇਆ ਨਾ ਕਦੇ ਮਰੇ ਨਾ ਜਾਇਆ’। ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਰਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਹੀ ਕਰਕੇ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਨਾ ਹਟਾ ਕੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਅਕਵਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਸਰੀਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਮੋਹ ਕਰਕੇ ਵੀ ਨਾਮ ਲਵੇ ਨਿੰਰਕਾਰ ਦਾ ਹੀ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਜਾਏ। ਤੁਮ ਹੋ ਸਭ ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਦੁਸ਼ਟਨ ਦਾ ਹੀ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ਾ’। ਕਓ ਹਰ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਆਖ ਕੇ ਜਪਿਆ ਹੈ। ਐਸੇ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਪਦੇਸ਼ ਵੀ ਇਹੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜਪਿਆ ਕਰੋ। ਅਖੀਰ ਆ ਕੇ ਆਖਿਆ ਬੂਝਾ ਸਾਰੇ ਹੀ ਅਵਤਾਰ ਅਸ਼ੀ ਹੀ ਆਏ ਹਾਂ ਚਲੋ ਘਰ ਚਲ ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਮ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸਭ ਪਾਸੀਂ ਜੋੜ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਗੰਗਾ ਦੇ ਸੰਤਾ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਸ਼ਾਵਣ ਭਾਦਰੋਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ਹਰਿਦੁਆਰ ਤੋਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਈ। ਮਨ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਫੁਰਨਾ ਸੀ ਰਾਹ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਜੇ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਣਗੇ ਕਿਧਰੋਂ ਆਏ ਹਾਂ। ਐਸੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾਂ ਤੋਂ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਨੰਰਜਣ ਦਾਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹਰੀ ਲਾਲ ਜੀ ਹੋਰ ਕਈ ਬੰਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਰੌਲੀ ਵਾਲੀ ਖੂਹੀ ਤੇ ਸੰਤ ਅਤੇ ਤਿੰਗੜਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਸੰਗਤ ਦੀ ਕਾਫੀ ਭੀੜ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅੱਗੋਂ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਮੰਡਲੀ ਹੱਥ ਚਿਪੀਆਂ ਫੜੀਆਂ ਗੋਰੂ ਬਸਤਰ ਪਹਿਲੇ ਹੋਏ ਗੱਲ ਅਲਫੀਆਂ ਪਾਈਆ ਹੋਈਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿਲਟੀਆਂ ਮਾਰੀਆ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਸਨੰਦਨ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵਿਸਨੂੰ ਦੇ ਬੂਹੇ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਵਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ਸ਼ੋਭਾ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਕੇ ਸਾਰੀ ਮੰਡਲੀ ਬੈਠ ਗਈ ਮਹਾਰਾਜ ਬੋਲੇ ਹਰੀ ਪਾਲ ਗੰਗਾ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਹੱਥ ਉਪੜਾਈਆ ਗੰਗਾ ਉਪੜ ਜਾਂਦਾ। ਨਾਮਾ ਚਲੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਸਰਦਾਈ ਛਕਾਓ। ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਲੈ ਚਲੇ ਸਾਧੂ ਦੂਰੋਂ ਆਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਖੋਂ ਸੰਤਾ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਮਨ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਆਇਆ ਸੱਚ ਮੁਚ ਹੀ ਜੈਸੇ ਸੁਣੀਦੇ ਸੀ ਤੈਸੇ ਹੀ ਦੇਖੇ। ਮਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ, ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਭਰਮ ਸਨ ਸਭ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਲੱਗੇ ਬਾਰਮਵਾਰ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰਾਂ ਕਰਨ ਸਾਡੀ ਦੂਰੋਂ ਆਇਆ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਸਫਲ ਹੋਈ। ਐਸੇ ਮਹਾਂਬਲੀ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪੂਰਨ ਮੁੱਖੁਰਸਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਪਰਾਗਰਾਜ ਤੁਵੇਣੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਧੂ ਮੰਡਲੀ ਨੂੰ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕਾਇਆ, ਸਰਦਾਈ ਪਿਲਾਈ। ਆਪਦੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਨੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ ਪਈ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਫੁਰਨੇ ਹਨ ਪਈ ਜੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹੋਏ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਹਰਿਦੁਆਰ ਤੋਂ ਆਏ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮਨ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਇਆ। ਬੋਲੋ

ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਕਰਮ ਕੌਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਕਰਮ ਕੌਰ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਸੁਆਣੀ ਆਪ ਜੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਰਮ ਕੌਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਲੜਕਾ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੁਲਾਬ ਉਪਰਛਾਲਾਂ , ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਦਰਦਾਂ, ਬੱਚਾ ਨਿਬੂੰ ਵਾਂਗ ਨਿਚੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਦੁਆ ਦਾਰੂ ਬਹੁਤ ਕੀਤੇ ਕਿਤਿਉਂ ਆਰਾਮ ਨਾ ਆਇਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਝੱਲੀ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਕਰਮ ਕੌਰ ਨੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ! ਸ਼ਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮੇਰਾ ਗਰੀਬਣੀ ਦਾ ਵੀ ਬੇੜਾ ਬੰਨੇ ਲਾਓ ਮੇਰਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤਰ ਤੇਰੇ ਰਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਸੁੱਕ ਚਲਿਆ ਹੈ ਕੋਈ ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੁੱਲ੍ਹ ਨੀਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਧਸ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਘੁੰਡ ਮੁੜ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਲਾਲ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਪੁਟਦਾ। ਕਰਮੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲਈ ਬੈਠੀ ਗਰਮੀ ਦੇ ਦਿਨ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਫੇਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨ ਵਿਚ ਬੜਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਮੇਰਾ ਸੁੱਕਾ ਹੋਇਆ ਬਾਗ ਹਰਿਆ ਕਰਨਗੇ, ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਰੱਖਣਗੇ। ਉਧਰ ਸਭ ਘਟ ਘਟ ਦੇ ਜਾਨਣਹਾਰੇ, ਅਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਥ, ਦੁਖੀ ਹਿਰਦੇ ਦੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਫਰਿਆਦਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰੋਂ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ ਹੀ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਥਲ ਥਲ ਕਰਦੇ ਉਹ ਪੁੱਖੀ ਬੁੱਢੀ ਦੀ ਮੰਜੀ ਕੋਲ ਆਣ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਕਰਮ ਕੌਰ ਨੇ ਬੱਚਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਮੂਹਰੇ ਧਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਮੀ ਦੀਆਂ ਧਾਹਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ। ਸਾਵਣ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਂਗ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ। ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਬੁੱਢੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਚਲ ਤੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਕੋਲ ਅਸੀਂ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ ਚੱਕੀ ਨਾਲ ਭੁੰਜੇ ਉੱਤਰ ਕੇ ਆਟਾ ਪੀਸ ਕਰਮ ਕੌਰ ਨੇ ਪੰਜ ਸ਼ੇਰ ਪੱਕਾ ਆਟਾ ਪੀਸਿਆ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵੀ ਚੜ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੂਰਜ ਆਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਲਾਲੀ ਤਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਆਟਾ ਪੀਹ ਕੇ ਕਰਮੀ ਹਟੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਕੁੱਤੇ ਗੰਢ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਆਟਾ ਖਾਣ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੇ ਅੱਧਾ ਕੁ ਆਟਾ ਚੱਟ ਲਿਆ ਬਾਕੀ ਬੱਚਿਆ ਹੋਇਆ ਆਟਾ ਜਿਹੜਾ ਸੀ ਉਸਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਛਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਕਰਮ ਕੌਰ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਜੁਠੇ ਹੀ ਆਟੇ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਖਿਲਾ ਆਈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਖਿਲਾ ਆਈ। ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਈ ਮੁੰਡਾ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰਦਾ ਖੇਲ

ਰਿਹਾ ਸੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਨਾ ਰਹੀ ਇਉਂ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬੀਮਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਇਕ ਆਪਣੇ ਉਪਰਲਾ ਸਫੈਦ ਚਿੱਟਾ ਚਾਦਰਾ ਕਰਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਆਹ ਲੈ ਸਾਡਾ ਚਾਦਰਾ ਕਦੀ ਵੀ ਤੇਰਾ ਬੱਚਾ ਜਾਂ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜੀਅ ਬੀਮਾਰ ਹੋਵੇ ਇਹ ਸਾਡਾ ਚਾਦਰਾ ਉਪਰ ਦੇ ਦੇਣਾ। ਸਭ ਸੰਕਟ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ। ਕਦੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਚੇਲਿਆਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਇਹ ਸਾਡਾ ਚਾਦਰਾ ਅਲਾਮਤਾ ਦੀ ਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਚਾਦਰਾ ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਪਿਆ ਹੈ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਗੀ ਹੋਵੇ ਚਾਦਰਾ ਨਾਲ ਛੁਹਣ ਨਾਲ ਹੀ ਰੋਗੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਰਪੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਉੱਠਕੇ ਉਪਰ ਦੀ ਕਰਮ ਕੌਰ ਦੇ ਕੋਠੇ ਉਪਰ ਆ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਪੱਕੀ ਪੌੜੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਤਰਨ ਲਗੇ। ਨਾਲੇ ਪੌੜੀ ਉਤਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਨਾਲੇ ਉਹੋ, ਉਹੋ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਜੈਸੀ ਮੈਂ ਆਵੇ ਖਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ ਤੈਸੜਾ ਕਰੀ ਗਿਆਨ ਵੇ ਲਾਲੇ ਇਹ ਕੋਈ ਦਰਗਾਹੀ ਸੰਨਤ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਆਣ ਦਿੱਤੀ। ਭੁੱਜੇ ਉਤਰਕੇ ਦਲਾਨ ਵਿਚ ਮੂਰਤਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਕੁਛ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਰਮੀ ਚਿੱਟਾ ਕੱਪੜਾ ਲੈ ਲੈਣਾ ਸੀ ਮਕਾਨਾਂ ਵੀ ਸਾਭਣੀਆ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਭਵਿੱਖਤ ਹੁਕਮ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਕਰਮੀ ਦਾ ਜੇਠ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਦਾ। ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੁੱਤਾ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੋਂ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉੱਠਣ ਲੱਗੇ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ ਕਰਤਾਰਾ ਕਿਰਪੇ ਨੂੰ ਤੋਰ ਆਈਏ। ਦੋ ਘੰਟੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਉਧਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਮੁੜ ਆਪ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਜਾ ਬੈਠੇ ਇਹ ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਮ ਕੌਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਗਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕਰਮੀ ਦੇ ਪੇਕੇ ਪਿੰਡ ਐਵੇਂ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਰਮੀ ਐਮੇਂ ਜਾ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਕਿਤੇ ਮਾਈ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨਾ ਕਰ ਗਈ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚਲ ਘਰ ਚੱਲੀ ਚੱਲ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਆਪੇ ਹੀ ਆ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੁਨੇਹਾ ਆ ਗਿਆ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡ ਐਮੇਂ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਆਇਆ। ਆ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮਾਈ ਬਹੁਤ ਲਾਚਾਰ ਹੈ। ਕਰਮੀ ਹਾਲੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚੀ। ਮਾਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਲਵਾਸ ਹੋ ਗਈ। ਆਖਰੀ ਮੇਲਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਕਰਮੀ ਵਿਚਾਰੀ ਮਰੀ ਹੋਈ ਮਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਹੀ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਦੇਖਣੇ ਸੁਣਨੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆ ਹਨ। ਇਕ ਪਿੰਡ ਖਾਨਖਾਨਾ ਦਾ ਭਗਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੱਧਾ ਭਾਨਾ ਹੀ ਸੱਦਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਇਸੇ ਹੀ ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਭੇਜਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਭਾਨਿਆ ਕਰਮੀ ਤੇਰੀ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦੀ ਭੈਣ ਹੈ ਜਾ ਕੇ ਰਾਮ ਸੱਤ ਆਖ ਆਇਆ ਕਰ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੰਦਿਆ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਤੇਰਾ ਬਾਪੂ ਸੀ, ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਸੀ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਇੰਦਰ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜੱਟ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੀ ਪਰ ਘਰੋਂ ਕੁਝ ਗਰੀਬ ਸੀ। ਇੰਦਰ ਦੇ ਚਾਰ ਲੜਕੇ ਹੋਏ। ਲੜਕੇ ਜੁਆਨ ਹੋਣ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੰਗ ਵਿਆਹ ਨਾ ਹੋਣ। ਇੰਦਰ ਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹਰ ਵਕਤ ਇਸੇ ਹੀ ਰੁਝੇਵੇਂ ਵਿਚ ਰੁਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸੁਣਕੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਲੜਕੇ ਬੰਤੇ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਪਈ ਬੰਤੇ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਰਵਾ ਲਵੋ। ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਇੰਦਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਘਰ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈ ਕੇ ਤਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਗਾਂ। ਘਰ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲ ਗਿਆ। ਉਂਗੁੰ ਮਹਾਰਾਜ ਰਸੋਈਖਾਨੇ ਵਿਚ ਟਹਿਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਇੰਦਰ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਇੰਦਰ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਖਲੋ ਗਿਆ। ਇੰਦਰ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਕੁਝ ਬੋਲਿਆਂ ਨਹੀਂ, ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਾਂ ਹੀ ਸੋਚਦਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ। ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇੰਦਰ ਚਲ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਘਰੋਂ ਤੌਰ ਦਈਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਤਾਂ ਘਰ ਬੈਠਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਈਦੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ 2000 ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਾਂ ਸਵਾ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਏ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ 2000 ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਕੇ ਇੰਦਰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਛਲਿਆ। ਇੰਦਰ ਦਾ ਮਨ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਝੁਮ ਉਠਿਆ। ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਜਾਓ ਮੈਂ ਮੁੰਡਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਵਿਆਹੁਣਾ। ਮੇਰਾ ਮੁੰਡਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੁੰਵਾਰਾ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਏ ਮੈਂ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਾਗਾ। ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਚਲੇ ਗਏ ਕੁਛ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਬੰਦਾ ਆਇਆ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੇ ਲੜਕਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਇੰਦਰ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਲੜਕੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਚਾਰ ਹਨ ਪਰ ਖੇਤ ਢਾਈ ਹਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ, ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਾ ਕਰ। ਉਹ ਬੰਦਾ ਆਖਦਾ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਬੰਤੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ਬੜੀਆ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਦੋ ਸਾਲ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਤੇ ਦੀ ਵਿਆਹੁਤ ਮਰ ਗਈ ਪਿੰਡ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚ ਗਿਆ ਮਸੀ ਗਰੀਬ ਦਾ ਬੇੜਾ ਬੰਨੇ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕੁਝ ਨਾ ਬਣਿਆ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਜੜ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗੀ। ਮਰਾਸਣ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਜੀ ਦੇ ਬੁਹੇ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਮਹਾਰਾਜ ਇੰਦਰ ਵਿਚਾਰੇ ਦਾ ਮਸਾਂ ਮਸਾਂ ਬੇੜਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕੁਝ ਗੱਲ ਨਾ

ਹੋਈ ਬੇੜੇ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਵਿਚਾਰੀ ਮਰ ਗਈ। ਅੰਦਰੋਂ ਬੈਠੇ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਸਭ ਸ਼ਿਸ਼ੂਟੀ ਦਾ ਜਰਤਾ ਜੀ ਬੋਲੇ, ਚਲ ਭੇਣ ਇੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਚਲ ਕੇ ਆਖ ਰੋਣਾ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣਾ ਢੋਲ ਵਜਾਉਣ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਸਰਧਾ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ। ਰੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਢੋਲ ਵਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਘਰ ਵਹੁਟੀ ਮਰੀ ਪਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਬੇੜੇ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਵਾ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਵਾਰੀ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੱਲ ਸਾਚ ਹੋਈ। ਐਸ ਵੇਲੇ ਇੰਦਰ ਪੋਤਿਆਂ, ਪੋਤੀਆਂ ਦੋਹਤਿਆਂ, ਤੇ ਦੋਹਤਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਜਿੰਮੀਦਾਰ ਸਿ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸਵਰਗੀ ਜਿੰਦਗੀ ਸੁੱਖਾਂ ਭਰੀ ਬਸਰ ਕੀਤੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ। ਇਕ ਦਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਿਆ ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇੰਦਰ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨ ਤੇ ਦਰਵਾਕੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਐਸੇ ਹੀ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕੀਤੀ। ਬੜੇ ਬੜੇ ਅਮੀਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਖ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੰਦਰ ਇੰਨਾ ਭਰੋਸੇ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਗੱਲ ਚੱਲੀ ਜਦੋਂ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਹਿੰਦੇ ਭੀਮ ਸੈਨ ਨੇ ਹਾਥੀ ਭੂਆ ਕੇ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਮਾਰੇ ਸਨ। ਇੰਦਰ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੰਨਾਗਾ ਜੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਦੇਣ ਕਿ ਠੀਕ ਮਾਰੇ ਹਨ। ਇੰਦਰ ਉੱਠ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਕੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੱਚੀ ਹੈ ਕਿ ਭੀਮਸੈਨ ਨੇ ਹਾਥੀ ਸਮਾਨ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਸੀ? ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਹਾਂ ਇੰਦਰ ਮੇਹਨਤ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਰ ਲਵੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਦਾਸ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪਾਸੇ ਖੜਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਸਰਦੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਸਾਖੀ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲੇ ਕਰਤਾਰੇ ਜੱਟ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਜਿੰਮੀਦਾਰ ਜੱਟ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਤਾਰੇ ਦੇ ਘਰ ਲੜਕੇ ਜਵਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਕਰਤਾਰੇ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੁੱਖਣਾ ਸੁੱਖੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਮੇਰਾ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 25 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਗਈ। ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆ ਗਈਆਂ। ਮਾਹਰ ਢੋਲ ਢੱਮਾ ਵੱਜੇ, ਜੰਵ ਵਿਆਹ ਕੇ ਘਰ ਆਈ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸੁੱਖੀ ਹੋਈ ਸੁੱਖ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਸੁਭਾਗ ਭਰੀ ਜੋੜੀ ਦਾ ਮੱਥਾ ਟਿਕਾਉਣਾ ਸੀ। ਪੰਝੀ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਸਦ ਜਦੋਂ ਜੋਖਣ ਲੱਗੇ ਕਰਤਾਰੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਐਨਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਹੁਤ ਹੋ ਜਾਣੈ। ਅੱਧਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਣਾ ਲਵੋ ਅੱਧਾ ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਸੁਦ ਨੂੰ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ ਨਾਲੇ ਆਪ ਛਕਾਂਗੇ ਵਿਆਹੁਣ ਅਤੇ ਲਾੜੇ ਦੀ ਇੰਜੜੀ ਗੰਢ ਕੇ ਮੁਹਰੇ ਲਾੜਾ ਪਿੱਛੇ ਸੂਹੇ ਬਸਤਰ ਸੁਹਾਗ ਦੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸੁਹਾਗਣ ਮੁਟਿਆਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਨੀਵੀ ਨਜ਼ਰ ਸੁਆਮੀ ਦਾ ਲੜ ਫੜਕੇ ਚਲ ਪਈ। ਮਾਹਰ ਢੋਲ ਢੱਮਕੇ ਵੱਜਦੇ ਮੇਲਣਾ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀਆਂ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਅੱਗੋਂ ਸੰਗਤ ਦੀ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਰਾਤ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਕਰਤਾਰਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੋਇਆ ਕਾਫਲਾ ਭੀੜ ਨੂੰ ਚੀਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਘਟ ਘਟ ਦੀਆ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅਗਿਓਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਪਿੱਛੇ ਪਰਾਤ ਲੈ ਕੇ ਖੜਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦਿਓ ਜਦੋਂ ਕਰਤਾਰ ਅਗਿਓਂ ਵਧ ਕੇ ਮੁਹਰੇ ਹੋਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਕਰਤਾਰਾ ਚਲ ਘਰ ਚਲ ਕੇ ਆਪਦਾ ਡੰਗ ਟਪਾਉ। ਸਹੁਰਿਆ ਮੈਨੂੰ ਲਾਗੀਆ ਨਾਲ ਰਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੰਝੀਆਂ ਦਾ ਸੁੱਖ ਕੇ ਸਾਰਦਾ ਲਾਗੀਆਂ ਦਾ ਚਲ ਨਠ ਚਲ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਜਾ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੀ ਦਬਕਾ ਮਾਰਿਆਂ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਕਰਤਾਰਾ ਝੂਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਰਤਾਰੇ ਦੀ ਧੋਣ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਝੁਕ ਗਈ ਸਰੀਰ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗਾ ਕੰਨ ਫੜਕੇ ਚਰਨਾਂ ‘ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅੱਧ ਮਰੇ ਸੱਪ ਵਾਂਗ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਬਖਸ਼ੋ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਭੁੱਲ ਮਾਫ ਕਰੋ ਮੈਂ ਸਵਾਂ ਪੱਚੀ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਕਰਕੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਲਿਆਵਾਂਗਾ । ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਘਰ ਜਾਕੇ ਸਾਰਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਣਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਕਾਣੇ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸੁੱਖ ਲਈ ਸੀ ਐਸੇ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਸਾਰੀ ਸੁੱਖ ਲਈ। ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਨਨਕਾਣੇ ਦੇ ਇਕ ਜੱਟ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਸਿੱਖ ਪਿੰਡ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਨਗਰੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਹ ਪਚਵੰਜਾ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਘਰ ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਚਿਰਾਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੈਸੇ ਮੰਦਰ ਸੁੰਦਰ ਗੁਰੂ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਘਰ ਦੀਪਕ ਨਾ ਬਲੇ, ਬਾਲ ਨਾ ਖੇਤੀ ਬਾਰ' ਤਿਸਕਾ ਕਿਆ ਭੰਨਨਾ ਸੇ ਭੰਨਿਆ ਕਰਤਾਰ। ਕਾਫੀ ਧਾਗੇ ਤਵੀਤ, ਟੂਣੇ ਟਾਮਣ ਕੀਤੇ ਪੁੱਤਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਵੀ ਬਥੇਰੇ ਕੀਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮੁਖਵਾ ਦੇਖਣਾ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਨਸਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮਗਨੋਈ ਤਾਕਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਾ ਫਿਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਸਾਰੀਆ ਸ਼ਕਤੀਆ ਸਪਲਾਈ ਹੁੰਦੀਆ ਹਨ, ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮੱਰਥ ਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਨਿਰਾਸ ਹੋ ਕੇ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੋਭਾ ਸੁਣਕੇ 100 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਸੁੱਖਿਆ, 22 ਸੰਗਰਾਦਾਂ ਚੌਕੀਆ ਭਰਦਾ ਰਿਹਾ ਬਾਈਵੀਂ ਸੰਗਰਾਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਪੁੱਤਰ ਜਨਮਿਆ ਉਜੜਿਆ ਹੋਇਆ ਘਰ ਮੁੜ ਵੱਸ ਗਿਆ। ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਿਮਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਸੁੱਖੀ ਹੋਈ ਸੁੱਖ ਦੇਣ ਆਇਆ। ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੋਚਦਾ ਖਬਰੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਸੁੱਖ ਦਾ ਚੇਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ 100 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਕੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ 50 ਰੁਪਿਆ ਦਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਵੰਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਬੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਗੱਡੀ ਉਤਰਿਆ 50 ਤੋਂ ਵੀ ਮਨ ਮੁੱਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਵਾ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਪੱਕਾ ਫੇਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਸਦ ਲੈ ਕੇ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਪਰਾਤ ਭਰ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਅੱਗੋਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬੋਲੇ ਸਿੱਖਾਂ 100 ਦਾ ਸੁੱਖ ਕੇ ਲਿਆਇਆ 5 ਦਾ। ਜੋ ਜੁਬਾਨ ਕਰੀਏ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਜਦੋਂ ਨੱਕ ਰਗੜਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਓ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਪਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰ ਉਸ ਦਾਨੇ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਪੈਰ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਚਿੱਟੀ ਦੁੱਧ ਵਰਗੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬੁਣ ਲੱਗੀ, ਬਹਤ ਡਰਿਆ। ਚਰਨ ਫੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਗੁਨਾਹੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿਉ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਜੀ ਮੇਰਾ ਉਜੜਿਆ ਹੋਇਆ ਘਰ ਆਪ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਵਸਿਆ। ਸੌ ਰੁਪਿਆਂ ਕੱਡ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਧਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਇਸਦਾ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਤਿੰਗੜਾਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਨਨਕਾਣੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਘਰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਉਜੜੇ ਹੋਏ ਵਸਾ ਦਿੱਤੇ ਲੱਖਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਸਾਖੀ ਬਨਾਰਸ ਫਲਪੋਤੇ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਕਰਨਾਣੇ ਦੇ ਰਾਹ ਉੱਪਰ ਜਾ ਬੈਠੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਤ ਉੱਠਕੇ ਕਿਧਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਬਨਾਰਸੀ ਕਿਸੇ ਜਿੰਮੀਦਾਰ ਦੇ ਨਿਸਾਨੀ ਦੇ ਲੱਭੂ ਪਿੰਡ ਮੂਸਾਪੁਰ ਦੇਣ ਚਲਿਆ ਸੀ। ਪੀਪਾ ਲੱਭੂਆਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਨਾਰਸੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਆਖਿਆ ਕਾਕਾ ਪੀਪੇ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ। ਬਨਾਰਸੀ ਨਾਈਆਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਜੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਿਸਾਨੀ ਦੇ ਲੱਭੂ ਹਨ ਪਿੰਡ ਫੱਲਪੋਤੇ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ ਮੂਸਾ ਪੁਰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਾ ਮੇਰੇ ਕੁੱਤੇ ਭੁੱਖੇ ਹਨ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭੂ ਪਾ। ਬਨਾਰਸੀ ਡਰਦਾ ਲੱਭੂ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਅੱਧਾ ਪੀਪਾ ਪੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭੂ ਪਾ ਕੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਬਨਾਰਸੀ ਪੀਪਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਡਰਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਕੀ ਆਖਾਗਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜਾ ਕੇ ਪੀਪਾ ਰੱਖ ਕੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ ਪਈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਬੰਗਿਆ ਤੋਂ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਵਾਂ ਘਰ ਵਾਲੇ ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਦਾ ਜਦੋਂ ਪੀਪਾ ਖੋਲ ਕੇ ਦੇਖੇ ਪੀਪਾ ਮੂੰਹੋਂ ਮੂੰਹ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਨਾਰਸੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਉੱਥੇ ਬੈਠਾ ਹੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਧੰਨ ਹੈਂ ਤੂੰ ਧੰਨ ਤੇਰੀ ਲੀਲਾ। ਮੇਰੇ ਹੱਥੀ ਹੀ ਅੱਧਾ ਪੀਪਾ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਕੇ ਮੁੜ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਲਾਜ਼ ਪੱਤ ਰੱਖ ਲਈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਚਮਤਕਾਰੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਦਿਖਾ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਛੱਡਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਨਿੰਰਕਾਰ ਜੋਤ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਵੱਲ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਰਸੂਲ ਪੁਰੀਏ ਨੂੰ ਬਰਮਾ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਰਸੂਲ ਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਜਗਰਾਉ ਜਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸੰਤ ਅਵਧੂਤਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਸਨ। ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਸਰਧਾਵਾਨ ਸਨ। ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਮਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਈ ਮਿੱਤਰ ਦੋਸਤ ਬਣ ਗਏ, ਕਾਫੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ ਇਕ ਦਿਨ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਭਾਈ ਬੰਦ ਜਿਥੇ ਇਹ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਉਥੋਂ ਸੱਤ ਮੀਲ ਦੂਰ ਆਸਾਮ ਦੇ ਬਸ਼ਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਉਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਗਏ ਰਾਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛੱਕ ਕੇ ਸੌਂ ਗਏ ਅਗਲੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੇਇਮਾਨੀ ਆ ਗਈ ਘਰ ਵਿਚ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਬੰਦੇ ਚੰਗੇ ਨਰੋਏ ਕਾਬੂ ਆਏ ਹਨ ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਦੂ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲਈਏ ਜਿੰਦਗੀ ਭਰ ਇਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਕੰਮ ਲਵਾਗੇ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਬੰਦੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਿਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜਾਦੂ ਭਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਕੀਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਇਧਰ ਭਗਤ ਵਫਲ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਕੱਟਣਹਾਰੇ ਦੁਸਟ ਦਮਨ ਆਪਨੇ ਸੇਵਕ ਕੀ ਸਰ ਪਰ ਰਾਖੇ ਆਪਣੇ ਭਗਤ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਆਉਂਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪੀ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਿਵੇਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਢਾ ਕੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚੋਂ ਮੀਢਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਛੁਡਾਇਆ ਸੀ ਐਸੇ ਹੋ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਹਜ਼ਾਰਾ ਕੋਹਾਂ ਦੇ ਪੰਧ ‘ਤੇ ਫਸੇ ਹੋਏ ਜਾਲ ਵਿਚੋਂ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਕ ਪਲਕ ਵਿਚ ਬਰਮਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, “ਜਿੱਥੇ ਤਿੰਨੋਂ ਪਰਦੇਸ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਕਾਬੂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅੰਦਰ ਪਏ ਸਰਦਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਰਹਾਣੇ ਜਾ ਕੇ ਬਾਂਹ ਫੜਕੇ ਹਲੂਣਾ ਦਿੱਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਰਦਾਰਾ ਉੱਠ ਜਲਦੀ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾ। ਸਰਦਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰਬਕ ਉੱਠਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇ ਗਏ ਨਾਲ ਹੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਚੁਪਚਾਪ ਉੱਠਿਆ ਪਗੜੀ ਚੁੱਕੀ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਕਟੀ ਹੋਈ ਝੱਟਪੱਟ ਚੁਪ ਚਾਪ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਡੰਡਾ ਹੱਥ ਲੱਗਾ ਉਹ ਫੜਕੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਚਲਤ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਜੰਗਲੀ ਰਸਤਾ ਸੀ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਮਾਸ ਖੋਰੇ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਨ। ਸਰਦਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਡਰਿਆ। ਮਨ ਤਕੜਾ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜਦੋਂ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅੱਧ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗਿਓਂ ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰ ਨਿਕਲਿਆ ਜਿਵੇਂ ਟੱਰਕ ਦੀ ਰੋਸਨੀ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੈਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਨੇਤਰਾਂ ਦੀ ਰੋਸਨਿ ਚਮਕਾਂ ਮਾਰਦੀ। ਉਹ ਮਸਤ ਜਿਹੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਚਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਰ ਆਉਂਦਾ ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਇਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ

ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕੱਢਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਇੱਥੋਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਹੀ ਬਚਾਅ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੱਥੋਂ ਸੋਟੀ ਭੁੰਜੇ ਸੁੱਟ ਦਿਤੀ ਧੋਣ ਨੀਵੀਂ ਕਰਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਖਲੋ ਗਿਆ। ਮਨ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਸ ਤੀਹ ਕਰਮਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਸ਼ੇਰ ਰਸਤਾ ਛੱਡ ਕੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਅੱਗੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਦਾ ਧੰਨ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਦੂਜੇ ਭਾਈ ਬੰਦਾ ਦਾ ਹਾਲ ਸੁਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਦੂ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ, ਐਸੇ ਕੀਲੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸੀਵੇਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਕਦੀ ਬਾਹਰ ਵੀ ਜਾਣ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਸੁਰਤ ਕੋਈ ਨਾ ਰਹੇ। ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਦੂਜੀ ਸਾਖੀ ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਰਮਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਕੁਛ ਦੇਰ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਅਤੇ ਮਲਾਇਆ ਦੀ ਜੰਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਚੀਨ ਨੇ ਮਲਾਇਆ ਤੇ ਸਿੰਘਾਪੁਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਧਨ ਚੀਨੀ ਸਭ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਕਾਬੂ ਆਉਣ ਤੇ ਜਾਨੋ ਹੋ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਮਾਰਦੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਇਕ ਦਿਨ ਚੀਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਬੂ ਆ ਗਏ। ਕੁਝ ਤੇ ਨੱਠ ਗਏ ਇਹ ਤਿੰਨ ਬੰਦੇ ਫੜੇ ਗਏ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਕੇ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਕੋਈ ਅਫ਼ਸਰ ਆਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਕਤੀ ਬਿਆਨ ਲੈ ਕੇ ਗੋਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਜੁਆਨ ਇਕ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਕੜੇ ਕਰ ਲਏ। ਗੋਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕਰ ਲਵੋ, ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ। ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜ ਗਈ। ਖੜੇ ਖੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਜਿਹੀ ਲੱਗ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਲੂਰੀਏ ਦੇ ਦੇਵੀ ਚੰਦ ਨਜ਼ੀਰ ਦਾ ਮਨ ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਜੁੜਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਚੋਟੀ ਪੁਰ ਸਲਾਈਆਂ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਫੇਰਨ ਲੱਗੇ ਸੀ 'ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਤ ਬਣੇ ਢੋਹੀ ਕੋਇ ਨਾ ਦੇਹ। ਲਾਗੂ ਹੋਏ ਦੁਸਮਨਾ ਸਾਕ ਵੀ ਭਜ ਚਲੋ।' ਭਜੇ ਸਭੋ ਆਸ਼ਕਾਂ ਚੂਕੇ ਸਭ ਅਸਰਾਉ' ਚਿਤ ਆਵੇ ਉਸ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਲੱਗੇ ਨਾ ਤੱਤੀ ਵਾਉ।

ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਨ ਪਰਿ ਕੰਵਲ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਦਰੋਪਦੀ ਦੀ ਫਰਿਆਦ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਪਾਸਾ ਖੋਲਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲ ਵੀ ਜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਐਸੇ ਹੀ ਭਾਈ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਮਜ਼ਾਰੇ ਬੈਠੇ ਭਗਤ ਵਫ਼ਲ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾ ਹੋਇਆ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਕੋਟਾਂ ਪੁਰ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀ ਪਈ ਇਕ ਛਿਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਘੋੜੇ ਤੇ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਜਾ ਫੜਿਆ। ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ। ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਆਕਾਸ਼ਬਾਣੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਨਾ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਾਕਾ ਸਾਡੇ ਹੁੰਦਿਆ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦਾ। ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜੰਦਰੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਐਸੀ ਚਾਬੀ ਲਾਈ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਘੋੜੇ ਤੇ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ। ਮਨ ਵਿਚ ਦਇਆ ਰਾਣੀ ਨੇ ਡੇਰਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਖੜੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਬੁਲਾਇਆ। ਆਖਿਆ ਦਸੋ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਹਾਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਨਹੀਨ ਜੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰੋ ਜੇ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇੰਡੀਆ ਚਲੇ ਜਾਵੋ। ਜੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰੋ। ਇਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਮੈਂ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤੂੰ ਇਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਜ਼ੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਵੀ ਕੰਮ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾ ਜੋ ਦੂਜਾ ਬੰਦਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਵੀ

ਕੰਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਮਾਲ ਸੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਹਿਰੇ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਡਰਾਇਵਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਦੂਜਾ ਬੰਦਾ ਦੋ ਸਾਲ ਨੌਕਰੀ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਾਲ ਚੁਰਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਆਖਰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਫੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪੰਜ ਸਾਲ ਰਹਿਕੇ ਇੰਡੀਆ ਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਲਾਇਸੰਸੀ ਪੱਕੀ ਰਇਫਲ ਤੇ ਦੋ ਸਿਪਾਹੀ ਇਸਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਛੱਡਕੇ ਗਏ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

‘ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਕੀ ਆਪੇ ਰਾਖੇ ਆਪੇ ਹੀ ਨਾਮ ਜਪਾਵੈ॥

ਜਗ ਜਗ ਕਾਜ ਕਿਰਤ ਸੇਵੇ ਕੀ ਤਹਾਂ ਤਹਾਂ ਉੱਠ ਪਾਵੇ ਸੇਵਕ ਕੁ ਨਿਕਟੀ ਹੋਏ ਦਿਖਾਵੇਂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਸੀਬੋ ਰਹਿਏ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪ ਦੇ ਘਰ ਪੰਲਘ ਪੁਰ ਬੈਠੇ ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਮੁਕਤਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੁੱਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦਰਗਾਹੀ ਕਲਮਾਂ ਵਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਧਰਮ, ਅਰਥ, ਕਾਮ, ਮੋਖ ਚਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਅਠਾਰਾਂ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜੀਆਂ ਸਨ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਸੀਬੋ ਕਰਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨੂੰਹ ਬੀਬੀ ਨਸੀਬ ਕੌਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਦਹੀਂ ਭੰਨ ਕੇ ਅਧਰਿੜਕੇ ਦੀ ਗੜਵੀ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ। ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਵਾਸਾਂ ਦੇ ਸਹਾਈ ਹੋਣਾ। ਮੈਂ ਗਰੀਬਣੀ ਨਿਆਸਤੀ ਨੂੰ ਚਰਨਾਂ ‘ਚ ਟਿਕਾਣਾ ਬਖਸ਼ਣਾ। ਜਦੋਂ ਦਰਦ ਭਰੀ ਸ਼ਬਰੀ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਬਲ ਜਿਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣੀ, ਮਿਹਰਬਾਨ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਨੇ ਜ਼ਰਾ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਵਾਰ ਤੱਕ ਕੇ ਆਖਿਆ ਲੈ ਅੱਜ ਅਵਤਾਰ ਕੌਰ ਤੈਨੂੰ ਭਾਡਿਆ ਦੀ ਮੌਜਾਈ ਦੇ ਹੀ ਦੇਈਏ। ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਾਗਰ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਗੜਵਾ ਜਲ ਦਾ ਭਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਲੈ ਜਾ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਲੈ। ਸੀਬੋ ਨੇ ਨਲਕੇ ਵਲਾਂ ਆ ਕੇ ਹੋਰ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ। ਕੋਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗਾ ਪਾਣੀ ਆਪ ਦੀ ਗਾਗਰ ਵਿਚੋਂ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਤੀਰਥਾਂ ਦਾ ਫਲ ਇੱਕਠਾ ਕਰਕੇ ਕੁੰਭ ਲਾ ਕੇ ਸੁਤੀ ਹੋਈ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਖੇਤ ਹਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਅਵਤਾਰ ਕੌਰੇ ਲਿਆ ਤੁਮਾਰੇ ਪਾਸ ਕਿਤਨੇ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਤੀਹ ਰੁਪਏ ਸੀਬੋ ਦੇ ਕੋਲ ਸਨ। ਦੋ ਦੋ ਰੁਪਏ ਸਾਰੇ ਸਦਕੇ ਲਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਆਏ। ਕਹਿੰਦੇ ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਕਬੀਲਦਾਰਨੀ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਤੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਔਲਾਦ ਤੇ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੀਹਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੁੱਟ ਵੀ ਪਿਲਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਦੋ ਸਲਾਈਆਂ ਸੂਰਮੇ ਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਣ ਵੀ ਅਸੀਂ ਮੁਆਵਜਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਭਾਡਿਆਂ ਦੀ ਮੰਜਾਈ ਦਾ ਕੁਝ ਦੇ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਦੋ ਅੰਬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪ ਦੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਤੋਂ ਚੁੱਕੇ ਸੀਬੋ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਇਕ ਅੰਬ ਸੀਬੋ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵਿਚੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਵਹੁਟੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਜਿਹੜਾ ਡਿੱਗ ਹੀ ਪਿਆ ਉਸਦਾ ਕੀ ਚੁਕਣਾ ਤੇਰੇ ਜੋਗਾ ਇਕੋ ਹੀ ਬਥੇਰਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਫਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਲੜਕੇ ਹੋਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਗਿਆ। ਇਕ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ਕਤੀਵਾਨ ਕਈ ਕੋਟੀ ਨਥੀ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਨਾ ਦੀ ਇਕ ਇਕ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਲੀਆਂ ਦੇ ਜੋ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਦਰਗਾਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਧੰਨੋ ਦਦਿਆਲ ਦੀ ਮਾਈ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਧੰਨੋ ਪਿੰਡ ਦਦਿਆਲ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਲੜਕੀ ਬਕਾਪੁਰ ਧਮਾਈ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਲੜਕੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਦੱਸ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਇਸ ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਾ ਜਨਮਿਆਂ। ਇਸ ਦਾ ਪਤੀ ਇਸਨੂੰ ਅਬਾਗਣ ਸਮਝ ਕੇ ਪੈਕੇ ਘਰ ਦਦਿਆਲ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਆਪ ਹੋਰ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਧੰਨੋ ਵਿਚਾਰੀ ਨਿਆਸਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਪਿਛਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਸਮਾਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਕੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੈਰ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਔਰਤ ਜਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਕਾਸ਼ ਵੇਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਪਤੀ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਿਭਦੀ ਸੀ। ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਧੀਆਂ ਦਾ ਬੜਾ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧੰਨੋ ਮਾਈ ਲੱਗੀ ਅੱਕੀ ਪਲਾਹੀ ਹੱਥ ਪਾਉਣ, ਟੂਣੇ ਟਹਮਣ ਧਾਗੇ ਤਵੀਤ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਡੁੱਬਣ ਲੱਗਾ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਧੰਨੋ ਮਾਈ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲਾ ਦਦਿਆਲ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਦਿਆਲ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਧੰਨੋ ਮਾਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਮੇਰੀ ਧੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲੋਂ ਬਚਨ ਲੈ ਦੇਵੇ, ਮੇਰੀ ਧੀ ਦਾ ਵਸੇਬਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਲੋਕੀਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਪਈ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ 'ਤੁਸੀਂ ਮਾਈ ਆ ਜਾਣਾ' ਆਪੇ ਹੀ ਆ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਿਉ ਉਥੇ ਸਿਫਾਰਸੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧੰਨੋ ਮਾਈ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆਈ। ਧੰਨੋ ਮਾਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੌਲੇ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛੱਕ ਕੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਹੱਟ ਗਈ। ਵਿਹਲਾ ਟਾਈਮ ਸੀ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਈ ਜੱਸੀ ਉਸ ਬੁੱਢੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ, ਨਾਲ ਹੀ ਜੱਸੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੜਵੀ ਲੈ ਗਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਚੰਗਾ ਮੌਕਾ ਦੇਖ ਕੇ ਜੱਸੀ ਨੇ ਉਸ ਬੁੱਢੀ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਇਸ ਮਾਈ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਘਰ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਲੜਕੀ ਦੇ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਵਸੇਬਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ ਇਸਦੇ ਨਾਨਕੇ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਦਾਦਕੇ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਇਹ ਸਾਰੀ ਮਿਸ਼ਲ ਜੱਸੀ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛੀ ਗਏ ਇਸਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ, ਲੜਕੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ? ਮਹਾਰਾਜ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਬੈਠੇ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੈਠੀ ਬੈਠੀ ਧੰਨੋ ਮਾਈ ਕਹਿੰਦੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੈਂ 100 ਰੁਪਿਆ ਤੇਰੇ ਚੜਾਵਾਂ ਜੇ ਮੇਰੀ ਲੜਕੇ ਦੇ ਲੜਕੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ। ਨਾਲੇ ਮੇਰੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਪਤੀਸ ਮਰ ਜਾਵੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਧੰਨੋ ਨੇ ਆਖੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਧੀ ਦੀ ਪਤੀਸ ਮਰ ਜਾਵੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋਲ ਖੁੰਡਾ ਪਿਆ ਸੀ ਇਕ ਰੱਖ, ਦੋ ਰੱਖ. ਤਿੰਨ ਰੱਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਮਾਰੋ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਲੀਏ ਤੇਰੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇਰੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਪਤੀਸ ਦਾ ਸਾਲੀਏ ਮੈਂ

ਕਾਤਲ ਬਣਾ ਨਾਲ ਹੀ ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਗਾਲੀ ਧਰ ਲਿਆ ਦਰੋਂ ਬਾਹਰਕੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੰਜ ਸੋਟੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ ਉਸੇ ਧੰਨੇ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪੇਟੇ ਤਿੰਨ ਲੜਕੇ ਤੇ ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ ਜਨਮੀਆਂ। ਟੱਬਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਦਿਸਿਆ ਨਾ ਕਰੇ ਧੰਨ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇਰੀ ਲੀਲਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਤ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਬੁੱਢੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਛਿੱਟੀਆ ਮਾਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਉਸਦੀ ਧੀ ਦਾ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਲਛਮੀ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਦੌਲਤ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਜਾਤ ਦਾ ਲੁਹਾਰ ਸਿਮਲੇ ਵਿਚ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਲਛਮੀ ਦੇ ਕੁੱਖੋਂ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਈ ਕਈ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ। ਕੋਈ ਪੇਟ ਵਿਚ ਖਰਾਬੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਹਮਲ ਹੋ ਕੇ ਗਿਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਸ ਵਜਾ ਨਾਲ ਲਛਮੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਬਹੁਤ ਇਲਾਜ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਆਰਾਮ ਨਾ ਆਇਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਉਸ ਇਲਾਹੀ ਘਰ ਦੀ ਓਟ ਲਈ। ਸਾਰਾ ਧਨ ਵੀ ਐਵੇਂ ਜਾਂਦਾ ਨਜ਼ਰੀ ਆਵਣ ਲੱਗਾ। ਸ਼ਿਮਲੇ ਬੈਠਿਆਂ ਉਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ। ਆਪਣੇ ਪਿਮਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਰੂਪ, ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਚਲੇ ਉਸ ਦਾਤੇ ਦਾ ਬੂਹਾ ਚੱਲ ਕੇ ਮੱਲੀਏ ਜਿੱਥੋਂ ਕਦੀ ਕੋਈ ਕਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮੁੜਿਆ। ਦੌਲਤ ਸਿੰਘ ਲਛਮੀ ਸ਼ਿਮਲੇ ਤੋਂ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆਏ ਬੜੀ ਡੂੰਘੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਲੰਮੀਆ ਲੰਮੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਆਣ ਪਹੁੰਚੇ। ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਧੜਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਈ ਇੱਥੋਂ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੁਕਮ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮਨ ਜਬਾਨ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਦਾ। ਸਿਰ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਘਾਹ ਲੈ ਕੇ ਡਿਉਢੀ ਦੀਆ ਪੌੜੀਆਂ ‘ਤੇ ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਤੇ ਮੱਥਾ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ ਅੱਗੋਂ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਸੀ। ਚੁਪ ਚਾਪ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਝੋਲੀ ਅੱਡ ਕੇ ਖੜੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਖੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਛਮੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਈ ਜੱਸੀ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠੀ। ਹੱਥ ਬੰਨ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਵਕਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਪੀਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਤਰਫ ਸੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਨੇਰੇ ਅਬਾਗਣ ਕਰਮਹੀਣ ਤੇ ਰਹਿਮ ਭਰੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਦੇਣ ਮੇਰਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾਮ ਨਿਸਾਨ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਜੱਸੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਬੀਬੀ ਜੀ ਚੱਲੋ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਬੈਠ ਚਲੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਮਾਈ ਜੱਸੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਮਾਈ ਲੱਛਮੀ ਚੌਕੜਾ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਗੱਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਬੈਠੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਮੇਹਰਾਂ ਦੇ ਸਾਈ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਬੈਠਿਆਂ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ। ਜੱਸੀ! ਕੀ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਲੁਹਾਰੀ। ਜੱਸੀ ਜੀ ਆਪ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹੋ। ਬੂਹਾ ਖੋਲਿਆ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸਤੀ ਹੋਈ ਕਿਸ਼ਮਤ ਦਾ ਬਾਗ ਹਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਮਾਲ ਸੀ ਨਿਹਾਲ ਸੀ ਜਮਾਲ ਕਾਹਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਗਏ। ਸਭ ਕਲੇਸ਼ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈ ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਉਹ ਪਿਆ ਹਮਾਰਾ ਚੋਗਾ ਕੀਲੀ ਟੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਲੁਹਾਰੀ ਨੂੰ ਕਹੋ ਪਾ ਲਵੋ। ਜੱਸੀ ਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚੰਗਾ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਲਛਮੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਉੱਪਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਲੱਛਮੀ ਚੋਗੇ ਨੂੰ ਸਤ ਸਤ ਸਲਾਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਜੱਸੀ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਇਸਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੱਲ ਪਾ ਲਵੋ। ਲਛਮੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲਾਹਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਰੱਖ ਲਿਆ ਬੱਸ ਲਛਮੀ ਦਾ ਰੋਮ ਰੋਮ ਸੁਨਹਿਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਭ ਅਲਾਮਤਾ ਦਫੇ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਪੁੱਤਰ ਵਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ

ਕਦੀ ਹਮਲ ਗਿਰਨ ਦੀ ਹਰਕਤ ਨਾ ਹੋਈ। ਐਸਾ ਲਾਇਕ ਪੁੱਤਰ ਜਨਮਿਆਂ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸ਼ਿਮਲੇ ਵਿਚ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਨ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਇਕ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦਫੇ ਕਰ ਛੱਡਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਕਰਮੀ ਅਤੇ ਰੱਖੀ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਕਰਮੀ ਅਤੇ ਰੱਖੀ ਦੋਨੋਂ ਚਾਚੀਆਂ ਭਤੀਜੀਆਂ ਸਨ। ਕਾਫੀ ਉਮਰ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵੀ ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਨ। ਘਰ ਦਾ ਭਾਗ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਦੇ ਮਸਤਕ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਬੁਝਿਆ ਜਿਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਵਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਡੱਕ ਡੱਕ ਭਰੀਆਂ ਹੋਵਣ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਿੰਗਾਰ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀਆਂ ਹੀ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਗੋਦੀ ਲਾਲ ਨਾ ਖੇਡਿਆ। ਦਿਲੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਸੁਰਤ ਦੌੜਾਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਵੈਦ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੱਸੇ। ਰੱਖੀ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਧੀਏ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਵੈਦ ਹਕੀਮ ਧਾਗੇ ਤਵੀਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਛੱਡਕੇ ਇਕ ਪੀਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਤਰ ਵੈਦ ਦਾ ਬੂਹਾ ਚੱਲਕੇ ਮੱਲੀਏ। ਆਪੇ ਬੂਹੇ ਬੈਠਿਆਂ ਦੀ ਲਾਜ਼ ਰੱਖੇਗਾ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਜੁੱਟਿਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਐਸਾ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਪੁੰਨਿਆਂ ਦੀ ਰਾਤ ਬੀਤ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਆਕਾਸ਼ ਨਿਰਮਲ ਸੀ ਮਨ ਉਗਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਸੁਧਾ ਉੱਠਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਚਿ ਜਾ ਬੈਠੀਆਂ। ਮਨ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ਚਿ ਰੁੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਦੋਵੇਂ ਚਾਚੀ ਭਤੀਜੀ ਗੱਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ ਇਕ ਧਿਆਨ ਹੋ ਕੇ ਬੜੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਠੰਡੇ ਠੰਡੇ ਸਾਹ ਭਰਦਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਐਸੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਚੇਹਰੇ ਦਾ ਜਗ ਮਗਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬ੍ਰਹਮਾ, ਸ਼ਿਵਜੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰ ਸਕਦੇ। ਤੇਤੀ ਕਰੋੜ ਦੇਵਤਾ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖੜੇ ਸਨ। ਗੰਧਰਵ ਗਾਣੇ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਨੈਣ ਨੂਰ ਨਾਲ ਡੁੱਲ ਡੁੱਲ ਪੈਂਦੇ, ਡਲੁਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਜਿਸ ਵੱਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰੀਆ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਦੇ ਸਨ ਸਭ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੋ ਭਿਕਸਣਾ ਜੋਗਣਾ ਬਣਕੇ ਬੈਠੀਆਂ ਉਸ ਉੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਨੁਹਾਰ ਵਾਲੇ ਦਗ ਦਗ ਕਰਦੇ ਨੂਰੀ ਮੁਖੜੇ ਦੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਚੁਰ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੇ ਬੜੇ ਗੌਰ ਨਾਲ ਤੱਕ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਨਜ਼ਰ ਤਰਸੀਵੀ ਹੈ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਤਾਂਘ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਐਵੀਂ ਹੀ ਉਛਾਲ ਦੇਣ ਕੋਈ ਸੁੱਭ ਬਚਨ ਅੱਜ ਦੇ ਹੀ ਦੇਣ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਵਰਗਾ ਸਮਾ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਕਦੇ ਯਕੀਨ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੱਥ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਨਜ਼ਰ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਨ ਮੰਗਤਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਦੀਵੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਕੋਲ ਤਾਕ ਵਿਚ ਪਏ ਸਨ। ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਦੋ ਦੀਵੇ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਰੱਖੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਦੀਵਾ ਸੀ ਉਹ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਚਲ ਤੈਨੂੰ ਇਕੋ ਹੀ ਬਥੇਰਾ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਸਾਖੀ ਕਰਮੀ ਅਤੇ ਦੌਲੇ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਕਰਮੀ ਦੌਲਾ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਅਨਨ ਸੇਵਕ ਸੀ। ਹਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਸਾ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦੇ ਸਨ ਫਿਰ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਵਾਢੇ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ। ਕਰਮੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਵਾਸਤੇ ਦੁੱਧ ਜਾਂ ਦਹੀਂ ਭੰਨ ਕੇ ਲਿਆਉਣਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਭਾਵੇਂ ਆਪ ਚੱਕ ਲੈਣ ਜਾਂ ਕੁਕਰਾਂ ਨੂੰ ਛਕਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਭੁੰਜੇ ਡੋਗ ਦੇਣ। ਹਰ ਰੋਜ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਪੱਕੀ ਧਾਰਨਾ ਸੀ।

‘ਸੇਵਕ ਕਉ ਸੇਵਾ ਬਨ ਆਈ ਹੁਕਮ ਬੁਝ ਪਰਮ ਪਦ ਪਾਈ।

‘ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸਭ ਸੌਂਪ ਗੁਰ ਕੋ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਪਾਈਏ।

ਜਦੋਂ ਸੇਵਕ ਸੱਚੇ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਹਰ ਥਾਂ ਰਖਸ਼ਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਐਸਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਕੇ ਆਖਿਆ ਅੱਜ ਕਰਮੀ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਅਾਲ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ ਠੱਕਾ ਵਗਦਾ ਸੀ ਬੱਦਲਾਂ ਦਾ ਹਨੇਰ ਘੁੱਪ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਾਤ ਡਰਾਉਣੀ ਸੀ, ਬਿਜਲੀ ਚਮਕਦੀ ਸੀ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਬੱਦਲ ਦੀ ਗਰਜ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਕੰਬਦੀ ਸੀ, ਪੂਰਾ ਸਾਂ ਸਾਂ ਕਰਦਾ, ਬ੍ਰਿਛਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਧਰਤੀ ਪੱਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਾਨਵਰ ਮਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਮੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਰਮੀ ਅੱਜ ਤੁਮਹਾਰਾ ਪਹਿਰਾ ਹੈ। ਕਰਮੀ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਐਸਾ ਹੀ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਰਮੀ ਬੈਠ ਚਲ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਕਰਮੀ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਪਹੁ ਫੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਚਿੜੀਆਂ ਨੇ ਚੁੰਚੂ ਦਾ ਰਾਗ ਛੇੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਰਮੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਜਾਣਕੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਚੌਂਕੜਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਿਨ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਹ ਨਾਲ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੈਰਾਂ ਭੰਨ ਸੇਵਕ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਬਲ ਬਲ ਕਰਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਤੁਰੇ ਆਉਣ। ਆ ਕੇ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਓਹੋ ਕਰਮੀ ਤੂੰ ਬੈਠੀ ਹੈ ਅੱਜ ਕਰਮੀ ਕੀ ਦੇਈਏ ਕਰਮੀ ਔਹ ਚੁੱਕ ਸਾਡੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਾਗਰ ਜਲ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੇਰਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਗੰਗਾ ਪਰਾਗ ਕਰਾਂ ਦੇਵਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬਾਹਰ ਬੈਠੀ ਰਹੀ ਹੁਣ ਠਰੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨਹਾਉਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਾ ਕਰੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਟਾਫਟ ਕਰ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੌੜੀਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਰਮੀ ਨੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਨਿੱਘਾ ਲੱਗਿਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਦੂਜੀ ਸਾਖੀ ਕਰਮੀ ਦੌਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਡਰਾਉਣੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਸਦਕਾ ਕਰਮੀ ਲਿਖਣ ਵਾਸਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਟੋਕਰਾ ਲੈਣ ਗਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੱਛੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਤੁੰਗਲ ਦੇ ਖੁਹ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸੰਗਤਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਕਾਫੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੰਗਤ ਮਨ ਮੰਗਿਆ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਰਮੀ ਦੌਲਾ ਭਗਤ ਹਨ ਘਰ ਵਸਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਮੀ ਦੇ ਚਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਪੁੱਤਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਨ ਵਿਚ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਚਾਹ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਦੇ ਮੁਰਾਦਾਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਮੀ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਢਹਿ ਗਈ, ਬੈਰਾਗ ਚਲ ਪਿਆ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਅੱਥਰੂਆਂ ਦੀ ਨਦੀ ਵਹਾ ਦਿੱਤੀ। ਮਨ ਮੰਗਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸਿਰ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਨਜ਼ਰ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਮਨ ਚਰਨਾਂ ਵੱਲ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਹੱਥ ਜੋੜੇ ਜੋੜੀ ਜੁੜ ਗਏ। ਨਾਲ ਹੀ ਅਲਾਹੀ ਮੁਖੜੇ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਦੋ ਚਾਰ ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਸਾਹ ਲਏ। ਫਿਰ ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰਾ ਨੀਝ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਨੂਰ ਨਾਲ ਡਲ੍ਹਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਬੈਠੇ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਇਕ ਮਿਹਰਭਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤੱਕ ਕੇ ਬੋਲੇ ਲੈ ਕਰਮੀ ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੌਲਾ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਲ ਰੋਂਦਾ ਰੋਂਦਾ ਆਇਆ ਤੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਢਹਿ ਪਿਆ ਤੇ ਮਨ ਚਿ ਬੋਲਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਸਾਡੀ ਵਾਰੀ ਕਿੱਥੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਾਡੀ ਵਾਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਬੋਲੇ ਦੌਲਾ ਚੱਲ ਨੱਠ ਅੱਜ ਸਭ ਕੁਝ ਤੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੌਣ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਮਿਲ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਲਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਣ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਸਵੇਰੇ ਆ ਕੇ ਕੋਠੇ ਚੜ੍ਹ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ। ਜੀਣੀ ਦਾਈ ਆਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਜੀਣੀ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵਧਾਈ ਦੇ ਕੇ ਜਾਣਾ। ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਲੜਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮੇਜਰ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ। ਚਾਰ ਲੜਕੇ ਐਸੇ ਹੀ ਹੋਏ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਘਰ ਔਂਤਰੇ ਜਦੋਂ ਵਸਾਏ ਤਾਂ ਧੰਨ ਧੰਨ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜੈ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥ ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਦੂਜੀ ਸਾਖੀ ਕਰਮੀ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਐਸਾ ਆਇਆ ਦੌਲੇ ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਬੰਦੇ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਐਸਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਡਿਉਢੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਬੋਲੇ ਕਰਮੀ ਕੱਪੜਾ ਭੁੰਜੇ ਵਿਛਾ ਅਫਸੋਸ ਕਰ ਲਈਏ। ਜਦੋਂ ਕਰਮੀ ਨੇ ਐਸਾ ਬਚਨ ਖੰਡਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਰਸਨਾ ਥੀ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗੀ। ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਉਹ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਰਗਾਹੀ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ। 'ਜੈਸੇ ਮੈਂ ਆਵੇ ਖ਼ਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ ਤੈਸੜਾ ਕਰੀ ਗਿਆਨ ਵੇ ਲਾਲੇ' ਜੋ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਕਰਮ ਮੁਹਰੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਸਭ ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ ਦਰਗਾਹੋ ਹੋਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਜੈਸੇ ਮੈਂ ਆਵੈ ਖ਼ਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ ਤੈਸੜਾ ਕਰੀ ਗਿਆਨ ਵੇ ਲਾਲੇ। ਜਦੋਂ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਕੱਪੜਾ ਭੁੰਜੇ ਵਿਚਾਉਣ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਕਰਮੀ ਹੱਥ ਬੰਨੀ ਖੜੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੀ ਸੱਚੇ ਪਏਸ਼ਾਹੋ ਬਖ਼ਸ਼ੋ ਜੀ ਮੈਂ ਭੁੰਜੇ ਕੱਪੜਾ ਨਹੀਂ ਵਿਛਾਉਣਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਖਿਆ ਪਰ ਕਰਮੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਖ਼ਸ਼ੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਔਗਣ ਹਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਔਗਣ ਮੁਕਤ ਕਰੋ ਜੀ। ਐਸਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਚੰਗਾ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਕੱਪੜਾ ਵਿਛਾ ਸੰਕਟ ਕੱਟਿਆ ਹੀ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਇਕ ਕੁੱਤਾ ਸੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਪੰਜ ਸ਼ੇਰ ਘਿਓ ਖਾ ਕੇ ਪਚਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਮੰਜੇ ਤੇ ਹੀ ਪਿਆ ਮਰ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਦੇਹ ਛੁੱਟੀ ਤਾਂ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਰਮੀ ਕੱਫਣ ਲਿਆ। ਕਰਮੀ ਕੱਤੇ ਨੂੰ ਕਫਨ ਪਾ ਕੇ ਦਬਕੇ ਆਓ। ਕਰਮੀ ਤੇ ਦੌਲੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕੁੱਤਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਾਹਰ ਖੇਤ ਵਿਚ ਚੱਲਕੇ ਦੱਬ ਆਓ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਬੰਤ ਕੌਰ ਨਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਣੀ ਨੇ ਆ ਕੇ ਅਦਬ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਦੋਨੀ ਹੱਥੀਂ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੁ ਸੱਪ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਲੱਛੇ ਫੜੇ ਹੋਏ ਹੋਵਣ। ਬੰਤ ਕੌਰ ਡਰ ਗਈ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਬੰਤੇ ਡਰੀਦਾ ਨਹੀਂ। ਫੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਗੁਣਾਚੌਰ ਵਾਲੀ ਨਾਮੀ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਬੰਤੇ ਸਾਥੋਂ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਹਨ। ਦੱਸ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਦੇਈਏ ਜਾਂ ਨਾਂ ਦੇਈਏ। ਫਿਰ ਮੁੜਦੀ ਜ਼ਬਾਨੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਬੰਤੇ ਨਾਮੀ ਨੂੰ ਆਖ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਚਲ ਜਾਣ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਬੰਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਜੀ ਮਿਹਰ ਕਰੋ। ਜਮਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਿਓ ਮੁੰਡਾ ਬਚ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਫਿਰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਖੁਦਾ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਭੰਨਣਾ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਰਮੀ ਦਾ ਅੱਜ ਸੰਕਟ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਜਦ ਨੂੰ ਕਰਮੀ ਅਤੇ ਦੌਲਾ ਵੀ ਕੁੱਤਾ ਦੱਬਕੇ ਘਰ ਆ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਚਰਨੀ ਢਹਿ ਪਏ। ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਥਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਸਾਡੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਸਾਡੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਤੇ ਪੜਦੇ ਕੱਜਣੇ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਗੁਣਾਚੌਰ ਵਾਲੀ ਨਾਮੀ ਦਾ ਲੜਕਾ ਮਰ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੋਜ਼ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਦੀ ਸਿਰ ਪਰ ਰਾਖੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਸੇਵਕ ਕੋ ਰਾਖੇ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਕੋ ਭੈ ਕੁਛ ਨਾਹੀ ਜੇਹਾ ਜੇਹਾ ਕਾਜ਼ ਕੀਰਤ ਸੇਵਕ ਕੀ ਤਾਹਾ ਉਠ ਧਾਵੈ। ਸੇਵਕ ਕੋ ਨਿਕਟੀ ਹੋਇ ਦਿਖਾਵੈ। ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਤੀਜੀ ਸਾਖੀ ਕਰਮੀ ਨਾਲ ਚੱਲੀ

ਕਰਮੀ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਹਰ ਕੰਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਲੈ ਕੇ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸੁਬਾ ਹੀ ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਰਮੀ ਲੈ ਕਿਤੇ ਸਾਕਾ ਦੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਖਰਚ ਕਰ ਲਵੀਂ। ਕਰਮੀ ਕਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਲਵਾਂ ਨਾ ਪਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਖਰਚ ਪੈਂਦਾ ਸਾਕਾ ਦੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਖਰਚ ਕਰ ਲਈ। ਕਰਮੀ ਕਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਲਵਾਂ ਨਾ ਪਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਖਰਚ ਪੈਂਦਾ ਕਿਤੇ ਸੁੱਖ ਰਹੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ। ਕਰਮੀ ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੱਲੋਮੱਲੀ ਰੁਪਿਆ ਫੜਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਨੇਹਾ ਆ ਗਿਆ। ਕਿ ਕਰਮੀ ਦਾ ਮਾਮਾ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਰਮੀ ਨੇ ਉਸੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਮੀ ਵਿਚੋਲੀ ਬਣਨ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਕਿਸੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈਣ ਲਈ ਗਈ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਰਮੀ ਵਾਢੇ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾਈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਬੁੱਢਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚੋਲੀਆਂ ਬਣਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰੁਕੀ ਨਾ ਚੱਲੀ ਹੀ ਗਈ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਗੱਡਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਉਪਰ ਬੈਠ ਗਈ। ਗੱਡਾ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਚੱਲਦਾ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਉਲਟ ਪੁਲਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਰਮੀ ਦੋ ਵੱਖੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ। ਭੈਣ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਚੰਗੀ ਸਰਮਿੰਦੀ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਮੁੜ ਆਈ। ਪਸਲੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਕਿਤਿਓਂ ਆਰਾਮ ਨਾ ਆਇਆ। ਹਾਰ ਥੱਕ ਕੇ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਰੋਗੀਆਂ ਦੇ ਕੱਟਣਹਾਰੇ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਚਲ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ ਨਾਲੇ ਸਾਵਣ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਂਗ ਅਥਰੂਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਦੋ ਬੰਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਦੇ ਸਨ। ਖਾਨਖਾਨਾ ਦੇ ਭਗਵਾਨ ਨਾਲ ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਭੇਜੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚਲ ਕਰਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਏਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਓ। ਨਾਲ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜਿਸਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਭਾਨਾ ਹੀ ਆਖਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਤੀਜਾ ਬੰਦਾ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਕਰਮੀ ਘਰ ਬੈਠੀ ਰੋ ਪਈ। ਮੇਰੀਆਂ ਪਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ। ਖੈਰ ਤੀਜੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਟੀ ਪਕਾ ਕੇ ਖੁਆਈ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਇਕ ਲਿਫਾਫਾ ਪੇੜਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋ ਸੇਰ ਪੱਕੇ ਦਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਨੇ ਕੋਲ ਇਹ ਵੀ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਆਖਣਾ ਕਿ ਛੱਕ ਲਵੇ। ਪੇੜਿਆਂ ਦਾ ਲਿਫਾਫਾ ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਰਮੀ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਇਕ ਪੇੜਾ ਮੈਨੂੰ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਦੇ ਦਿਉ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਰੱਖ ਲਵੋ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਖਬਰੇ ਮਗਰੇ ਹੀ ਕੋਈ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜ ਦੇਣ। ਕਰਮੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੇੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਇਕ ਹੀ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਦੋ ਤਿੰਨ ਉਪਰ ਛਾਲਾਂ ਆ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਗਲਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੁਖਦੀਆ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਉਸੇ ਛਿਨ ਵਿਚ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਮੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਘਰੋਂ ਗਈ ਅੱਗੋਂ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਕਾਫੀ ਟਾਈਮ ਬੈਠਣ ਨਾਲ ਲੜਕੀ ਰੋਣ ਲੱਗੀ। ਦੌਲੇ ਨੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਿਠਾਇਆ। ਪਰ ਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਿੰਟ ਵੀ ਰੱਖਣੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਨ। ਬੰਨੀ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਰਮੀ ਚਲ ਘਰੋਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗੜਵਾ ਲੈ ਕੇ ਆ; ਜਦੋਂ ਕਰਮੀ ਘਰ ਗਈ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਦੌਲਾ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਜਾਇਆ ਕਰ, ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਰਮੀ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗੜਵਾ ਭਰ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਮਰ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਰੋਵੇ ਨਾ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਭੰਗ ਨਾ ਪਵੇ। ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗੜਵਾ ਕਰਮੀ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਘਟ ਘਟ ਦੇ ਵਿਚ ਵਸ ਰਹੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਦੋਨੋ ਹੱਥ ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜ ਕੇ ਵੱਟ ਵੱਟ ਕੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਲਪੇੜੇ ਮਾਰੇ ਆਖਿਆ ਕੁੜੀ ਦਾ ਬੁਰਾ ਚਿਤਵੇਗੀ। ਫੜ ਕੰਨ ਐਸਾ ਬੁਰਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਚਿਤਵਣਾ ਹਾਂ ਹਾਂ ਰੋਵੇਗੀ ਨਹੀਂ ਅੱਜ ਤੋਂ। ਉਸ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸਬਰ ਦਾ ਜਾਮ ਪਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਵੀ ਬਣ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੇ। ਐਨੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਸਨ ਉਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀਆਂ ਨਿਗਾਹਾਂ ਵਿੱਚ। ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਰਸਨਾ ਥੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਭ ਸੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਮੀ ਦਾ ਭਰਾ ਪਿੰਡ ਮੰਗੂਵਾਲ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਲਾਗੀ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਤੋਂ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਕਰਮੀ ਭਰਾ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋਣਾ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾ ਗਈ। ਨੱਠੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਜੀ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਬਹੁਤ ਬੀਮਾਰ ਹੈ ਬੰਦਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪ ਮੇਹਰ ਕਰੋ ਜੀਆਪ ਦਾ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਉਹ ਹੀ ਉਸਦਾ ਇਲਾਜ਼ ਕਰਾਂਗੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਕਰਮੀ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਹਕੀਮ ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਜਿਹੇ ਹਕੀਮ ਤੋਂ ਇਲਾਜ਼ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੌਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਪਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੁਖ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਕਰਮੀ ਜੀ ਆਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਚੰਗਾ ਵੈਦ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਭ ਵੈਦ ਹਕੀਮ ਆਪਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੇਹਰ ਕਰੋ ਜੀ ਛੇਤੀ ਦੱਸੋ ਜੀ। ਚਲ ਕੇ ਬਨਕਸ਼ਾ ਉਬਾਲ ਕੇ ਦੇ ਦੇਵੀਂ। ਬੱਸ ਕਰਮੀ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦੀ ਹੋਈ ਪਿੰਡ ਮੰਗੂਵਾਲ ਪੈਕੇ ਘਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਅੱਗੋਂ ਹਕੀਮ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠੇ ਸਨ ਗੁਰਦਾਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਥੇ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਰਮੀ ਨੇ ਸੱਚੇ ਪਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬਨਕਸ਼ਾ ਉਬਾਲਕੇ ਦੋ ਚਮਚੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਦੋਂ ਅੰਦਰ ਦੇ ਘੁੱਟ ਪਾਣੀ ਦੇ ਗਏ ਬਸ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਖੁੰਬ ਵਾਂਗ ਉਠਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਦਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਬਿਮਾਰੀ ਬਨਕਸ਼ੇ ਤੋਂ ਉਲਟ ਸੀ ਸਗੋਂ ਬਨਕਸ਼ੇ ਨਾਲ ਹਰਕਤ ਹੋਣੀ ਸੀ ਪਰ ਕਰਮੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਹਿ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਆਇਆ ਧੰਨ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇਰੀ ਕਮਾਈ ਨਿਗਾਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਹੋਈ ਜਾਦੇ ਹਨ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰੋਗੀ ਇਕ ਵਾਰ ਜਮਾਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਰਮੀ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੈਕੇ ਘਰੋਂ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਕਰਮੀ ਦੀ ਮਾਈ ਨੇ ਇਕ ਕੱਪੜਾ ਮਲਮਲ ਦਾ ਤੇ ਦੋ ਰੁਪਏ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆਉਂਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗਈ ਉਸ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਭਾਗੂ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਰਮੀ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮਾਈ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਕੱਪੜਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕੇ ਜੀਣੀ ਚੂਹੜੀ ਨੂੰ ਦੁਆ ਦਿੱਤਾ ਫਿਰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦੇ ਕਰਮੀ ਹਾਲਾ ਲਿਆਉ ਕਰਮੀ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਜੀ ਘਰੋਂ ਲਿਆਕੇ ਦਿਆਂਗੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਜੇਬ ਦੇਖ ਤਾਂ ਕਰਮੀ ਨੇ ਮਲਕ ਜਿਹੀ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਕਧ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਹੀ ਹੈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਹੋਰ ਹੋਣਾ ਹੈ ਦੇਖ ਤਾਂ ਕਰਮੀ ਨੇ ਕਈ ਬਦਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਘਟ ਘਟ ਦੇ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਦੂਜਾ ਕਢਾ ਕੇ ਹਟੇ, ਦੋਨੋਂ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਨਾਮੀ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾਹ ਕਰਤਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਆਉ ਯਹੀ ਹਮਾਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਬਨਤੀ ਹੈ ਭਾਗੂ ਦੀ ਭੈਣ ਨਾਮੀ ਪਿੰਡ ਮੂਸਾਪੁਰ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਉਠਕੇ ਦੋਵੇਂ ਰੁਪਏ ਲੈ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਕੋਠੇ ਤੋਂ ਭੁੰਜੇ ਉਤਰਕੇ ਘਰੋਂ ਹੋ ਕੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਚਲੀ ਗਈ ਪਿਛਿਉ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਰਮੀ ਸਾਡਾ ਵਿਆਜ ਬਹੁਤ ਕਰੜਾ ਹੈ ਸਹੁਰੀ ਨਾਮੀ ਦੇ ਰੁਪਏ ਲੈ ਗਈ ਹੈ ਵਿਆਜ ਤਾਂ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ ਨਾਮੀ ਘਰ ਚਲੀ ਗਈ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਤਵੀਤ ਜਿਥੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਤਵੀਤ ਨਾ ਲੱਭੇ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਬਥੇਰਾ ਭਾਲਿਆ ਪਰ ਕਿਤੇ ਨਾ ਲੱਭੇ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ, ਫਿਰ ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੇ ਨੱਕ ਰਗੜਨ ਲੱਗੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ, ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਿਆਜ ਛੇ ਗੁਣਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਿਛਿਉਂ ਪਛਤਾਉਣ ਲੱਗੀ ਪਰ ਫਕੀਰ ਦੀ ਵਗੀ ਨੂੰ ਮੋੜੇ ਕੋਣ ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਣ ਬੈਠੇ ਸਨ ਇਕ ਗੁਰਮੁਖ ਸੰਗਤਰਿਆਂ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਪਿਛੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਸੰਤਰੇ ਡਿਉਢੀ ਵਿਚੋਂ ਰਾਹ ਵੱਲ ਨੂੰ ਬੈਠਿਆ ਨੇ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲ ਸੁਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਰਮੀ ਨੇ ਸੰਗਤਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਚਿਤੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਸੰਗਤਰੇ ਬਾਹਰ ਨਿਆਣਿਆਂ ਮੁਹਰੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ

ਕਰਮੀ ਦੋੜ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ ਨਾਲੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਚਪੇੜਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਪੰਜ ਸੱਤ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਮਾਰਾ ਸੰਗਤਰਾਂ ਇੱਕ ਘੱਟ ਗਿਆ ਤੇਰੇ ਘਰ ਚੋਰੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਰਮੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸੰਗਤਰਾ ਵੱਢ ਕੇ ਛੱਕ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸੰਗਤਰਾ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇਹ ਕਰਮੀ ਬਥੇਰੇ ਮਿੰਨਤ ਤਰਲੇ ਕਰੇ ਜੀ ਹੋਰ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇਵਾਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਸੰਗਤਰਾਂ ਤਾਂ ਖਾ ਬੈਠੀਆਂ ਹਾਂ ਹੋਰ ਲਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਉਹ ਹੀ ਲੈਣਾ ਹੈ ਖਾਧਾ ਕਿਉਂ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦੋ ਆਨੇ ਰੁਪਿਆ ਮੇਰਾ ਵਿਆਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਦਸਣਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਚੋਰੀ ਕਰਨੀ, ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨੀ ਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਪਾਪ ਹੈ ਚੰਗੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕੰਨ ਫੜਾਏ ਸੱਤ ਲਕੀਰਾਂ ਨੱਕ ਨਾਲ ਕਢਾਈਆਂ ਕਰਮੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬਚਨ ਹੁਏ ਹਨ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰੰਥ ਵਧਣੇ ਤੇ ਵੈਸੇ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨੀ ਹੈ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਦੌਲੇ ਤੇ ਕਰਮੀ ਦਾ ਘਰ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਰਮੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਕਰਮੀ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਰਿਹਾ ਕਰੇ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੇ ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਮੀ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਵੱਲ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਇਕ ਦਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਰੋਣਾ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਹਰਦਮ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਯਾਦ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ ਕਰਮੀ ਜਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਦੁਖ ਤਕਲੀਫ ਵੇਲੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੀ ਛਿਨ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਜੈ ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਸਾਖੀ ਬੜੀ ਮਾਤਾ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਈਆਂ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਰਪੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਚੰਦ ਦੀ ਚਾਂਦਨੀ ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰਦੀ ਸੀ ਰਾਤ ਜੋਬਨ ਦੇ ਮੱਦ ਨਾਲ ਝੁੰਮ ਰਹੀ ਸੀ। ਚੰਦਰਮਾ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵੱਲ ਫਰਸ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਠੰਡੀ ਠੰਡੀ ਪੌਣ ਰੁਮਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੇਵਤਾ ਲੋਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਚੱਕੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਗਊਆਂ ਮੱਝਾਂ ਚੋ ਕੇ ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਭਰੀ ਲਈ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗਾ ਦੁੱਧ ਮਾਈ ਬੰਤ ਕੌਰ ਗਊ ਦਾ ਚੋ ਕੇ ਗੜਵੀ ਭਰਕੇ ਪਹੁ ਫਟਦੀ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੂਹੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਧਰ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੰਗ ਸੀ। ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੋਦ ਲੱਖਣੀ ਸੀ। ਇਕ ਧਿਆਈ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠੀ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਸੀ। ਚਰਨਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੰਗਤੀ ਬਣਕੇ ਮਾਤਾ ਸੁੱਲਖਣੀ ਵਾਂਗ ਝੋਲੀ ਅੱਡ ਕੇ ਮੁਹਰੇ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਅਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨਦੀ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਥੀ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਨ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਵੱਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਆਕਾਸ਼ ਤੇ ਕੋਈ ਜਗ ਮਗ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤਰੀ ਜਿਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਤਾਬ ਝੱਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ। ਹੇਠ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਪੀੜ੍ਹਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੰਜੀ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਕੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਸਤਿ ਸਲਾਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਬੈਠ ਕੇ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਬੰਤੇ ਨੂੰ ਖਰ ਲੱਗੀ ਤੁਸੀਂ ਦਸੋ ਮਾਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣਗੇ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਬਚਨ ਦੇਣਗੇ। ਬੰਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਕੌਣ ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ ਹੋ? ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਖਦੇ ਹੋ ਅਬਲਾਂ ਬੋਲੀ ਮੈਂ ਹੂੰ ਬੜੀ ਮਾਤਾ ਮੈਂ ਆਈ ਹੂੰ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦੀ ਹਾਂ ਰਾਜਾ ਬਲੀ ਤੋਂ ਜੋ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਰਾਂਗੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜੀਵਾਂ ਕਏ ਭਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੰਤ ਕੌਰ ਬੋਲੀ ਜੀ ਹਾਂ ਜੋ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਬਸ ਜਨਮ ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਦੇ ਸਭ ਰੋਗ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਜੋ ਮੰਗੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਪਨੇ ਤੇ ਸੋਈ ਸੋਈ ਦੇਵੇ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡੀ ਖੁੱਲੀ, ਅੰਦਰੋਂ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਹਵਾ ਆਈ ਨੂਰੀ ਸੁਹਣੇ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਝਲਕ ਪਈ। ਉਸ ਦਗ ਦਗ ਕਰਦੇ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਝਲਕ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੁਝ ਬਰਕਤਾਂ ਸਨ ਜਿਸ ਜਿਸਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਮਾਤਾ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। ਕਿਰਪਾਲੂ ਦਿਆਲੂ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਪੁੰਜ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਚਲ ਤੇਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ ਐਨੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਸਣੇ ਮੰਜੀ ਹਵਾ ਵਾਂਗ ਉੱਡ ਗਈ। ਪਿੱਛੋਂ ਬੰਤੇ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਬੰਤੇ ਕੀ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਅੱਗੋਂ ਬੋਲੀ ਜੀ ਦੁੱਧ ਹੈ ਆਪ ਚਕੋ ਤੇ ਮੇਰਾ ਪਾਪਣ ਗਰੀਬਣੀ ਦਾ ਬੇੜਾ ਵੀ ਪਰ ਕਰੋ। ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਹੋ ਜੀ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉ ਝਟਪਟ ਬੰਤੇ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗਾਗਰ ਭਰ ਕੇ ਲੈ ਆਈ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਦੁੱਧ ਪੀਤਾ ਦੋ ਚਾਰ ਘੁਟ ਹੀ ਪੀਤੇ ਸਨ ਬਾਕੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਬੰਤੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਭੀਮਸੈਨ ਰੱਖ ਲਈ। ਨੌਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਭੀਮਸੈਨ ਹੀ ਨਾ ਰੱਖਿਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਆਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਪਿਆ, ਸੰਗਤ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਚਲ ਪਈ। ਕੋਈ ਦੁੱਧ ਕੋਈ ਦਹੀਂ ਕੋਈ ਸਰਦਾਈ ਕੋਈ ਮੱਖਣ ਪੇੜੇ ਕੋਈ ਫਲਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਕਰੀਆਂ, ਦੇਗਾ ਦੀਆਂ ਪਰਾਤਾਂ ਆਵਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਕੋਈ ਢੋਲ ਢੋਲਕੀ ਕੋਈ ਛੈਣੇ ਤਬਲੇ ਵਾਜੇ ਕੋਈ ਬਿਸਨ ਪਦੇ ਗਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਇਲਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀਆਂ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨ ਵਾਸਤੇ ਧੁਮਾਲਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪਰੇਮ ਵਿੱਚ ਖੀਵੇ ਹੋ ਕੇ ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀ ਟੋਲੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹੀ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਰੱਬੀ ਦਰਗਾਹ ਚਿੰਨ ਮੁਰਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਘਰਾਂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸਿਓਂ ਰੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਕੌਣ ਰੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੱਸਿਆ ਜੀ ਪੀਤੇ ਦੀ ਔਕੜ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਲੜਕੀ ਮਰ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਗੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਜਾਵੇ ਉਸਨੂੰ ਆਖੋ ਰੋਵੇ ਨਾ ਲੜਕੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤੇਰਾ ਲੜਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਪੀਤੇ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਪੀਤਾ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਤੈਨੂੰ ਖਜਾਨਾ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਮਾਇਆ ਦਾ ਕੱਢ ਕੱਢ ਕੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਕਹੀ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਗੁਪਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਤੋਰਿਆ। ਕੁਝ ਦੂਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਾਂਹ ਮੌੜ ਲਏ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਤੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੁਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਮੈਂ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਲੈ ਜਾਇਆ ਕਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪ ਮੁਹਰੇ ਤੇ ਚੁਕਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਮੰਹਤ ਪੂਰਨ ਦਾਸ ਤੋਂ ਹਰ ਰੋਜ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਖਾ ਪੀ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਕੰਮ ਕਾਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਖੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਸਾਖੀ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਜੱਟ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹੋਵਣ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇਣੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਵੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਿਛੇ ਹਟਕੇ ਚੁਪਚਾਪ ਚੌਕੜਾ ਮਾਰਕੇ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਦੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫੜੇ ਸਿੰਘ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਂਦੇ ਸਨ। ਹਰ ਇਕ ਬਾਲ, ਬੱਚੇ, ਜਵਾਨ ਤੇ ਬੁੱਢੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੋਰ ਤੇ ਹੋਰ ਹੀ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਕਹਾਰਪੁਰ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਏ ਸਨ। ਤਰਲੋਕੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਲ ਬਲ ਕਰਦੇ ਉਠਕੇ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਆਏ। ਬੰਗਿਆ ਤੋਂ ਵਾਜਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁਹਰੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਤੁਰੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਗੱਲ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਬੋਲੇ ਅੱਜ ਬੱਚਿਤਰ ਸਿੰਘ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਨਾਗਣੀ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਭਰੋਮਜਾਰੇ ਤੋਂ ਕੋਈ 70 ਸਾਲ ਦਾ ਬੁੱਢਾ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਸੰਤ ਅਵਧੂਤ ਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਖੜੇ ਸਨ। ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਆ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਪਰੇਮ ਨਾਲ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਬਾਬੇ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਦੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਫੈਦ ਦਾੜ੍ਹਾ ਸਜਦਾ ਸੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਇਕ ਸੁਆਸ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਅਵਧੂਤ ਇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਰਦਾਈ ਪਲਾਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੈ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਸੇਵਾ ਤਾਂ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਛੇਵੇਂ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਸੀ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਅਗਲੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸੁੱਤੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸੰਤ ਅਵਧੂਤ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਖਾਨਖਾਨਾ ਦਾ ਦੱਸਦੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਸਾਲ ਸੰਤਾ ਦਾ ਜਨਮ ਸੀ ਉਸੇ ਸਾਲ ਹੀ ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਾਈ ਚਲ ਵਸਿਆ ਸੀ। ਰੱਬ ਦੀ ਮਾਨਸ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਭ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅੰਬ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇਹ ਖੂਹ ਦਇਆ ਰਾਮ ਦਾ ਖੂਹ ਸੀ ਇਸ ਖੂਹ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਬਹੁਤ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਵੀ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਮੁਕਾ ਕੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਚੰਦਰਮਾ ਪੁੰਨਿਆ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜੋਬਨ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਲਹਿੰਦੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਆਕਾਸ਼ ਪੌਣ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਰਵੇ ਰਵੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਭਿੰਨੀ ਭਿੰਨੀ ਪੌਣ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਿਤਾਰੇ ਨੀਲੇ ਆਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਪੀਘ ਝੁਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਅਕਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਵੱਲ ਬੜੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਤੱਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਾਤ ਅੱਧ ਤੋਂ ਟੱਪ ਗਈ ਚੰਦਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਤਰਸਵੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਬਨ ਪਰਬਤਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲ ਵਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਖਸ਼ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਤਰਲੋਕੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਲ ਬਲ ਕਰਦੇ ਉਠ ਕੇ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਚਲ ਵੜੇ। ਢੱਕੀ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹੇ ਸੀ। ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਜਦੋਂ ਖੜੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਸਰਦ ਹਵਾ ਚੱਲੀ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਗੈਬੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਸੁਹਣੀ ਖੁਸ਼ਬੋ ਸੀ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕੁਝ ਪਿਛੇ ਹੱਟ ਚਲ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੱਸ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ

ਹੱਟ ਗਿਆ। ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੋਈ। ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਫੁੱਲ ਸਨ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਕਿ ਫੁੱਲ ਕਿੱਥੋਂ ਬਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਾਫੀ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਕਿਸ ਨਾਲ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਪਦਾ ਬਚਨ ਸੁਣਦਾ ਸੀ। ਮੁਹਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਕੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਕੌਤਕ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਇੱਕ ਪੱਧਰੀ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਪੁੱਛਾਂ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਫੁੱਲ ਕੌਣ ਵਰਸਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੱਲਾਂ ਕਿਸ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਸਉ ਪਰ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਜੁੱਰਅਤ ਵੀ ਨਹੀਨ ਪੈਂਦੀ। ਸਭ ਘਟ ਘਟ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਬੋਲੇ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਕਦੇ ਕਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਹੀ ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵਲੀਨ ਹੋਇਆਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੱਤੀ ਚੰਦਰਮਾ ਅਲੌਪ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਰੇ ਛੁਪ ਗਏ। ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਲਾਲੀ ਆਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਫੇਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ ਦੀ ਚੋਟੀ ਨੂੰ ਸੋਹੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸੂਰਜ ਭਗਵਾਨ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਧੰਦੇ ਲੱਗੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੰਗਤ ਦੀ ਅਵਾਜਾਈ ਚਾਲੂ ਹੋ ਪਈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਹਾਰਾਜ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਸੰਗਤ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖੁੱਲੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮਨੋ ਮੰਗੀਆ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪਾ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

‘ਦੂਜੀ ਸਾਖੀ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ’

ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਖੂਹ ਹੈ। ਜਿਸਦੇ ਚਾਰੇ ਗਿਰਦ ਜਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਾੜੇ ਹਨ। ਖੂਹ ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਚੌਕ ਜਿਹਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੰਜੀਆਂ ਤੇ ਪਏ ਕਾਫੀ ਬੰਦੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਕਹੇ ਧਰਤੀ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਕਹੇ ਸੂਰਜ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਹੇ ਜਿੱਥੇ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਉਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਚਮਦ ਸੂਰਜ ਰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਵੀ ਕੋਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮੰਜੀ ਉੱਤੇ ਸੁੱਤਾ ਸੁਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਪੁੱਛਾਗੇ ਸੂਰਜ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧਰਤੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਾਈ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਦਿਨ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਪਈ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੋਹਾਂ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਚਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਕਦੇ ਦੇਖੇ ਵੀ ਹਨ ਤੁਸੀਂ ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੈ। ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਪਈ ਮੈਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਐਸਾ ਕੌਤਕ ਦਿਖਾਉਣ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਰਾਤ ਦਾ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਚੱਕ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੱਛੋਂ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਫੜੇ ਸਿੰਘ ਚਲ ਕੀਤਾ ਖਰਬੂਜੇ ਲੈ ਕੇ ਆਓ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਪਿੱਛੋਂ ਬੰਗਿਆ ਵੱਲ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਇਕ ਚੰਗਾ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਟੋਭਾ ਹੈ ਉਸਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੇਦੇ ਖਰਬੂਜੇ ਬੀਜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਰਾਮਸਰ ਟੋਭਾ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਕੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਦਿਨ ਦਾ ਦੁਪਿਹਰਾ ਸਿਖਰ ਤਾਂ ਦੇਖਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਰਾਤ ਸੀ ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਨ ਦਾ ਦੁਪਿਹਰਾ ਦੇਖਦਾ। ਖਰਬੂਜਾ ਕੋਈ ਨਾ ਪੱਕਾ ਹੋਇਆ ਮਿਲਿਆ ਖਾਲੀ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਕਿ ਰਾਤ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੁਸਕਰਾਏ ਹੱਸੇ ਕਹਿੰਦੇ ਫੜੂ ਲਿਆਂਦਾ ਖਰਬੂਜਾ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਕਹਿਣਾ ਜੀ ਉੱਥੇ ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਖਰਬੂਜਿਆਂ ਦਾ ਵਾੜਾ ਲਭਾ ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਮੈਂ ਕਿਧਰ ਕਿਧਰ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾਂ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੀ ਧਰਤੀ ਹੋਰ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇਖਿਆ। ਦਿਨ ਸੀ ਮੈਂ ਕਿਸ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੇ ਮੈਂ ਆਪਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੀ ਮੈਂ ਕਿਧਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਚਲ ਪਿਆ ਤਾਂ ਰਾਮਸਰ ਟੋਭਾ ਦਿਸਿਆ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਹੀ ਪਲਕ ਝਮਕਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਜੂਹ ਤੁਰਿਆ ਆਵਾਂ। ਦਿਨ ਤੋਂ ਰਾਤ ਹੋ ਗਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਫੜੂ ਗੋਰੇ ਦੇ ਖੂਹ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸੀ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਝਟਪਟ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਈ ਪਈ ਮੈਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਧਾਰਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੇ ਪੁਛਾਂਗਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵੀ ਹੁਕਮ ਵਿਖੇ ਹੀ ਚਲਦੀ ਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚੰਦ ਸੂਰਜ ਵੀ ਭੈ ਵਿਚ ਹਨ ਜਾਓ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਤੋਂ ਖਰਬੂਜਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉ। ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵਾੜ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਸੇਦੇ ਖਾਂ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਬੰਨੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹਾਕ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਸੈਦੇ ਖਾਂ ਵੀ ਜਾਗ ਪਿਆ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆਖ ਸੁਣਾਇਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਸੈਦੇ ਖਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਲੈ ਜਾ ਜਿੰਨੇ ਲਿਜਾਣੇ ਹਨ ਮੈਨੂੰ

ਕੀ ਪੁੱਛਣਾ ਸੀ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਹਾਲੇ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੋਰ ਵੱਲ ਪਿੰਡ ਵਾਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਕ ਚਿੱਟੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਾਤ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਰਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਪੌਣ ਚਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੁਹਰੇ ਦੀ ਲੰਘ ਜਾਣ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਵਾਰ ਅੱਕ ਮੀਟਣ ਤੇ ਉਘਾੜਣ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਮੀਲ ਚਲ ਜਾਣ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਡਰ ਗਿਆ ਪੈਰ ਦੇ ਚਾਰ ਖਰਬੂਜੇ ਲੈ ਕੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਿਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੈਠੇ ਸਨ ਚਲ ਪਿਆ। ਉਹ ਹੋਰ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੁਹਰਿਉਂ ਚਲੇ ਆਵਣ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਮੇਰੇ ਮੁਹਰੇ ਆ ਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਹਾਂ ਫਤੂ ਡਰੀਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਬੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੋਹਾਂ ਤੇ ਹੋਵੇ ਅਸੀਂ ਕੋਲ ਹੀ ਹੋਈਦਾ ਹੈ। ਗੁਣਾਚੋਰ ਦੇ ਤੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਛੱਪੜ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਰਬੂਜੇ ਮੁਹਰੇ ਧਰਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਬੈਰਾਗ ਨਾਲ ਅਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ ਮਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਸਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਲੀ ਦੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸਾਰੀਆਂ ਮਨ ਦੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿਖਾਈਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਪਿੰਡ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਲਾਲ, ਬਾਈ ਲੈਹਣਾ ਜੀ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸ਼ਿਆਲ ਦੀ ਰਾਤ ਸੀ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਬਾਲਾ ਦੇਖ ਤਾਂ ਰਾਤ ਕਿਤਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਾਲਾ ਬਾਹਰ ਦੇਖਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗ ਜੀ ਰਾਤ ਅੱਧੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਉਸਨੇ ਵੀ ਅੱਧੀ ਹੀ ਦੱਸੀ, ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਵੀ ਅੱਧੀ ਦੱਸੀ। ਫਿਰ ਅੰਗਦ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਕੌਤਕ ਹੈ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜਿੰਨੀ ਆਪ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਤਨੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਕੇ ਲੈ ਆਓ। ਸਰਦੀ ਬੜੀ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ ਪਾਣੀ ਕੋਰੇ ਨਾਲ ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਧੋਣ ਹਿਲਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਬਾਲਾ ਮੁਹਰੇ ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਪਾਲਾ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਧੋ ਲਿਆਵਾਂਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਸਾਰੇ ਬੰਨੇ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕਾਂ ਵੱਲ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸਾਰੇ ਦਿਨੇ ਹੀ ਧੋਣ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦਿੰਦੇ। ਜਦੋਂ ਅੰਗਦ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਝਟਪਟ ਕੱਪੜੇ ਲੈ ਕੇ ਤਲਾਅ ਤੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਤਲਾ ਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੁਪਹਿਰਾ ਸੀ ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਕੇ ਸੁਕਾਏ ਜਦੋਂ ਘਰ ਆਏ ਤਾਂ ਰਾਤ ਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੌਤਕ ਦਿਖਾ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਮਾਇਆ ਦੀ ਖੇਡ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਈ ਜਿਵੇਂ ਮੁਲਤਨੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਦਭੁਤ ਕੌਤਕ ਦਿਖਾ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਟੋਭੇ ਦੇ ਕੰਢੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੋਰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਟੋਭੇ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਹਨ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡਾ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੋਰ ਦਾ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਬੀਮਾਰ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਕੋਲ ਹੀ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਡਿੱਗਦਾ ਢਹਿੰਦਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਦੁੱਖ ਧਾਰਨ ਦੁੱਖ ਭੰਜਣ ਹਾਰੇ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪੀੜ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਜੀ ਸੱਚੇ ਪਏਸ਼ਾਹ ਜੀ ਜਾਂ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਬਖ਼ਸ਼ੋ। ਉਸ ਰੰਗੀ ਵੱਲ ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰਾ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕ ਕੇ ਬੋਲੇ ਮਾਰ ਸਣੇ ਕੱਪੜੀ ਟੋਭੇ ਵਿਚ ਛਾਲ। ਇਕ ਗੜਵਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਰਾਜਪੂਤ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਫੁੱਲ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ। ਧੰਨ ਧੰਨ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇਰੀ ਕਮਾਈ ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਤਕਣੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਬਰਕਤਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੋਲੋ ਧੰਨ ਧੰਨ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਜੈ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਸਾਖੀ ਕਾਲੇ ਨਾਗ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਤੇ ਉਸ ਨਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਛੱਪੜ ਤੇ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਸੂਰਜ ਡੱਬਣ ਤੇ ਉਠਕੇ ਫਿਰ ਢੱਕੀ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ ਰਾਤ ਪੈਣ ਤੇ ਨੀਲੇ ਆਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਤਾਰੇ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੋਇਲਾਂ ਕੂੰ ਕੂੰ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀ ਸੁੱਖ ਦੀ ਨੀਂਦੇ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ। ਠੰਡੀ ਠੰਡੀ ਪੌਣ ਰਿਮਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਪੀਹਾ ਵੀ ਪੀ ਪੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੀਵ ਜੰਤ ਸਭ ਖੁੱਡਾ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਹਰ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਪੌਣ ਦੇ ਝੰਡੇ ਵਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਪੀਹਾ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਨਵਰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਬੁੱਬਾ ਮਾਰਦੇ ਸਨ। ‘ਯਾਰੜੇ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੱਥਰ ਚੰਗਾ ਭੱਠ ਖੇੜਿਆਂ ਦਾ ਰਹਿਣਾ।’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੀੜਾਂ ਢੱਕਾਂ ਵਿਚ ਰਸ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦਾ ਜਮਾਦਾਰ ਚੌਕੀਦਾਰਾ ਦੇ ਉਪਰ ਉਸਦੀ ਡਿਊਟੀ ਹੈ ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਘਰੋਂ ਉਠਕੇ ਨਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਟੋਭੇ ਤੇ ਆ ਕੇ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਿਆ ਆਦਾਬ ਕੀਤਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਆਪ ਛਿਛਰਿਆ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜੇ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰ ਖਵਾ ਸੀ ਗੈਬੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਛੱਪੜੀ ਜਿਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠੇ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਾਸੇ ਪਾਸੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਇਕ ਖੱਤਪਾ ਸੱਪ ਆਇਆ ਆ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਆਜਾ ਬਈ ਸੰਗ ਨਾ ਕੇ ਕੁਛ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸੀ ਕਰ ਲੈ ਸੰਗੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਲਾ ਨਾਗ ਮੁਹਰੇ ਮੁਹਰੇ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸਨੂੰ ਆਖੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਆਈਦਾ ਹੈ ਆ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਮੁੜੀਦਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਸੱਪ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਸੱਪ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਚਰਨ ਨਾਲ ਠੋਰਿਆ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਵਾਰ ਕਰਕੇ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨਾ ਸੂਰਮੇ ਦਾ ਧਰਮ ਨਹੀਨ ਹੈ ਨਾਗ ਨੇ ਸੱਜੀ ਪਿੰਨੀ ਤੇ ਡੰਗ ਮਾਰਿਆ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਹਾਂ ਹਾਂ ਐਸਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਾਗ ਨੇ ਡੰਗ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਡਰਿਆ ਘਬਰਾ ਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵੱਲ ਮਜ਼ਾਰੇ ਭੱਜਿਆ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਰੋਲੀ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਆਧਰਮੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੀ ਸੀ ਦਾਰੂ ਬੂਟੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਹੋਰ ਇਕ ਦੇ ਮਣਕਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਅਨੁਪ ਸਿੰਘ ਮਣਕਾਂ ਲੈ ਕੇ ਨੱਠਿਆ। ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਦੁਆਈ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜਿਆ ਗਿਆ ਪਿੰਡ ਰਹਿਏ ਵੀ ਪਤਾ ਆਣ ਕੀਤਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ, ਅਰਜਨ ਨਾਈ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਜਾਵੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੁਹਰੇ ਤੋਂ ਆਖਣ ਨੱਠ ਚੱਲੋ ਨੱਟ ਚੱਲੋ ਨਾਗ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਹਨ ਜ਼ਹਿਰ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੋ ਡੱਛੂ ਸੱਪ ਦੰਦੀ ਵੱਡ ਗਿਆ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਭ ਚੱਲੇ ਜਾਵੇ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਏਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਦੁਆਈ ਹੈ ਬਿੱਛੂ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੋਲੇ ਫੱਤੂ ਤੂੰ ਹੀ ਛੱਕ ਲੈ ਇਸ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਰਾਜਾ ਰਾਜਾ ਆਖ ਕੇ ਪੀ ਲਈ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਮਾਦਾ ਕਿਧਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਆਪੇ ਹੀ ਆਰਾਮ ਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਦੁਆਈ ਬੂਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਡੰਗ ਮਾਰਕੇ ਆਪ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟਿਆ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਬਿਸ਼ਨਾ ਇੰਦਰ

ਆਇਆ ਸੀ ਕਲਿਆਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਐਸਾ ਕੌਤਕ ਕੀਤਾ ਰਾਜਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰਾਜਾ ਹੀ ਜਾਣੇ ਹੋਰ ਕੀ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਗਤ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਸਾਖੀ ਪਿੰਡ ਮੈਹਦਪੁਰ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਗਿਆ। ਮੁੱਕਦਮਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣ ਗਿਆ। ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਐਵੇਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਕਈ ਪਾਸੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਕੇਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਗੁਆਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਗਤ ਗਏ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਪਈ ਹੁਣ ਦੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਸਜਾ ਖਾ ਹੀ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਨ ਵਿਚ ਦੌੜਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਪਈ ਐਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਭਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਜਾ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਮਨ ਅੰਦਰ ਐਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਹਾਂ ਹਾਂ ਸੂਲੀ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉੱਥੇ ਆਪ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ, ਸਦਨੇ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ, ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕੌਡੇ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ ਛੁਡਾਇਆ, ਬੰਵਜਾ ਰਾਜੇ ਗਵਾਲੀਅਰ ਵਿਚੋਂ ਛੁਡਾਏ ਤਦੇ ਹੀ ਬੰਦੀ ਤੋੜ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਭੀਲਣੀ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆ। ਜਦੋਂ ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਹੋ ਕੇ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਐਸ ਵੇਲੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਇੱਕ ਆਦਮ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਜਿਸਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਸਭ ਕਲਮਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਪੱਣ ਪਾਣੀ, ਅਗਨੀ, ਦਰਿਆ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਚਲ ਉਸਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਚਲ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਜੇ ਤੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਸਜਾ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇ। ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਉਸੇ ਹੀ ਟਾਈਮ ਪਿੰਡ ਮੈਹਦਪੁਰ ਹੀ ਬੈਠਾ ਮਨ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਜੇਕਰ ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਐਸੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਚੜ੍ਹਵਾਂਗਾ। ਮੁੰਡਾ ਸਾਫ਼ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਇਕ ਲੜਕਾ ਸੀ ਦੂਜੀ ਉਸਦੀ ਨਾਲ ਭੈਣ ਸੀ। ਤਿੰਨੋਂ ਜਣੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆਏ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੌਲੇ ਦੇ ਘਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਉਸਦਾ ਭਤੀਜਾ ਤੇ ਭਤੀਜੇ ਜਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤਾਂ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕਿਸ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੁਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕੋਈ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਆਪ ਹੀ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ। ਇੰਨੀਆਂ ਕੀ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਸੁੱਖ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਐਸੀ ਆਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉੱਥੋਂ ਹੀ ਬੋਲੇ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਰਮੀ ਕੇ ਕੋਈ ਜੁਬਾਨ ਕਰਕੇ ਮੁੱਕਰ ਜਾਵੇ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਝੱਟ ਬਾਹੋਂ ਫੜਕੇ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੇਈਦਾ ਹੈ। ਜਾਹ ਉਸਨੂੰ ਆਖ ਜੋ ਕੁਝ ਮੰਨਿਆ ਉਹ ਕੁਝ ਹੀ ਦੇਈਦਾ ਹੈ। ਕਰਮੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿ ਸਕੇ ਆਏ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਮੈਹਦਪੁਰੀਏ ਨੂੰ ਆਪ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਦੇਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਝੱਟ ਕਰ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਮੈਹਦਪੁਰ ਦਾ ਨਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕੜੀਆਂ ਕੱਢਕੇ ਮੁਹਰੇ ਧਰਕੇ ਵਾਰੇ ਵਾਰ ਸਲਾਮਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਪੰਨ ਹੈ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੂੰ ਸਭ ਥਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈਂ ਫਿਰ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਦੱਸੀ। ਫਿਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਸਾਖੀ ਫਜੇ ਤੇਲੀ ਤੇ ਬਤਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਫੱਜਾ ਤੇਲੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਦੇ ਤੇਲੀ ਦਾ ਲੜਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਰਪੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਫੱਜਾ ਤੇਲੀ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਇਆ ਭੀੜ ਕਾਫੀ ਸੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬੈਠ ਜਾਣ ਲਈ ਹੋਇਆ। ਫੱਜਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਬੈਠੇ। ਫੱਜੇ ਵੱਲ ਜਰਾ ਤੱਕ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਏ ਹੱਸ ਪਏ ਪੁੱਛਿਆ- ਮੇਲੇ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਸੇ ਹੈ? ਫੱਜਾ ਜੀ ਹਾਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਲਈਦਾ ਹੈ, ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੇਸ ਰੱਖ ਲਈਦੇ ਹਨ, ਕਛਹਿਰਾ ਪਾ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਇੱਟ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਾ ਨੇ ਹੀ ਰੱਖੀ ਸੀ ਡਰੀਦਾ ਨਹੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੇ ਫੱਜੇ ਨੂੰ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ। ਐਹੋ ਗੱਲ 1932 ਵਿਚ ਆਖੀ ਸੀ ਜਦੋਂ 1947 ਦਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਟਾਈਮ ਉਸ ਬਚਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਫੱਜਾ ਤੇਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰਾ ਸਿੱਖ ਸਜ ਗਿਆ। ਕੇਸ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੜਾ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨ ਲਈ ਨਾਮ ਸਾਧੂ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਐਸ ਵੇਲੇ ਪੱਕਾ ਸਿੱਖ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਦਾ ਬਤਨ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਦਰਸਨ ਨੂੰ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਬੋਲੇ ਲਾਭੇ ਦਿਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਬਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਾਡਿਆਂ ਸਾਰਖਿਅ, ਤੇ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇੱਟਾਂ ਲਾਉਣੀਆਂ ਸਿੱਖ ਲਈ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੁਆਈ ਬੂਟੀ ਕਰ ਲੈਣੀ ਸੀ ਧਾਗੇ ਤਵੀਤ ਦੇ ਛੱਤੀ ਦੇ ਹਨ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਬਤਨਾ ਮੱਖੀ ਸਾਰਖੀ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਉਡਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਾਰੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨੇ ਮੱਖੀ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਮਾਰੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ ਸਾਰੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੰਗਤ ਰਹਿਪੇ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀਆ ਦੇਗਾਂ ਲੈ ਕੇ ਢੋਲਕੀ ਛੇਣਿਆ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਸਭ ਮਾਈ ਭਾਈ ਪਿੰਡੋਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜੰਦਰੇ ਮਾਰ ਕੇ ਇੱਕ ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਮਾਰ ਵਾਜੇ ਗਾਜੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸੁੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦੇਗਾਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਸ ਸੱਚੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਹੜਾ ਪਿੰਡੋਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਥੜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਸੀ ਅਰਦਾਸ ਹੋਈ ਪਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾ ਬ੍ਰਿਛ ਕਾਪੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਟਾਹਲੀਆਂ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਬਾਬੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੜੇ ਸ਼ੋਕ ਨਾਲ ਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਰਜਾ ਹੋਈ ਡੂਮਣੇ ਕਈ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਮੱਖੀਆਂ ਉੱਡ ਪਈਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਤੋੜ ਤੋੜ ਖਾਣ। ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਨੂੰ ਭੱਜਿਆ ਕੋਈ ਮਾਰ ਮੱਖੀਆਂ ਲੜ ਲੜ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਸੁਜਾ ਦਿੱਤੇ। ਪੂਰਨ ਦੇਈ ਇਕ ਭਾਗਵੰਤੀ ਨੈਣ ਤਿਤਰ ਆਦਿਧਰਮੀ ਹੋਰ ਕਈ ਭੁੱਜੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿਟਕੇ ਚੰਗੇ ਤੋੜ ਕੇ ਖਾਧੇ। ਕੋਈ ਲੜਦੀਆਂ ਤੇ ਹੀ ਟੋਭੇ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਮਸਾਣੀ ਜਾ ਫੜਿਆ। ਇਕ ਬੱਗਾ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਬੈਠਾ ਬੈਠਾ ਹੀ ਤੁਰਦਾ ਸੀ ਭਾਈ ਵਿਚਾਰਾ। ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਨੱਠ ਬੱਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਡਰ ਸਕਦਾ। ਭਾਈ ਨਿਆਸਤਾ ਨਿਤਾਣਾ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਚਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਮਨ ਇਕ ਧਿਆਨ ਹੋ ਕੇ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਜਿੱਥੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਸਰਬੱਤ ਸੰਗਤ ਦੀਆ ਦੋੜਾਂ ਲਾ ਦਿਤੀਆਂ ਸਭ ਨੂੰ ਮੱਖੀਆਂ ਨੇ ਡੰਗ ਮਾਰੇ। ਭਾਈ ਬੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੱਖੀ ਨਾ ਲੜੀ ਕੌਤਕ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਬਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਹਾਂ ਹਾਂ ਬਤਨਾ ਰਹਿਪੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪ ਦੇਣਾ ਮੱਖੀ ਰਾਜਾ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਲੜਦੀ ਹੈ। ਬਤਨ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਸੁੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਭਾਈ

ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਇਹ ਸਭ ਖੇਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸ ਦੇਵੀਂ ਕਿ ਮੱਖੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਉਡਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਨਾਲ ਜੋ ਜੋ ਹੁਕਮ ਬਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਉਹ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਸਾਖੀ ਉਮਰੂ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜੱਟ ਉਮਰੂ ਜੁਆਲੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕੋਈ ਬਾਈ ਤੇਈ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ। ਉਮਰੂ ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਮਕਾਨ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਹਾਲੀ ਨੀਂਹ ਪੁੱਟਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੌਕੇ ਪਰ ਆ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਉਮਰੂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਮਕਾਨ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਮਕਾਨ ਨਾ ਪਾਈਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਉਮਰੂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹਟ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੇ ਫਿਰ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਕੰਧ ਆਦਮੀ ਦੇ ਗੱਲ ਗੱਲ ਤੱਕ ਚਲੀ ਗਈ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਮਕਾਨ ਪੈਂਦੇ ਵੱਲ ਆ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕੰਧ ਪਾਈ ਹੋਈ ਢੁਹਾ ਸੁੱਟੀ ਫਿਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਹੋ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਾਕਾ ਤੂੰ ਮਕਾਨ ਕੀ ਕਰਨੇ ਹਨ ਪਰ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਸੋ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਹੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਤਦੇ ਹੀ ਲਹਿਣੇ ਤੋਂ ਅੰਗਦ ਬਣਿਆ। ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਮਰੂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਰੋਹ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਫਿਰ ਮਹਾਰਾਜ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲੇ ਜਦੋਂ ਮਕਾਨ ਛੱਤ ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਮਰੂ ਨੂੰ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਮਰੂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੜਫ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਦੀ ਛੱਤ ਰਾਜਾ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਮਿੱਟੀ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਉਧਰ ਮਿੱਟੀ ਪੈ ਗਈ ਉਧਰ ਉਮਰੂ ਦੇ ਸਵਾਸ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਮਰੂ ਨੇ ਮਕਾਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਿਆ ਨਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਕਾਨ ਕਿਉਂ ਬੰਦ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਸਾਖੀ ਪਿੰਡ ਹੇੜੀਆਂ ਦੇ ਗੱਜੂ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਤੋਂ ਉਠਕੇ ਪਿੰਡ ਹੇੜੀਆਂ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਨਹਿਰ ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਜੂਹ ਦਾ ਨਾਂ ਲੋਕੀ ਰਾਮ ਬਣ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਘ ਨੰਬਰਦਾਰ ਦਾ ਨੌਕਰ ਗੱਜੂ ਨਾਮ ਦਾ ਜਾਤ ਦਾ ਅਦਰਮੀ ਹੱਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਗੱਜੂ ਨੇ ਹੱਲ ਖੜਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਗੱਜੂ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਗੱਜੂ ਹੱਲ ਛੱਡਕੇ ਪਿੰਡ ਚਲਿਆ ਜਾਹ। ਗੱਜੂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੋਏ ਹੱਲ ਨਾ ਛੱਡੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਗੱਜੂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਮਜਬੂਰ ਸੀ। ਗੁਲਾਮੀ ਕਦੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦਿੰਦੀ, ਗੁਲਾਮੀ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਛੱਡਦੀ ਹੈ। ਗੁਲਾਮੀ ਕਦੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਯੁਪਿਸ਼ਠਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਮਰਿਆ ਵਰਗਾ ਸੁਆਸ ਕੌਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਗੁਲਾਮ ਹੀ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਮਰਿਆ ਵਾਂਗ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਗੁਲਾਮ, ਦੂਜੀ ਔਰਤ, ਤੀਜਾ ਫਕੀਰ, ਚੌਥਾ ਗਰੀਬ ਚਾਰ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮਰਿਆ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੱਜੂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੇ ਹੱਲ ਫਿਰ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਰਿਲਾਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਸਿਆੜ ਹੋਰ ਵਾਹ ਸੱਕਿਆ ਅੱਖਾਂ ਥੀ ਦਿਸਣੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪਸ਼ੂਆ ਦੇ ਰੱਸੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਆਪ ਕਿਸੇ ਬਿਰਛ ਹੇਠ ਲੰਮਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਪਸ਼ੂ ਪਿੰਡ ਗਏ ਤਾਂ ਗੱਜੂ ਦੀ ਟੋਲ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਪਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੱਜੂ ਤਾਂ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਹੋ ਕੇ ਟਾਹਲੀ ਦੇ ਹੇਠ ਪਿਆ ਹੈ। ਗੱਜੂ ਦੇ ਭਾਈ ਭਰਾ ਸੁਣ ਕੇ ਭੱਜੇ ਆਏ ਜਾ ਕੇ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਗੱਜੂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕਹੇ ਹੋਏ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਏ। ਗੱਜੂ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਮੈਨੂੰ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੱਲ ਛੱਡਕੇ ਚਲਿਆ ਜਾਹ ਮੈਥੋਂ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਮੈਨੂੰ ਉਸੇ ਹੀ ਗਨੀ ਅਵਤਾਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਚਲੋ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਬਖਸ਼ਾ ਲਵਾਂਗਾ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਕਰਮਹੀਣ ਦੇ ਹਾਲ ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਿਤੇ ਕਰ ਦੇਣ। ਗੱਜੂ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਿੰਡ ਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜੇ ਤਾਂ ਗੱਜੂ ਬਹੁਤ ਵੈਰਾਗ ਮਈ ਹੋ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ। ਹੱਥ ਬੰਨ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੇਰਾ ਗਰੀਬ ਦਾ ਰੋਜੀ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰੋ। ਮੇਰਾ ਆਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮੂਰਖ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਿਆਮੇਰੀ ਭੁੱਲ ਮਾਫ ਕਰੋ ਜੀ। ਮੈਂ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਗਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੱਜੂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਆਪ ਜੀ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚੰਗਾ ਭਾਈ ਤੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣੀ ਗਈ ਹੈ ਆਪਣੀ ਰੋਜੀ ਕਮਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰ। ਚੰਗਾ ਭਾਈ ਤੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇਰੀ ਲਾਜ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਰੱਖ ਲਈ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਚਾਨਣ ਹੋ ਗਿਆ ਕੁਝ ਬੁੱਧ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਬਿਰਤੀ ਮਸਤ ਜਿਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਫਿਰ ਮਹਾਂਬਲੀ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸੱਚੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਾਣ ਵੱਟ ਵੱਟ ਕੇ ਆਪਣੀ ਉਪਜੀਵਕਾ ਚਲਾਈ ਗਿਆ ਮੁੜ ਘਰ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਵਛਲ ਕਰਕੇ ਅੰਤ ਪਰਮਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਹੇੜੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸੰਗਤ ਦੀ ਕਾਫੀ ਆਵਾਜਾਈ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਸੰਗਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮਾਨੋ ਮੂੰਹੋ ਮੰਗੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਇਕ ਸਿੱਖ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਡੱਬਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਿੱਖਾ ਚਲਿਆ ਚਲ ਡੱਬਾ ਤੇਰੇ ਘਰ ਭੇਜ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਉਸ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਘਰ ਵੱਲ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਇਕ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਦਾ ਬੰਦਾ ਪਿੰਡ ਹੇੜੀਆਂ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗੱਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਟਾਈਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆਕਰਮਾਂ ਡੱਬਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਹ ਘਾਹੀ ਘਾਹ ਖੇਤਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦੇ ਕੇ ਡੱਬਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਦੇਵੀਂ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿਹੇ ਜਿੰਮੀਦਾਰ ਮੱਕੀ ਗੁਡਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਇਕ ਖੇਤ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗੁੱਡਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਜਾਵੀਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਦੋ ਖੇਤ ਹੋਰ ਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਆਈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਡੱਬਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕੜਾਹ ਸਣੇ ਡੱਬਾ ਘਰ ਹੀ ਲੈ ਚੱਲੀਏ। ਜਦੋਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ ਉਸੇ ਹੀ ਟਾਈਮ ਇਕ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾਰ ਵਾਂਗ ਪਿਛਿਓਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਰਮਾ ਮੁੜ ਆਓ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਡੱਬਾ ਰੱਖ ਲਿਆ ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਸਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਸਾਖੀ ਕਾਲਾ ਨੂੰ ਵਿਰਾਟ ਰੂਪ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਰਾਤ ਸਾਂ ਸਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਫਸਲਾਂ ਸ਼ੁਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਆਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਤਾਰੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਝੋਕੇ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਮਹਾਂਬਲੀ ਸੁਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੜੀ ਡੂੰਘੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਤੱਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆ ਗਏ ਅੱਗੇ ਕਾਲਾ ਆਦਧਰਮੀ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਗਊਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕਲਾ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਕੰਨਾ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਪਈ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੁਹਣੇ ਮਾਹੀ ਦੀ ਹੈ, ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਵਿਚ ਜਾਨਵਰ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਵਿਚ ਹੀ ਜੰਗਲੀ ਮਾਰ ਖੋਰੇ ਜਾਨਵਰ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਮਾਨਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੀ ਉਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਹੋ ਕੇ ਦੇਖੋ ਬਹੁਤ ਰੌਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸਰੀਰ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਲੰਮਾ ਆਕਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿਰ ਤੇ ਦੀਵਾ ਜਗਦਾ ਸੀ ਇੱਕਲਾ ਡਰਦਾ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਭੱਜਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਵਿਚ ਬੋਲ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਖੜ੍ਹ ਜਾਵੇ ਖੈਰ ਇੱਕਲਾ ਬਾਹਰ ਖਵਕੇ ਸਾਰਾ ਕੌਤਕ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ। ਸਾਰੀ ਦੇਹ ਰੋਮ ਰੋਮ ਬਣ, ਪਰਬਤ ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜੇ ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਧ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਪੰਲਘ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਉਸ ਪੰਲਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਆਖ ਕੇ ਸੰਗਤਾ ਕੋਲੋਂ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕੋਈ ਗੁਪਤ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਪਤ ਹੀ ਮਸਲਾ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨਿਯਮ ਬਣਿਆ ਜਦੋਂ ਸਾਹਿਬ ਦਿਆਲ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਾਲਾ ਆਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਕਿਤੇ ਮੇਰੀ ਮਿਸਲ ਵੀ ਕੱਢੋ ਮੈਂ ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਗਊਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਕਾਲਾ ਤੂੰ ਕੁਝ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਸਰਦਾਈ ਵਿਚ ਕੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਲਾ ਸਰਦਾਈ ਬਹੁਤ ਪੀਂਦਾ ਸੀ ਘਿਓ ਸ਼ੇਰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸੇਰ ਬਾਦਾਮ ਇਕ ਵਾਰੀ ਰਗੜ ਕੇ ਪੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਾਲਾ ਚੰਗਾ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਸੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗਊਆਂ ਵਾਸਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚਰ੍ਹੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੱਠੇ ਇਕ ਭਰੀ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਗਊਆਂ ਰਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਾਂ ਉਹ ਗਊਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹੋਰ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਲਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਾਲੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਾਲੇ ਦੀ ਮਿਸਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਪਰ ਕਾਲਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚੋਂ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਡਰ ਗਿਆ ਕਹਿੰਦਾ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕੰਬ ਗਿਆ ਪਈ ਕੋਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਲ ਬਲਾ ਆ ਗਈ ਜੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਲ ਰੌਲੀ ਪਾਉਂਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਲੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਈ ਪਈ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗੀ ਮਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਭੱਜਕੇ ਰਸੋਈਖਾਨੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਪਛਤਾਉਣ ਲੱਗਾ ਪਰ ਵਕਤ ਲੰਘ ਗਿਆ ਵਕਤ ਲੰਘਿਆ ਫਿਰ ਨਾ ਹੱਥ ਆਇਆ ਕਈ ਸੂਰਮੇ ਵਕਤ ਨੂੰ ਭਾਲਦੇ ਸੀ। ਸ਼ਾਹ ਸ਼ਿਕੰਦਰ ਵਰਗੇ ਭਾਲਣ ਚਿ ਪਹਾੜਾਂ ਬਾਝ ਨਸੀਬੋ ਪੀ ਨਾ ਸਕਿਆ ਇਕ ਘੁਟ ਨੀਰ ਦਾ। ਕਾਲਾ ਵਿਚਾਰਾ ਵੀ ਮਰਨ ਤੋਂ ਡਰ ਗਿਆ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਉਠਕੇ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਕਾਲੇ ਦੀ ਰਾਤ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਸਾਖੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਤ ਦਾ ਜੱਟ ਸੀ ਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਪਾਲੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ। ਲੋਕੀ ਰੋਜ ਹੀ ਮਨ ਮੰਗੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਤੇ ਮੇਰਾ ਸਾਥੂ ਦਿਆਲ ਵਾਂਗ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਕਾਲੇ ਉੱਪਰ ਮੇਹਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਾਲਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਸੰਭਾਲ ਸਕਿਆ। ਜੇ ਕਦੀ ਮੇਰਾ ਵੀ ਐਸਾ ਕਰਮਾ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਆਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਦੀ ਮਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਾਂਗਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਐਸਾ ਆਇਆ ਪੁੰਨਿਆ ਦੀ ਰਾਤ ਚੰਦਰਮਾ ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸਾਵਣ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਬਾਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਰੰਗ ਬੰਰਗੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਪੌਣ ਰੁਮਕ ਰਹੀ ਸੀ ਆਕਾਸ਼ ਬੰਸਤ ਰੁੱਤ ਵਾਂਗ ਨਿਰਮਲ ਸੀ ਆਕਾਸ਼ੀ ਤਾਰੇ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਖੰਡਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਘਟ ਘਟ ਦੇ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਸਰਬ ਕਲਾ ਭਰਪੂਰ ਰੌਲੀ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਦੇ ਥਵੇ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਖੇਤੋ ਖੇਤੀ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ, ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੀ ਮਨ ਮੋਹਣ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀ ਪਈ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਝਟ ਪਟ ਉੱਠ ਕੇ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਕਾਲਾ ਵੀ ਗਊਆਂ ਕੋਲੋ ਉੱਠ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲ ਭੱਜਾ ਗਿਆ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਡੰਡਉਤ ਬੰਦਨਾ ਕੀਤੀ, ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਖੜੇ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਿਹੜੀ ਖੂਹੀ ਹੁਣ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਹੈ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਟਹਿਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਨਾਲੇ ਕਈ ਬਚਨ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਪਾਲਾ ਸਭ ਖੁਦਾ ਏ ਖੁਦਾ ਆਖੇ ਖੁਦਾ ਖੁਦਾ। ਐਸੇ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਪੰਜ ਸੱਤ ਕਦਮ ਖੂਹੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਕਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਪਾਲਾ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਕੀ ਦੇਖਣ ਇਕ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਸਰਪ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਟਹਿਲਦਾ ਫਿਰਦਾ ਜਿਧਰ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਾਣ ਉਪਰ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਾਲਾ ਤਾਂ ਚੁਪ ਚਾਪ ਦੇਖੀ ਗਿਆ ਪਾਲਾ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪਦੇ ਨਾਲਾ ਨਾਲ ਇਕ ਸਰਪ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਾਲੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਨਿਕਲੀ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਾਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗੱਲ ਨਾ ਲਾ ਲੈ ਬਹੁਤ ਓੱਚ ਘਰਾਣੇ ਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਫੁੱਹਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸਭ ਰੋਗ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵੀ ਕਿਹਾ ਪਰ ਪਾਲਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਹੁਕਮ ਹਇਆ ਪਾਲਾ ਚੁੱਕ ਲੈ ਜਦੋਂ ਪਾਲਾ ਨਾ ਚੁੱਕ ਸਕਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਚਲ ਮੇਰੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲਿਆ ਜਾਹ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਪਿਛੇ ਹਟ ਜਾ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਪਾਲੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਲਾ ਮਰਨੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚੋਂ ਫੇਲ ਹੋ ਗਿਆ ਫਿਰ ਰੋਵੇ ਪਰ ਫਿਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਇਕ ਪਲਕ ਵਿੱਚ ਸਰਪ ਕਿਧਰੇ ਛੁੱਪ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਮਰ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਜੀਂਦੇ ਹੋਈਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਪਾਲਾ ਬਹੁਤ ਪਛੁਤਾਇਆ। ਬੋਲੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਜੈ। ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਬੰਤੀ ਨਾਮ ਧਾਰਨ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਲੰਗਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿਮਡ ਦਰਵਾਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘਰ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਡਿਊਢੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ ਕਰਮੀ ਨੇ ਝਟਪਟ ਮੰਜੀ ਡਾਹੀ ਦਿਨ ਦਾ ਚੜ੍ਹਾਹ ਸੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਲੱਗਦਾ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਬੰਤੀ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਪਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਹਨ। ਬੰਤੀ ਦੀ ਨਣਦ ਬੰਤੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਹੋਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰੋਗੀ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਘਰੋਂ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅੱਗ ਮੈਂ ਵੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ੋ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ ਜਾਂ ਤੁਸੀ ਆਪ ਲੈ ਲਵੋ ਜਾਂ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਦਿਓ। ਗੁਰਬਖਸ਼ੋ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੀ ਲੜਕੀ ਹੋ ਗਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਬੰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੀ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਸੁੱਕ ਕੇ ਤਵੀਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਬੰਤੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵੱਲ ਚਲ ਪਈ। ਨਾਲ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਸੁੱਕੀ ਹੋਈ ਲੱਕੜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਬੋਲੇ ਮੈਂ ਹਕੀਮ ਹਾਂ ਲੈ ਜਾਵੋ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਹਕੀਮ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣਦੇ ਹਨ ਉਸੀ ਤਾਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਗੰਢ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਪੀਰ, ਵੈਦਾਂ ਦੇ ਵੈਦ, ਧੰਨਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋ ਜੀ। ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਬਚਾਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੰਤੀ ਬੋਲੇ ਜੀ ਹਾਂ ਬਚ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਇਹ ਤਾਂ ਕਈ ਕੋਰੀਆਂ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਫਿਰ ਦੂਜਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚੰਗਾ ਇਸਨੂੰ ਪਰਾਈ ਕਰ ਦੇਵੇ ਨਾਲੇ ਨਾਮ ਬਚਨ ਦੇਵੇ। ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਅੱਜੇ ਸਾਰੀ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਸ ਨਾਲ ਮੰਗ ਦੇਵਾਂ ਆਪੇ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਕਿਸ ਨਾਲ ਮੰਗ ਦੇਵਾਂ ਜੀ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਲਹਿੰਦੇ ਵੱਲ ਖੂਹ ਦੇਖ ਲਵੀਂ ਚੰਗਾ ਜਿਹਾ ਘਰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਰਾਈ ਕਰ ਦੇਵੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ੋ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸਮੁੰਦੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਸ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਕੁੜੀ ਦੀ ਆਤਮਾਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਈ ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਕੱਟ ਗਏ। ਕਾਇਆ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਰ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸਮੁੰਦੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਕੇ ਦਿਨ ਬ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਮੁਟਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰਿਸਤਾ ਪਿੰਡ ਮਤਫਲੂਏ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਮੁੰਦੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਵਾਲੇ ਸਭ ਇੰਗਲੈਂਡ ਹਨ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕੋਠੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਧੰਨ ਤੇਰੀ ਲੀਲਾ ਇਕ ਵਾਰੀ ਦੀ ਤੱਕਣੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁੱਕੇ ਬਾਗ ਹਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਤੇਰੀ ਲੀਲਾ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਦੂਜੀ ਸਾਖੀ ਬੰਤੀ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਬੰਤੀ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਇਕ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਕਾਲਵਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜ ਲੜਕੀਆਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆ 25 ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ ਮੁੜ ਫਿਰ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਮਨ ਵਿਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਹਉਕਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੀ ਹਸਤੀ ਉਪਰ ਵੀ ਮਾਣ ਸੀ। ਦਿਲ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਰਾਜਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਰ ਦੀ ਮੰਗਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗੀ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਭਾਗ ਜਰੂਰ ਲੱਗਣਗੇ ਘਰ ਪਈ ਉਸ ਮਹਾਂਬਲੀ ਕੋਲ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣੀ ਗਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਬੰਤੀ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਪਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਬਰਕਤਾਂ ਸਨ। ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਝਰਨਾਟਾਂ ਦੇ ਗਈ। ਇਕ ਝਲਕ ਵਾਂਗ ਝੋਲੀ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਵੀ ਦੇ ਗਈ। ਕੰਨ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਣ ਨਾਲ ਹੀ ਬੰਤੀ ਮੰਜੀ ਤੋਂ ਭੁੰਜੇ ਉਤਰਕੇ, ਗਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ, ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਖੜੀ ਹੋਈ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸਿੱਖਣੀ ਜਾਗਦੀ ਹੈਂ ਬੰਤੀ ਜੀ ਹਾਂ ਜਾਗਦੀ ਹਾਂ। ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇਧਰ ਆਉ। ਬੰਤੀ ਨੇ ਝਟਪਟ ਹੀ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਬੰਤੀ ਮੇਰੇ ਛਾਲੇ ਤੇ ਖਾਜ ਕਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਨਾ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਪਿੰਨੀ ਤੇ ਸਰਪ ਨੇ ਡੰਗ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬੰਤੀ ਕਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਿੰਨੀ ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਚਾਪੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਘਰ ਦੇ ਬੂਹੇ ਮੁਹਰੇ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਖੜੇ ਰਹੇ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸ਼ਾਝਾ ਖੂਹ ਸੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਖੂਹ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬੰਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਛਾਲੇ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮਾਲਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਤਾਂ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਬੰਤੀ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੈਬੀ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਾਂ ਹਾਂ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇਰੇ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਐਸੀ ਆਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਸੇਵਾ ਕਰਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਹਾਂ ਹਾਂ ਸਿੱਖਣੀ ਤੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਘਰ ਭੇਜ ਦੇਈਏ। ਬੰਤੀ ਬੋਲੀ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਚੰਗਾ ਇੱਕ ਪਾਠ ਗੁਰਮੇਜ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਕਰਵਾ ਦੇ ਉਸਦੀ ਰੂਹ ਐਵੇਂ ਹੀ ਫਿਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੰਤੀ ਪਰ ਪਾਠੀ ਨਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਾਠੀ ਗਰੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਵੇ ਚੰਗੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ। ਬੰਤੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਭਾਈ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਾਲੀ ਕਹਿ ਸੁਣਾਈ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਚੰਗੇ ਪਾਠੀ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਲੈ ਆਏ। ਸਾਧਾਰਨ ਪਾਠ ਕਰਵਾਇਆ। ਗੁਰਮੇਜ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੇ ਬੰਤੀ ਦੇ ਉਦਰ ਵਿਖੇ ਆਣ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ। ਨੌ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਿਨ ਲੜਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਰਾਤ ਕੋਈ ਚਾਰ ਕੁ ਦਾ ਟਾਈਮ ਸੀ ਬੰਤੀ ਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਬੰਤੀ ਕੁਝ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਬਚੇਗਾ। ਬੰਤੀ ਕਹਿੰਦੀ ਮੇਰੇ ਸਵਾਸ ਉੱਡ ਗਏ ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਫਿਰ ਵੀ ਖਤਰਾ ਹੀ ਹੈ। ਬੰਤੀ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਆਪ ਤੇਨ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡਾ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਹੈ ਮੇਹਰ ਕਰੋ ਜੀ ਮੇਰੀ ਬਰੀਬਣੀ ਤੇ ਤਰਸ ਕਰੋ ਜੀ। ਇਕ ਸ਼ਧਾਰਨ ਪਾਠ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਮਾਘ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਇਸਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਕਰਵਾ ਦਿਆ ਕਰੀ। ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਬਾਰਾਂ ਹੀ ਕਰਉਣੇ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਬਚੇਗਾ। ਬੰਤੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੀ ਨਾਮ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਰੱਖ ਦਿਉ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਦੇਵ ਨਾਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਐਸ ਵੇਲੇ ਲੜਕਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ। ਸ਼ਾਦੀ ਸੁਦਾ ਹੋ ਕੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸੁੱਖ

ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਸਾਖੀ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਘਰੋਂ ਉਠ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਰਪੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਚੁਬਾਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਸੰਗਤ ਤਾਕੀ ਵਿਚ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੂੰਹ ਮੰਗੀਆ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਬਾਰ ਜਿਲਾ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ ਚਕ ਪੰਜ ਸੌ ਬਾਟੂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ 1926 ਵਿਚ ਬਾਰ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਇਆ ਤੇ ਗੱਡੀ ਬੈਠਕੇ ਬੰਗੇ ਉਤਰਿਆ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੋਲ ਦੋ ਰੁਪਏ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਸਨ। ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਪੈਸੇ ਕੋਲ ਥੋੜੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਗੁਣਾਚੌਰ ਤੋਂ ਫੀਮ ਹੋ ਲੈ ਚਲਦੇ ਗੁਣਾਚੌਰ ਠੇਕਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆ ਕੇ ਪਤਾ ਕਰਨ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਰਪੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਜਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਕਾਇਲ ਪੀਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਸੀਬ ਹੋਏ। ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਨ ਬੈਰਾਗ ਨਾਲ ਧੋਤਾ ਗਿਆ। ਸੀਨਾ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਖੜੇ ਖੜੇ ਦੀ ਲਿਵ ਲੱਗ ਗਈ। ਅਨੋਖਾ ਜਿਹਾ ਸਰੂਰ ਆ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਮੱਲੇ ਜੋਰੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਬੈਠ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪੱਲਘ ਦੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਤੀਹ ਰੁਪਏ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਪਏ ਸਨ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਭਾਨਾ ਲੈ ਲਾ ਚੁੱਕ ਲੈ ਹਾਂ ਹਾਂ ਫੀਮ ਲੈਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਨੇ ਅੱਗੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਪਰ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਨਾ ਹੀ ਕਰੀ ਜਾਵੇ। ਆਖਰ ਜਦੋਂ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਭਾਨਾ ਸਭ ਲਕੀਰਾਂ ਨੱਕ ਨਾਲ ਕੱਢ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਝਟਪਟ ਢਿੱਡ ਭਾਰ ਲੰਮਾ ਪੈ ਕੇ ਸੱਤ ਲਕੀਰਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਉਠਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕੁਝਤਾ ਝਵਾਇਆ ਫਿਰ ਕੰਨ ਲੱਤਾਂ ਹੇਠ ਦੀ ਫੜਾਏ ਫਿਰ ਬੋਲੇ ਭਾਨ ਦੇਖੀ ਕਦੇ ਪੂਜਾ ਦਾ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਵੀ ਨਾ ਪੀਣਾ। ਬਹੁਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਇਕ ਪਿਛਲੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਭਾਨਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦਸਵੇਂ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਡੀ ਸਵਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਾਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾ ਵੀ ਦੱਸੇ ਸਨ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਭਾਨਾ ਪੰਜੇ ਸਿੱਖ ਸਨ ਰਾਹ ਵਿਚ ਇਕ ਕੋਹੜੀ ਪਿਆ ਸੀ ਸਾਡੀ ਸਵਾਰੀ ਦੇਖਦੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਮਨ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੇ ਮੇਰਾ ਕੋਹੜ ਹੱਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਸਵਾ ਮਣ ਘਿਓ ਲੈ ਕੇ ਅਵਾਗਾ। ਭਾਨਾ ਗੁਰੂ ਮੇਹਰਬਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਹੜੀ ਦਾ ਕੋਹੜ ਹੱਟ ਗਿਆ। ਸੱਤਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਘਿਓ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਜਦੋਂ ਕੁੱਪਾ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਜਾਉ ਇਸ ਘਿਓ ਨੂੰ ਪਹਾੜ ਦੀ ਠੇਰੀ ਵਿਚ ਦੱਬ ਆਉ ਖਾਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਾਂਗਰੀ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ ਜਾ ਕੇ ਦਬਿਆ ਨਾ ਤਾਂ ਘਰਾਂ ਵੱਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਖਾਧਾ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਕੋਹੜ ਚਲ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਏ ਸਭ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀ ਆਣ ਲੱਗੇ। ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਭੁੱਲਾਂ ਮੰਨੀਆ ਤਾਂ ਫਿਰ

ਬਚਗਏ। ਤੇ ਤਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਉ ਤੁਸੀ ਗਲਤੀ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਕੁਲ ਵਿਚ ਕਦੀ ਵੀ ਕੋਹੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਨਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਲੈਣ ਖਾਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਐਸੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਫੇਰ ਕਹਿੰਦੇ ਭਾਨਾ ਤੇਰੇ ਘਰ ਮਸੀਤ ਬਣਾ ਦੇਈਏ। ਭਾਨਾ ਜੀ ਮੈਂ ਕੌਣ ਘਰ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਮਰਜ਼ੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਘਰ ਬਾਰ ਸਭ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਜਾਹ ਭਾਨਾ ਉਸਤਰਾ ਲਿਆ ਅਸੀਂ ਸੁੰਨਤ ਕਰਾਉਣੀ ਹੈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾਈਏ। ਅੱਗੇ ਬਚਨ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਥਲੇ ਪੌੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਫਕੀਰ ਫੇਜ਼ ਖਾਂ ਨਾਮ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੜਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿ ਭਾਨਾ ਤੇਰੇ ਘਰ ਮਸੀਤ ਬਣਾ ਦੇਈਏ ਅਸੀਂ ਸੁੰਨੀ ਬਣ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਥਲੇ ਖੜਾ ਫੇਜ਼ ਬੋਲਿਆ ਜੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਕਿਉਂ ਐਸੇ ਚੋਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਾਂ ਸੌ ਸੌ ਕੋਹ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਫੇਜ਼ ਥਲੇ ਖੜਾ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਫੇਜ਼ ਚਲ ਭਾਨੇ ਨੂੰ ਦੋ ਝੋਟੇ ਗੁਣਾਚੌਰ ਤੋਂ ਫੜਾ ਕੇ ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਖੂਹਾਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦਾ ਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਚਲ ਭਾਨਾ ਤੈਨੂੰ ਪੰਜੇ ਖੂਹ ਦਿੱਤੇ ਚਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰੱਖਤ ਕੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਤੌਰਿਆ ਹੋਇਆ ਤੁਰ ਤਾਂ ਪਿਆ ਜਿਧਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲਾਇਆ ਸੀ ਉਧਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਚੱਲ ਵੜਿਆ। ਜਦੋਂ ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਦਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਗੁਣਾਚੌਰ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਨੂ ਫੜਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਦਰਿਆ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹੁਣੀ ਪਈ ਘਰੋਂ ਹੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਹੋਈ ਫਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਸਭ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿੰਡ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਕਈ ਹੱਲੇ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਬਾਲ ਬੱਚੇ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਸਭ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ 562 ਚੱਕ ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਗੁਦਾਮ ਸਾਂਭ ਕੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਗਦਰ ਮੱਚਦਾ ਮੱਚਦਾ ਮਚ ਹੀ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੱਤ ਘਰ ਸਨ 62 ਚੱਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ। ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਜਦੋਂ ਘੇਰਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਆਬੇ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਖੜਾ ਹੋ ਕੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਭੁੱਬਾਂ ਨਿਕਲ ਆਈਆਂ ਰੋਂਦੇ ਹੀ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਮਾਰੇ ਨਾਲ ਐਸਾ ਹੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਰੋਂਦਾ ਰੋਂਦਾ ਨਹਿਰ ਦੇ ਪੁੱਲ ਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸਾਖਸਾਤ ਹੋ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਟੇ ਚਾਦਰੇ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਭਾਨਾ ਗੱਡੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਸਭ ਰਾਜਾ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆ ਜਾਵੀਂ। ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਹਾਂ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਉਸਤੋਂ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਮਿਲਟਰੀ ਦਾ ਟੱਰਕ ਆਇਆ ਸਾਰਾ ਘਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲੁੱਦ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇ ਇਵੇਂ ਕੰਨ ਫੌਜੀ ਬੰਦੇ ਸੁੱਖ ਸਾਂਤੀ ਨਾਲ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਘਰ ਛੱਡ ਗਏ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਾਜ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਦੂਜੀ ਸਾਖੀ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਭਾਈ ਪਿੰਡ ਪੁੰਨੀਏ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਪੁੰਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਖੀਆਂ ਹੀ ਭੈਣਾ ਸਨ। ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹਰ ਕੌਰ, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿੱਖਣੀ ਦਾ ਨਾਂ ਗਾਬੋ ਸੀ। ਹਰ ਕੌਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਸਨ। ਗਾਬੋ ਦੇ ਬੱਚੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਬਾਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਆਏ, ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸਭ ਨੇ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਠਾਂ ਲਿਆ। ਗਾਬੋ ਦਾ ਸੱਤ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਹਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਹਰ ਕੌਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਗਾਬੋ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਗਾਬੋ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਾਬੋ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਦਿੱਤਾ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁੰਡਾ ਕਰਕੇ ਸਮਝੀ ਇਹੋ ਹੀ ਤੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਹਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਗਾਬੋ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਾ ਕੇ ਆਖਿਆ ਹਰੇ ਤੂੰ ਚੰਨਣ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਸਾਂਝੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਚੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਕੌਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਗਾਬੋ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਚੰਨਣ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਂਹਾਂ ਫੜਾ ਕੇ ਤੌਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੀ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ 562 ਚੱਕ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਬਾਰ ਦੁਸ਼ ਵਿਚ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਗਾਬੋ ਦੇ ਲੜਕੇ ਚੰਨਣ ਦੀ ਖੱਬੀ ਬਗਲ ਵਿਚ ਕਛਰਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਕੁਝ ਦਿਨ ਢਿੱਲਾ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗਾਬੋ ਦੇ ਬੱਚੇ ਬੱਚਦੇ ਨਹੀਂ ਚੰਨਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੱਚਣਾ। ਗਾਬੋ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹਰ ਕੌਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਦੇ ਕੇ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। ਖੁਦਾ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ ਹਰ ਕੌਰ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬੀਮਾਰ ਰਿਹਾ। ਕਲੇਰਾਂ ਵਰਗੇ ਭੁਤ ਗਿਰ ਵਰਗੇ ਚੰਗੇ ਜਾਦੂਗਰ ਵੀ ਜੋਰ ਲਾ ਹਟੇ। ਡਾਕਟਰ ਹਕੀਮ ਸਭ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗਏ। ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਚੱਕ 562 ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠਿਆ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਕੁਬਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੁੱਝ ਦੂਰ ਕਰੋ, ਕੋਹੜੀਆਂ ਦਾ ਕੋਹੜ ਦੂਰ ਕੀਤਾ। ਅਸਾਧ ਰੋਗੀ ਮਹਾਂ ਪਾਪੀ ਅਜਾਮਲ ਵਰਗੇ ਤਾਰੇ ਆਪ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਲੀਤਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਹੀ ਪੁਤਰ ਤੇਰੇ ਦਰੋਂ ਵਰੋਸਾਇਆ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਬੂਟਾ ਉਹ ਵੀ ਅੱਜ ਸੁੱਕ ਚਲਿਆ ਮੇਰੀ ਫਰਿਆਦ ਕਿਤੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸੁਣ ਜਿਵੇਂ ਮੋਹਣੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਰਾਵੀ ਫਰਿਆਦ ਸੁਣੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਸਦਨੇ ਦੀ ਰੱਖੀ। ਜਦੋਂ ਗਾਬੋ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਅੱਥਰੂਆਂ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੌਣ ਰਾਹੀਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾਰ ਵਾਂਗ ਮਜ਼ਾਰੇ ਬੈਠੇ ਅਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਕੰਨੀ ਪਈ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡੀ ਮਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਬੁਲਾਵੇ ਨਾ ਸਮੁੰਦਾ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰਿਆ ਦਾ ਭਾਨਾ ਖਾਨਦਾਨਾ ਵਾਲਾ ਦੋਵੇਂ ਪਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇ ਨਾ। ਅੱਖ ਮੀਟਣ ਤੇ ਉਘਾੜਨ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਰ ਦੇਸ਼ ਚੱਕ 562 ਮੰਜੀ ਤੇ ਪਏ ਅੱਧਮੋਏ ਮਰੀਜ਼ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਮੰਜੀ ਤੇ ਪਿਆ ਹਿੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ, ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਐਸੀ ਪਈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹਲੂਣਾ ਜਿਹਾ ਆਇਆ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰੀ ਪਿਆ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੁਬਕ ਕੇ ਝਟਪਟ ਉੱਠਿਆ ਕੰਨਾ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਪਈ ਹਾਂ ਹਾਂ ਕਾਕਾ ਤਕੜਾ ਹੋ ਬੱਸ ਇਕ ਵਾਰ ਐਨੀ ਹੋ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੇ

ਨਾਲ ਗੁਰਬਖਸ਼ੇ ਦੀ ਦੇਹ ਹਲਕੀ ਕੰਗਣ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ। ਰੋਗ ਥੀ ਰਹਿਤ ਸਰੀਰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰਬਖਸ਼ਾ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਏ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਬਸ ਗੁਰਬਖਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਝਾਕੀ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਸਾਖੀ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਗ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜੁਬਾਨੀ ਸੁਣਾਈ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਗ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਲ। ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਸਾਹ ਲੈ ਕੇ ਅੱਥਰੂਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਪੁਜਾਰੀ ਹਕੀਮਪੁਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਨਕਸਰ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਿਮਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸਰਦੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸੰਗਤ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰੋਂ ਘਰੋਂ ਵਰੋਸਾਕੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਬਰਕੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਸੂਰਜ ਛਿਪ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਭ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਕੁੰਡਾ ਲਾ ਦੇਹ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬੈਠੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਠਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਬੰਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਠਣ ਨਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲੱਗਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਜਦੋਂ ਇਕ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਚੱਲੀ ਗਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੂਹਾ ਖੋਲ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਬੈਠੇ ਬੰਦਿਆ ਨੇ ਉਠਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਇਤਨੇ ਬੰਦੇ ਇਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕੋਈ ਮੁੱਕਦਮਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਪੁਜਾਰੀ ਦਾ ਕੇਸ ਅਕਾਲੀਆ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਇੰਨਾ ਤਿੰਨਾ ਬੰਦਿਆ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਆਉ ਬਈ ਦਸੇ ਤੁਮਾਰਾ ਕਿਆ ਕਾਮ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਲੱਗਦੇ ਹੱਥ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਅਸੀਂ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਾਲਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੁਮਹਾਰੇ ਹੱਥ ਮੇਂ ਹਮਨੇ ਮੁੱਕਦਮਾ ਕਰ ਦੀਆ ਹੈ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ ਤੁਮਹਾਰਾ ਕਿਆ ਕਾਮ ਹੈ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਨਕ ਸਰ ਪਿਮਡ ਹਕੀਮਪੁਰੇ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਅਤੇ ਸੱਤਵੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ। ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਮੈਂ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਮੁੱਕਦਮਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਕਾਲੀਆ ਨੇ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਮੇਰਾ ਟੱਬਰ ਭੁੱਖਾ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੋਈ ਮੇਹਰ ਕਰੇ। ਇਹ ਕੇਸ ਮੇਰੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੂੰ ਤੇ ਉਹ ਹੀ ਜੋਤ ਹੈ ਤੇਰੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਸਭ ਕਲਮਾਂ ਵਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੂੰ ਤੇ ਜਨਕ ਰਾਜਾ ਅਵਤਾਰ ਹੈ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਸੱਚੀ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਢਿੱਡ ਵਜਾ ਕੇ ਰੋਇਆ। ਤੇਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੀ ਖਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤ ਆਜਜੀ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਤੁਸੀਂ ਅਦਬ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤੁਸੀਂ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੇ। ਸੰਨ 1927-28 ਵਿਚ ਸਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਸਭ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਖੋਹਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਉਹ ਜੋਤ ਹੋ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਹਾਲ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਭਾਉ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਾਂਗੇ। ਅਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫਿਰ ਬੋਲੇ ਚੰਗਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਕਦਮਾ ਤੁਮਹਾਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਸੇਵਾ ਕਰੇਗਾ ਹੱਕ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ ਕਹਿੰਦੇ ਬੋਲੀਆਂ ਸੁਣਾਓ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਡਰੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਾ ਡਰ ਨਾ ਹਾਂ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਪਾਉ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲੇ ਤੇ ਜੋਟੀਆਂ ਬੰਨ ਕੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਗ ਲੱਗਾ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ, ਪੂਰਨ ਦੀਆਂ। ਧਾਰਮਿਕ ਜਿਹੀਆਂ ਬੋਲੀਆ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਬਾਂਹ ਕੱਢ ਕੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਪਾਉ ਅੱਗੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੁਬਾਰਾ ਲੰਮੀ

ਗਲੀ ਆਉ ਮਿੱਤਰਾ। ਐਸੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਓਪ ਦੱਸ ਕੇ ਬੋਲੀਆਂ ਪੁਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਨਾਨਕਸਰ ਵਿਸਾਖੀ ਤੇ ਕਾਫੀ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁੰਡੇ ਜੋਟੀਆਂ ਬੰਨ ਬੰਨ ਕੇ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਪੁਆ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਮੁੱਕਦਮਾ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦਾ ਬਚਨ ਦੇ ਕੇ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੱਕਦਮਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਲੜਿਆ ਪਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਗ ਜਿੱਤਦਾ ਗਿਆ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਰਗਾਹੀ ਕਲਮਾਂ ਵਹਿ ਚੁਕੀਆਂ ਸਨ ਫਿਰ ਕੌਣ ਮੌੜ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਸਾਖੀ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉੱਠ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਛੱਪੜ ਜਿਹਾ ਸੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਮੰਜੀ ਡਾਹ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਸਿਆਲ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ ਸਰਦੀ ਦਾ ਬੜਾ ਜੌਰ ਸੀ, ਪੂਰਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਸਲਾਂ ਦਰਖਤਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਸੀ। ਹਵਾ ਧਰਤੀ ਪੱਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬੱਦਲ ਦਾ ਬੜਾ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਿਜਲੀ ਚਮਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਾਨਵਰ ਪਏ ਮਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੋਕੀ ਪਾਲੇ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਅੰਦਰ ਵੜ ਗਏ ਸਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਗਦੇ ਠੱਕੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਉਸ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਬਾਰਸ਼ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਹਰ ਹੀ ਵਗਦੇ ਤੁਫਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਨਾ ਉਠੇ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਸੰਗਤ ਭੈਅ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਪਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਪੈ ਰਹੀ ਬਾਰਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉਠਦੇ ਕੁਝ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਪਈ ਚਲੋ ਮੰਜਾ ਹੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੰਦਰ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਚਾਰ ਮੁੰਡੇ ਲਗਾ ਕੇ ਮੰਜਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਰਵਾ ਰਵੀ ਤੁਰ ਪਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਕੁ ਵਾਰੀ ਆਖਿਆ ਪੱਥਰ ਰਹਿਣ ਦਿਓ ਕਿਉਂ ਚੁੱਕੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੰਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸਤਰੀ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਮੁਹਰੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅੰਦਰ ਮੰਜਾ ਲੈ ਕੇ ਲੰਘਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਦਰਵਾਜਾ ਛੋਟਾ ਨਿਕਲਿਆ ਨਾਲ ਜਿਹੇ ਇਕ ਹੋਰ ਹਵੇਲੀ ਸੀ ਉਸ ਵੱਲ ਚਲ ਪਏ ਉਸ ਬਾੜੇ ਵਿਚ ਖੁੱਲਾ ਜਿਹਾ ਬਰਾਂਡਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬਰਾਂਡੇ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਗਏ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਚਲੋ ਮੁੜ ਥੰਮਣਾ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਚਲੋ। ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਉਸ ਦਰਵਾਜੇ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਗਏ ਉਹ ਹੀ ਬੂਟਾ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਜੇ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਫੁੱਟ ਛੋਟਾ ਸੀ ਫਿਰ ਦੋ ਫੁੱਟ ਖੁੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੰਜਾ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ ਧੰਨ ਧੰਨ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਐਸੇ ਹੀ ਕੌਤਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਦਿਆਲੂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਏ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਤੋਂ ਉਠਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਰਪੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮੂੰਹ ਮੰਗੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪਾ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਿਆਲੂ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦਿਆਲੂ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲਲਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਿਆਲੂ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸੋਅਖਾਨੇ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਏ। ਬੂਹੇ ਖੁੱਲੇ ਸਨ ਦਿਆਲੂ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਅੰਦਰ ਗਏ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖਣ ਦਿਆਲੂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਮਾਲਾ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਮੁੰਦਰੇ ਜਿਹੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਬੁੰਦੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਚੰਦਨ ਰਗੜ ਲਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਇਤਨਾ ਸ਼ੋਭਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਨੋ ਕੋਈ ਸੂਰਜਾ ਦਾ ਮੁੱਖੜੇ ਤੇ ਨੂਰ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਿਆਲੂ ਕਹਿੰਦਾ ਮੇਰਾ ਰੋਮ ਰੋਮ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜੁਮਾਲ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਨੰਦ ਆਇਆ। ਐਸਾ ਸ਼ਾਂਤ ਅਵਤਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਦਿਆਲੂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਐਸਾ ਸਰੂਰ ਆਇਆ ਅੱਖਾਂ ਦੇਖ ਦੇਖ ਰੱਜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਕ ਇਕ ਦੀਦ ਵਿਚ ਲੱਖ ਲੱਖ ਚਸਮਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਚਲੇ ਗਏ ਐਸਾ ਮਨ ਨੂੰ ਨਸਾ ਆਇਆ ਪਲਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭਲਿਦੀ ਐਸਾ ਨਸੇ ਦਾ ਰੰਗ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦਿਆਲੂ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਭਾਈ ਆਪਾਂ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਏ ਸਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖੇ ਸੀ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਹੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਦਿਆਲੂ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਰੂਪ ਡਿੱਠਾ ਫਿਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਡਿੱਠਾ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਲੰਕਾ ਵਿਚ ਹਨੂੰਮਾਨ ਜੀ ਨੂੰ ਰਾਮ ਲਛਮਣ ਸੀਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿਖਾਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਐਸੇ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਦਿਆਲੂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾ ਰੰਗ ਚਾੜਿਆ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਮਜੀਠੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਜੈ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਸਾਖੀ ਇਕ ਭਗਤ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਕਿਰਪੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਉਠਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਕਰਨਾਣੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਟਹਿਲਦੇ ਟਹਿਲਦੇ ਕਰਨਾਣੇ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਕੋਲ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਹੋਲਦਾਰ ਪਿੰਡ ਰਸੂਲਪੁਰ ਦਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਕ ਰਾਹੀ ਕਿਥੋਂ ਦਾ ਸੀ ਇਕ ਪੰਲਘ ਚੁੱਕੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘਦਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਰਾਜਾ ਵੱਲ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਦਾ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੇ ਚੰਗੀ ਕਰਦੈ ਤਾਂ ਪੰਲਘ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਰੱਖ ਕੇ ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ। ਉਹ ਪੰਲਘ ਰੱਖ ਨਾ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੰਲਘ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਵਾਸਤੇ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰਜ਼ਾਂ ਵੀ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਪਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਹਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਇਕ ਪਿੰਜਰ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਅਜਾਦ ਸ਼ੇਰ ਤੋਂ ਜੀਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹਮ ਤੇ ਹੈਵਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਦਾ ਚਿਰਾਗ ਬੁਝਾ ਕੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਰਾਤ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਲਿਆ ਛੱਡੀ। ‘ਤੂੰ ਸੁਣ ਯਾਰ ਹਮਾਰੇ ਇਕ ਬੇਨੰਤੀਆਂ’ ਉਸ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹੀ ਦਾ ਮਨ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕਿਆ। ਜਦੋਂ ਰਾਹੀ ਅੱਗੇ ਤੁਰਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਬੰਤ ਪੰਲਘ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਇਹ ਪੰਲਘ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਐਸਾ ਸਖਤ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਉਸ ਪੰਲਘ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਭੈ ਹੋ ਗਿਆ ਕੁਝ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਕਹੀ ਲੈ ਕੇ ਪਾਵੇ ਨੂੰ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਰਾਹੀ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪਿੰਡ ਕਰਨਾਣੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਲਘ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਪਾਵਾ ਕਹੀ ਨਾਲ ਪਾੜਿਆ ਤਾਂ ਸੱਚੀ ਹੀ ਚਾਰ ਇੰਚ ਲੰਮਾ ਸੁੰਡ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਕ ਦਮ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਸਾਡੀ ਪਰਖ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਰਾਹੀ ਬਹੁਤ ਡਰਿਆ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ ਤਰਲੇ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਾਪੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੋ ਜੀ ਮੈਂ ਮੂਰਖ ਆਪਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਅਣਜਾਣ ਆਪਦੀ ਰਮਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪੰਲਘ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਐਸੇ ਹੀ ਜੋ ਪੱਥਰਾਂ, ਜਲਾਂ, ਥਲਾਂ, ਅਕਾਸ਼ਾਂ, ਪਤਾਲਾਂ ਸਭ ਥਾਈ ਨਜ਼ਰ ਰਾਜਾ ਬਲੀ ਦੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਦੇ ਹੀ ਆਪ ਨੂੰ ਤਰਲੋਕੀ ਨਾਥ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਬਾਬੂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਹ ਬਾਬੂ ਪਿੰਡ ਭਰੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਬ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਨੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਸੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੰਗਰ ਮਜ਼ਾਰੇ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਚਾਲੂ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੇ ਕਦੀ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਤੋਟ ਵੀ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਛਕਾਉਣਾ ਆਪ ਕਈ ਵਾਰੀ ਭੁੱਖੇ ਹੀ ਰਹਿ ਲੈਣਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਸਰਦਾਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋਵਣ ਲੈ ਜਾਣੀ। ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ‘ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਹੋਵੇ ਨੇਹਿਕਾਮੀ, ਤਾ ਕੋ ਹੋਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੁਆਮੀ’ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੱਚੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ। ਇਸਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਆਉ ਬਾਬੂ ਤੈਨੂੰ ਅੱਜ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਦੇਈਏ। ‘ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਜੇ ਕੋ ਮਾਂਗੇ, ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੀ ਸੇਵਾ ਲਾਗੇ’ ਬਾਬੂ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੋਲੇ ਬਾਬੂ ਚਲ ਘਰ ਚਲਿਆ ਜਾਹ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਥਾਏਂ ਪਈ। ਚਲੋ ਤੁਮਹਾਰੇ ਸਭ ਕੰਮ ਹਮਨੇ ਕਰ ਦੀਏ ਹੈਂ। ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਧੂ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਹੋਇਆ। ਕੁਮਲਾਏਂ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਬਾਬੂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਬਾਬੂ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਮੈਂ ਆਪਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਬਿਨਾਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ‘ਇਕ ਘੜੀ ਨਾ ਮਿਲਤੇ ਤਾਂ ਕਲਜੁਗ ਹੋਤਾ’ ਆਖਾ ਜੀਵਾਂ ਬਿਸਰੇ ਮਰ ਜਾਉ’ ਮਿਹਰਵਾਨ ਜੀਉ ਮੈਥੋਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ੋ ਜੀ। ਸੱਚੇ ਪਿਤਾ ਜੀਉ ਮੇਰਾ ਆਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਖੋ। ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਬਾਬੂ ਘਰ ਚਲ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਬੂ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਰਾਹ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਐਸੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਕਲੇਜ਼ੇ ਵਿਚ ਧੁਹ ਪਈ, ਸੀਨਾ ਫਟਿਆ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਕਿਸੇ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਜੀ ਬਾਬੂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪਿਆ ਤੜਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬੈਰਾਗ ਵਿਚ ਅੱਥਰੂਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਕ ਸਿਰਪਾਉ ਲੈ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਬਾਬੂ ਡਿੱਗਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਉੱਥੇ ਚਲੇ ਗਏ ਬਾਬੂ ਨੂੰ ਆਪ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਪਗੜੀ ਬਖਸ਼ਿਸ ਕੀਤੀ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ। ਕੁਆੜ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਉ ਕਾਕਾ ਹੁਣ ਕੀ ਕਸਰ ਹੈ ਪਾਸ ਤੇ ਪੁਰ ਦਾ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਾਈਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿਰਪਾਉ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਬੂ ਘਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਬਾਬੂ ਦੀ ਦੇਹ ਛੁੱਟ ਗਈ। ਦੇਹ ਤਿਆਗ ਕੇ ਪਰਮਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਧੰਨ ਹੈ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਦਕਾ ਤੇਰੇ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਥੋੜੀ ਤੁਛ ਸੇਵਾ ਕਰਾ ਕੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆ ਬਾਬੂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਉਸ ਸਵੈਪਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਜਾ ਅਭੈਦ ਹੋਈ ਜਿਉਂ ਜਲ ਮੇਂ ਜਲ ਆਏ ਖਟਾਨਾ ਤਹਿ ਜੋਤੀ ਸੰਗ ਜੋਤ ਸਮਾਨਾ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਪੂਰਨ ਦਾਸ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਪੂਰਨ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਬਿਲਗਾ ਦਾ ਜੱਟ ਸੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਬਿੰਸਬਰ ਦਾਸ ਪਿੰਡ ਕੱਟਾ ਵਾਲੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਇਆ। ਬਿੰਸਬਰ ਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੰਤ ਸੀ। ਪੂਰਨ ਬਿੰਸਬਰ ਦਾਸ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਵਣ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਇੱਕਲਾ ਹੀ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇ। ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੂਸਾਪੁਰੀਆਂ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਕਈ ਰਸੋਈਏ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਕ ਦਿਨ ਪੂਰਨ ਦਾਸ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਪੂਰਨ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਇਆ ਆਉਂਦੇ ਨੂੰ ਹੀ ਹੁਕਮ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਚਲੋ ਰਸੋਈਏ, ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰ। ਰਸੋਈ ਖਾਨੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਲਜਾਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਖੂਹੀ ਵਿਚੋਂ ਭਰ ਕੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੰਜ ਡੋਲ ਸਿਰ ਵਿਚ ਪੁਆ ਲਏ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇਰੇ ਜਿੰਮੇ ਲਾਈ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਮੰਹਤ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਮੰਹਤੀ ਤੇਰੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਜਾਣਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ। ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਸਮਝਕੇ ਕੰਮ ਕਰੀ ਆਈ ਚਜ਼ਿ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਮਡ ਕੇ ਛਕਣੀ ਲੜ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਬੰਨਣਾ, ਕਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਸੀਲ, ਸੰਜਮ ਰੱਖਣਾ। ਕਾਮ, ਕਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਦਮਨ ਕਰਨਾ ਜੱਤ ਸੱਤ ਰੱਖਣਾ ਨੌ ਦਰਵਾਜੇ ਕੁ ਰੋਕ ਕੇ ਸਾਧਕ ਦੱਸਵੇਂ ਹੇ ਕਾਮਲ ਕਦਮ ਟਿਕਾਉ। ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਕੰਨ ਫੜਾਏ ਖਬਰਦਾਰ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਲੜ ਨਹੀਂ ਬੰਨਣਾ। ਐਸੀ ਚਾਲੀ ਪੁਰ ਚਲੇਂਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਹਰ ਵਕਤ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਸੀਸਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਰ ਤੇਰੇ ਤੋਟ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ ਐਸੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਰਕੇ ਲੰਗਰ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਪਿੱਛੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਕਰਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰਿਆ ਕਰਮੀ ਚਲ ਲੰਗਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਲਾਲਾ ਕੋਲੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰਨ ਨੂੰ ਦੇ ਆਉ। ਪੂਰਨ ਦਾਸ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਦੋ ਰੁਪਏ ਮੰਹਤ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਮੂਸਾਪੁਰੀਏ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪੱਗ ਦੇ ਲੜ ਬੰਨ੍ਹ ਲਏ। ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੂਰਨ ਨੂੰ ਇਉਂ ਆਖਿਆ ਕਿਤੋਂ ਖਰਚ ਲਵੀਂ ਕੋਲ ਹੀ ਰੱਖ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਪੂਰਨ ਦਾਸ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਘੱਟ ਘੱਟ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਪੂਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੈਂ ਲੜ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੰਨਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਦੇਖ ਤਾਂ ਪੱਗ ਲੜ ਦੇ ਰੁਪਏ ਬੰਨੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪੂਰਨ ਨੇ ਇੱਕਲੇ ਇੱਕਲੇ ਬੰਨੇ ਹੋਏ ਸਨ ਦੋਵੇਂ ਹੋ ਰਲਾ ਲਏ ਭਾਈ ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਹਦਾਇਤ ਕਰਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਮੰਹਤ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਸਮਝ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਓਂਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਮਸਾਣੀ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਮਸਾਣੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਸੀ। ਗਰੀਬੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਭਗਤ ਸੁਦਾਮੇ ਵਾਂਗ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀ ਜਾ ਲੱਗਾ ਉਸ ਅਲਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਰੋਜ਼ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਭਾਈ ਚੱਲ ਨੱਠ ਚਲ ਕਿਸੇ ਟਾਪੂ ਚਲੇ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਰੇਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜਹਾਜ਼ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਬੱਸ ਦਰਗਾਹੀ ਹੁਕਮ ਸੀ ਪੱਕੀਆਂ ਮੁਹਰਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਾਂਦੇ ਦੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਦੀ ਮਾਇਆ ਹੱਥ ਲੱਗ ਗਈ। ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦਾ ਭਾਈ ਮਰ ਗਿਆ। ਮਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਰਾ ਧਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਬੂ ਆ ਗਿਆ। ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਾਇਆ ਬਚੀ ਕਈ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬਣ ਕੇ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਕ ਦੋ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਵੀ ਸਨ। ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਤੋਂ ਮਾਇਆ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਚਲ ਪਿਆ। ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਭਾਈ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਆਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਹੋਈ ਭਾਈ ਤੇਰੇ ਜੁੱਮੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਡਿਉਟੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੱਸ ਇੰਨੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨਾਲ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਇੰਡੀਆ ਆ ਗਿਆ ਆ ਕੇ ਸੋਹਣਦੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸਵਾ ਮਣ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਰਸਦ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪਾਉਣੀ ਗੁਣਾਚੌਰ ਵਾਲੇ ਮੋਹਣ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੁਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਦਿਆਲੂ ਰੋਜ਼ ਵਹਿੰਗੀ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਖੁਹ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ 15 ਫੁਟ ਚੌੜਾਈ ਸੰਨ 1934 ਵਿਚ ਲੁਆਇਆ। ਲੰਗਰ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕੜਾਹੇ ਬਣੇ ਕੇ ਵਰਤਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਖੂਹ ਵਿਚ 18 ਹੱਥ ਪਾਣੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਡਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਠਾਰਾਂ ਹੱਥ ਖੁਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੂਹ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਸ ਕਰ ਦਈਏ ਜੇ ਆਪਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਇਸ ਖੁਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਲਾਲੇ ਆਲ ਮਤਲਬ ਤਿੰਗੜਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਾਰਾ ਇਕ ਹੀ ਬਹੁਤ ਭਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਆਪ ਜੀ ਦੁ ਪਰਗਟ ਹੋਣਗੇ। ਤਿੰਗੜਾ ਤਾਈਂ ਇਕੋ ਹੀ ਤਲ ਮੇਲੇ ਦਾ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਸਵਾ ਮਣ ਲੂਣ ਸਾਡੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਆਟਾ ਤਪਚੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁੰਨ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਲਮਗਰ ਚੱਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਡਬੋਲੀਆਂ ਪਿੰਡ ਮਸਾਣੀ ਵਾਲਾ, ਛੱਜੂ ਉਮਰੂ ਔਜਲੀਆ ਵਾਲਾ ਫਿਰ ਲੱਕ ਬੰਨ ਕੇ ਖੂਹ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ, ਤੇਈ ਹੱਥ ਪਾਣੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਖੂਹ ਫੇਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਖੂਹ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਦੂਰੋਂ ਦਰੋਂ ਇਨਾਮੀ ਬਲਦਾ ਦੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਆਈਆਂ। ਇਕ ਜੋੜੀ ਗੋਸਲਾਂ ਦੀ ਗਾਵੋਂ ਰੰਗ ਦੇ ਬਲਦ ਸਨ, ਇਕ ਜੋੜੀ ਬੰਗਿਆ ਤੋਂ ਜਿਸਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪੀਲਾ ਬਲਦ ਬਹੁਤ ਭਾਰਾ ਤੇ ਤਕੜਾ, ਚਾਰੇ ਲੜੀਆਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕਲਾ ਹੀ ਚੜਸ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਜੋੜੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਤਿੰਨ ਜੋੜੀਆਂ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਝੰਡੀ ਕੱਢ ਸਨ। ਚਾੜਸੀ ਮਾਧੋ ਸਿੰਘ, ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਕੂਕਾ ਸਿੰਘ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਇਹ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਝੰਡੀ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ ਚੜਸ ਫੜਨ ਵਿਚ। ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਨੰਬਰ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਦੱਸ ਕੁ ਸਾਲ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਕੁਝ ਘਰ ਵਿਚ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਭਾਈ ਸਾਰੀ ਮਾਇਆ ਐਵੀਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਭਰਜਾਈ ਦੇ ਜਿਆਦਾ ਕਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕੁਝ ਮਨ ਵਿਚ ਮਾਣ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਚੜਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਧਨ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਮਨ ਵਿਚ ਹੰਕਾਰ ਆਇਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਲੱਛਮੀ ਦਾ ਘਰ ਵਿਚ ਵਾਸਾ ਸੀ ਮਾਣ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੱਛਮੀ ਘਰੋਂ ਬਿਸਤਰਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ ਗੱਡੀਆਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਸਭ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਚਲੇ ਗਈਆਂ। ਦੁਕਾਨਾਂ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਸਭ ਨਿਲਾਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਦੀਵਾ ਗੁਲ ਹੋ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋ ਗਈ। ‘ਖਿੰਨ ਮੈਂ ਰਾਉ ਰੰਕ ਕਰ ਡਾਰੇ’ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਚਾਬੀਆਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਆਪਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਖਜਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ ਐਵੀਂ ਕਿਸੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਂਰਥੀ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਰੂਪ ਦਿਖਾਕੇ ਜੰਗ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦਰਗਾਹੋਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਇਆ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਮਾਇਆ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਜੰਮਣਾ ਮਰਨਾ ਮਾਣ ਵਡਿਆਈ ਇਹ ਸਭ ਨਿੰਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਾਣ ਹੋਇਆ ਫਿਰ ਉਹੀ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਰਾ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਕੁੱਬਾ ਹੋਇਆ ਫਿਰਨ ਲੱਗਾ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਝਿੰਗੜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਕਦਮੇ ਦੇ ਪਰਥਾਏ ਚੱਲੀ

ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਮੋਤੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਇਹ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਖਿਲਾਫ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਸਨੇ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਉ ਬਾਗ ਵਿਚੋਂ ਫਲਾਹੀ ਦੀਆਂ ਲੱਕੜਾਂ ਵੱਢਕੇ ਲੈ ਆਉ। ਇਸਦੇ ਨੌਕਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਅੰਦਰੋਂ ਲੱਕੜੀਆਂ ਵੱਢਣ ਜਾ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਭਾਈ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਈ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਲੱਕੜੀਆਂ ਵੱਢਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਸਾਈ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੌਕਰ ਲੱਕੜੀਆਂ ਵੱਢ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਈ ਭਾਈ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਭਾਈ ਜੀ ਸੱਡੇ ਜਿਉਂਦਿਆ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਛਿੰਗ ਸਾਰਖੀ ਨਹੀਂ ਵੱਢ ਸਕਦਾ। ਟਕੂਏ ਲੈ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਕਤਕ ਕੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਪਏ। ਨੌਕਰ ਲੱਕੜੀਆਂ ਵੱਢ ਕੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਨੱਠ ਗਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁਝ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬੰਦਿਆ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤ ਕਰਕੇ 72 ਬੰਦਿਆ ਦੇ ਦਸਖਤ ਕਰਾਕੇ ਜੰਲਪਰ ਮੁੱਕਦਮਾ ਜਾ ਕੀਤਾ ਪਈ ਇਹ ਸਾਡੀ ਜਗਾਹ ਹੈ ਇਸਦੇ ਸਾਡਾ ਹੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਲਕੀਅਤ ਸਾਡੀ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਕਦਮੇ ਦੇ ਮੁਖਤਿਆਰੇ ਆਸ ਸਨ। ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਗ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲ ਸੀ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਇਸਦਾ ਸਕਾ ਚਾਚਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਦਾ ਮੁਹਰੀ ਸੀ। ਇਕ ਸਾਲ ਕੇਸ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਅਖੀਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਕਾ ਦੇਖਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਮੁਕਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜੱਜ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਮੌਕਾ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਘੋੜੀ ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਜੱਜ ਨੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਿਧਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਮੌਕੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦੋਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲਿਖ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਉਸਨੇ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ। ਜੰਲਪਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਕਦਮੇ ਦਾ ਫੇਸਲਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹੈਂਡ ਗਰੰਥੀ ਭਾਈ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮੁੱਕਦਮਾ ਜਾ ਕੀਤਾ ਪਈ ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਧੂਆਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਧੂਆ ਕੋਲੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੰਨ 1929 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੇਸ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਲ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਖਰਚ ਸਾਰਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਈ ਨੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਇਸੇ ਮੁੱਕਦਮੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸੰਨ 1931 ਵਿਚ ਜਿਸਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਮਾਈ ਨੰਦੀ ਇਕ ਦਿਨ ਲਾਹੌਰੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੋਈ ਨਕੋਦਰ ਵੱਲ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਆਈ। ਨੰਦੀ ਦੇ ਗੱਲ ਚੁੰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਕੁਝ ਨਕਦ ਪੈਸੇ ਵੀ ਸੀ। ਤਲਵਣ ਦੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੰਦੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਗੰਨੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਗਏ। ਬੇਟ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਪੀਰਾ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ। ਨੰਦੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਧਰਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਅੱਖਾਂ ਥੀਂ ਅੱਥਰੂ ਕੇਰੇ ਇਕ ਸਕਿੰਟ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾਰ ਵਾਂਗ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਝਲਕ ਪਈ। ਕੰਨਾ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਨੰਦੀ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹਾਂ। ਬੱਸ ਉਹ ਤਿੰਨੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਖੜ੍ਹੇ ਹੀ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤਾਂ ਬਣ ਗਏ। ਕੋਈ ਮੁੰਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਰੱਤ ਨਾ ਰਹੀ ਪੀਲੇ ਫੱਟਕ ਹੋ ਗਏ।

ਲੱਤਾਂ ਬਿੜਕਣ ਲੱਗ ਪਈਆ, ਦੇਹ ਦਾ ਵੀ ਭਾਰ ਨਾ ਝੱਲਣ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ ਹੋਈ ਨੰਦੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਆਖਕੇ ਮੱਥੇ ਟੇਕਣ ਲੱਗੇ ਮਾਫੀ ਮੰਗਕੇ ਆਪਦੇ ਪਿੰਡ ਤਲਵਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਤਾਂਗੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਨੰਦੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਗਿਆ। ਨੰਦੀ ਰਾਜਾ ਰਾਜਾ ਕਰਦੀ ਘਰ ਆਈ ਮੁੱਕਦਮਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਗਰਹਿਣੀ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਲੱਗ ਗਈ ਛੇ ਸਾਲ ਬੀਮਾਰ ਰਿਹਾ। ਦੁਆਈਆ ਬੂਟੀਆ ਬਥੇਰੀਆ ਕੀਤੀਆ ਕੋਈ ਅਰਾਮ ਨਾ ਆਇਓ। ਇਕ ਦਿਨ ਬੰਗਿਆ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਸ੍ਰੀ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਗਿਆ ਕਹਿੰਦਾ ਚੱਲ ਪੁੱਤਰੀ ਅੱਜ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾਦੇ ਜਾਂਦੇ ਕਰ ਹੀ ਜਾਈਏ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਦਿਨ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹੈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਮਰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਜਗਤੂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਤੈਨੂੰ ਤੂੰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਲਿੱਸਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈਂ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੈਰਾਗ ਫੁੱਟ ਪਿਆ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੋਲ 35 ਰੁਪਏ ਸੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਨਿਆਣਿਆ ਨੂੰ ਪੰਗਤ ਲੁਆ ਕੇ ਦੁਆ ਦਿੱਤੇ। ਇਕ ਉੱਜਲ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਬੇਰਾਂ ਦਾ ਤਾਕੀ ਰਾਹ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਲੜਕੀ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛਕਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ। ਬੱਸ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਅਰਾਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਆਟੇ ਦੀਆ ਬੁਰੀਆਂ ਹੀ ਪਤਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਜੀਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਬਾਕੀ ਇਸਦੇ ਭਰਾ ਵੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਏ ਵਾਲੇ ਰਾਗੀ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਿੰਡ ਰਹਿਏ ਤੋਂ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਿਆਹੁਣ ਆਏ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਾਰੀ ਜੰਵ ਦੇ ਬੰਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਿਸਤਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਵਾਰੇ ਵਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਜੇਬ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਸ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਦਾਸ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ੀ ਮੁੱਠੀ ਚਾਪੀ ਕਰਵਾਈ। ਬੈਠਿਆ ਬੈਠਿਆ ਕਿ ਪੀਤੇ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਪੇਸੀਆ ਗੁੜ ਦੀਆ ਅੱਗੇ ਧਰ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਗੁੜ ਦੀਆ ਢੇਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਈਆਂ। ਇਕ ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਖਾਢੇ ਕਾਂਦੇ ਨੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਗੁੜ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਗੁੜ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਖੁਆਇਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਬੁੱਤ ਦਾ ਲਿਭਤਿਆ ਹੋਇਆ ਗੁੜ ਸਾਰਾ ਦਾਸ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇਹ ਵੀ ਛਕ ਲੈ ਮੈਂ ਕੁਝ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਖਾਧਾ ਕਾਫੀ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਾਫੀ ਗੁੜ ਖਿਲਾਇਆ। ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਲੇ ਜੂਠੇ ਗੁੜ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਫਰਤ ਆਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਢੇਲੀਆਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆ। ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਾਕਿਆ ਛੱਕ ਲੈ ਸਾਰਾ ਹੀ ਛੱਕ ਲੈ ਪਰ ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਕਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਬਖਸ਼ੇ। ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਗੀ ਜੱਥਾ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਚਲੇ ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਏ ਹੋਏ ਹਾਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਆਈਏ। ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਮੈਨਾਬਾਦ ਦਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਭਾਈ ਸਿੱਖੇ ਮੈਂ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਮੰਜੇ ਉੱਪਰ ਬੈਠੇ ਹੋਵਣਗੇ ਅਸੀਂ ਭੁੰਜੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਾਂਗੇ ਇਸ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਦੀ ਤੋਹੀਨ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜੱਥਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਭਾਈ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਸੁਣਕੇ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਿਲ ਡਰ ਗਿਆ ਆਖਿਆ ਚਲੋ ਭਾਈ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਮੈਂ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਕਰਕੇ ਨਾ ਹਟੇ। ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਤੁਰ ਪਏ ਨੀਲੇ ਜੁਲਾਹਾ ਜਿਸਨੂੰ ਕੁਝ ਥੋੜਾ ਦਿੱਸਦਾ ਸੀ ਇਹ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਭਾਈ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਮੈਨੂੰ ਜੋੜੀ ਚੁਕਾ ਕੇ ਨਾਲ ਲੈ ਚਲੋ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਰਾਜਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤਾਂ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ। ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਤੁਖਾਣਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਉਠਕੇ ਕਰਤਾਰੀ ਝੀਰੀ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਰਾਗੀ ਜੱਥਾ ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤੇ ਜਦੋਂ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਗਲੀ ਵਿਚ ਗਏ ਨਿਆਸਰੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ ਜਦੋਂ ਮਨ ਨੀਵਾ ਹੋਇਆ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਰਹਿਏ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਮਿਲਖੀ ਰਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋੜ ਕੇ ਲੈ ਆਉ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਠੇ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਰਤਾਰੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਰਤਾਰੀ ਭੁੰਜੇ ਚੁਥਈ ਵਿਛਾਉ। ਚੁਥਈ ਵਿਛਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਰਾਗੀ ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਮੈਨ ਬਾਦੀਏ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਾਕਾ ਹੁਣ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਤੋਹੀਨ। ਭਾਈ ਸਿੱਖਾ ਜਦੋਂ ਭੁੰਜੇ ਪਾਠ ਖੋਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲੋਕੀ ਕੋਠਿਆ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਦਰਬਾਰ ਗਲੀਆ ਵਿਚ ਲਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹੋ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਮੈਨਾ ਬਾਦੀਆ ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੂਰਤ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ। ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਜੀ ਮੈਂ ਅਨਜਾਣ ਕੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਆਪ ਦੀ ਗਤੀ ਆਪ ਹੀ ਬਾਣੀ ਰਚਣਹਾਰ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਬਾਣੀ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਹਾਰੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਾਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਚੁਟਕੀਆਂ ਵਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਲੇ ਟਹਿਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਜਦੋਂ ਅਖੀਰਲੀ

ਤੁਕ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬੋਲੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਹੋਰ ਸੁਣਾਉਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚਲਦੇ ਚਲਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਗਏ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੱਗ ਗਈ ਚਲੋ ਭਾਗ ਜਾਵੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਇਸੇ ਹੀ ਘਰ ਰਹੇ ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਜੱਥੇ ਨਾਲ ਆਇਆ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਬੈਠੇ ਬੰਦਿਆ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਕੇ ਡਿਉਢੀ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਲਾ ਦਿਓ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਦੋ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਬੁਹਾ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨੁਕਸ ਸੀ। ਸਿਰ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਮਨ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦਾ 'ਬਿਨ ਬੋਲਿਆਂ ਸਭ ਕਿਛੁ ਜਾਣਦਾ ਕਿਸ ਅੱਗੇ ਕੀਜੈ ਅਰਦਾਸਿ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਮਦਰਲੋ ਫੁਰਨੇ ਨੂੰ ਬੁੱਝਕੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੱਗ ਲੁਹਾ ਕੇ ਕੇਸ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਸਿਟਾਏ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਿੱਖਾ ਕਦੇ ਬਾਹਰ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕੇਸ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਫਿਰ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਬੀਮਾਰੀ ਉਸੇ ਹੀ ਪਲ ਵਿਚ ਦਫੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਮਿਹਰ ਭਰੀਆ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਸੀ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਤੁਰ ਕੇ ਕੌਂਡਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਇਕ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਥਾਣੇਦਾਰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਰਾਪੁਰ ਗੁੱਜਰਵਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡਾ ਦਾ ਸੀ। ਘਰ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ 500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੁੱਖਣਾ ਸੁੱਖੀ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਸੁਣੀ ਗਈ ਪੁੱਤਰ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸੁੱਖੀ ਹੋਈ ਸੁੱਖਣਾ ਦਾ 500 ਰੁਪਿਆ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਮਹਾਂਬਲੀ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਪੀਰ ਕੁਤਬਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆਣ ਪਹੁੰਚਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਫੱਗੂ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਸ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ 500 ਰੁਪਿਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਲਾਮ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਇੰਨੇ ਬਰਕਤੀ ਸਨ ਮੁੱਠਾ ਭਰ ਭਰ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਸਾਰਾ ਹੀ ਧਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਵਸਤਰ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ ਉਹ ਵੀ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਕਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਸੱਤ ਦਿਨ ਅੰਦਰ ਰਹੇ। ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਕੀ ਰਾਹੀ ਸੰਗਤ ਭੇਟਾ ਅੰਦਰ ਸਿੱਟੀ ਗਈ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪਦਾਰਥ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਦਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਦੇ ਘਰ ਭਿਜਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਬਾਈ ਪਰਾਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲੱਡੂ, ਪੇੜੇ, ਪਤਾਸੇ, ਫਲ, ਰੁਪਏ, ਪੈਸੇ ਸਨ। ਐਨਾ ਪਦਾਰਥ ਹਰ ਰੋਜ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੜਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਇਕ ਘਿਉ ਦੀ ਚਾਟੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਲਿਆਇਆ। ਇਕ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਇਆ ਉਹ ਘਿਉ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਚਾਟੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਘਿਉ ਦੇਖ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਦੇ ਘਰ ਨਾ ਗਿਆ ਇਕ ਕੁੱਬਿਆਂ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਬਾਲਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਆ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਹਜ਼ੂਰ ਮੈਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਆਇਆਂ ਹਾਂ। ਮੁੰਡਾ ਕੁਝ ਬੋਲਿਆ ਅਮਤਰਜਾਮੀ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਰਤਾਰਾ ਦੇਖ ਤਾਂ ਕੁਬਿਆ ਦੀ ਬਾਲਣ ਵਾਲੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੈ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਐਨਾ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਮੁੰਡਾ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬੇਨਤੀਆ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਲੁਕੀ ਹੋਈ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਘਿਉ ਦੀ ਚਾਟੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਆਉ। ਚਾਟੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਕੇ ਆਇਆ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ ਲਿਖਣ ਯੋਗ ਗੰਠਿਥ ਜਿਆਦਾ ਵੱਧਣ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਸੰਕੋਚ ਨਾਲ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਰਸੂਲਪੁਰੀਏ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਰਸੂਲਪੁਰੀਏ ਜਾਤ ਜੱਟ ਇਹ ਸੰਨ 1927 ਵਿਚ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਪੰਜ ਸਾਲ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਇਕ ਦਿਨ ਨਾਬ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ। ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹਜ਼ਾਰਾ ਤੇਰਾ ਨਾ ਅਸੀਂ ਫੌਜ ਵਿਚੋਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਜਾ। ਇਤਨਾ ਬੋਲ ਆਖਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਕਿਧਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਲਿਸ਼ਕਾਰੇ ਵਾਂਗ ਝਲਕ ਦੇ ਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ। ਕੋਈ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਰੰਗ ਦੇ ਗਏ ਉਹ ਗੈਬੀ ਝਲਕ ਸੀ ਮਨ ਵਿਚ ਸਰੂਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਹੁਣ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਬੇਮੁਕਾਜ਼ਗੀ ਨੇ ਅੰਦਰ ਤੇਰੇ ਆਣ ਲਾ ਦਿਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਤੀਰ ਵੱਜਿਆ ਹੁਣ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਝੂਠੇ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਾਗਾ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਏ ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਰਿਹਾ ਡਿਉਚੀ ਤੇ ਨਾ ਗਿਆ। ਪੇਸ਼ੀ ਹੋਈ ਨਾ ਕਿਤਿਉਂ ਵੀ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਸਦਾ ਲਈ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਵੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤਮਾਚੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮੇ ਉਹ ਗਈਆ। ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਬਣਨ ਲੱਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਚੱਲੀ ਸੀ। ਭਾਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਧਰ ਚੰਗਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲੱਗਾ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਤਿੰਨਾ ਚੌਂਹ ਬੰਦਿਆ ਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਣੀ ਸਾਹਿਬ ਗਏ। ਨਾਮਧਾਰੀਆ ਦਾ ਡੇਰਾ ਜਾ ਦੇਖਿਆ ਆਪਦੇ ਚਿਤੋਂ ਦੇਖਣ ਗਏ ਕੀ ਮਾਹੌਲ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭੇਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਿਆਸਾਂ ਗਏ। ਫਿਰ ਇਸੇ ਹੀ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਆਏ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਇਹ ਤਿੰਨ ਬੰਦੇ ਬੰਗਿਆ ਤੋਂ ਗੱਡੀ ਉਤਰਕੇ ਸਿੱਧੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆਏ। ਅੱਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਰਪੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਸੰਗਤ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਭੀੜ ਸੰਗਤ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ। ਹਜ਼ਾਰਾ ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੀਰਾ ਸਿੱਖ ਹੈਂ ਨੱਥੂ ਫੱਤੂ ਦਿਆਂ ਕਿਧਰੋਂ ਆਇਆ ਹੈਂ। ਨੱਥੂ ਫੱਤੂ ਇਸਦੇ ਵਡਾਰੂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਆਉਂਦੇ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਡਾਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਏ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਸਾਰੀ ਪਾਣ ਉਤਰ ਗਈ ਜਿਹੜੀ ਸਾਧੂਆ ਤੋਂ ਖਿਲਾਫ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਬੁੱਤ ਢਹਿ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਫੌਜ ਵਿਚੋਂ ਤੈਨੂੰ ਕੌਣ ਲਿਆਇਆ ਹੈ ਕਦੇ ਬਿਆਸਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਖਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈਂ ਕਦੇ ਭੇਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਖਾਂ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਤੈਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇਂਗਾ। ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਾਫੀ ਢਿੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਨਾਲ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਥੀਂ ਦਿਸਣੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਾਮਸਰ ਟੋਭੇ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਿਆ ਨਾਲ ਦੇ ਬੰਦਿਆ ਨੇ ਫੜਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ। ਹਸਪਤਾਲ ਗਏ ਕਾਫੀ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਮੋਗੇ ਤੱਕ ਇਲਾਜ ਕਰਾਇਆ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਨਾ ਬਣਿਆ ਫਿਰ ਮਜ਼ਾਰੇ ਠੱਕਰਾਂ ਖਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਮੁੜ ਕੇ ਆਇਆ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਕੀਤਾ। ਪਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਆਪ ਜੀ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪੁਛਦਾ ਪੁਛਦਾ ਜਿਸ ਜਗਾਹ ਪੀਰਾਂ ਦਾ ਪੀਰ ਬੈਠਾ ਸੀ ਛਿਣ ਮੇਂ ਕਰੋੜ 20 ਲੱਖ ਨਰਕ ਥੀ ਜੀਵ ਕੱਢਣਹਾਰੇ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿੱਗਿਆ। ਆਪਜੀ ਮਿਰਚਾ ਦੀ ਕਿਆਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈਂ ਆਪਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ੋ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਹਰਬਾਨ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਮਿਰਚਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਕਾਕਾ ਜਾਉ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾਕੇ ਘਿਉ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮਿਰਚਾਂ ਰਗੜ ਕੇ ਦੋ ਸਲਾਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਲਈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੱਸੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਰਚਾਂ ਰਗੜ ਕੇ ਘਿਉ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦੋ ਦੋ ਸਲਾਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈਆਂ ਬੱਸ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਚਸਮੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਫਿਰ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਹ ਭਾਈ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਸਾਧੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਕਰਨਾਏ ਮੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜਗਾਹ ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਐਸੇ ਹੀ ਇਕ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾ ਤੋਂ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਲੱਗਾ। ਐਸਾ ਡੋਲੇ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਪਿਆ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਅੱਖ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੋ ਮਹਾਂ ਕੌਰ ਨਾਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮਹਾਂਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੀ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅੱਖ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਦੂਜੀ ਅੱਖ ਮਰ ਜਾਣ ਦਾ ਵੀ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਸੇ ਹੀ ਘਰੋਂ ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਕੋਲੋਂ ਸੂਰਮੇ ਦੀ ਸਲਾਈ ਲੈ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈ। ਇਕ ਸਲਾਈ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਅੱਖ ਠੀਕ ਬਣ ਗਈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਹੀ ਦਾਨ ਕਰਵਾਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਕਟਾਂ ਤੋਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਕ ਮਾਈ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਈ। ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਤੋਂ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦੀ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਝਿੰਗੜਾਂ ਵਾਲਾ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਇਆ। ਉਸ ਰੋਗੀ ਪਤੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਲੈ ਇਸ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਘਰ ਲੈ ਜਾਉ ਤੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉ ਤੇਰਾ ਪਤੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਾਂਹ ਫੜਕੇ ਲੈ ਜਾਉ ਉਹ ਔਰਤ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨ ਤੋਂ ਸੰਗੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਸੰਗੀਦਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਕੇ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉ। ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਹ ਬੀਮਾਰ ਬੰਦਾ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਐਸੇ ਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਦੌਲੇ ਦੀ ਕਰਮੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਰਮੀ ਵੀਹ ਦਿਨ ਲਾਲਾ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਿਲਾਓ। ਕਰਮੀ ਕਹਿੰਦੀ ਜੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਵੋਗੇ ਉਸਨੂੰ ਪਿਲਾ ਦਿਆ ਕਰਾਂਗੀ। ਜਿਸ ਘਰ ਆਪ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਇਕ ਥਾਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਥਾਂ ਆਮ ਸੰਗਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦੁੱਧ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਭੁੰਜੇ ਹੀ ਡੁਲਾ ਦਿੰਦੇ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉੱਥੇ ਦੁੱਧ ਪੁਆਈ ਜਾਣ ਦੁੱਧ ਦੀ ਧਾਰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਵਗਦੀ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਥਾਂ ਦੁੱਧ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਵੀਹਵੇਂ ਦਿਨ ਦਾ ਕਰਮੀ ਦੁੱਧ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਹਾਂ ਮਾਈ ਭੁੰਜੇ ਦੁੱਧ ਕਿਉਂ ਡੋਲ੍ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਪਿਛਲੀ ਕੋਠੜੀ ਬੈਠੇ ਬੋਲੇ ਕਰਮੀਏ ਇਹ ਬੁੱਢੀ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਾਰਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਕੰਮ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੱਤ ਦਿਨ ਦੁੱਧ ਹੋਰ ਪਾਓ ਕਰਮੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਲ ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੇ ਸੰਕਟ ਸੀ ਵੀਹ ਦਿਨ ਦੁੱਧ ਪੁਆ ਕੇ ਉਹ ਅਲਾਮਤ ਦਫੇ ਕੀਤੀ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਦਿਵਾਨ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰੀਏ ਨੂੰ ਪੁਰੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾਸ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਰੋਮ ਰੋਮ ਨੂਰ ਦੀਆਂ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਇਤਨਾ ਰੰਗ ਸੀ ਕਿਤਾਬ ਝੱਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ। ਕੋਟਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਸੀ। ਚੌਧਵੀਂ ਦੇ ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਸੀਤਲਤਾ ਬਖਸ਼ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦਿਵਾਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਤੋਂ ਮਿਸਤਰੀ ਤਰਖਾਣ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਇਆ। ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਦੀ ਕੁਲ ਵਿਚ ਸਮਝ ਕੇ ਮਿਹਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤੱਕ ਕੇ ਬੋਲੇ ਦਿਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦਰਗਾਹ ਦੇਖੀ ਹੈ ਕਦੀ ਦਰਗਾਹ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਦਿਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਦਰਗਾਹ ਤੱਕ ਕਿਥੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਆਪਦੀ ਮਿਹਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੂਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਿਹਰ ਕਰੇ ਗਰੀਬ ਦਾ ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕਰੇ ਜੀ। ਦਿਵਾਨ ਸਿੰਘ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪੰਝੂੜੇ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲ ਗਈਆਂ। ਦਿਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਿੰਨੋਂ ਲੋਕ ਨਜ਼ਰੀ ਆਵਣ ਲੱਗੇ ਸਭ ਪੁਰੀਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਉਸ ਗੂਬੀ ਮਹਿਲਾ ਦੀ ਜਾਕੀ ਵੀ ਪਈ ਗੈਬੀ ਮਹਿਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਰੂਪ ਦੀ ਝਲਕ ਐਸੀ ਦੇਖੀ, “ਕੈਸੀ ਦਿਆ ਮੈਂ ਨਿਸਾਨੀ ਹੈ ਨਾਹੀ ਵਿਚ ਦੋ ਜਹਾਨੀ, ਐਸੀ ਸੂਰਤ ਲਾਸਾਨੀ, ਦੇਖ ਹੋਏ ਵਣਜਾਰੇ ਹਾਂ” ਉਸ ਹੁਸਨ ਦੇ ਜਖੀਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਜਿਸਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਜੀਅ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾ, ਦੀਪਾ, ਲੋਅਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਟਾਂ ਬਿਜਲੀਆਂ ਵਰਗੇ ਚਮਕੀਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਥੀ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਦਿਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲੂਣਾ ਜਿਹਾ ਆਇਆ ਅੱਖ ਖੁੱਲੀ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖੇ ਘਬਰਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੈਟਾਂ ਹੈ। ਕਾਇਆ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਰ ਹੋ ਗਈ ਸਾਰੇ ਦੇਖੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਅੱਖਾਂ ਮੁਹਰੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੇਰੇ ਜੇਰੀ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸਤੇ ਮੈਲੇ ਮੈਲੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀਤਾ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਭ ਭੁੱਲ ਗਏ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਦਾ ਪਿਆਰ ਸਭ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਗੂੜ੍ਹਾ ਪਿਆਰ ਇਸਦਾ ਨਸ਼ਾ ਦਿਨ ਬ ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ। ਨਾਨਕ ਦਿਨ ਦਿਨ ਦੂਣਾ ਹੋਤ’ ਇਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਨਦੀਆਂ ਨਾਲੇ ਚੀਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸੂਲੀਆ ਤੇ ਝੁਟੇ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਪੁੱਠੀਆ ਖੁੱਲਾਂ ਲੁਹਾਈਆ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਚਰਖੜੀਆ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਰੰਗਣ ਨਾਲ ਉਬਲਦੀਆਂ ਦੇਗਾਂ ਵਿਚ ਚੌਂਕੜੇ ਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਧਾਰ ਸੀਸ ਤੇ ਆਏ ਚਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਰੰਗਣ ਨਾਲ ਦੱਸ ਦੱਸ ਕੇ ਬੰਦ ਕਟਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਘੜੇ ਤੇ ਤਾਰੀਆਂ ਝਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸੇ ਹੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸੱਸੀ ਵਰਗੀਆਂ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਵਿਚ ਸੜ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਹੀਰ ਵਰਗੀਆਂ ਨਾਜਕ ਸੂਰਤਾ ਛਮਕਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਖਾਦੀਆਂ ਸਨ। ਐਸਾ ਰੰਗ ਭਾਈ ਦਿਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਦਿਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਚਿੰਤੀ ਕੋਲੋਂ ਬਾਹਰਲਾ ਜਮਦਰਾ ਲੁਆ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਡੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੰਦਰਾ ਖੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਿੰਤੀ ਨੇ ਜੰਦਰਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੰਗਤ ਬੂਹੇ ਮੁਹਰੇ ਸਲਾਮ ਕਰਕੇ ਮੁੜਦੀ ਗਈ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਦੋ ਸਿੱਖ ਖਾਨਖਾਨਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਏ ਤਾਲਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਦੇਖ ਕੇ ਚਿੰਤੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜੰਦਰਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉ। ਚਿੰਤੀ ਕਹਿੰਦੀ ਜੀ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੰਦਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਦੋਵੇ ਖਾਨਖਾਨਾ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਮਾਈ ਨਾਲ ਲੜ ਪਏ ਕਹਿੰਦੇ ਤੁਸੀਂ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਮਜ਼ਾਜ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਚਿੰਤੀ ਨੇ ਜੰਦਰਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਅੰਦਰ ਦੇਕਣ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ। ਇਹ ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਭੈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੀਤਾ। ਚਿੰਤੀ ਡਰਦੀ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਜਮਦਰਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੌਤਕ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ। ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਗਣੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਪਿੰਡ ਜਲਾਹ ਅਜਰੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਦੌਲਤ ਤਾਂ ਬੜੀ ਸੀ ਪਰ ਔਲਾਦ ਦਾ ਹੀ ਘਾਟਾ ਸੀ। ਘਰ ਦਾ ਭਾਗ ਮੁਰਝਾਏ ਹੋਏ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਕਈ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਪਰ ਖੈਰ ਕਿਤਿਉਂ ਨਾ ਪਈ। ਇਸ ਸੱਖਣੀ ਜੋੜੀ ਨੇ ਚੇਲਿਆ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਬੂਹਾ ਛੱਡਕੇ ਇਸ ਰਾਜਾ ਬਲੀ ਦਾ ਬੂਹਾ ਆਣ ਮੱਲਿਆ। ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਅਰਜ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਇਕ ਦਿਨ ਗਣੇਸ਼ੇ ਨੇ ਸਵਾ ਪੰਜ ਰੁਪਿਆ ਦਾ ਕੜਾਹ ਸੁੱਖਿਆ। ਰਾਜਾ ਦੇ ਘਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਹਰ ਹੋ ਗਈ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜੱਦ ਹਰੀ ਹੋਈ ਨੌ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਬਾਲਕ ਜਨਮਿਆ। ਸੁੱਲਖਣੀ ਵਾਂਗ ਝੋਲੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਹੋਏ ਪਹਿਲੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਤੇ ਸੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪੰਜ ਰੁਪਿਆ ਦਾ ਕਰਾ ਕੇ ਦੋਵੇ ਜਣੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰਾਤਰੇ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਆ ਕੇ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪਤੀ। ਜੁਆਲੀ ਪਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਪਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਜੁਆਲੀ ਨੂੰ ਬੋਲੇ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਕਰਾਤਰੇ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਪਿਆ ਹੈ ਦੇਣੀਆਂ ਸੁੱਖਾਂ ਤੇ ਪੀਣੀਆਂ ਸ਼ਰਾਬਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਾਫੀ ਗੁੱਸੇ ਹੋਏ ਜੁਆਲੀ ਬਹੁਤ ਡਰੀ ਗੱਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਈ ਰੋਣ ਲੱਗੀ, ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗੀ। ਡਰਦੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸੀ ਪਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਰਸਨਾ ਥੀ ਕੁਝ ਨਿਕਲ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਰਸਨਾ ਥੀ ਕੁਝ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਉਸੇ ਟਾਈਮ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਇਸ ਹੀ ਡਰ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਹਾਕਮ ਲੋਕ ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆਲਮ ਲੋਕ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਭੈ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦੀ ਪਈ ਕੋਈ ਬਦਲ ਕਰ ਜਾਵੇ। ਆਪਨੇ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਹੈ 'ਸਾਧ ਸਤੀ ਸੂਰਮਾ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ ਕਿਹੋ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਖ ਦਸਤੁਰ ਲੋਕੀ ਹੋਵਣ ਨਾ ਸੰਗ ਜੀ ਜਦੋਂ ਮਾਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਰੀ ਤਾਂ ਪੁਚਕਾਰ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਚਲ ਕੁੱਤਿਆ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਭਾਗ ਚਲ ਤੇਰਾ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਗਣੇਸ਼ਾ ਫਿਰ ਸੁੱਚਮ ਨਾਲ ਦੇਗ ਵੰਡਣ ਰਾਜਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਗਿਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਸਾਖੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਸ਼ਿਮਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਰਾਜਗਿਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਤੇਸੀ ਮਾਰੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੱਥੇ ਤੇ ਜਖ਼ਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਾਫੀ ਝਗੜਾ ਵਧ ਗਿਆ ਕੁਝ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਦਰਦਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਕਾਫੀ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸੁੱਖਿਆ ਸੀ। ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਯੂਫ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਮੁੱਕਦਮੇ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੀਮਾਰ ਹੋਣ ਤੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਹਕੀਮ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਜਿਆਦਾ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੰਮ ਚੱਡਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਚੇਤਾ ਭੁੱਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਫੀ ਦੌੜ ਬੱਜ ਕੀਤੀ ਚਲ ਹਕੀਮ ਲਿਆਈਏ ਪਰ ਅਰਾਮ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਤਕਲੀਫ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਅਖੀਰ ਜੋ ਕਸਰ ਸੀ ਉਹ ਮੂੰਹ ਚੜਕੇ ਬੋਲੀ ਰਾਜਾ ਬਲੀ ਦਾ ਪੰਜਾ ਰੁਪਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਸੁੱਖਿਆ ਸੀ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਦੇਗ ਨਹੀਂ ਕਤੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਝਟਪਟ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੇਗ ਬਣਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਤੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਹੋਸ਼ ਆਈ। ਦੇਗ ਲੈ ਕੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸੁੱਖ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਪਿੱਛੋਂ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਉਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਾਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਵਰਤਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਗੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਵਰਤਾਵਾਂਗੇ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਾਏ ਨੇ ਦੇਗ ਵਰਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਦੇਗ ਬਿਨਾਂ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਵਰਤਾਈ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਚੇਲਾ ਲਿਆਣਾ ਤਾਂ ਜਿਆਦਾ ਤਕਲੀਫ ਹੋਵੇ ਫਿਰ ਰਾਜਾ ਬਲੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲਈ। ਭੁੱਲ ਦੀ ਮਾਫੀ ਮੰਗੀ ਗੱਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਸੁੱਚਮ ਨਾਲ ਫਿਰ ਦੇਗ ਬਣਾ ਕੇ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬੈਠੇ ਸਨ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਪਰਾਤ ਮੁਹਰੇ ਧਰ ਕੇ ਗੱਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਦੇ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੋ ਮੈਂ ਮੁਰਖ ਕੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਆਪਦੀ ਗਤੀ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕੂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾ ਦੇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਤੇਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਲਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਉਸੇ ਹੀ ਟਾਈਮ ਦਰਗਾਹੀ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ। ਰੋਜਾਨਾ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਖੂਹੀ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਬਾਹਰਲੀ ਕਸਰ ਸੀ ਸਰੀਰ ਸੁੱਕਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਘਰ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪਣਾ ਘਰ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੁਬਾ ਦਾ ਟਾਈਮ ਸੀ ਸਰਦੀ ਬਹੁ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੁਲਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਾਕਾ ਚਲ ਮੰਗੂ ਦੀ ਚੱਪੜੀ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਗੁਲਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਮੰਗੂ ਦੀ ਛੱਪੜੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਕਣਕ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਛੱਪੜੀ ਸੀ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਕੇਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਬਸਤਰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਬਲ ਬਲ ਕਰਦੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਖੇਤੋਂ ਖੇਤੀ ਤਰੇਲ ਵਿਚ ਹੀ ਛੱਪੜੀ ਤੇ ਆਣ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਗੁਲਜ਼ਾਰੇ ਨੇ ਝਟਪਟ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਚਰਨ ਗਾਰੇ ਨਾਲ ਲਿਬੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਤਾ ਚਰਨ ਧੋ ਦੇਵਾਂ ਉਸੇ ਹੀ ਵਕਤ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਚੰਗਾ ਕਾਕਾ ਸਾਡੇ ਪੂਰ ਧੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਛੱਪੜੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਬੈਠ ਗਏ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਬੱਸ ਕਰ ਕਾਕਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ। ਚਲ ਤੇਰੇ ਘਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਹੁਰਿਆ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਆਇਆ ਲੋਕੀ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਸਰਿਆਲੇ ਤੋਂ ਲਾਗੀ ਪਤਾਸੇ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਲੜਕਾ ਜਨਮਿਆ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੁੱਟ ਬਦਲੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰੋਗੀਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਸਾਖੀ ਮੰਗੂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਮੰਗੂ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਮੰਗੂ ਨੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਪਿੰਡ ਇੰਗੜੀ ਮੰਗੂ ਨੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਲਾਲਾ ਜੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਚਰਨ ਪਾਉਣੇ। ਲਾਲਾ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਮੰਗੂ ਤੇਰੇ ਘਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਲੀ ਭੇਜਾਂਗੇ ਥੋੜਾ ਹੀ ਟਾਈਮ ਹੈ ਤੇਰੀਆਂ ਇੱਕੀ ਕੁੱਲਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਮਹਾਂਬਲੀ ਪੀਰਾਂ ਦਾ ਪੀਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੰਨ 1978 ਵਿਚ ਸੰਤ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਇੰਗੜੀ ਗਏ ਤਾਂ ਮੰਗੂ ਦਾ ਪੁਤਰ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਸੁਜੋਂ ਤੋਂ 1913 ਵਿਚ ਮੁੜ ਇੰਗੜੀ ਗਏ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾਰੇ 1916 ਨੂੰ ਆ ਗਏ। ਉੱਥੇ ਰਸੋਅ ਖਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਬਾਬੇ ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਲਾਗਰੀ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੇਵਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪਦਾ ਘਰ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਕਰਾਮਾਤੀ ਚੋਜ ਸੁਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਮੰਗੂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪੋਤਿਆਂ ਨੇ ਮਹਾਂਬਲੀ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੇਖੇ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਨੱਥੂ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਖੇਤ ਲੈ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣ ਤੇ ਉਹ ਹੀ ਖੇਤ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਏ। ਇਕ ਦਿਨ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਨੱਥੂ ਚੇਲਿਆਂ ਵਾਲਾ ਥਾਂ ਵੀ ਮੁੱਲ ਲੈ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜਗਾਹ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੱਚਮੁਚ ਹੀ ਮੁੱਲ ਲੈ ਲਈ। ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨੂੰਹ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਸੰਤੀ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਈ ਜੱਸੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਪ ਪ ਹਰਤਾ ਕਰਤਾ ਹੋ, ਸੰਤੀ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅਰਾਮ ਕਰੋ ਜੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੋਲੇ ਜੱਸੀ ਇਸਦੀ ਅਉਧ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਉਮਰ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਵਾਸਾਂ ਦੀ ਰਾਸ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜੱਸੀ ਨੇ ਫਿਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਆਪ ਦੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋ ਹੁਕਮ ਆਪਦਾ ਹੀ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਜੱਸੀ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੰਨਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਖਦੀ ਹੈਂ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਬਦਲੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਈਏ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੱਸੀ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਮੇਰਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਇਸਦਾ ਵਾਲ ਵਿੰਗਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਝਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਤੁਸੀਂ ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਦਿਓ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਜੱਸੀ ਮਰਾਤਰੇ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਜੱਸੀ ਜੀ ਕੋਈ ਆਵੇਗੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਕਰੇਗੀ। ਸੰਤੀ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਇਕ ਦਾ ਨਾਂ ਦੁੱਮਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ(ਬੋਲੇ ਜੱਸੀ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ਜਾਂ ਸੌਂਕਣ ਦੇ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਤੇ ਐਸਾ ਹੋ ਹੋਇਆ। ਨਸੀਬ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਜਾਂ ਮੇਰੀ ਸੌਂਕਣ ਦੇ ਹੈ ਇੰਨਾ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਸੀਬੋ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਈ ਸੌਂਕਣ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਪਾਈ। ਦੁੱਮਣ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਸੀਬੋ ਆਣ ਮਿਲਿਆ। ਸੰਤੀ ਰਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸਰੀਰ ਖਪਦਾ ਖਪਦਾ ਖੱਪ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਿਨ ਸੰਤੀ ਦੇ ਸਵਾਸ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਸਰੀਰ ਠੰਡਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਸੰਤੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਗਈ। ਘਰ ਵਿਚ ਰੋਣ ਪਿੱਟਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ। ਲੋਕੀ ਇੱਕਠੇ ਹੋਏ ਸੰਤੀ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਇਸਨਾਨ ਕਰਾਕੇ ਸੀੜ੍ਹੀ ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਇਸਨੂੰ ਕੀਲਣ ਵਾਸਤੇ। ਚੇਲਾ ਸਰੋਂ ਮੰਗਾ ਕੇ ਜਾਦੂ ਪੜ੍ਹਣ ਲੱਗਾ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋਠੇ ਉੱਪਰ ਦੀ ਰਾਜੂ ਲੰਬੜ ਦੇ ਕੋਠੇ ਉੱਪਰ ਆ ਕੇ ਬੋਲੇ ਕੌਣ ਹੈ ਚੇਲਾ, ਇਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ। ਸਾਡੇ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਦੀ ਰਹੀ ਜੱਸੀ ਇਹ ਕੀਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ। ਇਸਦੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਜਿਸਕੇ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਇਸ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਦਰਸਨ ਕੀਤਾ ਸਭ ਪਾਰਗੁਮੀ ਹੋਏ। ਜਦੋਂ ਸੰਤੀ ਦੇ ਦੂਜਾ ਬੱਚਾ ਚੈਨ ਜਨਮਿਆ ਜਜੀਣੀ ਦਾਈ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਪੁੱਛਿਆ ਮਾਈ ਕੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜੀਣੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਲੜਕੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਬੋਲੇ ਜੀਣੀ ਕਿਉਂ ਝੂਠ ਬੋਲਦੀ ਹੈਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਮੁੰਡਾ ਕਰਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਮੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰ ਜਿਸਦੀ ਪਿਮਡ ਕਰਨਾਣੇ ਖਾਨਗਾਹ ਹੈ। ਚੈਨ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਸੁੰਨਤ ਹੈ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਚਚੈਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਜੱਸੀ ਦੀ ਪੁਤਰੀ ਬੀਬੀ ਕਰਮੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਈ। ਮਹਾਰਾਜਪਿੰਡ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਇਕ ਵਾੜੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕਰਮੀ ਨੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਅੱਗੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਰਮੀ ਜਲਦੀ ਚਲ ਇਕ ਸਫੇਦ ਰੰਗ ਦਾ ਲੱਠੇ ਦਾ ਚਾਦਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਰਮੀ ਨੱਠ ਚੱਲ ਜੱਸੀ ਕਿਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨਾ ਕਰ ਜਾਵੇ। ਹਾਂ ਹਾਂ ਟਾਈਮ ਤੇ ਆ ਹੀ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ

ਚਾਦਰਾ ਜੱਸੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਪਾ ਦੇਵੀਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਕਰਮੀ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਨੱਠੀ। ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਰਮਜ਼ ਸੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਰਮੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਘਰ ਪੈਰ ਪਾਇਆ ਜੱਸੀ ਚੁੱਲੇ ਮੂਹਰੇ ਤੋਂ ਉੱਠਕੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਈ। ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਪੁੱਤਰੀ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਠੰਡਾ ਪੈਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਇਨਾ ਹੀ ਬੋਲ ਆਖਿਆ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਰਾਜਾ ਕਰਦੀ ਲੁੜਕ ਗਈ। ਕਰਮੀ ਨੇ ਝਟ ਜੱਫੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਪੱਟ ਤੇ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਮਾਈ ਜੱਸੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਉਡਾਰੀ ਲਾ ਗਈ। ਆਕਰ ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ ਨੂੰ ਸਿਧਾਰ ਗਈ। ਆਖਰੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਕੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਕਾਠ ਦੀ ਘੋੜੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚਾਦਰਾ ਕਰਮੀ ਨੇ ਉੱਪਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੱਸੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੋਣ ਲੱਗਿਆਂ ਗੱਲ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਦੀ ਲਾਹੇ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣਗੇ ਕਿਤੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣੇ ਵਿਚ ਢਿੱਲ ਨਾ ਪਵੇ। ਸਰਦਾਈ ਦਾ ਸਮਾਨ ਕੱਚੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਦਹੀਂ ਜਮਾ ਕੇ ਹਰ ਵਕਤ ਤਿਆਰ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਣਾਚੌਰ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮਜ਼ਾਰੇ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਸਾਵਣ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤੇ ਜੋਬਨ ਦਾ ਰੰਗ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੋਰ ਪੈਲਾਂ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੋਇਲਾਂ ਕੂ ਕੂ ਨਾਲ ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਨੂਰ ਬਰਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਬੱਦਲ ਵੀ ਗਰਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਠੰਡੀ ਠੰਡੀ ਪੌਣ ਰੁਹਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਾਗ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਝੁਮ ਰਹੇ ਸਨ, ਬਿਜਲੀ ਲਿਸ਼ਕ ਰਹੀ ਸੀ ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਫੁਹਾਰ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਪੀਹੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਇੰਦਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਸੇ ਰਮਗ ਭਰੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਇਕ ਬ੍ਰਿਛ ਦੇ ਥੱਲੇ ਖੜੇ ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਸੁਰਤ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਚੌਦਾਂ ਤਪਕਾਂ ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਫਿਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਭੁਤ,ਭਵਿੱਖਤ, ਵਰਤਮਾਨ ਤਿੰਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਬਲ ਬਲ ਕਰਦੇ ਇਕ ਖੂਹ ਉੱਤੇ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੰਨੀ ਬਲ ਬਲ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਪਈ। ਅੰਦਰੋਂ ਉੱਠਕੇ ਦੇਖੇ ਪੀਰਾਂ ਦਾ ਪੀਰ ਖੂਹ ਦੀ ਮੌਣ ਤੇ ਖੜਾ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਾਕਾ ਲਿਆਓ ਕਹੀ ਅੱਜ ਤੇਰੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਬੰਨ ਦੇਵਾਂ। ਰੌਲੀ ਵਾਲੀ ਖੂਹੀ ਤਾਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਰੌੜੀਆਂ ਲੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਾਕਾ 500 ਘੁਮਾਂ ਜਮੀਨ ਤੇਰੇ ਨਾ ਲੁਆ ਦੇਈਏ। ਦੂਜੀ ਜਬਾਨੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋ ਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਲ 40 ਘੁਮਾਂ ਹੀ ਬਥੇਰੀ ਹੈ ਤੇਰੇ ਜੋਗੀ। ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣ ਤੇ ਸਾਰ ਰਕਬਾ ਉਸੇ ਹੀ ਥਾਂ ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਥਾਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਲੀਕ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਊ ਚੋ ਕੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ। ਪੰਜ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਉਸੇ ਹੀ ਖੂਹ ਤੇ ਰਹੇ। ਪੰਜ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਮਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਘਰ ਆ ਗਏ। ਇਕ ਰਾਤ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਲੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੜਵੀ ਧਰਕੇ ਦੁੱਧ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਦੁੱਧ ਆਪ ਜੀ ਪੀਤਾ ਬਚਦਾ ਸਤਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ ਘੁੱਟਾਂ ਭਰੀਆਂ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਸਤੀ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਹਾੜੀ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਅੱਗੇ ਇਕ ਦਰਖਤਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਵਿਚ ਦੇਖੇ ਸ਼ੇਰ ਖੜਾ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ ਤੋਂ ਡਰਿਆ। ਇਕ ਦਰੱਖਤ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦੌੜਿਆ ਫਿਰ ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਝਟਕਾ ਆਇਆ। ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਵੱਲ ਤੱਕਣ ਲੱਗਾ। ਸ਼ੇਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਰੰਗ ਮਿਲਿਆ। ਸ਼ੇਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਦੇਖਦੇ ਦੇਖਦੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕ ਵਾਂਗ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਓਂਗੇ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਤੱਪਸਵੀ ਜੋ ਦੂਣਾ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਮਜ਼ ਮਾਰੀ ਭਗਤਾ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਜਾ ਤੇਰਾ ਤਾ ਮੁਰਸ਼ਦ ਬਹੁਤ ਕਾਮਲ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਪਿਛਿਉਂ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਮਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਲ ਆਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਘਰ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਦੁਲੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਦੁਲੇਲ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਬੰਗੀ ਦੇਖ ਆਉਣਾ ਸੀ ਉਧਰੋਂ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਬੰਗਿਆ ਤੋਂ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਪਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਬੋਆਣੇ ਬਾਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਮੁੜਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪਿਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਗਏ। ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਬਹਾ ਲਿਆ। ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੁਲੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੜਵੀ ਇਕ ਗੁਰਮੁੱਖ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਕੁਝ ਆਪ ਪੀਤਾ ਪਿਛਿਉਂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿਆਇਆ। ਦੁੱਧ ਪਿਲਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚਲ ਪਿਆਰਾ ਮੰਜਕੀ ਵੱਲ ਜੱਟ ਬਣ ਕੇ ਦਿਨ ਕੱਟ ਲਈਦੇ ਹਨ। ਆਖਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਐਸਾ ਰੰਗ ਬਖਸ਼ਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਰ ਦਿਆਂ ਦੇ ਆਖਣ ਤੇ ਮੰਨਿਆ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਵਿਆਹੁਣ ਜਾਣਾ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਫਿਰ ਐਸਾ ਮਨ ਵਿਚ ਫਰੇਮ ਨੇ ਉਛਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਬੁਹੇ ਮੁਹਰੇ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਫਿਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਨੱਠੇ ਆਏ, ਮਿੰਨਤਾਂ ਤਰਲੇ ਕੀਤੀਆਂ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਵਿਸਨੂੰ ਜੀ ਨੇ ਨਾਰਦ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਰਾਜੇ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਉਹ ਤਿਥ ਭੁਗਤ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਢਿਬ ਸੰਨਿਆਸ ਧਾਰਨ ਕਰੀ। ਜਿਵੇਂ ਭਰਥਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਮਿਰਗ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਹੇ ਭਰਥਰੀ ਜੂਨੀਪਤ ਰਾਜੇ ਦੀ ਲੜਕੀ ਕਮਲਾ ਪਤੀ ਉਸ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਸੰਯੋਗ ਹੈ ਉਹ ਪੁਰਾ ਕਰ ਨਹੀਨ ਤਾ ਸਾਧੂ ਨਹੀਂ ਰੁਵੇਗਾਂ ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਵੇਗਾ ਐਸੇ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਾਕਾ ਪਰਾਰਭਯ ਕਰਮ ਜੋ ਭੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਮੁਕਾ ਲੈਣਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਓਪ ਨਾਲ

ਚਲੋਗੇ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਾਵਾਂਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਾਕਾ! ਛਲ ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਵੇਲੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਆਖਣ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਵਆਹ ਕਰਾਉਣ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਕੰਗ ਜਗੀਰ ਵਿਚ ਵਿਆਹੁਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ ਵਰਿ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਅਮਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅਮਰ ਕੌਰ ਸਦੱਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪੰਜ ਲੜਕੇ ਇਕ ਲੜਕੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਰ ਘਰ ਛੱਡਕੇ ਮੰਜਕੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਿਲਗਾ ਵੱਡਾ ਰੁੜਕਾ ਇਸ ਪਾਸੇਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਬਾਕੀ ਜਿੰਦਗੀ ਸਾਧਪੁਣੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬਸਰ ਕੀਤੀ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਸਿੰਘ ਪੁਰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਰਾਜਨੀ ਕੋਲ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪਿੰਡ ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਦਾਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚਾ ਚੜਾਉਣ ਦੀ ਸੁੱਖ ਸੁੱਖੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਘਰ ਔਲਾਦ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਸੰਤਾ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਇਕ ਵਰੇ ਬਾਅਦ ਪੁੱਤਰ ਜਨਮਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਜੀ ਬਹੁਤ ਸੁਮਦਰ ਸੀ ਰੰਗ ਗੌਰਾ, ਨੈਣ ਨਸ਼ਲਿ, ਜਾਣੀ ਤਸਵੀਰ ਹੀ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋਣ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਦੇ ਵੇੜੇ ਨਿਕਲ ਓਏ ਕਿਤਿਓਂ ਆਰਾਮ ਨਾ ਆਵੇ ਆਖਰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤੇਗ ਆ ਕੇ ਮਹਿਲੀ ਸਮਤ ਇੰਦਰ ਦਾਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਚੱਡ ਗਏ। ਜਿੱਥੇ ਦੀ ਚੀਜ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਜਗਾਹ ਆਈ ਤਾਂ ਦੇਹ ਕੰਗਣ ਵਰਗੀ ਸਾਫ ਹੋ ਗਈ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਜੀ ਸਤ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਚੱਕ ਕਰਾਲੀ ਮੰਹਤ ਪਰਾਗਰਾਜ ਜੀ ਕੋਲ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। 25 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਾਈਂ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਕਾਸੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਪੜੀ। ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਕੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਮਾਹਿਲੀ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜੀ ਇੰਨਾਂ ਦਾ ਸਮਤ ਹਰੀਪਾਲ ਕੋਲ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਹਰੀਪਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਆਏ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਝਿੰਗੜਾਂ ਤੇ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਨੇ ਵੀ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਬੈਠ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਕੋਲ ਗੰਰਥ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਧੂ ਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਨੇਰਾ ਹੀ ਹਨੇਰਾ ਹੈ। ਹਰੀ ਚਿਣੰਤਨ ਕਰਿਆ ਕਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਈਦਾ ਹੈ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਦਰੁੱਸਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਗਲ ਮੇਂ ਸੂਰਤ ਦਿਲਦਾਰ ਦੀ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਕਰੇ ਬੁੱਧ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹਿਰਦੇ ਕੰਵਲ ਮੇਂ ਹਰਿ ਕਾ ਵਾਸਾ'। ਸਾਧੂ ਜੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਿੱਦਿਆ ਵੀ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਚੋਜ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ ਹੇ। ਖੋਜ ਨਹੀ ਜਬ ਲੱਗ ਆਪ ਤਾਹੀ ਭਰਮ ਨਾ ਜਾਏ ਭਾਵੇਂ ਸਤ ਅਕਲੀਮ ਤੂੰ ਤੀਰਥਾਂ ਦਿਆ ਕੀਤਿਆਂ ਤੇ ਵੇਦਾਂ ਦਿਆਂ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਤੇ ਇਸਦੀ ਕਲਿਆਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਲਿਆਣ ਤਾਂ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਕੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਮਾਣ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਇੰਨੇ ਬੋਲ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਦਾ ਦਿਲ ਨਰਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਨਿਆਸਰਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਝਰਨਾਟਾ ਦੇ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਧੁਣਾ ਅੰਦਰ ਧੂਖਣ ਲੱਗਾ। ਅੱਗੋਂ ਝਿੰਗੜੀ ਚਲਿਆ ਤੇ ਗਿਆ ਰਾਤ ਮਸਾਂ ਕੱਟੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਤੋੜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਕਦੋਂ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਫਿਰ ਜਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂ। 'ਦਾਗ ਅੰਬ ਤੇ ਸਾਰ ਦਾ ਜਾਏ ਨਾਹੀ ਤਿਵੇਂ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਦਾਗ ਨਾ ਜਾਵਦਾ ਈ' ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਚੰਦ ਚਕੋਰ ਵਾਲੀ ਪਰੀਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਕੁਟੀਆਂ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਲਾਹਿਦੇ ਪਾਸੇ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਬਣਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਹਰ ਰੋਜ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਇਸੇ ਹੀ ਕੁਟੀਆ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਭਗਤੀ ਕਰਨੀ। ਮਾਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇੰਦਰ ਦਾਸ ਇਸਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਉਸਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਮਹੀਂਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸੋਹਣੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਾਂ ਐਸੇ ਹੀ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਇੰਦਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਦੂਜੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਭਾਈ ਚਲੇ ਜਾਵੇ ਸਾਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦਾ ਘਰ ਲੱਭ ਪਿਆ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਅਲਖ ਨਹੀਂ ਜਗਾਵਾਂਗੇ। ਇੰਦਰ ਦਾਸ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਹਰ ਰੋਜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਗਿਆ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਰਵਾਜੇ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਮੀ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸੀ। ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਜਿਸਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸਭ ਦੇ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਹੋਏ। ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਨੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮਿਹਰ ਭਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਪਿਆਏ ਸ਼ਿਸ਼ ਵੱਲ ਤਕਿਆਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਤੱਕਣੀ ਵਿਚ ਕੀ ਵਰਕਤਾਂ ਸਨ, ਕੀ ਨਸ਼ਿਆ ਦੇ ਜਾਮ ਸਨ, ਇਕੋ ਹੀ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਵਾਰ ਨਾਲ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਮਤਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਬੇਸ਼ੁਧ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਇੰਨਾ ਨਸ਼ਾ। ਬੂਹੇ ਮੁਹਰੇ ਹੀ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਨਾਲੀ ਵਿਚ ਸਣੇ ਕੱਪੜੀ ਜਾ ਪਿਆ 'ਬਸ ਬੁਲਾਉ ਨਹੀਂ ਹਮਕੋ ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ ਕੀਆਂ ਹੈ ਹਮਨੇ'। ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਨੱਸਈ ਹੋ ਕੇ ਗਾਰੇ ਵਿਚ ਲਿਬੜਿਆ ਪਿਆ ਕੋਈ ਸੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਇੰਦਰ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਇੰਦਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਛੱਡ ਆਉ। ਇੰਦਰ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਉਠਾ ਕੇ ਪਿਛੇ ਘਨੇੜੀ ਲਾ ਕੇ ਚੁੱਕਿਆ

ਕੁਟੀਆ ਵਿਚ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਦੀ ਰੂਹ ਫੁਲਾਂ ਵਰਗੀ ਹਲਕੀ ਹਲਕੀ ਸਾਫ ਬੰਸਤ ਰੁੱਤ ਦੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਾਂਗ ਨਿਰਮਲ ਹਿਰਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਨਾ ਕੋਈ ਤ੍ਰੇਹ ਨਾ ਕੋਈ ਭੁੱਖ ਰਹੀ ਮਨ ਸਬਰ ਦਾ ਪੁੰਜ ਬਣ ਗਿਆ। ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡੀ ਲਾ ਲਈ ਨਾ ਕੁਝ ਖਾਵੇ ਨਾ ਪੀਵੇ ਸਰੀਰ ਕੁੱਬਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜੰਗਾ ਬਿੱਲਕੁਲ ਮਰ ਗਈਆਂ, ਜੀਂਦਾ ਹੀ ਮਰ ਕੇ ਅਮਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਐਸੀ ਘੋਰ ਤੱਪਸਿਆ ਕੀਤੀ ਬਾਰਾ ਸਾਲ ਇਸ ਕੁਟੀਆ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਕੇ ਤੱਪਸਿਆ ਕੀਤੀ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਇਸ ਕੁਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਕੇ ਤਪ ਕੀਤਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਚਲੇ ਗਏ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਆਏ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇਖੇ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਸੰਤ ਅਵਧੂਤ ਜੀ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਸੰਤ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਜਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤਹਿਸੀਲ ਜਗਰਾਉਂ ਪਿੰਡ ਰਸੂਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਇੰਦ ਕੌਰ ਤੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸੀ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬਚਪਨ

ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਤ ਸੇਵੀ ਸੀ। ਹਰੀ ਜੱਸ ਸੁਣਨਾ ਆਏ ਸਾਧੂ ਸੰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ। ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਾਧੂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸੰਤਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਐਸਾ ਮਨ ਦਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸਤੇ ਛੱਡ ਕੇ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਜਦੋਂ ਹੋਈ ਜਗਰਾਵੀ ਸੰਤ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਚੇਲੇ ਸੰਤ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਗੋਰੂ ਰੰਗੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨ ਲਏ। ਇਸੇ ਹੀ ਡੇਰੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹੀ। ਪੰਦਰਾ ਸਾਲ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਸਾਧੂ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਇਕ ਹੋਰ ਇੱਕਠੇ ਰਹੇ। ਕਾਫੀ ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤੇ ਪਰਬਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਰਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਜਮਨਾ, ਗੰਗਾ, ਗੋਦਾਵਰੀ, ਪਰਾਗਰਾਜ, ਉਜੈਨ, ਤ੍ਰਿਵੈਣੀ, ਸਾਰੇ ਤੀਰਥਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਹਰਿਦੁਆਰ ਦੇ ਕੁੰਭ ਤੇ, ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਧੂ ਗਏ। ਇਕ ਪੱਧਰੀ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਬ੍ਰਿਛਾ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ਬੈਠੀ, ਬਚਨ ਚਲੇ ਇਕ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮਚੰਦਰ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਅਵਤਾਰ ਹਸਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਐਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਕੋਈ ਮਹਾਂਬਲੀ ਉਸ ਹਸਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਕ ਸੰਤ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜਿਲਾ ਜੰਲਧਰ ਵਿਖੇ ਉਹੀ ਤਰਕਾਲ ਦਰਸ਼ੀ ਸਾਧੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਸਨੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ਬੇਸ਼ਕ ਜਾ ਕੇ ਕਰ ਲਵੇ। ਉਹੋ ਹੀ ਜੋਤ ਹੈ, ਉਸ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਫਕੀਰ ਦੀ ਰਸਨਾ ਥੀ ਸੰਤ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਚਨ ਸੁਣਿਆ। ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਕਲੇਜ਼ੇ ਵਿਚ ਧੁਹ ਪਈ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖਿਆਂ ਹੀ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚ ਪੈਣ ਲੱਗੀ। ਸਮਾ ਤੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਧੁਣਾ ਪੁੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਫੁਕ ਮਾਰਨੇ ਨਾਲ ਅੱਗ ਬਲ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਐਸੇ ਹੀ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੋਮਾ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਜਾਣੇ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਸੰਤ ਸੰਤੋਖ ਜੀ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਬੈਠ ਕੇ ਜੰਲਧਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਜੰਲਧਰ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਫਲੋਰ ਜਾ ਕੇ ਉਤਰਿਓ। ਫਿਲੋਰ ਆ ਕੇ ਉਤਰੇ ਪਿੰਡ ਗੜ੍ਹੇ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਤਹਿਸੀਲ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਸੰਤ ਰਾਤ ਪਿੰਡ ਖੇਹਰੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਭੋਜਨ ਪਾ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਇੰਨੀ ਖਿੱਚ ਪੈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਸੰਤ ਜੀ ਸੁਬਾ ਚਾਰ ਵਜੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਰ ਪੈਣਾ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਪਾਲੀ ਅਫਸੋਸ ਵਾਸਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸੁਬਾ ਚਾਰ ਵਜੇ ਉੱਠ ਕੇ ਸੰਤ ਭਿਖਸੂ ਬਣ ਕੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਨੂੰ ਟਿੱਲੇ ਦਾ ਰਾਹ ਫੜਿਆ ‘ਮਤਾ ਹੋਇਆ ਸੂ ਕੰਨ ਪੜਵਾਵੇ ਦਾ’ ਇਹ ਗੱਲ 1932 ਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਗੁੰਗਰੂਦਾਸ ਪਿੰਡ ਰੁਹਪੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਤ ਗੁੰਗਰੂਦਾਸ ਕੋਲ ਆਏ ਡੇਰਾ ਚੰਗਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖ ਕੇ ਸੋਚਿਆ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਸੰਤ ਹੋਵਣਗੇ। ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਖਹਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਕਾਮਲ ਪੀਰ ਮਿਲੇ ਅਥਾਗਉਣ ਦਾ ਚੱਕਰ ਮਿਟੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ, ਸੁੰਨ ਦੇ ਮਹਿਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਮੰਜਲ ਨਹੀਂ ਤੈਅ ਹੁੰਦੀ, ਮੋਖਸ਼ ਦਾ ਬੁਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। ਕਲਿਆਣ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਤ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ‘ਕਾਮਲ ਗੁਰੂ ਮਿਲੇ ਹਲਤ ਪਲਤ ਦੋਵੇਂ ਸੁਧਰ ਜਾਣ’। ਜਿਵੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੁੰਭ ਦੇਵਤਾ ਲੋਕ ਭਜੇ ਜਾਵਣ ਐਸੇ ਸਮਤ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਗੇ ਜਾਂਵਦੇ। ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਦਿਆਲ ਕਿਰਪਾਲ ਦੀਨ ਬੰਧੂ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਤੋੜਨਹਾਰੇ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਰੂਪ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਦੇ ਇਕ ਇੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਆਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮਨੋਬਾਗਤ ਫਲ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਧੂ ਜਿਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਚਿੱਪੀ ਫੜੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਮਾਮਾਲ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ। ਗੱਲ ਭਗਵੇਂ ਰੰਗ ਦੀ ਅਲਫੀ ਮਧਰੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਉਸ ਅਰਸੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਦੋਂ ਗਿਆ ਦਰਸਨ ਪਾ ਕੇ ਐਸਾ ਖਿੱਚਿਆ ਜਿਵੇਂ ਚਮਕ ਪੱਥਰ ਧਾਤੂ ਵੱਲ ਲੋਹਾ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਵੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ ਅੱਥਰੂਆਂ ਨਾਲ ਚਰਨ ਧੋ ਦਿੱਤੇ ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਹਰਵਾਨ ਬੋਲੇ ਹਾਂ ਹਾਂ ਸਾਧੂ ਬਹੁ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਕੋਲ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਸੋਈਆਂ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਖੜਾ ਸੀ। ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸਾਧੂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਿਆਸਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਲੱਸੀ ਪਿਲਾਉ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਛੰਨਾ ਲੱਸੀ ਦਾ ਭਰ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ। ਪੰਜ ਛੰਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਲੱਸੀ ਦੇ ਪਿਲਾਕੇ ਸੰਤੋਖ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਕਰੋਧ ਵਾਲੀ ਧੁਣੀ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਧੂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਰਮਜ਼ ਠੀਕ ਹੈ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਿਆ ਕਰ ਵੀ ਸੰਤ ਜੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਵਾਉਗੇ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੈਸਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਤੈਸਾ ਹੀ ਕਰਾਂਗਾ ਜੀ। ਮਨ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਆ ਗਿਆ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਘਟ ਘਟ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਹਨ। ਦੂਰੋਂ ਦੀ ਵੀ ਰਮਜ਼ ਮਾਰੀ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਖੁਹਾਇਸ਼ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਨਿਸਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਪਿਛਲੀ ਜੋ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਦੱਸ

ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਨਾਗਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਸੰਤ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਰਾਤ ਰਹੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਫਿਰ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਏ। ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਚਿੱਪੀ ਵੀ ਰਖਾ ਲਈ ਗਲੋਂ ਅਲਫੀ ਲੁਹਾ ਦਿੱਤੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਸਾਧੂ ਤੇਰਾ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੂ ਰਮਜ਼ ਅੰਦਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮਾਰੀ ਸੰਤਾ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਲੁਹਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਰਦੀ ਲੱਗਦੀ ਰਹੀ। ਕੱਤਕ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਏ ਆਪਣੇ ਉਪਰਲੀ ਰਜਾਈ ਲਾਹ ਕੇ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਚਲ ਨੱਠ ਚਲ ਉਜਾੜੀ ਰਿਹਾ ਕਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾਸਮਤ ਅੰਨਦਪਰੁ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਰਤਨ ਮਸਤ ਬਹੁਤ ਬਰਕਤ ਵਾਲੇ ਤਰਕਾਲ ਦਰਸ਼ੀ ਪੁਰ ਸਾਧੂ ਕੋਲ ਸੰਤ ਜੀ ਚਲੇ ਗਏ ਕੁਝ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸਤਾਂ ਨੇ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਫਿਰ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਨਾਲੇ ਇਉਂ ਆਖਿਆ ਤੈਨੂੰ ਐਵੇਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪ ਬਹੁਤ ਬਲੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੂੰ ਕੁਝ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੜ ਨਾ ਛੱਡੀ। ਤੈਨੂੰ ਕੱਚਾ ਪੱਕਾ ਦੇਕਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਸੰਤ ਮਸਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਤੁਰੇ ਇਕ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਖੱਡ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਕਾਫੀ ਸੱਟਾਂ ਵੱਜੀਆਂ ਪੈਰ ਦੇ ਅਮਗੂਠੇ ਤੇ ਸੱਪ ਨੇ ਵੀ ਡੰਗ ਮਾਰਿਆ। ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਖੱਡ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਤਰ ਕੇ ਪਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਬੱਤਣ ਆ ਕੇ ਬਰੇਤੀ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ। ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਉਂਘ ਲੱਗੀ ਨੀਂਦ ਦੇ ਝੋਕੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਸਾਧੂ ਲੈ ਕਿਰਾਇਆ ਲਾ ਕੇ ਆ ਜਾਵੀਂ। ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਨੀਂਦ, ਦਾ ਝਟਕਾ ਆ ਕੇ ਜਾਗ ਆਈ ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਟੱਰਕ ਵਾਲੇ ਪੱਤਣ ਤੇ ਗਏ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸਮਤ ਜੀ ਜੇ ਬੰਗੀ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਟੱਰਕ ਤੇ ਬੈਠੋ ਟੱਰਕ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਬੰਗੀ ਟੱਰਕ ਆਉਣਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਬੰਗਿਆ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਰਾਮਸਰ ਟੋਭੇ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਘਰ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅਗਲੀ ਕੋਠੜੀ ਬੈਠੇ ਸੀ। ਹਾਲੇ ਸੰਤ ਡਿਉਢੀ ਵਿਚ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਚੜ੍ਹੇ ਬੂਹੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਅੰਦਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਸਾਧੂ ਰਾਤ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਦੋ ਰੁਪਏ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਆਉ। ਸੰਤਾ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਦੋ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਤਾਕੀ ਰਾਹੀ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਫਿਰ ਅੰਦਰੋਂ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੰਤ ਕੁਝ ਚਿਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ ਗੁਣਾਚੋਰ ਵੱਲ ਇਕ ਮੱਟ ਵਿਚ ਡੰਡੀ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਜਾ ਪਏ। ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੋਰ ਤੋਂ ਇਕ ਤਪਸ਼ੀ ਹਰ ਰੋਜ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ, ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਆਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਰਦੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ ਤੱਪਸੀ ਸਾਗ ਰਿੰਨਦਾ ਰਿੰਨਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਇਆ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਘਰ ਨੂੰ ਮੁੜਿਆ ਕੁਝ ਹਨੇਰਾ ਸੀ ਸਮਤ ਲੰਮਿਆ ਪਿਆ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਡਰ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਮੁੜ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਤੱਪਸੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤੱਪਸੀ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਤੱਪਸੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਜੀ ਐਵੇਂ ਮੁੜ ਆਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਪਈ ਤੱਪਸੀ ਡਰਦਾ ਮੁੜ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਹਿੰਦੇ ਤੱਪਸੀ ਡਰੀਦਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਤੇ ਮੇਰਾ ਅਵਧੁਤ ਪਿਆ ਸੀ। ਠਹਿਰ ਦੋ ਮਿੰਟ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਸੱਦ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾ ਬਾਅਦ ਸੰਤ ਆਏ ਅੰਦਰੋਂ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਸੰਤ ਆਏ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਚਲ ਸਾਧੂ ਤੱਪਸੀ ਨੂੰ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉ। ਤੱਪਸੀ ਡਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸੰਤ ਫਿਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਆਏ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਧੂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਰਵਾਜੇ ਤਾਈਂ ਸਾਰੀ ਗਲੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝਾੜੂ ਦੇ । ਸੰਤਾ ਨੇ ਝਾੜੂ ਕੀਤਾ ਦੋਨੀ ਪਾਸੇ ਪਹਿਰੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਲੀ ਬੰਦੇ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਸਭ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਧੁਆ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਟਿਕਾਉ ਵਿਚ ਹੋ ਗਏ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਜਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੋਜਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਸਫੈਦ ਬਸਤਰ ਜੈਸੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਗੜ੍ਹਵੇਂ ਵੀ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਫੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਪ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਪਘੁੰਤਾ ਡਾਹ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਇਹ ਲੋਕ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਬਾਬੇ ਸਰੱਮੁਖ ਦੀ ਦੋਹਤੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੂਰ ਲੋਕ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਦੀਪਾ ਕੌਰੇ ਤੂੰ ਜਾਣਦੀ ਹੈਂ ਇੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੌਣ ਹਨ। ਦੀਪੋ -ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਐਨੀ ਸੰਗਤ ਕਿਥੋਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰੇ ਇਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਜਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਦੇਵਤੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਤ ਅਵਧੁਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਤੱਪਸਿਆ ਕਰਵਾਈ। ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਗੁਜਰ ਦੇ ਕੋਠੇ ਪੁਰ ਸੌਣ ਭਾਦਰੋਂ ਦੇ

ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਧੁੱਪੇ ਬਹਾ ਕੇ ਤੱਪਸਿਆ ਕਰਵਾਈ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਚਨ ਹਨ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਕੌਤਕ ਦਿਖਾਏ। 99 ਜਨਮ ਸੰਤਾ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਕਮਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ। ਪਿਛਲਾ ਜਨਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਖਾਨਖਾਨੀ ਦੱਸਿਆ। ਮਸਤ ਗੁਰਦਾਸ ਦੇ ਭਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦਾਸ ਦਾ ਭਰਾ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਪੂਰੀ ਮਿਲੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਹਿਏ ਹੀ ਜਾ ਕੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਰਹਿਏ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਰਹਿਏ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਹਰ ਸੰਗਰਾਂਦ ਨੂੰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੜੀ ਚਲਾਈ। ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲਕੇ ਇਹ ਲੜੀ ਸੰਨ 1947 ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਇਮਾਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਕਾਫੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਭਲਾ ਕੀਤਾ ਸਿੱਖੀ ਸੇਵਕੀ ਬਣਾਈ। ਸੰਨ 1961 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਾਸਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਕਰਨ ਵਲੈਤ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਲੈਤ ਵਿਚ ਰਹੇ 1961 ਵਿਚ 9 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ 26 ਪੌਹ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ। ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਦੇਹ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਵਲੈਤ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਲੈ ਆਏ। 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਸੰਸਕਾਰ ਵੇਲੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਇੱਕਠੀ ਹੋਈ। ਕਈ ਕਨਸਤਰ ਘਿਓ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਮੇਵਾ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅੰਗੀਠੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਮ ਸੰਤੋਖ ਸੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੰਗਿਆ ਰਹਿ ਕੇ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਵਧੂਤ ਹੀ ਨਾਂ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੋਈ 65 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਸੰਗਤਾ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਕੇ ‘ਜਿਉਂ ਜਲ ਮੈਂ ਜਲ ਆਏ ਖਟਾਣਾ, ਤਿਉਂ ਜੋਤੀ ਸੰਗ ਜੋਤ ਸਮਾਨਾ’। ਅਤੇ ਅਵਧੂਤ ਜੀ ਧਿਆਇ।

ਇਸ ਮਸਤ ਗੁਰਦਾਸ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕੌਡਾ ਰਾਖਸ਼ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇਰਾ ਉਧਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਹੋਗੀ ਇਸ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਬਚਨ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਗੁਰਦਾਸ ਮਸਤ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਗੁਰਦਾਸ ਪਿੰਡ ਖਾਨਖਾਨਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਦਿਨ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਹ ਉਪਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਗੁਰਦਾਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਈ ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਜੇਲਾਂ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਬਣੀਆਂ ਹਈਆਂ ਹਨ। ਜੇਲ ਦੇਖ ਆਉਣੀ ਸੀ ਕਿਤੇ ਦੇਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਂਝ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖੂਹ ਛੁਡਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਾਂ ਕਦੀ ਬਾਰਸ਼ ਆ ਜਾਣੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਖੋਟਾ ਗ੍ਰਹਿ

ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਖੂਹ ਛੁਡਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਮੇਰੇ ਮਾਮੇ ਪਿੰਡ ਗੋਸਲੀ ਖੂਹ ਚਲਾ ਰਹੇ ਨੰਦ ਤੇ ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਖੂਹ ਛੁਡਾ ਦਿੱਤਾ ਅਜੇ ਹਨੇਰਾ ਸੀ ਤੜਕੇ ਖੂਹ ਜਾ ਜੋੜਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪੈੜੀ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਦਿਨ ਚੜੇ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਗਇਆ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਖੂਹ ਜੋੜਿਆ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚੜਸ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਕਾਲਾ ਨਾਗ ਕੁੰਡਲ ਤੇ ਵਲ੍ਹੇਟ ਮਾਰੀ ਬੈਠਾ ਚੜਸ ਨਾਲ ਆ ਗਿਆ। ਚੜਸ ਫੜਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭੋਣੀ ਤੋਂ ਲੰਘਾ ਕੇ ਚੜਸ ਖੂਹ ਵਿਚ ਹੀ ਵਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਸੱਪ ਤੋਂ ਬਚੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਸੱਪ ਖੂਹ ਵਿਚ ਪਿਆ ਸਮਝ ਕੇ ਖੂਹ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਣ ਦਿੱਤਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਬਰੀਕੀ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਨਿਗਾਹ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਕਦੀ ਖੂਹ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਖੂਹ ਛੁਡਾਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਫੇਰ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਐਸੇ ਪਸ਼ੂ ਉੱਘਵੇ ਦੁੱਘੜੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ੂਆ ਦੀਆਂ ਅਰਲੀਆਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ ਨਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਪੇਟ ਹੋ ਕੇ ਨੰਦ ਖੂਹ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਫਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਛੁਡਾ ਗਏ ਸਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਜੋ ਲਿਖਣ ਲੱਗੀਏ ਤਾਂ ਮੁੱਕਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਆਪ ਜੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਜੇਲ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਫੌਜਦਾਰੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸ ਨੂੰ ਤੇ ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੇਲ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਦੋ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੇਲ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਾਕਾ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਹੈਂ। ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਵਲੈਤ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਸ ਬਣਾਇਆ। ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਡਿਉਢੀ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਲਾਓ। ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਨਾ ਉੱਠਿਆ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਮੁਸਾਪੁਰੀਏ ਪਹਿਰੇ ਤੇ ਖੜਾ ਸੀ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧੌਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲੱਗਾ। ਗੁਰਦਾਸ ਮੁਰਸ਼ਦ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਬਾਣ ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਗੁਰਦਾਸ ਤੁਰੇ ਨਾ ਮੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੌਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਗਲੀ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ ਪਿੱਛੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਰਤਾਰਾ ਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਆਖ ਹਮਾਰਾ ਬੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆ ਲੈਣ ਦੇ, ਬੱਸ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਜਾਦੂ ਮਾਰਿਆ ਗੁਰਦਾਸ ਦਾਸ ਬਣਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਬੂਹੇ ਮੁਹਰੇ ਤਾੜੀ ਲਾ ਕੇ ਐਸਾ ਬੈਠਾ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ੁਧ ਬੁੱਧ ਨਾ ਰਹੀ। ਐਸਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਡੋਰੀ ਨਾਲ ਬੰਨਿਆ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਜਾਮ ਪਿਲਾਇਆ ਮਸਤ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਅੰਦਰੋਂ ਨਲਕੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਕੰਧ ਨਾਲ ਢੇਰ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਸਰਦੀ ਵਿਚ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਸੇ ਹੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਦੱਸ ਮਿੰਟ ਸਾਵਣ ਭਾਦਰੋਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਠਹਿਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਇੰਨੀ ਘੋਰ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੀ ਅੰਤਰਜਾਗਤਾ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਤੂਰੇ ਦੇ ਰੱਸਾ ਮਾਰਿਆ ਮਸਤ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿਉਂ ਮਾਰਦੇਂ ਇਹ ਤੇਰਾ ਬਾਪੂ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਰੋਟੀ ਪਾ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਲੱਗਾ। ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਰੱਸੇ ਮਾਰੇ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੇਖਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਆਖਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਰਪੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਗਿਆ ਅੱਗੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਰਤਾਰਾ ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੁੱਤਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਛਿੱਟੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰਣ ਦਿੰਦਾ, ਤੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਰੇ ਮਸਤ ਨੂੰ ਮੁੰਡਾ ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਨਾ, ਉਸਤੋਂ ਪੂਰਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਸੀ ਚਲ ਕਹਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਆਪੇ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਰਾਪੁਰ ਡੱਬਾ ਚੋਰੀ ਹੋਈ। ਇਕ ਟੰਕ ਉਸੇ ਹੀ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਖੇਤ ਚੋਂ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਲੱਭਾ। ਚੋਰ ਤਾਂ ਨਾ ਫੜ ਹੋਏ ਇਸੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। ਸੱਤ ਦਿਨ ਐਸੀ ਕੁੱਟ ਵੱਜਦੀ ਰਹੀ ਫੜਕੇ ਮਿੱਝ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਸਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉੱਠਣ ਜੋਗਾ ਨਾ ਰਿਹਾ ਐਸੀ ਕੁੱਟ ਪਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰਦਾਸ ਸਦਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਹੀਣ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਲੰਮਾ ਪਿਆ ਸੀ ਵਹੀਣ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰੋਂ ਕਾਲਾ ਨਾਗ ਖੱੜਪਾ ਫਰਾਟੇ ਮਾਰਦਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਸੀ। ਸੱਪ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਛਾਤੀ ਤੇ ਆ ਚੜਿਆ। ਜਦੋਂ ਸੱਪ ਨੇ ਛਾਤੀ ਪੁਰ ਸਿਰੀ ਰੱਖੀ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਜੱਫੀ ਲੈ ਕੇ ਸੱਪ ਨੂੰ ਗੱਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ ਨਾਲੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਉਹ ਬਾਪੂ ਮੈਂ ਤਾ ਤੈਨੂੰ ਰੋਜ ਹੀ ਉਡੀਕਦਾ ਸੀ ਬਸ ਇੰਨਾ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਸੱਪ ਹਵਾ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਸਦੀ ਛੁਹ

ਨਾਲ ਮਸਤ ਦੇ ਕਵਾੜੂ ਖੁੱਲ ਗਏ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋ ਗਿਆ ਪਿਰ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰਿਆ ਕਰੇ ਤਖ਼ਤ ਨਸੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਰਾਜਾ ਬਲੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਾਹਰਾ ਗੁਰਦਾਸ ਦਾ ਸੁਣਿਆ ਕਰੋ ਇੰਨੀ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਜੁਆਨ ਵੀ ਬਹੁਤ, ਲੰਮਾ ਲਾਲ ਰੰਗ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤ ਸਾਲ ਰਸੋਅਖਾਨੇ ਭੱਠੀ ਮੂਹਰੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਭੱਠੀ ਮੂਹਰੇ ਬੈਠੇ ਦੀਆਂ ਪਿੰਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਹਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮਾਸ ਸੜ ਕੇ ਛਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਪੁਰ ਦਿਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਸੌਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁਰੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਅੰਤਰਜਾਗਤਾ ਭਰੀਆਂ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਸੰਨ 1987 ਦੀਆਂ ਝੜੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿਮਡ ਖਾਨਖਾਨੀ ਆਪਣੇ ਖੂਹ ਪੁਰ ਜਾ ਬੈਠਾ ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਲੈ ਬਈ ਭਰਾਵਾ ਆਪਦਾ ਆਪ ਸੰਭਾਲ ਅਸੀਂ ਮਾਸੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਆਈਏ। ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਸੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੌਤ ਰੂਪੀ ਮਾਸੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਆਖਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ ਉਠਕੇ ਬੰਗਿਆ ਵੱਲ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸਿਰੋਂ ਰੋਡੇ ਸਨ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਫਲੇ ਵਿਚ ਜਾ ਵਤਿਆ ਨਿਰਭੈਉ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਗਾਲੀਆਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਵੀ ਆਦਤ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਬੇਪਰਵਾਹ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਆਸ਼ਕ ਮਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ ਮੌਤ ਰੂਪੀ ਮਾਸੀ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਜਾ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਜਾ ਕਿਧਰੇ ਚਲੇ ਗਏ ਜਾ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾ ਸਿੱਖਾ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਇਹ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੇਖੇ ਪਈ ਕਿਦਰ ਪਹਾੜੀ ਜਾ ਚੜੇ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਇਸਦਾ ਵਿਆਹ ਪਿੰਡ ਚਾਨਸੂ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਤਾਰੀ ਬੀਮਾਰ ਹੋਈ। ਬਹੁਤ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਰਾਜ਼ੀ ਨਾ ਹੋਈ। ਇਹ ਆਪ ਦੇ ਪੇਕੇ ਘਰ ਦੀ ਹੀ ਬੀਮਾਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਰਨ ਪਹਿਰੇ ਹੋਈ ਕਰਤਾਰੀ ਦੀ ਮਾਈ ਨੇ ਦਿਲਬਾਗ ਦੀ ਮਾਈ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਰਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਜਾਨ ਬਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਜੋਤਸ਼ੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਇਸਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਗਊ ਦਾਨ ਕਰਾਵੋ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ

ਮਿਲਿਆ। ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ। ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀਏ ਜੋ ਹੁਕਮ ਮਿਲੇਗਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਹਾਲੇ ਦਿਲਬਾਗ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਅੰਦਰੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਾਕਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਚਲਿਆ ਝਟ ਕਰੀਦਾ ਹੈ। ਦਿਲਬਾਗ ਉੱਥੋਂ ਹੀ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਪਿੰਡ ਚਾਨਸੂ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਗਊ ਲੈ ਕੇ ਕਰਤਾਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਦਾਨ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ। ਕਰਤਾਰੀ ਦਿਨ ਪੁਰ ਦਿਨ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਕੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਆਈ ਚੌਥੇ ਸਾਲ ਫੇਰ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਐਸੀ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਅੰਦਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੂੰਦ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੱਸ ਕਰਤਾਰੋ ਦੀ ਮਾਈ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੂਹੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਹ। ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੇਰਾ ਬੇੜਾ ਵੀ ਕਿਤੇ ਬੰਨੇ ਲਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮਾਈ ਮੈਂ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੇ ਨੂੰ ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਦਿਲ ਕੰਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਇਕ ਦਿਨ ਦਿਨ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਅ ਨਾਲ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇਕ ਫਿਰੋਜਪੁਰ ਦਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੜਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੜਵੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਰਖਵਾ ਲਈ। ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਰਦਾ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਮੁੜਨ ਲੱਗਾ। ਘਰ ਘਟ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਦੁਖੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁੱਖੀ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪਤਿਆ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਕਾਕਾ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੇਤਰਾਂ ਥੀਂ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ, ਗਲਾ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਸਰੀਰ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਦਾ, ਜਬਾਨ ਥਿੜਕ ਗਈ ਬੋਲ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਸਨ। ਉਸ ਦੁੱਧ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਗੜਵੀ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ। ਕਾਕਾ ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੜਵੀ ਚੁੱਕ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਪਿਲਾ ਦੇ। ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੂੰਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੰਘਦੀ ਦੁੱਧ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਵੇਗੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਾ ਕੁਹਾੜੀ ਨੱਠ ਚੱਲ, ਪੀ ਲਵੇਗੀ ਆਰਾਮ ਤਾਂ ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦੁੱਧ ਰੂਪੀ ਗੜਵੀ ਘਰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਮਰਨਾਉ ਪਈ ਹੋਈ ਕਰਤਾਰੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੋਇਆ ਦੁੱਧ ਚਮਚੇ ਨਾਲ ਪਾਇਆ। ਬਸ ਜਦੋਂ ਚਮਚਾ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆ ਕਰਤਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆ ਗਈ। ਉੱਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਰਾ ਦੁੱਧ ਅੱਧੀ ਦਿਹਾੜੀ ਵਿਚ ਪੀ ਲਿਆ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉੱਠ ਕੇ ਕਰਤਾਰੀ ਫਿਰਨ ਤੁਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਕਰਤਾਰੀ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਈ ਕਰਤਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੀਮਾਰ ਹੁਣ ਸਾਰ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਚੌਂਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੜਵੀ ਉਥੇ ਬੈਠੀ ਹੀ ਕਰਤਾਰੀ ਨੂੰ ਛਕਾ ਦਿੱਤੀ ਕਰਤਾਰੀ ਕਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਨਿਚੁੜ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਹੌਲੀ ਸਾਰਾ ਦੁੱਧ ਗੜਵੀ ਦਾ ਛੱਕ ਲਿਆ ਬਸ ਉਸੇ ਪਲ ਵਿਚ ਦੇਹ ਅਰੋਗ ਹੋ ਗਈ ਫਿਰ ਕਦੀ ਕੋਈ ਬੀਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਇਕ ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਕਰਤਾਰੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗਾਗਰ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਘਿਰਤਿਆਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੋਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਝੀਰ ਪਾਣੀ ਭਰ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਕਰਤਾਰੀ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਚਲੀ ਗਈ ਪਿੱਛੋਂ ਕਰਤਾਰੀ ਦੀ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਲੜਕੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖੇਡਦੀ ਖੇਡਦੀ ਪੌੜੀ ਤੇ ਜਾ ਚੜੀ। ਕੁੜੀ ਪੌੜੀ ਦੇ ਅੱਧ ਤੀਕ ਚੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰੀ ਪਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਈ। ਪੌੜੀਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਰਤਾਰੀ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਹੈ ਮੇਰੀ ਕੁੜੀ ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਬੋਲੇ ਭੋਲੀਏ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਤੇਰੀ ਮਰਜੀ ਜੋ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇਣੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੀ ਵੱਸ ਹੈ। ਕਰਤਾਰੀ ਅਨਜਾਣ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕੀ ਇਸ ਗੁੱਝੀ ਰਮਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਧ ਵਿਚ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰੀ ਨੇ ਭੁੰਜੇ ਲੈ ਆਦਾ। ਕੰਨਿਆ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਪਿੰਡ ਖਾਨਖਾਨੀ ਵਿਅੱਠ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਲੜਕੀ ਦੀ ਹੋਈ ਉਹ ਮਰ ਗਈ। ਉਸ ਦਿਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਜੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣੇ ਸਾਰੀ ਪੌੜੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ ਦਿੰਦੀ ਪੂਰੀ ਆਯੂ ਭੋਗ ਕੇ ਮਰਦੀ। ਫਿਰ ਕਰਤਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੋਇਆ। ਪਈ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਤਾਰੀ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆਈ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਗਈ ਪਿੰਡ ਚਾਨਸੂ ਦੇ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਦਾ ਘਰ ਸੀ। ਇਕ ਕੁੱਪ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਹਰ ਸਾਲ ਉਸੇ ਹੀ ਜਗਾਹ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਵਹੁਟੀ ਕੁੱਪ ਵਾਲਾ ਘਰ ਵੀ ਰਾਜਾ ਨੇ ਆਬਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਕ

ਦਿਨ ਕਰਤਾਰੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਰਾਲਾਂ ਵਾਲੀ ਚਿੰਤੀ ਅਤੇ ਬੰਤੋਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਉ ਕਰਤਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇ ਆਉ ਅੱਜ ਸੌ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਇਉ। ਉਸੇ ਹੀ ਰਾਤ ਕਰਤਾਰੀ ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਪੁੱਤਰ ਜਨਮਿਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਸਰੱਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਸਰੱਮੁਖ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਰਹਿਏ ਵਾਲਾ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜਦ ਪਿਮਡ ਤਿੰਗਤੀ 1979 ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਉਸੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਹੋਵਣ। ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਜਾਣਾ। ਕੋਲ ਦੇ ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ੀਆਂ, ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਚਾਹ ਦੇ ਪੱਤੇ ਲੜ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣੇ ਸਵੇਰੇ ਘਰੋਂ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛੱਕ ਕੇ ਘਰੋਂ ਚਲ ਪੈਣਾ, ਬਿਨਾਂ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਦੁਪਿਹਰ ਨੂੰ ਚਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਪੀ ਲੈਣੀ। ਮਜ਼ਾਰੇ ਹੋਵਣ ਤਾ ਜੱਸੀ ਦੇ ਘਰ, ਸੁਜੋਂ ਹੋਵਣ ਤਾਂ ਨੰਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ, ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪਿੰਡ ਰਹਿਏ ਆ ਜਾਣਾ। ਉਹ ਕਾਫੀ ਸਮਾ ਸੇਵਾ ਇਲ ਧਾਰਨਾ ਪਰ ਚਲਦੇ ਰਹੇ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਚਲਦੇ ਸਨ ਆਪਣੇ ਕਦਮਾਂ ਤੋਂ ਦੋ

ਕਦਮ ਨਿਗਾਹ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਰੇ ਜਾਣਾ, ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਇਕ ਧਿਆਨ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੁਜੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਟਿੱਕੀ ਨਿਕਲਦੀ ਨਾਲ ਪੰਦਰਾਂ ਮੀਲ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਐਸੇ ਹੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਕੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸੰਨ 1929 ਵਿਚ ਸਮਾਏ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਇਕ ਲੜਕੀ ਸੀ। ਬਤਨ ਸਿੰਘ ਰਹਿਪੇ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਇਕ ਚੇਲਾਏ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਫਲਾਹੀ ਵੱਢ ਲਿਆਇਆ। ਜਗੱਹ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੇੜ ਸਕਦਾ। ਬਾਬੇ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਇਕ ਕੰਨਿਆ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੁੜ ਜਾਇਆ ਕਰਨ। ਘਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਵਾਂ ਬੱਚਾ ਮਰਿਆ ਘਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸੋਗ ਸੀ ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਅ ਬਹੁਤ ਓਦਰ ਗਏ। ਕੋਈ ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਵੇ ਰੋਂਦੇ ਰਿਹਾ ਕਰਨ। ਇਹ ਘਰ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਖਕੇ ਆਪਣੇ ਬਿਰਦ ਦੀ ਲਾਜ਼ ਰੱਕਣ ਖਾਤਰ ਜਗ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਜੇ ਜਹਾਲ ਹਰਕਤਾਂ ਨਾਲ ਘਰ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸਭ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਬਾਬੇ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸਰਮੁੱਖ ਚਲ ਘਰ ਚੱਲਕੇ ਆਖ ਰੋਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੁਮ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤੇ। ਅੱਗੇ ਕਰਤਾਰ ਭਲਾ ਹੀ ਕਰੇਗਾ ਇਕ ਡੋਲ ਜਲ ਦਾ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕੀਤਾ ਘਰ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਛਿੱਟਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਜਲ ਦਾ ਛਿੱਟਾ ਪਾ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾ ਦੇਣਾ। ਬੱਸ ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਫਿਰ ਕਦੀ ਘਰ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਹੋ ਰੱਖਿਆ। ਤਿੰਨ ਲੜਕੇ ਇਕ ਬਾਬੇ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸੱਦਕਾ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਬਾਬੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪੋਤਿਆਂ, ਦੋਹਤੇ ਦੋਹਤਿਆਂ ਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮਿਹਰ ਭਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਹਰ ਕਾਰਜ ਆਪ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਇੱਕੀ ਕੁਲਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਦੋਹਤੇ ਦੋਹਤਿਆਂ ਪੁੱਤਰ ਪੋਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਉਂ ਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਮੇਰਾ ਕਚਨਾਰ ਦਾ ਬੂਟਾ ਇਹ ਉਸਦੀਆਂ ਲਗਾਰਾ ਹਨ। ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੜਕੀ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਪਿੰਡ ਜਥੇਵਾਲ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦਾ ਜਦੋਂ ਅੰਤਮ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਨਾਗਰਿਆ ਵਾਲੇ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਜੱਥੇਵਾਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਉ ਸਮੁੰਦਾ ਨਾਮੇਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰੁਪਏ ਹਾਲੇ ਦੇ ਦੇ ਆ ਨਾਲੇ ਸਾਡੀ ਵੱਲੋਂ ਪਿਆਰ ਦੇਣਾ ਨਾਲੇ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਦਰਗਾਹੀ ਕਲਮਾਂ ਰਾਜਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਵਗਦੀਆ ਹਨ। ਲੰਮੀਆਂ ਵਾਟਾਂ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਬਾਕੀ ਸਵਾਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਜਾਰਨੇ। ਇਕ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਈ। ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਉਦਾਰ ਕੀਤਾ ਇਕ ਵਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਬਾਬੇ ਦੀ ਦੋਹਤੀ ਦੀਪੋ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੀਪੋ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾਮਾ ਜੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਏ ਹਨ ਮਾਮਾ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਦੇਣਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਪਾ ਕੌਰੇ ਜਿਹੜਾ ਮੋਤੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਹਾਰ ਵਿਚੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਉਸ ਦਾ ਫਿਰ ਕੀ ਚੁੱਕਣਾ ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਘਟ ਹੀ ਸੀ। ਨਾਸਤਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਹਾਜ਼ ਰੂਪ ਸਮਝੋ ਤਾਂ ਭਵਜਲੋਂ ਪਾਰ ਹੋਈਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਜਦੋਂ ਸੱਚ ਖੰਡ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਸਰਜੂ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਆਉ ਜਿਸਨੇ ਭਵਸਾਗਰ ਪਾਰ ਹੋਣਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੱਚ ਖੰਡ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਬੇਗਮਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੁੱਲੇ ਹਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਲ ਚਲ ਪਰਵਾਹ ਹੋਏ ਜੀ। ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਦੀਪੋ ਕੌਰੇ ਸਰਮੁੱਖ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਰੋਗ ਸੋਗ ਨਹੀਂ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਦੀ ਡਿੱਗਦਾ ਢਹਿੰਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਸਦੀਆਂ ਕੰਧਾ ਇਸਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅਮਬਰੀ ਸ਼ੈਅ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਚੰਦ ਸਰਜੂ ਦੀ ਰੋਸਨੀ ਨਹੀਂ ਕੋਟਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੌਤੇ ਸਿੱਧ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕੋਟਾਂ ਚੰਦਰਮਾਂ ਦੀ ਸੀਤਲਤਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਜੋ ਰਾਜਾ ਹੈ ਹੁਸਨ ਦੀ ਖਾਨ ਹੈ ਸੂਰਤ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਮੋਹਣਾ ਖੋਹਣਾ ਦਿਲ ਦੋਸ਼ਤਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦੀਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਵ ਦਾ ਦਨਾਈ ਹੈ, ਲੱਖ ਮੁਹਮਦਾ ਲੱਖ ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਮਹੇਸ਼ ਉਸ ਰਾਜੇ ਦੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਇਸ਼ਨੂੰ ਸ਼ਿਵ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਕੋਟਾਂ ਬਿਜਲੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੁੰਦਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ

ਝਲਕ ਦੇ ਰਸ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਨ ਨਜ਼ਾਰੇ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਐਸੀ ਸ਼ੋਭਾ ਉਸ ਮੱਹਲ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੀ ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸੁਣਾਈ। ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਹੀ ਦੀਪੋ ਦਾ ਮਨ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗਣ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਸਰੂਰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਇਹ ਬਚਨ ਕਰਦਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਫੀ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੌਰ ਮਾਘ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਝੱਖੜ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਬਿਜਲੀ ਕੜਕ ਰਹੀ ਸੀ ਬੂੰਦਾ ਬਰਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਰਾਤ ਕਾਫੀ ਡਰਾਉਣੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਾਰੇ ਪਾਲੇ ਦੇ ਲੋਕੀ ਅੰਦਰ ਵੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਖੁੱਡਾ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਉਸ ਗੈਬੀ ਮਹਿਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਲੇਟ ਗਏ। ਇਕ ਘਮਟੇ ਬਾਅਦ ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਸਾਡੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਵਾਸਤੇ ਜਲ ਲਿਆਓ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਕਮ ਪਿੰਡੋਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਖੂਹ ਘਿਰੜਿਆ ਵਾਲਾ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਗਾਗਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਰਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਗਾਗਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੁਰੀ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਵਸੀਮਾਂ ਲੰਘ ਕੇ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖੂਹ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਭਰਕੇ ਲਿਆਉਣ ਨੂੰ ਆਖਿਆ। ਦੀਪੋ ਨੇ ਗਾਗਰ ਚੁੱਕੀ ਡਿਉਢੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਈ, ਰਾਤ ਬਹੁਤ ਹਨੇਰੀ ਸੀ। ਹੱਥ ਵਿਸਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਸਦਾ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਵਗਦੇ ਤੁਫਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਪਤਲਾ ਜਿਹਾ ਉਪਰ ਦੁੱਪਟਾ ਉਹ ਵੀ ਬਾਰਸ਼ ਨਾਲ ਭਿੱਜ ਗਿਆ। ਹਵੇਲੀ ਤੋਂ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਡੋਲ ਲੈ ਕੇ ਫਰੀਦ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੋਈ ਖੇਤੋਂ ਖੇਤੀ ਢੱਕੀ ਕੋਲ ਚਲੇ ਗਈ। ਇਕ ਥਾਂ ਖਲੋ ਕੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲਸ਼ਕ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿਹੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਨਜ਼ਰੀ ਪਿਆ। ਉੱਧਰ ਵੱਧਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਖੂਹ ਸੀ, ਗਾਗਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸਿਰ ਤੇ ਰੱਖ ਚਲ ਪਈ। ਇਕ ਹੱਥ ਗਾਗਰ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਡੋਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ‘ਝੱਖੜ ਝਾਗੀ ਮੀਂਹ ਵਰੇ ਭੀ ਗੁਰ ਦੇਖਣ ਜਾਈਂ, ਸਮੁੰਦ ਸਾਗਰ ਹੋਵੇ ਬਹੁ ਖਾਰਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲੰਘ ਗੁਰੂ ਪੈ ਜਾਈਂ’ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਗਦੇ ਤੁਫਾਨ ਨੂੰ ਚੀਰਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਕਾਮਲ ਪੀਰ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨਵਾਸਤੇ ਜਲ ਲੈ ਕੇ ਅਬਲਾ ਮੁਟਿਆਰ ਚਿੱਕੜ ਨੂੰ ਮਿੱਧਦੀ ਹੋਈ, ‘ਗਲੀਏ ਚਿੱਕੜ ਦੂਰ ਘਰਿ ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ ਨੇਹੁ’। ਗਾਗਰ ਲੈ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਮੁਹਰੇ ਜਾ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਅੰਦਰਲਾ ਕੁੰਡਾ ਲਾ ਕੇ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੀਪੋ ਬਾਹਰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਸਿਰ ਤੇ ਗਾਗਰ ਲੈ ਕੇ ਬੂਹੇ ਮੁਹਰੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਕਈ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਆਲ ਦੀਂ ਰਾਤਾਂ, ਪਹਾੜਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਪੌਰ ਮਾਘ ਦੀ ਸਰਦੀ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਰਾਤ ਮੁੱਕੀ ਜਦੋਂ ਇਕ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹੀ ਤਿੰਨ ਗੁਜ਼ਰ ਗਈ ਅੰਦਰੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਬੋਲੇ ਦੀਪ ਕੌਰੇ ਐਵੇਂ ਹੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਇਸੇ ਜਲ ਨਾਲ ਕਰ ਲੈ। ਦੀਪੋ-ਪਹਿਲੋਂ ਆਪ ਕਰੋ ਪਿੱਛੇ ਮੈਂ ਕਰ ਲਵਾਂਗੀ, ਮਹਾਰਾਜ -ਦੀਪ ਕੌਰੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨੀਦਾ ਝਟ ਕਰ। ਪੀਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਦੀਪੋ ਨੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਪੈ ਗਈ। ਇਕ ਘਮਟੇ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਕੁੰਡਾ ਖੋਲ੍ਹਕੇ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾਇਆ ਬੋਲੇ ਦੀਪ ਕੌਰੇ ਤੈਨੂੰ ਅੱਜ ਜੀ ਦੇਈਏ। ਦੀਪੋ- ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਇਕ ਉਹਾਡੀ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਖਿਓ। ਫਿਰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੋਰ ਕੁਝ ਮੰਗ। ਦੀਪੋ ਜੀ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਤੁਸੀ ਸਾਡੇ ਬਣ ਜਾਉ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਣਾ ਲਓ। ਫੇਰ ਵੀ ਆਖਿਆ। ਦੀਪੋ ਨੇ ਇਹੋ ਹੀ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮੰਗ ਮੰਗੀ। ਮਹਾਰਾਜ- ਕਰਤਾਰ ਕੌਰੇ ਤੈਨੂੰ ਮੰਗ ਮੰਗਣ ਦੀ ਜਾਚ ਕਿਸਨੇ ਦੱਸੀ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਵੀ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਇਓ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦੀਪੋ ਕਹਿੰਦੀ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਹੋ ਅਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਮੰਗ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਗਣੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਐਨੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਏ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਅੱਜ ਦੀਪ ਕੌਰੇ ਬਖਸ਼ੇ ਦਾ ਤੇ ਤੇਰਾ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਬਹੁਤ ਤਕਲੀਫਾਂ ਪਾ ਕੇ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਸੰਕਟ ਤੁਹਾਡੇ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਇਕ ਲਿਫਾਫਾ ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਾਖਾਂ, ਬਦਾਮ, ਇਲਾਇਚੀਆਂ, ਛੁਹਾਰੇ ਵੀ ਸਨ। ਉਹ ਲਿਫਾਫਾ ਦੀਪੋ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਮੁਕਤ ਭੁਗਤਾਂ ਦਾ ਵਰ ਦੇ ਕੇ ਰਹਿਪੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਜੋ ਦਾਖਾਂ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੀਆਂ ਦਾਖਾਂ ਮੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣੀਆਂ। ਇਹ ਚਜ਼ਿ ਤੁਹਾਡੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾਖਾਂ ਛੁਹਾਰੇ ਪਿਮਡ ਰਹਿਪੇ ਆ ਕੇ ਦੀਪੋ ਨੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੇ, ਦੀਪੋ ਦਾ ਇੰਨਾਂ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਰਸਨ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਕਦੇ ਦਰਸਨ ਨਾ ਹੋਵਣ ਤਾਂ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਖਾਣ ਪੀਣ ਤੋਂ ਛੱਡ ਦੇਣਾ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਰਸਨ ਦੇਵਣ ਤਾਂ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣਾ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ਸੱਚ ਖੰਡ ਜਾ ਕੇ ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਦਰਸਨ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਕ ਹਫਤਾ ਨਾ ਆਏ, ਦੀਪੋ ਨੇ

ਅਣਜਲ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਸੱਤ ਦਿਨ ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਧੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੁਬਾਰੇ ਦਾ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠੀ ਸੀ ਬੂਹਾ ਖਵਕਿਆ ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਿਆ ਐਸ ਵੇਲੇ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੌਣ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਠ ਕੇ ਬੂਹਾ ਖੋਲਣ ਲੱਗੀ। ਕਈ ਦਿਨ ਅੰਨ ਜਲ ਛਕੇ ਨੂੰ ਹੋਏ ਸਨ ਚੱਕਰ ਖਾ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਫਿਰ ਉੱਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਬੂਹੇ ਲੱਗੇ ਹੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਗਏ। ਆਪ ਸਿਰ ਜੱਫੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਨਾਲੇ ਲਾਗੇ ਦੀਪ ਕੌਰੇ ਇੰਨਾ ਹੱਠ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ, ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਪਾਸੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੀਪੋ- ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਪੂਰਾ ਬਚਨ ਦੇਵੇ ਹਰ ਰੋਜ ਦਰਸਨ ਦੇਣ ਦਾ ਤਾਂ ਅੰਨ ਛਕਾਂਗੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਦੀਪ ਕੌਰੇ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੀ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਦਰਸਨ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਇਕ ਰੁਮਾਲ ਦੇ ਲੜੇ ਦੇ ਪੇੜੇ ਖੋਲ੍ਹੋ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕ ਕਿਣਕਾ ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇਕ ਹੀ ਕਿਣਕਾ ਛਕਣ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਭੁੱਖ ਤ੍ਰੇਹ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਸਰੀਰ ਹਲਕਾ ਫੁੱਲ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਬਿਬੂਰੂਪ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਸਦਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹਜ਼ੂਰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਭਰਪੂਰ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਜੀ ਦਾਨ ਦੇਵਣਹਾਰੇ ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਦੀਪ ਕੌਰੇ ਇਹ ਚਜ਼ਿ ਅੱਧੀ ਤੇਰੀ ਅੱਧੀ ਬਖਸ਼ੇ ਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਪੇੜੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਲੜ੍ਹ ਨਾਲ ਹੀ ਬੰਨ੍ਹ ਲਏ, ਕਹਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਦੀਪੋ ਬਿਬਲ ਜਿਹੀ ਹੋ ਕੇ ਹਟਕੋਏ ਲੈਂਦੀ ਹੋਈ ਸਾਵਣ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਂਗ ਅੱਥਰੂ ਵਹਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ‘ਬਿਰਧਾ ਬਿਰਧਾ ਆਖੀਐ ਬਿਰਹਾ ਤੂੰ ਸੁਲਤਾਨ, ਜਿਸ ਤਨ ਬਿਰਹਾ ਨਾ ਉਪਜੈ ਸੋ ਤਨ ਜਾਣ ਮਸਾਣੁ’ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਦੀਪ ਕੌਰੇ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਹ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਚਲਦੇ ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਾਸੀ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਲਾਲ ਲਾਲ ਨੇਤਰ, ਸਰੀਰ ਬਹੁਤ ਡਰਾਉਣਾ ਹੱਤ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੁਹਰੇ ਆ ਖੜਾ ਹੋਇਆ। ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਇਸ ਨਗਰ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬਮਦੇ ਦੀ ਜਾਨ ਲਿਜਾਣੀ ਹੈ ਆਪ ਹੁਕਮ ਦੇਵੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਲੈ ਜਾਉ ਰਸਤੇ ਚਿ ਤਕਲੀਫ ਨਾ ਦੇਣੀ। ਦੀਪੋ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲਾਗੇ ਇਕ ਕਾਸਬੀ ਜੁਲਾਹਿਆ ਦਾ ਘਰ ਸੀ। ਦੀਪੋ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਉਠ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਏ। ਜੁਲਾਹਿਆ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੇ ਦਰਖੱਤ ਸਨ ਉਠ ਦਰਖੱਤ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਤੇਲੀ ਰੂੰ ਪਿੰਜ ਸੁਟਦਾ ਹੈ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖੀ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਫਰੀਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਬਹੁਤ ਤਕਲੀਫ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਹੱਡਾਂ ਨੂੰ ਕੜਕਾਂ ਕੇ ਜਾਨ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ‘ਫਰੀਦਾ ਜਿੰਦ ਨਿਮਾਣੀ ਕੱਢੀਐ ਹੱਡਾਂ ਨੂੰ ਕੜਕਾਇ ਮੁੰਹਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ‘ਬੇਰੀ ਦੇ ਕੰਡਿਆਂ ਵਾਲੇ ਛਾਪੇ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਰਾਹ ਲੰਘਾ ਕੇ ਗੁਦਾ ਰਾਹ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖ ਮੌਤ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਹਜ਼ਾਰ ਬਿੱਛੂ ਦੇ ਡੰਗ ਮਾਰਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖ ਜਾਨ ਨਿਕਲਣ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਜਾਨ ਕੱਢ ਕੇ ਜਮ ਲੈ ਗਏ। ਅੱਗੇ ਕਰਤਾਰ ਜਾਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀ ਵਰਤੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੌਤਕ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇਹ ਵਿਖੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਦਿਖਾਏ। ਇਕ ਵਾਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਵਾਏ ਇਕ ਵਾਰ ਲੱਛਮੀ ਬਹੁਤ ਗਹਿਣੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸੁੰਦਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਛਣ ਛਣ ਕਰਦੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈ। ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਮੈਨੂੰ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਦੇਵੋ ਮੇਰਾ ਭਲਾ ਕਰੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਚਲ ਨੱਟ, ਚਲ ਦਰਸਨ ਹੋ ਗਏ। ਪਿਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਲਵੁਸੰਕਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਟੋਰਾ ਚੁੱਕਿਆ ਕਹਿੰਦੀ ਇਹੋ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦੇਵੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇੜਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਚਲ ਬਾਹਰ। ਪਿੱਛੋਂ ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਦੀਪ ਕੌਰੇ ਇਹ ਲੱਛਮੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਕੰਨਾ ਵਿਚ ਕਲਮਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤ੍ਰੀਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਵਤਾ ਸੁਰੱਸਤੀ ਦਰਸਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈ, ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਚੱਲੀ ਗਈ। ਦੀਪੋ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਹ ਕੌਣ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਦੀਪ ਕੌਰੇ ਸੁਰੱਸਤੀ ਪਾਠਸਾਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਦੀਪ ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਨਿੰਰਕਾਰ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਾਈਏ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀਆਂ ਸੁਰਤ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ। ਸੱਚ ਖੰਡ ਵਸੇ ਨਿੰਰਕਾਰ ਉਸ ਰਾਜੇ ਕੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦਰਸਨਾਂ ਦੀ ਝਾਕੀ ਦਿਖਾਈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਕੌਤਕ ਗੁਪਤ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਕਰਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਠਾਕਰ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਸੰਨ 1927 ਵਿਚ ਰਹਿਏ ਇਸਤੇਮਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਇਸਤੇਮਾਲ ਵਿਚ ਜਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਭਾਣੇ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਡਰ ਸੀ ਪਈ ਕਿਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾੜੇ ਥਾਂ ਨਾ ਪੈ ਜਾਏ। ਪਰ ਨਿੱਕੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੰਮ ਕਾਰ ਦਾ ਆਸਰਾ ਸਭ ਰਾਜਾ ਬਲੀ ਦੇ ਆਸਰੇ ਤੇ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਘਰੋਂ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪਿਆ ਪਈ ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ ਗੁਜਾਰ ਆਵਾ ਜਿਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਖੰਡਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ, ਸਮੁੰਦਰ, ਪਹਾੜਾਂ, ਚੰਦਾ, ਸੂਰਜਾਂ, ਪੌਣ ਪਾਣੀ, ਬੰਨ੍ਹੇ ਖੜੇ ਹਨ। ਉਸ ਸੱਚੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਗਿਆ ਮਨ ਵਿਚ ਹੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਬੱਬਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਜਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਸਭ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਇੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸਮਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮੁੜੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਭੀੜ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਭ ਦੇ ਮਨ ਵਾਸਤੇ

ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਆਦਧਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਟੋਲਾ ਆਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਾਫੀ ਭੀੜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਤੋਰੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵੱਢ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਹਾਂ ਠਾਕਰਾਂ ਸੌ ਤੌਨ ਇਕ ਵੱਧ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਗਿਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਤੂੰ ਕਹੀ ਨਾ ਪਈ ਤੂੰ ਆਧਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਹੋਰ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਨ ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਗ ਨੇ ਬਿਆਨਿਆ ਹੈ ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਭੈ ਏਕੇ ਪਹਿਚਾਨਬੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਹੇਤ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ। ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਉ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਇਉ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਹਿਰੇ ਤੇ ਖੜਾ ਰੱਖਿਆਂ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਘਰ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੋਲ ਕਮੰਡਲ ਸੀ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ ਦੁੱਧ ਤਾਂ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਜੋ ਘੜੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਲ ਦਾ ਕੰਮਡਲ ਭਰਮਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਕਮੰਡਲ ਭਰ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਚਲ ਬਲੋਆਲ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਨਮਾਂ ਖੂਹ ਲਾ ਲਈ। ਕਲਮਾਂ ਰਾਜਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਵਗਦੀਆ ਹਨ। ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ ਐਨਾ ਬਚਨ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਫਿਕਰ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸਤੇਮਾਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਥਾਂ ਸਾਰੀ ਮਾਤੀ ਚੰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕਠੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬੱਲੋਆਲ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਐਸਾ ਰਕਬਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਤਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਹਰਾ ਰੰਗ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਦੀ ਐਸਾ ਮੁੱਰਬਾ ਹਮਨੇ ਕਿਸੀ ਕਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ। ਸੰਨ 1999 ਵਿਚ ਸਾਹਿਬ ਮਾਡਲ ਫਾਰਮ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਇਆ। ਇਸਤੇਮਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾਂ ਖੂਹ ਦੂਜੇ ਸ਼ਾਝੀ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਛੱਡਕੇ ਰਾਹੋਂ ਪੱਛੋਂ ਵੱਲ ਦੇ ਲਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਜੋ ਕਮੰਡਲ ਜਲ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਸਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਐਸਾ ਭਵਿੱਖਤ ਬਚਨ ਕਈ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸਦੀ ਰਮਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ ਘਰ ਦੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਆ ਪਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਛੱਡਣਾ ਕੁਝ ਮਨ ਓਦਰ ਗਿਆ ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਨ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ, ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਠਾਕਰਾ ਉਦਰੀਦਾ ਨਹੀਂ, ਕੰਮ ਤਾਂ ਤੇਰ ਸਾਰੇ ਅਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਫਿਕਰ ਹੈ, ਛੇ ਫੁੱਟ ਖਜ਼ਾਨਾ ਤੈਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਾਰਾ ਆਪਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਨਿਆਣਿਆ ਨੇ ਤਾਂ ਰੁਪਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਲਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਸਾਰਾ ਭੱਠਾ ਸਾਈ ਦੇ ਕੇ ਖਰੀਦ ਦੇ ਚੰਗਾ ਜਿਹਾ ਮਕਾਨ ਪਾ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਵੱਡਿਆਂ ਵੱਡਿਆਂ ਮੱਝਾਂ ਰੱਖੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇੱਕਲੀਆਂ ਇੱਕਲੀਆਂ ਚਾਰ ਚਾਰ ਸ਼ੇਰ ਮੱਖਣ ਕੱਢਣ। ਦਾਸ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕੇ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਰੱਖਿਆਂ ਹੈ। ਜੀ ਬਖਸ਼ੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਨਾਂ ਰੱਖਣੇ ਸੀ ਐਵੇਂ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੇ। ਜਿੱਡਾ ਬੰਦਾ ਹੋਵੇ ਉੱਡਾ ਹੀ ਨਾਂ ਰੱਖ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਪਿਰ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਗਰਮੀ ਦੇ ਦਿਨ ਸੀ। ਦਾਸ ਨੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਦੇ ਕੱਬਿਤ ਪੜ੍ਹੇ। ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਸ਼ਕਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਬੋਲਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਪੱਕੀ ਧਾਰਨਾ ਪੜ੍ਹੀ ਚਲੇ ਸਿੰਘੋ ਚਲੇ ਦਰਸਨ ਕਰੀਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਏ ਨੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਬਖਸ਼ੋ ਤੂੰ ਤੇ ਰਾਜਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੰਨ ਫੜ ਤੂੰ ਰਾਜਾ ਰਾਜਾ ਕਰਿਉ ਇਹ ਹਦੈਤ ਤੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਗਰਮੀ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਕੁਝ ਗਲਾ ਖੁਸ਼ਕ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੇਟ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨੁਕਸ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਵੈਦਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦੇ ਬਖਸ਼ਿਆ ਘਿਉ ਪੀ ਲਈਦਾ ਹੈ ਸਾਰੀ ਕਸਰ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸੇ ਹੀ ਛਿੰਨ ਵਿਚ ਜੋ ਸਰਰਿ ਸੁਸ਼ਤ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲੇ ਤਾਈ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਘਿਉ ਛਕਣ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਹੁੰ ਕਾਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਮਾਸ ਨਹੁੰਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਪੁੱਛਿਆ ਠਾਕਰਾ ਨਹੁੰਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ- ਜੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਾਸ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਫੀ ਤਕਲੀਫ ਹੈ। ਘਿਉ ਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਸਭ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ। ਘਿਉ ਲਾਉਣ ਨਾਲ। ਐਸੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਮਨ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਵਿਚ ਸਨ ਜਿਸ ਵੱਲ ਜਰਾ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਬੇੜੇ ਤਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਕੋਈ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਬਲਦ ਜਾਂ ਊਠ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਵਾਸਣੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲੱਕ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਰਾਹ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਿਚ ਦੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਪਈ ਜੇ ਕੋਲ ਤੋਂ ਦਰਸਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਚੰਗੀ

ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਤੇ ਲੰਘਿਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਲਏ ਤਾਂ ਵੀਰੋ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਪਸ਼ੂ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਦਾ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡੋਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਇਕ ਖੂਹ ਦੀ ਪੈੜ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਹਾਲੇ ਦੂਰ ਹੀ ਸੀ ਘਟ ਘਟ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਬੋਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਠਾਕਰਾ ਅਜਿਹਾ ਡਰ ਨਾ ਹਾਲੇ ਕੋਲੇ ਰੱਖ, ਮਨ ਦਾ ਡਰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਜਿਆਦਾ ਵੱਡੇ ਕੱਟੇ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਪਾਲ ਲਈਦੇ ਹਨ। ਜਿਆਦਾ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਲਾਈਦੀ, ਕੱਟੇ ਵੱਡੇ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਦਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੰਨਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਖੇਤ ਦੂਰ ਗਏ। ਤਾਂ ਪੇੜੇ ਵਿਚੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਠਾਕਰਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੱਧਰੀ ਜਿਹੀ ਛੱਤ ਦਾ ਉੱਠ ਹੀ ਲੈ ਲਈ। ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਦਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਸੱਤ ਬਚਨ ਜੈਸਾ ਆਪਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਸੱਚੀ! ਹੀ ਮੁਕਤਸਰ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚੋਂ ਤਾਇਆ ਬਤਨ ਸਿੰਘ ਉੱਠ ਲਿਆਇਆ ਮੱਧਰੀ ਜਿਹੀ ਛੱਤ ਦਾ, ਕਈ ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ। ਐਸੇ ਦਿਆਲੂ ਕਿਰਪਾਲੂ ਸੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਸਾਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਵੇਂ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਹਾਲੇ ਦਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਇਆ ਨਾ ਕਰ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ- ਜੀ ਆਪਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਤਾਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਾਲੇ ਦੇ ਲਾਇਕ ਬਣਾ ਦੇਵੋਗੇ ਤਾਂ ਹਾਲਾਂ ਵੀ ਲਿਆਇਆ ਕਰੁੰਗਾ। 'ਜਿਉਂ ਮਛਲੀ ਬਿਨ ਪਾਣੀਏ ਕਿਉਂ ਜੀਵਨ ਪਾਵੇਂ ਆਪਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਬਿਨਾਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਚੰਗਾ ਤੈਨੂੰ ਸੌ ਰੁਪਏ ਹਾਲੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਚਾਹੇ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਆ ਕੇ ਤਾਰ ਜਾਇਆ ਕਰੀਂ ਚਾਹੇ ਤਸੀਲੇ ਜਾ ਕੇ ਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਲਮਾਰੀ ਵਿਚ ਕਈ ਕਾਗਜ਼ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਝਾੜੀ ਜਾਣ। ਨਾਲੇ ਬਰਾਂ ਦਾਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਜਾਣ ਐਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਮਿਸਲਾਂ ਭਰ ਕੇ ਚਲ ਕਹਿੰਦੇ ਢਿੱਲਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀਦਾ। ਤੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਐਨੀ ਢਿੱਲ ਕੱਢੀ ਹੈ ਹਾਲੇ ਵੀ ਢਿੱਲਾ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿਨੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਜਥੇਆਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੀ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੋ ਬੰਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜੇ ਇਉਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਉ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਾਫੀ ਪਤਿਆਉ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਸਿੱਖੋ ਜਾਉ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਉਣੀ ਕਹਿਣ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੈ। ਚੱਲ ਕੇ ਸਰਦਾਈ ਪੀਵੇ ਸਾਧੂਆਂ ਕੋਲੋਂ ਮਿਹਰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੰਦਿਆ ਪੁਰ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ, ਮਢੋਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲਾਠੀ ਨੂੰ ਖੁੱਕ ਲਾ ਕੇ ਆਖਿਆ ਐਧਰ ਨਿਕਲੋ ਕਰਾਮਾਤ ਮੈਂ ਤਹਾਨੂੰ ਦਿਖਾਲਦਾ ਹਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਠਾਕਰ ਚਲ ਅੱਗੇ ਜਿਥੇ ਜਾਣੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਜਥੇਆਲ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਆਇਆ। ਇਕ ਨੱਕੇ ਮੋੜਨ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬੰਦੇ ਹਾਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਸ਼ਾਤੀ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣ ਹਨ ਕਾਕਿਉਂ ਜਾਉ ਪਰ ਉਹ ਜਾਂਦੇ ਨਹੀਂ। ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਨਾਭ ਕੋਈ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਬਚਨ ਕਰਨ, ਤੁਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋਰ ਜਾਵੋ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਪੁਰ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਠਾਕਰ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉੱਠ ਕੇ ਨਾਗਰਿਆ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ ਨਾਲੇ ਆਖਿਆ ਆਉ ਭਾਈ ਤਹਾਨੂੰ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾ ਕੇ ਦੇਈਏ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਲਾਠੀ ਨੂੰ ਖੁੱਕ ਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਚੌਕੰਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਐਨਾ ਬਚਨ ਆਖਿਆ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬੰਦੇ ਜੋ ਸਵੇਰ ਦੇ ਮਗਰ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ ਖੜੇ ਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਧੜਮ ਕਰਕੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਟੱਟੀ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਛਹਿਰਿਆ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਸਰਰਿ ਪੀਲਾ ਭੁਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗੇ, ਡੱਕਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਰਹੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਚਲੋ ਵਈ ਉੱਠੋ ਤਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਖਾਈਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਰੇ ਹੋਏ ਸੱਪ ਵਾਂਗ ਸਿਰੀ ਚੁਕਣ ਦੀ ਵੀ ਤਾਕਤ ਨਾ ਰਹੀ, ਸਰੀਰ ਸੁੰਨ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੌਤਕ ਡਿੱਠਾ ਤਾਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ੋ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਆਪਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਚਲੋ ਉੱਠ ਕੇ ਕੁਦਾੜੇ ਵੱਟ ਜਾਉ। ਇੰਨਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰੀ ਇਕ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਸੁਣ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਏ। ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਨੂੰ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਉ। ਪੰਚਾਇਤ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਕੋਲ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਉ। ਇਹ ਇੱਕਲਾ ਹੀ ਲੱਖਾਂ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਫੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਨਾਗਰੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾਓ ਹੋਕਾ ਦੇ ਕੇ ਆਓ ਰਾਜੇ ਦਾ ਹਾਲਾ ਦੇ ਜਾਣ। ਪਿੰਡ

ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਰ ਰਾਜੇ ਦਾ ਹਾਲਾ ਦੇ ਜਾਇਆ ਕਰੇ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਲੋਕੀ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਠਾਕਰਾਂ ਚੌਕੀਦਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਹੈ ਜਾਗਣਾ ਨਾ ਜਾਗਣਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ, ਖੱਡੀਆਂ ਸਾਰਖੀਆਂ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਹਾਂ ਹਾਂ ਕੁੰਨਾ ਸਾਰਖੀਆਂ ਸੁਹਾਗੇ ਦੇ ਕੰਨਾ ਤੇ ਮੁਹਰ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੀ ਹੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੀਲੀਆਂ ਸਾਰਖੀਆਂ, ਕੋਹਲੂ, ਸਾਰਖੇ, ਕਗਲਖਾਨੇ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਛਹਿਰੇ ਵਿਚ ਨਾਲਾ ਪਾਉਣਾ ਵੀ ਰਾਜੇ ਨੇ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੀ ਖੰਡੇ ਦੇ ਰਾਜਾ ਨੇ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਤੇ ਹਰਦੁਆਰ ਦੀਆਂ ਪਉੜੀਆਂ ਵੀ ਇੰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਚੁਲਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਟੈਕਸ, ਖੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟੈਕਸ, ਸਾਈਕਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟੈਕਸ, ਕੋਹਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟੈਕਸ, ਠਾਕਰਾਂ ਹਮਨੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਨਾ ਨਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਚੁਲੇ ਟੈਕਸ ਦਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜੋ ਵੀ ਵਰਤਾਰਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਿਉਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਾਤਲੋਕ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਸਾਂ ਦਾ ਜੋ ਵੀ ਬੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਦਰਗਾਹੀ ਹੀ ਬੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨੂੰਹ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਮਰਨ ਪਹਿਰੇ ਹੋਈ ਤਾਂ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਨਾਲ ਦਾਸ ਦਾ ਜਨਮ ਪੱਤਰਾ ਗੁਣਾ ਚੌਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਤੋਂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਗਿਆ। ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਠਾਕਰ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਅੱਖਰ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਲਵੇ ਮੇਹਰ ਤਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜਾ ਦੀ ਲੱਗਣੀ ਹੈ ਨਾਲੇ ਜੋ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਫੁਰਨਾ ਸੀ ਪਈ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਰਾਜੀ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੈਂ ਮਹਾਰਾਜ ਮੱਥੇ ਪੁਰ ਚਿੱਟੀ ਟੱਲੀ ਬੰਨ ਕੇ ਤਾਕੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚਲ ਠਾਕਰਾ ਮੈਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਭੰਨਦਾ ਇਕ ਵਾਰ ਪੰਲਘ ਠਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਿਨੇ ਕੋਲੋਂ ਬੁਣਨ ਵਾਸਤੇ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਲੈ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਲਿਜਾ ਕੇ ਨਵੇਂ ਪਿੰਡ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਆਕਾਸ਼ਬਾਣੀ ਹੋਈ ਕਹਿੰਦੇ ਚੁਕ ਸਾਡਾ ਪੰਲਘ ਕਿਥੋਂ ਸਿਵਿਆ ਵਿਚ ਆਣ ਰੱਖਿਆ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਸਿਨੇ ਮਰ ਗਈ। ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਦਾਸ ਨਾਲ ਚੱਲੀ

ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਬਾਬਾ, ਪੜਦਾਦਾ, ਬਾਬਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਤ ਸੇਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਦਾਨੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੇਵਕ ਸਨ। ਫਿਰ ਪਿਤਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਨਿਨ ਭਗਤ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦਾਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵੀ ਭਗਤੀ ਰੰਗ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਸੰਗਤ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਸੇ ਹੀ ਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮਨ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਜਾਏ ਉਸੇ ਹੀ ਪਾਸੇ ਦਾ ਹਰ ਸਮੇਂ ਝੁਕਾਉ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਭ ਰਸਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਰਸ ਮਿੱਠਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ। ਮਨ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਖੁਹਾਇਸ਼ ਨਾ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੀ ਕੰਮ ਵਿਚੋਂ ਟਾਈਮ ਮਿਲਣਾ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਬੈਠੇ ਅਰਸੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਦਰਸਨ ਨੂੰ ਇਉਂ ਨੱਠ ਪੈਣਾ ਜਿਵੇਂ ਸਮਾ ਤੇ ਪਰਵਾਨਾ ਆ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ। ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਵੱਲ ਹੰਸ

ਭੱਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਵਣ ਪਿਆਸੇ ਮਿਰਗ ਵਗਦੇ ਦਰਿਆ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਖੀਰ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਦੇਵਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਣ ਜਾਂਦੇ, ਭੋਰੇ ਕਮਲਾਂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਇਉਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਤੰਦ ਦਿਨ ਬ ਦਿਨ ਪੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਮਨ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਨਫਰਤ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਬੈਰਾਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚੱਲੀ ਮਨ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਸੰਕਲਪ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੰਨਿਆਸ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਈਏ। ਇਸ ਫੁਰਨੇ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਰਾਜੂ ਲੰਬੜ ਦੀ ਪੌੜੀ ਚੜ੍ਹਕੇ ਕੋਠੇ ਉਪਰ ਦੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਝਰਨਾ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਹਾਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਫੁੱਲ ਕਲੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਗੁਲਦਸਤਾ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਉਪਰੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲੇ ਕਾਕਾ ਚਲ ਘਰ ਹੀ ਮੁੜ ਚਲ। ਚੱਲਕੇ ਖੁੜ ਬੰਨਾ ਦੇਖੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਜੰਗਲਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੰਨਿਆਸ ਧਾਰਨ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖੁਹਾਇਸ਼ ਸੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਬਨਵਾਸੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਤੌਰ ਦੇਣ। ਕਿਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਤੱਪਸਿਆ ਕਰੀਏ ਉਹ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਅੰਤਰਜਾਗਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਕੀਤਾ। ਮਤਲਬ ਘਰ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਨੱਠ ਘਰੇ ਹੀ ਰਾਜਾ ਰਾਜਾ ਜਪਿਆ ਕਰ, ਤੂੰ ਤੇ ਹਮਾਰਾ ਸੁੱਚਾ ਮੋਤੀ ਹੈ, ਚਿੱਟੀ ਪੱਗ ਰਖੀਦੀ ਹੈ। ਸੁਫੈਦ ਬਸਤਰ ਰੱਖੀਦੇ ਹਨ ਕਾਕਾ ਬੇਦਾਗ ਚਾਦਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੁੱਚੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ ਮੈਲੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਮੈਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੀਨਾ ਸਾਫ ਮੁੱਖ ਉੱਜਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਸੇ ਹਰਤਾ ਕਰਤਾ ਸਭ ਫੁਰਕੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜਾਂ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾਲਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬੂਹੇ ਮੂਹਰੇ ਸਰਦਣ ਨੂੰ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡਾ ਖੋਲਕੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕੋਲੋਂ ਇਕ ਦੁੱਧ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਗੜਵੀ ਪਈ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ - ਬਖਸ਼ਿਆ ਗੜਵੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆਓ ਮੈਂ ਹੱਥਾਂ ਪੁਰ ਗੜਵੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੂਹਰੇ ਬੈਠਾ। ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਦੁੱਧ ਛਕ ਲੈ। ਅਸੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀ ਛਕੋ ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦੇ ਝਟ ਹੁਕਮ ਮੰਨੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਪੀ ਲੈ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੜਵੀ ਛਕ ਲਈ, ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਾਕਾ ਗਾਣਾ ਸੁਣਾ ਅਸੀਂ ਸੀਹਰਫੀ ਪੜ੍ਹੀ। ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਰਾਮ ਮੁਰਾਰਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤੁਝ ਤੇ ਨੂਰ ਨਿਆਰਾ ਹੈ। ਨਾਹੀ ਪਰਖ ਪਰਖਣਹਾਰਾ ਹੈ ਤੂੰ ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ ਬੰਨ ਨੂੰ, ਮੱਲ ਸੀਸੇ ਸੁਰਤ ਸਮਾਈ ਹੈ ਇੰਨਾ ਨਿਰਮਲ ਜੋਤ ਦਬਾਈ ਹੈ ਤੂੰ ਸਾਫ ਕਰੀ ਇਸ ਆਈਏ। ਇਹ ਸੀਹਰਫੀ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਾ ਕੇ ਸੁਣਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਾ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਬੈਠ ਜਾ ਨਾਲੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਕਰਕੇ ਸਮਝਾਇਆ। ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਢੰਗ ਦੱਸਿਆ। ਇਸਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਿਰਕਾਰ ਦੀ ਜੋਤ ਜਗ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੁਕਰਮਾ ਦੀ ਮਲ ਲੱਗਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਨਿਰਮਲ ਜੋਤ ਦੱਬੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਆਈਨਾ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਖੁਦਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਦਾਸ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਸੁਆਸ ਸੁਆਸ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਢੰਗ ਦੱਸ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਕੇ ਧਿਆਨ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਸਮਝਾਏ ਹੋਏ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਚੌਂਕਣਾ ਮਾਰਕੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਦੀ ਸੁਰਤ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਬਾਹਰ ਖਟਕੜੀ ਚਲੇ ਗਈ। ਸੀਤਾ ਰੂਪੀ ਸੁਰਤ ਜਦੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋਈ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਉਸੇ ਹੀ ਪਲ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਚਲ ਬਾਹਰ ਚਲਿਆ ਚਲ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਬੈਠ ਲੈਣ ਦਿਉ। ਕਹਿੰਦੇ ਜਿੰਨਾ ਟਾਈਮ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਸਕਿਆ ਬੈਠ ਲੈਣ ਦਿੱਤਾ। ਮਨ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਖਟਕੜੀ ਚਲਿਆ ਗਿਐ ਅਸੀਂ ਬਥੇਰੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਤੌਰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੁਖਮ ਫੁਰਨਿਆ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ ਤਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਸਾਰੇ ਇੰਦਰੇ ਦਮਨ ਕਰੇ ਸੰਮ ਦੰਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਯਾਰ ਦਾ ਬੂਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਮੋੜਾਂ ਤੇ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵਣ ਤਾਂ ਪਿਆਰੇ ਮਾਹੀ ਦਾ ਘਰ ਲੱਭਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੁਘੜ ਸੁਜਾਨ ਹਰਤਾ ਕਰਤਾ ਘਟ ਘਟ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣਹਾਰਾ ਚੌਦਾਂ ਤਪਕਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਲੁਹਾਰ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹੀ ਨਾਲ ਫੜਕੇ ਉਪਰੋਂ ਹਥੌੜੇ ਦੀ ਸੱਟ ਮਾਰ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਕਾਮਲ ਪਰਿ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਡੋਰੀ ਨਾਲ ਪੱਕੜ ਵੀ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਉਪਰੋਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਧਾ ਸੱਟ ਵੀ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ

ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਗਏ। ਦਿਨ ਦੇ ਚਾਰ ਵੱਜੇ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿਮਕਡ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਗੁਰਦਾਸ ਦੇ ਘਰ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਸੰਗਤ ਕਾਫੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ। ਅੰਦਰ ਲੰਘਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਸ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪੁਚਕਾਰ ਨੱਲ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਜਾਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਉਸ ਮੁਟਿਆਰ ਟੋਲੇ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜਤ ਮੰਗੀ। ਪਹਾੜੀ ਸੁਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਨੀਆ ਨੇ ਦੋ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਿੱਠੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਬੱਚਿਓ ਜਾਓ ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੋ। ਉਸ ਬੰਸਤ ਰੁਤ ਦੀ ਖਿੜੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਡਾ ਮਨ ਕੁਝ ਡੋਲ ਗਿਆ। ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਤੰਦ ਮਿੰਟ ਦੀ ਮਿੰਟ ਢਿੱਲਾ ਹੋਇਆ। ਕਮਜੋਰੀ ਦਾ ਮਨ ਨੇ ਝੋਲਾ ਖਾਧਾ। ਉਸੇ ਹੀ ਫਿਰ ਵਿਚ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸਭ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬੋਲੇ ਕਾਕਾ ਇਧਰ ਆ ਓਏ! ਅਸੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅੰਦਰ ਜਦੋਂ ਪੇਰ ਪਾਇਆ ਕਹਿੰਦੇ ਚਲ ਬਾਹਰ ਇੱਥੇ ਮੇਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਚਲ ਮਾਹੋ ਦੇ ਘਰ ਚਲਿਆ ਜਾਹ ਤੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਿਹਾਜ਼ ਹੈ। ਇਕ ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਬਥੇਰੀ ਹੈ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਲਿਹਾਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਜਦੋਂ ਐਨਾ ਬੋਲ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਰਸਨਾਂ ਥੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਬੱਸ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਿਰ ਚੱਕਰ ਕਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਪੈਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਉੱਠਦੇ ਜਾਣ। ਕੰਬਣੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਦਾਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਤਹਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕਹਿਣ ਤੇ ਵੀ ਤੁਰੇ ਨਾ, ਝਿੜਕੇ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡਾ ਮਨ ਵੀ ਬਹੁਤ ਓਦਰ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਸੁਰਤ ਨਹੀਂ ਪਾਗਲਾ ਵਰਗੀ ਦਿਸ਼ਾ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਖਾਂ ਗੇ ਹਨੇਰਨੀ ਆ ਗਈ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਜਾਓ ਨਿਆਣਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਾਕਾ ਤੈਨੂੰ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਅਮਗ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚਾਹੋ ਖੁਦਾ ਕਹਿ ਲਿਆ ਕਰ ਚਾਹੋ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਰ। ਜਦੋਂ ਤੀਕ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਤੇ ਆਇਰਨ ਵਰਗਾ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਕ ਕਤਾਹ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਪੰਝੂਤੇ ਸਾਰਖੋ ਰਾਜਾ ਨੇ ਹੀ ਬਣਾਏ ਸੀ ਦੋ ਰੋਟੀਆਂ ਜਿਹਤੀਆਂ ਜਹਾਨ ਖਾਂਦਾ ਇਹ ਰਾਜਾ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆ ਹਨ। ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸ਼ਿਖਸਾ ਦਿੱਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਰੀਏ ਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਦਰ ਹਾਕ ਮਾਰ ਲੈ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅੰਦਰ ਆਇਆ। ਮੂੜ੍ਹੇ ਦੇ ਕੇ ਇਕ ਕੰਧ ਨਾਲ ਬੈਠ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਚਿੰਤੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਲਿਆਓ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾ। ਚਿੰਤੀ ਗਰਮ ਗਰਮ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਮੱਕੀ ਦਾ ਸਾਗ ਪਾ ਕੇ ਥਾਲੀ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਲੈ ਆਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਵਇਕ ਥਾਂ ਹੀ ਛੱਕ ਲਵੋ। ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਬੁਰਕੀਆਂ ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਛਕੀਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਬਖਸ਼ਾ ਤੇਰੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਸਭ ਕਰਜ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਭ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ* ਹੀ ਛਕ ਲੈਣ ਦੇ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਛਕ ਲਿਆ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਵਾਸਤੇ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਹਿੰਦੇ ਤੇਰਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਧੋ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਕ ਮਾਂਜ ਕਰੀਦੇ ਹਨ ਇਹ ਸ਼ਾਧੂਆ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬੈਠਿਆਂ ਬੈਠਿਆਂ ਰਾਜੇ ਨੈਣ ਆਈ। ਉਸਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਰਾਜੇ ਕੁਝ ਟਾਈਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਸਾ ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿੰਦੈ ਅਲਗ ਅਲਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਵਾਸਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੁਮਹਾਰੇ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਡੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਤਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਫਿਰ ਘਟਨਾ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੀ ਵਰਤੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਵੱਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਾ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਜਾ ਆਓ। ਅਸੀਂ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਏ। ਓਹੀਂ ਅਮਦਰਲਾ ਕੁੰਡਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਬੂਹੇ ਮੁਹਰੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਅੰਦਰੋਂ ਬੋਲੇ ਰਹਿਪੀਏ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਹਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿਹਦਾ ਲਛਕਾ ਹੈ? ਜੀ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਮੈਥੋਂ ਵੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰੀਸੇ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਹਿ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਮਨ ਵਿਚ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਪਛਤਾਵਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਖਣਾ। ਆਪਦਾ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਆਖਣਾ ਸੀ ਇਹ ਗੱਲ ਮਨ ਵਿਚ ਘਾਟੇ ਵਾਲੀ ਬਹੁਤ ਕੰਡੇ ਵਾਂਗ ਚੁੱਭਣ ਲੱਗੀ। “ਗਈ ਰੂਹ ਕਲਬੁਤ ਤੋਂ ਕਮਾਨ ਥੀ ਤੀਰ ਛੁਟਾ” ਇਹ ਮੁੜ ਕੇ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਹੱਥ ਆਉਂਦੇ। ਪਿਮਡ ਰਹਿਪੇ ਜਾਣ ਤੇ ਵੀ ਮਨ ਵਿਚ ਤੋੜ ਲੱਗੀ ਰਹੀ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸੁਫਨੇ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੱਤੇ ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਾਕਿਆ ਕਿਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਪਿਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜੀ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਚੈਨ ਹੋਈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਦੂਜੀ ਸਾਖੀ ਦਾਸ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਉਸ ਦਿਨ ਖੂਹ ਦੀ ਚੱਠ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖੂਹ ਉੱਪਰ ਕੰਮ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਦਲੀਏ ਦੇ ਕਤਾਹੇ ਬੇਅੰਤ ਬਣਾ ਕੇ ਵੰਡੇ। ਖਾਸ ਖਾਸ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋੜੀਆਂ ਲਿਆ ਕੇ ਖੂਹ ਚਲਾਇਆ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੰਗਤ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਿਮਡ ਰਹਿਪੇ ਦੀ ਵੀ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਈ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਇੱਕਠਾ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਸਭ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਮੁੜ ਪਈ। ਆਪ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਰਹਿਪੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਛੁੱਟੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁੜ ਕੇ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਆਈ। ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡੇ ਨਠਾਇਆ ਆਖਿਆ ਜਾਓ ਹਰੀਏ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਤੇ ਬਖਸ਼ੋ ਨੂੰ ਮੋੜ ਕੇ ਲੈ ਆਓ। ਦਾਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬਖਸ਼ਾ ਦੱਸ ਕੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਸਮੁੰਦਾ ਮੋੜ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਬਾਰੀ ਮੁਹਰੇ ਲੱਖ ਲੱਖ ਸਿੱਜਦਾ ਕੀਤਾ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਅੰਦਰੋਂ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਸਾਗਰ ਬਖਸਿੰਦ ਪਿਤਾ ਬਹੁਤ ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਕਾਕਾ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਖਿਆ ਜੀ ਆਪ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਕਮ

ਕੀਤਾ ਕਾਕਾ ਸਾਡੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਗਾਗਰ ਚੌੜੇ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਭਰਕੇ ਲਿਆ ਕੇ ਸਾਰੇ ਉਪਰਲੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੇ। ਤਹਾਨੂੰ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਤੀਰਥਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਇੱਥੇ ਹੀ ਕਰਦਾ ਦੇਈਏ ਗਾਗਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਰਕੇ ਅਸਾਂ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਲਿਆਂਦੀ। ਉਪਰ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਰੱਖੀ। ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਯਾਰ ਪਾਲਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿਆ ਨ੍ਹਾਉਣਾ ਹੈ। ਚਿੰਤੀ, ਬੰਤੇ ਦੋਵੇ ਕਰਾਲਾਂ ਚੱਕ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਗਲਤੀ ਨਾ ਕਰੋ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕਿਸਮਤ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਜਰੂਰ ਕਰ ਲਵੋ। ਮੈਂ ਤੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਚੁਲੀਆਂ ਭਰ ਸਣੀ ਕੱਪੜੀ ਸਰੀਰ ਤੇ ਮਲ ਲਈਆਂ ਇਕ ਚੂਲੀ ਸਿਰ ਵਿਚ ਪਾ ਲਈ। ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਾਲਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ। ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਹ ਤੇ ਕਰ ਹੀ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ਾਂ ਤੁਛ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਪਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਚੁੱਪ ਚਪੀਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਅਸੀ ਉੱਠ ਬੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉੱਠ ਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲੇ । ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕੇ ਇਹ ਉਹ ਹੀ ਘੜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਦੇਵਤਿਆਂ ਤੇ ਰਾਕਸ਼ਾਂ ਨੇ ਖਰਿ ਸਮੁੰਦਰ ਰਗੜ ਕੇ ਕੱਢਿਆ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਭਾਗਾਂ ਕੁਝ ਪਾਈਏ ਨਾਹੀ ਜੇ ਬਹੁਤੇਰਾ ਤਾਈ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਾਸ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਲੰਬੜਾ ਦੀ ਡਿਉਢੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਦੇ ਦਾਸ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਾਏ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਦੂਰ ਗਏ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਖਾਨਖਾਨਾ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭੱਜ ਕੇ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਕੁਝ ਦੇਰ ਮੁਹਰੇ ਬਹਾ ਕੇ ਕਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਿਖੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਟ ਤੇ ਕਦੀ ਹੱਥ ਪੁਰ ਲਿਖਦੇ ਰਹੇ। ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਾਕਾ ਚਲ ਹੁਣ ਜਾਹ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਤੀਜੀ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਦਾਸ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕੱਤਕ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਲੋਕੀ ਕਣਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਜਾਈਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਿਵਾਲੀ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ ਘਰ ਲੱਭੂ ਬਣਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਦਾ ਹੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਲੱਭੂ ਜਲੇਬੀਆਂ ਕੱਢਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦਟ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਫਿਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਛਕੀਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਦਿਵਾਲੀ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਇਕ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਇੱਕ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਲੜ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਦਾਸ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਗਿਆ। ਮੁਹਰੇ ਧਰ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਕਾਮਲ ਪੀਰ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਾਕਿਆਂ ਕੀ ਲਿਆਂਦਾ ਈ? ਧਾਸ, ਜੀ ਅਸੀਂ ਕੀ ਲਿਆਉਣ ਜੋਗੇ ਹਾਂ ਆਪਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਖਾਈ ਪਹਿਨੀ ਦਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੇ ਨਾ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਹੋਵੇ ਇੱਥੇ ਨਾ ਲਿਆਇਆ ਕਰ ਪਿਮਡ ਰਹਿਏ ਹਮਾਰਾ ਤਖ਼ਤ ਹੈ ਉੱਥੇ ਮੰਥਾ ਟੇਕ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿਆ ਕਰ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਕੇ। ਦਾਸ- ਜੀ ਤੁਸੀ ਐਥੇ ਹੋਵੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਹਿੰਦੇ ਚੰਗਾ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹ ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆਂ। ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਆਵੇ ਜਿਨੇ ਪਾਰ ਲੰਘਣਾ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜੁਕਾਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਵਾਜ਼ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਕਲਦੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਚਲ ਕਾਕਾ ਰਹਿਏ ਚੱਲ ਕੇ ਖੂਹੀ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੇਸੀ ਸਣੇ ਕਰ

ਲਵੀ। ਤੁਮਹਾਰੇ ਲੀਏ ਹਮਨੇ ਤੀਰਥ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਿਆ ਕਰ ਪਕਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਲਈ। ਸਮੁੰਦਾ ਭਾਨਾ ਮੇਰੇ ਤੇ ਰਹਿਪਿਆ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚਿਰਾਂ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਚਾਰਾ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਹਮਾਰੇ ਪੁਰਾਤਨਵੀ ਯਾਰ ਹਨ। ਫੇਰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚਲ ਕਾਕਾ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਨਾ ਆਇਆ ਕਰ ਜੇ ਰਾਜਾ ਦੇਖਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚਾਅ ਹੈ ਤਾਂ ਆ ਕੇ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਕਰੀਂ। ਅਸੀਂ ਆਖਿਆ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮਨ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। “ਇਕ ਘੜੀ ਨਾ ਮਿਲਤੇ ਤਾ ਕਲਜੁਗ ਹੋਤਾ” ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਐਸੀ ਦਿਸ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਚਲ ਕਾਕਾ ਨੱਠ ਚਲ ਜੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਿਆਸ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਹੀ ਆ ਕੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਕਰੀਂ। ਉਸ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਜਾ ਕੇ ਜਿਹੜੀ ਖੂਹੀ ਆਪ ਜੀ ਹੱਥੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਜਲ ਲੈ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਬੁਖਾਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਰੋਜ਼ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਵੀ ਪੱਕੀ ਬਣ ਗਈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪੱਕੀ ਡਿਉਟੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੋਈ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਸੇ ਹੀ ਇਕ ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਗਏ। ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਜਾਣਾ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਜਾਣਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਰਚੇ ਹੋਏ ਭਗਵਾਨ ਬਿਲਾਸ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਮਹਿਮਾ ਵਿਚੋਂ ਦੀਪੋ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਜਾਣਾ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਾਉਣੇ ਖੜੋਆ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਜੋ ਕਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਨਾ ਹੋਵਣ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਜਾਣਾ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਬੋਲ ਉੱਠਣਾ ਹੁਣ ਸਭ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਰਹਿਪੀਏ ਆ ਗਏ ਹਨ ਰਹਿਪੇ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਰੱਖਦੇ ਸੀ। ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਾਰੀ ਖੋਲ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਪੜ੍ਹਨੇ- ਕੰਢੇ ਉੱਤੇ ਮੈਂ ਖੜੀ ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਆਵੇ ਤਾਂ ਪਾਰ ਲੰਘਾਵੇ ਮੇਰੇ ਦੀਨ ਦਿਆਲਾ ਜੀ ਸੁਣ ਲਇਓ ਬੇਨਤੀਆਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਕੱਥਿਤ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਪ੍ਰੀਤਮ- ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ, ਜੋ ਨਿਆਰੇ ਨਿਆਰੇ ਜਦੋਂ ਦੇ ਨਿਆਰੇ, ਹੋਏ ਰਹੇ ਬਲਿਹਾਰੇ। ਹਾਂ ਖੋਲ ਹੈ ਖਿਆਲੀ, ਚਾਲ ਉਸਦੀ ਨਿਰਾਲੀ, ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਦੀ ਹੈ ਭਾਲੀ, ਲੈਂਦੇ ਤਦੋਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੱਗੜੀ ਪੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੇਰਬਾਨ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਹੀ ਬੋਲੇ-ਹਾਂ ਹਾਂ ਕਾਕਿਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਹੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਤੇਰੀਆ ਦੇ ਰੋਟੀਆਂ ਦੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਅਸੀਂ ਹੀ ਹਾਂ ਕਾਕਾ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਸਾਡਾ ਸਦਾ ਹੀ ਹੱਥ ਰਹੇਗਾ। ਤੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੁੱਖ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਵਰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਾਕਾ ਕਰੇਗਾ। ਆਖਰ ਤੇਰਾ ਸਾਡੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਭੇਦ ਅਬੇਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਛੋਟਾ ਵੱਡਾ ਨਾ ਸਮਝਣਾ। ਦੌੜ ਕਰਿਆ ਕਰ ਫੇਰ ਦੇਖਣੇ ਲਾਇਕ ਜੁਆਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੌੜ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਫੇਰ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਦਾਸ ਨੇ ਇਕ ਬੈਂਤ ਆਪਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਗਈ। ਉਸ ਬੈਂਤ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਪੰਗੜੀ ਇਉਂ ਸੀ, “ਕਹੇ ਨਾਨਕ ਫਕੀਰ ਚਲ ਦੇਖ ਉੱਥੇ ਬਾਝ ਰਥ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਦਾਤ ਨਾਹੀ”। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਿਆ ਇਉਂ ਕਹਿ ਚਲ ਨਾਨਕ ਅਵਤਾਰ ਚਲ ਦੇਖ ਉੱਥੇ ਬਾਝ ਰੱਥ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਦਾਤ ਨਾਹੀ। ਫਕੀਰ ਤਾਂ ਇਕ ਮੰਗ ਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾਨਕ ਅਵਤਾਰ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਕੱਥਿਤ ਪੜ੍ਹਿਆ- ਲਾਈ ਮਠਿਆਈ ਕਿੱਕਰਾਂ ਤੇ ਝਾੜ ਪਾਈ ਚਰਨ ਸੇਹਤ ਖਾਰਾ ਪਾਣੀ ਮਿੱਠਾ ਹੋਇ ਜਾਂਵਦਾ। ਇਹ ਕੱਥਿਤ ਸੁਣ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ- ਬਖ਼ਸ਼ਾ ਨਾਨਕ ਨੇ ਕਿਕਰਾਂ ਤੋਂ ਬਰਫੀ ਲਾਹਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਛਕਾਈ ਸੀ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਦੀ ਤੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਇਕ ਚਾਨੀ ਸੀ। ਪਰ ਤੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਹਦਾਇਤ ਹੈ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜਪਿਆ ਕਰ ਇਕ ਵਾਰ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਧਾਰਨਾ ਪੜ੍ਹੀ ਮੈਂ ਖੜੀ ਉਡੀਕਾਂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਆਖੀਦਾ ਹੈ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਕੁਲ ਜਹਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸਭ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਸਮਝਿਆ ਕਰ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਦਾਸ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਦੁੱਧ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ। ਦੁੱਧ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪਿੰਡ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਰਪੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਬੁਧੇ ਮੂਹਰੇ ਜਾ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ, ਅੰਦਰੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਾਕਾ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹ। ਦਾਸ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ। “ਖੁਸ਼ੀ ਮਾਣ ਲੈ ਸਮਾ ਲੈ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਾਵਣਾ” “ਕੱਪੜ ਰੂਪ ਸੁਹਾਵਣਾ ਛੱਡ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਜਾਵਣਾ” ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ ਆਖਣਾ ਆਪੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਪਾਵਣਾ।” ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਭਦ ਸੁਣ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ- ਹਾਂ ਹਾਂ ਕਾਕਿਆ ਠੀਕ ਹੈ ਦੁਨੀਆ ਸੱਚ ਹੀ ਛੱਡ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕ ਹੋਰ ਬੈਂਤ ਪੜ੍ਹੀ। ਗੱਡੀ ਖੜੀ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਸਾਖੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਦੇ ਜੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਕਾਕਿਆ ਇਉਂ ਆਖ ‘ਗੱਡੀ ਆਈ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਸਾਖੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਦੇ ਜੀ।” ਫਿਰ ਈਸਰਦਾਸ ਦੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਕਾਫੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਪੰਗਤੀ ਆਈ “ਆਸ਼ਕ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦੇਖਣ ਚੱਲੀ ਘਰ ਆਸ਼ਕ ਦਾ ਦੂਰ ਕੁੜੇ” ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਿਆ ਇਹ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹ ਖੁਦਾ ਆਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਬੰਦਾ ਆਸ਼ਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਸ਼ਕ ਮਾਸੂਕ ਨੂੰ ਦੇਖਣ

ਜਾਂਦੇ ਮਾਸ਼ੁਕ ਆਸ਼ੁਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣ ਜਾਂਦੇ ਚਲ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਘਰ ਨੱਠ ਚਲ। ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਦੋਨੋਂ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਆਏ ਕੁਝ ਦੂਰ ਰਾਹ ਵੱਲ ਦੀ ਤਾਕੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਾਕਿਆ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਜਦੋਂ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਆਇਆ ਕਰੇਂਗਾ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਪਣਿ ਵਾਸਤੇ ਲੱਸੀ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਭਰਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਕਰੀਂ ਬਾਲਟੀ। ਬਾਲਟੀ ਦੇ ਕੁੰਡੇ ਵਿਚ ਪਰਨਾ ਪਾ ਕੇ ਪਿੱਠ ਨਾਲ ਲਟਕਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਨਹੀਂ ਛੱਕਣਾ, ਕੰਨ ਫੜ ਲਓ ਪੱਕੀ ਹਦਾਇਤ ਸਮਝਣੀ ਇਹ ਹੁਕਮ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਪੂਜਾ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਖਾਣੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਦਾਸ ਤਿੰਗੜੀ ਇਕ ਵਿਆਹ ਪੁਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਓਹ ਵਿਚੋਂ ਸਮਾ ਕੱਢ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਆਇਆ। ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਮੂਹਰੇ ਕੱਠੇ ਉੱਪਰ ਮੰਜੇ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਤਾਬ ਝੱਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ। ਇੰਨਾ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਨੂਰ ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਚਿਹਰਾ ਲਾਲ ਦਗ ਦਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਟਾਈਮ ਸੁਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਮੁੱਖੜੇ ਦੀ ਜੋਤ ਚਮਦ ਸੂਰਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੈਣਾਂ ਦੀ ਧਾਰ ਜਿਸ ਵੱਲ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਖੀਵੇ ਕਰ ਝਾਦੀ ਸੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਰਿਸਤੇ ਤੋੜ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕੰਗਾਲਾ ਤੋਂ ਸਾਹ ਬਣਾਤੁੰਦੀ ਸੀ ਹਉਮੈ ਦਾ ਰੋਗ ਕਟ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਜਾਮ ਪਿਲਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰੀਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਪਰੋਂਦੀ ਸੀ। ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਫੰਦ ਮੁਕਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਗੋੜ ਮੁਕਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਦਿੱਬ ਜੋਤ ਜਗਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਕੋਲੀ, ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਠੰਡੀਆ ਠੰਡੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗੀਆਂ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਬਖ਼ਸ਼ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਿਸਨੇ ਦਰਸਨ ਕੀਤਾ ਸਭ ਪਾਰਗਰਾਮੀ ਹੋਏ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚੱਲ ਕਾਕਾ ਮੇਰੇ ਘਰ ਚੱਲ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕ ਲੈ, ਸਰਦਾਈ ਪੀ ਕੋਠੇ ਕੋਠੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਦੂਸਰੇ ਕੋਠੇ ਤੋਂ ਦਾਸ ਗਿਆ। ਪਿੱਛੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਕਾਕਿਆ ਤੂੰ ਤੇ ਅੰਬਾਂ ਤੋਂ ਪਛਮ ਵੱਲ ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਟਿੱਬੇ ਤੇ ਚਾਰ ਪਿੱਲਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉੱਪਰ ਚਾਦਰ ਲੋਹੇ ਦੀ ਪਾ ਕੇ ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਕਰ ਪਿੰਡ ਗੋਗੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਜਾਇਆ ਹੀ ਨਾ ਕਰ। ਤੇਰਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਰਿਸਤਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪੱਕਾ ਰਿਸਤਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਦੇ ਰਿਸਤੇ ਆਪਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਪੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ-“ ਇਕ ਤੂੰ ਮੁਖੜੇ ਨਾ ਮੋੜੀ ਜਗ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰਾ ਮੋੜ ਲਵੇ” ਹਾਂ ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਿਆ ਇਉਂ ਪੜ੍ਹ “ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੁਰੂ ਏਕ ਪੈਂਡਾ ਜਾਏ ਚਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋਟ ਪੈਂਡਾ ਆਗੇ ਹੋਇ ਲੇਤ ਹੈ” ਜੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਵੱਲ ਰਿਕ ਕਦਮ ਤੁਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਵੱਲ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਕਦਮਾਂ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਿਆ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਜੇ ਇੱਕ ਹਉਕਾ ਭਰੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੱਤ ਹਉਕਾ ਬਰਦੇ ਹਾਂ। ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲੀ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਪੱਕੀ ਸਲਾਹ ਬਣਾਈ ਕਿ ਸਾਧੂ ਬਣ ਚੱਲੀਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵੱਲ ਆਉਂਦਿਆ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਤੇਲੀ ਰਹਿਪੇ ਵਾਲਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅੱਜ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਬੁਝਾ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਲੱਭੂ ਦਿਆ ਗੱਡੀਆ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਡਰੀਦਾ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਕਦੀ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਰਾਜਾ ਰਾਜਾ ਗਾਉਂਦੇ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਈਦਾ ਹੈ ਟਿਕਟ ਤਾਂ ਲਈਦਾ ਨਹੀਂ। ਬੂਝੇ ਤੇਲੀ ਦੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਬਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਿਲ੍ਹਾ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਬੂਝੇ ਨੇ ਗੱਡੀ ਜਾਣਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਟਿਕਟ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣਾ, ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸੀ ਸੱਚੇ ਪੀਰ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਅਸੀਂ ਬੂਝੇ ਤੇਲੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸਾਡੇ ਘਰੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਦੇਵੀਂ ਸਾਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਉਡੀਕਦੇ ਨਾ ਰਹਿਣ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਕੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਭਗਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਕਰਮੀ ਪੱਕਿਆ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਗੁਣਾਚੋਰ ਵਾਲਾ ਨੈਬ ਕਾਫੀਆ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਸੁਰ ਨਾਲ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੈਠੇ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ ਕਾਫੀਆ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਹਾਲੇ ਦਾ ਦੇਵੇ। ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਸੀ ਉਸਨੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਦਿੱਤਾ ਦਾਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੀ ਪਿੱਛੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕੋਲ ਤੇ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਿਓਂ ਲਿਆ ਦੇ ਅੱਜ ਜਰੁਰ ਲਿਆ ਐਵੇਂ ਸੁੱਕੀ ਭਗਤੀ ਲਈ ਫਿਰਦਾ ਹੈਂ। ਅਸੀਂ ਆਖਿਆਂ ਜੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਣਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਘਰੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਚਲੋ ਕੁੱਬਿਆ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਚਲੋ ਕੋਈ ਚਾਰ ਕੁ ਦਾ ਟਾਈਮ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਚੁਬਾਰੇ ਚਿ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ

ਗਏ। ਰਾਤ ਪੈ ਗਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੋਟੀ ਪੁੱਛੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਉੱਪਰ ਵਾਸਤੇ ਕੱਪੜਾ ਸੀ, ਨਾ ਥੱਲੇ ਕੋਈ ਸਫ, ਭੁੰਜੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਰੋਜ ਸਾਦ ਬਣਨ ਦਾ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅੱਧੀ ਕੁ ਰਾਤ ਗਈ ਸਾਰਾ ਹੀ ਲੱਥ ਗਿਆ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਉੱਠ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਆਏ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪ ਦਲਾਨ ਵਿਚ ਭੁੰਜੇ ਹੀ ਪਏ ਲੰਪ ਵੀ ਬੁਜਾਇਆ ਹੋਇਆ। ਕਰਤਾਰੀ ਲੰਬੜ ਰਾਜੂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਖੜੀ ਹੈ ਕੋਈ ਮੰਗਾ ਮੰਗਦੀ ਇਕ ਲੱਤ ਭਾਰ ਖੜੀ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਆਇਆ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਰਤਾਰੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜੀ ਰਹਿਏ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਖਸ਼ੀ ਕੋਠੇ ਪੁਰ ਖੜੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਾਜਤ ਦੇ ਦੇਣੀ ਸੀ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਦੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਭੁੰਜੇ ਪਏ ਕਹਿੰਦੇ ਕੁਦਾੜੇ ਵੱਟ ਲੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਵੜਦੇ ਸਾਡੀ ਤਬੀਅਤ ਐਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਫ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸਾਧੂ ਪੁਣੇ ਦਾ ਸੁਆਦ ਦੇਖ ਲਿਆ ਭੁੰਜੇ ਸੌਣਾ, ਸੁੱਕੇ ਟੁੱਕੜੇ ਖਾਣੇ, ਸਾਬਰੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਬਣਨਾ ਹਰਖ ਸੋਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰੇ ਹੋਣਾ, ਇਹ ਪਾਉੜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਡੰਡੇ ਨੂੰ ਹੱਤ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਇਹ ਤਕਲੀਫਾਂ ਸਾਧੂ ਬਣਨ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, “ਹੋਵਣਾ ਫਕੀਰ ਖੋਹ ਰਟਕ ਜੰਜੀਰ, ਸਿਰ ਮੰਨ ਤਕਦੀਰ ਪੀਣੀ ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਆਲੜੀ” ਕਰਤਾਰੀ ਕਹਿੰਦੀ ਜੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ ਭੁੰਜੇ ਕਿਉਂ ਪਏ ਹੋ ਨਾਲੇ ਲੰਪ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਗਾਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਰਤਾਰੀ ਦੀਵੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਬਲਦੇ ਹਨ, ਭੁੰਜੇ ਪੈਣਾ ਸਾਧੂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ ਕੋਲ ਖੜੇ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਾਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਨਿਸ਼ਾ ਹੋਈ ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ। ਬਸ ਉਥੋਂ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸਾਧੂ ਪੁਣੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਛੱਡ ਕੇ ਘਰ ਮੁੜ ਆਏ। ਫਿਰ ਕਦੀ ਸਾਧੂ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

ਪੰਜਵੀਂ ਸਾਖੀ ਦਾਸ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਭਾਈ ਸੰਸਾਰ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ ਦਰਸਨ ਵਾਸਤੇ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੌਲੇ ਦੇ ਘਰ ਡਿਉਢੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਆ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਤੋੜ ਸਾਡੇ ਤੰਬੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਜੁਲੇਬੀਦਾਰ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਮੰਢੇਰ ਜਿਹੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਿਉ ਤਿੱਖੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ ਤੋੜ ਚੁਸਤ ਪਜਾਮੇ ਪਾਈਦੇ ਹਨ ਹੁਸਿਆਰਪੁਰ ਰਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਰਦਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਬਣ ਕੇ ਰਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦੀ ਰੌਲੀ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਪਈ ਸੀ ਘੁੰਮਦੀ ਪਈ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਓ ਕੇ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਲੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ਕਰੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਹ ਰਮਜ਼ ਮਾਰੀ। ਕਾਕਾ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੇ ਹੀ ਦਰਸਨ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੀਂ। ਉਸ ਦਿਨ ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਰਹਿਏ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਲਾਨ ਵਿੱਚ ਭੁੰਜੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਢੋਅ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਤਾਕੀ ਖੁੱਲੀ ਸੀ, ਬੂਹਾ ਬਮਦ ਸੀ। ਤਾਕੀ ਮੁਹਰੇ ਜਾ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅੱਗੋਂ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਪੀਰ ਬੋਲੇ ਕਾਕਿਆ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ ਸੀ।

ਦਾਸ- ਜੀ, ਆਪਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾ ਨੂੰ ਆਇਆ ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਹਾਂ ਠੀਕ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈਂ ਐਸਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਬਿਰਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ, ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਉੱਠ ਕੇ ਤਾਕੀ ਮੂਹਰੇ ਆਣ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਮਨ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਈ, ਤੜਪਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਾਕਿਆ ਹੁਣ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੀਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਰੀ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈ। ਇਹ ਬਚਨ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੁਣ ਕੇ ਹਿਰਦਾ ਤੜਪ ਉੱਠਿਆ। ਸਾਵਣ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਂਗ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ। ਇਹ ਵਿਛੋੜੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਲਜ਼ਾ ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਨਾਜੁਕ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਮਾਰੀ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਤਾਕੀ ਖੋਹਲ ਕੇ ਮੂਹਰੇ ਆ ਖੜੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ- ਕਾਕਿਆ ਇਹੀ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹ ‘ਦਾਨਾ ਮਸਤਾਨਾ ਸੱਚਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ।’ ਇਹ ਕੱਥਿਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਉਸਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਪੰਗਤੀ ਵਿਚ ‘ਨਿਵੇਂ ਨਵੇਂ ਕਹੀਦਾ ਹੈ ਨਿਵੇਂ ਨਿਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰੀ ‘ਨਵ ਨਵੇਂ’ ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਹਿਣ ਦਾ ਫਲ ਜਜ਼ਾਰ ਵਾਰੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਕਦੀ ਫੇਰ ਦੀ ਚਾਲ ਹੈ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਦਾਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਦੀ ਇੰਜੜੀ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਘਰ ਦੇ ਮੱਥਾ ਟਿਕਾਉਣ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆਏ। ਜਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਇੰਜੜੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਗੰਢ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਹੈ ਇਸਦੇ ਰਿਸਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੋਲੋਂ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣੇ ਹਨ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਲਾਭੇ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕੱਲਾ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹ ਕੋਈ ਨਾਲ ਹੋਰ ਨਾ ਬੋਲੇ ‘ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਹਿਮਾ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੋ। ਪਿਥੇ ਬੈਠੀ ਬੰਗਿਆ ਤੋਂ ਆਈ ਹੋਈ ਸੰਗਤ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਲੱਗੀ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅੰਦਰੋਂ ਝਟ ਬੋਲੇ ਖਬਰਦਾਰ ਕੋਈ ਨਾ ਬੋਲੇ ਦਾਸ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬੁੱਢੀਆ ਧਾਰਨਾ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਫਿਰ ਅੰਦਰੋਂ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਕੜਕੇ ਬੋਲੇ ਖਬਰਦਾਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾਲ ਅੰਜੀਲ ਭਰੀ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਮਰਦਾਂ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣੇ ਹੋਏ ਇਸਦਾ ਨਾਵਾ ਉੱਘਾ ਜਹਾਨ ਹੋਇਆ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀ ਹੈ ਨਾਲ ਅਮਜੀਲ ਦੇਣ ਦਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜੀ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮਿਸਲ ਲਿਖੀਦੀ ਹੈ ਇਉਂ ਲਿਖਦੇ ਗਏ। ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਕ ਪੰਗਤੀ ਆਈ ‘ਤੁਧ ਬਿਨ ਜੱਗ ਵਿਚ ਛਾਈਆ ਪਾਪ ਅੰਨੇਰੀਆਂ- ਆਈਆਂ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਗਾਂ ਆਈਆਂ ਜਾਲਮ ਪਸਾਰਿਆਂ’। ਕਹਿੰਦੇ ਓਹੋ ਇਹ ਪੰਗਤੀ ਤਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਫਿਰ ਪੜ੍ਹ ਇਹ ਪੰਗਤੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣੀ। ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ ਦਰੋਪਤੀ ਦਾ ਮੇਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਪੱਤ ਜਾਂਦੀ ਸਭਾ ਬੈਠੀ ਵੈਰੀਆਂ ਦੀ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਜਦੋਂ ਬੋਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਰਾਜਾ ਨੇ ਪੱਤ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤੇ ਨਿਆਣਾ ਹੋਇਆ ਇਉਂ ਕਹੋ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਬਿਨਾਂ ਪੱਤ ਜਾਂਦੀ ਸਭਾ ਬੈਠੀ ਵੈਰੀਆਂ ਦੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਬਹੁਤ ਹਨ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਧਰੀਕ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਰੇ ਅਵਤਾਰੀ ਆ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਲਾਜ਼ ਪੱਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਉਹ ਜੋਤ ਜਿਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਪੁਕਾਰਿਆ ਹੈ’ ਤੁਮ ਹੋ ਸਬ ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ। ਦੁਸਟਨ ਦਾਹਿ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ਾ’ ਐਸੇ ਰਾਜਾ ਤੇਰੇ ਭਵਨ ਧੱਨੀ ਬਾਣੀ। ਇਸੇ ਜੋਤ ਦਾ ਨਾਉ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜੁਗ ਜੁਗ ਸੰਤਾ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਲਾਜ਼ ਰੱਖਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਜੁਗ ਜੁਗ ਭਗਤ ਉਪਾਇ ਕੇ ਪੈਜ ਰੱਖਦਾ ਆਇਆ ਰਾਮ ਰਾਜੈ’ ਉਹ ਇੰਜੜੀ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰਮਜ਼ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮਾਰੀ ਸੀ ਇਕ ਤੇ ਦਾਸਦੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਦਾ ਰਿਸਤਾ ਟੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮਝਕੇ ਇੰਜੜੀ ਖੁਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿਸਤਾ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਇਸ ਪਾਸਿਉਂ ਸਾਰੇ ਤੰਦ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਤੁਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੇਵਾ ਦੀ ਡਿਉਟੀ ਲਾਈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਛੇਵੀਂ ਸਾਖੀ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਦੀਪੋ ਅਤੇ ਦਾਸ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਲਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ‘ਮੁੱਖ ਉਜਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ’ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖ ਜੀਵਾਂ ਗੁਰ ਤੇਰਾ ਪੂਰਨ ਕਰਮ ਹੋਵੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਰਾ ਇਕ ਕੱਥਿਤ ਦਾਸ ਕੋਲੋਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ‘ਤੂੰ ਹੀ ਸਜਣ ਸਿਆਣਾ ਮੈਂ ਨਿਧਾਨ ਇਆਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਜਾ ਭਾਣਾ ਤਾਂ ਟਿਕਾਣਾ ਕੈਸੇ ਪਾਵਾਂ ਮੈਂ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕੋਲ ਬਹਾਇਆ ਕੁਝ ਦੇਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਬਹਾ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੁਝ ਲਿਖਦੇ ਰਹੇ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਪਿੱਛੋਂ ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਚੇਲੇ, ਦੋ ਰੁਮਾਲੀਆਂ, ਇਕ ਕਛਹਿਰਾ, ਇਕ ਪਰਨਾ, ਇਕ ਘੜੀ, ਇਕ ਪੱਖੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕੀਤੇ ਨਾਲ ਦੋ ਰੁਪਏ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਲਓ ਤਹਾਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਦੇਈਏ ਇਹ ਸ਼ਾਭ ਕੇ ਰੱਖਣੀ ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਠਲੀਆਂ ਕੌਡੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਿਓ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਦਿਲ ਉਦਾਸ ਹੋਵੇ ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਸਤਰਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਓਦਰਨਾ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰੋਗੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਯਾਦ ਕਰਿਓ ਭਾਵੇਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਯਾਦ ਕਰਿਓ। ਜਿਹੜੇ ਪਦ ਨੂੰ ਜੋਗੀਸਰ ਬਹੁਤ ਤੱਪਸਿਆ ਕਰਕੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹਨ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਕਾਰਜ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਤੇ ਜੰਗਲਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਤੱਪ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਬਖਸ਼ੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਹਦਾਇਤ ਕਰ ਦੇਣੀ। ਰੌਲੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਜੇ ਕਦੀ ਜਾਵੇ ਵੀ ਤਾਂ ਰੋਕ ਦਿਆ ਕਰ। ਦੀਪੋ ਕਹਿਣ

ਲੱਗੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਕਹਿ ਦੇਣਾ। ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਤੇਰਾ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਮੰਨ ਹੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਹਦਾਇਤ ਕਰ ਦੇਵੀਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਰਿਹਾ ਕਰੇ ਬਹੁਤ ਭਰੇ ਭਰੇ ਮੇਲੇ ਸ਼ਾਂਭਵੇ ਪਿਆ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਵੀ ਰਹਿਪੇ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰ ਪੰਜਾ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਵਿਛਾਈ ਕਰਕੇ ਇਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੜਵੀ ਰੋਜ ਮਾਂਜ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਰੱਖ ਜਾਇਆ ਕਰੋ। ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਲਘ ਪਰ ਰੱਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਧੁਪ ਦੇ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੇ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਰਹਿਪੇ ਹਿਰਾ ਕਰਾਂਗੇ ਨਾਲੇ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਸਾਗ ਤੋੜ ਕੇ ਮੱਕੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਕਰ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਦੁੱਧ ਮੰਗਾ ਕੇ ਛੱਕਦੇ ਸਨ। ਮਜ਼ਾਰੇ ਬੈਠੇ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜੋ ਜੋ ਰਹਿਪੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਬੇਰੀਆ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਸਾਗ ਹੈ ਗੰਦਲਾ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਏ ਤੋਂ ਖੇਤਾਂ ਦੀਆ ਵੰਡਾ ਇਧਰ ਉਧਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬੇਰੀਆਂ ਪੁੱਟ ਸੁੱਟੀਆਂ। ਪਿੰਡੋਂ ਲੈ ਕੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਤਾਈਂ ਬੰਨੇ ਬੰਨੇ ਪਾਲ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਬਚਨੋ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਬੇਰੀਆਂ ਪੁੱਟਾ ਸੁੱਟੀਆਂ ਚੰਗਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਦੀਪੋ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਦੇ ਬੰਨੇ ਬੰਨੇ ਤੂੰ ਆਪ ਬੇਰਾਂ ਦਾ ਪੱਲਾ ਭਰ ਕੇ ਬੇਰੀਆਂ ਲਾ ਦੇਵੀਂ। ਦਰੱਖਤ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪੁੱਟਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਫਲਾਂ ਵਾਲੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁੰਨ ਹੈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਜੀਵ ਉਧਰ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋਏ ਬੇਰੀਆ ਪੁੱਟਣ ਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਅੰਬਾਂ ਦਾ ਬਾਗ ਪੁੱਟਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਘਰ ਵਿਚ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਬੋਲੇ ਠਾਕਰਾ ਬ੍ਰਿਛ ਤਾਂ ਪੁਟੀਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹੇਠ ਬੈਠ ਕੇ ਸਿਫਤ ਕਰੀਦੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਛ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਮਾਈ ਬਾਪ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਬ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਉਪਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ ਥੀ ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਾਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਲਿਆਦਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਸਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਅੰਬ ਤੇ ਕੇਲਾ ਮੋਰ ਇਹ ਪਿੰਡੋਂ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸਾ ਨੇ ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ ਤੋਂ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਸਨ ਤਦੋਂ ਹੀ ਇੰਨਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਲੇ ਅਤੇ ਅੰਬ ਦੇ ਪੱਤੇ ਵੀ ਸ਼ਗਨਾਂ ਤੇ ਅਤੇ ਯੱਗ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਦੋਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇੰਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹੋਈਆ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਜਥੇਵਾਲ ਰਹੀਆਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਰਹਿਪੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੁਣ ਇੰਨਾਂ ਬਸਤਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਖੰਡ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਸਮਝਕੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਲੜ ਫੜਾ ਗਏ, ਤਾਜਾ ਤਾਜਾ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਜੱਲ ਕਈ ਵਾਰ ਬਸਤਰਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਠੰਡਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਵਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਪੱਲਘ ਮਨ ਵਿਚ ਹਰ ਵਕਤ ਆਸ਼ਕ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਆਪ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਲ ਹੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਥੇਆਲ ਸਨ ਘਰ ਵਿਚ ਨਿਧਾਂ ਬਾਰਾਂ ਸਿਧਾ ਲੱਛਮੀ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਹੋਇਆ। ਦੀਪੋ ਦੇ ਦੋ ਭਾਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਪਿੰਡੋਂ ਉਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਮਾਇਆ ਦਾ ਘਰ ਵਿਚ ਹੜੂ ਚਲ ਪਿਆ, ਮਾਲੋ ਮਾਲ ਹੋ ਗਏ ਐਸੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਮੱਰਤਬਾਂ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਿਖਣੇ ਵਰ ਦੇਣੇ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਇੱਕਠੀ ਹੋ ਕੇ ਆਈ ਇਸ ਖਿਆਲ ਮਨਾਲ ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨੇ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸ਼ਬਦ ਪਾਰਟੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗੀ ਦਾਸ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਾਕਾ ਖੜਾ ਜੋ ਕੇ ਸ਼ਬਦ। ਦ ਸੁਣਾ ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ ‘ਦੀਵਾ ਬੱਤੀ ਨਾ ਚਲੇ ਘਰ ਤੇਰੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਵਾਲਿਆ’ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਕਾਕਿਆ ‘ਬਹੁਤਿਆ ਦੀ ਫੌਜ ਵਾਲਿਆ ਦੀਵਾ ਬੱਤੀ ਨਾ ਬਲੇ ਘਰ ਤੇਰੇ’। ਇਉਂ ਕਹਿ ਰਾਵਣ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਫੌਜਾਂ ਸਨ। ਲੱਖ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤਾਈਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੇ ਪਿਰ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰੀ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਚੌਂਕੀ ਭਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਕੱਥਿਤ ਗਾਇਆ-ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਸੂਰਜ ਸਮਾਨ ਸੋਹਣਾ। ਦੇਖ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਜੋਤ ਚੰਦ ਸੂਰਜ ਸਰਮਾਂਵਦੇ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਰੂਪ ਭੁਪ ਦਾ ਅਨੂਪ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਜੋਤ ਚੰਦ ਸੂਰਜ ਸਰਮਾਂਵਦੇ ਕਹਿ ਕੇ ਸੂਰਜ ਨਾਲੋਂ ਭੁਪ ਕਹਿਣਾ ਉੱਚਾ ਹੈ ਭੁਪ ਇਕ ਵਾਰ ਕਹੀਏ ਸੂਰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਇਕ ਭੁਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਵਿਤਾ ਜੋੜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆਪ ਹੀ ਕਥਾ ਲਿਖ ਲਈਦੀ ਹੈ ਇਸ ਕੱਥਿਤ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਵਿਤਾ ਜੋੜ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਕਰੀਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਤਵਾਰੀਖ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਸਾਖੀ ਰਾਹੋਂ ਦੇ ਇਕ ਸਿਜਦਾ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਜੁਗਿੰਦਰਫਲੀ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਫੱਗਣ ਚੇਤਰ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਬੰਸਤ ਕੌਰ ਦੇ ਰੂਪ ਦਾ ਖੇੜਾ ਕਹਿਰ ਦਾ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਖਿਜਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਈ ਸਿੰਗਾਰ ਲਾ ਨੱਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਫੁੱਲ ਖਿੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਗੋਦ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਸਭ ਪਾਸੀਂ ਹਰਿਆਵਲ ਹੀ ਹਰਿਆਵਲ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਸਲਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸੁੱਖਾ ਦੇ ਝੁਮਕੇ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਪੌਣ ਪਹਾੜ ਦੀ ਰਿਮਕ ਰਹੀ ਸੀ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਤਾਰੇ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਸਨ। ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਝੁਮ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਐਸੇ ਰਮਣੀਕ ਅਤੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਦੇਖ ਕੇ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਪਿਮਡ ਜੁਲਾਹ ਮਾਜ਼ਰੇ ਤੋਂ ਓਠ ਕੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਮੰਡ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਤੱਕਦੇ ਬਰੇਤੀ ਵਿਚ ਆਸਣ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਹੋਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ, ਚੰਦ ਵੀ ਪੂਰੀ ਜੁਆਨੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਨੂਰ ਦਾ ਹੀ ਟੁੱਕੜਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਈ ਦਿਨ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਨਾਰੇ ਕਿਨਾਰੇ ਕਸਬਾ ਰਾਹੋਂ ਵਲ ਜਾ ਨਿਕਲੇ ਸੂਰਜ ਕੁੰਡ ਥੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਜਾ ਨਿਕਲੇ। ਸੂਰਜ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਚੰਦਰਮਾ ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਿਰਨਾਂ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਫਰਸ਼ ਪੁਰ ਰੋਸਨੀ ਦਾ ਜਲ ਦੇ ਡਲ ਵਾਂਗ ਫਰਸ਼ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਝਰਨਾਟਾ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਡੋਰਾਂ ਤ੍ਰਣਕ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਚੰਦ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੁੱਕੇ

ਹੋਏ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਰ ਦਾ ਰੰਗ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਵਿਚ ਵਿਚੋਲੀ ਬਣ ਕੇ ਸੁਤੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਯਾਰ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ 'ਤੂੰ ਸੁਣੇ ਯਾਰ ਹਮਾਰੇ ਇਕ ਬੇਣਤੀਆਂ' ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਨ ਕਰਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਰਾਤ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਨੇ ਤੇਲ ਵੰਡ ਧਾਰ ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਚੰਦ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਲਾਲੀ ਦਾ ਛਤਰ ਤਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਟਹਿ ਟਹਿ ਕਰਦੇ ਤਾਰੇ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ, ਚਿੜੀਆਂ ਚੀਂ ਚੀਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਮੰਡ ਦੇ ਜਾਨਵਰ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਪੇਟ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਖੁੱਡਾਂ ਵਿਚ ਲੁਕਣ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੈਠੇ ਦਿੱਬ ਜੋਤੀ ਮਹਾਂਬਲੀ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਟੱਪਦੇ ਸਨ। ਚੁੰਗੀਆਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਕੋਲ ਫਿਰ ਰਹੇ ਸਨ ਦਿਨ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਓ ਨਾਲ ਇਕ ਹਿਰਨਾਂ ਦੀ ਡਾਰ ਨਿਕਲੀ। ਇਹ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੜੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਆਪਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਰਾਹੋਂ ਦਾ ਸਿੱਜਦਾ ਜੁਗਿੰਦਰਫਲੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦਾ ਉਪਰ ਜਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਕਈਆ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਜਾਫਰਪੁਰ ਦਾ ਸੀ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕੋਲ ਬੰਦੂਕ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ ਨਾਲ ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਸਨ ਹਿਰਨਾਂ ਡੀ ਡਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮਿਰਗਾਂ ਦੀ ਡਾਰ ਉੱਪਰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ ਸੇਖਿਆ ਐਵੀਂ ਨੱਕੇ ਜਾਨਵਰ ਤੇ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਿਾ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀਦਾ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਦੇਈਦਾ। ਆਜਿਜ਼ ਨਿਤਾਣੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਪਿਗਾਣੇ ਇਉਂ ਆਖਦਾ ਸਿਆਣੇ ਨਾ ਇਆਣੇ ਬਣ ਰਹਿਏ। ਮੱਤਸਦਾ ਗਰਬਿ ਰੋ ਦੇਗਾ ਜਬ ਸੁਣੇਗਾ ਉਸਦਾ ਮਾਲਕ ਜਤੋਂ ਸੇ ਖੋ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਰ ਜਿਸੇ ਦੇਤਾ ਹੈ ਖੁਦਾ ਹੁਸਨ ਨਜਾਕਤ ਹੋ ਹੀ ਜਾਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹਾ ਬੋਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਦੋਂ ਸੁਣਦੇ ਐਸਾ ਨਿਸਾਨਾ ਮਾਰਿਆ ਇਕ ਮਿਰਗ ਦੇ ਗੋਲੀ ਜਾ ਵੱਜੀ। ਮਿਰਗ ਤੜਪਦਾ ਹੋਇਆ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਡਿਗ ਪਿਆ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਿਆ। ਉਸ ਨਿਰਦੋਸ਼ੇ ਤੜਪਦੇ ਮਿਰਗ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਰਸਨਾ ਥੀਂ ਐਸਾ ਤੀਰ ਨਿਕਲਿਆ ਉਸ ਸੇਖੇ ਨੂੰ ਜਾ ਵੱਜਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੇਖਾਂ ਤੇਰੀ ਰਫਲ ਹੀ ਜੱਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅੱਗੋਂ ਵਾਸਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇਂਗਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤਿਰਫੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲ ਡਿੱਠਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਹਰ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲ ਡਿੱਠਾ। ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗਣ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਵਾਰ ਨਾਲ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਜਰਨੈਲ ਨੂੰ ਮੁਰੀਦ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਐਸੇ ਹੀ ਸੇਖੇ ਨੂੰ ਇਕ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਵਾਰ ਨਾਲ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੁਰੀਦ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਬੱਸ ਲੱਗਾ ਪਿਰ ਰਾਜਾ ਜਪਣ, ਮਸਤ ਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ ਕੋਈ ਪਾਗਲ ਸਮਝਕੇ ਕੋਈ ਮਸਤ ਦਿਵਾਨਾ ਆਖੇ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਰਾਈਫਲ ਵੀ ਜਬਤ ਹੋ ਗਈ। ਐਸੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਬਰਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਰਿਆਸਤ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਕ ਸ਼ੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨਹਿਰ ਦੀ ਪਟੜੀ ਪਟੜੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਟੜੀ ਉਪਰ ਇਕ ਮਸਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਰਕਾਲ ਦਰਸ਼ੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਨਿੰਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਮਸਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਹੋਰਨ ਦਿੱਤਾ ਭੱਦੇ ਮਸਤ ਕਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜਿਆ ਸੀ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਕਾਰ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਮਸਤ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਮਸਤ ਜੀ ਰਸਤੇ ਵਿਚੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਜਾਓ। ਮਸਤਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅੱਖ ਨਾ ਪੁੱਟੀ ਸ਼ੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਸਤਾਂ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਨਾਲੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਮਸਤਾਂ ਦੀ ਢੂਹੀ ਵਿਚ ਠੁੱਡ ਮਾਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਕੀ ਪਖੰਡ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਸਤਾਂ ਨੇ ਠੁੱਡ ਮਾਰੀ, ਨਾਲੇ ਤੇ ਸ਼ੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਰੰਗਣ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਸ਼ੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਕੁਆਡੂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਓਪ ਮਸਤ ਅੱਲਫ ਨੰਗਣ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਜੱਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੁੱਧ ਬੁੱਧ ਨਾ ਰਹੀ ਬਸ ਜੱਜੀਆਂ ਕਿਪਰੇ ਉੱਡ ਗਈਆਂ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੁੱਟੇ ਹੋਏ ਜੂਠੇ ਪੱਤਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਾ ਜਾਇਆ ਕਰੇ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਸਾਧ ਬਣ ਗਿਆ ਐਸੀ ਨਿਗਾਹ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਿਸ ਵੱਲ ਜਿਸ ਰੂਪ ਨਾਲ ਤੱਕ ਲਵੇ ਚਾਹੇ ਪਾਪੀ ਹੋਵੇ ਚਾਹੇ ਧਰਮੀ ਹੋਵੇ ਕੰਮ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਸੇ ਹੀ ਜਿਸਦਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦਾ ਵਾਰ ਖਾਕੇ ਮਸਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਰਿਆ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਕੋਲ ਆਣ ਬੈਠੇ। ਜਾਗਰ ਨੂੰ ਨੌ ਦੱਸ ਦਿਨ ਹੋਏ ਸੀ ਬਹੁਤ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਕੰਧ ਫੜ ਕੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿੱਗਿਆ। ਬੈਰਾਗ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗਾ। ਸੱਚੇ ਪਿਤਾ ਜੀਓ ਮੈਂ ਤੇ ਬੁਖਾਰ ਨਾਲ ਮਰ ਚਲਿਆ ਮੈਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖਾ ਮੈਂ ਹਕੀਮ ਹਾਂ? ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ -ਜੀ ਹਕੀਮ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਆਪਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਚੱਲ ਨੱਠ ਚੱਲ ਸੱਣ ਦੇ ਫੁੱਲ ਤੋੜ ਕੇ ਚਾਰ ਖਾ ਲਵੀ ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਉੱਠ ਕੇ ਨੱਟ ਚੱਲ ਬੁਖਾਰ ਤੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਨੱਠਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲਾਇਆ। ਸਰੀਰ ਕੰਗਣ ਵਰਗਾ ਹਲਕਾ ਹਲਕਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਚਾਰ ਫੁੱਲ ਵੀ ਤੋੜ ਕੇ ਖਾਧੇ ਫਿਰ ਕਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਤਾਪ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜਿੱਥੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਨਾਲ ਦੀ ਰਸਤਾ ਵਗਦਾ ਸੀ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸਤਰੀ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਉਸਦੇ ਭਤੀਜੇ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਮੋਨੀਆਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੰਲਧਰੋਂ ਬਰਾਂਡੀ ਸ਼ਰਾਬ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵੜਨ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਹ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ -ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਅਮਰੂ ਐਸ ਵੇਲੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਕਿਧਰੋਂ ਆਇਆ ਅਮਰ ਸਿੰਘ -ਜੀ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਮੋਨੀਆਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਦੁਆਈ ਜੰਲਧਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਮਦੇ ਬੱਨਕਸ਼ੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉਬਾਲ ਕੇ ਦੋ ਚਮਚੇ ਦੇ ਦੇਵੀਂ। ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਅਮਰ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਜਲਦੀ ਕਰੋ ਦੋ ਚਮਚੇ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਨਕਸ਼ੇ ਵਿਚ ਉਬਾਲ ਕੇ ਦੇ ਦੇਵੋ। ਜਦੋਂ ਦੋ ਚਮਚੇ ਉਬਾਲ ਕੇ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਏ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦਰਦਾਂ ਕਿਧਰ ਗਈਆਂ, ਸਰੀਰ ਕੰਗਣ ਵਰਗਾ ਨਿਰੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਵੱਜੋਂ ਚਿੱਠੀ ਲਿੱਖਕੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੋ ਲਾਹੌਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪੈੜ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹਕੇ ਟੱਬਰ ਰੋਣ ਪਿੱਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਰੋਣ ਪਿੱਟਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਅਮਰੂ ਦੇ ਘਰ ਰੋਣਾ ਪਿੱਟਣਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੇ ਜੀ ਹਰਬੰਸ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਜਾਓ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖੋ ਰੋਣ ਨਾ, ਹਰਬੰਸ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਰੋਣ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਬੰਗੀ ਜਾ ਕੇ ਤਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਆਇਆ। ਸਭ ਲੋਕੀ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਹਿ ਉੱਠੇ ਰਾਜਾ ਬਲੀ ਤੇਰੀ ਲੀਲਾ ਚੌਦਾ ਤਪਕਾਂ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਨਿਗਾਹ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਕਿਸ਼ਨੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੱਛੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਜਾ ਨਿਕਲੇ। ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕਿਸ਼ਨਾ ਜਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿਮਦੇ ਬੁਕਣਾ ਦਰਗਾਹ ਦੇਖਣੀ ਹੈ? ਕਿਸ਼ਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਇਸਤੋਂ ਹੋਰ ਕੀ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਕਹਿੰਦੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਮੁੜਦੀ ਜਬਾਨੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਚਲ ਫਿਰ ਸਹੀ। ਚਲ ਖੂਹ ਤੇ ਚੱਲੀਏ ਖੂਹ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ। ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਡਾ ਆਸਣ ਲੱ ਛੱਡਿਆ ਕਰ, ਇਕ ਗਲਾਸ਼ ਦੁੱਧ ਦਾ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖ ਛੱਡਿਆ ਕਰ, ਅਸੀਂ ਆਪੇ ਹੀ ਛਕ ਜਾਇਆ ਕਰਾਂਗੇ, ਤੂੰ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰ। ਇੱਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਿਆ ਕਰ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਬੁਕਣ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅੱਗੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਕਿਸ਼ਨਾ ਸੁੱਚਮ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਵਿਛਾਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਦੁੱਧ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਛੱਕਦੇ ਰਹੇ ਬਹੁਤ ਪਰੱਤਖ ਹੋ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਮੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਆ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਰਿਕ ਦਿਨ ਸੁਫਨੇ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪੱਲਘ ਤੇ ਬੈਠੇ ਮੀਆਂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਹੁਰ ਗੁਪਤ ਰੂਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਉੱਠ ਕੇ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਮਿਸਲ ਲਿਖਣ ਲੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜ ਤਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸੁਣਨ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਦੁਨੀਆਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠੀ ਸੀ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜ ਤੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਲੋਕੀ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਅਧਿਓ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਮੁਸਾਪੁਰੀਆ ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦਾ ਪਿਤਾ ਤੁੰਗਲ ਬਾਬਾ ਮੂਲਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ। ਤੁੰਗਲ ਤੋਂ

ਚੌਧਰ ਲੈ ਕੇ ਬਾਬੇ ਮੂਲੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਸਾਂਭ ਹੋਣੀ। ਐਸ ਵੇਲੇ ਮੂਲੇ ਦਾ ਪੋਤਾ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਿੰਘ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਪੁਰੀਏ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਬੰਸਤਾ ਇਹ ਮੇਰੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇਰੇ ਜਿੰਮੇ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ ਆਪ ਉੱਠ ਕੇ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਕਿਸ਼ਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿਸ਼ਨਾ ਆਓ ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਦਿਖਾਲ ਦੇਈਏ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਉੱਥੇ ਵੀ ਲੋਕ ਰਾਜਾ ਧਨੀ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਆਓ ਤਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਡਰੂ ਦਿਖਾਲੀਏ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਬਾਹੀਏ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਦਿਖਾਏ। ਕੁਝ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਚਲ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਚਲਦੇ ਹਾਂ ਤੂੰ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਚਲ। ਜਦੋਂ ਕਿਸ਼ਨਾ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖੇ ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤ ਮਾਰੂਥਲ ਜਿਹੇ ਪਏ। ਅੱਕਾ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨਜ਼ਰੀ ਆਵਣ ਲੱਗੇ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਕੱਦ ਦੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਵਾਲ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਨੇਤਰਾਂ ਵਾਲੀ ਮੂਹਰੇ ਖੜੀ ਹੋਈ ਰੱਤ ਪੀਣੀ ਡੈਣ ਕਿਸ਼ਨਾ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਡਰਿਆ ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੋਂ ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਹੁਕਮ ਮੰਗਣ ਲੱਗੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਮੈਨੂੰ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਸਿਓ ਮੈਂ ਭੁੱਖੀ ਹਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਚਲ ਅਜੇ ਕੁਝ ਟਾਈਮ ਹੈ ਕਿਸ਼ਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੀ ਇਹ ਕੌਣ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਬੁਕਣ ਇਹ ਕਾਲਕਾ ਸੀ, ਜੰਗਾ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਰੱਤ ਦੇ ਖੱਪਰ ਭਰ ਭਰ ਕੇ ਪੀਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਜੰਗ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦੀ ਹੈ। ਐਨੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਜਿਹਾ ਆਇਆ ਅੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ। ਇਹ ਮਾਇਆ ਦੀ ਖੇਡ ਗੁਰੂ ਪੰਜਵੇਂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਮੰਡੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜੇ ਹਰੀ ਸੈਨ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਸਮੀਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਸੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ॥

ਸਾਖੀ ਜੁਲਾਹਮਾਜਰੇ ਦੇ ਸਰਵਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਇਹ ਸਰਵਣ ਜੁਲਾਹਮਾਜਰੇ ਦਾ ਸੀ ਇਸ ਤੇ ਕੋਈ ਨਜ਼ਾਇਜ ਕੇਸ ਬਣ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਸਰਵਣ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸਵੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਇਕ ਲੱਤ ਦੇ ਭਾਰ ਖੜਾ ਹੋ ਕੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆਇਆ। ਪੀਰ ਦੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਜੀਓ ਮੇਰਾ ਲੜਕਾ ਬੇਗੁਨਾਹ ਫਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਬੰਦਖੁਲਾਸੀ ਕਰੋ। ਇਹ ਮਨ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਅੰਦਰੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਘਟ ਘਟ ਦੀਆਂ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਬੋਲੇ ਜੁਲਾਹਮਾਜਰੀਆਂ ਚਲ ਨੱਠ ਚਲ ਤੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਬਰੀ ਹੈ। ਬਸ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ। ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਰਸਨਾ ਵਿਚੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈ ਕੇ ਚਲ ਪਿਆ ਜੰਲਧਰ ਕਚਹਿਰੀਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਅੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਰਵਣ ਬਰੀ। ਸਰਵਣ ਟੱਪਦਾ ਨੱਚਦਾ ਬਾਹਰ ਆਇਆ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ। ਧੰਨ ਧੰਨ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚ ਝੂਠ ਨਿਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਆਜ਼ਿਜ਼ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋੜਨ ਹਾਰੇ ਤੇਰੀ ਲੀਲਾ ਬੇਅੰਤ ਹੈ। ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣੇ ਵਾਂਗ ਰੌਲੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਪਿੰਡ ਆਇਆ। ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਲੱਡੂਆਂ ਦੀ ਪਰਾਤ ਬਣਾ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਰੱਖੀ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਆਏ ਫਿਰ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਰਤਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਵਣ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਸਾਖੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਰਸੂਲਪੁਰੀਏ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਰਸੂਲਪੁਰ ਦਾ ਜਾਤ ਦਾ ਜੱਟ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਸਦੇ ਘਰ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਆਯੂ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਘਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਨ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਿਲ ਮੁਰਝਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਦਾ ਸੀ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨੂਰ ਪਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਕਾਮਲ ਮੁਰਸ਼ਦ ਦੇ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਭੁੱਜੇ ਹੋਏ ਦਾਣੇ ਜੰਮ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਖੂਹ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਲੱਗਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੂਸਾਪੁਰੀਏ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਬੰਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਗਏ। ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੋਰ ਲਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੱਛੋਂ ਪੱਛੇ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਖੂਹ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖੂਹ ਦੀ ਨਾਲੀ ਲਗਾ ਕੇ ਉਤਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਚੱਤ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਰਮਾਂ ਖੂਹ ਸਾਰਖੇ ਵੀ ਰਾਜੇ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਕੀਲੀਆਂ ਸਾਰਖੀਆਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਮੁਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਖੂਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਆਵੇਗਾ। ਮਨ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਹੋਰ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਖੂਹ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਖੂਹ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਰਮਾ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਕਰਿਆ ਕਰ। ਉਹ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮੁੜ ਕੇ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਆਇਆ। ਮੰਹਤ ਪੂਰਨ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਲ ਨੂੰ ਚਾਰ ਪੰਜ ਜੋੜੀਆਂ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਆਓ ਖੂਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਵਾਲਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੰਡੀ ਕਹੀ ਖੂਹ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਮਜ਼ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਚੜ੍ਹਸ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਤਕੜੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਜੇ ਆਪਣੇ ਬਲਦਾਂ ਨਾ ਲਿਜਾਈਏ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕਹਿਣਾ ਆਪਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਂਦਾ ਸਾਡੇ ਬਲਦ ਚੜ੍ਹਸ ਚਲਣ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਜਿਸਨੂੰ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਦੱਸ ਪੰਦਰਾਂ ਜੋੜੀਆਂ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਜਾ ਕੇ ਸਾਰਾ ਕੀਤੀ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਖੇਤ ਹਰਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਖੇਡਦੇ ਪੰਜ ਬਾਲਕ ਨਜ਼ਰੀ ਪਏ। ਦਰਗਾਹੀ ਫੁਰਮਾਨ ਹੋਇਆ ਚਲ ਕਾਕਾ ਬਾਲਕ ਲੈ ਹੀ ਜਾਹ ਬੱਸ ਬੇਤੇ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਤਿੰਨ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਨਾਲ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਸਾਖੀ ਭੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਕਰਨਾਣੇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਭੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਕਰਨਾਣੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਬਹੁਤ ਨਰਮ ਦਿਲ ਭਗਤ ਖਿਆਲਾ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਕੋਈ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਧੂ ਸੰਤਾ ਦੀ ਲੱਗਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨ, 30 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋ ਗਈ। ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਪੈਰ ਕਿਤਿਓਂ ਨਾ ਪਈ ਬਹੁਤ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਮੰਨੇ ਕਈ ਪਾਸੀ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪ ਆਟਾ ਪੀਸ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸਿਰ ਪੁਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਬੀੜ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕਾਇਆ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਤਰ ਵਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਦਸ਼ਰਥ ਜੀ ਨੇ ਪੁਤਰਿਸ਼ਟੀ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਯੱਗ ਕੀਤੇ। ਮਾਰਕੰਡੇ ਰਿਖੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਿੰਨਤਾ ਤਰਲੇ ਯੱਗ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਅਤਰੇ ਰਿਖੀ ਦੀ, ਪਤਨੀ ਅਨਸੂਆ ਨੇ ਲੱਛਮੀ, ਪਾਰਬਤੀ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਪੁੱਤਰ ਵਾਸਤੇ ਖੂਹੀ ਜਾਲ ਪਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਭੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਲੜ ਫੜੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਔਂਤਰੇ ਜਾਂਦੇ ਘਰ ਵਸਾਏ ਹਨ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰੋ ਜਰੂਰ ਹੀ ਤੇਰੇ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੁਣ ਕੇ ਭੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੁਣ ਕੇ ਭੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਰੋਜ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਸੰਗਤ ਦੇ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਦੀ ਡਿਉਟੀ ਸੰਭਾਲੀ ਦੀ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਢੋਣਾ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਘਰੋਂ ਛੱਕ ਕੇ ਜਾਣਾ ਘਰ ਹੀ ਮੁੜ ਕੇ ਛੱਕਣਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਭੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸਦੀ ਤੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਇਹ ਭਿਖਸੂ ਜੋੜੀ ਗਲੇ ਵਿਚ ਝੋਲੀ ਪਾਈ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੋਂ ਰਾਹੋਂ ਰਾਹ ਤੁਰੀ ਆਉਂਦੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਸਨ ਉਹ ਭਾਗਾਂ ਭਰੀ ਜੋੜੀ ਬੜੀ ਨੀਝ ਨਾਲ

ਰਵਾ ਰਵੀ ਤੁਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਰਨਾਣੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਵਸੀਮੇਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੂਹਰੇ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਭੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਮਾਈ ਇਸ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਏ। ਬੈਰਾਗ ਚਲ ਪਿਆ ਬੱਸ ਉਸੇ ਹੀ ਪਲ ਭਿਖਸੂ ਜੋੜੀ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਤੱਕਣ ਨਾਲ ਸੱਖਣੀ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਦੋ ਸੰਗਤਰੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਭਾਗ ਭਾਰੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਤੁਮਹਾਰੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਪੁੱਤਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਾਡੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਮਾਂਜੇ। ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਉਸਦਾ ਫਲ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪਿਆ। ਭੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਮੁੜ ਵਸ ਗਿਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸੰਗਰਾਂਦ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਇੱਕਠ ਸੀ ਮੇਲਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚੇਤਰ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਖਟਕੜੀ ਝੰਡੇ ਜੀ ਵੀ ਸੰਗਤ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੂਰੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਰਸਨਾਂ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਕੜ੍ਹਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀਆ ਪਰਾਤਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਲੱਭੂ ਪੇੜੇ ਫਲਾਂ ਦੀਆ ਟੋਕਰੀਆਂ ਸੰਗਤ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਚੜ੍ਹਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਈਆ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਦੁੱਧ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੂਕਰਾਂ ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰਦੇ। ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਭੁੰਜੇ ਹੀ ਡੁਲ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੇ-ਬੇਅੰਤ ਹੀ ਗੁਪਤ ਰੂਹਾਂ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ ਇਕ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਆਖਿਆ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਈਸ਼ਰ ਦੁੱਧ ਕੁੱਤਿਆਂ ਮੂਹਰੇ ਪਾ ਦੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੱਧਰੇ ਥਾਂ ਡੋਲੂ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਡੋਲੂਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਮੈਥੋਂ ਭੁੰਜੇ ਨਹੀਂ ਡੋਲੂ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਪ ਛਕੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਲੰਗਰ ਵੱਲ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਲ ਪਿਆ। ਦਸ ਕੁ ਕਰਮਾਂ ਜਦੋਂ ਅੱਗੇ ਤੁਰਿਆ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜੀ ਹੋਈ ਬਾਲਟੀ ਮੂਧੀ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਰਾ ਦੁੱਧ ਭੁੰਜੇ ਡੁੱਲੂ ਗਿਆ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ। ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਡਰ ਗਿਆ ਪਈ ਮੈਥੋਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਈਸ਼ਰ ਚੱਲ ਨੱਠ ਚੱਲ, ਕਈ ਰੂਹਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਮੰਗਦੀਆਂ ਸਨ ਸਵੇਰ ਦੇ ਬੈਠੇ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਲਾਉਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਈਸ਼ਰ ਆ ਕੇ ਮਿੰਨਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਦੋ ਸੰਧਵਾ ਦੇ ਬੰਦੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ

ਸਵਾ ਦੇ ਰੁਪਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸੁੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦਿਆ ਨੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਸਵਾ ਦੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪਕੌੜੇ ਲਿਆ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਛੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਪੈਸੇ ਨਿਆਣਿਆ ਮੂਹਰੇ ਹੀ ਸੁੱਟ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਗਏ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਵਾ ਦੇ ਰੁਪਏ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੋਲੇ ਕਾਕਾ ਚੁੱਕ ਲਿਜਾ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰਨੇ ਹਨ ਨਾਲ ਦੇ ਪਕੌੜੇ ਹੀ ਖੁਵਾ ਦੇਣੇ ਸੀ। ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾ ਹੀ ਸਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸਨੂੰ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦੇਵੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਿਆ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕੋਈ ਘਰ ਬੈਠਕੇ ਹੀ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਮੂਸਾਪੁਰ ਤੋਂ ਪਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਮੂਹਰੇ ਧਰ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਮਿਲਖੀ ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਮਾਦੀ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਛਕਾ ਦਈ। ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਦੱਸ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੇਗ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਦੋਂ ਪਿੱਛੇ ਦੂਰ ਹੀ ਸੀ ਇਕ ਨਾਈਆ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਇੱਥੇ ਕਮਾਦੀ ਦੇ ਓਹਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਾਂ ਹੀ ਛਕ ਲਈਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਭ ਸਕੰਲਪਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਮੂਹਰਿਉਂ ਉਹ ਹੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹੜੀ ਪਿੱਛੇ ਕੜਾਹ ਖਾਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਮਿਲਖੀ ਚਲ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਚਲ ਕਮਾਦੀ ਦੇ ਬੰਨੇ ਹੀ ਬੈਠ ਕੇ ਨਾਲ ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾ ਦੇ। ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਇਥੇ ਹੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪਾਸੋਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਈਆਂ। ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਸਾਖੀ ਇਕ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਤੇ ਜੈਲੇ ਖਾਂ ਰਾਜਪੂਤ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁੰਦਰ ਦੇ ਖੇਤਾ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸੰਗਤ ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਇਕ ਪਿੰਡ ਰਟੈਂਡੇ ਤੋਂ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਤਸਵੀਰ ਲੈਣ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਸ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਦੀ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਹੁਸਨ ਦੀ ਖਾਨ ਦੀ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਲੱਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਨੂੰ ਫੋਟੋ ਲੈਣੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਸਾਹਮਣਿਉਂ ਉੱਠ ਕੇ ਕਮਾਦੀ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਛੁਪ ਕੇ ਦੂਰੋਂ ਫੋਟੋ ਲੈਣ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੀ ਤਾਂ ਫੋਟੋ ਨਾ ਆਈ ਫੇਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਫੋਟੋ ਲੈਣ ਲੱਗਾ। ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਿਆ ਬੇਸ਼ਕ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕੱਢਣ ਫੋਟੋ ਜਰੂਰ ਲੈਣੀ ਹੈ। ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ ਕੇ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੀ ਫੇਰ ਵੀ ਨਾ ਆਈ ਆਖਰ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਤੁਰ ਚਲਿਆ। ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਾ, ਜੈਲੇ ਖਾਂ ਰਾਜਪੂਤ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਵਾਲਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਬੁਕਣ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਨੂੰ ਮੋੜ ਕੇ ਲੈ ਆਉ। ਕਿਸ਼ਨਾ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਮੋੜ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਹਾਲੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸੀ। ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਆਇਆ ਉਹ ਬਿਬੂ ਰੂਪ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਾਕਾ ਦੇਖ ਸਾਡੀ ਛਾਂ ਹੈ? ਦੇਖਣ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਛਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਕਹਿੰਦਾ-ਜੀ ਆਪ ਦੀ ਛਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਾ ਜਿਸਦੀ ਛਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸਦੀ

ਫੋਟੋ ਕਿਥੋਂ ਆਉਣੀ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਬੁੱਤ ਪਰਸਤੀ ਤਾਂ ਹਮਨੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੱਕੇ ਵਿਚੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਤਦੇ ਹੀ 72 ਫੋਟੋ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਢਾਹ ਦਿੱਤੇ ਸੀ ਕਾਕਾ ਨਿਰਗੁਣ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰੀਦੀ ਹੈ ਸਰਗੁਣ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਹੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫੋਟੋ ਦੇ ਤਾਂ ਦੇਈਏ, ਐਵੇਂ ਦੁਆਨੀ ਦੁਆਨੀ ਨੂੰ ਵਿੱਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਢੇਰਾਂ ਤੇ ਪਏ ਰੁਲਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਤਦ ਫੋਟੋ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰਾਂ ਨੇ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਲੈਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਫੋਟੋ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਇਹ ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਕੇ ਜੈਲੇ ਖਾਂ ਰਾਜਪੂਤ ਬੈਰਾਗ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵਾਰੋ ਵਾਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਜੈਲੇ ਖਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਕੋਠੀਆਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜੈਲੇ ਖਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਸਹਾਰਾ ਹੋ ਸਭ ਤੇਰਾਂ ਹੀ ਤੁਫੈਲ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਖੁਦਾ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਹੋ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਜੈਲੇ-ਹੁਣ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ ਹਮਨੇ ਤੋ ਲੀਕ ਵਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੁਮਹਾਰੇ ਲੀਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਾ ਦੀਆ ਹੈ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ 1936 ਵਿਚ ਜੈਲੇ ਖਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੈਲੇ ਖਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੇਵਕ ਸੀ ਸੰਨ 1947 ਦਾ ਗਦਰ ਮਚਣ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਸਭ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਠ ਕੇ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੈਲੇ ਖਾਂ ਨੇ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਕੱਪ ਵਿਚ ਬੰਨੀਆ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਮਹੰਤ ਪੂਰਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਉਹ ਵੀ ਕਚਾਕੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਉ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜੈਲੇ ਖਾਂ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਸਮਾਧਾਂ ਮੂਹਰੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਉਠਕੇ ਜਾਵੇ ਨਾ ਧਾਹਾ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਵੇ ਇਸ ਸੱਚੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਦਾ ਦਰ ਛੱਡਕੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਪੀਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦੇਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿ ਸੁਣ ਕੇ ਤੋਰਿਆ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਮੂਹਰੇ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਹਲ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਬਾਕੀ ਹੋਰਨਾ ਨੇ ਹੱਥੋਂ ਹੱਥੀ ਫੜ ਲਿਆ ਫੜਕੇ ਲੈ ਗਏ ਅੱਗੇ ਖੁਦਾ ਜਾਣੇ ਜੈਲੇ ਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਵਰਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪ ਜੀ ਤੇ ਖੁਦਾ ਵਰਗੀ ਸ਼ਰਧਾ ਰਖਦੇ ਸਨ ਆਪ ਜੀ ਸਭ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੀਰ ਸਨ ਸਭ ਨੂੰ ਨਿਵਾਰਦੇ ਸਨ ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਥਾਏ ਚੱਲੀ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਿਸਨੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਬੁੱਕਣ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਜਾ ਆਇਆ ਕਰ ਕਿਸਨੇ ਦਾ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿਸਨਾ ਇਕ ਦਿਨ ਕੰਵਲ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਸੀ ਬੇਗਮ ਕੰਵਲ ਕਿਸਨੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿਸਨਿਆਂ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਹਨ ਇਕ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭੈਣ ਿਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਭੈੜੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਗਏ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਬਰਮਾ ਤੋਂ ਮੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਗੁਜਰ ਨਹੀਂ ਉਨਾਂ ਦੀ ਕੋਝ ਮੱਦਦ ਕਰ ਕਿਸਨਾ ਉਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਬੀਬੀ ਮੇਰੇ ਲਾਇਕ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦਿਆ ਕਰੋ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਫੜ ਕੇ ਟੋਹੀਆਂ ਮੋਧੇ ਟੋਹ ਕੇ ਦੇਖੇ ਬਗਲਾਂ ਵੀ ਦੇਖੀਆਂ ਦੇਖਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਚੰਗਾ ਕਿਸਨਿਆ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਧਰਮ ਦਾ ਭਰਾ ਹੋਇਆ ਇਨਾਂ ਨਿਆਣਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਤੂੰ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਕਰ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਲੜਕੇ ਕਿਸਨੇ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਗਏ ਲੜਕੀ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨ ਹੋ ਗਈ ਨਸ਼ੀਰਾ ਵਿਆਹੁਣ ਜ਼ੋਗੀ ਹੋਈ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਇਕ ਜੱਜ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਮੰਗ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਪੈਸੇ ਵੀ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਹੋ ਗਈ ਸੰਨ 1947 ਵਿਚ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਬਰਮਾ ਤੋਂ ਆ ਗਿਆ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਔਰਤ ਬਰਮਾ ਵਿਚ ਹੀ ਮਰ ਗਈ ਤਿੰਨ ਲੜਕੀਆਂ ਉਧਰ ਹੋਈਆ ਸਨ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਿਆ ਕਿਸਨਾ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਤਰਾਂ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੰਨ 1947 ਦੇਗਦਰ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਟਿਆ ਕਈ ਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪਹਿਰੇ ਲੱਗੇ ਹੁਮਦੇ ਸੀ ਇਕ ਦਿਨ ਸਤਾਰ ਖਾਂ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਖਾਂ, ਸਰਦਾਰ ਖਾਂ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਸਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਬਈ ਜਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਬੋਲ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਪਾਲਣਾ ਹੈ ਖੈਰ ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ 1947 ਦੇ ਗਦਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਲੜਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਔੜ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਕਿਸਨਾ ਉਥੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ

ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਅਖੀਰ ਉਹ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਦੀ ਭੈਣ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਹੁਣ ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਾ ਆਇਆ ਕਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬੇਇਮਾਨੀ ਆ ਜਾਵੇ ਕਿਸ਼ਨਾ ਔੜ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਮਾਧ ਮੂਹਰੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਹ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਨਾ ਹੋਵੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਲ ਵਿੰਗਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਮੈਨੂੰ ਬੇਸ਼ਕ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਹੋ ਜਾਏ ਜਦੋਂ ਔੜ ਹਮਲਾਂ ਹੋਇਆ ਜਿਧਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਰ ਵਗੇ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਭੱਜ ਗਿਆ ਇਹ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਪੰਜੇ ਲੜਕੀਆਂ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਦੀ ਭੈਣ ਇਹ ਪਿੰਡ ਪਧਾਣੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਦਰਿਆਂ ਦੇ ਕਾਛਲੇ ਕਾਛਲੇ ਜਾ ਨਿਕਲੀਆਂ ਕਿ ਪਧਾਣਿਆਂ ਦੇ ਖੂਹ ਪੁਰ ਜਾ ਕੇ ਘਬਰਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੈਠ ਗਈਆਂ ਇਕ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਬਮਦੇ ਕਾਫੀ ਸਨ ਬੈਠੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਸਨ ਉਰਵਾਸ਼ੀ ਪਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਚਿਹਰੇ ਕੁਮਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚਲੋ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉ ਸਾਡੀਆਂ ਲਬਾਂ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋ ਕੇ ਦਮ ਨੱਕ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਭਧਾਣੀ ਲੈ ਗਏ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇੰਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਦਸੋ ਤਹਾਨੂੰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਆਖੋ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਤਹਾਨੂੰ ਬਿਠਾਂ ਦੇਈਏ ਇੰਨਾਂ ਰਾਜਪੂਤ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਵਸਾਗੀਆਂ ਆਹ ਤੁਹਾਡੀ ਖੂਹੀ ਵਿਚ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਖੇਲ ਜਾਂਵਾਗੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਜੀਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਧਰਮ ਤੋਂ ਪਤਿਤ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜੀਵਾਂਗੀਆਂ ਇਹੋ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਪੰਡਤ ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਰੌਲੇ ਦੀ ਆਈ ਮੁੜ ਕੇ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜੇ ਉਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਫੜ ਕੇ ਲਿਆਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਇਹ ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਵਿਚ ਇਕ ਮੰਨੇ ਪਰਮੰਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜੁਆਨ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੂਰਬੀਰ ਨਿਪੱਤਕ ਸਨ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦਾ ਕੋਮਲ ਹਿਰਦਾ ਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਨੂੰ ਚਿੜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਫੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਰਹਿ ਨਾ ਸਕਿਆ ਸਾਰਿਆ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਾ ਕੇ ਆਪ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਇੰਨਾ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਦਸੋ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਜੇ ਆਖੋ ਉਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਜਿਉਂਦਿਆ ਹੋਇਆ ਤਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਉਂਗਲੀ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆ ਨੇ ਇਹੀ ਆਖਿਆ ਜੇ ਸਾਡੇ ਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਕਿਸ਼ਨੇ ਕੋਲ ਛੱਡ ਆਵੋ ਪੰਡਤ ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਲੰਗਰ ਪਾਣੀ ਛਕਾਇਆ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਗੱਡੀ ਜੁੜਾ ਕੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ਖੁੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਛੱਡ ਗਏ ਇਹ ਲੜਕੀਆਂ ਦੱਸ ਮਹੀਨੇ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹੀਆਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜਣ ਵਾਸਤੇ ਆਈ। ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲੁੱਕ ਜਾਣਾ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਦੀ ਖਾਂ ਦਾ ਲੜਕਾ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬੁਰਕੇ ਪੁਆ ਕੇ ਤੌਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਭ ਨੂੰ ਬੁਰਕੇ ਸੁਆ ਕੇ ਦਿੱਤੇ 80 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੱਪੜਾ ਇੰਨਾ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਲਾਗਤ ਦਾ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਮਿਲਟਰੀ ਵਾਲੇ ਲੈ ਗਏ ਜੰਲਧਰ ਜਾ ਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਹਜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਿਸ ਵੱਲੋਂ ਰੀਪੋਰਟ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਰੀ ਮਿਲੀ ਇਸ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਇਨਾਮ 600 ਰੁਪਇਆ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਕਿਸ਼ਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦਰ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਟੱਬਰ ਹੀ ਇਹੋ ਹੈ ਮੇਰੇ ਤੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਇਹੋ ਹਨ ਮੈਂ ਕੋਈ ਇੰਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ ਹੈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਆਖਿਆ ਬੋਲ ਪਾਲਿਆ ਹੈ ਇੰਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਸਾਖੀ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਸ਼ਨਾ ਦੁਪਿਹਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਰੋਜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਕਰਤਾਰੀ ਝੀਰੀ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਗਰਮੀ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਗਰਮੀ ਵੀ ਕਹਿਰ ਦੀ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਦੋ ਕੁ ਦਾ ਟਾਈਮ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ ਕਿਸ਼ਨਾ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਗਿਆ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹਜ਼ੂਰ ਬੋਲੇ ਬੁਕਣਾ ਦੇਖ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੋਠਿਆਂ ਦੇ ਬਨੇਰੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਦੇਵਤੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਤਦਾਦ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਚਰਨਾਮਤ ਪੀਣ ਨੂੰ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਬਹੁਤ ਪਿਆਸੇ ਹਨ ਕਿਸ਼ਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਇੰਨੇ ਖੂਹ ਵੱਗਦੇ ਹਨ ਕਿਸੇ ਖੂਹ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲੈਣ ਐਨਿਆ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਪੀਵਾਂਗੇ? ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿਸ਼ਨਾ ਕਹਿਣੇ ਲੱਗੀਦਾ ਝਟ ਕਰ ਉਹ ਪਿਆ ਘੜਾ ਚੁੱਕ ਕਿਸ਼ਨਾ ਘੜਾ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗਾ ਕਹਿੰਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹ ਸੁੱਟ ਸਾਰੇ ਗੱਲੋਂ ਕੱਪੜੇ ਲੁਹਾ ਕੇ ਤੇੜ ਜਾਗੀਆ ਵੀ ਲੁਹਾ ਦਿੱਤੀਆ ਅਲਫ ਨੰਗਾ ਕਰਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਫਿਰ ਆਖਿਆ ਕੀ ਘੜਾ ਵੀ ਹੋਰ ਸ਼ਕਲ ਦਾ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਸੀ ਕਿਸ਼ਨਾ ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਕਹਿੰਦਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਲੋਕ ਗਾਲੀਆ ਦੇਣਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਮਦੇ ਜਦੋਂ ਤੈਨੂੰ ਹਮਾਰਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਫਿਰ ਕੀ ਡਰ ਹੈ ਕਿਸ਼ਨਾ ਘੜਾ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਮੁਹਰੇ ਕਰਤਾਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਮਾਈਆ ਬੈਠੀਆਂ ਉਹਨਾ ਨੇ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਬੇਸ਼ਰਮਾਂ ਲੱਕ ਤੇ ਕੁਝ ਬੰਨ ਲੈ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨੰਗਾ ਫਿਰਦਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਉਪਰੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੋਲੇ ਕਰਤਾਰੀ ਮੇਰਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਖੈਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਬੇਅਦੁਲੀ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਕਿਸ਼ਨਾ ਪਿੰਡੋਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਇਕ ਖੂਹ ਤੋਂ ਘੜਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਭਰ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਇਹ ਖੂਹ ਗੁਣਾਚੌਰ ਨੂੰ

ਜਿਹੜੀ ਡੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਉਪਰ ਹੈ ਘੜਾ ਲਿਆ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਰੱਖਿਆ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਘੜੇ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਚਰਨ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਣਾ ਕੇ ਚਰਨਾਮਤ ਵੱਜੋਂ ਦੇਵਤਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੀਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਘੜਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਡੁਲ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਬੁਕਣ ਹੋਰ ਲੈ ਆਓ ਕਿਸ਼ਨਾ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੇੜ ਬੰਨਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਬਸਤਰ ਬਖਸ਼ੋ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਸਰੀਰ ਚੰਗਾ ਰਿਸਟ ਪੁਸਟ ਸੀ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੁਮਾਲੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤਾਹੀ ਕਿਸ਼ਨਾ ਪਾਣੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੌ ਘੜਾ ਪੂਰਾ ਮੰਗਵਾਇਆ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੁੱਕਣ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਸੌ ਘੜਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੇ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਪਹਿਲੇ ਕੱਪੜੇ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਕਿਸ਼ਨਾ ਨੰਗਾ ਰੁਮਾਲੀ ਸਣੇ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿਸ਼ਨਾ ਤੇਰੇ ਬਸਤਰ ਕਰਤਾਰੇ ਦੇ ਘਰ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ਮੁੜਦੀ ਜੁਬਾਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਰੋੜੀਏ ਨੱਠ ਚਲ ਰੋੜੀਏ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿਆ ਦੇਖੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅੱਗੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੋੜੀਏ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਇਕ ਜੋੜਾ ਭਗਤ ਭਗਤਣੀ ਦੋਵੇਂ ਬੀਬੀ ਮੀਂਆਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਾਸਤੇ ਬਸਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਹੋਏ ਸੀ ਇਹ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨੇ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇ ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਨਾ ਵੀ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਉਹ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਦੇ ਬਸਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੋ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਈਆਂ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦੇ ਗਲ ਉਹ ਸੁੱਚਾ ਪਸਮੀਨੇ ਦਾ ਚੋਲਾ ਪੁਆ ਦਿੱਤਾ ਉੱਥੋਂ ਅੱਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਗੋਸਲਾ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਜਾ ਨਿਕਲੇ ਕੁਝ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਖੜੇ ਹੋਏ ਇਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡੋਂ ਮੂਲਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਆਇਆ ਆ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਮੂਲਾ ਹਮਾਮ ਮਹਿੰਦੀ ਵੀ ਅਸੀਂ ਹੋਵਾਂਗੇ ਨਿਰ ਕੰਲਕ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਵਾਂਗੇ ਜਦੋਂ ਦੁਲਾਣੀ ਕਨਾਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਮਝ ਲਈ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਵਾਂਗੇ ਸਾਡੇ ਇਹ ਆਉਣ ਦੀ ਨਿਸਾਨੀ ਮੂਲਾ ਪੱਕੀ ਸਮਝੀ ਮੂਲਾ ਸੂਈ ਸਾਰਖੀ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਆਰ ਸਾਰਖੀ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਮੂਲੇ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਿਤਨੇ ਜੀਵ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਅਕਾਸ਼ ਪਤਾਲ ਲੋਆਂ ਸਭ ਖੁਦਾ ਦੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ 'ਸਗਲ ਸਮੱਗਰੀ ਤੁਮਰੇ ਸੂਤਰ ਧਾਰੀ' ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲਾ ਦੇ ਮਣਕੇ ਸੂਤਰ ਦੇ ਧਾਗੇ ਨਾਲ ਬੰਨੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਐਸੇ ਹੀ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਬੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਮੂਲੇ ਨੂੰ ਕਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਏ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਹੋਰ ਮੂਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਉਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਰੋਜ਼ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਮੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਜੇਠ ਹਾੜ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਗਰਮੀ ਕਹਿਰ ਦੀ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਦਮ ਖੁਸਕ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਦੀਂ ਨਾਲਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਸੁੱਕ ਗਏ ਸਨ ਲੋਅ ਨਾਲ ਪਏ ਕੰਨ ਸੜਦੇ ਸੀ ਧਰਤੀ ਤਾਂਬੇ ਵਾਂਗ ਪਈ ਸੜ ਰਹੀ ਸੀ ਪੈਰ ਖਿੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸੜਦੇ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਇੰਨੀ ਤਪਦੀ ਰੇਤ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਮੂਲਾ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਅੱਗੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਇਹ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਤਪੀ ਹੋਈ ਰੇਤ ਵਿਚ ਤੁਸੀ ਕਿੰਝ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਸੜਦੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਦੱਸ ਮਿੰਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਮੂਲਾ ਤੈਨੂੰ ਅਜੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਮੂਲਾ ਜੀ ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੂਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਕਰਦੇ ਜੁਲਾਹਾ ਮਾਜ਼ਰੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ ਮੂਲਾ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ ਸ਼ਾਮ ਪੈਣ ਤੇ ਮੂਲੇ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਮੂਲਾ ਪਿੰਡੋਂ ਰਜਾਈ ਲੈ ਆਓ। ਮੂਲਾ ਕਿਸੇ ਸੇਵਕ ਦੇ ਘਰੋਂ ਰਜਾਈ ਲੈ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰਜਾਈ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਹੋ ਕੇ ਲੇਟ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਮੂਲਾ ਤੂੰ ਵੀ ਰਜਾਈ ਉੱਪਰ ਲੈਣੀ ਸੀ ਮੂਲਾ ਕਹਿੰਦਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਖੋਲਿਆ ਤੇ ਵੀ ਟਿਕਾਓ ਨਹੀਂ ਇੰਨੀ ਗਰਮੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਗਲ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਲਾਹ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹਨ ਮੂਲਾ ਇਸ ਕੌਤਕ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਇਹ ਅਗਾਦ ਲੀਲਾ ਮੂਲੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਮੂਲੇ ਦਾ ਭਰਮ ਹੋਰ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸਰਦੀਆ ਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਮਹਾਰਾਜ ਪਿੰਡ ਘਟਾਰੋ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬੈਠੇ ਮੂਲੇ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮੂਲਾ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਮੂਲਾ ਚਲ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਮੁੜ ਚਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਕੁੱਤਿਆ ਨੂੰ ਪਾ ਦੇਹ।

ਭਾਂਡੇ ਫਿਰ ਆ ਜਾਣਗੇ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਜਾ ਆਓ। ਕੁਝ ਥੋੜਾ ਗਣਾ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਪਾ ਆਓ ਮੂਲੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਗੋਡਿਆ ਵਿਚ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕੁਝ ਗੋਡੇ ਗਿਟੇ, ਪੈਰ ਸੁੱਜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਮੂਲੇ ਨੂੰ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਜਾ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਉਹ ਮਜ਼ਾਰੇ ਗਿਆ ਨਾ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਭਾਂਡੇ ਆਪ ਤਾਂ ਲੈਣ ਗਿਆ ਨਾ ਪਈ ਮਹਾਰਾਜ ਆਖਣਗੇ ਸਾਡਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਉਸ ਭਾਂਡੇ ਲਿਆਉਣ ਵੇਲੇ ਗੁਰਮੁੱਖ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਮੂਲਾ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਗਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਉਸ ਗੁਰਮੁੱਖ ਨੇ ਆਖਿਆ ਜੀ ਘਰ ਹੀ ਬੈਠਾ ਹੈ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੀ ਸੀ ਭਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਆ ਕੇ ਮੂਲਾ ਨੂੰ ਭਾਂਡੇ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ ਮੂਲਾ ਉਸੇ ਟਾਈਮ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਇਕ ਬੋਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਤੁਰਿਆ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਜੋ ਮੂਲੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਪੀੜ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਉੱਡ ਗਈ ਸਰੀਰ ਹਲਕਾ ਕੰਗਣ ਵਰਗਾ ਨਿਰੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਫੇਰ ਕਦੀ ਦਰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਤੁੰਗਲ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਘਟਾਰੇ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਪਿੰਡ ਮੂਸਾਪੁਰ ਦੀ ਗਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆ ਗਏ। ਮਜ਼ਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਜੀਵ ਤਾਰੇ ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਆ ਦੀ ਡੱਕੀ ਵੱਲੋਂ ਟਹਿਲਦੇ ਟਹਿਲਦੇ ਜੋੜੇ ਖੁਹਪੁਰ ਆਣ ਖੜੇ ਹੋਏ ਇਹ ਪਿੰਡੋਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਤੁੰਗਲ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਨਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਸ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਤੁੰਗਲ ਖੂਹ ਛੱਡ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਤੁਰਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੁੰਗਲ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਤੁੰਗਲ ਸਾਡੀ ਰਜਾਈ ਚਲੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਭਿਉਂ ਦੇ ਤੁੰਗਲ ਕਹਿੰਦਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਿੱਜੀ ਹੋਈ ਰਜਾਈ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਆਪ ਹੀ ਰਜਾਈ ਚਲੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਤੁੰਗਲ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਿਉਂ ਕੇ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਦੇ ਦੇ ਭਿੱਜੀ ਹੋਈ ਰਜਾਈ ਤੁੰਗਲ ਤੋਂ ਚੱਲੇ ਵਿਚੋਂ ਚੁੱਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਖਿੱਚ ਕੇ ਚਲੇ ਦੀ ਮੋਣ ਤੇ ਹੀ ਬੈਠ ਗਏ। ਮੱਘਰ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਕਾਫੀ ਪਾਲਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਰਜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਠੁਰ ਠੁਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਆਪ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਾਲੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੁੱਖ ਵਾਸਤੇ ਸੁੱਖੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਖੁਹਦੀ ਮੋਣ ਤੇ ਠਰੀ ਹੋਈ ਰਜਾਈ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਤੇਲ ਵੱਤ ਧਾਰ ਕੇ ਸਰੂਪ ਵਿਖੇ ਜੁੜ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਤੱਪਸਵੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਚਲਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੁੰਗਲ ਤੇ ਕਿਸ਼ਨਾ ਸਵੇਰੇ ਖੁਹ ਜੋੜਨ ਗਏ। ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਉਸੇ ਹੀ ਥਾਂ ਖੂਹ ਦੀ ਸੋਣ ਤੇ ਬੈਠੇ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸਫ ਪਾਲੇ ਦੀ ਨਾ ਪਾਲਾ ਲੱਗ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਮਨਦ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਭੈਅ ਵਿਚ ਪੌਣ ਭੈਅ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭੈਅ ਵਿਚ ਦਰਿਆਓ ਭੈਅ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਦੱਬੀ ਭਾਰ ਐਸਾ

ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਐਸੇ ਦਸਤੂਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਦੰਗ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਨਖਾਨਾ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਖਾਨਖਾਨਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜਾਤ ਦਾ ਜੱਟ ਸੀ ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਾਭ ਕਮਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਉੱਠੀ ਰੋਮ ਰੋਮ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਝੁੰਮ ਉੱਠਿਆ ਤਿੰਨ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਗੁਜਰੀ ਇਕ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਮਨ ਨੇ ਉਛਾਲਾ ਖਾਧਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਡੋਰਾਂ ਤੁਣਕੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉੱਠ ਕੇ ਨਿੰਰਜਣ ਕੋਲ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਸਾਫ ਬਸਤਰ ਪਹਿਣ ਕੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਰਾਵੇ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਡੱਬਾ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਸਾਰਿਆ ਨੇ ਹੀ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਛੱਕਣ ਵਾਸਤੇ ਲਿਜਾਣਾ ਸੂਰਜ ਚੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਾ ਫਿਰ ਸੰਗਤ ਦੀ ਭੀੜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਖੁੱਲੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸੱਚਾ ਪਾਣੀ ਲਿਆ ਕੇ ਕੇਸ਼ੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਸਾਫ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨ ਕੇ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦੇਖ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗਾ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਖਾਣ ਨੂੰ ਮੰਗੇ ਬੱਚਾ ਬਹੁਤ ਰੋਵੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਰੋਂਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਪਾ ਕੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ ਬੜੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਚਰਨਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅੱਗੇ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਸਬਨਾ ਗਲਾ ਸਮਰੱਥ ਸਭ ਭੁਤ ਭਵਿੱਖਤ ਨੂੰ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦਾ ਡੱਬਾ ਮੁਹਰੇ ਧਰ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਿਆ ਕੀ ਲਿਆਂਦਾ ਈ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਆਪ ਵਾਸਤੇ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਦਾ ਹੈ ਆਪ ਛਕੋ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਪਿਆਸ ਦੂਰ ਕਰੋ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸੌਂਕ ਹੈ ਆਪ ਪਰਸ਼ਾਦ ਜਰੂਰ ਹੀ ਛਕੋ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੰਗਦੇ ਸੀ ਉਦੋਂ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮੰਗਿਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਚਲ ਕਹਿੰਦੇ ਘਰ ਚਲ ਕੇ ਉਹੀ ਬੱਚਾ ਜਿਹੜਾ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਮੰਗਦਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਛਕਾ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੇਰਾ ਮਨ ਤਾਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਆਪ ਕੁਛ ਛਕੋਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਾ ਸਾਡਾ ਹਿਰਦਾ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਸ ਰੋਂਦੇ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਛਕਾਂਵੇਗਾ ਚਲ ਕਹਿੰਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਛਕਾ ਉਸ ਦਾ ਛਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਨੂੰ

ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੜ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੰਨੇ ਹੀ ਨਾ ਘਰ ਆ ਕੇ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਪਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਡਿੱਠੇ ਹੋਏ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨੀਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੀ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਿਜ਼ਤ ਉਸ ਦੇ ਨੂਰ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ “ਅਵਲ ਅਲਾਹ ਨੂਰ ਉਪਾਇਆ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਭ ਬੰਦੇ” ਐਸੇ ਹੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਪਿਛੋਰ ਤੋਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਫਲਾਂ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਗਿਆ ਇਕ ਰੋਗੀ ਪੱਤਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੀ ਉਸ ਕੋਹੜੀ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਉਹ ਜਾਨੇ ਵਾਲੇ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਭੁੱਖਾ ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ ਉਸ ਸਿੱਖ ਨੇ ਉਸਦੀ ਦਰਦ ਭਰੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਅੱਗੇ ਅੰਨਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਟੋਕਰੀ ਖੋਲੀ ਸਾਰੇ ਫਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿਰਮ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਬੋਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਜਾਹ ਇਹ ਲੈ ਜਾ ਸੜੇ ਹੋਏ ਫਲ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਮੰਗੇ ਸੀ ਉਦੋਂ ਤੂੰ ਦਿੱਤੇ ਨਹੀਂ ਐਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦੁੱਖੀ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਨੂੰ ਆਜ਼ੀਜ਼ ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਦੇ ਹਨ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਆਪ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਪੰਜਾ ਰੁਪਿਆਂ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਦੇਗ ਮੈਂ ਸੁੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਜਾਣੀ ਹੈ ਅੱਜ ਐਤਵਾਰ ਹੈ ਦੇਗ ਬਣਾਵੋ ਮੈਂ ਲੈ ਜਾਵਾਂ ਗੁਰਬਚਨ ਕੌਰ ਕਹਿੰਦੀ ਅਗਲੇ ਐਤਵਾਰ ਬਣ ਕੇ ਲੈ ਜਾਇਓ ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਢਿੱਲਾ ਹੈ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਬਚਨ ਕੌਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਲੱਤਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਕੁੱਟ ਕੇ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਬਣਵਾਇਆ ਘਰ ਵਿਚ ਕਲੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਪਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਇਲਾਹੀ ਨੂਰ ਦਰਦਵੰਦਾ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬਾਲਟੀ ਰੱਖੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਛਿੱਟਿਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਕਰਤੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਵੀ ਛੱਡੀਆਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਲਾਲੂ ਦਿਆ ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਐਤਵਾਰ ਆਉਣਾ? ਘਰ ਵਿਚ ਕਲੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਈਦਾ ਹੈ ਸੁੱਖ ਸਰੀਣੀ ਤਦੋਂ ਹੀ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਠੰਡੇ ਦਿਲੀ ਚੜਾਈ ਜਾਵੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਦੁੱਖੀ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲ ਢਾਹ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ “ਜੋ ਤੋ ਰੱਬ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸਿਕ ਤਾਂ ਹਿਆਂ ਨਾ ਢਾਹ ਹੀ ਕਾਹੀਦਾ” ਖਲਕ ਖਲਕ ਕੀ ਜਾਨਕੇ ਖਲਕ ਦੁਹਾਵੇ ਨਾਹੀ ਖਲਕ ਦੁੱਖੇ ਜਬ ਨੰਦ ਜੀ ਕਾਲਕ ਕੋਪੇ ਤਾਹੀਂ ਐਸਾ ਹਿਰਦਾ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਕੋਮਲ ਸੀ ਕਿਸੇ ਦੁੱਖੀ ਦੀ ਫਰਿਆਦ ਸੁਣ ਕੇ ਸਹਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕਦੇ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਸਾਖੀ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਸੰਨ 1939 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਭਰੇ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਖੇਤਾ ਵਿਚੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਬੰਗਿਆ ਦੀ ਚੜਦੀ ਵੱਲ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਬੇ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹੇ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਪਰਸ਼ਾਦੇ ਦਾ ਡੱਬਾ ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਮੂਸਾਪੁਰੀਆਂ ਆਪ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਉੱਠ ਕੇ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਜਨਮ ਨਗਰੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਬਿਰਧ ਗਊਆਂ ਚਾਰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗਦ ਗਦ ਹੋ ਉਠਿਆ ਪਿਆਰ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਚਰਨ ਪਾਵੇ ਦੁੱਖੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰੇ ਜੀ ਤਪਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਠਾਰੋ ਜੀ ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਆਵਾਗਵਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚੋਂ ਬਹਾਵੇ ਜੀ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਨ ਪਾ ਕੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਬਾਰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਨੇ ਆਹਲਿਆ ਗੌਤਮ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਛਿਲਾ ਹੋਈ ਪਈ ਨੂੰ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਛੁਹ ਨਾਲ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ ਐਸੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਵੀ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਕਰੋ ਜੀ ਅੱਜ ਦਿਨ ਬੜਾ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਚੜਿਆ ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਨਗਰੀ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਗ ਪਏ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਅਯੁੱਧਿਆ ਪੁਰੀ ਵਿਚ ਚਰਨ ਪਾਏ ਸੀ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਜ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਸਤਵੰਜਾ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਚਰਨ ਪਾਏ ਸਾਵਣ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਬਾਰਸ਼ ਰੰਗ ਲਾ ਰਹੀ ਸੀ ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕੋਇਲਾਂ ਬੋਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅੰਬਾਂ ਨੂੰ ਟਪਕਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਮੋਰ ਪਪੀਹੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਮਿੰਨੀ ਮਿੰਨੀ ਵਗੇ ਪੌਣ ਬੰਗਲੇ ਅਕਾਸ਼ ਭੋਣ ਸੁਹਣੇ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਵਦੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਮ ਦਿੱਤੇ ਦਾ ਵਾਤੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਗਏ ਜੋ ਪਿੱਛੋਂ ਚੜਦੀ ਵਾਲਾ ਸੀ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਆਵਣ ਦੀ ਖਬਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕੰਰਟ ਵਾਂਗ ਜਾ ਫਿਰੀ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਸੰਗਤ ਬਾਲ ਬੁੱਢੇ ਬਿਰਧ ਮਾਈਆਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੱਜੇ ਆਵਣ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੁੱਖ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਐਸਾ ਰਸ ਲੈ ਰਹੇ ਸੀ ਜੈਸੇ ਰਾਸ ਮੰਡਲ ਤੇ ਗੋਕੁਲ ਦੀਆਂ ਗੋਪੀਆਂ ਆੰਨਦ ਮਾਣਦੇ ਸਨ ਦੇਵਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਐਸਾ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਉਸ ਇਲਾਹੀ ਮੁੱਖੜੇ ਦੀਆਂ ਨੂਰੀ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਖੁਹਾਇਸ਼ਾਂ ਪੂਰੀਆਂ

ਕੀਤੀਆਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰਾਮ ਦਿੱਤੇ ਦਾ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਗਏ ਚਰਨ ਪਾ ਕੇ ਗ੍ਰਹਿ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਚਿੰਤੀ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਅਮਰ ਚੰਦ ਚਿੰਤੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਵੱਡਿਆ ਵੱਡਿਆ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਲਈਦੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਕੋਈ ਭੀੜ ਪਵੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਕਰ ਲਈਦਾ ਹੈ ਘਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਪਿੰਡੋਂ ਚੜਦੀ ਵੱਲ ਇਕ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਰੇਤੇ ਦਾ ਥੜਾ ਸੀ ਉਸ ਉੱਪਰ ਜਾ ਬੈਠੇ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪੂਰਾ ਉਸ ਜਗਾ ਉੱਪਰ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਜਗਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਥਾਂ ਨੀਵਾਂ ਸੀ ਇਸ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਕਾਫੀ ਖੜਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਲੰਘ ਲੋਕ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਮੂਸਾਪੁਰੀਆਂ ਬਮਸਤ ਸਿੰਗ ਵੀ ਲੰਗਰ ਵਿਚੋਂ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਲਿਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਵੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਕਈ ਘਰ ਔਂਤਰੇ ਜਾਂਦੇ ਅਬਾਦ ਕੀਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗਣ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਨਉਧੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਭੋਲਣ ਭੋਲੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀਬੋ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਭੋਲੇ ਦਾ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਮੰਗਲ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੀਬੋ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਰਲਾ ਰਲੇ ਦਾ ਪੁਤਰ ਉਮਰੂ ਉਮਰੂ ਪਿੰਡ ਲਾਲਪੁਰ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਮਰੂ ਦੀ 40 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋ ਗਈ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਇਕ ਦਿਨ ਚਿੰਤੀ ਨੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੋ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪਰਸ਼ਾਦ ਸੁੱਖਿਆ ਇਹ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੜਵੀ ਲੈ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਈ। ਦੋ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾਈਆਂ ਸਨ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੁੱਧ ਛਕ ਕੇ ਐਸੀ ਤੱਕਣੀ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਮਾਈ ਚਿੰਤੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਧੀਆ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਚਲੇ ਘਰ ਚਲੇ ਕਰਤਾਰ ਭਲਾ ਕਰੇਗਾ ਸਭ ਦਾਤੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਤਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਗਈਆ ਹਨ। ਕਰਤਾਰ ਭਲਾ ਕਰਸੀ। ਐਸ ਵੇਲੇ ਚਿਮਤੀ ਪੰਜਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਲੜਕੀਆ ਤੇ ਤਿੰਨ ਲੜਕੇ ਹਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਸਾਖੀ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਈ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜਨਮ ਨਗਰੀ ਪਿੰਡ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਐਲਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕਟਵਾਈਆਂ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਦੇਖਣਾ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਿਆਲੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਖੜੇ ਸੀ। ਕਰਮ ਸਿੰਗ ਦੀ ਮਾਈ ਦੁੱਧ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਚੋ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਹਰਬਾਨ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮਿਹਰ ਆਈ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇ ਕੇ ਉਜੜਿਆ ਹੋਇਆ ਘਰ ਵਸਾ ਦੇਈਏ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਈ ਕੋਲ ਆ ਗਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਆਉ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅੱਜ ਕੁਝ ਤਹਾਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਦੇਈਏ ਅੱਜ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉ। ਮਾਈ ਕਹਿੰਦੀ ਜੀ ਮੈਂ ਘਰੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਦੁੱਧ ਲਿਆਵਾਂਗੀ। ਉਸ ਅਬਾਗੀ ਮਾਈ ਕੋਲੋਂ ਨਾਂਹ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਦੁੱਧ ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਾ ਸਕੀ। ਇਕ ਦੁੱਧ ਦੇ ਪਿਆਲੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਧੀਆ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਭਰਦੀ ਸੀ। ਦਾਤਾਂ ਲੈ ਨਾ ਸਕੀ। ਬਿਨ ਭਾਗਾਂ ਕੁਝ ਪਾਈਐ ਨਹੀਂ ਮਾਈ ਨੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਨੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੁੱਧ ਮੰਗਦੇ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਖਿਆਂ ਮੈਂ ਘਰੋਂ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਲਿਆਵਾਂਗੀ। ਲੱਗਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਛਤਾਉਣ ਇਹ ਸਾਡੀ ਬੁੱਢੀ ਮੌਕਾ ਨਾ ਸੰਭਾਲ ਸਕੀ। ਨੂੰਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੁੱਧ ਲੈ ਗਈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਅੱਗੋਂ ਬੋਲੇ ਜਾਉ ਮਾਈ ਉਹ ਸਮਾਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ ਹੁਣ ਖਾਲੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਬੱਸ ਐਸਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਇਹ ਘਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਔਂਤਰਾਂ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਜੈਸੇ ਸ਼ਾਹ ਸਿੰਕਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਕੁੰਡ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਆਏ ਹਿਆਤ ਪੀ ਨਾ ਸਕਿਆ, ਐਸੇ ਹੀ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਈ ਦਾਤੇ ਦੇ ਦਰ ਤੋਂ ਦਾਤਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਦਾ ਸੀ ਕੋਈ ਦਾਤ ਨਾ ਲੈ ਸਕੀ, ਜੈਸੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਧਨ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਸਿਤ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਨੇ ਸੇ ਧਨ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਿਵਜੀ ਉਤੇ ਪਾਰਬਤੀ ਇਸੇ ਹੀ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਆਏ। ਬੈਠੇ ਭਗਤੀ ਕਰਦਿਆ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿਸ ਮਤਲਬ ਲਈ ਤੁਸੀ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਧਨ ਬਖਸ਼ੋ। ਸ਼ਿਵਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਚੰਗੇ ਵਰ ਮੰਗੋ ਪਹਿਲਾਂ ਔਰਤ ਨੇ ਵਰ ਮੰਗਿਆ ਮੇਰਾ ਰੂਪ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਮੈਂ ਸਦਾ ਹੀ ਯੁਵ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਕਰਾਂ। ਸ਼ਿਵਜੀ ਦੇ ਤਥਾ ਅਸਤੂ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਉਹ ਸੁੰਦਰੀ ਬਣ ਗਈ।

ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦਾ ਖੇਡਦਾ ਇਕ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਆਇਆ ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਸੁੰਦਰ ਕੰਨਿਆ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਘਰ ਚੱਲੀ ਗਈ। ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਵਰ ਮੰਗ ਉਸਨੇ ਵਰ ਮੰਗਿਆ ਮੇਰੀ ਇਸਤਰੀ ਸੂਰੀ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਿਵਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਤਥਾ ਅਸਤੂ ਉਹ ਸੁੰਦਰੀ ਸੂਰੀ ਬਣ ਗਈ। ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਭੁੰਜੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਾਰੀ। ਘੁਰ ਘੁਰ ਕਰਦੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਕੋਲ ਨੱਠ ਆਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਵਰ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਉਨ੍ਹੀ ਵਰ ਮੰਗਿਆ ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਉਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਚੂਹੀ ਇੱਲ ਦੇ ਪੰਜੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਇਕ ਰਿਸੀ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਤੇ ਜਾ ਡਿੱਗੀ। ਰਿਸਿ ਨੇ ਉਸ ਚੂਹੀ ਨੂੰ ਈਸ਼ਵਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਚੂਹੀ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰੀ ਕੰਨਿਆ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਕੰਨਿਆ ਵਿਆਹੁਣ ਯੋਗ ਹੋ ਗਈ। ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਦਸੋ ਪੁੱਤਰੀ ਤੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹਿਮਾਚਲ ਪਰਬਤ ਨਾਲ ਕਰ ਦੇਵਾਂ, ਪੌਣ ਦੇਵਤੇ ਨਾਲ ਕਰ ਦੇਵਾਂ, ਵਰਣ ਦੇਵਤੇ ਨਾਲ ਕਰ ਦੇਵਾਂ, ਕਹਿੰਦੀ ਜੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ? ਆਖੇ ਚੂਹੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ “ਕੁੱਲ ਕੁੱਲਕ ਤਜਿਓ ਨਾਹੀਂ ਜਾਤ ਸੁਭਾ ਨਾ ਜਾਇ” ਐਸੇ ਹੀ ਕਿਸਮਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲੱਭੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਕੋਲੋਂ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਉਮਰ ਚੰਦ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਸੰਨ 1931 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਲੇਗ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਲੱਗਾ ਪਿੰਡਾ ਵਿਚ ਬੰਦਿਆ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ। ਕੋਟ ਫਤੂਹੀ, ਸਾਤੇ ਚੇਲੇ, ਬਹਿਲਪੁਰ, ਇਕ ਦਿਨ ਕਈ ਕਈ ਬੰਦੇ ਮਰੇ। ਲੋਕੀ ਬਹੁਤ ਭੈ ਭੀਤ ਹੋਏ। ਅਮਰੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਭੈ ਹੋਇਆ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਮਿਲੇ ਹਨ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਮਰ ਚੰਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਤਾਏ ਦਾ ਲੜਕਾ। ਲੰਬੜਦਾਰੀ ਵੀ ਉਮਰ ਚੰਦ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਮਰ ਚੰਦ ਦਾ ਵੇਲਣਾ ਉਮਰੂ ਪੱਤ ਕੱਢਕੇ ਗੁੜ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਚੇਲੇ ਅੱਜ ਸੱਤ ਬੰਦੇ ਮਰ ਗਏ ਹਨ। ਬਿਮਾਰੀ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਮਰ ਚਮਦ ਗੁੜੇ ਲਾਉਂਦਾ ਲਾਉਂਦਾ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਇਕ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਸਭ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। 125 ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਵੰਡਾਗਾਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾ ਆਵੇ “ਬਿਰਥੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਨ ਜੀ ਅਰਦਾਸ ” ਸੱਚੇ ਦਿਨ ਨਾਲ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਸੁਣੀ ਗਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਦੋ ਕੰਨਾ ਵਿਚ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਰਤਾਰ ਭਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਆਈ ਸੰਗਤ ਦੀ ਗੁਰੂ ਸਮਝ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰ। ਉਮਰ ਚੰਦ ਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਚਿੰਤੀ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ, ਘਰ ਵਿਚ ਦਰਸਨ ਹੋਏ। ਧੀਰਜ ਦਿੰਦਿਆ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਡਰੀਦਾ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਘਰ ਉੱਤੇ ਵੱਡਿਆ ਵੱਡਿਆਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਸੱਤ ਸੱਤ ਹੱਥ ਲੰਮੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਯਾਦਗਾਰ ਉਮਰੂ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਤੋਂ ਵੀਹ ਪੱਚੀ ਕਰਮ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਤੇ ਇਕ ਜਗਾਹ ਸੀ ਉਸ ਜਗਾਹ ਪੁਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਰਨਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਸ਼ਾਧਾਰਨ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਤਕ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ ਆਪਣੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਚਿੰਤੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਪਰੀਤਮ ਦਾਸ ਦੇ ਪਰਥਾਏ ਚੱਲੀ

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮੰਨਣਹਾਰੇ ਤੋਂ ਮਜ਼ਾਰੇ ਫਿਰ ਆ ਗਏ ਲਾਗੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਏ ਸਨ। ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਵਣ ਲੱਗੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਬਖਸ਼ਾਂ ਦਿਨ ਤਿਉਹਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਲਾਲਾ ਦੇ ਸਮਾਧੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰ ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੋਵੇ ਉਹ ਵੀ ਤਿਉਹਾਰ ਹੀ ਵੰਡ ਦਿਆ ਕਰ ਹੁਣ ਇੰਝੇ ਤਾਂ ਆਇਆ ਹੀ ਨਾ ਕਰ। ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਚਨੀ ਤੇ ਮਾਹੋ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਈਆਂ ਮਾਹੋਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਮਾਹੋਂ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਰਸ ਵਿਚ ਖਰਿ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਓ ਰਸ ਰੱਲੂ ਕੋਲੋਂ ਕੱਢਾ ਲੈਣੀ ਬਚਨੀ ਤੇ ਮਾਹੋਂ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਰਸ ਵਿਚ ਖੀਰ ਚੌਲ ਲੈ ਆਈਆਂ ਜਦੋਂ ਮੁਹਰੇ ਧਰ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਚਲੋ ਤਿਉਹਾਰ ਚਲ ਕੇ ਲਾਲਾ ਦੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਵੰਡ ਦਿਉ ਬਾਕੀ ਲੁਹਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਦੇਣੀ ਮਾਹੋਂ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਲੁਹਾਰ ਨਹੀਂ ਪੂਜਾ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਲੈਂਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਚਲ ਨੀ ਕਹਿਨੇ ਲੱਗੀਦਾ ਹੈ ਲੁਹਾਰਾਂ ਨੇ ਪੂਜਾ ਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਸੰਭਾਲਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਮਾਈ ਬੰਸਤ ਕੌਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਇਹ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸੇਵੀਂ ਸਨ ਲਾਲਾ ਹਮੀਰ ਚੰਦ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੂਬਾ ਸ਼ਾਮ ਜਾਵੂ ਕਰਨਾ ਇੰਨਾਂ ਦੀਆ ਸਮਾਧਾ ਤੇ ਦੀਵਾ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਡਿਉਟੀ ਪੱਕੀ ਸੀ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਜਾਣਾ ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਗਿਆ ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਦਾ ਡੱਬਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਮੁਹਰੇ ਧਰ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਹਰਬਾਨ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਾਕਾ ਚਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਾ ਆਇਆ ਕਰ ਲਾਲਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਬੇਰੀ ਹੇਠ ਤੇਰੇ ਧਨ ਦਾ ਖਜਾਨਾ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਹ ਗੁੱਜੀ ਰਮਜ਼ ਸੀ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕਿਆ ਪਈ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਧਨ ਦਾ ਖਜਾਨਾ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਮਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨ ਦਰ ਨਾ ਖੋਲੇ ਨਾ ਅੰਨ ਛਕਿਆ, ਚੌਦਾਂ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੁਹਾ ਖੋਲਿਆ ਚੱਕ ਕਰਾਲਾਂ ਵਾਲੀ ਬੰਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਕੋਈ ਰੱਬੀ ਦਰਬਾਰ ਕਰਕੇ ਉੱਠੇ

ਸਨ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਮਹਾਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਭਗੀਰਥੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਬਣਾ ਲੈਣੀ ਸੀ ਕਈ ਸਾਡੇ ਬਚਨ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਨੋਟ ਹੀ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਡਾ ਵੱਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣੇਗਾ ਉਸ ਵਿਚ ਨੋਟ ਕਰਾ ਦੇਵੀਂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਭਗੀਰਥੀ ਹਮਨੇ ਇੱਥੇ ਨਵਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦਿਨ ਦਲਾਨ ਦੀ ਪੱਛੇ ਵੱਲ ਦੀ ਤਾਕੀ ਪੌੜੀ ਹੇਠ ਆਪ ਜੰਦਰਾ ਲਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹ ਜੰਦਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲਣਾ ਭਗੀਰਥੀ ਕਹਿੰਦੀ ਜੀ ਇਹ ਜੰਦਰਾ ਕੌਣ ਖੋਲੇਗਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਅਸੀਂ ਹੀ ਖੋਲਾਗੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਭਗੀਰਥੀ ਸਾਨੂੰ ਖੁਦਾ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਲਾਲਾ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਚਲ ਗਈ ਚਜ਼ਿ ਲੁਹਾਰਾ ਦੇ ਘਰ ਜਾਵੇਗੀ ਚਲ ਅੱਜ ਕੋਠੀ ਦਾ ਜੰਦਰਾ ਖੋਲ ਆਉ ਪਾਣੀ ਦਾ ਛਿੱਟਾ ਦੇ ਕੇ ਪੂਫ ਦੇ ਆਉਣਾ ਇਥੇ ਰੋਗੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਇਆ ਕਰਨਗੇ ਇਸ ਕੋਠੀ ਦਾ ਨਾਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਚਾਬੀਆ ਪਰੀਤੂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣੀਆਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਉਂ ਵੀ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਸਾਡੀ ਉਮਰ 22 ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਪਰਗਟ ਹੋਏ ਸੰਨ 1942 ਵਿਚ ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਦੀ ਉਮਰ 22 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਮੂਹਰੇ ਧਰ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਮੈਥੋ ਸਮੇ ਸਿਰ ਦੀਵਾ ਬੱਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀਵੇ ਬੱਤੀ ਦੀ ਲਾਵੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਮੂਸਾਪੁਰੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਸੁਰਗੁਵਾਸ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਬਖਸ਼ਾ ਅਸੀ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਭ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲੱਗੀਆ ਹੋਈਆ ਹਨ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਫਿਕਰ ਹੈ ਚਲ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹੀਦੈ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਜੀ ਪਿਛੋਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਜੀ ਮੰਜੀ ਚੁਕ ਕੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਮੂਹਰੇ ਰੱਖੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ ਐਸਾ ਬਿਮਾਰ ਨੇ ਰਿੜਕਿਆ ਨਾ ਉਮੈਦ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ ਰਾਤ ਦੇ 6 ਵਜੇ ਇਕ ਸਾਧੂ ਆਇਆ ਪਤਾ ਨਹੀ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੀ ਇਸ ਨੇ ਲਾਲਾ ਦੀ ਸਮਾਧ ਦੀਆ ਤਿੰਨ ਪਰਕਰਮਾ ਕੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਾਕਾ ਰੋਟੀ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਦੂਖਾਂ ਦੇ ਬੋਲੇ ਜੀ ਇਕ ਰੋਟੀ ਮੱਕੀ ਦੀ ਪਈ ਹੈ ਖੋਲ ਕੇ ਸਾਈ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਧਰ ਦਿੱਤੀ ਉਸ ਮੱਕੀ ਦੇ ਸੁਕੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਉਸ ਮਹਾਬਲੀ ਤਰਕਾਲ ਦਰਸੀ ਦਿੱਬ ਜੋਤੀ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਛੁਹਾਇਆਂ ਬੱਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਕਣੀ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਛਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਿਆ ਕਆਤ ਖੁੱਲ ਗਏ ਹਿਰਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋਇਆਂ ਤਿੰਨ ਉਪਰ ਸ਼ਾਲਾ ਆਈਆ ਤਿੰਨ ਤਵੀਤ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲੇ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਵੀਤ ਚੁੱਕ ਲਏ ਮਾਈ ਚਿੰਤੀ ਵੀ ਕੋਲ ਹੀ ਬੈਠੀ ਸੀ ਧਾਗੇ ਨਾਲ ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਉਸੇ ਹੀ ਟਾਈਮ ਉਠਕੇ ਖੜ ਗਏ ਬੋਲੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀ ਸੀ ਭਾਡਾ ਹੀ ਸਾਫ ਕਰਨਾ ਸੀ ਸਭ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਉਚੀ ਉਚੀ ਰੌਲੀ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ ਉਹ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆ ਗਏ ਲਾਲਾ ਜੀ ਆ ਗਏ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਹਿਰਦਾ ਹਲਕਾ ਫੁੱਲ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਉਠੇ ਪੌਣ ਵਾਂਗ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਏ। ਲੱਖ ਲੱਖ ਸਿਜਦੇ ਕੀਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਆਖਿਆ ਦੇਖੋ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰਹਿੰਦਾ ਜੀ ਸਾਡੀ ਨਿਗਾਹ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਆਪ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦਿੱਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਾਈ ਖਬਰ ਜਾ ਹੋਈ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਈਸ਼ਰ ਤਾਕਤ ਪਰਗਟ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਾਸ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡ ਝਿੰਗੜੀ ਆਏ ਅਸੀਂ ਅੱਜੇ ਬਾਹਰ ਹੀ ਸੀ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਕਰ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਪਏ ਸਨ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਆਖਣ ਲੱਗ ਪਏ ਰਹਿਪੀਏ ਆਏ ਹਨ ਨੱਠ ਚਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ ਚੰਨੂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਤਰਯਾਮਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਦੁੱਫੁਟਾ ਇਕ ਕਾਪੀ ਝੀਰ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਪਈ ਸੀ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਸੋਟੀ ਪਈ ਸੀ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਦੀ। ਝੀਰਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕਾਪੀ ਕੱਢਵਾ ਲਈ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਸੋਟੀ ਇਕ ਦੁੱਫੁਟਾ ਮਿਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਇਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੱਢਣਾ ਲਈਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਟੈਂਡੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰੇ ਜਾਣ ਸੁੱਬਾ ਸਿੰਘ ਫਲਪੋਤੇ ਵਾਲਾ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁੱਚਾ ਤੇਰੇ ਤੇ ਹੋਣੀ ਵਰਤਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਵਰਤਕੇ ਹੀ ਰਹੇਗੀ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁੰਦਿਆ ਵੀ ਹੋਣੀ ਵਰਤ ਜਾਵੇਗੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਈ ਕਰਮ ਅਮੇਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸਰਹਾਲ ਕਾਜੀਏ ਡਾਕਾ ਪਿਆ। ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਇਕ ਦਿਨ ਦਿਨ ਸਰਹਾਲ ਕਾਜੀਆਂ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਫੜਕੇ ਡਾਕੇ ਦੀ ਤਫਤੀਸ਼ ਚਿਵ ਬਹੁਤ

ਕੁੱਟਿਆ। ਕਈ ਅਸਾਧ ਰੋਗੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਦੁਫੁੱਟੇ ਨਾਲ ਨਾਪ ਕੇ ਆਖਿਆ ਇਹੋ ਸਾਡੀ ਸਮਾਧ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਹੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾ ਕੇ 43 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ 1961 ਅਠਾਰਾਂ ਭਾਦਰੋਂ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ। ਸੰਸਕਾਰ ਵੇਲੇ ਪਾਲਕੀ ਬਣਾ ਕੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਇੱਕਠੀ ਹੋ ਕੇ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਕਾਫੀ ਘਿਉ ਮੇਵਾ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਅੰਗੀਠੇ ਤੋਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਘਟਾਰੋਂ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਘਟਾਰੋਂ ਦਾ ਆਦਧਰਮੀ ਸੀ। ਇਹ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸੰਤ ਸੇਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪਰੇਮੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ੋਕ ਉੱਠਿਆ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਲੋਕ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਆਪਾਂ ਵੀ ਇਕ ਪਰਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਟ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਬਣੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਪਰਨੇ ਲਿਆ ਕੇ ਵੇਚਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣਾ ਸੁਤ ਲਿਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਪਰਨਾ ਚਾਰ ਖਾਨੇ ਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਜੈਸੇ ਮਾਈ ਭਰਾਈ ਜੀ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਚੰਗਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਪਰਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਬੜੀ ਸੁੱਚਮ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਘਰੋਂ ਤੁਰਿਆ ਪਰਨਾ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਤੇ ਤਹਿ ਮਾਰਕੇ ਧਰ ਲਿਆ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਰਨਾਣੇ ਤੋਂ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੁਣਾਚੌਰ ਦਾ ਤੇਲੀ ਮੌਲਾ ਬਖਸ਼ ਤੇਲ ਦਾ ਖਾਨਗਾਰ ਚੁੱਕੀ ਕਰਨਾਣੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ, ਮੌਲੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਰਾਗੀ ਜੀ ਕਿਧਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ? ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ- ਮੈਂ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਤੌਲੀਆ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੌਲਾ ਕਹਿੰਦਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਕਰਾਉ ਤੌਲੀਏ ਦੇ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਭਾਈ ਤੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਤੇਲ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰਨਾ ਮੈਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੌਲੇ ਨੇ ਹੱਥ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਪਰਨਾ ਖੋਲ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਮੌਲੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੇਈਮਾਨੀ ਆਈ ਪਰਨਾ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਰੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਨਾ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁੜ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਮੰਗ ਲਵਾਂਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਿਆ ਛੱਡ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਪਿਛਿਓਂ ਚੁੱਕ ਲਵਾਂਗਾ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੌਲਾ ਇਕ ਖੇਤ ਵਿਚ ਦਰਖੱਤ ਨਾਲ ਤੇਲ ਦਾ ਖਾਨਗਾਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਮੂੰਦਾ ਮੂੰਦਾ ਹੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਕਣਕ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਛੁੱਪ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਰਨਾ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਬਿਦਰ ਭਗਤ ਵਾਂਗ ਮਸਤਾਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਭਾਨਿਆ ਕੀ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ- ਜੀ ਮੈਂ ਕੀ ਲਿਆਉਣ ਜੋਗਾ ਹਾਂ ਆਪ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ

ਹੋਈ ਦਾਤ ਹੈ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਰਨਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਪਰਨਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ ਤੇਰੀ ਭੇਟ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਚਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਿੱਛੇ ਕਣਕ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਮੌਲਾ ਪਰਨਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲਿਆਓ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਪਿੱਛਲੇ ਪਾਸੇ ਖੇਤ ਦੇ ਬੰਨੇ ਤੇ ਗਿਆ ਉਹ ਹੀ ਮੌਲਾ ਤੇਲੀ ਬੈਠਾ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਮੌਲਾ ਬਖਸ਼ ਤੈਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੌਲਾ ਕੁਝ ਸਰਮਿੰਦਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਇਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਮੌਲਾ ਚੁੱਕ ਲੈ ਪਰਨਾ, ਤੇਰੀ ਵਾਸਨਾ ਹੈ ਪਰਨੇ ਵਿਚ। ਮੌਲਾ ਸਰਮਿੰਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੋਇਆ ਪਰ ਲਾਲਚ ਬੰਦੇ ਦਾ ਮਨ ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਘਟ ਘਟ ਦੀਆਂ ਅੰਤਰਯਾਮਤਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਡਿੱਠੀਆਂ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਲਗੇਰੀ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਔਰਤ ਆਈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੰਗਣ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕੰਗਣ ਲੁਹਾਕੇ ਤਲਾਅ ਵਿਚ ਸੁੱਟਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਔਰਤ ਰੋਣ ਲੱਗੀ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਹੋਵਣਗੇ ਘਰ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੁਲਾਕੇ ਆਖਿਆ ਜਾਓ ਦੂਜੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕੰਗਣ ਜਾ ਕੇ ਚੁੱਕ ਲੈ। ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਗਣ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸ਼ੁਕਰ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਦੀ ਘਰ ਨੂੰ ਚਲੀ ਗਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪੌਣ ਪਾਣੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਸੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਗਹਿਣੇ ਲੁਹਾ ਲੁਹਾ ਕੇ ਖੂਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟਾ ਦੇਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁੰਡਿਆ ਨੇ ਫੜ ਫੜ ਕੇ ਟੋਲਣੇ ਤਾਂ ਹੱਥ ਵੀ ਨਾ ਆਉਣਾ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਨੰਤੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਨੰਤਾ ਪਿੰਡ ਹੋਈਆ ਤੋਂ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਕ ਟਿੱਬੇ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਦਸ ਕੁੱਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰੋਂ ਗਿਰਦ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਨੰਤੇ ਨੇ ਗੱਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤਾ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਨੰਤਾ ਚੁਪ ਚਾਪ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਨੂਰੀ ਮੁਖੜੇ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸੀ। ਨੰਤਾ ਚਕੋਰ ਵਾਂਗ ਇਕ ਧਿਆਨ ਹੋ ਕੇ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮਨ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜ ਗਿਆ ਨੰਤੇ ਦੇ ਦੇਖਦੇ ਦੇਖਦੇ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦਸ ਦੇ ਦਸੇ ਕੁੱਤੇ ਤੇ ਆਪ ਇਕ ਅੱਖ ਦੇ ਪਲਕ ਵਿਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ। ਨੰਤਾ ਇੱਕਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਖੇਤ ਵਿਹਲੇ ਸਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦਾਮਣੀ ਦੀ ਲਸ਼ਕ ਵਾਂਗ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇ ਕੇ ਕਿਧਰ ਛੁਪ ਗਏ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਨੰਤਾ ਹੋਈਆਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਿਆ ਕਾਫੀ ਸੰਗਤ ਬੂਹੇ ਮੂਹਰੇ ਬੈਠੀ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੂਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੰਗਤ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਤਾਕੀ ਰੋਸ਼ਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਹਰ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੀ ਨੰਤੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਨੰਤਾ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇ ਨੰਤਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਦਾ ਕਾਫਲਾ ਆਇਆ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਹੋਰ ਬੈਠੀ ਸੰਗਤ ਮੂਹਰੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਅਸੀਂ ਜੰਡਿਆਲੇ ਤੋਂ ਆਏ ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਵੋ ਨੰਤਾ ਕਹਿੰਦਾ ਭਾਈ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਬੂਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਹੋਈ ਹੈ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਨੂੰ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਖੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮਲਕ ਦੇਣੀ ਬੂਹਾ ਖੋਲ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਦੇਵੋ। ਨੰਤੇ ਨੇ ਬੂਹਾ ਖੋਲਿਆ ਅੰਦਰ ਦੇਖਣ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਮੰਜੀ ਖਾਲੀ ਪਈ। ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਇਹ ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਦੋ ਘਮਟਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਗੁਪਤ ਪਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਛਿਣ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਐਸਾ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਮੁੰਕਦਪੁਰ ਤੋਂ ਆਇਆ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਮੁੱਠ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤੀ

ਲੈ ਸਿੱਖਾਂ ਤੈਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇਈਏ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੱਲੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ ਅੱਜ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਉਹ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਾਕਿਆ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜੇਹਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਤਾਂ ਹਮਾਰਾ ਬੰਦਾ ਹੈ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਪਰੀਤਾ ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰ ਰੋਜ ਸਾਰੰਗੀ ਵਜਾ ਕੇ ਗਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਇਕ ਦੋ ਦਿਨ ਲੋਕਾਂ ਦਿਆ ਮਿਹਣਿਆ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਗਿਆ ਨਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਿਓ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਪਰੀਤਿਆ ਅੱਜ ਕਈ ਦਿਨੀ ਆਇਆ। ਪਰੀਤਾ ਐਵੇਂ ਪੈਰ ਮਲਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਐਵੀ ਆ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦਿਆ ਮਿਹਣਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਲੈ ਅੱਜ ਤੇਰੀ ਕੰਗਾਲੀ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਹਾਂ ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪੁੱਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਅੱਜ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਰੁਪਇਆ ਵਿਚ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ਕਈ ਬੰਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਨ ਬਰਕਤਾਂ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਵਿਚ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਸਾਖੀ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਸੋਹਣੀ ਸੋਹਣੀ ਪਿਆਰੀ ਪਿਆਰੀ ਪੌਣ ਰੁਮਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜਾਨਵਰ ਟਿਕਾਉ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਢੱਕੀ ਦੇ ਬ੍ਰਿਛਾਂ ਉੱਤੇ ਪੰਛੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਨਾਗਰਿਆਂ ਦੀ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਪੱਧਰੀ ਜਿਹੀ ਥਾਂ ਚੌਕੜਾਂ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੇ, ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਉੱਤੇ ਪੈ ਰਹੀਆ ਸਨ। ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਤਾਰੇ ਅਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਇਸ ਪੁੰਨਿਆ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਉਸੇ ਹੀ ਰਾਤ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਫੁੱਲ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ਬੂ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਦੇਵਤਿਆਂ, ਗੰਧਰਵਾ ਤੇ ਰਾਸ ਮੰਡਲੀਆਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ । ਦਿਨ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਅ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਉੱਠ ਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਸਮੁੰਦਾ ਨਾਗਰਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹਰ ਰੋਜ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ, ਸਮੁੰਦਾ ਜਾਓ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜਾਂ ਤੋਂ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲਿਆਉ। ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸੇਵਕ ਹੈ, ਅੱਜ ਉਸਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਮਿਹਨਤਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੇ ਹੀ ਦੇਈਏ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਸੁਦੇਹ ਸ਼ੇਣ, ਇੰਦਰ ਸੈਣ ਘਰੋਂ ਜੱਟ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ। ਪਿਛਲੇ ਮਿੱਤਰ ਸਮਝ ਕੇ ਐਸੇ ਹੀ ਨਾਭ ਕਮਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆ, ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾ ਆਖਿਆ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤਹਾਨੂੰ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਸੁਨੇਹਾ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਚਲ ਪਿਆ। ਇਕ ਸਾਫ ਦਿਲ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂਦਾ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਦੀ ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਨਾ ਕਦੇ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਦਸਾਂ ਨੌਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ। ਅੰਦਰ ਧੁਣੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕੋਈ ਫੁਕ ਮਾਰ ਕੇ ਜਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਬਿਨ ਘੋਰ ਆਧਾਰ, ਗੁਰੂ ਬਿਨ ਸਮਝ ਨਾ ਆਵੇ। ਪ੍ਰੇਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਿਰਦਾ ਖਾਲੀ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਸਾਚ ਕਹੁੰ ਸੁਣ ਲੇਉ ਸਭਹਿ ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਉ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ॥ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਰੱਬ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਵਕੀਲ ਹੈ। ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਆਖਿਆ ਹੈ ਬਿਰਹਾ ਬਿਰਹਾ ਆਖੀਏ ਬਿਰਹਾ ਤੂੰ ਸੁਲਤਾਨ, ਜਿਸ ਤਨ ਬਿਰਹਾ ਨਾ ਉਪਜੇ ਸੋ ਤਨ ਜਾਣ ਮਸਾਣ। ਇਕ ਵਿਛੋੜਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ

ਹਿਤੂ ਹੈ। ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਸ਼ਾਂਤਾ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾ ਕੇ ਜਾਗ ਉੱਠੀਆ ਮਨ ਬੈਰਾਗ ਨਾਲ ਉੱਛਲ ਪਿਆ। ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆ ਘਟਾਂ ਚੂੜ ਪਈਆਂ ਸਾਵਣ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੰਝੂਆ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਹਰਬਾਨ ਬੋਲੇ ਠਾਕਰ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਹੀ ਭੁੱਲਾ ਰਿਹਾ। ਜਾਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਐਨੇ ਸੁਸਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਵਗਦੇ ਦਰਿਆ ਉੱਪਰ ਬੈਠ ਕੇ ਰੱਜ ਕੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੀਤਾ ਪਿਆਸ ਨਾ ਬੁਝਾਈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਰੂਪ ਜਾਣਿਆ ਉਹ ਭਾਵ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਏ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ। ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਨੀਂਦੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹਾਂ ਆਪ ਦੀ ਮੇਹਰ ਨਾਲ ਰਹਿਮਤ ਨਾਲ ਸੋਝੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਰਪੀ ਜਹਾਜ਼ ਜਗੇ ਤਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਧਰਿਆ ਸਭ ਅਗਮ ਨਿਯਮ ਸੋਝੀ ਹੋਈ ਬੋਲਿਆ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਹਨੇਰਾ ਬਿਨਰਿਆ ਹਰ ਰਤਨ ਪਦਾਰਥ ਲਾਧਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਨ ਕੀਤੇ। ਪਿਛਲੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਸ਼ੁੱਭ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਕੀਤੇ। ਧਰਮ, ਅਰਥ, ਕਾਮ, ਮੋਖ ਚਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜਾਂ ਤੋਂ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੂਜਾ ਚੁਮਾਰ ਬੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਬੰਸੀਆ ਵਾਲੇ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰਿਸਤਾ ਪਿੰਡ ਵੱਲੋਵਾਲ ਦੇ ਮੇਲੂ ਪੁੱਤਰ ਮਿਲਖੀ ਨੂੰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਕਰਾਉਣ ਚੱਲਿਆ ਸੀ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਿਲਖੀ ਭਾਣਜਾ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰ ਘਟ ਘਟ ਦੇ ਜਾਨਣਹਾਰੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਮੇਲੂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਰਿਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਛੱਜੂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਰਿਸਤਾ ਕਰਾ ਦੇਣਾ ਗੁਪਤ ਗੱਲ ਸੀ, ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵੱਲੋਵਾਲ ਆ ਕੇ ਰਿਸਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਾਈ ਮੇਲੂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਚੁਮਾਰ ਬੰਸੀਏ ਮੁੰਡਾ ਨਹੀਂ ਵਿਆਹੁਣਾ ਕੁਆਰਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਛੱਜੂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਗਾਸ ਨੂੰ ਰਿਸਤਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਤਮ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੋ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਸੰਜੋਗ ਲਿੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪ੍ਰਗਾਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬੰਸੀਏ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਇਕ ਤਿੰਝਣ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਕੁੜੀਆਂ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਵਾਰੇ ਵਾਰੀ ਸਭ ਨੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਗਾਵੇ। ਕੁੜੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਵੇ ਧੋਬੀਆਂ ਦੇ ਦੇਵਾ ਸੁੱਟਣਾ ਮੁੰਡਾ ਰੰਗ ਦਾ ਸੁਣੀਦਾ ਕਾਲਾ। ਧੋਬੀਆਂ ਨੇ ਸੱਟ ਸੁੱਟਿਆ ਮੁੰਡਾ ਨਿਕਲਿਆ ਚਿੱਟਾ ਦੁੱਧ ਵਰਗਾ ਇਹ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਕਰਮਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੀ। ਪਾਪ ਕਰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਜਾਮਾ ਮੈਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਉਜਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੀਨਾ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧੋਬੀ ਰੂਪੀ ਗੁਰੂ ਇਸ ਜੀਵ ਦੇ ਪਾਪ ਖੰਡਣ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। “ਫਰੀਦਾ ਜੇ ਤੂ ਅਕਲ ਲੜੀਫ ਕਾਲੇ ਲਿਖ ਨਾ ਲੇਖ” “ਕਬੀਰ ਲੇਖਾ ਦੇਣਾ ਸੁਹੇਲਾ ਜੇਓ ਦਿਲ ਸੁੱਚੀ ਹੋਏ”। ਉਸ ਸੱਚੇ ਦੀਵਾਨ ਮੇਂ ਪਲਾਨਾ ਨੱ ਪਕੜੇ ਕੋਇ- ਇਕ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਪੇਕੇ ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਲਈਦੈ ਚਿੱਟਾ ਕੱਪੜਾ ਰੱਖਦਿ ਇਹ ਲੜਕੀ ਪਿੰਡ ਪਲਾਹੀ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਨਾਲ ਅਣਬਣ ਹੋ ਗਈ, ਪੇਕੇ ਘਰ ਬੈਠੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੜਕੀ ਕਰਮ ਕੌਰ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਪਰਤਾਪੂ ਇਕ ਗਊ ਲਿਆਇਆ ਇਕ ਦਿਨ ਟਹਿਲਦੇ ਟਹਿਲਦੇ ਇਸਦੇ ਵਾੜੇ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਗਊ ਦਾ ਰੱਸਾ ਖੁਲਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇਸਨੂੰ ਬੰਨਣਾ ਨਹੀਂ ਇਹਦਾ ਤੇਰਾ ਹਿਸਾਬ ਮੁੱਕ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਨ ਪਰਤਾਪੂ ਨੇ ਗਊ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਪਿੱਛੋਂ ਫੇਰ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਛੁਡਵਾਈ ਪਰਤਾਪੂ ਫੇਰ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਕਰੇ। ਗਊ ਸੁਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਗਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਪੰਡਤ ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਗੜ ਪਧਾਣੇ ਵਾਲਾ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਇਆ। ਦੋ ਆਦਮੀ ਹੋਰ ਸਨ ਇਕ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਅੱਲਗ ਹੋ ਕੇ ਖੜ ਜਾਉ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਦੇਹ ਫੁੱਟ ਗਈ ਸਾਰੇ ਰਿਸਤੇ ਮਿੱਤਰ ਭੈਣ ਭਾਈ ਪੁੱਤਰ ਧੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਕਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਖਰੀ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਅੱਲਗ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ। ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਿੰਡ ਭੁਖੜੀ ਤੋਂ ਕਰਮੀ ਨਾਮ ਦੀ ਇਕ ਲੜਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਰਾ ਕੋਲ ਰਹਿ ਕੇ ਦਿਨ ਕੱਟ ਲਈਦੇ ਹਨ ਜਾਈਦਾ ਨਹੀਂ। ਗਹਿਣੇ ਸਾਰੇ ਲੁਹਾ ਦਿੱਤੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਮੁਕਲਾਵੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਸਦਾ ਲਈ ਉਸਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਪੇਕੇ ਘਰ ਭਰਾ ਕੋਲ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਦਿਨ ਕੱਟਣੇ ਪਏ। ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮਣ ਬਣ ਗਈ। ਐਸੇ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਧਨੀ ਸਨ। ਕੁਦਰਤ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨੱਚਦੀ ਫਿਰਦੀ ਗਾਉਂਦੀ ਫਿਰਦੀ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਦੁਨੀਆਂ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਦੀ

ਨਜ਼ਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਆਪ ਜੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਖੁਸ਼ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿੜ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਿੱਧੀਆ ਸਿੱਧੀਆ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜੀਆ ਸਨ ਧਰਮ, ਅਰਥ, ਕਾਮ ਮੋਖ ਚਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਹਰ ਵਕਤ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸੰਗਤਾ ਵਰਾ ਦੀਆ ਝੋਲੀਆ ਭਰ ਕੇ ਜਾਂਦੀਆ ਸਨ ਇਕ ਬੀਬੀ ਮੀਰਾ ਬਾਈ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੇ ਕੇਸ਼ ਗਲੇ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ ਮੈਨੂੰ ਵੱਰਜ ਨਾ ਭੋਲੀਏ ਮਾਏ ਪੀਆ ਨਾਲ ਮੈਂ ਰੱਤੀ ਹਾਂ। ਧੂੜੀ ਵਿਚ ਲੋੜਦੀਆਂ ਸਹੋ ਨਾਨਕ ਸੁਹਿ ਤੋਂ ਨਾਲੇ ਇਹ ਗਾਉਂਦੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਗੱਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਆਣ ਡਿੱਗੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀਆ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ। ਇਕ ਬੋਰ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤਾ ਸੇਤਾ ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਲ ਸੀ। ਬੀ ਬੀਬੀ ਦੇ ਕੁਆੜ ਖੁੱਲ ਗਏ ਅੰਤਰ ਜਾਮਤਾ ਹੋ ਗਈ ਅਜ਼ਰ ਜਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਚੰਦਾ ਤਬਕਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਹੋ ਗਈ। ਨਾਮ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਝੱਲਿਆ ਨਾ ਗਿਆ, ਝੱਲੀ ਹੋ ਗਈ। +ਵਸਤੂ ਅੰਦਰ ਸਮਾਵੇ, ਦੂਜੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਪਾਸ ਸ਼ੇਰਨੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਸੋਨੇ ਦੇ ਬਰਤਨ ਵਿਚ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੋਰ ਬਰਤਨ ਪਾਇਆ ਫਿੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਲੱਗੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਉਣ, ਕਹਿਰ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਵੇ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਣੀ ਕਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਖੁਦਾ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਤੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਆਈ। ਸਿਰ ਸੋਟੀ ਰੱਖੀ ਸਾਰੀ ਕਰਾਮਾਤ ਖਿੱਚ ਲਈ ਗਿਆਨ ਚਿਰਾਗ ਗੁਆ ਕੇ ਫੇਰ ਵਕਤ ਨੂੰ ਭਾਲਦੀ ਮਰ ਗਈ। ਵਕਤ ਲੰਘਿਆ ਫਿਰ ਹੱਥ ਨਾ ਆਵੇ ਕਈ ਸੂਰਮੇ ਵਕਤ ਨੂੰ ਭਾਲਦੇ ਜੀ ਬਿਨ ਭਾਗਾਂ ਕੁਝ ਪਾਈਏ ਨਾਹੀ ਜੇ ਬਹੁ ਤੇਰਾ ਧਾਵੈ। ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਧਨ ਸੀਨਾ ਸ਼ਾਫ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਧਨ ਟਿਕਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਆਦਮੀ ਪਾਗਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਐਸੇ ਹੀ ਇਕ ਸਮੇਂ ਆਪ ਜੀ ਸੰਗਤਾ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦੇ ਉਧਾਰ ਕਰਦੇ। ਜਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸਿਆਰਪੁਰ ਗੜ੍ਹ ਸੰਕਰ ਕੇ ਲਾਗੇ ਪਿੰਡ ਕਾਲੇਆਲ ਲੱਲੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਉਂ ਬੈਠੇ ਆਪ ਜੀ ਜਿਥੇ ਜਾ ਬੈਠਦੇ ਸਨ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਸੰਗਤਾ ਦੀਆਂ ਵਹੀਰਾਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆ ਸਨ। ਸੰਗਤ ਦੀ ਭੜਿ ਦੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਮਰਦ ਔਰਤਾਂ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਲੋਕੀ ਕਿੱਥੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਕਿਥੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ? ਸੰਗਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਸੂਟੀ ਦੇ ਝਾੜਾ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ ਲੋਕ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਰਦ ਔਰਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਏ ਕਿਸੇ ਅਫਸੋਸ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਆਏ ਸੀ। ਮਾਈਆ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਤੁਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਭੁੱਖ ਬਹੁਤ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜੇ ਕੁਝ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਸਭ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਮਾਈਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਬੁਝ ਕੇ ਬਸੂਟੀ ਦੇ ਜਾੜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦਾਖਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਖਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੰਗਤ ਨੇ ਜਦੋਂ ਬੂਟਿਆ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਦਾਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਰਜ ਰਜ ਦਾਖਾਂ ਖਾਧੀਆਂ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਸਾਖੀ ਕੇਸਰੀ ਗੁਣਾਚੌਰ ਵਾਲੀ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਮਾਈ ਕੇਸਰੀ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਹਰਬਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਕਰਜ ਸਵਾਰਦੇ +ਜਹ ਜਹ ਕਾਰਜ ਕਿਰਤ ਸੇਵਕ ਕੀ ਤਹਿ ਤਹਿ ਉੱਠੇ ਧਾਵੈ- ਕੇਸਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਾਉਂਦੀ ਜਾ ਗਲੇ ਵਿਚ ਗੋਟਾ ਗਜੇ ਦਾ ਇਹ ਰੁਪਿਆ ਬੰਤੇ ਕੋਲੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਬੰਤੇ ਨੂੰ ਰੁਪਿਆ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਇਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਉਹ ਰੁਪਿਆ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਫਿਰ ਕੇਸਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸ਼ਗਨ ਦਾ ਰੁਪਿਆ ਦਿੱਤਾ। ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਾਕ ਲੈ ਲਈਦਾ ਬੱਗੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਗੱਲ ਵਿਚੋਂ ਜਨੇਉ ਲਾਹ ਦੇਵੇ ਜਦੋਂ ਕਾਸਰੀ ਘਰ ਗਈ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਬੱਗੇ ਨੂੰ ਰਿਸਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਹੋਏ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਖਵਕੁਆਲ ਤੋਂ ਰਿਸਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਰਿਸਤਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਕੇਸਰੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸ਼ਿਵਦੁਆਲੇ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਮ ਪੁਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਨਾਮ ਸਾਰਖੇ ਵੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਬੱਗੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਡਰੀਦਾ ਨਹੀਂ ਬੱਗੇ ਦਾ ਨਾਮ ਘਰ ਵਾਲਿਆ ਨੂੰ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਆਪ ਬੱਗਾ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬੱਗਾ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਪਾਠ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਗਿਆ। ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਸੱਪ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। ਬੱਗਾ ਡਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਲਕ ਗਿਆ ਸਰਪ ਝਲਕਾ ਦੇ ਕੇ ਛੁਪਣ ਗੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਕੋਈ ਇਮਤਿਹਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਕੇਸਰੀ ਦੇ ਘਰ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਸੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਸੀ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਧੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਈ। ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੋਲੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂ ਲਈਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾ ਕੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਇਆ। ਇਕ ਅਮਬ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਐਸਾ ਅੰਬ ਕਦੀ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾ ਅੰਬ ਦੀ ਰੁੱਤ ਸੀ ਅੰਬ ਦਾ ਸੁਆਦ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਪ ਜੀ ਅੱਗ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੇਸਰੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਛਕਾਇਆ ਅਨੋਖਾ ਹੀ ਸਰੂਰ ਆ ਗਿਆ ਸਰੀਰ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹਲਕਾ ਹਲਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਰੋਮ ਰੋਮ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾ ਕੇਸਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ ਮਾਈ ਭਾਗਵੰਤੀ ਕੋਲੋਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਜਦੋਂ

ਨਾਮ ਦੀ ਮਾਈ ਨੂੰ ਦੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੀਆ ਮਾਈਆ ਸਨ। ਭਾਗਵੰਤੀ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਗਈ। ਘੜਾ ਭਰ ਕੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਪਿਛੇਡੋਲ ਭਰ ਕੇ ਖਿਚਣ ਲੱਗੀ। ਡੋਲ ਖਿੱਚਦੀ ਦੇ ਹੀ ਪਰਾਣ ਪੁਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਭਵਿੱਖਤ ਵਚਨ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦਿਨ ਕੇਸਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਮੇਰਾ ਮੰਹਤ ਪੂਰਨ ਤੇਰਾ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਭਰਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰ ਜੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਸੀ ਬੱਗੇ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲੈਣਾ। ਬੱਗਾ ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਆੜ੍ਹਤੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕੇਸਰੀ ਘਰ ਆਈ ਤਾਂ ਬੱਗਾ ਘਰ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਰ ਉੱਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬੜੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੀ। ਕੇਸਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆ ਦੇ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਸਾਖੀ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜਾਤ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਪਿਤਾ ਲੰਬੂ ਰੋਜ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ। ਮੀਂਹ ਹਨੇਰੀ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਗੁਣਾਚੌਰ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਾਜਪੂਤ ਹਿੰਦੂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸੇਵਕ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਦਿਵਾਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰ ਦੇ ਟਾਈਮ ਰਾਤ ਦੀ ਸੁੱਚੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਮਠਿਆਈ ਲੈ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਹੁਕਮ ਦੁਰਗਾ ਸਮਾਧੀ ;ਲਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਬੀਬੀ ਮੰਜਕੀ ਤੋਂ ਥੜ੍ਹੇ ਰੁੜਕੇ ਤੋਂ ਇਕ ਗੜਵੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਅੱਠ ਲੱਛੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਧਰ ਕੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਹਾਈ ਹੋਈ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਪਰੇਮ ਬਖਸ਼ੋ ਬੀਬੀ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾਨ ਦੇ ਗੱਛੇ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਲੱਛੂ ਦੁਰਗੇ ਨੂੰ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਆਖਿਆ। ਸਾਰੇ ਲੱਛੂ ਛਕਾ ਕੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੜਵੀ ਪਿਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ ਮਾਈ ਦੁੱਧ ਦੀ ਮਲਾਈ ਦਾ ਛੰਨਾ ਉਪਰ ਖੰਡ ਪਾ ਕੇ ਲਿਆਈ। ਉਹ ਵੀ ਦੁਰਗੇ ਨੂੰ ਛਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਦੁਰਗਾ ਘਰੋਂ ਵੀ ਛਕ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਰਗੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਈ ਕਿ ਐਨਾ ਪਦਾਰਥ ਛਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁਕਮ ਮੁੜ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਦੁਰਗੇ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਦੁਰਗੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਹਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਐਨਾ ਕੁਝ ਖਾਣ ਨਾਲ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਹਾਲੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਦੁਰਗਾ ਆਪ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਬੋਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਅੱਗੇ ਸੰਗਤਾ ਆਪ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਕੁਝ, ਕੋਈ ਕੁਝ ਲੈ ਕੇ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਸਭ ਭੇਟਾ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਾਈ ਗਏ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾ ਛਕਿਆ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਖਾਨਖਾਨਾ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ ਵੀ ਕੁਝ ਛਕੋ ਅੱਗੋਂ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਦੁਰਗਾ ਭੱਲੇ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਦੁਰਗਾ ਭੱਲੇ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕੋਲ ਫੜ ਕੇ ਛਕੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮਾਘ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ, ਕੌਰਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਆਪ ਜੀ ਪਿੰਡ ਚੜ੍ਹਦੀ ਵੱਲ ਇਕ ਖੂਹ ਦੀ ਮੌਣ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ

ਉਸ ਖੂਹ ਦੀ ਮੌਣ ਉੱਪਰ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਖੇਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੁਰਗੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਾਕਾ ਇਸ ਖੁਰਲੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਦੁਰਗਾ ਕਹਿੰਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਮੈਂ ਕਰ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ- ਹੁਕਮ ਮੰਨੀਦਾ ਹੈ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਉਸ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਅਨੋਖੀ ਹੀ ਮਹਿਕ ਆਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਖੁਰਲੀ ਵਿਚ ਕੁੰਭ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਤੀਰਥ ਇੱਕਠੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅੱਖਾਂ ਨਾਮ ਦੇ ਸਰੂਰ ਨਾਲ ਭਰ ਆਈਆਂ ਦੁਰਗੇ ਦਾ ਚੋਲਾ ਬੰਸਤੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਪਿਲਸਨ ਦੇ ਕੇ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਘਰ ਨੌਕਰੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਘਰ ਆਵੇ ਤਾਂ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ ਰੇਲਵੇ ਵਿਚ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਰੇਲਵੇ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਬੰਤੀ ਦੁਰਗੇ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ। ਹਜ਼ਾਰਾ ਸੱਤਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਲਮ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਪਟਵਾਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ। ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਰੀ ਬਣਿਆ। ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਪਟਵਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਇਸ ਟਾਈਮ ਵਿਚ ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਉਹਦੇ ਥੋੜੇ ਪਾਰ ਕੀਤੇ। ਸੰਸਾਰੇ ਅਮਲੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਕੇ ਖਾ ਲਈ ਸਰੀਰ ਫੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਐਸੀ ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਸਾਰੇ ਅਮਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੌਣ ਮੱਲ ਦੇ ਖੇਤਾ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਮਾਲਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਸੂਰਜ ਚਮਕ ਉਠਿਆ ਲੱਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਸੌਣ ਮੱਲ ਦੇ ਖੇਤ ਮੁੱਲ ਲੈ ਲਏ। ਜੈਸਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਭ ਸੱਤ ਹੋਇਆ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਸਾਖੀ ਰਤਨੇ ਦਾ ਕੋਹੜ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਰਤਨਾ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਫੌੜੇ ਬਹੁਤ ਨਿਕਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਟਾਈਮ ਪਾਕ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਦੁੱਖੀ ਰਹਿੰਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਰਾਮ ਨਾ ਆਇਆ ਦੁੱਖ ਭੰਜਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਨਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਛੱਪੜ ਦੇ ਕੰਢੇ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ, ਹਾਏ ਹਾਏ ਕਰਦਾ ਰੁੜ੍ਹਦਾ ਰੁੜ੍ਹਦਾ ਰਤਨਾ ਵੀ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਡਿੱਗਿਆ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੋਣ ਲੱਗਾ ਅਰਜ਼ਾਂ ਕਰਦਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਲੱਖਾਂ ਕੋਹੜੀ ਰਾਜ਼ੀ ਕੀਤੇ ਮੇਰੇ ਗਰੀਬ ਤੇ ਵੀ ਮੇਹਰ ਕਰੋ। ਜਿਵੇਂ ਰਜਨੀ ਦੇ ਪਿੰਗਲੇ ਨੂੰ ਛੱਪੜੀ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਕੀਤਾ ਮੇਰਾ ਦੁੱਖ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰੋ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੇਹਰਵਾਨ ਪਾਪੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਰਤਨੇ ਨੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਸਰੀਰ ਦੇਹੀ ਅਰੋਗ ਕੰਚਨ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ। ਫੇਰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੀਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਇਸ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਅਸਾਧ ਰੋਗੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਕੀਤੇ। ਫੌੜੇ ਫਿਣਸੀਆਂ ਖਾਰਸ਼ ਪਾਅ ਦਦਰ ਚੰਬਲ ਇਹ ਜੋ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਕੋਹੜ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੋਗੀ ਪੰਡਤ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਖੂਹ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਕੀਤੇ। ਕਈ ਆਦਧਰਮੀ, ਬਾਲਮੀਕੀਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਪੰਡਤ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਖੂਹ ਉੱਪਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜਾਣ ਗੰਢੂ ਫੰਢੂ ਖੂਹ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾ ਦੇਣ। ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਨੇ ਚੂੜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਖੂਹ ਉੱਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਰਾਜਾ ਨੇ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦਾ ਤਾਂ ਬਹਾਨਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਥ ਦੁੱਖ ਭੰਜਨ ਹਾਰੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਸ਼ਭਨਾਂ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਰੂਪ ਜਾਣ ਬੜੀ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਸਾਖੀ ਪੰਡਤ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਇਸਦਾ ਪਿਤਾ ਨਾਥ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਅਨਿਨ ਸੇਵਕ ਸੀ। ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਡੀ. ਤੇ. ਡੀ. ਖਾਲਜ਼ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੜ੍ਹੀ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਇਕ ਨੁਕਸ ਹੈ ਹਓਮੈਂ ਦਾ ਰੋਗ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਿਆਸੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਾਲ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਪੀਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਜੋਤ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਲਹੌਰੋਂ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਰਾਤ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਨੂੰ ਨਾਥ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਦੀ ਝਲਕ ਪਈ। ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਮੁਸਕ ਪਿਆ ਸੁੱਤੀ ਕਿਸਮਤ ਜਾਗ ਉੱਠੀ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਪੀਰ ਸਭ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਡੋਗਰ ਦੇ ਕੋਠੇ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਜਮਾਲ ਡਿੱਠਾ ਦੀਦਾਰ ਪਾਇਆ ਤੇ ਐਸਾ ਝਲਕਰਾ ਵੱਜਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸੁੱਧ ਨਾ ਰਹੀ ਐਸਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀਤਾ ਕਿ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਜਾਗ ਉੱਠੀ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਦਾਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋਲੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁੜ ਫੇਰ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾ ਲੱਗੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੱਕਠੇ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਾ ਆਰਡਰ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚ ਬੀਮਾਰੀ ਫੇਲ ਗਈ ਹੈ। ਸਫਾਈ ਵਾਸਤੇ, ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੱਤ ਖੜਾ ਕਰੋ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਖੜਾ ਕੀਤਾ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਾਨ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਰਹੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਗਿਆ ਹਾਲੇ ਦੂਰ ਹੀ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਾਕਾ ਨੱਠ ਚਲ ਮੁਲਤਾਨ ਚਲ ਦੁੱਖੀ ਰੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ। ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਭਲਾ ਹੈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਗਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੱਸਵੇਂ ਜੀ ਨੇ ਫੇਦ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੰਡਿਤ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਜਾ ਲੱਗੇ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਦਿੱਲੀ ਕਿਸੇ ਨੌਕਰੀ ਉੱਤੇ ਲੱਗਣਾ ਸੀ ਆਗਿਆ ਲੈਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋਲ ਗਿਆ। ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੋਲੇ ਰਾਜਾ ਦਾ ਨੌਕਰ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਨੌਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈਦਾ ਘਰ ਵਿਚ ਗੱਦੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੋ

ਰਹੀਦੈ ਜੋਤਸ਼ ਹਿਕਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਚਲ ਪਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕੋਈ ਮਰੀਜ਼ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ। ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜੁਆਬ ਦੇ ਕੇ ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਦੇਖਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਫਕੀਰ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਸੀ। ਗੈਬੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਗੂੰਜ ਉੱਠੀ ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਮੁੜ ਕੇ ਉਸੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਦੁਆਈ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਰੋਗੀ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਘਰ ਆ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਦਿਨ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੈਸਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਹੱਥ ਤੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਮਨ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਹਿਰਖ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ ਪੈਸੇ ਵੱਲੋਂ ਤੰਗੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਗਿਆ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਿੰਦੇ ਪੰਡਿਤ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਫਿਕਰ ਹੈ ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੁਣਸ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾ। ਕਾਰਜ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਅਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਝੱਡੂ ਲੋਹਾਰ ਕੋਲ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣਾ। ਝੱਡੂ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪੰਡਿਤ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਝੱਡੂ ਨੇ ਰੁਪਿਆ ਦੇ ਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ। ਭਾਗਾਂ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਸੀ। ਭਾਗੋ ਨੇ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਨੂੰ ਰੁਪਿਆ ਦਿੱਤਾ। ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਨੇ ਰੁਪਿਆ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਕਹਿੰਦਾ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਕ ਰੁਪਿਆ। ਭਾਗੋ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਹੀ ਰੁਪਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਇਹ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਨੇ ਇਹ ਰੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਭਾਗਾ ਇਹ ਰੁਪਿਆ ਤੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੀਂ ਖੂਹ ਲਾਉਣ ਦੀ ਅਸੀਂ ਸਾਈ ਭੇਜੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨੇ ਰੁਪਿਆ ਘਰ ਰੱਖ ਲੀਤਾ। ਖੂਹ ਲਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇੱਟਾਂ ਆਦਿਕ ਉਧਾਰ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਖੂਹ ਲੱਗ ਗਿਆ ਗੀਤਾ ਆਸ਼ਰਮ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਣਾ ਕੇ ਖੋਲੀ ਗਈ। ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1400 ਰੁਪਿਆ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਉਧਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਫੇਰ ਫਿਕਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਬਹਾਦਰ ਪੰਡਿਤ ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ ਇਸਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦਰੋਪਤੀ, ਪੁਸ਼ ਰੋਡ ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ 2 ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਰਾਜਾ ਸਾਹਬ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੀ ਕੁਝ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਨਾਲ ਵੀ ਇੰਨਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਦਰੋਪਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮਨ ਸ਼ੀਤਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੋਲੇ ਦਰੋਪਤੀ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਕੋਲ ਆ ਗਈ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਆਖੇ ਹੋਏ ਬਚਨ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸੀ। 1400 ਰੁਪਿਆ ਕਰਜਾ ਸਿਰ ਹੈ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਮਨ ਬੇਚੈਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਰੋਪਤੀ ਪੰਡਿਤ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਰਹੀ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ 2000 ਰੁਪਈਆ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਰਜਾ ਉੱਤਰ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਪੰਡਿਤ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿਆ ਦੇਖਣ ਲੱਛਮੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਖੜੀ ਬੇਨਤੀਆ ਕਰਦੀ ਦੇਖੀ। ਇਹ ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਕੇ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੋਇਆ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਹਨ ਲੱਛਮੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਦਾਸ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਆਪ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਐਨੀ ਮਾਇਆ ਆਇਆ ਕਰੇਗੀ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਇੰਦਰ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇੰਦਰ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲਾ ਆਪ ਜੀ ਉੱਤੇ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਇਸ ਉਪਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਮਿਹਰ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਹਰਿਦੁਆਰ ਦਾ ਕੁੰਭ ਮੇਲਾ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਗੰਗਾ ਮਾਈ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਣ ਲੈ ਗਿਆ। ਕੁੰਭ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਝਾਕੀਆਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀਆ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ ਦੀ, ਬੈਰਾਗੀਆ ਦੀ, ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੀ, ਨਿਰਮਲੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਾਥੀ ਸਿੰਗਾਰ ਕੇ ਜਲੂਸ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿੰਗੇ ਵੱਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੰਹਤਾ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਚੋਰੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆ ਸਨ। ਮੰਹਤਾ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੰਗਾ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸੂਰਜ ਦੀਆ ਰਿਸਮਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਖਾਦੀਆ ਸਨ। ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੇਖਣ ਲਾਇਕ ਸਨ ਹਾਥੀ ਫੁੰਕਾਰੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੱਲ ਵਿਚ ਟੱਲ ਖੜਕ ਰਹੇ ਸਨ ਐਸੀ ਸੋਭਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ ਇੰਦਰ ਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਸਵਾਰੀ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਹਰਿਦੁਆਰ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਬਾਗ ਬਗੀਚੇ ਇੰਦਰ ਦੇ ਨੰਦਨ ਬਾਗ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ਦੇਵਤੇ ਪਰੀਆਂ ਦੇਵ ਪੁਰੀ ਵਿਚੋਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਤੇ ਫੁੱਲ ਵਰਸਾ ਰਹੇ ਸਨ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦਾ ਵਹਾਉ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਚੁੰਮ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਠੰਡੀ ਠੰਡੀ ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਪੌਣ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਰੁਮਕ ਰਹੀ ਸੀ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਹੁਸਨ ਦਾਨ ਕਰਦੀ ਸੀ ਰਿਸ਼ੀ ਕੇਸ਼ ਦਿਆਂ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਾਧੂ ਤਪ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜੜਾਵਾ ਵਿਚ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੇ ਆਲਣੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਭਰਵੱਟੇ ਧੁਨੀ ਪਰ ਪੈ ਰਹੇ ਸਨ ਸੁੱਕ ਕੇ ਮਜ਼ਨੂੰ ਵਾਂਗ ਤਵੀਤ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ ਐਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਇੰਦਰ ਦੇਖੇ ਐਸਾ ਨਿਗਾਬਾਨ ਕੋਈ ਨਾ ਲਭਾ ਤੀਰਥ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਗਏ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸੀ ਆਪਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇੰਦਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਭਾਨੇਆਲ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਤੀਰਥ ਲਿਆਂਦੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿੰਨੇ ਤੀਰਥ ਲੋਚੇ ਪੂੜ ਸਾਧੂ ਕਿ ਤਾਈ ਮਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਬੱਚਾ ਬਹੂਆਂ ਦਾ ਵੀ ਅਦਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤੀਰਥ ਤਾਂ ਇੰਦਰ ਰੋਜ਼ ਇੱਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਐਸਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਣਾ ਆਏ ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਸੀਲ ਸੰਜਮ ਦਇਆ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਦਾਨ ਕਰਨਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਰਮ ਹੈ ਚੋਰੀ ਯਾਰੀ ਬਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨਿੰਦਿਆ ਚੁਗਲੀ ਖੋਟੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਮੂਰਖ ਕੀ ਸੰਗਤ ਕੀ ਏ ਪੰਡਿਤ ਵੀ ਦੁੱਖ ਪਾਏ ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਸਾਖੀ ਸੰਤ ਘੁੰਗਰੂ ਦਾਸ ਦੇ ਪਰਥਾਰੇ ਚੱਲੀ

ਸੰਤ ਘੁੰਗਰੂ ਦਾਸ ਇਸਦਾ ਜਨਮ ਪੂਰਬ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੀ ਇਹ ਸੰਨ 1931 ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਓਏ ਇਹ ਧੂਨੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਤਪ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਵਿਖਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਗਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਸੱਤ ਘੁਮਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਰਹਿਪੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਾਂ ਲੁਆਂ ਦਿੱਤਾ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਈ ਯੱਗ ਕਰਵਾਏ ਮੇਲੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ ਰਹਿਪਾ ਹਕੀਮਪੁਰ ਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਰਾਜਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਮਜ਼ਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲੱਗਾ ਘੁੰਗਰੂ ਦਾਸ ਈਰਖਾ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜਨ ਲੱਗਾ ਮੈਂ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਇਕ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਇਹ ਘੁੰਗਰੂ ਦਾਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਇਸਦਾ ਅਕੀਦਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਪੱਕਾ ਘੁੰਗਰੂ ਦਾਸ ਨੇ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਡਰਾਵੇ ਦਿੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਤੀਜੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਤਪਾ ਈਰਖਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਘੁੰਗਰੂ ਦਾਸ ਕਰਦਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਘੁੰਗਰੂ ਦਾਸ ਦੇ ਜਾਵਾ ਕਿ ਨਾ ਜਾਵਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਿਆ ਮਨ ਵਿਚ ਫੁਰਨਾ ਸੀ ਜੇ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਸੋ ਕਰਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਠਾਕਰਾ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨੀ ਆਈਦਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈਦਾ ਨੱਠ ਚਲ ਢਿੱਲੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆ ਲਿਆ ਕੇ ਨਵਸਾ ਦਿੱਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੂਹੀ ਨਾਮ ਲੁਆ ਦਿੱਤੀ ਉਸ ਸੰਤ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਸਾਡਾ ਹਾਲਾ ਦੇਵੇ ਜੇ ਹਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਹਿਣਾ ਉਠ ਕੇ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਘੁੰਗਰੂ ਦਾਸ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਹਰੀ ਦਾਸ ਦੇ ਨਾਮ ਜ਼ਮੀਨ ਲਵਾ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੇ ਹਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਠ ਕੇ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਚਨ ਸੱਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸ਼ੇਰ ਬਣਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਜਾਨਵਰ ਉਸਦਾ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਇਕ ਵਾਰੀ ਘੁੰਗਰੂ ਦਾਸ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਹੈ ਸਾਧੂ ਹੋ ਕੇ ਰਾਜਾ ਕਿਉਂ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹੋ ਜਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਗਿਆ ਐਸਾ ਦਸਤੂਰ ਡਿੱਠਾ ਚੜਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਦਗ ਦਗ ਕਰਦਾ ਚਿਹਰਾ ਆਤਮਕ ਬਲ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਸਹਾਰ ਸਕਿਆ ਪੁੱਛਣਾ ਤਾਂ ਕੀ ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਲੱਤਾਂ ਥਿੜਕ ਗਈਆਂ ਸਰੀਰ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪਿਓ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਸਾਧੂ

ਸਰਦਾਈ ਪੀ ਘੁੰਗਰੂ ਦਾਸ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਧੂ ਵੀ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਸਭ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਇਕ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁਟਣ ਲੱਗੇ ਧਨੁੰ ਹਲਟ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਦੋ ਕਿਆਰੇ ਹੋਰ ਭਰਨੇ ਸੀ ਧਨੁੰ ਨੂੰ ਐਸੀ ਖਿਚ ਪਾਈ ਕਿ ਦੋ ਕਿਆਰੇ ਸੁੱਕੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਧਨੁੰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਰਸੋਅਖਾਨੇ ਲਿਜਾਓ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਸਰਦਾਈ ਪਿਲਾਓ ਆਏ ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀਦੀ ਹੈ ਮਾਰੀਦਾ ਨਹੀ ਧਨੁੰ ਬਾਹਰ ਛੱਡ ਆਇਆ ਮੁੜ ਕੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਬੂਹੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖੜਾ ਸੀ ਕਹਿੰਦੇ ਚਲ ਧਨੁੰ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿਆਰੇ ਸਿੰਜ ਲੈ ਤੈਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਆਪ ਜੀ ਡੋਗਰ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਇਕ ਛੋਟੇ ਖਟਕੜਾਂ ਤੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸ਼ੱਕਰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਆ ਦਿੱਤੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੁਸੀ ਆਪ ਨਹੀ ਛਕੀ ਕਾਫੀ ਜਾਨਵਰ ਇੱਕਠੇ ਬਹੋ ਕੇ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਗੁਰਮੁਖਾ ਦੇਖ ਕਿੰਨਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਪਈ ਹੈ ਜੇ ਅਸੀ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਛੱਕਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਜੀਵ ਕਿਥੋ ਛੱਕਦੇ ਸਭ ਵਿਚ ਆਪ ਹੀ ਵਸਦਾ ਹੈ ਇਕ ਆਤਮਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਿੰਨੇ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਲ ਥਲ ਮਹੀਅਮ ਪੂਰਿਆ ਰਵਿਆ ਵਿਚ ਬਣਾ ਰਵੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਪਿਆਸੀ ਕੁਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਪੁੱਟ ਕੇ ਡੋਰੀ ਵੱਟ ਕੇ ਸਿਰ ਦਾ ਕੱਪੜਾ ਭਿਉਕੇ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢ ਕੇ ਪਿਲਾਇਆ ਮੱਕੇ ਦੇ ਹੱਜ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੀ ਸੱਸੀ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਨੂੰ ਹੀ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਮੱਕਾ ਅੱਗੇ ਸੀ ਮੱਕੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ ਐਸੇ ਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਰਤਾਰਾ ਜਾਓ ਧੜੀ ਆਟੇ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾ ਕੇ ਲਿਆਓ ਕਰਤਾਰਾ ਪਰਸ਼ਾਦੇ ਬਣਵਾ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਪਰਸ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਆ ਦਿੱਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਰਤਾਰਾ ਜੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਇਸ ਚਾਲੀ ਪਰ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਉਸ ਦਿਨ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਵਿਖ ਬਾਣੀ ਸੁਣਾਈ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਰਤਾਰਾ ਬੰਗੀ ਜਾ ਕੇ ਡੋਡੀ ਕਰ ਆਓ ਟੋਪੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਚੰਗਾ ਬੰਦਾ ਹੈ ਚਾਰ ਦਿਨ ਆਉ ਬੈਠ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਪਉ ਜਿਵੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਕੋਠੇ ਉਪਰ ਚੜਕੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਟੋਪੀ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੀ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾ ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਬਣਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੰਨ 1947 ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਜੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜੇ ਬਣੇ ਐਸੇ ਭਵਿਖਤ ਬਚਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਨ ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਸਾਖੀ ਬੀਬੀ ਕਰਮੀ ਨਾਲ ਹੋਈ

ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਿਥੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਪਲੰਘ ਸਦਾ ਵਿਛਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਰਮੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਚੈਨ ਨੂੰ ਤਾਪ ਚੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਲੱਭੂ ਦੇ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਰਮੀ ਨੇ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੋਇਆ ਲੱਭੂ ਚੈਨ ਦੇ ਮੂੰਹ ਪਾਇਆ ਤਾਪ ਉਤਰ ਗਿਆ ਤਾਪ ਉਤਾਰਿਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੂਰੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੱਤ ਦਿਨ ਬੂਹਾ ਨਾ ਖੋਲਿਆ ਨਾ ਕੁਝ ਖਾਧਾ ਪੀਤਾ ਅੰਦਰ ਗੁਪਤ ਰੂਹਾਂ ਨਾਲ ਬਚਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਇਹ ਕੌਤਕ ਦਾਸ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਨਲਕੇ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਕੰਧ ਵਿਚ ਮੋਰੀਆ ਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਰੀਆ ਥਾਣੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਸਭਾ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮੋਰੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੱਤਵੇਂ ਦਿਨ ਬੂਹਾ ਕੋਲਿਆਂ ਕਰਮੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਜੀ ਨੂੰ ਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਕਰਮੀ ਗੱਲ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਟੋਕਰੀਆਂ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਸੁਟਵਾ ਕੇ ਇਕ ਥੜਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਇੱਟਾਂ ਲਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਜਗਾ ਅੱਜ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਇਥੇ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਚਾਰ ਦੌਰੀਆਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਇਕ ਵੱਡੀਤਿੰਨ ਛੋਟੀਆਂ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿਓ ਇਹ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਪਵਿਤਰ ਕਰ ਦੇਈਏ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਲਿਆਓ ਨਲਕੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪਵਿਤਰ ਕਰ ਦੇਈਏ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੜਵਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਭਰਕੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਨਲਕੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੀਤਾ ਸਰੋਵਰ ਗਾਗਰ ਮੱਲ ਮਾਰਵਾੜ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਇੱਕਲਾ ਹੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਸਵਾ ਮਣ ਲੂਣ ਮੇਰੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਪਿਆ ਕਰੇਗਾ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੇ ਤਪੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਆਟਾ ਗੁੰਨ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗਾ ਪਿੱਛੋਂ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਪੁਰਤਾਪੂ ਨੇ ਛਿੰਗਾ ਲਾ ਦੇਣੀਆਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਇੱਥੇ ਸੜਕਾਂ, ਬਣਨਗੀਆ, ਨਹਿਰਾਂ ਵੀ ਚਲਣਗੀਆਂ, ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਵੀ ਚਮਕਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਬਚਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਕਿਸ਼ਨਾ ਧੰਨੂ ਤੇ ਬੀਬੀ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਰਸੂਲਪੁਰੀਆ ਜਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਮਾਲਵੇ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਚਾਉ ਵਾਸਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਬੋਲੇ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਿਫਾਰਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਦੀਆਂ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਇਸਦਾ

ਬਚਾਉ ਜਰੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਭਗਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਉ ਕਰਤਾਰ ਭਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ। ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਰਸੂਲਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਨ। ਫੱਗਾ ਸਿੰਘ ਜਿਸਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੁਣਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਆਖ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਖੁਡਾ ਸਿੰਘ, ਦਲੀਪ, ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਮੁੱਖ ਸੇਵਕ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਰਸੀ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਖੁਲਵਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਸਾਖੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦੀ ਚੱਲੀ

ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਹੀ ਕੌਤਕ ਕੀਤੇ। ਬੇਅੰਤ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ। 1939 ਕੌਤਕ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਐਸੀ ਹਵਾ ਚੱਲੀ ਰੋਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ ਕਹਿੰਦੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਰੋਲਾ ਪੈ ਕੇ ਬਵੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੀਪ ਸਰਮੁੱਖ ਦੀ ਦੋਹਤੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬਹੁਤ ਰੋਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ ਆਪ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਕੌਤਕ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਬੰਦਾ ਸੀ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਸਾਲ 1940 ਈ: 7 ਸਾਵਣ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਤਿੱਥ ਦੂਜ ਢੱਲੀ ਰਾਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਰਤਾਰਾ ਅਸੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਆਪਣਾ ਆਪ ਸੰਭਾਲੀ ਭਲੇ ਧਰਮ ਕਰੀਂ ਜਿਹੜਾ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਵੇ ਪਿੱਛੋਂ ਗੰਠ ਖੁਲਵਾ ਦੇਈਦਾ ਹੈ ਜੇ ਜੱਸੀ ਨਾਲ ਘਰ ਬਦਲ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਵਸੋਂ ਵਾੜੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਚੰਗਾ ਅਸੀਂ ਚਲਦੇ ਹਾਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੈਰਾਗ ਫੁੱਟ ਪਿਆ, ਸਿਰ ਚੱਕਰ ਖਾਣ ਲੱਗਾ ਪੈਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਉੱਠਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਰੀਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਥਿੜਕਦੀ ਜਬਾਨ ਨਾਲ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਜਾਵਾਂਗੇ? ਆਪ ਜੀ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸਦਾ ਲੜ ਫੜਾ ਚਲੇ ਹੋ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕੇ ਆਖੋ ਤਾਂ ਕੁਝ ਬਣਾ ਦੇਈਏ? ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਮੈਂ ਗ੍ਰਿਹਸਥੀ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਚੀਜ਼ ਸਹਾਰੀ ਜਾਣੀ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਰਹੀਂ। ਸੰਤ ਅਵਧੂਤ ਜੀ ਲਹਿੰਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਗੁਰਦਾਸ ਖਾਨਖਾਨਾ ਵਾਲਾ ਪੌੜੀ ਥੱਲੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਮਸਤਾਂ ਦੀ ਜਗਾਹ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਗਾਗਰ, ਜਗਦਾ ਹੋਇਆ ਲੈਂਪ ਗੁਰਦਾਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰਖਾ ਦਿੱਤਾ ਇਕ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ 4 ਵਜੇ ਤੜਕੇ ਮਾਈ ਜੱਸੀ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਜੱਸੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੰਦੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪੂਰਨ ਸੇਵਕ ਸਨ। ਜੱਸੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੋਣ ਲੱਗੀ ਆਪਣੇ ਗਲ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਤਾਰਦੀ ਹਰ ਵਕਤ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੀ ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਲ ਬਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀ ਪਈ ਨੰਦੀ ਨੇ ਜਾ ਕੁੰਡਾ ਖੋਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਬਿਦਰ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਮਸਤਾਨੀ ਹੋ ਕੇ ਬੂਹਾ ਖੋਲਿਆ ਸੀ। ਐਸੇ ਨੰਦੀ ਨੇ ਬੂਹਾ ਖੋਲਿਆ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ ਘਰ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਵਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਸ਼ਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਕੇ ਬੈਠਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਬਾਣੀ ਸੰਗਤਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀਆ ਰਹੀਆ

ਕੀਰਤਨ ਹਰ ਵਕਤ ਸੰਗਤਾ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਬੋਲਦੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣਾ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 40 ਦਿਨ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਏ। 14 ਭਾਦਰੋਂ 2 ਦਸਬੰਰ ਅਕਾਰਸੀ ਦਾ ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਸੰਨ 1940 ਸਾਕਾ 1932 ਸੰਮਤ 1997 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਤਕੇ 4 ਵਜੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਲੇਪਣ ਕਰਕੇ ਆਸਣ ਲਾਉਣਾ ਹੈ ਜੱਸੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸਾਰਾ ਘਰ ਆਪਦਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜੀ ਕਰਦਾ ਆਸਣ ਲਾ ਲਉ। ਕਈ ਵਾਰ ਆਖਿਆ ਜੱਸੀ ਸਮਝੀ ਨਾ ਐਸਾ ਮਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਦੇਹ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੁੜ ਜਾਣਗੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ ਬਾਹਰੋਂ ਜੱਸੀ ਕੋਲੋਂ ਤਾਲਾ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡਾ ਲਾ ਲਿਆ। ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸਦਾ ਬੈਠਦਾ ਸਨ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ ਲੈ ਕੇ ਲੇਟ ਗਏ ਚੌਲਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸੱਚ ਖੰਡ ਚਲੇ ਗਏ। ਕੋਟਾਂ ਸੂਰਜ ਦੇ ਸਮਾਨ ਰੋਸਨਿ ਹੋਈ, ਅਵਤਾਰ ਮਾਤ ਲੋਕ ਤੋਂ ਚੌਲਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜਦੋਂ ਸੱਚ ਖੰਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦੇਵਤੇ ਸਿਤਾਰੇ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਆਪ ਜੀ ਉਸ ਸੁੱਧ ਸਰੂਪ ਵਿਖੇ ਜਾ ਸਮਾਏ + ਜਿਉਂ ਜਾ ਸਮਾਏ - ਜਿਉਂ ਜਲ ਮੇਂ ਜਲ ਆਏ ਖਟਾਨਾ, ਤਿਉਂ ਜੋਤੀ ਸੰਗ ਜੋਤ ਸਮਾਨਾ+। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਪਈ ਆਪ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ਹਨ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਕੁਝ ਭਰਮ ਪੈਣ ਲੱਗਾ। ਬੂਹੇ ਦੀਆਂ ਝੀਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਦੇਖਣ ਲੱਗੀ ਮਹਾਰਾਜ ਹਿਲਦੇ ਨਹੀਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹੋ ਜੱਸੀ ਨੇ ਤਾਲਾ ਖੋਲਿਆ ਕਹਿੰਦੀ ਮੈਨੂੰ ਤਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਝਿੰਗੁੜੀ, ਰਹਿਪੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ। ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਮੀਂਹਾਂ ਸਿੰਘ, ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਝਿੰਗੜਾਂ ਤੋਂ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸੁਣਦਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੁੱਖੀ ਮੁੱਖੀ ਸੇਵਕ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਕੋਲ ਗਏ। ਕਰਤਾਰ ਦਾਸ ਅੱਗੋਂ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਸੰਤ ਅਵਧੂਤ ਜੀ ਕੋਲ ਗਏ ਸੰਤ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸੈਰ ਨੂੰ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਨਹੀਂ ਸਮਾਏ ਦੇਹ ਛੱਡ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸੈਰ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਕੁੰਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੋਲਦੇ ਨਾ ਕੁਝ ਖਾਦੇ ਪੀਂਦੇ ਸਨ ਨਿਰਾਧਾਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਸੰਤਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮਸਤ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੀਇਸ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਬਾਪੂ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼ੇਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਫੇਰ ਸਭ ਨੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਬਾਰੀ ਪੁੱਟੀ। ਜਦੋਂ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਕੇ ਦੇਖਣ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਪੰਲਘ ਵਿਛਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਰਾਤੋਂ ਰਾਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਦੂਰੀ ਦੂਰੀ ਤਕ ਪਤਾ ਜਾ ਲੱਗਾ ਸਤਾਰਾਂ ਭਾਦਰੋਂ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰੀ ਪਾਲਕੀ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚਿਣ ਸੰਗਤਾ ਇੱਕਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪਾਲਕੀ ਦਾ ਜਲੂਸ ਨਿਕਲਿਆ ਜਿਸ ਪਰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਸਿਤਾਰੇ ਬੜੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਭਾਰਾ ਜਲੂਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੂਹ ਤੇ ਬੈਠਿਆ ਨੇ ਰਸੋਅ ਖਾਨੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਇਕ ਕਮਰਾ ਪੁਆ ਕੇ ਇਕ ਪੰਲਘ ਰਖਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਥਾ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਬੇਅੰਤ ਘਿਉ ਦੇ ਪੀਪੇ ਸ਼ੈਂਕੜੇ ਮਣ ਮੇਵਾ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਪੈਸੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅੰਗੀਠੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਅੰਗੀਠਾ ਜਗਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਮਗੀਠੇ ਵਿਚੋਂ ਝਿੰਗੜਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਰਾਖ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਨ ਵਿਚ ਸਮਾਧ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਝਾਂ ਪੀਰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਗੰਰਥ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਹੈ ਇਹ ਬੰਦੋਬਸਤ ਹੈ +ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੇ ਨਹੀਂ ਸ਼ੇਰ ਪਵੇ ਕਵੀ ਆਏ ਕਰਾਰਾ-। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਭੇਤ ਰੱਖਿਆ ਰਾਖ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਝਿੰਗੜਾਂ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸ਼ੇਰ ਕਾਫੀ ਪਿਆ। ਇਹ ਨੂਰੀ ਕਿਰਨਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਜੋ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਸੁਣੇਗਾ ਸਭ ਦਾ ਉਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਭ ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦਾ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੰਥਮ ਸ਼੍ਰੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਧਿਆਏ ਸੰਪੂਰਨ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਹਾਏ॥

ਮੁੱਖ ਬੰਧ

ਨੂਰੀ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰ

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਬਲੋਵਾਲ ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਸੰਨ 1932 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸੱਦੀ ਪਿੰਡ ਮੰਨਣਹਾਰਾ (ਜਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਮੁਸਾਪੁਰ ਮੋਲਵੀ ਸ਼ਾਹ ਦੀਨ ਕੋਲੋਂ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪਿੰਡ ਮਹਿਰੋਂ ਮਹਿਰਮ ਪੁਰ ਗਰਚੋਂ ਸੰਤ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਮਾ ਰਹਿ ਕੇ ਇਸੇ ਹੀ ਸਾਲ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਤਿੰਗੜੀ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਇਥੇ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਿਆ ਹੋਇਆ ਬਾਹਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਕਾਫੀ ਸੇਵਕ ਬਣ ਗਏ। ਬਾਬਾ ਸਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਆ ਗਏ। ਸੰਨ 1905 ਨੂੰ ਰਹਿਪੇ ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਸੰਨ 1906 ਚੇਤਰ ਦੀ ਸੰਗਰਾਦ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰਖਵਾਈ। ਸੰਨ 1907 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਗੋਸਲਾ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਥੜ੍ਹਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣਵਾਇਆ ਕੱਤਕ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ। ਪੌਹ ਮਾਘ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਪਟਿਆਲੇ ਅਤੇ ਨਾਭੇ ਚਲੇ ਗਏ ਉਥੇ ਮਸਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾਸ ਜੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ 80-82 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਮਸਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਲਫ ਨਗਨ ਹੋ ਕੇ ਬਾਰ ਦੇਸ਼ ਮੁਲਤਾਨ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਜਰਾਤ ਆਦਿ ਸ਼ਾਹਿਰ ਦੀ ਝਾਕੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ 1909 ਵਿਚ ਭਾਦਰੋਂ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪ ਜੀ ਪਿੰਡ ਰਹਿਪੇ ਵਿਖੇ ਆ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਰਹਿਪੇ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜੀ ਆਏ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨਾਏ। 1910 ਨੂੰ ਮਾਘ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਸੁਜੋਂ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਇਹ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਬਣਵਾਇਆ। 1913 ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਮੱਘਰ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੁਹ ਤੇ ਆ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਕੁੱਤੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਤਿੰਗੜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਬੈਠੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਪੁਰੀਆ ਕੋਲੋਂ ਲੰਗਰ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਵਾ ਕੇ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਨ 1913 ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਮਜ਼ਾਰੇ

ਪਿੰਡੋਂ ਪੂਰਬ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਜਿੱਥੇ ਅੱਜ ਕਲ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਬੇ ਮਾਨੂੰ ਤਿੰਗੜਾਂ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੜਕੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਹੀਸ਼ ਜਾਂ ਗਰੂਨਾ ਦੇ ਬੂਟੇ ਹੇਠ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾ ਨੂੰ ਛਕਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਚਰਨ ਪਾਏ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ ਹਰ ਵਕਤ ਲੰਗਰ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਅੰਖਡ ਪਾਠ ਬੇਅੰਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਜਨਮ ਸਫਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਰੋਗੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਲੰਗਰ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਰਚੇ ਹੋਏ ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਖੂਹੀਆਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਰੂਪ ਜਲ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਕੋੜੀ ਰਾਜੀ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜੀਵ ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਕੁਆੜੂ ਖੋਲ ਦਿੱਤੇ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਅੱਕੜੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਦੱਤੇ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਅੱਕੜੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਦੱਤੇ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਅੱਤਰੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਹਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਐਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ।

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਭ ਭੇਤ ਨਾ ਪਾਵੇ। ਆਪ ਜੀ ਸਦਾਚਿਤ, ਸਦਾ ਅੰਨਦ ਦਿਭੂ ਰੂਪ ਦੀਪਾਂ, ਲੋਆ, ਖੰਡਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸ਼ਰਬ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਨ ਸੰਨ 1940,14 ਭਾਦਰੋਂ ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ।

ਸੰਸਾਰ ਇਕ ਸੁਫਨਾ ਹੈ
 ਨਰ ਪਤ ਸਿੰਘਾਸਨ ਜੋ ਮੋਇਆ
 ਸੁਫਨੇ ਪਿਆ ਭਿਖਾਰੀ
 ਬਲੀ ਪ੍ਰਿਥਮਾ ਮਾਨ ਧਾਤਾ
 ਮਹੀ ਪਮ ਜਿਨ ਰਥ ਚੈਂਕਰ ਕੀਏ ਸਭ ਦੀ ਪੰਗ
 ਭੁਜੇ ਭੀਮ, ਭ੍ਰਥ ਅੰਤ ਕੇ ਅੰਤ ਕਾਲ ਖਮਡੋਗ
 ਥਹਿ ਕਰ ਦਲ ਕਰਨ ਮਹਾਂਬਲੀ ਤਿੰਨ ਆਸ

ਲੜੇ ਮੈਂ ਰਹਿਣ ਨਾ ਪਾਏ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਕਰਨ ਮੂਰਫਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਡੇਰੇ ਜਾ ਕੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਲੰਬਾ ਹਾਉਕਾ ਲੈ ਕੇ ਅਰਜਨ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚੋਂ ਦਾਨ ਰੂਪੀ ਸੂਰਜ ਕਰਨ ਛਿਪ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਰਜਨ ਕਹਿੰਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾਨ ਮੈਂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਰਨ ਦੀ ਉਪਮਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਭਗਵਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਚਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰ ਲੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬਣ ਕੇ ਕਰਨ ਕੋਲ ਗਏ ਜਾ ਕੇ ਦਾਨ ਮੰਗਿਆ। ਕਰਨ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸ਼ਾਯੈ ਤੇ ਪਿਆ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਤੇਰੇ ਦੰਦਾ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੋੜ ਕੇ ਦੇਂਦੇ ਕਰਨ ਕਹਿੰਦਾ ਪੱਥਰ ਲੈ ਕੇ ਦੰਦ ਭੰਨ ਕੇ ਲੈ ਜਾਹ। ਭਗਵਾਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਦਾਨ ਤੂੰ ਕਰਨਾ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਭਮਨੀਏ ਤੂੰ ਆਪ ਭੰਨ ਕੇ ਦੇਹ। ਕਰਨ ਰਿੜਕੇ ਪੱਥਰ ਚੁੱਕ ਦੰਦ ਭੰਨ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦਿੱਤੇ। ਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਰਨ ਮੰਗ ਜੋ ਕੁਝ ਤੂੰ ਮੰਗਣਾ। ਕਰਨ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਆਖਰੀ ਟਾਈਮ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਹੋਵੇ। ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਭੁਸਨ ਮੌਤ ਦੇ ਦਲ ਸੁਣੇ ਜੈਸੇ ਮਦਾਰੀ ਕਈ ਕੁਝ ਦਿਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁੰਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਮਾਇਆ ਦੀ ਹੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨੇ ਨਾਰਦ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਕਰਮ ਇਸਦੇ ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਕਾਰਣ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਾਰੋ ਨੇ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਰਭਦ ਕਰਮ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਕੀਤੇ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸੰਚ ਕਰਮ ਜਿਹੜੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੋ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਸੁੱਖ ਦੁੱਖ ਦਾ ਫਲ ਦੇਣਗੇ। ਕਿਰੇਮਾਨ ਕਰਮ ਜੋ ਅਸੀਂ ਰੋਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸੁਫਨਾ ਵੀ ਕਿਰੇਮਾਨ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਫਲ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਨੂੰ ਸੁਫਨਾ ਆਇਆ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰੀ ਲੋਕ ਨਫਰਤ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮਿਸਲਾ ਪੁਰੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਪੁਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜਾ ਭੁਪ ਨਾਲ ਪਾਗਲ ਹੋਇਆ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਖਿਚੜੀ ਦਾ ਲੰਗਰ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪਿਆਲੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੋਕੀ ਖਿਚੜੀ ਪੁਆ ਕੇ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਾਜਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਖਿਚੜੀ ਪੁਆ ਕੇ

ਛਕਣ ਲੱਗਾ ਦੇ ਲੋਕੋ ਭਿੜਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਆਏ ਜਨਕ ਜੀ ਡਰਦੇ ਭੱਜੇ, ਪਿਆਲਾ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜੇ ਜਨਕ ਨੂੰ ਜਾਗ ਆ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਰਬਾਰ ਲਾ ਕੇ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਪੰਡਤਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਇਹ ਸੱਚਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਰਾਜੇ ਜਨਕ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਸ਼ਟਾ ਬੱਕਰ ਜਿਸਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅੱਠ ਵੱਲ ਸਨ, ਨੌਂ ਰਾਜੇ ਦੀ ਸੰਕਾ ਦੂਰ ਕਤੀ ਨਾ ਇਹ ਸੱਚਾ ਨਾ ਉਹ ਸੱਚਾ ਤੁਸੀਂ ਦਾਨੀ ਹੋ ਖੋਟੇ ਕਰਨ ਦਾ ਫਲ ਸੁਫਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਭੁਗਤਿਆ ਗਿਆ। ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸੱਤਰ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਖੋਟਾ ਫਲ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਰੀ ਸੈਨ ਸਕੇਤ ਮੰਡੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਵੀ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕਰਮ ਸੁਫਨੇ ਵਿਖੇ ਹੀ ਭੁਗਤਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾਨ ਸਤ ਸੰਗਤ ਦਾ ਐਸਾ ਫਲ ਹੈ।

“ਜੋ ਕੋਇ ਜੀਓ ਕਹੇ ਉਨ੍ਹਾ ਕੋ”

“ਜਮ ਕੀ ਤਲਬ ਨਾ ਹੋਇ”

ਐਸਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜੈਸਾ ਰੰਗ ਪਾਣੀ ਵਿਖੇ ਪਾਓ ਤੈਸਾ ਹੀ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਗਾਣੇ ਦਾ ਅੱਠ ਪਹਿਰ ਅਸਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਲਣ ਆਹਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ। ਜੀਵ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਪਾਪ ਹੈ। ਮੁੰਹਮਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਕੁਰਾਨ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ਹੇ ਇਨਸਾਨ ਅਪਣੇ ਪੇਟ ਮੇਂ

ਹਵਾਨੋਂ ਕੀ ਕਬੋਰ ਬਨਾਨਾ ਛੋਡ ਦੋਂ

ਜਦੋਂ ਇਨਸਾਨ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀ ਕਰੋ ਪਾਪ ਕਰਮ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਲਮ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹੱਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅਠ੍ਹਾਰਾਂ ਨਰਕ ਸ਼ਸਤਰਧਾਰੇ ਨੇ ਲਿਖੇ ਹਨ 17 ਨਰਕ ਧਰਮ ਪਰੀ ਵਿਖੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਸ਼ਕਤ ਤੋਂ ਪਾਪੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਦੇ ਹਨ 19 ਵਾਂ ਨਰਕ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਖੇ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ, ਜੇਲਾਂ, ਕੌੜਾ, ਸੰਕਟ ਆਦਿਕ ਹਨ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਬਰ ਦੇ ਯੋਧੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਧ੍ਰਿਤਧਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਵਿਆਸ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਐਡਾ ਪਾਪ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਹਰ ਵਕਤ ਜਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਨਮ ਤੋਂ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਹਾਂ 100 ਪੁੱਤਰ ਮੇਰਾ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਭੀਮ ਸੈਣ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆ ਬਹਾ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਦੁਰਯੋਧਨ ਦੇ ਰੱਥ ਵਿਚ ਸੁਟੀਆਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਦਮਾ ਝਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਵਿਆਸ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਮਹਾਰਾਜ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਰਾਜੇ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸੀ ਆਪ ਦੇ ਅੱਗੇ ਇਕ ਹਿਰਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਨਿਕਲੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੇ ਪਾਏ ਹਿਰਨੀ ਇਕ ਹੀਸ ਦੇ ਬੁਟੇ ਵਿਚ ਜਾ ਲੁਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਅੱਗ ਲੁਆ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਗ ਦੇ ਸ਼ੋਕ ਨਾਲ ਹਿਰਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਸੌ ਬੱਚਾ ਸੱਪਣੀ ਦਾ ਸਾਰੇ ਸੌਕ ਨਾਲ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਮਰੇ ਉਹ ਕੀਤਾ ਪਾਪ ਤੁਸੀਂ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹੋ।

“ਜੈਸਾ ਬੀਜੇ ਸੌ ਲੂਣੇ

ਕਰਮਾ ਸੰਦੜਾ ਖੇਤ”

ਪ੍ਰਾਰਭਯ ਕਰਮ ਭੋਗੇ ਬਿਨਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਾਰੋਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ, ਬਾਣੀ ਕਰਕੇ, ਮਨ ਕਰਕੇ। ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਿਵਜੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਸਿਰ ਕੱਟਿਆ ਸ਼ਿਵਜੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਹੱਤਿਆ ਲੱਗੀ। ਦੁੱਖੀ ਹੋ ਕੇ ਤੀਰਥਾਂ ਤੋਂ ਭ੍ਰਮ ਫਿਰਿਆ। ਗੁਪਾਲ ਮੋਚਨ ਤੀਰਥ ਤੇ ਨੀਂਹ ਕੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਦਾ ਪਾਪ ਲੱਗਾ। ਭ੍ਰਿਗੂ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਮਰ ਗਈ। ਭ੍ਰਿਗੂ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਸਨੂੰ ਜੀ ਨੇ ਭ੍ਰਿਗੂ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂ ਝੂਠੀ ਮਾਇਆ ਪਿਛੇ ਪਾਗਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਗੂ ਨੇ ਵਿਸਨੂੰ ਨੂੰ ਸਰਾਫ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਹ ਤੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਖੇ ਜਨਮ ਲੈ ਇਸੇ ਮਾਇਆ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਪਿੱਛੇ ਰੋਂਦਾ ਫਿਰੇਗਾ।

“ਰੋਵੇ ਰਾਮ ਨਿਕਾਲਾ ਪਿਆ।

ਸੀਤਾ ਲਛਮਣ ਵਿਛੜ ਗਿਆ।”

ਵਿਸਨੂੰ ਨੂੰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕਰਮ ਦਾ ਫਲ

ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰੇ ਨੇ ਪੰਜ ਮਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੀ ਮਾਂ, ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਮਾਂ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਇਸਤਰੀ, ਰਾਜੇ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਪੰਜਾ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇੱਜਤ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਇੱਜਤ, ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਇੱਜਤ, ਆਪਣੀ ਇੱਜਤ ਸਮਝਣੀ ਚਾਹੀਏ। ਕਿਸੀ ਕੇ ਸਾਥ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ, ਇੰਦਰ ਗੌਤਮ ਦੇ ਘਰ ਪਾਪ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਪਛਤਾਇਆ, ਦੇਵਤਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦਾ ਖੇਡਦਾ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਦੂਰ ਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਅੱਗੋਂ ਸ਼ੇਰ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਰਾਜਾ ਘੋੜਾ ਛੱਡ ਕੇ ਦਰਕੱਤਾਂ ਤੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਬਿਰਛ ਤੇ ਰਿੱਛ ਬੈਠਾ ਦੇਖ ਕੇ ਰਾਜਾ ਡਰਿਆ। ਰਿੱਛ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਡਰ ਨਾ ਮੇਰੇ ਘਰ ਤੂੰ ਆਇਆ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਰਾਤ ਪੈ ਗਈ ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੌਵਾਂਗਾ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਰਾ ਦਿਉਗੇ। ਜਦੋਂ ਰਿੱਛ ਸੁੱਤਾ ਸ਼ੇਰ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਰਿੱਛ ਨੂੰ ਧੱਤਾ ਦੇ ਕੇ ਥੱਲੇ ਸੁੱਟ ਦੇ ਮੈਂ ਮਾਰ ਕਰਕੇ ਚਲਾ ਜਾਵਾਂਗਾ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਈ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚੱਲੁੰਗਾ ਇਹ ਮੇਰੇ ਡਰ ਕਰਕੇ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਮੇਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਰਾਜੇ ਨੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਰਿੱਛ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਮਾਰਿਆ ਰਿੱਛ ਡਿਗਿਆ ਨਾ। ਰਾਜਾ ਬਹੁਤ ਡਰਿਆ। ਭਾਲੂ ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਤੂੰ ਡਰ ਨਾ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਿੱਛ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ 'ਬਿਸ਼ਮਰਾ' ਰਾਜਾ ਘਰ ਆਇਆ ਦਰਬਾਰ ਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਆਇਆ। ਕਾਲੀ ਦਾਸ ਵਜੀਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦਾ ਖੇਡਦਾ ਆਪਣੀ ਰਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਾਣਾ ਨਾ ਖਾਵੇ, ਕਾਲੀ ਦਾਸ ਨੇ ਰਾਣੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਰਾਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਇਕ ਧਟ ਤੇ ਗੁਪਤ ਤਿਣੇ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਇਸਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸੰਕਾ ਹੋਈ ਤੇ ਕਾਲੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਲੀ ਦਾਸ 14 ਵਿੱਦਿਆ ਨਿਧਾਨ ਸੀ ਦੇਵੀ ਕਾ ਵਰ ਸੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੋਈ ਨਾ ਦੇ ਸਕਿਆ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਾਲੀ ਦਾਸ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਉਹ ਜਿਥੇ ਵੀ ਹੈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਮਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਕਾਲੀ ਦਾਸ ਛੁਪ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠਾ ਸੀ ਦੋ ਤੰਬੂ ਲੁਆ ਵਿਚ ਕਾਰ ਕਤਾਨ ਲੁਆ ਕੇ ਇਕ ਤੰਬੂ ਵਿਖੇ ਆਪ ਬੈਠਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਕਾਲੀ ਦਾਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਦੱਸੋ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਪ ਕਕਾ ਕਿਆ ਸੁਆਲ ਹੈ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ “ਕਿਸਮਤ” ਕਾਲੀ ਦਾਸ ਕਹਿੰਦਾ ਇਹ ਕੋਈ ਜੰਗਲ ਦੀ ਬਾਤ ਰਾਤ ਕੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਕੇ ਸੰਬਧ ਮੇਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਿਸ਼ਮਰਾ ਕਾ ਅਰਥ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਾਹਘਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਸਤਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਾਰੇ ਨੇ ਛੇ ਹੱਤਿਆ ਲਿਖਿਆ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਹੈ। ਵਿਸਾਹਘਾਤੀ ਬਖਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਭਾਵੇਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪਹਾੜ ਦਾਨ ਕਰੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗਿਆਨ ਵਾਨ ਯੋਧੇ ਸੂਰਮ ਐਸਾ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਦੋਂ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਰਨ ਕੋਲ ਨਾਗ ਆਇਆ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਅਰਜਨ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਬਾਣ ਪੁਚਾ ਪੁਚਾ ਦੇਹ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਤੀਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਖੇਡਣ ਬਣ ਵਿਚ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਰਨ ਕਹਿੰਦਾ ਇੱਥੋਂ ਨੱਠ ਜਾਹ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੜਾਂਗਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਘਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ਇਹ ਯੋਧਿਆ ਦਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਸਵੇਂ ਦਿਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੇਲੇ ਯੁਧਿਸਟਰ ਭੀਸ਼ਮ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ ਮਾਰੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਸਾਡੀ ਫਤਿਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਭੀਸ਼ਮ ਕਹਿੰਦਾ ਕਲ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਧਰਪੁਚ ਦੇ ਲੜਕੇ ਸ਼ਕੰਡੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਣਾ ਉਹ ਹਿਜੜਾ ਤ੍ਰੀਮਤ ਰੂਪ ਹੈ। ਯੋਧੇ ਦਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਇਸਤਰੀ ਤੇ ਵਾਰ ਕਰੇ ਮੈਂ ਪਿੱਠ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਜਿਹਦਾ ਜੀ ਕਰੋ ਮਾਰ ਦੇਵੇ ਇਹ ਯੋਧਿਆ ਦਾ ਧਰਮ ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਖੇ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਕੇ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਪੇਡੇ ਸਹਿਕਦਾ ਸੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਕੇ ਪੈਂਦੇ ਦੀ ਮੂੰਹ ਸੂਰਜ ਵੱਲ ਸੀ ਆਪਣੀ ਡਾਲ ਕਰਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਏ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਆਖਰੀ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਲਮਾਂ ਪੜ੍ਹ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਜੀ ਆਪ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਕਲਮਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਸੱਚੇ ਮਿਤਰਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਐਸੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

“ਨਾਨਕ ਕੱਚਤਿਆਂ ਸਿਓ ਤੋੜ,
ਖਛੂਡ ਸੰਤੁ ਸਾਜਣ ਪੱਕਿਆ,
ਉਚ ਜੀਵਦੇ ਵਿਛੜੇ,”

ਉਹ ਮੋਇਆ ਨਾ ਜਾਈ ਛੋਡ ਛੋੜ ਸਾਬਾਰ ਹੱਥੋਂ ਪਾਪੀ ਵੀ ਮਰਿਆ ਜਾਵੇ ਪ੍ਰਮਗਤੀ ਪਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਿੱਕੜ ਭਰਿਆ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਵੇ ਦੀ ਮਣ ਸ਼ਾਗਰੀ ਦਾ ਸੱਚੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਮਹਾਂ ਪੁਸ਼ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦਰਗਾਹ

ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਲੇਖਾ ਮੰਗੀਏ ਤਿਥੇ ਖੜੇ ਦਿਸਨ। ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਦੁਰਯੋਧਨ, ਕੰਸ, ਹਰਨਾਖਸ਼, ਰਾਵਣ ਸਭ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਨਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੰਕਾਰੀ ਪੂਰੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਭੋਗ ਸਕਦਾ। ਸੁਲੇਮਾਨ ਪੂਰੀ ਨੇ ਇਕ ਝੀਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਇਸਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕੋਈ ਰੋਟੀ ਵੀ ਖਾ ਲਵੇਗਾ? ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕਰੂਪ ਸੀ। ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁੰਦੀ ਸੀ ਕਈ ਜੰਤਰਾ ਮੰਤਰਾ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਤਖ਼ਤ ਪਰੀਆ। ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੀਆ ਸਨ ਮੁੰਦੀ ਨਦੀ ਵਿਚ ਡਿਗ ਪਈ ਪਰੀਆਂ ਤਖ਼ਤ ਸੁੱਟ ਕੇ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੂੰ ਉਸੇ ਭੱਠੀ ਤੇ ਆ ਕੇ ਰੇਤਾ ਦੱਬ ਕੇ ਰਾਤ ਕੱਟਣੀ ਪਈ ਉਸ ਝੀਰਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ ਪਈ ਉਸ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਭੱਠੀ ਝੋਕਦਾ ਰਿਹਾ।

“ਹਰੋਜੀ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਭਾਵੇਂ

ਵੇਦ ਕੂਕ ਸੁਣਾਵੇ”

ਅੱਹ ਬਣ ਸਣ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਲਾਜ ਪੱਤ ਰੱਖ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਜੈਸੇ ਦਰੋਪਤੀ ਰੱਖੀ ਲਾਜ ਹਾਰ ਤੇ ਸੁਟ।

ਆਤਮ ਵਿਚਾਰ ਗਿਆਨ ਸਾਗਰ

ਬਲਿਹਾਰੀ ਗੁਰ ਆਪਣੇ ਜਿਨੇ ਹਿਰਦੀ ਦਿੱਤਾ ਦਿਖਾਏ

ਨਾਭ ਪਵਨ ਘਰਿ ਆਸਣ ਬੈਸੇ

ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਸਰੂਪ ਜੱਦ ਨੂੰ ਭੁਲ ਕੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਭੀ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਪੂਜਾ ਭਗਤੀ ਕਰਦਾ ਉਸ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਿਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰੀ ਕਾ ਹੋਇ ਗਾ ਕਾਲਾ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਥਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਦੇਵਤੇ ਓਂਕਾਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੂਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਓਂਕਾਰ ਦੀ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਬੇਦਾ ਮੇਂ ਜਿਨੇ ਵੀ ਦੇਵੀ, ਦੇਵਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ। ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਜੋਤ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਦੁੱਧ ਵਿਖੇ ਘਿਉ, ਅਫੀਮ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ, ਫੁੱਲਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਬੂ, ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਨਿਰਕਾਰ ਦਾ ਹੀ ਨੂਰ ਹੈ।

ਇਹ ਜਗਤ ਸੱਚੇ ਕੀ ਹੈ ਕੋਠੜੀ, ਸੱਚੇ ਕਾ ਵਿਚ ਵਾਸ ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਿਸਨੂੰ ਮਹੇਸ਼ ਨਾ ਕੋਈ ਛੇਤੀ ਜੁਗ ਕੀਨੇ ਗੋਵਾਰ ਛੇਤੀ ਜੁਗ ਜਲ ਹੀ ਜਲ ਸੀ ਨਾ ਸੂਰਜ ਨਾ ਚੰਦ ਨਾ ਪਾਉਣ ਨਾ ਪਾਣੀ ਨਾ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਧਿਆਏਦਾ ਆਪ ਨਿਰਾਲਮ ਬਾਲਕ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਬੋਹੜ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੁੰਘਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਫੁਰਨਾ ਹੋਇਆ ਬਹੁ ਰੂਪ ਹੋਵਾਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਦੇਵਤੇ ਥਾਪੇ। ਇਕ ਸੰਸਾਰੀ, ਇਕ ਭਮਡਾਰੀ, ਇਕ ਲਾਏ ਦੀਵਾਨ, ਤਿਸ ਤੇ ਹੋਇ ਲਖ ਦਰਿਆਓ। ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨ ਉਪਾਈ ਸਭ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀ ਕਲ ਰਾਖੀ, ਸਤਿ ਦੀਪ ਨੇ ਖੰਡ ਤਰੈ ਲੋਗ ਵਿਚ ਖਬਰ ਗੋਬ ਦੀ ਖਿਆਲ ਗੁਜ਼ਾਰ ਅੰਦਰ। ਆਪ ਛੁਪ ਕੇ ਵਹਾਲ ਦੇਰ ਬੈਠਾ ਭੇਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਨਾ। ਬੁਲੇ ਸ਼ਾਹ, ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਨਿਵਾਸੀ, ਏ ਸਰੀਰਾ ਮੇਰਿਆ ਹਰ ਤੁਮ ਮੇਂ ਜੋਤ ਰੱਖੀ ਤਾ ਤੂੰ ਜਗ ਮੇਂ ਆਇਆ। ਪੰਚ ਤੱਤ ਕਾ ਪੁਤਲਾ ਵਾਜਾ ਪਵਣ ਵਜਾਇਆ ਅਮੋਲਿਕ ਵਸਤੂ ਦੇਹੀ ਅੰਦਰ ਪਾ ਕੇ ਗੁਪਤ ਰੱਖੀ। ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਬਿਨ ਮਨ ਕਾ ਤਾਕ ਨਾ ਅਵਰ ਨਾ ਕੁੰਜੀ ਹੱਥ। ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਦਰਸਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਰ ਬਗਲ ਮੇਂ ਸੂਰਤ ਪਛਾਣ ਦਿਲ ਦਾਰ ਦੀ। ਰਾਂਝਾ ਯਾਰ ਬਗਲ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਹੈ ਘਟ ਅਮਤਰ ਸਰਵ ਨਿਰੰਤਰ ਹੋਇ ਇਕਾਤਰ ਬਾਤ ਵਿਚਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਕੁੰਜੀ ਬਾਲਕ ਤੋਂ ਗੜ ਕਾਇਆ ਕੇ ਕੁਲਫ ਉਤਾਰੀ। ਤਰੈਮਾ ਸਤਿ ਅੰਗਲ ਬਾਣੀ ਆਉਧ ਸੁਨ ਸੱਤ ਮਗਰ ਹਰ ਇਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਨਾਭੀ ਤੋਂ ਦਸ ਉਂਗਲਾ ਸੁਖਮਨਾ ਨਾੜੀ ਹੈ। ਦਸ ਉਂਗਲਾ ਤੇ ਕਮਲ ਵਿਖੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਪੋਟੇ ਸਮਾਨ ਸਤਿਆ ਦਾ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਗੁਪਤ ਹੈ। ਅਭਿਆਸ ਕਰਨੇ ਸੇ ਕਮਲ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮਲ ਖਿੜੇ ਜੈਸੇ ਭਾਨ ਉਦੈ, ਕੋਟਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਕੇ ਸਮਾਨ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਰਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਲੰਮਾ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਨਿਰਾਲਿਆ ਰਾਮ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਜੋਤੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਬਦ ਸੁਤ ਭਾਵ ਸਾਗਰ ਤਰੀਏ। ਪ੍ਰਾਣ ਉਪਾਨ ਕੀ ਰਾਤ ਵਿਚਾਰੇ। ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ ਮਹਾਨ ਕੌਮ ਵਿਖੇ ਲਿਖਿਆ, ਸਵਾਸ ਹੀ ਪ੍ਰਾਣ ਹੈ ਸਵਾਸਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨ, ਉਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾਭੀ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਸੱਤਿਆ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੈ ਹੋਮ ਦਾ ਰੱਜ ਜਮਾਲ ਉਸਨੂੰ ਲੈਂਦਾ ਉਸ ਹੀ ਤਰਫ ਦਾ ਸਵਾਸ ਜਿਹੜਾ ਵੇਦਾਂ ਵਿਖੇ ਓਂਕਾਰ ਹੀ

ਮੰਤਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਸੇ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਹੀ ਨਾਮ ਪੁੰਨ ਉੱਠ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਅਜਾਪਾ ਜਾਪ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਮੁੱਖ ਰੋਮ ਰੋਮ ਹਰ ਧਿਆਵੇ ਇਸਦਾ ਬੇਅੰਤ ਫਲ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਪਣ ਦਾ ਫਲ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸੁਆਸ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਰੋਮ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਆਕਾਰ ਇਹ ਮਾਲਾ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਗਤੀ ਮੇਖ ਦਾਤੀ ਹੈ। ਕੋਟੀ ਮਧੀ ਕਿਸੇ ਬੁਝਾਇਆ ਜਿਸਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਏ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੁੰਨ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਸ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵੇਦਾਂ ਪੁਰਾਨਾ ਦਾ ਸਾਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਾਰੇ ਭੇਖਾਂ ਤੋਂ ਵਰਨਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

“ਨਾ ਕੋਈ ਬੈਰੀ ਨਹੀਂ ਬੈਗਾਨਾ।

ਸਗਲ ਸੰਗ ਹਮਕੋ ਬਨ ਆਈ।”

ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਜਗਿਆਸੂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਏ ਇਸਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸੋਮਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁੰਨਾ ਉੱਠ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਖ ਘੜਿਆਲ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਗੈਬੀ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨਾਮ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਝੁਮ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। “ਪੰਚ ਸ਼ਬਦ ਪੁੰਨ ਅਨਹਦ ਵਾਜੈ” ਇਸੇ ਹੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਮਾਇਕ ਪਦਾਰਥ ਝੂਠੇ ਜ਼ਹਿਰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

“ਫਰੀਦਾ ਸ਼ੱਕਰ ਖੰਡ ਨਿਵਾਤ ਗੁੜ

ਮਾਖਿਉਂ ਮਾਝਾ ਦੁੱਧ

ਸੱਭੇ ਵਸਤੁ ਮਿੱਠੀਆਂ

ਰੱਬ ਨਾ ਪੂਜਨ ਤੁਧ”

ਜੈਸੇ ਹੰਸ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਧ ਅਲੱਗ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੁੱਧ ਵਿਚੋਂ ਮੱਖਣ ਮਥ ਕੇ ਕੱਢ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਐਸੇ ਹੀ ਆਤਮ ਗਿਆਨੀ ਦੇਹੀ ਵਿਚੋਂ ਜਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਾਰੋਂ ਨੇ 6 ਚੱਕਰ ਇਸ ਦੇਹੀ ਮੇਂ ਲਿਖੇ ਹੈਂ। ਇਕ ਚਕਰ ਗੁਦਾ ਮੇਂ ਜਹਾਂ ਇਸ ਦੇਹੀ ਮੇਂ ਲਿਖੇ ਹੈਂ। ਜਹਾਂ ਉਪਰ ਵਾਯੂ ਕਾ ਨਿਕਾਸ ਹੈ। ਮੂਲਾ ਧਾਰ ਚਕਰ ਚਾਰ ਪਖਤੀਆ ਵਾਲਾ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕਮਲ ਹੈ। ਜਹਾਂ ਕੁੰਡਲੀ ਨਾਤੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਚਕਰ ਛੇ ਦਲ ਕਾ ਇੰਦਰੀ ਕੇ ਮੂਲ ਮੇਂ ਹੈ। ਇਸਕੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਉਰਦ ਮੁਖ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਚਕਰ ਨਾਭੀ ਮੇਂ ਹੈ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਕਾ ਉਦਰ ਦਸ ਪੱਤੀਆ ਵਾਲਾ ਕੰਵਲ ਹੈ। ਚੌਥਾ ਚਕਰ ਬਾਰਾ ਦਲ ਕਾ ਸਵਰਨ ਜੈਸੇ ਰੰਗ ਜੋ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਚਕਰ ਧੁਰਮ ਬੰਨ ਕਾ ਉਦਰ ਮੁਖ 16 ਦਲ ਦਾ ਕੇਵਲ ਕੰਠ ਮੇਂ ਹੈ। 6 ਵਾਂ ਚਕਰ ਭਾਵੇਂ ਕੇ ਦੋ ਪਖਤੀਆਂ ਕਾ ਉਰਦ ਮੁਖ ਚੰਦਰ ਕੇ ਸਮਾਨ ਕੰਵਲ ਹੈ। ਇਨ ਛੇ ਚਕਰ ਕੇ ਉਪਰ ਦਸਵਾਂ ਦੁਆਰ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰ ਦਲ ਕਾ ਸਫੈਦ ਕੰਵਲ ਹੈ। ਦਸਵਾਂ ਦੁਆਰ ਜਬ ਖੁਲ੍ਹੇ ਤਾਂ ਦਿਆਲ ਕਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਜ। ਸੂਰਜ ਚੰਦ ਜਾ ਏਕ ਜਗਾ ਤਹਾਂ ਕਾਮਲ ਪੀਰ ਪੁਆਦੀ ਝਾਕੀ। ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਭਗਤੀ ਦਾ ਫਲ ਇਕ ਤਾਂ ਮੋਖਸ਼ ਦਾਤੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਧਰਮ ਰਾਜ ਮਾਨਸ ਦੇਹ ਦਿੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ ਟਿੱਡੀ ਜੂਨ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਆਪ ਨਿੰਰਕਾਰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਕੇ ਕਾਮਲ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਕਰਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ, ਸਿਮਰਨ, ਦਾਨ ਇਹ ਸਭ ਭਗਤੀ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਅੰਸਹ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁੱਧੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਸਫਾਈ ਰੋਜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਫ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬੰਦ ਹੀ ਹੋਏ ਫਿਰ ਵੀ ਅੰਦਰ ਘੱਟਾ ਜਮ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ ਸਾਰੇ ਢਲੀ ਰਾਤ ਉਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਨੇ ਸਤ ਵਾਦੀ ਹੋ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਬਿਆਸਾਂ ਵਿਖੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਲੋਕ ਲਾਜ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਟੋਕਰੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਪ ਸਿਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਿੱਪਲੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਪਾਂਡਵਾ ਦੇ ਯੱਗ ਵੇਲੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਜੂਠੇ ਬਰਤਨ ਚੁਕੇ। ਚਰਨ ਧੋਤੇ ਕੱਢੂ ਰੂਪੀ ਧਿਆਨ ਕੁੰਜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ, ਸਿਮਰਨ ਭਗਤੀ, ਸੇਵਾ ਭਗਤੀ

ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੁਣ ਜਗਿਆਸੂ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੌ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਆਸ਼ਕਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਾਰੋਂ ਨੇ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਪੈ ਜਾਣਾ, ਆਹੋ ਜਰਦ, ਚਸ਼ਮ ਤਰ, ਖਾਣਾ ਕੰਮ, ਪੀਣਾ ਕੰਮ, ਸੌਣਾ ਕੰਮ, ਬੋਲਣਾ ਕੰਮ ਇੰਤਜਾਰੀ, ਬੇਕਾਰੀ, ਬੇਚੈਨ ਰਹਿਣਾ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣਾ ਜੋ ਆਸ਼ਕ ਹੋਗਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਇਸ਼ਕ ਮੇਂ ਖੜਾ ਹੋਗਾ। ਅਜ਼ਰਾਈਲ ਕੇ ਆਨੇ ਪਹਿਲੇ ਮਰਾ ਹੋਗਾ। ਜਬ ਅਜ਼ਰਾਈਲ ਆਵੇਗਾ। ਤਾਂ ਆਸ਼ਕ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲੇਗਾ। ਗਲੀ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਕੀ ਹੋਗੀ ਬਾਗ ਆਸ਼ਕਾਂ ਖੜਾ ਹੋਗਾ। ਆਸ਼ਕ ਦਾ ਕੀ ਮਾਰਨਾ ਜਿਹੜਾ ਝਿੜਕ ਦਿੱਤਿਆ ਮਰ ਜਾਏ। ਬਸ ਬੁਲਾਉ ਨਹੀਂ ਹਮਕੋ ਕੋਈ ਠੋਸ ਨਸ਼ਾ ਕੀਆਂ ਹੈ ਹਮਨੇ। ਭੁੱਜੇ ਹੋਏ ਦਾਣਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸ਼ਕ ਲੋਕ ਜਿਉਂਦੇ ਹੀ ਮਰੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ।

ਇਕ ਦਿਨ ਹੀਰ ਸਲੇਟੀ ਚੂਚਕ ਦੀ ਜਾਈ ਝੰਗ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਦੀ ਬਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਵਣ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ, ਬੂਟਿਆਂ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਾਰਸ਼ ਪੈ ਕੇ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਬੱਦਲ ਚਾਲ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਠੰਡੀ ਠੰਡੀ ਪੌਣ ਪਹਾੜ ਦੀ ਰੁਮਕ ਰਹੀ ਸੀ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਉਠ ਕੇ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਸ਼ੇਰ ਕਰਨ ਗਈਆਂ। ਏਸੇ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮਕਾਨ ਆਪਣੇ ਅਰਾਮ ਵਾਸਤੇ ਪੁਆਇਆ ਸੀ। ਸੇਜ ਵਿਛੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਇਥੇ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਂਝੇ ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਦੀ ਦੀ ਪਾਣੀ ਨੱਚਦਾ, ਟੱਪਦਾ, ਕੁੱਦਦਾ, ਉਛਲਦਾ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਸਰੂਪ ਸਮੁੰਦਰ ਵਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਭ ਕੁੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਦੇਖਦੀਆਂ ਜਿਧਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ ਫਿਰਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਦੀਆਂ ਯਾਦ ਵਿਚ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਈ। ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀਰ ਹੀਰ ਕਹਿ ਕੇ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਅੱਗੋਂ ਹੀਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮੈਨੂੰ ਹੀਰ ਨਾ ਆਖੋ ਕੋਈ ਰਾਂਝਾ ਰਾਂਝਾ ਕਹਿੰਦੇ ਮੈਂ ਆਪੇ ਹੀ ਰਾਂਝਾ ਹੋਈ। ਆਖੋ ਨੀ ਮੈਨੂੰ ਧੀਂਦੇ ਰਾਂਝਾ ਹੀਰ ਨਾ ਆਖੋ ਕੋਈ। ਲੋਕੀ ਹੱਜ ਮਕੇਦਾ ਕਰਦੇ ਮੇਰਾ ਰਾਂਝਾ ਮਾਹੀ ਮੱਕਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਹਰਿ ਰਾਂਝੇ ਵਾਸਤੇ ਚੂਰੀ ਕੁਟ ਕੇ ਬੁਲਕ ਵਿਚ ਛੰਨਾ ਲੁਕੇ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਬੋਹੜ ਦੇ ਬ੍ਰਿਛ ਥੱਲੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨਮਾਜ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਅੱਗੋਂ ਦੀ ਹੀਰ ਜਦੋਂ ਲੰਘੀ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਹੀਰ ਦੇ ਉਠ ਕੇ ਛਮਕਾਂ ਮਾਰਿਆ ਅੱਗੋਂ ਦੀ ਹੀਰ ਨੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਮੀਆਂ ਜੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਨਿਸਾਨੇ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਮੇਰੇ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਈ। ਆਪ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਪ ਕੀ ਨਿਮਾਜ ਪਹਿਲਾਂ ਕਜਾ ਸੀ। ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਤਪੇ ਰੇਤ ਸੱਸੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸੋਚ ਹੋਰ ਕਰਕੇ ਝਰਾਣਾ ਹੈ ਬਲੋਚ ਵਾਲਾ ਮਰਦੀ। ਕੋਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤ ਸੋਹਣੀ ਕੱਚਾ ਘੜਾ ਦੇਖ ਕੇ ਵੀ ਠਿੱਲਦੀ ਹੈ। ਨਦੀ ਵਿਚ ਮੂਲ ਨਾ ਡਰਦੀ। ਹੀਰ ਦੇ ਨਗਾਹ ਵੇਲੇ ਦੋਜਕਾਂ ਦੇ ਡਰਾਵੇ ਦਿੱਤੇ। ਹੀਰ ਨੇ ਇਕ ਗੱਲ ਨਾਲ ਹੀ ਸਭ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਮਹਿਬੂਬ ਤੇ ਜਾਨ ਵਾਰੀ ਤਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੋਜਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਸਤਾ ਈ। ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਉ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ। ਇਕ ਦਿਨ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਿਪਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੋਹਣੀ ਸੁਣਾਓ। ਸਿੱਖ ਮੰਨ ਵਿਚ ਘਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਅੱਜ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਸਭ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਸਰਦੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ। ਜੋਰ ਦੀ ਬਾਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਨਾਲ ਠੱਕਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਵਗ ਪਿਆ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨਾ ਆਇਆ। ਸਵੇਰੇ ਬਾਰਸ਼ ਬਮਦ ਹੋਈ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਿੱਖ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਸਾਰੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋਏ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਟਾਈਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਆਪ ਰਾਤ ਟਾਈਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਆਪ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਾਰੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਰਾਤੀਂ ਤਾਂ ਜੀ ਬਾਰਸ਼ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਸੀ ਆਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਸੋਹਣੀ ਦਾ ਸਿਦਕ ਪੱਕਾ ਸੀ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ? ਸਾਰੇ ਚੁਪ ਰਹੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਸੋਹਣੀ ਰੋਜ਼ ਹਨੇਰੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਮੰਡ ਨੂੰ ਚੀਰਦੀ ਹੋਈ ਝਨਾਵ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਮਹੀਂਵਾਲ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਕੋਈ ਬੋਲ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਦੇਹ ਦਿਆਸ ਇਨ੍ਹਾ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਦੇ ਸਮਾਨ ਤਬਰੇਜ ਨੇ ਹੱਥੀ ਪੁੱਠੀ ਖਲ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮਨਸੂਰ ਨੇ ਸੂਲੀ ਤੇ ਝੂਟੇ ਜਾ ਲਏ ਸਨ। ਮਤੀ ਦਾਸ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸੱਚੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਤ ਦਾ ਜ਼ਾਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੀ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਸ਼ਕ ਆਸ਼ਕ ਸਭ ਕੋਈ ਆਖੇ।

ਟੇਢੀ ਪਗੜੀ ਧਰਕੇ,
ਸਿਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਡੇਰਾ ਜਿੱਥੇ ਬੰਦਾ ਪਹੁੰਚੇ ਮਰ ਕੇ
ਮਾਂ ਸਮਝਾਵੇ ਮੁੜ ਜਾ ਹੀਰੇ ਕਲਾਂ ਜਗਾ ਨਾ ਸੁਤੀਆਂ
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੁਨੀ ਖਲ ਲਿਖਾ ਕੇ
ਤੇਰਾ ਮਾਸ ਖਲਾਸਾ ਕੁੱਤਿਆ।

ਹੱਸ ਕੇ ਅੱਗੋਂ ਹੀਰ ਪਈ ਆਖੇ ਖਲੜੀ ਲਹਿਸੀ ਤਾਂ ਕੀ ਹਸਿ।

ਮੇਰਾ ਚਾਰ ਸਵਾਸੀ ਜੁਤੀਆ। ਮੇਰੀ ਕੱਲ ਮੌਜੜੇ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਹੰਢਾਏ (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ) ਤੂੰ ਸੁਣ
ਯਾਰ ਹਮਾਰੇ ਇਕ ਕਰੋ ਬੇਨਤੀਆਂ, ਕੁਬਜਾ ਬਿਦਰ, ਸੁਦਾਮਾ, ਉਦਵ ਅਰਜਨ, ਬਧਕ, ਕੁੰਦਰ, ਸਦਨਾ
ਸੈਨ, ਭੀਲਣੀ, ਭਵਿੱਖਤ, ਹਨੂੰਮਾਨ, ਭਾਈ ਲਾਲੋ, ਝੰਡਾ ਵਾਢੀ ਨਾਮਦੇਵ, ਕਬੀਰ, ਧਨਾ, ਪੀਪਾ, ਰਵਿਦਾਸ
ਰਤੇ ਇਸ਼ਕ ਖੁਦਾਇ ਰੰਗ ਦਿਦਾਰ ਕੇ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਸੇਵਾ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਤਰੇ ਹਨ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥

ਬਿਨ ਵੈਰਾਗ ਨਾ ਫੁਟਸ ਆਇਆ

ਵੈਰਾਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਸੰਗਲ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਚੱਕਰ ਨਹੀਂ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ
ਵੈਰਾਗ ਵੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਾਰਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਤਰਤੀਬਤ ਵੈਰਾਗ ਪੂਰਬਲੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ
ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕੋ, ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਕੋ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੋ, ਦਤਾਤਰੇ ਜੀ ਕੋ,
ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਸੀ।

ਕਾਰਨ ਵੈਰਾਗ ਜੈਸੇ ਭਰਥਰੀ ਜੀ ਕੋ, ਧਰੂ ਭਗਤ ਜੀ ਕੋ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਭਰਥਰੀ ਉਜੈਨ ਦਾ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ, ਧਰਮਾਤਮਾ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪਰਜਾ ਬਹੁਤ ਸੁੱਖੀ ਵਸਦੀ ਸੀ ਇਕ ਰਿਖੀ ਨੇ
ਭਰਥਰੀ ਜੀ ਕੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਲ ਦਿੱਤਾ। ਭਰਥਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਣੀ ਪਿੰਗਲਾ ਕੋ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੰਗਲਾ ਕੋ ਸਾਥ
ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ ਰਾਣੀ ਦਾ ਅੱਗੇ ਮਹਾਵਤ ਕੋ ਸਾਥ ਪਿਆਰ ਸੀ, ਰਾਣੀ ਨੇ ਆਪ ਨਾ ਖਾਧਾ ਮਹਾਵਤ ਕੋ
ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਵਤ ਕਾ ਅੱਗੇ ਵੇਸਵਾ ਕੇ ਸਾਥ ਪਿਆਰ ਥਾ ਮਹਾਵਤ ਨੇ ਵੇਸਵਾ ਕੋ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਵੇਸਵਾ ਉਸੇ
ਫਲ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਰਾਜਾ ਜਾਣ ਕੇ ਭਰਥਰੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜਾ ਨੇ ਫਲ ਪਛਾਣ ਕੇ ਵੇਸਵਾ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ
ਪੁੱਛਿਆ ਸੱਚ ਦੱਸੋ ਇਹ ਫਲ ਕਿੱਥੇ ਲਿਆ ਜੇ ਝੂਠ ਬੋਲੀ ਤਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵੇਸਵਾ
ਡਰਦੀ ਨੇ ਸੱਚ ਸੱਚ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਉਸੇ ਵਕਤ ਮਹਾਵਤ ਕੋ ਫੜ ਲਿਆ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਸੱਚ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ
ਆਪ ਕੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਐਸੇ ਗੰਦੇ ਇਖਲਾਕ ਦਾ ਜਦੋਂ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਦਾ
ਦਿਲ ਛਾਣਨੀ ਛਾਣਨੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਰੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਸੁੱਖ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗਾ ਸੋਮਾ ਅੰਦਰ
ਫੁਲਵਾੜੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ਬੂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸਾਰਾ ਹੀ ਜ਼ਹਿਰ ਰੂਪ ਹੋ ਗਿਆ, ਹਿਰਦਾ ਕੋਲੇ ਕੋਲੇ ਹੋ ਗਿਆ,
ਰਾਜ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਧੂ ਹੋ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਵੈਰਾਗ ਸਤਕ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੁੱਖ
ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਕੁੰਭੀ ਨਰਕ ਲਿਖਿਆ ਜਦੋਂ ਭਰਥਰੀ ਜੀ ਸਾਧੂ ਹੋ ਗਏ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਦੀ ਮਾਂ ਮੈਨਾ ਵੰਤੀ
ਨੇ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਪੁੱਤਰ ਤੇਰਾ ਮਾਮਾ ਭਰਥਰੀ ਹਰੀ ਸਾਧੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤੂੰ ਵੀ ਸਾਧੂ ਬਣ ਕੇ
ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਗਦੇ ਜੋਗੀ ਬਣ ਕੇ ਗਲ ਅਲਫੀ ਪਾ ਕੰਨ ਵਿਚ ਮੁੰਦਰਾ ਪਾ ਕੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਥਪਰ
ਫੜ ਕੇ ਨਾਦ ਵਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਭਿਖਿਆ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਮਾਂ ਮੋਹ ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗੀ ਪੁੱਤਰ ਘਰ ਵਿਚ
ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਘਰ ਦੇ ਸੁੱਖ ਭੋਗੋ ਇਹ ਫਕੀਰੀ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮਾਵਾਂ
ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਧਰੂ ਦੀ ਮਾਂ, ਫਰੀਦ ਦੀ ਮਾਂ ਮੰਦਾਲਸਾ ਰਾਜੇ ਨਿਰਵੋਹ ਦੀ ਮਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ
ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪੂਰੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਹੋਈਆ ਹਨ ਗੋਪੀ ਚੰਦ
ਦੀ ਮਾਂ ਅੱਧੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸਾਧੂ ਹੋਣਾ ਵੀ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਹੈ।

ਮਾੜੇ ਖੂਨ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਯੋਧੇ ਸੂਰਬੀਰ ਵੀ ਪਰਥ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਪਛਾਣੇ ਜਾਦੇ ਹਨ
ਕਰਣ ਪਰਸ ਰਾਮ ਕੋਲੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬਣ ਕੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਦਿਆਂ ਸਿੱਖਦਾ ਸੀ ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਟ ਤੇ
ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਪਰਸ ਰਾਮ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਸੀ ਸੱਪ ਨੇ ਕਰਣ ਦੇ ਪੈਰ ਤੇ ਅੰਗੂਠੇ ਤੇ ਡੰਗ ਮਾਰਿਆ ਗਦੇ ਪਰਸ
ਰਾਮ ਜੀ ਉਠੇ ਖੂਨ ਵਗਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਇਹ ਖੂਨ ਕੈਸੇ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਰਣ ਕਹਿੰਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਪੈਰ

ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਸੱਪ ਨੇ ਡੰਗ ਮਾਰਿਆਂ ਸੀ ਆਪ ਜੀ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਿਲਾਇਆਂ ਪਰਸ ਰਾਮ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਿਚ ਐਨੀ ਸਹਿਣ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰਸ ਰਾਮ ਜੀ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸੱਚ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਰਾਪ ਦੇ ਦੇਵਾਗਾ ਕਰਣ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ 'ਮੈਂ ਕਰਣ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖੱਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰ ਵਿੱਦਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਸਦੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬਣ ਕੇ ਆਇਆਂ ਸੀ ਪਰਸ ਰਾਮ ਨੇ ਆਖਿਆ ਤੂੰ ਫਲ ਨਾਲ ਵਿੱਦਿਆਂ ਸਿੱਖੀ ਹੈ ਗਦੇ ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਯੋਧੇ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇਰੇ ਅਸਤਰ ਸ਼ਸਤਰ ਨਿਸ਼ਫਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਗਦੇ ਮਹਾਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਖੇ ਅਰਜਨ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਐਸਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਉਸਤਾਦ ਕੋਲ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਉਤਮ ਪੁਰਸ਼ ਆਪਣੇ ਵੱਡਿਆ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬਾਬਾ ਭੀਸ਼ਮ ਨਾਲ ਦਰੁਣਾਚਾਰੀਆ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਤਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਐਸਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਇਕ ਇਕ ਤੀਰ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਵਜੋਂ ਛੱਡਦੇ ਰਹੇ ਇਕ ਇਕ ਤੀਰ ਇਜ਼ਾਜਤ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਕੰਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਸਾਂ ਸਾਂ ਕਰਦਾ ਛੱਡਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਗੱਦਾਰ ਔਰ ਕ੍ਰਿਤਘਣ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਗਦੇ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਲੰਕਾ ਫਤਿਹ ਕਰਕੇ ਅਣੁੱਧਿਆਂ ਵਿਖੇ ਆਏ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀਰ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਇਕ ਪੋਥੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਲੜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪੋਥਣ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਸੰਭਾਲ ਨਿਆਣੇ ਮੈਂ ਚੱਲੀ ਹਾਂ ਪੋਥੀ ਕਹਿੰਦਾ ਇਥੇ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਸਾ ਲਵੇਗਾ, ਇਹ ਮਿਹਣਾ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨਿੰਦਾ ਸੁਣ ਕੇ ਲਛਮਣ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸਾਡੀ ਲੋਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿਖੇ ਛੱਡ ਆਉ ਲਛਮਣ ਮਾਤਾ ਸੀਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਲਮੀਕ ਦੀ ਕੁਟੀਆ ਕੋਲ ਛੱਡ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਕੇ ਮੁਣ ਆਏ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਹਾਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਰਦਨਾਕ ਸੀ।

ਇੱਥੇ ਹੀ ਲਵ-ਕੁਸ਼ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਗਦੇ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਨੇ ਸੀਤਾ ਔਰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸੁਲਹ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਖੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਇਕ ਦਿਨ ਹੋਰ ਰਾਣੀਆ ਨੇ ਮਾਤਾ ਸੀਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆਂ ਰਾਵਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ ਸੀਤਾ ਨੇ ਇਕ ਕੰਧ ਉਪਰ ਰਾਵਣ ਦੀ ਛੋਟੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਚੰਦਰ ਜੀ ਘਰ ਆਏ ਰਾਵਣ ਦੀ ਛੋਟੇ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਰਾਵਣ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਜਾਦਾ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਮਾਤਾ ਸੀਤਾਜੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜੇ ਮੇਰਾ ਸੱਚਾ ਕਾਇਮ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਸਮਾ ਲੈ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸੱਚ ਮੁਚ ਹੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਏ ਇਹ ਹੈ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਹੋਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਲੱਜਿਆ ਵਾਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰ ਸਕਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਜਾਦੇ ਹਨ ਬੇ- ਲੱਜ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਐਸੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਢੀਠ ਬਣ ਕੇ ਦਿਨ ਕੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਮੱਧਮ ਵੈਰਾਗ

ਚੌਰੀ ਕਰਕੇ, ਡਾਕੇ ਮਾਰਕੇ, ਕਤਲ ਕਰਕੇ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਾਧੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਹ ਹੈ ਮੱਧਮ ਵੈਰਾਗ ਚੰਗੀ ਮਾੜੀ ਦਿਮਾਗੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪਿਛਲੇ ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਚੈਵੀ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਐਸੇ ਪੁਰਖ ਸਵਰਗਾਂ ਦੇ ਸੁੱਖ ਭੋਗ ਕੇ ਮਾਤ ਲੋਕ ਤੋਂ ਆਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਨਰਕਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੋਗ ਕੇ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਇਹ ਖੁਬਸੂਰਤ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਦਇਆਵਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਨਰਕਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੋਗ ਕੇ ਮਾਤ ਲੋਕ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਤ ਮੈਲੀ ਔਰ ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਵਰਗੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਨੀਚ ਕੁਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਰੂਪ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕੋਝਾਂ ਤੇ ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਇਆ ਧਰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹਰ ਇਕ ਜੀਵ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਚਾਰੇ ਹੀ ਨੰਬਦਾਰੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਖਾਣੇ ਦੀ ਪਰਖ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਜਿਹੜਾ ਦੱਸੇਗਾ ਉਸਨੂੰ ਨੰਬਦਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਚਾਰੇ ਤਰਾਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਗਏ ਮਾਸ ਵਾਲੇ ਨੇ ਮਾਸ ਖਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਇਸ ਬੱਕਰੇ ਨੇ ਕੱਤੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਖੀਰ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਖੀਰ ਬਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸ਼ਰਾਬ ਸੀਵੇ ਦਿ ਅੱਗ ਨਾਲ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਹੈ ਚੌਥੇ ਨੇ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨੰਬਦਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਬਿਕਰਮਾ ਜੀਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਚਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਇਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਿਹੜੀ ਦੇਖ ਕੇ ਜਾਤ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗੀ ਉਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਾਵਾਂਗਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰਦ ਔਰਤ ਇੱਕਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਨੇ ਸਭ ਜਾਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀਆ ਇਹ ਹੈ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣ।

ਜਦੋਂ ਪਾਂਡਵ ਵਿਰਾਟ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਗਏ ਦਰੋਪਤੀ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ ਸੁਦੇਸਨਾ ਰਾਣੀ ਨੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁਛਿਆ ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ? ਦਰੋਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਸੁਰੈਦਰੀ ਦਰੋਪਤੀ ਦੀ ਦਾਸੀ ਹਾਂ ਉਹ ਬਣ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਆਪ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਆਈ ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਧੋਵਾਂਗੀ ਜੂਠੇ

ਭਾਂਡੇ ਨਹੀਂ ਮਾਂਜਾਗੀ ਮੇਰੇ ਪੰਜ ਪਤੀ ਗੰਧਰਵ ਹਨ ਜੇ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਭੈੜੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਹੈ ਚੰਗੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ। ਨੀਚ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਾਦਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਥੋੜੇ ਹੀ ਲੋਭ ਪਿਛੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਆਪਣੀ ਮਿਸਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਨੀਚ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਜੇਹ ਧਰਮੀ ਲੋਕ ਹੀ ਮੁਲਖ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕੈਰ ਲੇਬ ਪੁਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।
ਬੋਲੋ ਭਾਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।